

**MINISTERSTVO PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Správa

o sociálnej situácii obyvateľstva Slovenskej republiky za rok 2021

Bratislava 2022

OBSAH

OBSAH	1
Zoznam skratiek	3
ÚVOD	5
1 Hlavné makroekonomicko-demografické ukazovatele v podmienkach Slovenskej republiky	7
1.1 Základné makroekonomické charakteristiky	7
1.2 Vybrané demografické ukazovatele	9
2 TRH PRÁCE, MZDY, PRACOVNÉ PODMIENKY A SOCIÁLNA EKONOMIKA	13
2.1 Trh práce	13
2.1.1 Ekonomická aktivita obyvateľstva	13
2.1.2 Vývoj zamestnanosti	17
2.1.2.1 Zamestnanosť v štatistikách Sociálnej poisťovne	18
2.1.2.2 Zamestnanosť podľa výberového zisťovania pracovných síl ŠÚ SR	20
2.1.2.3 Zamestnanosť podľa štatistického výkazníctva ŠÚ SR	23
2.1.3 Voľné pracovné miesta	24
2.1.4 Vývoj nezamestnanosti	25
2.1.4.1 Nezamestnanosť podľa evidencie úradov práce, sociálnych vecí a rodiny	26
2.1.4.2 Nezamestnanosť podľa výberového zisťovania pracovných síl ŠÚ SR	37
2.1.5 Aktívne opatrenia na trhu práce	38
2.2 Mzdy a pracovné podmienky	43
2.2.1 Mzdy	46
2.2.2 Úplné náklady práce	49
2.2.3 Kolektívne vyjednávanie	51
2.2.4 Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci	53
2.3 Sociálna ekonomika	57
2.3.1 Legislatívny rámec – vymedzenie pojmov	57
2.3.2 Znevýhodnená a zraniteľná osoba	57
2.3.3 Registrovaný sociálny podnik	58
2.3.4 Podpora sociálnych podnikov	59
2.3.5 Legislatíva v roku 2021	59
2.3.6 Infraštruktúra sociálnej ekonomiky	60
2.3.7 Príspevky na podporu zamestnávania znevýhodnených a zraniteľných osôb	60
2.3.8 Investičná pomoc pre sociálne podniky	60
3 SOCIÁLNA OCHRANA	63
3.1 Sociálne poistenie	63
3.1.1 Nemocenské poistenie	67
3.1.2 Dôchodkové poistenie	68
3.1.3 Úrazové poistenie	70
3.1.4 Garančné poistenie	71
3.1.5 Poistenie v nezamestnanosti	72
3.2 Dôchodkové sporenie	73
3.2.1 Starobné dôchodkové sporenie	73
3.2.2 Doplnkové dôchodkové sporenie	78
3.3 Štátna sociálna podpora	81
3.3.1 Príplatok k prídavku na dieťa	83
3.3.2 Rodičovský príspevok	83
3.3.3 Príspevok na starostlivosť o dieťa	85

3.3.4	Príspevok pri narodení dieťaťa	86
3.3.5	Príspevok na viac súčasne narodených detí	86
3.3.6	Príspevok na pohreb	87
3.3.7	Náhradné výživné	87
3.4	Sociálna pomoc	89
3.4.1	Pomoc v hmotnej núdzi	89
3.4.2	Dotácie pre dieťa	98
3.4.3	Podpora v čase pandémie COVID-19.....	100
	Dotácia na podporu humanitárnej pomoci (tzv. SOS dotácia)	100
	Jednorazové zvýšenie pomoci v hmotnej núdzi.....	101
3.4.4	Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela	101
3.4.5	Príspevky na podporu náhradnej starostlivosti	103
3.4.6	Kompenzácia sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia	105
3.4.7	Sociálne služby	118
3.4.8	Dotácie na podporu rozvoja sociálnej oblasti v pôsobnosti MPSVR SR.....	140
3.4.9	Európsky integrovaný systém štatistiky sociálnej ochrany (Metodika ESSPROS)	143
3.5	Európsky sociálny fond a Európsky fond regionálneho rozvoja.....	149
4	ŽIVOTNÁ ÚROVEŇ A SOCIÁLNA KOHÉZIA	154
4.1	Chudoba a sociálne vylúčenie	154
4.2	Rovnosť medzi ženami a mužmi a rovnosť príležitostí	165
5	POROVNANIE VYBRANÝCH UKAZOVATEĽOV MEDZI KRAJINAMI EÚ V KONTEXTE EURÓPSKEHO PILIERA SOCIÁLNYCH PRÁV (EPSP).....	170
5.1	Rovnosť príležitostí	170
5.2	Spravodlivé pracovné podmienky	172
5.3	Sociálna ochrana a začleňovanie	173
	Zoznam príloh	181
	Príloha ku kapitole 1	181
	Príloha ku kapitole 2.....	181
	Príloha ku kapitole 3.....	181
	Príloha ku kapitole 4.....	182
	Príloha ku kapitole 5.....	182
	Príloha ku kapitole 1.....	185
	Príloha ku kapitole 2.....	190
	Príloha ku kapitole 3.....	225
	Príloha ku kapitole 4.....	278
	Príloha ku kapitole 5.....	289

ZOZNAM SKRATIEK

- a. s.** – akciová spoločnosť
AOTP – aktívne opatrenia trhu práce
b. c. – bežné ceny
BA – Bratislavský kraj
BB – Banskobystrický kraj
BPaI - burza práce a informácií
COICOP – klasifikácia individuálnej spotreby podľa spôsobu použitia
d. f. – dôchodkový fond
d.d.f. – doplnkový dôchodkový fond
DDS, d. d. s. – doplnková dôchodková spoločnosť
DOP – dopytovo-orientovaný projekt
DSS, d. s. s. – dôchodková správcovská spoločnosť
EA19 – krajiny Európskej únie platiace v roku 2021 menou euro (*Belgicko, Nemecko, Estónsko, Grécko, Španielsko, Francúzsko, Írsko, Taliansko, Lotyšsko, Litva, Luxembursko, Holandsko, Rakúsko, Portugalsko, Fínsko, Cyprus, Malta, Slovinsko, Slovensko*)
EHP – Európsky hospodársky priestor
EK – Európska komisia
ESF – Európsky sociálny fond
ESSPROS – Európsky systém jednotných štatistík sociálnej ochrany
EŠIF – Európske štrukturálne a investičné fondy
EÚ – Európska únia
EU SILC – štatistické zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach domácností (European Union Statistics on Income and Living Conditions)
EURES - European Employment Services (Európske služby zamestnanosti)
EU15 – prvých 15 členských štátov Európskej únie (*Belgicko, Dánsko, Nemecko, Írsko, Grécko, Španielsko, Francúzsko, Taliansko, Luxembursko, Holandsko, Rakúsko, Portugalsko, Fínsko, Švédsko, Veľká Británia*)
EU27 – 27 členských krajín Európskej únie (v roku 2021) *Belgicko (BE), Bulharsko (BG), Česká republika (CZ), Dánsko (DK), Nemecko (DE), Estónsko (EE), Írsko (IE), Grécko (GR), Španielsko (ES), Francúzsko (FR), Chorvátsko (HR), Taliansko (IT), Cyprus (CY), Lotyšsko (LV), Litva (LT), Luxembursko (LU), Maďarsko (HU), Malta (MT), Holandsko (NL), Rakúsko (AT), Poľsko (PL), Portugalsko (PT), Rumunsko (RO), Slovinsko (SI), Slovensko (SK), Fínsko (FI), Švédsko (SE)*
FKNM – finančná kontrola na mieste
FO – fyzická osoba
HDP – hrubý domáci produkt
CHD – chránená dielňa
CHP – chránené pracovisko
CHzP – choroba z povolania a/alebo profesionálna otrava
ITMS – IT monitorovací systém pre štrukturálne fondy a Kohézny fond
IZM – Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí
KE – Košický kraj
KIDS – informačný systém pre sociálnoprávnu ochranu detí a sociálnu kuratelu
KZVS – kolektívna zmluva vyššieho stupňa
MEN – miera evidovanej nezamestnanosti
mil. – milión
mld. – miliarda
MPSVR SR; ministerstvo – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MRK – marginalizované rómske komunity
NACE, SK NACE Rev. 2 – štatistická klasifikácia ekonomických činností
NBS – Národná banka Slovenska
NEET – mladí ľudia vo veku do 30 rokov, ktorí nie sú zamestnaní, nepokračujú v procese vzdelávania, ani sa nezúčastňujú na odbornej príprave (not in employment, education or trainig)
NP – národný projekt
NR – Nitriansky kraj

OMK – Otvorená metóda koordinácie
OP LZ – Operačný program Ľudské zdroje
OPS – odborné poradenské služby
OZP – občan so zdravotným postihnutím
p. b. – percentuálny bod
PM – pracovné miesto
PMIS - partnerstvo multiinštitucionálnej spolupráce
PO – Prešovský kraj
PO1 – PO9 – prioritné osi 1-9 OP LZ
PP – peňažný príspevok
PPS – parita (štandard) kúpnej sily (purchasing power standard)
PÚ – pracovný úraz
RO – riadiaci orgán
RPPS – referát poradensko-psychologických služieb
RSD MIS – riadenie sociálnych dávok – manažérsky informačný systém
RPÚ - registrovaný pracovný úraz
s. c. – stále ceny
SK ISCO-08 – štatistická klasifikácia zamestnaní, verzia 2016
SOŠ – stredná odborná škola
SPODaSK – sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela
Správa – Správa o sociálnej situácii obyvateľstva Slovenskej republiky
SPÚ – závažný pracovný úraz s následkom smrti
SR – Slovenská republika
SŠ – stredná škola
ŠVVP - špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby
SZČO – samostatne zárobkovo činná osoba
SŽM – suma životného minima
ŠÚ SR – Štatistický úrad Slovenskej republiky
tis. – tisíc
TN – Trenčiansky kraj
TT – Trnavský kraj
ŤZP – ťažko zdravotne postihnutý(i)/ ťažké zdravotné postihnutie
ŤPÚ - ťažký pracovný úraz
ŤUZ - pracovný úraz s ťažkou ujmom na zdraví
UoZ – uchádzač o zamestnanie
ÚPSVR, Ústredie PSVR – Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, ústredie
úrad PSVR – úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, úrad
VPM – voľné pracovné miesto
VŠ – vysoká škola
VZPS – výberové zisťovanie pracovných síl
VzPrTP - vzdelávanie a príprava pre trh práce
WI – intenzita práce (work intensity)
Z. z. – Zbierka zákonov
ZA – Žilinský kraj
ZoZ – záujemca o zamestnanie
ZŠ – základná škola
ZUoZ - znevýhodnený uchádzač o zamestnanie

ÚVOD

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „MPSVR SR“ alebo „ministerstvo“) každoročne pripravuje a predkladá na rokovanie vlády Slovenskej republiky (ďalej len „vláda SR“), Hospodárskej a sociálnej rady Slovenskej republiky a Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre sociálne veci Správu o sociálnej situácii obyvateľstva Slovenskej republiky (ďalej len „správa“) za predchádzajúci kalendárny rok. Jej cieľom je informovať o stave a vývoji sociálnej situácie obyvateľstva na Slovensku na základe sociálno-ekonomických ukazovateľov, získaných zo štátnych štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov údajov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny a Sociálnej poisťovne.

Aj roku 2021 slovenskú ekonomiku aj celú spoločnosť ovplyvnila pandémia ochorenia COVID-19 a súvisiace protipandemické opatrenia. Vplyv pandémie je zaznamenaný aj v jednotlivých kapitolách správy jej premietnutím do príslušnej legislatívy, zmenami a opatreniami prijatými v roku 2021 na zmiernenie sociálnych a ekonomických dopadov a tiež samotných dopadov pandémie.

Prvá kapitola správy poskytuje stručný prehľad o základných ukazovateľoch makroekonomického prostredia a demografického vývoja v Slovenskej republike za rok 2021.

Druhá kapitola popisuje legislatívne zmeny v roku 2021 v oblasti služieb zamestnanosti, pracovnoprávných vzťahov a sociálneho dialógu, zameriava sa na vývoj na trhu práce z agregovaného a zo štruktúrneho hľadiska, monitoruje jednotlivé nástroje aktívnej politiky trhu práce, mzdový vývoj a pracovné podmienky v rámci kolektívneho vyjednávania a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Súčasťou tejto časti správy je aj analýza úplných nákladov práce a podkapitola sektora sociálnej ekonomiky, ktorá vytvára ucelenú reguláciu fungovania a podpory sociálnych podnikov v prostredí Slovenskej republiky.

Tretia kapitola zahŕňa hlavné formy, stav a zmeny v systéme sociálnej ochrany v roku 2021. Zaoberá sa medziročným porovnaním a analýzou jednotlivých prvkov sociálneho poistenia, dôchodkového sporenia, systému štátnej sociálnej podpory a sociálnej pomoci. Podáva informáciu o dotáciách, poskytovaných v pôsobnosti MPSVR SR a tiež informácie o Operačnom programe Ľudské zdroje, podporovanom z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Kapitola obsahuje aj výstupy Európskeho integrovaného systému jednotných štatistík sociálnej ochrany (ESSPROS), jedného zo základných nástrojov štatistického sledovania o systémoch, súčasnom stave a rozvoji sociálnej ochrany v členských štátoch Európskej únie (ďalej aj „EÚ“).

Náplň štvrtej kapitoly tvoria dostupné údaje z vyhodnotenia národných indikátorov chudoby a sociálneho vylúčenia. Kapitola zahŕňa aj informácie o stave rovnosti medzi ženami a mužmi a rovnosti príležitostí na Slovensku za rok 2021.

Aj vývoj v EÚ27 bol v roku 2021 ovplyvnený pandemiou ochorenia COVID-19, čo sa odzrkadľuje v piatej kapitole popisom a porovnaním vybraných ukazovateľov medzi krajinami EÚ v kontexte Európskeho piliera sociálnych práv.

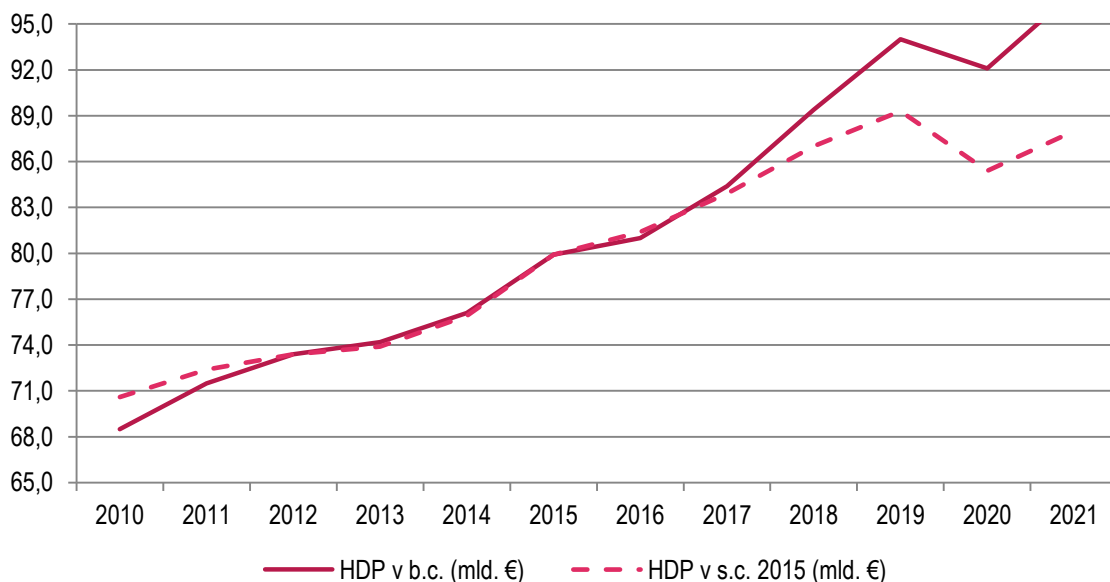
1 Hlavné makroekonomicko-demografické ukazovatele v podmienkach Slovenskej republiky

1.1 Základné makroekonomické charakteristiky¹

V roku 2021 slovenskú ekonomiku ovplyvňoval priebeh druhej a tretej vlny globálnej pandémie ochorenia COVID-19 a súvisiace protipandemické opatrenia. Hoci ekonomická situácia nebola v roku 2021 taká dramatická ako v roku 2020 a ekonomický vývoj sa držal v kladných číslach, výkonnosť slovenského hospodárstva nedosiahla reálnu hodnotu spred pandémie z roku 2019.

Hrubý domáci produkt (ďalej HDP) sa v stálych cenách medziročne zvýšil o 3 % na úroveň 88 mld. eur, kým v roku 2019 narástol na 89,3 mld. eur, čo predstavuje zaostávanie o 1,5 %. Jednotlivé odvetvia ekonomiky však začali kompenzovať prepady v prvom roku pandémie (rok 2020), kedy celá ekonomika SR poklesla o 4,4 %. V bežných cenách HDP vzrástol v roku 2021 oproti roku 2020 o 5,5 % a dosiahol 97,1 mld. eur.

Graf 1.1 Vývoj hrubého domáceho produktu v bežných a stálych cenách

Zdroj: ŠÚ SR; metodika ESA 2010; stále ceny vypočítané reťazením objemov k referenčnému roku 2015, údaje sú revidované na základe revidovaných ročných údajov za roky 2010-2020 a predbežných údajov za rok 2021

Tvorba HDP súvisela s medziročným rastom pridanej hodnoty o 2,4 %. Minulý rok v porovnaní s rokom 2020 rast hrubej pridanej hodnoty zaznamenali celkovo z 10 len 4 skupiny odvetví ekonomiky, najvýznamnejšie priemysel o 8,1 %. Najdynamickejší medziročný rast v rámci priemyslu sa prejavil vo výrobe motorových vozidiel o 22,4 % a vo výrobe kovových konštrukcií o 20,2 %. Predkovidovú úroveň výkonnosti (2019) priemysel ako celok však ešte nedosiahol, chýbalo mu približne 7,4 %. Vo výsledkoch za rok 2021 medziročne rástli aj ďalšie tri skupiny odvetví – veľkoobchod, maloobchod; doprava a skladovanie; ubytovacie a stravovacie služby o 6,3 %, informácie a komunikácia o 2 % a mierne aj verejná správa, obrana, zdravotníctvo a sociálna pomoc o 0,8 %. Ostatných šesť odvetvových zoskupení zostalo v poklese, najvýraznejšie stavebníctvo o 4,9 %, umenie a zábava o 5,6 % či pôdohospodárstvo o 6,9 %.

V roku 2021 vzrástli všetky výdavkové zložky. Zahraničný dopyt bol v stálych cenách medziročne vyšší o 10,2 %, ako aj dovoz výrobkov a služieb o 11,2 %. Domáci dopyt vzrástol o 3,8 % vplyvom rastu tvorby hrubého kapitálu o 13,9 %, z toho tvorba hrubého fixného kapitálu vzrástla o 0,6 %. Rástli všetky zložky konečnej spotreby, výdavky na konečnú spotrebu domácností o 1,1 %, výdavky vo verejnej správe o 1,9 % a výdavky v neziskových inštitúciách slúžiacich domácnostiam o 4,3 %.

¹ zdroj údajov: Štatistický úrad SR (databáza DATAcube) a Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Priemerná miera inflácie meraná indexom spotrebiteľských cien v roku 2021 bola na úrovni 3,2 %. Oproti roku 2020 sa tempo rastu cien zrýchlilo o 1,3 p. b., pričom plynulý rast inflácie od začiatku roka 2021 naberal na dynamike. Kým v prvom štvrtroku bola ešte na úrovni 1 %, v poslednom štvrtroku už prekračovala úroveň 5 %. Takýto rast bol naposledy zaznamenaný na konci roka 2004. Regulované ceny medziročne klesli o 0,7 %. Jadrová inflácia bola v roku 2021 na úrovni 3,6 % a čistá inflácia (bez zmien priamych daní) medziročne zrýchlila o 2,5 p. b. na 4 %. Inflačný vývoj v rozhodujúcej miere ovplyvňovali ceny pohonných hmôt, ako aj ceny potravín, ktoré v prvých dvoch štvrtrokoch ešte klesali, ale v druhom polroku už viditeľne rástli. Ceny boli vyššie vo všetkých odboroch na základe klasifikácie individuálnej spotreby podľa účelu (COICOP), najvýraznejšie rástli v odboroch doprava o 8,9 %, alkoholické nápoje a tabak o 6,9 %, pošty a spoje o 6,6 % a reštaurácie a hotely o 6,3 %. Rast zaznamenali aj váhovo najvýznamnejšie položky, a to bývanie, voda, elektrina, plyn a ostatné palivá o 1,3 % a potraviny a nealkoholické nápoje o 1,8 %.

Vplyv pandémie ochorenia COVID-19 a súvisiacich protipandemických opatrení sa prejavoval na trhu práce aj v roku 2021, a to napríklad ďalším poklesom celkovej zamestnanosti zisťovanej podľa oboch metodík Štatistického úradu SR (podľa výberového zisťovania pracovných síl i podľa štatistického výkazníctva) a ďalším, hoci v porovnaní s rokom 2020 miernejším nárastom miery evidovanej nezamestnanosti, ako aj miery nezamestnanosti zisťovanej Štatistickým úradom SR.

Podľa výberového zisťovania pracovných síl² (ďalej aj „VZPS“), ktoré ŠÚ SR realizuje v domácnostiach SR, **celková zamestnanosť** v roku 2021 poklesla o 1,4 % a v priemere za rok predstavovala 2 560,6 tis. pracujúcich osôb (národný koncept zamestnanosti³). Počty pracujúcich klesali v prvom polroku a ani pozitívny vývoj v druhej polovici roka už toto zníženie nevyrovnal. Počet zamestnancov sa znížil o 1,8 % na 2 177,4 tis. osôb a počet podnikateľov sa zvýšil o 0,8 % na 380,7 tis. osôb. Počet krátkodobo migrujúcich podľa VZPS medziročne klesol o 5,4 % a v priemere dosiahol 112,1 tis. osôb. Podľa štatistického výkazníctva ŠÚ SR, ktoré je realizované v podnikoch v SR, priemerný počet zamestnaných v hospodárstve SR v roku 2021 poklesol o 0,7 % na 2 355 tis. osôb. Z odvetvového hľadiska podľa štatistického výkazníctva k poklesu priemerného počtu zamestnaných osôb došlo najmä v oblasti poľnohospodárstva (o 5,9 %), ubytovacích a stravovacích služieb (o 5,4 %), v oblasti umenia, zábavy a rekreácie (o 5,1 %), ťažby a dobývania (o 4,1 %) a v oblasti stavebníctva (o 3,8 %). Zamestnanosť sa naopak zvýšila najmä v oblasti informácií a komunikácie (o 7,1 %) a v oblasti administratívnych služieb (o 3,6 %). Miera zamestnanosti vo vekovej kategórii 20 - 64 rokov pri medziročnom poklese o 0,3 p. b. bola na úrovni 74,6 %.

Nezamestnanosť podľa evidencie Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny i nezamestnanosť podľa Štatistického úradu SR⁴ v priemere za rok 2021 narástla, pričom celkový priemerný počet evidovaných nezamestnaných sa medziročne zvýšil o 11,3 tis. osôb (o 5,4 %) na 220 944 osôb⁵. Počet disponibilných uchádzačov o zamestnanie v roku 2021 medziročne narástol o 17,4 tis. osôb (o 9,4 %) na 203 576 osôb⁶. Počet nezamestnaných podľa VZPS sa v roku 2021 medziročne zvýšil o 4,7 % na 187,6 tis. osôb.

Priemerná **miera evidovanej nezamestnanosti** sa medziročne zvýšila o 0,7 p. b. a dosiahla v sledovanom roku 7,5 %⁷. Mierne stúpila aj **miera nezamestnanosti podľa VZPS**, a to v priemere za rok na 6,8 %, čo bolo o 0,4 p. b. viac ako v roku 2020.

Podľa údajov ŠÚ SR zo štvrtročného štatistického výkazníctva miera voľných pracovných miest dosahovala 0,9 %, čo bolo o 0,1 p. b. viac ako v roku 2020, oproti roku 2019 však bola nižšia o 0,2 p. b. Priemerný **počet voľných pracovných miest** sa oproti roku 2020 zvýšil o 1 364 (o 8,5 %) na 17 427 miest. Najviac voľných

² Zásadná medzinárodná úprava metodiky pre Výberové zisťovanie pracovných síl od roku 2021 spôsobila, že údaje od roku 2021 nie sú kompatibilné s údajmi za predchádzajúce obdobia. Aby bolo možné aspoň sčasti sledovať reálny vývoj trhu práce, ŠÚ SR nahradil chýbajúce čísla hlavných ukazovateľov odhadmi – porovnateľnými medziročnými indexmi. Komplexnú úpravu iných starších údajov podľa nových metodických pravidiel nie je možné vykonať. Celoeurópska zmena metodiky VZPS bola realizovaná na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1700, ktorým sa zavádza spoločný rámec pre európske štatistiky o osobách a domácnostiach na základe individuálnych údajov zbieraných zo vzoriek (tzv. IESS) a z nadväzujúcich nariadení. Podľa novej metodiky sa o. i. zaviedla horná hranica u pracujúcich na 89 rokov (dolná zostala na úrovni 15 rokov), súčasne osoby na platených aktivačných prácach už nepatria do skupiny pracujúcich, ale medzi pracujúcimi sú po novom zahrnuté aj osoby na rodičovskej dovolenke.

³ Zamestnanosť podľa výberového zisťovania pracovných síl je zamestnanosť bývajúceho obyvateľstva (zvykne sa označovať ako „národná“ alebo „rezidenčná“ zamestnanosť, tzv. *národný koncept zamestnanosti*). Vzťahuje sa k obyvateľstvu, ktoré vykazuje obvyklý pobyt v krajine, a zahŕňa aj krátkodobú migráciu za prácou do zahraničia, t.j. ľudí, ktorí dochádzajú za prácou cez hranice alebo vycestovali za prácou do zahraničia a plánujú sa v zahraničí zdržať maximálne 1 rok.

⁴ podľa výberového zisťovania pracovných síl

⁵ podľa Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny

⁶ podľa Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny

⁷ podľa Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny

pracovných miest ponúkal Bratislavský kraj (7 714). V ostatných krajoch sa ich počet pohyboval v rozpätí od 1 152 (Trenčiansky kraj) do 1 832 (Banskobystrický kraj).

Priemerná mesačná nominálna mzda⁸ zamestnanca v hospodárstve sa za rok 2021 medziročne zvýšila o 6,9 % na hodnotu 1 211 eur, pričom medziročné tempo rastu sa zvýšilo o 3,1 p. b.. Reálna mzda po zohľadnení vývoja spotrebiteľských cien vzrástla o 3,6 %, v roku 2020 bol reálny rast miezd na úrovni 1,9 %. Štrukturálne hlbšie porovnanie makroekonomických ukazovateľov, ako aj porovnanie v medzinárodnom meradle je uvedené v nasledujúcich kapitolách správy.

Bežné príjmy domácností⁹ v porovnaní s rokom 2020 medziročne nominálne vzrástli o 3,9 %. Z celkového objemu 86 230,3 mil. eur najväčšiu časť tradične tvorili odmeny zamestnancov (44 210,7 mil. eur). Hrubý prevádzkový prebytok a hrubé zmiešané dôchodky dosiahli 16 638,3 mil. eur, sociálne dávky¹⁰ 15 353,6 mil. eur, ostatné bežné transfery 8 279,9 mil. eur a dôchodky z majetku (príjmové) 1 747,8 mil. eur. Nominálny nárast bežných príjmov domácností je možné pripísať nárastu odmien zamestnancov, ktoré sa zvýšili o 4 % a príjmov zo sociálnych dávok, ktoré sa zvýšili o 8,5 %. Okrem uvedených dvoch položiek, medziročne narástol aj hrubý prevádzkový prebytok a hrubé zmiešané dôchodky, a to o 3,6 %. Ostatné dva druhy príjmov medziročne klesli: dôchodky z majetku (príjmové) o 3,4 % a ostatné bežné transfery (príjmové) o 2,2 % (v rámci bežných transferov vzrástli nároky z neživotného poistenia o 10,8 %). **Bežné výdavky domácností**¹¹ dosiahli 26 668,6 mil. eur a v porovnaní s rokom 2020 nominálne vzrástli o 8,6 %. Výraznejšie vzrástli najmä bežné dane z dôchodkov, majetku a iné dane (o 19,8 %) a čisté poistné neživotného poistenia (o 13,1 %). Čisté sociálne príspevky vzrástli o 7,0 % a ostatné bežné transfery výdavkové o 6,6 %. Objem dôchodkov z majetku (výdavkových) sa naopak oproti minulému roku znížil o 0,7 %.

Po uhradení bežných výdavkov ostal domácnostiam na ďalšie použitie hrubý disponibilný dôchodok vo výške 59 561,7 mil. eur, ktorý sa medziročne zvýšil o 1,9 %.

Z hrubého disponibilného dôchodku použili domácnosti na konečnú spotrebu 55 074,7 mil. eur, zvyšok smeroval do hrubých úspor, ktoré tvorili 5 417,1 mil. eur. Konečná spotreba domácností v roku 2021 vzrástla nominálne o 4,4 % a hrubé úspory klesli o 16,6 %. Miera hrubých úspor (podiel hrubých úspor na hrubom disponibilnom dôchodku) klesla o 2,2 p. b. na 9,1 %. Domácnosti v roku 2021 vynaložili v bežných cenách viac finančných prostriedkov¹² na takmer všetky oblasti spotreby podľa klasifikácie COICOP. Najväčší nárast zaznamenali nasledovné oblasti: doprava (nárast o 9,8 %), alkoholické nápoje a tabak (o 6,2 %), nábytok, bytové zariadenie a bežná údržba domu (o 6 %), potraviny a nealkoholické nápoje (o 5,6 %), pošty a spoje (5,6 %) a bývanie, voda, elektrina, plyn a ostatné palivá (o 5,4%). Reštaurácie a hotely bola jediná oblasť, ktorá zaznamenala pokles (o 5,7 %), ide o oblasť najviac zasiahnutú pandemiou ochorenia COVID-19 a protipandemickými opatreniami. V ďalšej pandémii veľmi postihnutej oblasti spotreby, akou je rekreácia a kultúra, bol zaznamenaný len veľmi mierny nárast výdavkov domácností (o 0,4 %).

Z hľadiska podielu tvorili podobne ako v predchádzajúcich rokoch najväčšiu časť súkromnej spotreby výdavky na bývanie, vodu, elektrinu, plyn a iné palivá, a to 31,1 % (medziročný nárast podielu na celkovej súkromnej spotrebe o 0,3 p. b.) a výdavky na nákup potravín a nealkoholických nápojov, a to 19,9 % (o 0,2 p. b.).

V priebehu roka 2021 sa začala výstavba 24 497 bytov, čo bol najvyšší počet začatých bytov za posledných 12 rokov. Dokončilo sa celkovo 20 649 bytov a ku koncu decembra bolo rozostavaných 79 947. Ubudlo spolu 1 422 bytov, z toho asanáciou 1 365 bytov. V porovnaní s rokom 2020 sa počet začatých bytov zvýšil o 24,1 %, počet rozostavaných bytov o 4,7 %. Počet dokončených bytov medziročne klesol o 3,9 %.

Makroekonomické ukazovatele sú zhrnuté v prílohe ku kapitole 1.

1.2 Vybrané demografické ukazovatele

V roku 2021 sa podľa údajov Štatistického úradu SR narodilo na Slovensku 56 565 živých detí, čo je o 85 detí menej ako v roku 2020. Počet zomrelých sa najmä z dôvodu epidémie vírusu COVID-19 zvýšil o 24,3 % na hodnotu 73 461 osôb, čo je v porovnaní s predchádzajúcim rokom zvýšenie až o 14 372 osôb.

⁸ podľa štvrťročného štatistického výkazníctva

⁹ podľa metodiky ESA 2010, podľa štvrťročných účtov

¹⁰ okrem naturálnych sociálnych transferov

¹¹ podľa metodiky ESA 2010, podľa štvrťročných účtov

¹² Konečná spotreba domácností podľa Klasifikácie individuálnej spotreby (COICOP) v bežných cenách (zdroj ŠÚ SR)

Klesajúci trend sobášnosti z predchádzajúcich rokov bol prerušený a sobášnosť zaznamenala medziročný nárast aj kvôli realizácii sobášov odložených z predchádzajúceho roku z dôvodu obmedzení pramieniacich z pandémie. Rozvodovosť pokračovala v poklese. V roku 2021 uzatvorilo manželstvo 26 350 dvojíc, rozvedených bolo 8 131 manželstiev.

V porovnaní s rokom 2020 bol počet sobášov vyšší o 2 597 a počet rozvodov nižší o 164. Tento vývoj sa podpísal na poklese indexu rozvodovosti, keď na 100 uzavretých manželstiev pripadlo 30,9 rozvodov (v roku 2020 to bolo 34,9).

Vzhľadom na výrazný nárast úmrtnosti a mierny pokles počtu živonarodených oproti roku 2020 nastal už druhý rok po sebe prirodzený úbytok obyvateľstva, a to až o 16 896 osôb. Okrem prvého pandemického roku 2020 Slovenská republika zaznamenala naposledy prirodzený úbytok v roku 2003, pričom tento úbytok bol niekoľkonásobne nižší (v roku 2003 bol prirodzený úbytok o 517 osôb). Migračné saldo sa medziročne znížilo takmer o polovicu, konkrétne o 2 009 osôb. Zahraničnou migráciou získala Slovenská republika 2 338 osôb, pričom sa prisťahovalo 5 733 osôb a vystaňovalo 3 395 osôb.

Vysoká úmrtnosť prejavujúca sa vo vysokom prirodzenom úbytku obyvateľstva a zároveň nízke migračné saldo spôsobili celkový úbytok obyvateľstva oproti minulému roku o 14 558 osôb, čo je vôbec prvý celkový úbytok obyvateľstva od povojnového obdobia v našej krajine.

K 31. decembru 2021 mala Slovenská republika **5 434 712 obyvateľov**. Podiel žien na celkovom počte obyvateľstva tvoril **51,1 %**.

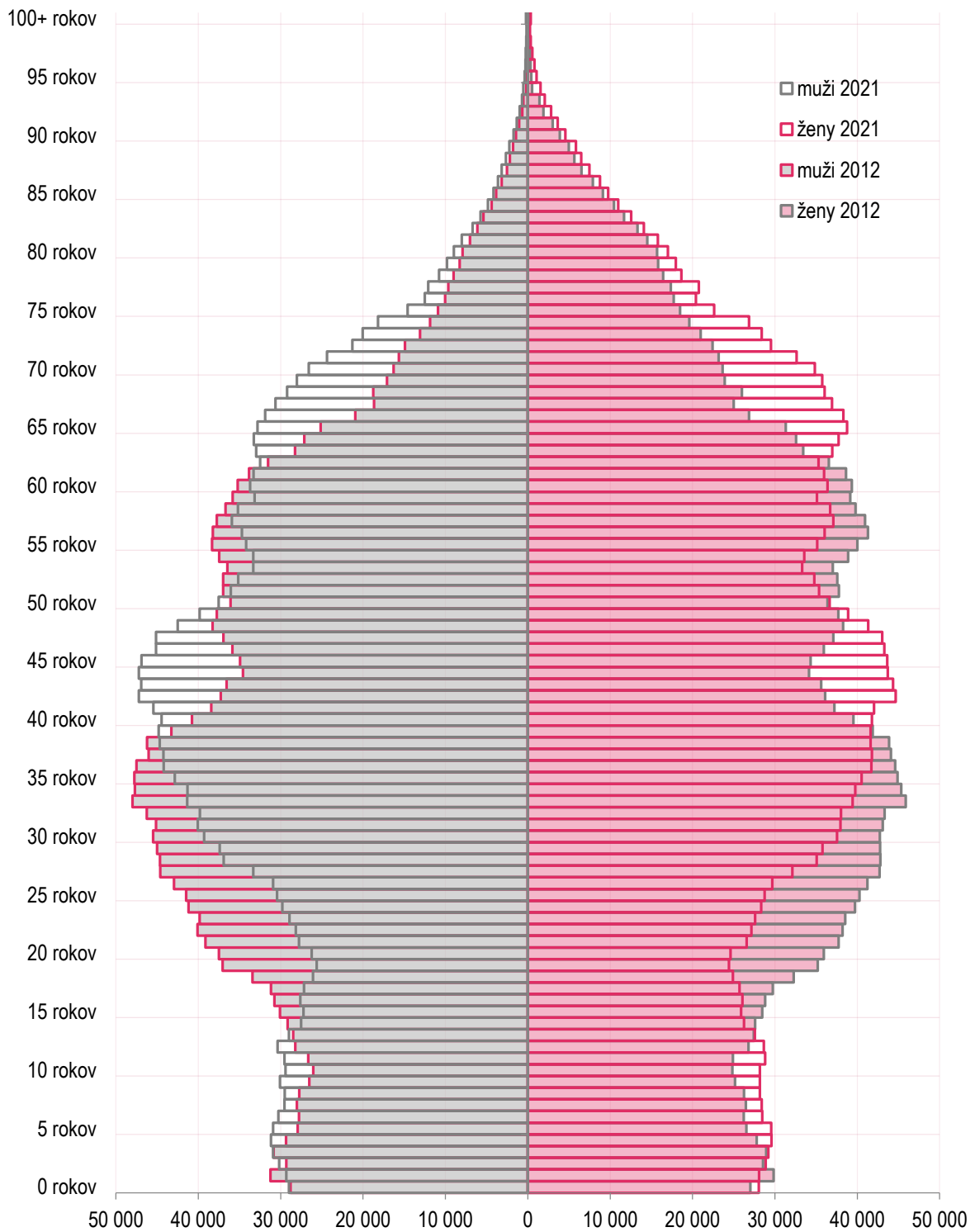
Tabuľka 1.1 Prírastky obyvateľstva SR v rokoch 2020 a 2021

Rok	Živonarodení	Zomretí	Prirodzený prírastok/úbytok	Migračné saldo	Celkový prírastok
2020	56 650	59 089	-2 439	4 347	1 908
2021	56 565	73 461	-16 896	2 338	-14 558

Zdroj: ŠÚ SR

Počet detí od 0 do 14 rokov ku koncu roka 2021 dosiahol 872 796, čo predstavuje 16,06 % z celkovej populácie SR. Počet obyvateľov v poproduktívnom veku dosiahol 944 958 (17,39 % z celkovej populácie) a počet obyvateľov v produktívnom veku 3 616 958 (66,55 %). Za posledných 10 rokov sa celkový počet obyvateľov zvýšil o 0,4 % a kým počet obyvateľov v predproduktívnom veku a poproduktívnom veku za posledných 10 rokov rástol (o 4,8 % a 24,8 %), počet obyvateľov v produktívnom veku klesol o 6,9 %. Podiel obyvateľstva v poproduktívnom veku sa oproti roku 2012 zvýšil o 4,3 p. b., podiel obyvateľstva v predproduktívnom veku vzrástol o 0,7 p. b. a podiel obyvateľstva v produktívnom veku klesol o 5 p. b..

Graf 1.2 Veková štruktúra obyvateľstva SR, 2012 a 2021

Zdroj: ŠÚ SR

2 TRH PRÁCE, MZDY, PRACOVNÉ PODMIENKY A SOCIÁLNA EKONOMIKA

2.1 Trh práce

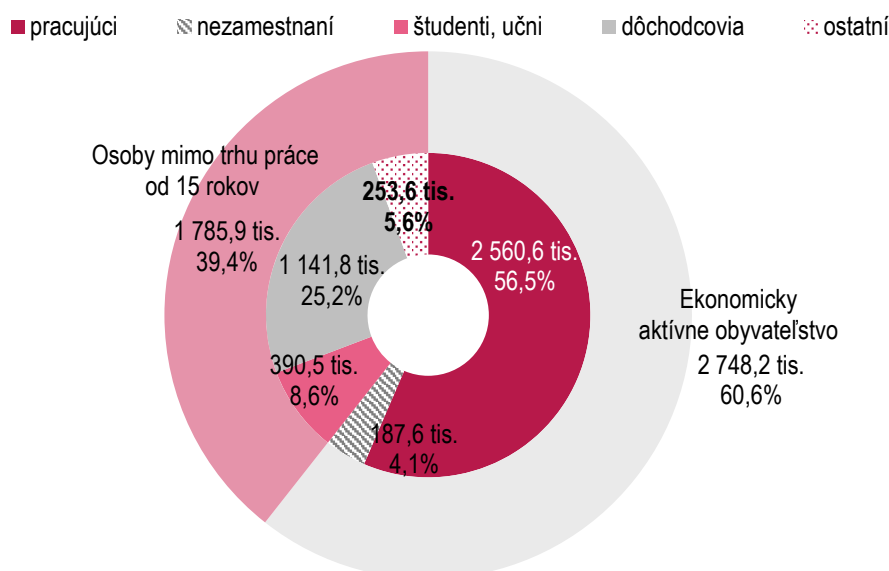
2.1.1 Ekonomická aktivita obyvateľstva

Zásadná medzinárodná úprava metodiky pre Výberové zisťovanie pracovných síl (VZPS) od roku 2021 spôsobila, že údaje od roku 2021 nie sú kompatibilné s údajmi za predchádzajúce obdobia. Aby bolo možné aspoň sčasti sledovať reálny vývoj trhu práce, Štatistický úrad Slovenskej republiky (ŠÚ SR) nahradil chýbajúce čísla hlavných ukazovateľov odhadmi – porovnateľnými medziročnými indexami. Komplexnú úpravu starších údajov podľa nových metodických pravidiel nie je možné vykonať. Z uvedeného dôvodu nie je možné zhodnotiť medziročný vývoj vybraných ukazovateľov ekonomickej aktivity obyvateľstva.

V zmysle novej metodiky VZPS sa za **ekonomicky aktívne obyvateľstvo** považujú všetky osoby vo veku od 15 do 89 rokov, ktoré patria medzi pracujúcich alebo nezamestnaných.¹³

Podľa údajov Štatistického úradu SR z výberového zisťovania pracovných síl (ŠÚ SR, VZPS) v roku 2021 z celkového počtu obyvateľov SR vo veku 15 a viac rokov bolo 60,6 % ekonomicky aktívnych a 39,4 % ekonomicky neaktívnych.

Graf 2.1 Bilancia ekonomickej aktivity obyvateľov SR vo veku 15 a viac rokov (priemer v roku 2021)

Zdroj: ŠÚ SR

Priemerný počet ekonomicky aktívnych obyvateľov (vo veku od 15 do 89 rokov) v roku 2021 dosiahol 2 748,2 tis. osôb, z čoho bolo 1 457,3 tis. (resp. 53,0 %) mužov a 1 290,9 tis. (resp. 47,0 %) žien. Z celkového počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov bolo 93,2 % pracujúcich a 6,8 % nezamestnaných.

Počet osôb mimo trhu práce od 15 rokov (ekonomicky neaktívnych osôb) v roku 2021 dosiahol 1 785,9 tis., z čoho bolo 735,2 tis. (resp. 41,2 %) mužov a 1 050,7 tis. (resp. 58,8 %) žien. Najvyšší podiel z ekonomicky neaktívnych osôb predstavovali dôchodcovia poberajúci starobný alebo invalidný dôchodok (63,9 %), druhou najpočetnejšou skupinou boli študenti a uční (21,9 %).

Mladí ľudia (vo veku 15 – 24 rokov) sa na celkovom počte ekonomicky aktívnych obyvateľov v roku 2021 podieľali 5,2 %. Z hľadiska štruktúry ekonomicky aktívnych mladých ľudí bolo 113,3 tis. (resp. 79,4 %) pracujúcich

¹³ Zdroj: Štatistický úrad SR

a 29,4 tis. (resp. 20,6 %) nezamestnaných. Oproti roku 2020 bol zaznamenaný medziročný pokles u oboch skupín, tak u pracujúcich (o 10,0 %), ako aj nezamestnaných (o 4,3 %).

Staršie osoby (vo veku 55 – 89 rokov) sa na celkovom počte ekonomicky aktívnych obyvateľov v roku 2021 podieľali 17,8 %. Z celkového počtu 490,2 tis. osôb bolo 465,5 tis. (resp. 95,0 %) pracujúcich a 24,7 tis. (5,0 %) nezamestnaných. V rámci ekonomicky aktívnych v uvedenej vekovej skupine medziročne vzrástol počet pracujúcich (vo vekovej skupine 55 – 59 rokov o 0,4 % a vo vekovej skupine 60 a viac rokov o 5,1 %) aj počet nezamestnaných (vo vekovej skupine 55 – 59 rokov o 23,2 % a vo vekovej skupine 60 a viac rokov o 7,6 %).

Tabuľka 2.1 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa vybraných vekových skupín v roku 2021

Veková skupina	Spolu	
	v tis. osobách	v %
Spolu	2 748,2	100,0
v tom veková skupina:		
15 – 24 rokov	142,8	5,2
25 – 34 rokov	640,8	23,3
35 – 44 rokov	801,3	29,2
45 – 54 rokov	673,2	24,5
55 – 89 rokov	490,2	17,8

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Štruktúra ekonomicky aktívnych obyvateľov **podľa vzdelania** sa dlhodobo výrazne nemení, pričom 74,4 % z celkového počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov malo úplné stredné alebo vysokoškolské vzdelanie. V roku 2021 spomedzi mužov tvorili najväčšiu skupinu osoby s úplným stredným vzdelaním (46,9 %) alebo nižším stredným vzdelaním (26,3 %), ekonomicky aktívne ženy mali v roku 2021 ukončené najmä úplné stredné vzdelanie (43,2 %) alebo vysokoškolské vzdelanie (36,4 %). Podrobnejšie údaje sa nachádzajú v prílohe ku kapitole 2, tabuľka 1.

Najväčší podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním sa sústredil v Bratislavskom kraji. V ostatných krajoch SR dominovali osoby s úplným stredným vzdelaním. Najväčší podiel ekonomicky aktívnych osôb s ukončeným základným vzdelaním alebo bez vzdelania bol v Banskobystrickom, Prešovskom a Košickom kraji.

Tabuľka 2.2 Štruktúra ekonomicky aktívneho obyvateľstva v jednotlivých krajoch podľa vzdelania v roku 2021

Kraj	Ukazovateľ	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	
		v tis. osobách	v %
Bratislavský	Spolu	359,2	100,0
	Základné a bez vzdelania	5,7	1,6
	Nižšie stredné	40,8	11,4
	Úplné stredné	138,6	38,6
	Vysokoškolské	174,0	48,4
Trnavský	Spolu	297,9	100,0
	Základné a bez vzdelania	12,0	4,0
	Nižšie stredné	82,0	27,5
	Úplné stredné	129,6	43,5
	Vysokoškolské	74,4	25,0
Trenčiansky	Spolu	296,8	100,0
	Základné a bez vzdelania	6,0	2,0
	Nižšie stredné	82,1	27,7
	Úplné stredné	143,5	48,3
	Vysokoškolské	65,2	22,0
Nitriansky	Spolu	344,5	100,0
	Základné a bez vzdelania	14,5	4,2
	Nižšie stredné	73,4	21,3
	Úplné stredné	167,3	48,6
	Vysokoškolské	89,2	25,9
Žilinský	Spolu	351,3	100,0
	Základné a bez vzdelania	8,3	2,4
	Nižšie stredné	94,7	27,0
	Úplné stredné	164,7	46,9
	Vysokoškolské	83,5	23,8
Banskobystrický	Spolu	323,7	100,0
	Základné a bez vzdelania	19,9	6,1
	Nižšie stredné	67,6	20,9
	Úplné stredné	148,5	45,9
	Vysokoškolské	87,7	27,1
Prešovský	Spolu	398,9	100,0
	Základné a bez vzdelania	24,2	6,1
	Nižšie stredné	85,9	21,5
	Úplné stredné	181,0	45,4
	Vysokoškolské	107,7	27,0
Košícký	Spolu	376,0	100,0
	Základné a bez vzdelania	20,8	5,5
	Nižšie stredné	66,2	17,6
	Úplné stredné	166,9	44,4
	Vysokoškolské	122,1	32,5

Legenda:

Základné - základné a bez vzdelania

Nižšie stredné - učňovské a stredné odborné bez maturity

Úplné stredné - úplné stredné učňovské s maturitou + úplné stredné odborné + úplné stredné všeobecné + vyššie odborné

Vysokoškolské - vysokoškolské 1. až 3. stupňa

Zdroj: ŠÚ SR

Proporčné zastúpenie jednotlivých krajoch na celkovom počte ekonomicky aktívnych obyvateľov sa dlhodobou takmer nemení. Jednotlivé kraje sa na celkovom počte ekonomicky aktívnych obyvateľov v roku 2021 podieľali

v rozpätí od 10,8 % do 14,5 %. Najväčší počet ekonomicky aktívnych obyvateľov bol v Prešovskom a Košickom kraji (spolu viac ako 28 % z celkového počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov).

Tabuľka 2.3 Štruktúra ekonomicky aktívnych obyvateľov, miera zamestnanosti a nezamestnanosti podľa krajov v roku 2021

Kraj	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo spolu v tis. osobách			Miera zamestnanosti vo veku 20-64 rokov v %	Miera nezamestnanosti spolu v %
	spolu	z toho pracujúci	z toho nezamestnaní		
SR spolu	2 748,2	2 560,6	187,6	74,6	6,8
Bratislavský	359,2	349,9	9,3	83,4	2,6
Trnavský	297,9	280,1	17,8	77,5	6,0
Trenčiansky	296,8	286,1	10,7	77,5	3,6
Nitriansky	344,5	329,1	15,4	77,1	4,5
Žilinský	351,3	334,0	17,3	76,3	4,9
Banskobystrický	323,7	290,7	33,0	71,3	10,2
Prešovský	398,9	353,4	45,5	69,3	11,4
Košický	376,0	337,3	38,7	67,8	10,3

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Celková **miera ekonomickej aktivity** obyvateľov vo veku od 15 do 89 rokov dosiahla úroveň 60,8 %, u mužov 66,6 % a u žien 55,4 %. Najvýraznejší rozdiel v miere ekonomickej aktivity žien a mužov bol zaznamenaný vo vekových skupinách od 20 do 34 rokov. Výrazný rozdiel bol zaznamenaný aj vo vekovej skupine 60 - 64 rokov.

Tabuľka 2.4 Prírastky/úbytky počtu ekonomicky aktívnych a neaktívnych v roku 2020 podľa krajov

Kraj	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo 15+ (v tis. osobách)			Ekonomicky neaktívne obyvateľstvo od 15 rokov (v tis.)
	spolu	v tom		
		pracujúci (v tis.)	nezamestnaní (v tis.)	
SR spolu	-28,7	-52,4	23,7	30,4
Bratislavský	-5,2	-8,7	3,5	11,4
Trnavský	-0,3	-1,4	1,0	0,9
Trenčiansky	-3,0	-6,0	3,0	1,1
Nitriansky	-6,3	-8,2	1,8	3,7
Žilinský	-4,5	-7,9	3,4	4,0
Banskobystrický	-4,0	-3,9	-0,1	1,8
Prešovský	-2,3	-10,2	7,7	3,2
Košický	-3,1	-6,3	3,3	4,1

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Tabuľka 2.5 Miera ekonomickej aktivity obyvateľov podľa veku a pohlavia v roku 2021
(priemer za rok v %)

Veková skupina	Spolu	Muži	Ženy
Spolu	60,8	66,6	55,4
15 – 19 rokov	4,2	4,6	3,8
20 – 24 rokov	46,4	57,1	35,2
25 – 29 rokov	82,8	90,9	74,4
30 – 34 rokov	88,2	94,4	81,8
35 – 39 rokov	90,2	94,2	86,0
40 – 44 rokov	91,6	93,8	89,3
45 – 49 rokov	90,1	91,3	88,8
50 – 54 rokov	88,3	88,5	88,1
55 – 59 rokov	82,9	84,5	81,3
60 – 64 rokov	45,2	50,2	40,7
65 – 89 rokov	4,4	5,7	3,6

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

2.1.2 Vývoj zamestnanosti

Zamestnanosť možno sledovať na základe viacerých štatistických zisťovaní. Zisťovania sa odlišujú konceptom zamestnanosti, definíciami a metodikou zberu údajov.

Jednou z možností sledovania vývoja počtu pracujúcich resp. zamestnaných osôb sú **štatistiky Sociálnej poisťovne**. Sociálna poisťovňa je verejnoprávna inštitúcia, ktorá vykonáva sociálne poistenie, t.j. nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie (starobné a invalidné), úrazové poistenie, garančné poistenie, poistenie v nezamestnanosti a výkon starobného dôchodkového sporenia. Vzhľadom na povinný charakter sociálneho poistenia a starobného dôchodkového sporenia, Sociálna poisťovňa disponuje údajmi o všetkých zamestnávateľoch a zamestnancoch, za ktorých sa platí poisťné na sociálne poistenie a povinné príspevky na starobné dôchodkové sporenie vrátane osôb pracujúcich na dohody o prácach mimo pracovného pomeru, ako aj o povinne nemocensky a dôchodkovo poistených samostatne zárobkovo činných osobách. Definície zamestnávateľa, zamestnanca a samostatne zárobkovo činnnej osoby vychádzajú zo zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“). Štatistiky Sociálnej poisťovne neobsahujú údaje o príslušníkoch Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Národného bezpečnostného úradu, Zboru väzenskej a justičnej stráže, Železničnej polície, Hasičského a záchranného zboru, Horskej záchranej služby, colníkov, profesionálnych vojakoch ozbrojených síl, vojakoch mimoriadnej služby, ktorých sociálne zabezpečenie je upravené osobitným právnym predpisom. Takisto neeviduje obyvateľov SR pracujúcich iba v zahraničí, ani vykonávanie prác, na základe ktorých nevzniká povinnosť platenia sociálneho poistenia [napr. samostatne zárobkovo činné osoby (SZČO)], ktoré nedosahujú ustanovený príjem na vznik povinného sociálneho poistenia. Vývoj vykazovania pracujúcich v štatistikách Sociálnej poisťovne môže byť ovplyvnený legislatívnymi zmenami v oblasti sociálneho poistenia.

Štatistický úrad SR realizuje dve zisťovania, ktorými je možné sledovať vývoj zamestnanosti a navzájom sa líšia metodikou zberu údajov.

Výberové zisťovanie pracovných síl realizované ŠÚ SR v domácnostiach poskytuje medzinárodne porovnateľné údaje o ekonomickej aktivite, zamestnanosti, nezamestnanosti a ďalších dôležitých charakteristikách pracovnej sily obyvateľstva SR.

Zásadná medzinárodná úprava metodiky pre VZPS od roku 2021 spôsobila, že údaje od roku 2021 nie sú kompatibilné s údajmi za predchádzajúce obdobia. Aby bolo možné aspoň sčasti sledovať reálny vývoj trhu práce, ŠÚ SR nahradil chýbajúce čísla hlavných ukazovateľov odhadmi – porovnateľnými medziodročnými indexami. Komplexnú úpravu starších údajov podľa nových metodických pravidiel nie je možné vykonať. Z uvedeného dôvodu nie je možné zhodnotiť medziodročný vývoj vybraných ukazovateľov zamestnanosti.

Za pracujúceho je v zmysle novej metodiky VZPS považovaná osoba vo veku od 15 rokov, ktorá v sledovanom týždni vykonávala aspoň jednu hodinu akúkoľvek prácu za mzdu, plat, odmenu alebo pracovnú činnosť za účelom dosiahnutia zisku (prácu na plný alebo kratší pracovný čas, stálu, dočasnú, príležitostnú alebo sezónnu prácu) vrátane osôb pracujúcich v zahraničí do jedného roka, dochádzajúcich za prácou do zahraničia

a osôb vykonávajúcich prácu na základe dohôd. Za pracujúcu je považovaná aj osoba, ktorá v sledovanom týždni mala prácu, ale nepracovala z dôvodu choroby, dovolenky, náhradného voľna alebo variabilného pracovného času, materskej alebo rodičovskej dovolenky, školenia súvisiaceho so zamestnaním, mimo sezóny, nedostatku práce u zamestnávateľa, štrajku a vyluky, s výnimkou osôb na dlhodobom pracovnom voľne. Patria sem aj vypomáhajúci (neplatení) členovia rodiny v rodinnom podniku alebo na rodinnej farme, ktorí za svoju činnosť nepoberajú žiadnu mzdu ani odmenu.

Podniková štatistika o zamestnancoch realizovaná ŠÚ SR vychádza zo štatistických zisťovaní v podnikoch (podnikové výkazníctvo) a zachytáva všetky odvetvia ekonomickej činnosti. Za zamestnancov podľa podnikového výkazníctva sa považujú všetci zamestnanci, ktorí majú dohodnutý pracovný pomer na neurčitý čas alebo na určitú dobu (bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť), ktorí sú v pracovnom, služobnom, štátnozamestnaneckom alebo členskom pomere k zamestnávateľskej organizácii. Do počtu zamestnancov sa nezahŕňajú žiaci stredných odborných škôl vykonávajúci odbornú prax (učni), osoby na materskej a rodičovskej dovolenke a osoby pracujúce na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, súkromní podnikatelia (resp. ich spoločníci), ktorí nemajú uzavretú pracovnú zmluvu v danej organizácii. Zamestnané osoby sú zamestnanci a podnikatelia.

2.1.2.1 Zamestnanosť v štatistikách Sociálnej poisťovne

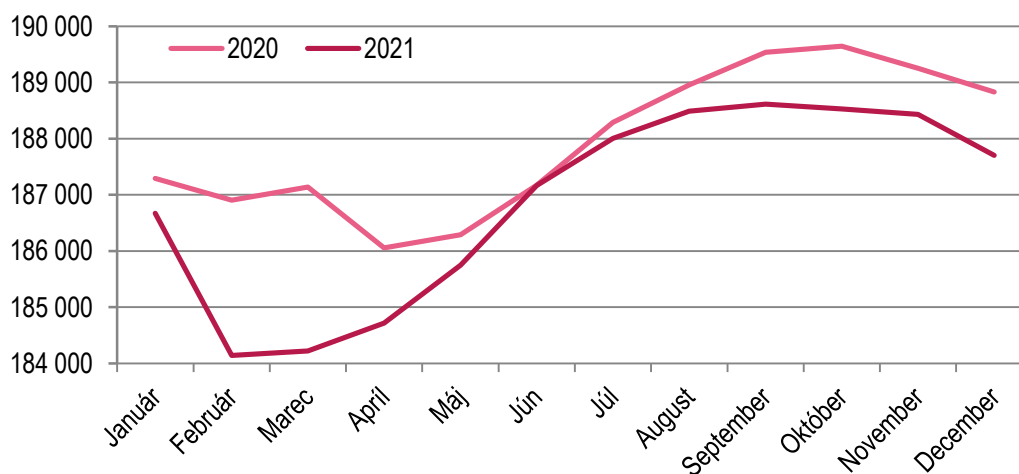
V roku 2021 Sociálna poisťovňa evidovala priemerne mesačne 186 870 zamestnávateľov, ktorí zamestnávali zamestnancov priemerne mesačne v 1 908 933 právnych vzťahoch s pravidelným mesačným príjmom a v 58 411 právnych vzťahoch s nepravidelným príjmom. Okrem týchto právnych vzťahov s pravidelným mesačným príjmom a nepravidelným príjmom zamestnávateľa zamestnávali zamestnancov na dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, t. j. dohody o vykonaní práce, dohody o pracovnej činnosti a dohody o brigádnickej práci študentov, a to v členení na pravidelný mesačný príjem a nepravidelný príjem, ktorých počet v roku 2021 dosiahol v priemere mesačne 367 591.

Sociálna poisťovňa v roku 2021 evidovala priemerne mesačne 219 072 povinne sociálne poistených samostatne zárobkovo činných osôb.

Priemerný mesačný počet zamestnávateľov v roku 2021 medziročne klesol o 0,57 % (o 1 076), priemerný mesačný počet zamestnancov v právnom vzťahu s pravidelným mesačným príjmom klesol o 0,67 % (o 12 937). Priemerný mesačný počet zamestnancov v právnom vzťahu s nepravidelným príjmom zaznamenal pokles o 1,07 % (o 632) a priemerný mesačný počet dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru poklesol o 1,80 % (o 6 720). Priemerný mesačný počet povinne poistených samostatne zárobkovo činných osôb vzrástol o 1,22 % (o 2 640).

Celkovo evidovala Sociálna poisťovňa v roku 2021 v priemere za mesiac 2 554 007 poistných vzťahov, čo bolo o 17 649 menej poistných vzťahov ako v roku 2020 (o 0,69 %).

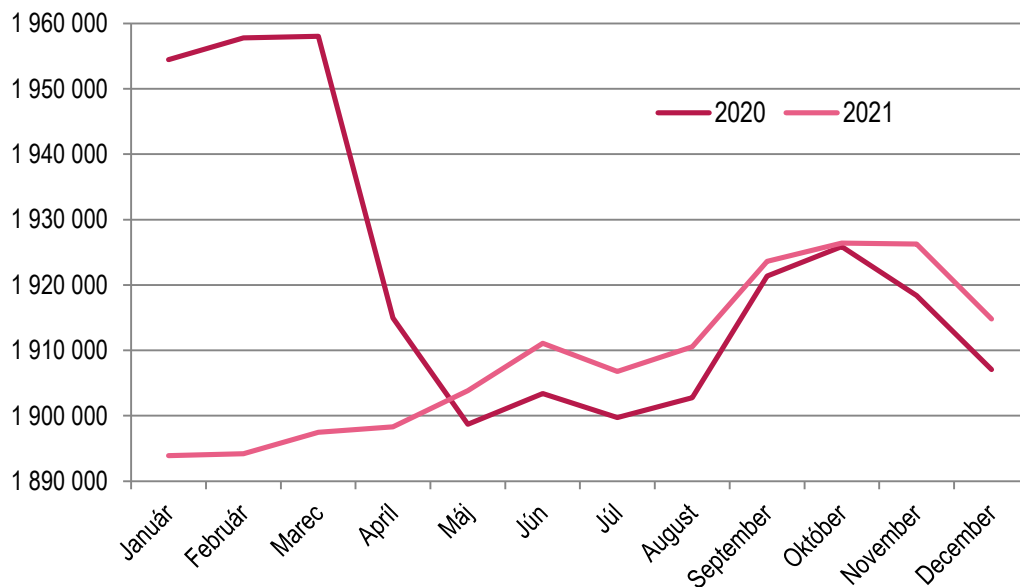
Graf 2.2 Počet zamestnávateľov evidovaných v Sociálnej poisťovni v rokoch 2020 a 2021

Zdroj: Sociálna poisťovňa

V decembri 2021 Sociálna poisťovňa evidovala 187 700 zamestnávateľov, čo oproti decembru 2020 predstavuje pokles o 1 129 zamestnávateľov (o 0,60 %).

Graf 2.3 Počet právnych vzťahov s pravidelným mesačným príjmom evidovaných v Sociálnej poisťovni v rokoch 2020 a 2021

Zdroj: Sociálna poisťovňa

V decembri 2021 Sociálna poisťovňa evidovala 1 914 821 právnych vzťahov s pravidelným mesačným príjmom, čo oproti decembru 2020 predstavuje nárast o 7 759 právnych vzťahov (o 0,41 %).

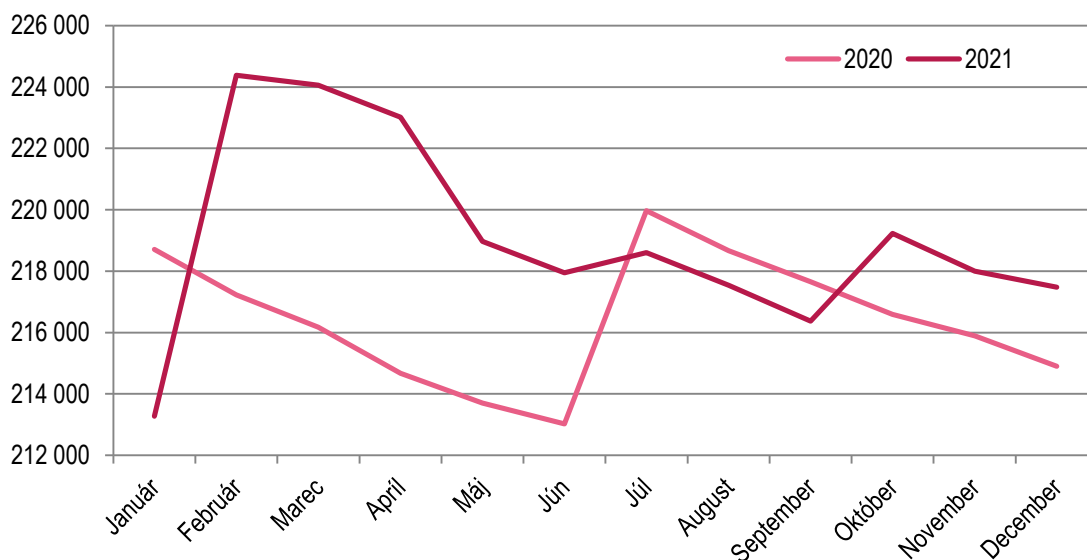
Graf 2.4 Počet dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru evidovaných v Sociálnej poisťovni v rokoch 2020 a 2021

Zdroj: Sociálna poisťovňa

V decembri 2021 Sociálna poisťovňa evidovala 376 341 dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, čo oproti decembru 2020 predstavuje nárast o 6 570 dohôd (o 1,78 %).

Graf 2.5 Počet samostatne zárobkovo činných osôb evidovaných v Sociálnej poisťovni v rokoch 2020 a 2021

Zdroj: Sociálna poisťovňa

V decembri 2021 Sociálna poisťovňa evidovala 217 477 povinne poistených samostatne zárobkovo činných osôb, čo oproti decembru 2020 predstavuje nárast o 2 578 osôb (o 1,20 %).

2.1.2.2 Zamestnanosť podľa výberového zisťovania pracovných síl¹⁴ ŠÚ SR

Pozitívny vývoj na trhu práce, ktorý sa začal oživením rastu celkovej zamestnanosti v hospodárstve v roku 2014, bol aj v roku 2021 poznačený poklesom spôsobeným vplyvom pandémie COVID-19. Vzhľadom k poskytnutej finančnej pomoci zamestnávateľom a postupnému oživovaniu ekonomiky bol zaznamenaný mierny medziročný pokles miery zamestnanosti vo veku 20 - 64 rokov o 0,3 p. b..

Podľa údajov ŠÚ SR, VZPS, celkový priemerný počet pracujúcich v SR v roku 2021 v porovnaní s rokom 2020 medziročne poklesol o 1,4 % na 2 560,6 tis. (z čoho bolo 1 359,8 tis. mužov a 1 200,7 tis. žien).

Z hľadiska postavenia v zamestnaní počet podnikateľov medziročne vzrástol o 0,8 % na 380,7 tis., naopak počet zamestnancov klesol oproti roku 2020 o 1,8 % na 2 177,4 tis..

Z hľadiska pohlavia bol zaznamenaný intenzívnejší pokles počtu pracujúcich žien (o 1,6 %) ako mužov (o 1,2 %).

V roku 2021 malo uzatvorený **pracovný pomer** na kratší pracovný čas v priemere 3,4 % z celkového počtu zamestnancov. U žien bol tento podiel tradične vyšší (4,8 %) ako u mužov (2,1 %).

Vekové zloženie zamestnanosti v roku 2021 bolo ovplyvnené najmä prírastkami vo vyšších vekových skupinách, najmä vo vekovej skupine 60 a viac rokov (o 5,1 %). Na druhej strane výrazne poklesol počet pracujúcich medzi mladými do 24 rokov (o 10,0 %) a vo vekovej skupine od 25 do 34 rokov (o 6,2 %). Medziročný vývoj počtu pracujúcich podľa vybraných vekových skupín je v nasledujúcej tabuľke.

¹⁴ Metodika VZPS je v súlade s medzinárodnými definíciami a odporúčaniami Medzinárodnej organizácie práce (ILO) a Eurostatu

Tabuľka 2.6 Pracujúci podľa veku v roku 2021 (priemer za rok)

Ukazovateľ	Počet pracujúcich (v tis. osôb)	Podiel na SR (v %)	Index 2021/2020
Spolu	2 560,6	100,0	98,6
v tom veková skupina:			
15 – 24 rokov	113,3	4,4	90,0
25 – 34 rokov	593,3	23,2	93,8
35 – 49 rokov	1 100,5	43,0	100,4
50 – 54 rokov	288,0	11,2	100,3
55 – 59 rokov	275,2	10,7	100,4
60 – 89 rokov	190,3	7,4	105,1

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Z hľadiska štruktúry zamestnanosti **podľa vzdelania** v roku 2021 sa medziročne zvýšil počet pracujúcich vo vzdelanostnej skupine osôb s vysokoškolským vzdelaním (o 1,9 %), úplným stredným všeobecným (o 1,6 %) a úplným stredným odborným (učňovským) s maturitou (o 0,2 %). V ostatných vzdelanostných skupinách bol zaznamenaný medziročný pokles počtu pracujúcich.

Tabuľka 2.7 Pracujúci podľa vzdelania v roku 2021 (priemer za rok)

Ukazovateľ	Počet pracujúcich (v tis. osôb)	Podiel na SR (v %)	Index 2021/2020
Spolu	2 560,6	100,0	98,6
v tom vzdelanie:			
Základné	63,4	2,5	88,3
Stredné odborné (učňovské) bez maturity	542,5	21,2	93,9
Úplné stredné odborné (učňovské) s maturitou	157,9	6,2	100,2
Úplné stredné všeobecné	107,6	4,2	101,6
Úplné stredné odborné	890,6	34,8	99,2
Vyššie odborné	17,9	0,7	90,4
Vysokoškolské	780,3	30,5	101,9
Bez školského vzdelania	0,4	0,0	-

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Z regionálneho hľadiska bol medziročný pokles počtu pracujúcich zaznamenaný takmer vo všetkých krajoch s výnimkou Prešovského kraja, kde počet pracujúcich vzrástol o 0,5 % a Žilinského, kde počet pracujúcich zostal na úrovni predchádzajúceho roka. Najvýraznejšie klesol počet pracujúcich v Banskobystrickom kraji (o 3,3 %).

Tabuľka 2.8 Pracujúci podľa krajov v roku 2021 (priemer za rok)

Kraj	Počet pracujúcich (v tis. osôb)	Podiel na SR (v %)	Index 2021/2020
SR spolu	2 560,6	100,0	98,6
v tom:			
Bratislavský	349,9	13,7	98,2
Trnavský	280,1	10,9	99,4
Trenčiansky	286,1	11,2	97,2
Nitriansky	329,1	12,9	99,5
Žilinský	334,0	13,0	100,0
Banskobystrický	290,7	11,4	96,7
Prešovský	353,4	13,8	100,5
Košický	337,3	13,2	97,1

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Z celkového počtu pracujúcich SR v roku 2021 **pracovalo v zahraničí**¹⁵ 112,1 tis. osôb, čo predstavovalo 4,4 %. Počet krátkodobo pracujúcich v zahraničí sa medziročne znížil o 5,4 %.

Medzi migrantmi prevládajú pracovníci v stavebníctve (37,9 tis. osôb), priemysle (23,7 tis. osôb), zdravotníctve a sociálnej pomoci (16,8 tis. osôb).

Dlhodobo najviac osôb, ktoré si nachádzajú prácu v zahraničí, bolo najmä z Prešovského kraja. Z európskych krajín pracovali slovenskí občania najmä v Nemecku, Rakúsku a Českej republike.

Počet krátkodobo pracujúcich slovenských občanov v zahraničí vzrástol v 3 krajoch (najvýraznejšie v Žilinskom kraji o 18,8 %), naopak ich počet poklesol v 5 krajoch (najvýraznejšie v Nitrianskom kraji o 33,4 %). Krátkodobo pracujúci v zahraničí sa podieľali na celkovom počte pracujúcich v kraji v rozsahu od 1,3 % v Bratislavskom kraji po 8,4 % v Prešovskom kraji.

Tabuľka 2.9 Vývoj zahraničnej pracovnej migrácie podľa krajov v roku 2021

Kraj	Pracujúci v zahraničí (v tis. osôb)	Index 2021/2020	Podiel na SR (v %)	Podiel pracujúcich v zahraničí na celkovej zamestnanosti SR, resp. kraja (v %)
SR spolu	112,1	94,6	100,0	4,4
v tom:				
Bratislavský	4,5	105,5	4,0	1,3
Trnavský	6,6	93,0	5,9	2,4
Trenčiansky	7,2	98,3	6,4	2,5
Nitriansky	13,3	66,6	11,9	4,0
Žilinský	20,7	118,8	18,5	6,2
Banskobystrický	14,9	92,9	13,3	5,1
Prešovský	29,6	103,1	26,4	8,4
Košický	15,4	86,6	13,7	4,6

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Miera zamestnanosti osôb vo veku 20-64 rokov v priebehu roku 2021 postupne rástla zo 73,0 % v 1. štvrtroku na 76,1 % v 4. štvrtroku, pričom v priemere za rok dosiahla 74,6 %, čo bolo o 0,3 p. b. menej ako v roku 2020. Miera zamestnanosti mužov dosiahla hodnotu 78,9 % a žien 70,4 %.

Z hľadiska veku najvyššiu špecifickú mieru zamestnanosti dosiahli 5-ročné vekové skupiny od 30 do 54 rokov (viac ako 80 %). U mužov špecifickú mieru zamestnanosti 80 % a viac dosiahli všetky 5-ročné vekové skupiny vo veku od 25 do 54 rokov, u žien bola špecifická miera zamestnanosti na úrovni 80 % a viac v 5-ročných vekových skupinách od 35 do 54 rokov (príloha ku kapitole 2, tabuľka 2).

Špecifická **miera zamestnanosti mladých ľudí (vo veku 15 - 24 rokov)** dosiahla priemernú úroveň 20,8 % (u mužov 25,6 % a u žien 15,8 %).

Špecifická **miera zamestnanosti starších osôb (vo veku 50 - 64 rokov)** dosiahla úroveň 68,3 % (u mužov 71,1 % a u žien 65,6 %).

V rámci jednotlivých regiónov najvyššiu mieru zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 - 64 rokov dosiahol Bratislavský kraj (83,4 %). Na druhej strane jej najnižšia úroveň bola v Košickom kraji (67,8 %). V roku 2021 bol v rámci regiónov rozdiel medzi najnižšou a najvyššou mierou zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 - 64 rokov na úrovni 15,6 p. b..

Miera zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 - 64 sa zvýšila v 3 krajoch (Nitrianskom, Prešovskom a Žilinskom), vo zvyšných 5 krajoch klesla v rozsahu od 0,2 p. b. (v Bratislavskom a Trnavskom kraji) do 1,8 p. b. (v Košickom kraji).

¹⁵ Išlo o krátkodobú zamestnanosť, t. j. osoby, ktoré pracovali v zahraničí do jedného roku vrátane časovo neobmedzenej dochádzky za prácou

Tabuľka 2.10 Miera zamestnanosti vo veku 20 – 64 rokov podľa krajov v roku 2021

Kraj	Priemer za rok (v %)	Zmena 2021/2020 (v p. b.)
SR spolu	74,6	-0,3
v tom:		
Bratislavský	83,4	-0,2
Trnavský	77,5	-0,2
Trenčiansky	77,5	-1,3
Nitriansky	77,1	0,9
Žilinský	76,3	0,7
Banskobystrický	71,3	-1,7
Prešovský	69,3	0,9
Košický	67,8	-1,8

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Z hľadiska vzdelania najvyššiu špecifickú mieru zamestnanosti vo veku 15 – 64 rokov dosiahla skupina obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním 3. stupňa (91,7 %) a 2. stupňa (89,7 %) a s úplným stredným odborným vzdelaním (80,8 %). Naopak, najnižšia bola špecifická miera zamestnanosti osôb bez školského vzdelania (3,8 %) a so základným vzdelaním (13,4 %). Z toho vyplýva, že viac ako 85 % počtu obyvateľov vo veku 15-64 rokov so základným vzdelaním nepracovalo. Podrobnejšie údaje sa nachádzajú v prílohe ku kapitole 2, tabuľka 3.

2.1.2.3 Zamestnanosť podľa štatistického výkazníctva ŠÚ SR

Podľa štvrtročného podnikového výkazníctva priemerný počet zamestnaných osôb v hospodárstve SR za rok 2021 dosiahol 2 355 107 osôb. V porovnaní s rokom 2020 klesol o 0,7 %, čo v absolútnom vyjadrení predstavovalo úbytok o takmer 17 tis. osôb.

Pokiaľ ide o **odvetvovú štruktúru**, z celkového počtu zamestnaných osôb SR v roku 2021 pracovalo v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove 3,4 %, v priemysle 21,9 %, v stavebníctve 6,8 % a v sektore služieb 67,9 %. Prehľad o vývoji zamestnanosti podľa jednotlivých odvetví v roku 2021 je uvedený v prílohe ku kapitole 2, tabuľka 4.

Z hľadiska **veľkostných kategórií podnikov** v porovnaní s rokom 2020 sa zvýšila zamestnanosť vo veľkostnej kategórii podnikov s 250 - 499 zamestnancami (o 1,9 %) a podnikov s 0 – 19 zamestnancami (o 1,5 %). Vo všetkých ostatných veľkostných kategóriách podnikov zamestnanosť klesla (v rozsahu od 0,1 % do 4,1 %). Najväčšiu skupinu zamestnaných osôb tvorili živnostníci a ich zamestnanci (26,8 %) a následne mikropodniky, veľké podniky s 1 000 a viac zamestnancami a stredné podniky.

Tabuľka 2.11 Zamestnanosť podľa veľkosti podnikov (priemer za rok)

Počet zamestnancov	Osoby	2020		2021		
		Index 2020/2019	Podiel v %	Osoby	Index 2021/2020	Podiel v %
0 – 19	387 681	98,2	16,3	393 561	101,5	16,7
20 – 49	233 194	99,0	9,8	232 648	99,8	9,9
50 – 249	407 872	98,3	17,2	391 881	96,1	16,6
250 – 499	155 619	98,3	6,6	158 638	101,9	6,7
500 – 999	161 192	104,1	6,8	154 640	95,9	6,6
1 000 a viac	394 485	95,7	16,6	392 240	99,4	16,7
Živnostníci* (odhad)	632 000	98,0	26,6	631 500	99,9	26,8
Spolu	2 372 043	98,2	100,0	2 355 107	99,3	100,0

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrťroku 2020, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrťroku 2021

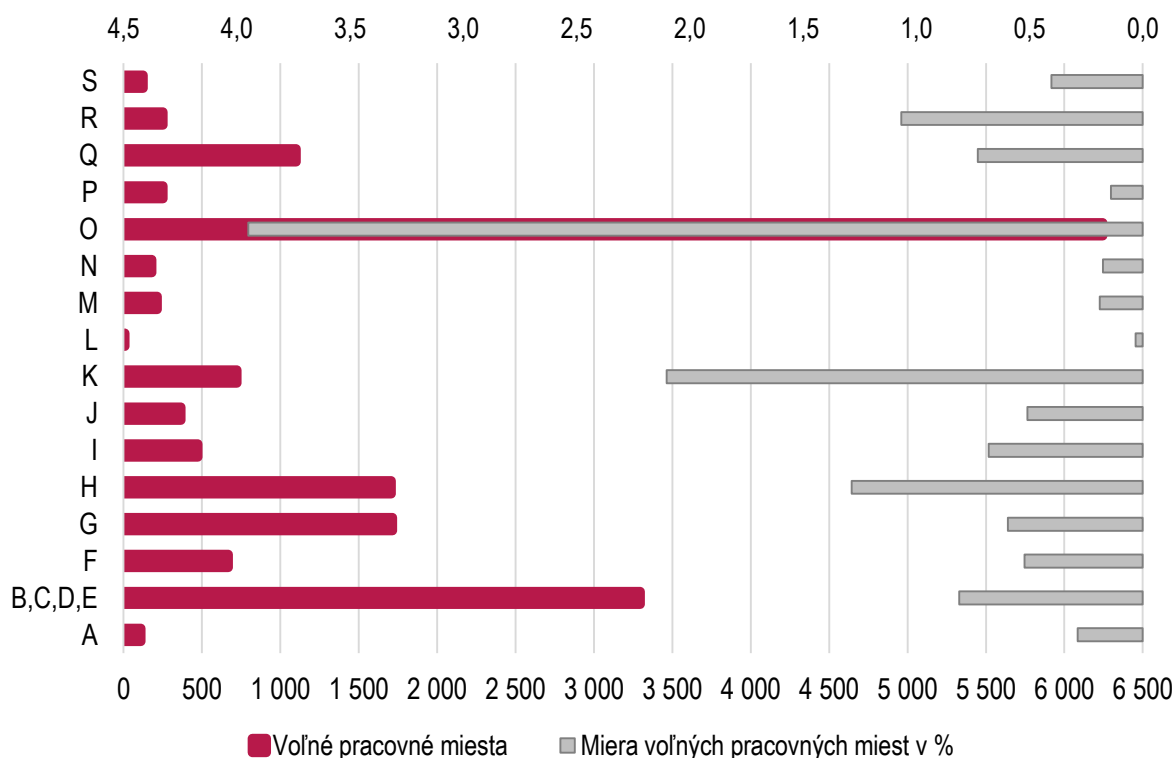
*vrátane zamestnancov u živnostníkov

2.1.3 Voľné pracovné miesta

V roku 2021 bolo v hospodárstve SR podľa štatistického výkazníctva k dispozícii v priemere 17 427 voľných pracovných miest. V porovnaní s rokom 2020 bol ich počet vyšší o 8,5 % (absolútne o 1 364 miest).

Z hľadiska jednotlivých odvetví počet voľných pracovných miest oproti roku 2020 absolútne najviac vzrástol vo verejnej správe a obrane, povinnom sociálnom zabezpečení (o 795 miest) a stavebníctve (o 400 miest). Ponuka voľných pracovných miest medziročne najviac klesla v doprave a skladovaní (o 153 miest) a ubytovacích a stravovacích službách (o 143 miest). Prehľad o štruktúre voľných pracovných miest podľa jednotlivých odvetví v roku 2021 uvádza graf 2.6. Podrobnejšie údaje sa nachádzajú v prílohe ku kapitole 2, tabuľka 5.

Graf 2.6 Počet voľných pracovných miest a miera voľných pracovných miest v roku 2021¹⁶

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v 4. štvrtroku 2021 (zo štvrtročného štatistického výkazníctva vrátane údajov za podnikateľov)

¹⁶ Legenda ku grafu 2.6:

A Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov

B,C,D,E Priemysel spolu

F Stavebníctvo

G Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov

H Doprava a skladovanie

I Ubytovacie a stravovacie služby

J Informácie a komunikácia

K Finančné a poisťovacie činnosti

L Činnosti v oblasti nehnuteľností

M Odborné, vedecké a technické činnosti

N Administratívne a podporné služby

O Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie

P Vzdelávanie

Q Zdravotníctvo a sociálna pomoc

R Umenie, zábava a rekreácia

S Ostatné činnosti

Z **regionálneho hľadiska** bolo v roku 2021 najviac voľných pracovných miest v Bratislavskom kraji (7 714), čo predstavovalo 44,3 % z celkového priemerného počtu voľných pracovných miest v SR. Počet voľných pracovných miest vzrástol vo všetkých regiónoch v rozsahu od 2,3 % v Bratislavskom kraji do 18,7 % v Žilinskom kraji.

Tabuľka 2.12 Voľné pracovné miesta v roku 2021 podľa krajov (priemer za rok)

Kraj	Počet voľných pracovných miest	Podiel na SR (v %)	Prírastok/úbytok voľných pracovných miest	Index 2021/2020	Miera voľných pracovných miest (v %)
SR spolu	17 427	100,0	1 364	108,5	0,9
v tom:					
Bratislavský	7 714	44,3	176	102,3	1,3
Trnavský	1 333	7,6	173	114,9	0,8
Trenčiansky	1 152	6,6	66	106,1	0,7
Nitriansky	1 178	6,8	139	113,4	0,6
Žilinský	1 739	10,0	274	118,7	0,8
Banskobystrický	1 832	10,5	227	114,1	0,9
Prešovský	1 278	7,3	164	114,7	0,6
Košický	1 201	6,9	145	113,7	0,6

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4 štvrtroku 2020, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrtroku 2021

V roku 2021 bola **miera voľných pracovných miest** (percentuálny podiel voľných pracovných miest na celkovom počte pracovných miest) v SR na úrovni 0,9 % a v porovnaní s rokom 2020 sa mierne zvýšila (o 0,1 p. b.).

Z **odvetvového hľadiska**, vyššia ako v priemere za celé hospodárstvo SR bola miera voľných pracovných miest vo verejnej správe a obrane, povinnom sociálnom zabezpečení (3,9 %), finančných a poisťovacích činnostiach (2,1 %), doprave a skladovaní (1,3 %) a umení, zábave a rekreácii (1,1 %). Podrobnejšie údaje sa nachádzajú v prílohe ku kapitole 2, tabuľka 4.

Podľa územného členenia bola najvyššia miera voľných pracovných miest v Bratislavskom kraji (1,3 %). V ostatných krajoch sa pohybovala miera voľných pracovných miest na úrovni od 0,6 % v Košickom, Nitrianskom a Prešovskom kraji do 0,9 % v Banskobystrickom kraji.

2.1.4 Vývoj nezamestnanosti

Podobne ako zamestnanosť aj nezamestnanosť možno sledovať na základe viacerých prístupov, ktoré sa konceptuálne odlišujú.

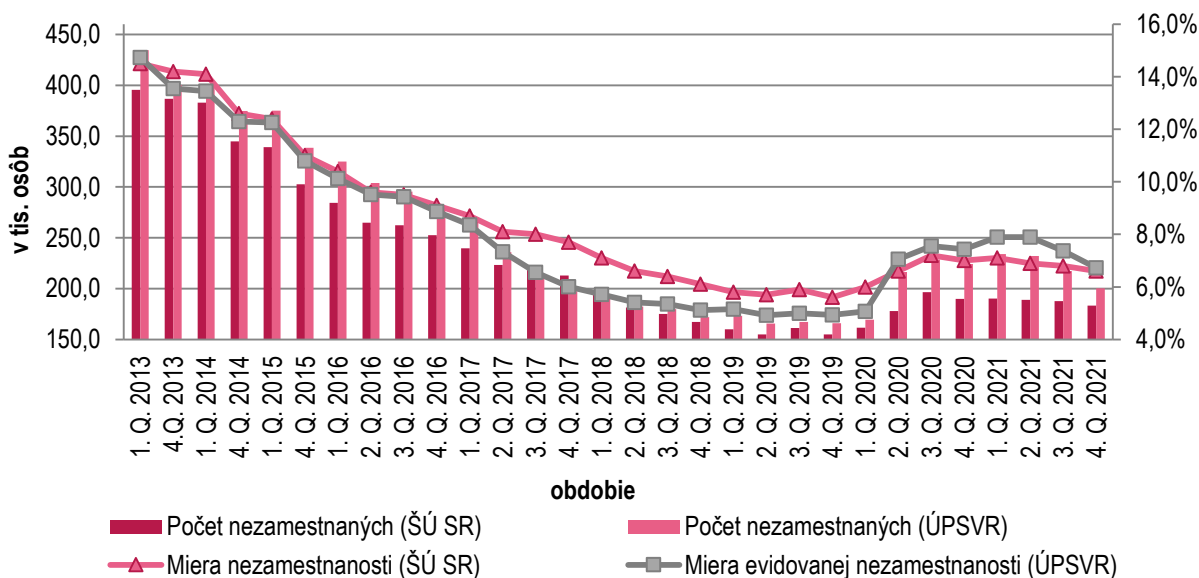
Metodika nezamestnanosti **na základe evidencie úradov práce, sociálnych vecí a rodiny** sa významne odlišuje od metodiky nezamestnanosti na základe VZPS, zachytáva odlišnú populáciu z dôvodu rozdielnej definície nezamestnaného, závisí od motivácie evidovať sa, ako aj od legislatívnych podmienok evidencie. Hoci nie je medzinárodne porovnateľná, poskytuje administratívne údaje, ktorých vykazovanie je možné na mesačnej báze a na najnižšej administratívno-územnej úrovni.

Výberové zisťovanie pracovných síl realizované ŠÚ SR v domácnostiach zachytáva nezamestnaných podľa definície Medzinárodnej organizácie práce ako všetky osoby vo veku od 15 do 74 rokov, ktoré súčasne spĺňajú nasledujúce tri podmienky:

1. v referenčnom týždni nemali žiadnu platenú prácu;
2. v posledných štyroch týždňoch si aktívne hľadali prácu alebo si prácu našli a do zamestnania nastúpia najneskôr do 3 mesiacov a zároveň
3. sú schopní nastúpiť do práce najneskôr do dvoch týždňov.

Zásadná medzinárodná úprava metodiky pre VZPS od roku 2021 spôsobila, že údaje od roku 2021 nie sú kompatibilné s údajmi za predchádzajúce obdobia. Aby bolo možné aspoň sčasti sledovať reálny vývoj trhu práce, ŠÚ SR nahradil chýbajúce čísla hlavných ukazovateľov odhadmi – porovnateľnými medziročnými indexami. Komplexnú úpravu starších údajov podľa nových metodických pravidiel nie je možné vykonať.¹⁷ Z uvedeného dôvodu nie je možné zhodnotiť medziročný vývoj vybraných ukazovateľov nezamestnanosti.

Graf 2.7 Porovnanie vývoja nezamestnanosti podľa evidencie ŠÚ SR a ÚPSVR

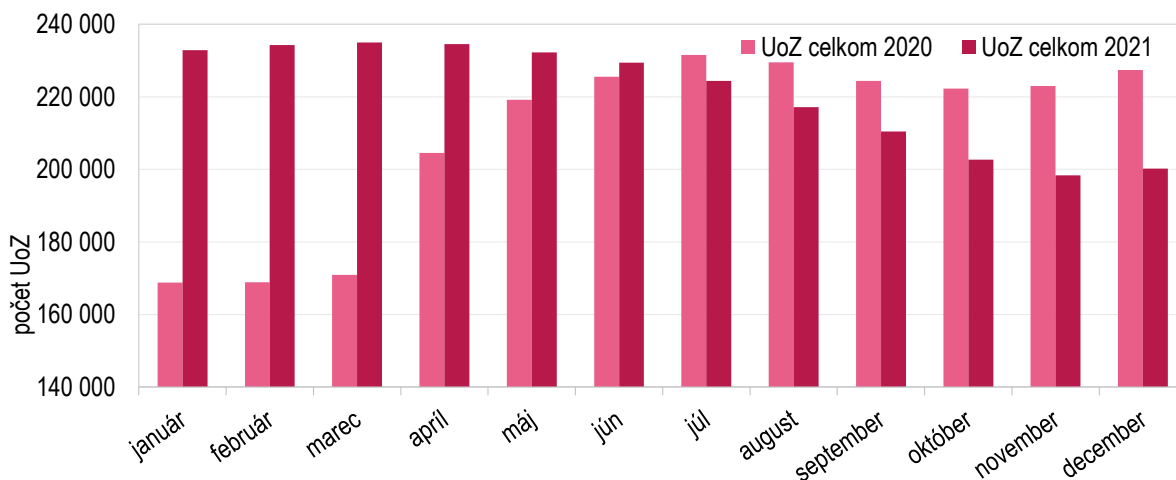

Zdroj: ŠÚ SR (VZPS), ÚPSVR

2.1.4.1 Nezamestnanosť podľa evidencie úradov práce, sociálnych vecí a rodiny

V roku 2021 bolo v SR **priemerne evidovaných 220 944 uchádzačov o zamestnanie** (ďalej len „UoZ“). Vývoj evidovanej nezamestnanosti v jednotlivých mesiacoch mal diferencovaný trend. V porovnaní s rokom 2020 počet UoZ priemerne mesačne vzrástol o 11 310 osôb, t. j. o 5,40 % (v roku 2020 bolo priemerne evidovaných 209 634 UoZ).

Graf 2.8 Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie v jednotlivých mesiacoch v rokoch 2020 a 2021

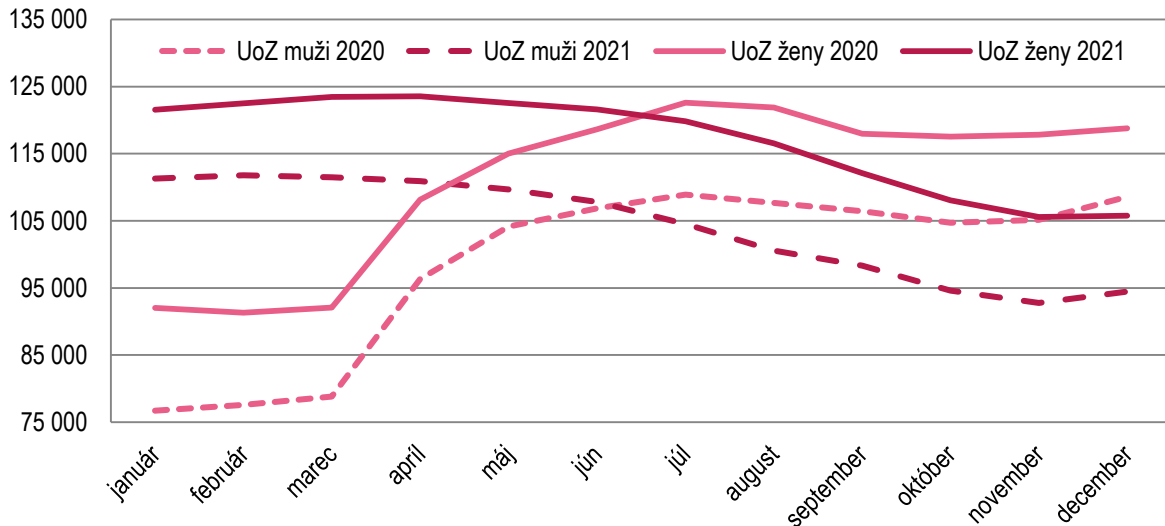

¹⁷ Zdroj: ŠÚ SR

Zdroj: ÚPSVR

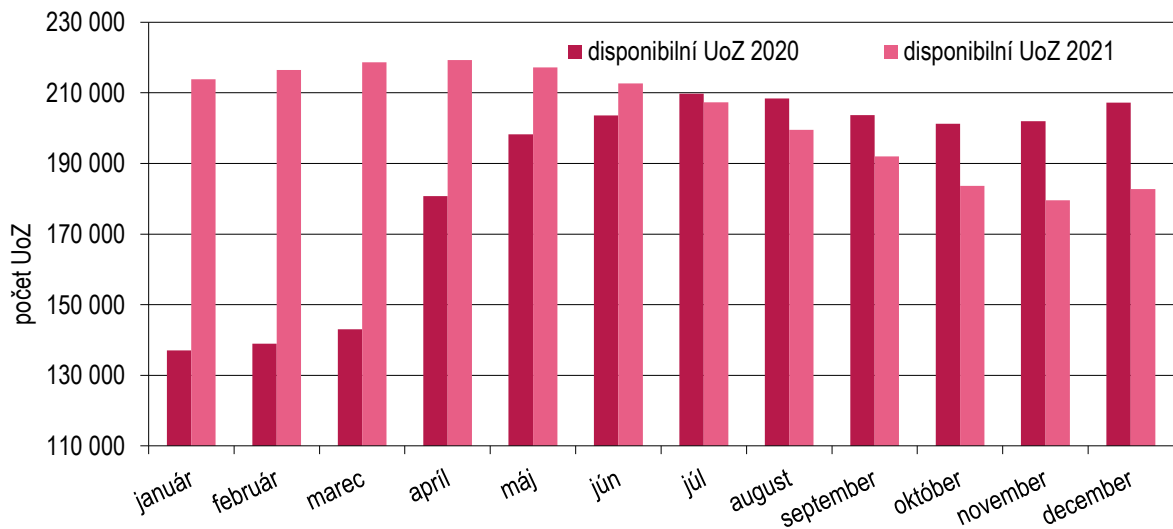
Z celkového priemerného počtu UoZ bolo v evidencii 116 927 žien (52,92 %), čo v porovnaní s rokom 2020 (v priemere 111 151 žien), predstavovalo nárast o 5 776 osôb, t. j. o 5,20 %. Najvyšší podiel žien na celkových priemerných počtoch UoZ v roku 2021 bol v Nitrianskom kraji (57,46 %), v ostatných krajoch sa podiel pohyboval v rozmedzí od 51,00 % (Prešovský kraj) do 55,22 % (Trnavský kraj).

Graf 2.9 Vývoj počtov nezamestnaných mužov a žien v jednotlivých mesiacoch v rokoch 2020 a 2021

Zdroj: ÚPSVR

Graf 2.10 Vývoj počtu disponibilných uchádzačov o zamestnanie v jednotlivých mesiacoch v rokoch 2020 a 2021

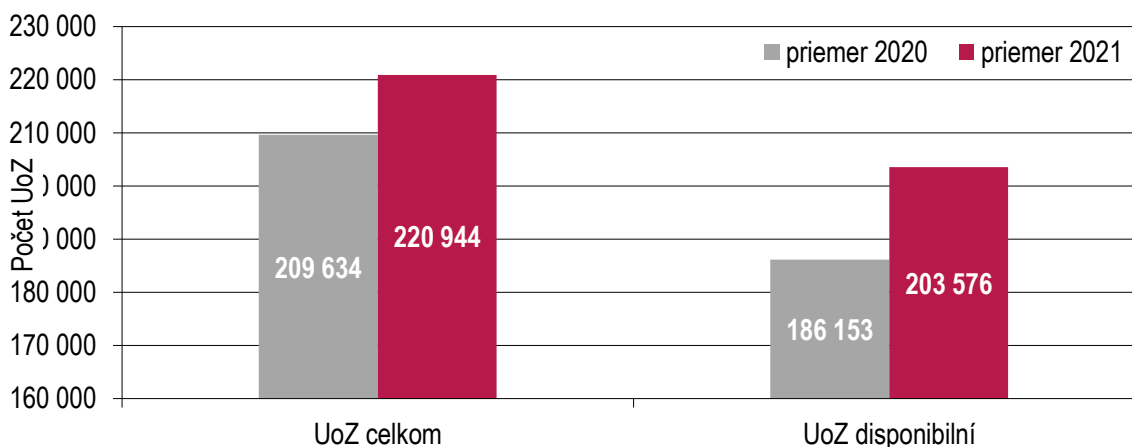

Zdroj: ÚPSVR

Priemerný počet disponibilných¹⁸ UoZ dosiahol v roku 2021 počet 203 576 osôb. V medzioročnom porovnaní je to nárast o 17 423 osôb, t. j. o 9,36 % (v roku 2020 bolo evidovaných v priemere 186 153 UoZ).

¹⁸ Disponibilný UoZ je UoZ, ktorý bezprostredne po ponuke voľného pracovného miesta môže nastúpiť do pracovného pomeru. Ide o evidovaného nezamestnaného, na strane ktorého nie je žiadna objektívna prekážka pre prijatie do zamestnania.

Graf 2.11 Porovnanie priemerných počtov uchádzačov o zamestnanie v rokoch 2020 a 2021

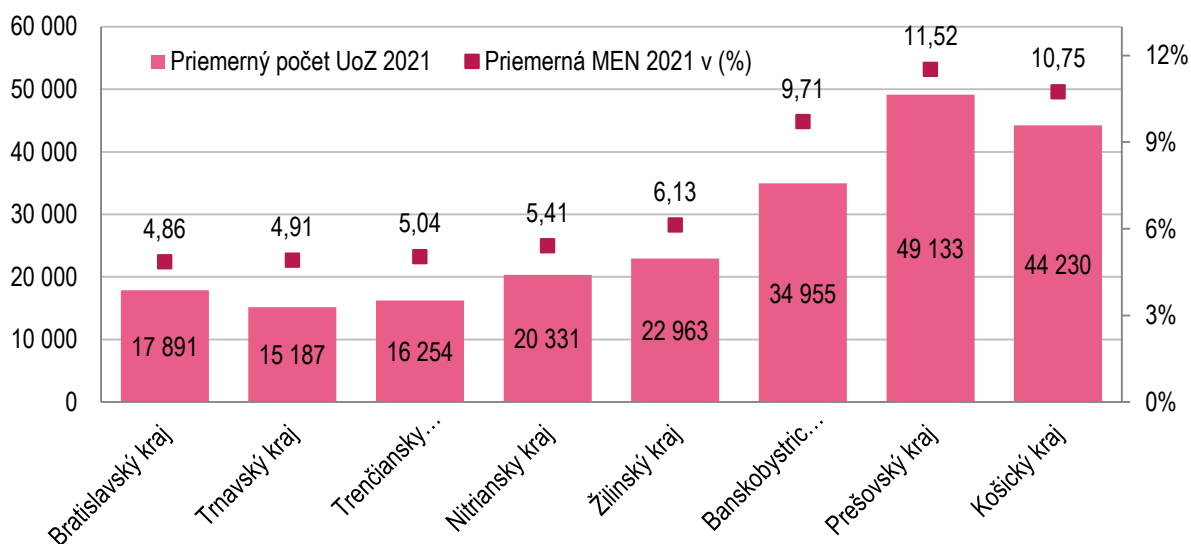

Zdroj: ÚPSVR

Miera evidovanej nezamestnanosti (vypočítaná z disponibilného počtu UoZ) v jednotlivých kvartáloch počas roka postupne klesala. V I a II. kvartáli bola v roku 2021 vyššia ako v roku 2020 a v III. a IV. kvartáli bola v roku 2021 nižšia ako v roku 2020. V priemere za rok 2021 dosiahla úroveň 7,48 % (priemerný medziročný nárast o 0,70 p. b.).

Z regionálneho hľadiska bola za rok 2021 najvyššia úroveň priemernej miery evidovanej nezamestnanosti zaznamenaná v Prešovskom kraji (11,52 %) a najnižšia v Bratislavskom kraji (4,86 %). Úroveň celoslovenského priemeru miery evidovanej nezamestnanosti (7,48 %), bola okrem Prešovského kraja prekročená v Košickom kraji s ročným priemerom 10,75 % a v Banskobystrickom kraji s ročným priemerom 9,71 %.

Graf 2.12 Priemerná miera evidovanej nezamestnanosti a priemerný počet UoZ v krajoch SR v roku 2021

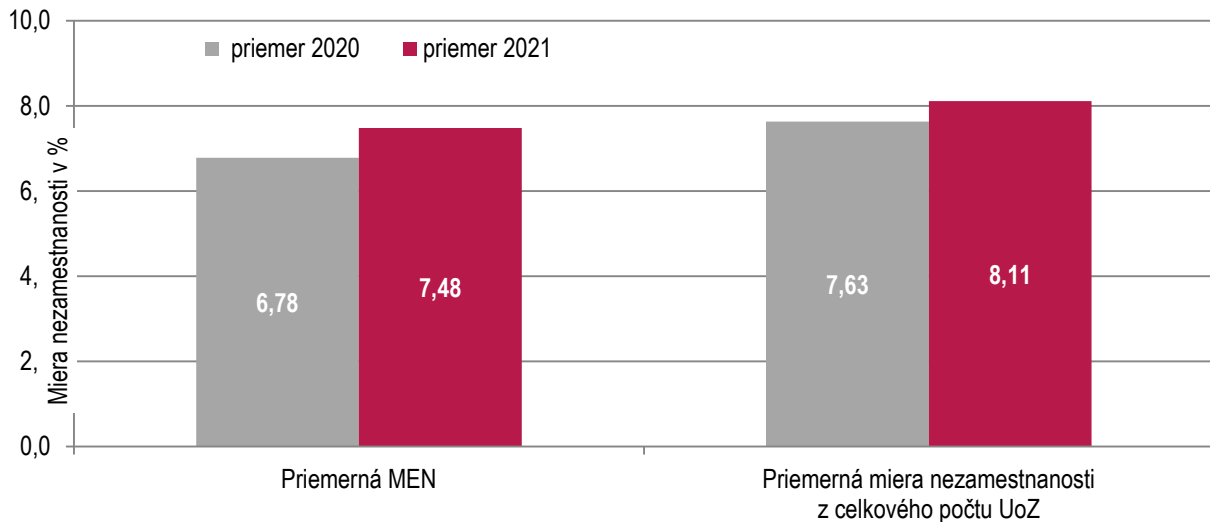

Zdroj: ÚPSVR

Vo všetkých krajoch SR bol dosiahnutý medziročný nárast priemernej miery evidovanej nezamestnanosti. v rozpätí od 0,21 p. b. v Trenčianskom kraji, do 1,24 p. b. v Košickom kraji. Medziročný nárast priemernej miery evidovanej nezamestnanosti, vyšší ako priemer za SR (0,70 p. b.), zaznamenali všetky kraje: Košický kraj o 1,24 p. b., Prešovský kraj o 1,10 p. b., Banskobystrický kraj o 0,82 p. b., Bratislavský kraj o 0,77 p. b., Nitriansky kraj o 0,45 p. b., Trnavský kraj o 0,45 p. b., Žilinský kraj o 0,42 p. b., a Trenčiansky kraj o 0,21 p. b. (Grafické znázornenie miery evidovanej nezamestnanosti je uvedené v prílohe ku kapitole 2, graf 1.)

Miera nezamestnanosti vypočítaná z celkového počtu uchádzačov o zamestnanie dosiahla v priemere za rok 2021 úroveň 8,11 %, čo predstavovalo oproti roku 2020 nárast o 0,48 p. b..

Graf 2.13 Priemerná miera evidovanej nezamestnanosti a miera nezamestnanosti z celkového počtu UoZ v SR v rokoch 2020 a 2021

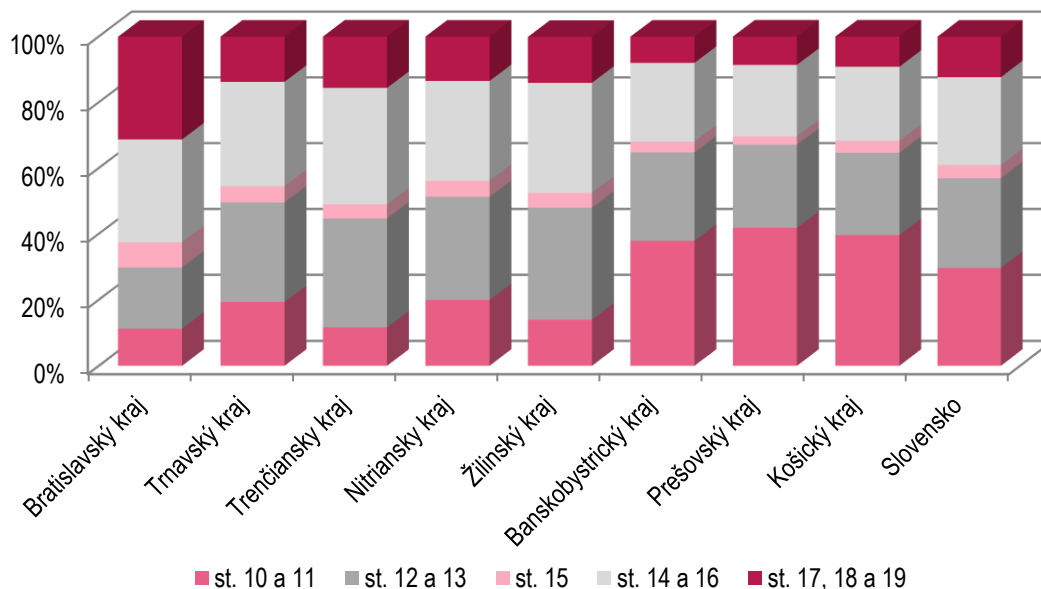
Zdroj: ÚPSVR

Štruktúra UoZ podľa vzdelania¹⁹ sa v roku 2021 v porovnaní s minulým rokom nezmenila. Priemerný mesačný počet bol najvyšší u UoZ so základným vzdelaním (stupeň 11) a s neukončeným základným vzdelaním (stupeň 10), v počte 65 354 osôb a v percentuálnom vyjadrení 29,58 %. Druhý najvyšší počet dosiahla skupina UoZ so stredným odborným vzdelaním (vrátane nižšieho stredného odborného vzdelania, t.j. stupne vzdelania 12 a 13) v počte 60 328 osôb a v percentuálnom vyjadrení 27,30 %. Nasleduje skupina UoZ s úplným stredným odborným vzdelaním (stupeň 14) v počte 58 035 osôb a s podielom 26,27 %. Menej početnú skupinu tvorili vysokoškolsky vzdelaní UoZ (stupne 17, 18 a 19) v počte 27 258 a s podielom 12,34 %, pričom najviac bolo UoZ s vysokoškolským vzdelaním druhého stupňa v počte 21 672 osôb a s podielom 9,81 %. Najmenšie zastúpenie mali UoZ s vysokoškolským vzdelaním tretieho stupňa, s priemerným počtom 834 osôb a s podielom 0,38 %. K najmenej početným skupinám patrili aj UoZ s vyšším odborným vzdelaním (stupeň 16) s počtom 1 022 a s podielom 0,46 % a UoZ s úplným stredným všeobecným vzdelaním (stupeň 15) s počtom 8 837 a podielom 4,00 %.

¹⁹stupeň vzdelania

10 Neukončené základné vzdelanie	15 Úplné stredné všeobecné vzdelanie
11 Základné vzdelanie	16 Vyššie odborné vzdelanie
12 Nižšie stredné odborné vzdelanie	17 Vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa
13 Stredné odborné vzdelanie	18 Vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa
14 Úplné stredné odborné vzdelanie	19 Vysokoškolské vzdelanie tretieho stupňa
N/A neurčené	

Graf 2.14 Podiel UoZ podľa stupňa vzdelania v krajoch SR v roku 2021

Zdroj: ÚPSVR

Z regionálneho hľadiska bolo najviac nezamestnaných evidovaných uchádzačov so základným alebo neukončeným základným vzdelaním (stupne vzdelania 10, 11) v troch krajoch. V Prešovskom kraji ich bolo 41,79 %, v Košickom 39,60 % a v Banskobystrickom kraji 37,83 %. V Žilinskom (33,99 %) a Nitrianskom (31,33 %) sa na nezamestnanosti najvyšším počtom podieľali UoZ s nižším stredným a so stredným odborným vzdelaním (st. vzd. 12,13). V Trenčianskom kraji (35,45 %), v Trnavskom kraji (31,74 %) a v Bratislavskom kraji (31,31 %) bolo najviac UoZ s úplným stredným odborným vzdelaním a vyšším odborným vzdelaním, t. j. stupeň vzdelania 14 a 16.

Z hľadiska vekovej štruktúry v roku 2021 boli najpočetnejšou skupinou medzi UoZ osoby vo veku 15 – 24 rokov (28 017 osôb), pričom tvorili 12,68 % zo všetkých UoZ. Druhou najpočetnejšou skupinou s počtom 27 050 osôb a podielom 12,24 % boli UoZ vo veku 40 – 44 rokov, nasledovala skupina osôb vo veku 35 – 39 rokov s počtom 26 675 osôb a podielom 12,07 %.

Tabuľka 2.13 Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa veku v krajoch SR v roku 2021 (v %)

Územie (kraje SR)	v tom								
	15-24r.	25-29r.	30-34r.	35-39r.	40-44r.	45-49r.	50-54r.	55-59r.	nad 60 r.
Bratislavský	8,82	10,68	13,13	15,47	15,06	11,42	8,62	9,64	7,15
Trnavský	12,43	10,55	11,55	12,53	13,41	11,19	9,88	10,72	7,75
Trenčiansky	11,20	10,71	11,30	11,86	12,21	10,46	10,56	13,00	8,70
Nitriansky	11,19	9,76	10,34	11,77	12,37	11,46	10,97	13,08	9,05
Žilinský	13,34	11,46	10,80	11,10	11,24	11,14	10,53	12,37	8,03
Banskobystrický	11,74	10,20	10,75	11,56	12,21	12,21	11,17	13,07	7,10
Prešovský	15,43	12,04	11,36	11,92	11,49	11,29	10,09	10,64	5,74
Košický	12,90	10,53	11,06	11,85	12,03	11,88	10,81	11,81	7,12
Slovensko	12,68	10,86	11,21	12,07	12,24	11,50	10,43	11,76	7,24

Zdroj: ÚPSVR

Z hľadiska dĺžky evidencie v roku 2021 dosiahol priemerný počet UoZ s dobou evidencie nad 12 mesiacov 92 723 osôb, pričom tento počet medziročne vzrástol o 25 664 osôb (o 38,27 %). Podiel evidovaných nad 12 mesiacov na celkovom počte UoZ vzrástol o 9,98 p. b. na 41,97 %, priemerný počet evidovaných UoZ do 12 mesiacov medziročne klesol o 14 355 osôb (o 10,07 %). Počet UoZ evidovaných nad 48 mesiacov sa medziročne znížil na 24 240 osôb a predstavoval 10,97 % z celového počtu UoZ. Z evidovaných do 48 mesiacov bolo najviac UoZ v kategórii do 3 mesiacov, pričom predstavovali 43 273 osôb, s podielom 19,59 %. Medziročný nárast počtu UoZ nastal vo väčšine skupín UoZ, okrem kategórií do 6 mesiacov a nad 48 mesiacov.

Najvyšší priemerný počet UoZ žien v roku 2021 bol v skupine evidovaných do 3 mesiacov, a to 21 379 osôb (18,28 %). Druhý najvyšší počet UoZ žien bol dosiahnutý v skupine evidovaných 4-6 mesiacov, a to 18 768 osôb (16,05 %).

Priemerná dĺžka evidencie UoZ v roku 2021 v porovnaní s rokom 2020 (11,63 mesiacov) vzrástla na 14,04 mesiaca.

Tabuľka 2.14 Priemerný počet uchádzačov o zamestnanie podľa dĺžky evidencie v mesiacoch v roku 2021 podľa regiónov SR (v osobách)

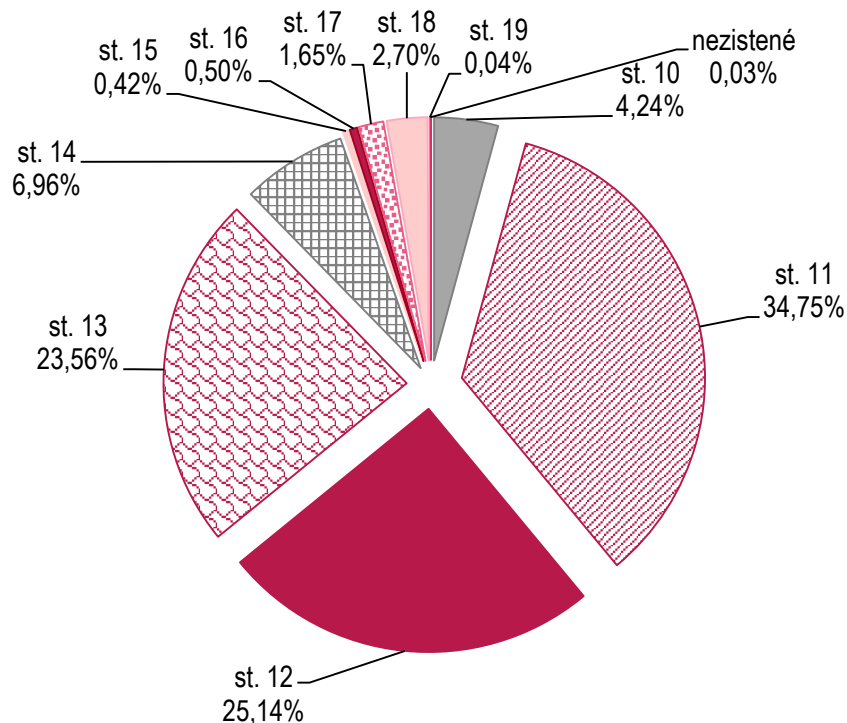
Územie (kraje SR)	Bratislavský	Trnavský	Trenčiansky	Nitriansky	Žilinský	Banskobystrický	Prešovský	Košický	Slovensko
do 3 mes.	4 195	3 852	4 058	5 091	5 205	5 762	8 295	6 814	43 273
4-6 mes.	3 866	3 342	3 384	4 147	4 477	5 073	7 096	5 975	37 360
7-9 mes.	2 706	2 289	2 299	2 835	3 130	3 750	5 164	4 628	26 801
10-12 mes.	2 022	1 689	1 685	2 084	2 364	3 025	4 075	3 845	20 788
13-18 mes.	2 366	2 025	2 088	2 552	2 988	4 397	6 031	5 694	28 140
19-24 mes.	1 227	992	1 135	1 350	1 646	2 918	4 121	3 750	17 139
25-30 mes.	582	410	560	683	873	1 853	2 675	2 341	9 975
31-36 mes.	268	183	277	353	446	1 210	1 712	1 524	5 973
37-42 mes.	176	105	177	215	290	902	1 257	1 136	4 258
43-48 mes.	107	66	111	146	203	648	869	848	2 997
nad 48 mes.	376	235	480	876	1 342	5 418	7 839	7 674	24 240
Spolu	17 891	15 187	16 254	20 331	22 963	34 955	49 133	44 230	220 944

Zdroj: ÚPSVR

V roku 2021 bolo na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej aj „úrad PSVR“) v priemere mesačne 70 374 **voľných pracovných miest (VPM)** na trhu práce, čo predstavuje medziročný pokles o 5 187 VPM (t.j. o 6,86 %). Z regionálneho hľadiska bolo v roku 2021 v priemere za mesiac najviac VPM v Bratislavskom kraji (20 410 VPM), v Trnavskom kraji (11 273 VPM) a Nitrianskom kraji (10 628 VPM). Najmenej VPM ponúkal Košický kraj (3 498 VPM).

Z pohľadu dopytu podľa ukončeného vzdelania bolo v roku 2021 najviac voľných pracovných miest požadujúcich základné vzdelanie (24 453 VPM, t.j. 34,75 %) a nižšie stredné odborné vzdelanie (17 689 VPM, t. j. 25,14 %). S najnižším počtom boli k dispozícii miesta pre UoZ s úplným stredným všeobecným vzdelaním (296 VPM, t. j. 0,42 %) a s vysokoškolským vzdelaním tretieho stupňa (30 VPM, t. j. 0,04 %). V roku 2021 nebol zaznamenaný posun v štruktúre v porovnaní s minulým rokom. Početnosť VPM požadujúcich základné vzdelanie poklesla o 2,19 %, nižšie stredné odborné vzdelanie vzrástla o 1,32 %, stredné odborné vzdelanie vzrástla o 1,27 % a úplné stredné odborné vzdelanie poklesla o 0,61% oproti roku 2020. V ostatných skupinách sa početnosti významne nemenili.

Graf 2.15 Podiel VPM v roku 2021 podľa požiadaviek na vzdelanie

Zdroj: ÚPSVR; stupeň vzdelania je definovaný v poznámke pod čiarou pod číslom ¹⁹

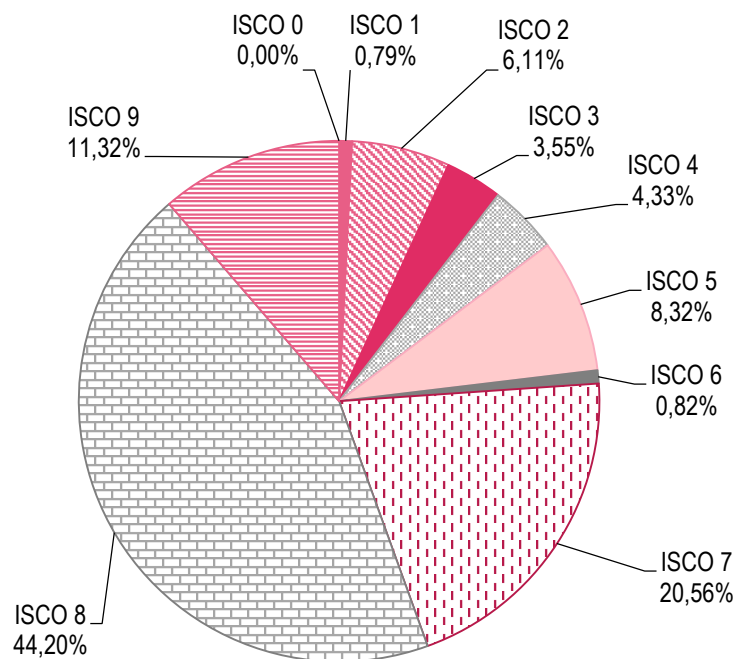
Z regionálneho hľadiska bolo v priemere najviac VPM pre UoZ so základným vzdelaním v Bratislavskom kraji (7 907 VPM) a Trnavskom kraji (5 310 VPM), najmenej v Prešovskom kraji (477 VPM). Najvyšší počet VPM pre UoZ s nižším stredným odborným vzdelaním bol v Bratislavskom kraji (5 618 VPM), nasledoval Nitriansky kraj (2 462 VPM) a najmenej ich bolo v Košickom kraji (590 VPM).

Podľa klasifikácie SK ISCO-08²⁰ bolo v roku 2021 v priemere na úrady PSVR nahlásených najviac VPM pre operátorov a montérov strojov a zariadení (31 107 VPM, t. j. 44,20 %), pre kvalifikovaných pracovníkov a remeselníkov (14 468 VPM, t. j. 20,56 %) a pre pomocných a nekvalifikovaných pracovníkov (7 967 VPM, t. j. 11,32 %). Najmenej VPM bolo nahlásených pre pracovníkov skupiny príslušníkov ozbrojených síl (4 VPM, t. j. 0,00 %). V roku 2021 klesla oproti roku 2020 početnosť VPM takmer vo všetkých skupinách (okrem ISCO 1 – Zákonnodarcovia, riadiaci pracovníci, ISCO 6 – Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve a ISCO 8 – Operátori a montéri strojov a zariadení), najviac pre kvalifikovaných pracovníkov a remeselníkov (o 3 230 VPM), pomocných a nekvalifikovaných pracovníkov (o 1 598 VPM).

²⁰ SK ISCO-08

- 1 Zákonnodarcovia, riadiaci pracovníci
- 2 Špecialisti
- 3 Technici a odborní pracovníci
- 4 Administratívni pracovníci
- 5 Pracovníci v službách a obchode
- 6 Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve
- 7 Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci
- 8 Operátori a montéri strojov a zariadení
- 9 Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci
- 0 Príslušníci ozbrojených síl

Graf 2.16 Podiel VPM v roku 2021 podľa SK ISCO-08

Zdroj: ÚPSVR

Z regionálneho hľadiska bolo najviac VPM pre operátorov a montérov strojov a zariadení, nahlásených v Bratislavskom kraji (8 361 VPM) a Trnavskom kraji (6 380 VPM). Pre skupinu kvalifikovaných pracovníkov a remeselníkov bolo najviac VPM ponúkaných v Bratislavskom kraji (3 999 VPM) a Nitrianskom kraji (2 098 VPM). Pre pomocných a nekvalifikovaných pracovníkov bolo najviac VPM ponúkaných v Bratislavskom kraji (2 691 VPM) a Nitrianskom kraji (1 738 VPM).

Znevýhodnení uchádzači o zamestnanie

Za znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie sa na účely zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov považujú:

- občan mladší ako 26 rokov veku, ktorý ukončil príslušným stupňom vzdelania sústavnú prípravu na povolanie v dennej forme štúdia pred menej ako dvomi rokmi a od jej ukončenia nemal pravidelné platené zamestnanie (ďalej len „absolvent školy“)
- občan starší ako 50 rokov veku
- občan vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej 12 po sebe nasledujúcich mesiacov (ďalej len „dlhodobo nezamestnaný občan“)
- občan, ktorý dosiahol vzdelanie nižšie ako stredné odborné vzdelanie
- občan, ktorý najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie nemal pravidelné platené zamestnanie
- štátny príslušník tretej krajiny, ktorému bol udelený azyl alebo ktorému bola poskytnutá doplnková ochrana
- občan, ktorý žije ako osamelá dospelá osoba s jednou alebo viacerými osobami odkázanými na jeho starostlivosť alebo starajúca sa aspoň o jedno dieťa pred skončením povinnej školskej dochádzky
- občan so zdravotným postihnutím.

Ide o definovanie občanov, ktorí vzhľadom na vek, dĺžku vedenia v evidencii uchádzačov o zamestnanie, nedostatok praxe, zdravotný stav, stratu schopnosti vykonávať svoje doterajšie zamestnanie, rodinné dôvody alebo postavenie v spoločnosti ťažšie nachádzajú uplatnenie na trhu práce a preto potrebujú zvýšenú starostlivosť.

Tabuľka 2.15 Priemerný počet znevýhodnených uchádzačov v roku 2021 podľa regiónov SR (v osobách)

Územie	Znevýhodnení UoZ podľa § 8 zák. č. 5/2004 Zb.							
	písm. a)	písm. b)	písm. c)	písm. d)	písm. e)	písm. f)	písm. g)	písm. h)
Bratislavský kraj	811	4 539	5 310	2 021	8 051	0	158	446
Trnavský kraj	858	4 296	4 165	2 961	7 117	0	56	704
Trenčiansky kraj	836	5 235	4 985	1 957	7 631	0	165	974
Nitriansky kraj	1 014	6 720	6 340	4 064	10 542	0	192	743
Žilinský kraj	1 489	7 091	8 012	3 260	12 178	0	64	1 212
Banskobystrický kraj	1 305	10 939	17 597	13 399	21 874	0	289	1 284
Prešovský kraj	2 266	12 990	24 819	21 272	32 747	0	164	1 964
Košický kraj	1 793	13 143	23 273	18 122	28 971	1	235	1 338
Slovensko	10 370	64 953	94 500	67 057	129 111	1	1 322	8 665

Zdroj: ÚPSVR

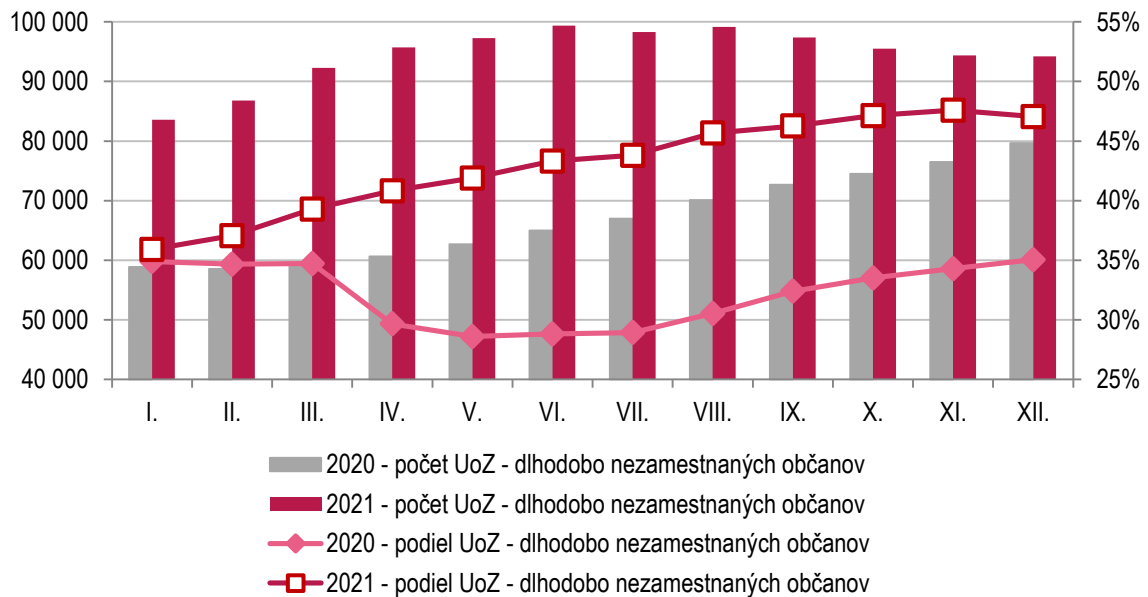
Z regionálneho hľadiska bol najvyšší počet znevýhodnených UoZ vo všetkých skupinách (okrem písm. b), f) a g)) v Prešovskom kraji. Ďalšími regiónmi s vysokými počtami znevýhodnených UoZ boli Košický a Banskobystrický kraj. Vo všetkých krajoch SR bol v roku 2021 najväčší počet znevýhodnených UoZ, ktorí 12 mesiacov pred zaradením nemali pravidelne platené zamestnanie (písm. e) a na druhom mieste bola skupina dlhodobo evidovaných občanov (písm. c).

Najpočetnejšou skupinou znevýhodnených UoZ sú občania, ktorí najmenej **12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov** pred zaradením do **evidencie nemali pravidelne platené zamestnanie**, t. j. nemali zamestnanie, ktoré trvalo najmenej 6 po sebe nasledujúcich mesiacov. V roku 2021 ich bolo v priemere v evidencii 129 111, čo predstavovalo nárast oproti roku 2020 (120 084) o 9 027 osôb (resp. o 7,52 %). Podiel na celkovom priemernom počte UoZ predstavoval 58,44 %, čo v porovnaní s rokom 2020 (57,28 %) znamenalo nárast o 1,16 p. b..

Druhou najpočetnejšou znevýhodnenou skupinou sú **dlhodobo nezamestnaní občania**. V roku 2021 ich bolo v priemere v evidencii 94 500. Ich počet v porovnaní s rokom 2020 vzrástol o 27 379 osôb (o 40,79 %).

Podiel dlhodobo nezamestnaných občanov na celkovom priemernom počte UoZ v roku 2021 predstavoval 42,77 %, čo v porovnaní s rokom 2020 (32,02 %), predstavuje nárast o 10,75 p. b..

Graf 2.17 Vývoj počtov UoZ dlhodobo nezamestnaných občanov v roku 2020 a 2021 a ich podiel na celkovom počte UoZ

Zdroj: ÚPSVR

Priemerný mesačný počet UoZ z radov **absolventov škôl** v roku 2021 dosiahol 10 370 osôb. V porovnaní s rokom 2020 (10 101 UoZ) vzrástol o 270 osôb (resp. o 2,67 %). Podiel na celkovom priemernom počte UoZ v porovnaní s rokom 2020 poklesol o 0,13 p. b., z 4,82 % na 4,69 % v roku 2021.

Vývoj stavov UoZ absolventov má cyklický charakter a býva ovplyvnený najmä prítokom absolventov do evidencie v súlade s harmonogramom školského roka na stredných a vysokých školách. Prítok absolventov dosahuje spravidla maximá v septembri daného roka, kedy po ukončení prázdnin prichádzajú do evidencie absolventi stredných škôl a učilíšť. Ďalší vysoký prítok nastáva v júni kvôli prílevu absolventov vysokých škôl. Odtok je výraznejší v septembri, a to kvôli nástupu časti absolventov na sústavnú prípravu na povolanie.

Ku koncu roka 2021 bolo v evidencii na úradoch PSVR 9 184 nezamestnaných absolventov škôl denného štúdia, čo predstavovalo podiel 4,59 % na celkovom počte evidovaných UoZ, (4,81 % v roku 2020). V porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka (10 930 osôb) to znamenalo pokles o 1 746 absolventov (relatívne o 15,97 %).

Z hľadiska **vzdelanostnej** štruktúry, k 31.12.2021 najpočetnejšiu skupinu tvorili UoZ – absolventi s úplným stredným odborným vzdelaním, v počte 4 644 osôb (podiel 50,57 % na celkovom počte evidovaných UoZ - absolventov) a absolventi so stredným odborným vzdelaním, v počte 1 506 osôb (16,40 %). Tretiu najpočetnejšiu skupinu predstavovali UoZ – absolventi s vysokoškolským vzdelaním II. stupňa s počtom 1 350 a podielom 14,70 %. Z pohľadu študijného odboru, k 31.12.2021 najväčší podiel, až 47,92 % tvorili UoZ - absolventi v oblasti „Spoločenské vedy, náuky a služby“, a to v počte 4 401 osôb. Táto skupina zaznamenala ku koncu roka 2021 medziročný pokles o 946 osôb, pričom percentuálny podiel klesol o 1,0 percentuálneho bodu. Druhou najpočetnejšou skupinou boli UoZ - absolventi v odbore „Technické vedy a náuky“, v počte 3 350 osôb (podiel 36,48 %). V tejto skupine bol zaevidovaný medziročný pokles o 612 osôb a percentuálny podiel medziročne vzrástol o 0,23 p. b..

V roku 2021 bolo priemerne mesačne evidovaných 64 953 UoZ **starších ako 50 rokov**. V porovnaní s rokom 2020 (59 193 osôb) to predstavovalo nárast o 5 760 osôb (o 9,73 %). Na celkovom priemernom počte UoZ predstavoval podiel UoZ starších ako 50 rokov 29,40 %, čo bol v porovnaní s rokom 2020 (28,24 %) nárast o 1,16 p. b..

V roku 2021 bolo v evidencii v priemere 8 665 **občanov so zdravotným postihnutím** a ich počet medziročne vzrástol o 1 371 osôb. Podiel UoZ so zdravotným postihnutím na celkovom počte UoZ v roku 2021 predstavoval

3,92 %, v porovnaní s predchádzajúcim rokom 2020 vzrástol o 0,44 p. b.. Podiel uchádzačov o zamestnanie, ktorí žili ako osamelé dospelé osoby s jednou alebo viacerými osobami odkázanými na ich starostlivosť alebo starajúce sa aspoň o jedno dieťa pred skončením povinnej školskej dochádzky na celkovom priemernom počte UoZ v roku 2021 poklesol (oproti roku 2020), o 0,09 p. b. na 0,60 %. V roku 2021 bolo v evidencii v priemere 1 322 týchto uchádzačov o zamestnanie, čo bolo o 117 osôb menej ako v roku 2020.

Tabuľka 2.16 Podiel priemerného počtu vybraných znevýhodnených skupín uchádzačov o zamestnanie na celkovom priemernom počte uchádzačov o zamestnanie (v %)

Znevýhodnení uchádzači o zamestnanie	2020	2021	medziročný rast/pokles (p. b.)
Absolventi škôl	4,82	4,69	-0,13
UoZ starší ako 50 rokov	28,24	29,4	1,16
Dlhodobo nezamestnaní občania	32,02	42,77	10,75
Občania so vzdelaním nižším ako stredné odborné	29,89	30,35	0,46
UoZ, ktorí 12 mesiacov pred zaradením nemali pravidelne platené zamestnanie	57,28	58,44	1,16
UoZ so zdravotným postihnutím	3,48	3,92	0,44

Zdroj: ÚPSVR

2.1.4.2 Nezamestnanosť podľa výberového zisťovania pracovných síl ŠÚ SR

Pokles celkovej zamestnanosti bol sprevádzaný rastom nezamestnanosti. Podľa údajov VZPS priemerný počet nezamestnaných osôb medziročne vzrástol o 4,7 % na úroveň 187,6 tis. osôb.

Priemerná miera nezamestnanosti v roku 2021 dosiahla 6,8 % (u mužov 6,7 %; u žien 7,0 %) a oproti rovnakému obdobiu predchádzajúceho roka sa medziročne zvýšila o 0,4 p. b.. Miera nezamestnanosti mužov v porovnaní so ženami bola nižšia o 0,3 p. b.. Podrobnejšie údaje sa nachádzajú v prílohe ku kapitole 2, tabuľka 6.

Z hľadiska veku nezamestnaní pribudli takmer vo všetkých vekových skupinách, najvýraznejšie vo vekovej skupine 55 - 59 rokov (o 23,2 %). K medziročnému zníženiu počtu nezamestnaných došlo iba u mladých ľudí do 24 rokov (o 4,3 %).

Špecifická **miera nezamestnanosti mladých ľudí vo veku 15 - 24 rokov** bola na úrovni 20,6 % (u mužov 19,8 % a u žien 22,0 %).

Špecifická **miera nezamestnanosti starších osôb (vo veku 50 - 64 rokov)** dosiahla 5,2 % (u mužov 4,8 % a u žien 5,6 %).

Z hľadiska vzdelania mali osoby so základným vzdelaním (42,6 %) viac ako 6-násobne vyššiu mieru nezamestnanosti, ako bola celková miera nezamestnanosti v SR. Naopak, najnižšia bola u osôb s vysokoškolským vzdelaním 3. stupňa (2,3 %). Podrobnejšia štruktúra miery nezamestnanosti podľa vzdelania je v prílohe ku kapitole 2, tabuľka 6.

Podľa ekonomickej činnosti posledného zamestnania tvorili najväčší podiel nezamestnaní, ktorí pracovali v priemysle (19,2 %). Až 25,1 % z celkového priemerného počtu nezamestnaných v roku 2021 bolo takých, ktorí ešte nemali žiadne zamestnanie.

V roku 2021 vzrástla nezamestnanosť v troch **krajoch**, najvýraznejšie v Trnavskom kraji (o 36,2 %). Najvyšší úbytok počtu nezamestnaných zaznamenal Bratislavský (o 15,9 %) a Nitriansky kraj (o 12,2 %). Absolútne najviac nezamestnaných (takmer 45 % z celkového počtu nezamestnaných SR) sa sústreďovalo v Prešovskom a Košickom kraji.

Najvyššiu mieru nezamestnanosti v roku 2021 dosiahol Prešovský kraj na úrovni 11,4 %. Vyššia ako v priemere za SR bola miera nezamestnanosti aj v Košickom a Banskobystrickom kraji. Najnižšia miera nezamestnanosti je dlhodobo v Bratislavskom kraji (v roku 2021 dosiahla 2,6 %). Oproti roku 2020 sa zvýšila miera nezamestnanosti v troch krajoch, najvýraznejšie v Košickom (o 2,2 %). Miera nezamestnanosti klesla v 5 krajoch, najviac v Nitrianskom a Prešovskom kraji (zhodne o 0,6 %).

Tabuľka 2.17 Nezamestnanosť podľa krajov v roku 2021 (priemer za rok)

Kraj	Nezamestnaní			Miera nezamestnanosti	
	v tis. osôb	Podiel na SR (v %)	Index 2021/2020	v %	Zmena oproti 2020 (v p. b.)
SR spolu	187,6	100,0	104,7	6,8	0,4
v tom:					
Bratislavský	9,3	5,0	84,1	2,6	-0,4
Trnavský	17,8	9,5	136,2	6,0	1,5
Trenčiansky	10,7	5,7	93,0	3,6	-0,2
Nitriansky	15,4	8,2	87,8	4,5	-0,6
Žilinský	17,3	9,2	93,2	4,9	-0,3
Banskobystrický	33,0	17,6	114,2	10,2	1,4
Prešovský	45,5	24,3	94,7	11,4	-0,6
Košický	38,7	20,6	126,6	10,3	2,2

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrťroku 2021

Z hľadiska **doby nezamestnanosti** bolo v roku 2021 z celkového počtu nezamestnaných 56,3 % (resp. 105,7 tis.) dlhodobo nezamestnaných (viac ako 12 mesiacov). Najväčšiu skupinu tvorili osoby, ktoré boli nezamestnané viac ako 2 roky. Počty nezamestnaných medziročne rástli najmä u dlhodobo nezamestnaných, najvýraznejšie u ľudí, ktorí boli bez práce 12 až 17 mesiacov (o 44,8 %). O viac ako 30 % sa zvýšili počty ľudí, ktorí boli bez práce dlhšie ako 48 mesiacov a u ľudí bez práce 18 až 23 mesiacov. Najvýraznejšie klesli počty ľudí bez práce do 2 mesiacov.

Tabuľka 2.18 Nezamestnanosť podľa dĺžky trvania nezamestnanosti v roku 2021 (priemer za rok)

Trvanie nezamestnanosti	Počet nezamestnaných (v tis. osôb)	Podiel z celkového počtu nezamestnaných (v %)	Index 2021/2020
Spolu	187,6	100,0	104,7
v tom:			
do 11 mesiacov	81,9	43,7	-
menej ako 1 mesiac	7,8	4,2	56,4
1 až 2 mesiace	15,2	8,1	65,5
3 až 5 mesiacov	21,6	11,5	82,3
6 až 11 mesiacov	37,4	19,9	126,5
12 a viac mesiacov	105,7	56,3	-
12 až 17 mesiacov	26,2	14,0	144,8
18 až 23 mesiacov	12,3	6,6	131,5
24 až 47 mesiacov	22,2	11,8	88,9
48 a viac mesiacov	45,0	24,0	132,4

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrťroku 2021

2.1.5 Aktívne opatrenia na trhu práce

Rok 2021 sa niesol v znamení poklesu nezamestnanosti. Tento trend začiatkom roka negatívne ovplyvnila ďalšia doznievajúca vlna pandémie ochorenia COVID-19. Podľa štatistických údajov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (Ústredie PSVR) dosiahla v januári 2021 miera evidovanej nezamestnanosti (MEN) na Slovensku 7,81 %, najvyššiu úroveň dosiahla v apríli 2021 (8,00 %), odkedy pozvoľne klesala a **v decembri 2021** dosiahla úroveň **6,76 %**. **Z regionálneho hľadiska** bola ku koncu decembra 2021 najnižšia úroveň MEN v krajoch nachádzajúcich sa v severozápadnej časti Slovenska (najnižšia v Trnavskom kraji 4,16 % , najvyššia v Žilinskom kraji 5,32 %), regióny v juhovýchodnej časti územia mali úroveň MEN vyššiu (najnižšia v Banskobystrickom kraji 9,01 % a najvyššia v Prešovskom kraji 10,75 %).

Počet uchádzačov o zamestnanie (UoZ) v decembri 2021 dosiahol celkovo hodnotu **200 225 osôb**. V porovnaní s tým istým obdobím roka 2020 ide o pokles o 27 116 UoZ. Rovnako pozitívny trend sme v priebehu roka 2021 zaznamenali v poklese počtu znevýhodnených UoZ v zmysle § 8 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o službách zamestnanosti). V decembri 2021 dosiahol počet znevýhodnených UoZ hodnotu 169 819 osôb, t. j. medziročný pokles o 14 216 osôb. Pokles bol zaznamenaný takmer vo všetkých kategóriách, nárast sa prejavil v kategórii občan vedený v evidencii UoZ najmenej 12 po sebe nasledujúcich mesiacov – dlhodobo nezamestnaný občan (nárast o 14 552 osôb).

V snahe čo najviac zmierniť ekonomický dopad pandémie ochorenia COVID-19 na vývoj nezamestnanosti sa prijali nasledujúce legislatívne a nelegislatívne zmeny a opatrenia:

V priebehu roka 2021 bol viackrát novelizovaný zákon o službách zamestnanosti:

- **zákonom č. 9/2021 Z. z.**, ktorý nadobudol účinnosť dňom vyhlásenia, t. j. 19. januára 2021. Účelom novely zákona o službách zamestnanosti bolo, vzhľadom na zavedenie opatrení týkajúcich sa uzatvorenia alebo obmedzenia činnosti niektorých zariadení, ako aj obmedzenie mobility občanov, na účely realizácie projektov na podporu udržania zamestnanosti podľa § 54 ods. 1 písm. e) zákona o službách zamestnanosti (Prvá pomoc+), predĺžiť výnimku z povinnosti zápisu do registra partnerov verejného sektora podľa zákona č. 315/2016 Z. z. o registri partnerov verejného sektora, a to najdlhšie do konca roka 2021. Počas mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu sa umožnilo uchádzačovi o zamestnanie v § 6 vykonávať aj hygienické a protiepidemické opatrenia na zabezpečenie zdravotnej starostlivosti pre obyvateľstvo. Zároveň sa umožnilo na toto obdobie uchádzať sa občanovi o zaradenie do evidencie uchádzačov o zamestnanie aj na základe žiadosti podanej v listinnej podobe doručenej prostredníctvom poštovej zásielky.
- **zákonom č. 76/2021 Z. z.**, ktorý nadobudol účinnosť dňa 1. marca 2021. Predmetnou novelou zákona o službách zamestnanosti sa ustanovilo, že v čase trvania mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 sa vykonávanie práce

z domácnosti občana so zdravotným postihnutím, ktorý je zamestnaný v chránenej dielni alebo na chránenom pracovisku, považuje za vykonávanie práce na pracovisku, ktoré je chránenou dielňou alebo chráneným pracoviskom, ak vykonávanie práce z domácnosti občana so zdravotným postihnutím dohodnutý druh práce umožňuje.

- **zákonom č. 215/2021 Z. z.**, ktorý nadobudol účinnosť 31. decembra 2021. Zákon o službách zamestnanosti bol novelizovaný článkom VI., ktorý nadobúda účinnosť 1. marca 2022. Predmetnou úpravou sa v zákone o službách zamestnanosti vypusti §50k – príspevok na podporu udržania pracovných miest. Oblasť podpory udržania pracovných miest sa celostne zastrešila novým zákonom o podpore v čase skrátenej práce.
- **zákonom č. 310/2021 Z. z.**, ktorý nadobudol účinnosť 1. septembra 2021 a ktorý novelizuje zákon o službách zamestnanosti v článku XVII. V ňom body 1 až 3 a 5 nadobúdajú účinnosť 1. januára 2022 a bod 4 nadobúda účinnosť 1. januára 2024. Novelou boli prijaté úpravy zoznamu požadovaných dokladov v súvislosti so znižovaním administratívnej záťaže využívaním informačných systémov verejnej správy.
- **zákonom č. 480/2021 Z. z.**, ktorý nadobudol účinnosť dňom vyhlásenia, t. j. 16. decembra 2021. Novelou sa v zákone o službách zamestnanosti prijal nový § 72ara, ktorým sa ustanovilo, že u zamestnávateľa, ktorému sa poskytuje príspevok v rámci projektov podľa § 54 ods. 1 písm. e) za oprávnené obdobie trvajúce do 31. decembra 2021 a ktorý musí byť zapísaný v registri partnerov verejného sektora, sa povinnosť zápisu do registra partnerov verejného sektora považuje za splnenú.

Národný projekt „Prvá pomoc“

Za účelom zmiernenia dopadov pandémie ochorenia COVID-19 na zamestnanosť obyvateľov SR sa realizuje národný projekt (NP) „**Prvá pomoc**.“ Jeho cieľom je podpora udržania zamestnanosti v čase vyhlásenej mimoriadnej situácie (MS), núdzového stavu alebo výnimočného stavu a odstránením ich následkov. Cieľom NP Prvá pomoc je zmiernenie dopadov vyhlásenej MS alebo núdzového stavu v súvislosti s pandemiou ochorenia COVID-19 na zamestnanosť a trh práce na území SR, prostredníctvom finančnej podpory pre zamestnávateľov, resp. samostatne zárobkovo činných osôb (SZČO), ktorí udržia pracovné miesta aj napriek povinnosti prerušenia alebo obmedzenia svojej prevádzkovej činnosti na základe opatrenia Úradu verejného zdravotníctva (ÚVZ), alebo z dôvodu ochrany zdravia svojich zamestnancov, poklesu tržieb alebo výpadku subdodávateľov. Podpora zamestnávateľov na udržanie pracovných miest a SZČO na udržanie prevádzkovania ich činnosti je rozdelená podľa jednotlivých oblastí a podľa vecného zamerania do štyroch opatrení podľa konkrétnych opatrení prijatých uznesením vlády SR a v súlade so Schémou štátnej pomoci podľa aktuálne platných podmienok. Intervencia NP Prvá pomoc zároveň prispieva k zmierneniu ekonomických dopadov na zamestnanosť.

V rámci NP Prvá pomoc sa realizovali v roku 2021 nasledovné opatrenia:

(V mesiaci august 2021 sa Prvá pomoc neuplatňovala vzhľadom na dobrú epidemiologickú situáciu.) Výšky príspevkov boli v troch úrovniach v nasledovných mesiacoch:

- **Prvá pomoc** (najviac vo výške 80 % priemerného zárobku zamestnanca) - **júl, september a október 2021** (pozn.: za tieto mesiace sa opatrenie č. 3B neuplatňovalo);
- **Prvá pomoc+** (najviac vo výške 80 % celkovej ceny práce zamestnanca) - **január, november a december 2021**, za mesiac november sa neuplatňovalo opatrenie 3B, pričom za december 2021 sa uplatňovalo opatrenie č. 3B iba pre zamestnávateľov do 49 zamestnancov;
- **Prvá pomoc++** (najviac vo výške 100 % celkovej ceny práce zamestnanca) sa uplatňovala v mesiacoch **február až jún 2021**. (Pokiaľ žiadateľ prekročil limity štátnej pomoci alebo bol podnikom v ťažkostiach, mohol v týchto mesiacoch využiť nižšiu Prvú pomoc+).

V roku 2021 sa realizovali nasledovné opatrenia:

- **Opatrenie č. 1:** Podpora zamestnávateľov, ktorí v čase vyhlásenia mimoriadnej situácie, núdzového alebo výnimočného stavu na základe opatrenia ÚVZ uzatvorili alebo zakázali prevádzky
 - **príspevok na úhradu náhrady mzdy zamestnanca vo výške 80 % jeho priemerného zárobku (Prvá pomoc) alebo vo výške 80 % jeho celkovej ceny práce zamestnanca (Prvá pomoc+) alebo vo výške 100 % jeho celkovej ceny práce (Prvá pomoc++), vždy najviac vo výške 1 100,00 eur mesačne;**
- **Opatrenie č. 2:** Podpora SZČO, ktoré v čase vyhlásenia mimoriadnej situácie, núdzového alebo výnimočného stavu na základe opatrenia ÚVZ uzatvorili alebo zakázali prevádzky alebo ktorým

poklesli tržby

- **paušálny príspevok na náhradu straty príjmu zo zárobkovej činnosti pre SZČO nadväzne na pokles tržieb žiadateľa, najviac vo výške 540 eur (Prvá pomoc) alebo najviac vo výške 810 eur (Prvá pomoc+) alebo najviac vo výške 870 eur mesačne (Prvá pomoc++);**
- **Opatrenie č. 3:** Podpora zamestnávateľov zasiahnutých mimoriadnou situáciou.
 - **príspevok na úhradu náhrady mzdy zamestnanca vo výške 80 % jeho priemerného zárobku (Prvá pomoc) alebo vo výške 80 % jeho celkovej ceny práce (Prvá pomoc+) alebo vo výške 100 % celkovej ceny práce zamestnanca (Prvá pomoc++), v prvom prípade najviac vo výške 880,00 eur alebo v prípade Prvej pomoci+ a Prvej pomoci++ najviac vo výške 1 100,00 eur mesačne (3A) alebo**
 - **paušálny príspevok na úhradu časti mzdových nákladov na každého zamestnanca najviac vo výške 80 % jeho priemerného zárobku (Prvá pomoc) alebo vo výške najviac 80 % jeho celkovej ceny práce (Prvá pomoc+) alebo najviac vo výške 100 % jeho celkovej ceny práce (Prvá pomoc++), v závislosti od poklesu tržieb zamestnávateľa, najviac vo výške 540 eur/ 810 eur/ 870 eur mesačne (3B);**
- **Opatrenie č. 4:** Podpora vybraných skupín fyzických osôb, ktoré v čase vyhlásenia mimoriadnej situácie nemajú žiaden iný príjem.
 - **paušálny príspevok na náhradu straty príjmu zo zárobkovej činnosti vo výške 210 eur (Prvá pomoc) alebo 315 eur (Prvá pomoc+) alebo 360 eur (Prvá pomoc++) mesačne.**

Za mesiace február až september 2021 mohli o pomoc požiadať zamestnávateľa a SZČO so začiatkom podnikania najneskôr k 1. 2. 2021, predtým najneskôr k 2. 9. 2020. A takisto za mesiace február až september 2021 mohli zamestnávateľa požiadať o poskytnutie príspevku aj na zamestnancov, ktorí nastúpili do zamestnania najneskôr 1. 2. 2021, predtým najneskôr 2. 9. 2020.

Za mesiac október 2021 a nasledujúce mesiace mohli o pomoc požiadať zamestnávateľa a SZČO so začiatkom podnikania najneskôr k 1. 10. 2021. A takisto za mesiac október 2021 a nasledujúce mesiace mohli zamestnávateľa požiadať o poskytnutie príspevku aj na zamestnancov, ktorí nastúpili do zamestnania najneskôr 1. 10. 2021.

Oprávneným obdobím projektu je obdobie odo dňa uzatvorenia alebo zakázania niektorých prevádzok na základe opatrenia ÚVZ, a to od 13. 3. 2020 počas celého trvania mimoriadnej situácie a po jej skončení, najdlhšie však do 28. 2. 2022.²¹ Finančné prostriedky budú poskytnuté zo zdrojov ESF, úverových prostriedkov SURE a štátneho rozpočtu.

Tabuľka 2.19 Prehľad poskytnutej podpory v rámci NP Prvá pomoc za rok 2021 (k 13. 04. 2022)²²

	Počet podkladov na úhradu	Suma na úhradu v €	Podporené pracovné miesta (SZČO)
Opatrenie 1 (len za rok 2021)	15 991	58 444 086,16	101 164
Opatrenie 2 (len za rok 2021)	576 501	407 354 501,84	575 302
Opatrenie 3A (len za rok 2021)	81 512	282 260 281,86	686 432
Opatrenie 3B (len za rok 2021)	126 713	530 593 377,58	1 009 493
Opatrenie 4 A (len za rok 2021)	101 077	31 556 910,49	100 922
Opatrenie 4B (len za rok 2021)	11 318	3 533 937,16	11 295
Spolu	913 112	1 313 743 095,09	2 484 608

Zdroj: MPSVR SR

MPSVR SR vypracovalo na základe prijatej Konceptie zavedenia režimu skrátenej práce „Kurzarbeit“ ako stáleho nástroja skrátenej práce, ktorý nadviaže na opatrenie 3A z NP Prvá pomoc, **zákon č. 215/2021 Z. z. o podpore v čase skrátenej práce a o zmene a doplnení niektorých zákonov**. Najmä na základe skúseností z doterajšieho priebehu ekonomickej krízy v dôsledku pandémie spôsobenej šírením ochorenia COVID-19 a tiež

²¹ Uznesením Vlády SR č. 56/2022 z 19. januára 2022 bola realizácia projektu predĺžená do tohto dátumu.

²² Podrobnejšie informácie o čerpaní Prvej pomoci sú dostupné v mesačne aktualizovaných komentároch dostupných na stránke Inštitútu sociálnej politiky https://institutsocialnejpolitiky.sk/analyticke-komentare/index.html#fws_60cb324f2aee8

skúseností z tzv. „Prvej pomoci“, ktorá je poskytovaná ako aktívne opatrenie na trhu práce, vznikla dôvodná potreba ukotviť v slovenskom právnom poriadku stály, stabilný a samostatným zákonom ustanovený nástroj pasívnej politiky trhu práce. Podstatou tohto nástroja je poskytovanie právne nárokovej podpory, ktorá je účelovo jednoznačne určená na vyplácanie náhrady mzdy zamestnanca alebo náhrady platu zamestnanca v čase, keď zamestnávateľ nemôže pridelovať zamestnancom prácu v pôvodne dohodnutom rozsahu a dochádza tak k tzv. „skrátenej práci“, ktorej rozsah, podmienky a mechanizmus poskytovania, výšku podpory a ďalšie rozhodujúce náležitosti jej poskytovania určuje tento zákon. Postupné zavádzanie stálych nástrojov „skrátenej práce“ sa realizuje vo všetkých krajinách Európskej únie. Účelom zákona je okrem zabezpečenia krytia časti náhrady mzdy zamestnanca alebo náhrady platu zamestnanca v čase, keď zamestnávateľ z dôvodu vonkajších faktorov nemôže pridelovať zamestnancom prácu v pôvodne dohodnutom rozsahu, aj udržanie pracovných miest a konkurencieschopnosti zamestnávateľov a samostatne zárobkovo činných osôb v čase hospodárskej krízy, recesie a krízovej situácie.

AOTP na podporu zamestnateľnosti a zvyšovanie zamestnanosti a ich uplatňovanie v roku 2021

Podľa zákona o službách zamestnanosti boli v roku 2021 uchádzačom o zamestnanie (UoZ), záujemcom o zamestnanie (ZoZ), zamestnancom za účelom ich umiestnenia a udržania sa na trhu práce a zamestnávateľom k dispozícii tieto AOTP:

a) podpora zvyšovania zamestnateľnosti UoZ a ZoZ

- informačné a poradenské služby (§ 42)
- odborné poradenské služby (§ 43)
- vzdelávanie a príprava pre trh práce uchádzača o zamestnanie (§ 46)
- príspevok na vykonávanie absolventskej praxe (§ 51)
- príspevok na aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj (§ 52)
- príspevok na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby (§ 52a)

b) podpora zamestnanosti, vytvárania a udržania pracovných miest

- sprostredkovanie zamestnania (§ 32)
- vzdelávanie a príprava pre trh práce zamestnanca (§ 47)
- príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 49)
- príspevok na podporu zamestnávania znevýhodneného uchádzača o zamestnanie (§ 50)
- príspevok na podporu rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti (§ 50j)
- príspevok na podporu vytvorenia pracovného miesta v prvom pravidelne platenom zamestnaní (§ 51a)
- príspevok na dochádzku za prácou (§ 53)
- príspevok na podporu mobility za prácou (§ 53a)
- príspevok na dopravu do zamestnania (§ 53b)
- príspevok na presťahovanie za prácou (§ 53c)
- príspevok na vytvorené nové pracovné miesta (§ 53d)
- finančná pomoc na podporu udržania zamestnanosti v malých podnikoch alebo stredných podnikoch (§ 53e)
- umiestňovací príspevok integračnému podniku (§ 53f)
- vyrovnávacie príspevky integračnému podniku (§ 53g)
- projekty a programy (§ 54)
- príspevok na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska (§ 56)
- príspevok na udržanie občana so zdravotným postihnutím v zamestnaní (§ 56a)
- príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 57)
- príspevok na činnosť pracovného asistenta (§ 59)
- príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov (§ 60).

Prostredníctvom NP „Cesta na trh práce 2“ sa poskytoval finančný príspevok na vytvorenie nového pracovného miesta na samozamestnanie UoZ/ZUoZ, ktorí ako samostatne zárobkovo činné osoby prevádzkovali samostatnú zárobkovú činnosť v rôznych odvetviach. Pracovné miesto na samozamestnanie mohlo byť UoZ/ZUoZ

vytvorené aj v odvetví poľnohospodárskej prvovýroby.

NP „**Podpora integračných podnikov**“ zabezpečil poskytovanie príspevku integračnému podniku podľa § 53f zákona o službách zamestnanosti a kompenzačného príspevku integračnému podniku podľa § 53g zákona o službách zamestnanosti.

Zvyšovanie zamestnateľnosti UoZ/ZUoZ podporil NP „**Vzdelávanie UoZ – 2**“ formou podpory rekvalifikačných kurzov (REPAS+) a kompetenčných kurzov (KOMPAS+). Uvedené opatrenia sa realizovali aj prostredníctvom regionálneho projektu v BSK.

NP „**Zosúladenie rodinného a pracovného života**“ zlepšil podmienky pre zosúladenie pracovného a rodinného života zvyšovaním zamestnanosti osôb s rodičovskými povinnosťami, najmä žien, ako aj osamelých rodičov starajúcich sa aspoň o jedno dieťa a ďalšie osoby, ktoré majú problémy pri zosúladení rodinného a pracovného života kvôli starostlivosti o závislých členov rodiny, resp. domácnosti. NP sa zameriaval na podporu zamestnávateľov, ktorí realizujú opatrenia pomoci zosúladenia pracovného a rodinného života osobám z cieľovej skupiny prostredníctvom možnosti návratu na trh práce formou zamestnania.

NP „**Cesta na trh práce 3**“ podporil zamestnanosť a zamestnateľnosť UoZ s cieľom zlepšenia ich postavenia na trhu práce prostredníctvom troch opatrení: - *podpora vytvárania pracovných miest pre UoZ*: finančný príspevok sa poskytol zamestnávateľovi, ktorý na vytvorené pracovné miesto prijal do pracovného pomeru UoZ/ZUoZ z oprávnenej cieľovej skupiny, ak pracovný pomer bol dohodnutý najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času; - *podpora vytvárania pracovných miest u verejných zamestnávateľov*: finančný príspevok sa poskytoval zamestnávateľovi, ktorý na vytvorené pracovné miesto prijal do pracovného pomeru UoZ/ZUoZ, ak bol pracovný pomer dohodnutý najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času; - *poskytovanie finančného príspevku na dochádzanie za prácou*: finančný príspevok sa poskytoval užívateľovi - zamestnancovi, ktorý bol UoZ/ZUoZ a ktorý bol vyradený z evidencie UoZ z dôvodu vzniku pracovného pomeru alebo obdobného pracovného vzťahu, na úhradu časti cestovných výdavkov na dochádzanie za prácou.

NP „**Podpora zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím – 4**“ zabezpečil poskytovanie viacerých príspevkov v súlade so zákonom o službách zamestnanosti na podporu integrácie občanov so zdravotným postihnutím do trhu práce, konkrétne: príspevok na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska (§ 56), príspevok na udržanie občana o zdravotným postihnutím v zamestnaní (§ 56a), príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 57), príspevok na činnosť pracovného asistenta (§ 59), príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov (§ 60).

NP „**Investičná pomoc pre sociálne podniky – nenávratná zložka**“ podporil subjekty sociálnej ekonomiky s cieľom posilniť zamestnanosť prostredníctvom investičnej pomoci pre registrované sociálne podniky.

NP „**Podpora zamestnanosti**“ poskytoval finančné príspevky na podporu rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti (§ 50j zákona o službách zamestnanosti) a finančné príspevky na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby (§ 52a zákona o službách zamestnanosti).

NP „**Chyť sa svojej šance**“ podporil vytváranie udržateľných pracovných miest, s dôrazom na digitálne a zelené pracovné miesta pre ZUoZ a mladých UoZ – NEET prostredníctvom troch opatrení: - *podpora samostatne zárobkovo činnnej osoby*: v rámci opatrenia sa poskytoval finančný príspevok na samozamestnanie znevýhodnených UoZ, ktorí ako samostatne zárobkovo činné osoby prevádzkovali samostatnú zárobkovú činnosť v rôznych odvetviach; - *podpora mentorovaného zapracovania ako súčasť pracovného pomeru znevýhodneného UoZ a mladého UoZ – NEET s následným pokračovaním formou praxe*: v rámci opatrenia sa poskytujú finančné príspevky na mentorované zapracovanie zamestnávateľovi, ktorý na vytvorené pracovné miesto prijal do pracovného pomeru znevýhodneného UoZ a mladého UoZ - NEET v rozsahu ustanoveného týždenného pracovného času na dobu neurčitú, pričom finančné príspevky sa poskytovali mesačne najviac počas 4 mesiacov mentorovaného zapracovania a 2 nasledujúce mesiace praxe neboli finančne podporované; - *podpora zamestnávania znevýhodnených UoZ*: finančný príspevok sa poskytoval zamestnávateľovi, ktorý na vytvorené pracovné miesto prijal do pracovného pomeru znevýhodneného UoZ.

2.2 Mzdy a pracovné podmienky

Vyhodnotenie zmien právnych predpisov v roku 2021 v oblasti miezd a pracovných podmienok

Zákon č. 283/2002 Zb. o cestovných náhradách

V súvislosti s prijímaním opatrení na riešenie následkov pandémie koronavírusu sa ešte v roku 2020 v oblasti cestovných náhrad prijalo pre zamestnávateľov opatrenie na zmiernenie jej dopadov, ktoré spočívalo v tom, že do 31. decembra 2021 sa nebudú zvyšovať sumy stravného pri tuzemských pracovných cestách a sumy základnej náhrady za používanie cestných motorových vozidiel pri pracovných cestách.

Uvedené opatrenie bolo zrealizované zákonom č. 127/2020 Z. z., ktorým sa novelizoval aj zákon č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v tom zmysle, že do 31. decembra 2021 sa neuplatní mechanizmus na zvyšovanie súm stravného a súm základnej náhrady za používanie cestných motorových vozidiel pri pracovných cestách, t. j. § 8 zákona o cestovných náhradách sa do 31. decembra 2021 neuplatní (§ 38g zákona o cestovných náhradách).

V roku 2021 teda v oblasti cestovných náhrad naďalej platili tieto opatrenia:

Opatrenie MPSVR SR č. 143/2019 Z. z. o sumách základnej náhrady za používanie cestných motorových vozidiel pri pracovných cestách

Suma základnej náhrady za použitie cestného motorového vozidla bola pre:

- jednotopové vozidlá a trojkolky **0,053 eura**,
- osobné cestné motorové vozidlá **0,193 eura**.

Opatrenie MPSVR SR č. 176/2019 Z. z. o sumách stravného

Suma stravného pre jednotlivé časové pásma bola pre:

- časové pásmo 5 hodín až 12 hodín trvania pracovnej cesty **5,10 eura**,
- časové pásmo nad 12 hodín až 18 hodín trvania pracovnej cesty **7,60 eura**,
- časové pásmo nad 18 hodín trvania pracovnej cesty **11,60 eura**.

Nezvýšenie sumy stravného pre časové pásmo 5 – 12 h malo vplyv aj na aplikáciu § 152 ods. 3 a 4 Zákonníka práce v tom, že:

- **maximálna výška** príspevku zamestnávateľa na stravovanie zostala v sume **2,81 eura** na jedno teplé hlavné jedlo, vrátane nápoja,
- **minimálna hodnota** stravovacej poukážky zostala v sume **3,83 eura**, za ktorú si má zamestnanec zakúpiť jedno hlavné jedlo, vrátane nápoja.

Minimálna mzda

Zákomom č. 294/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 663/2007 Z. z. o minimálnej mzde v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o minimálnej mzde“) a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov boli na rok 2021 ustanovené sumy minimálnej mzdy nasledovne:

- mesačná minimálna mzda pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou v sume 623 eur,
- minimálna mzda za každú hodinu odpracovanú zamestnancom v sume 3,580 eura.

Pre rok 2020 bola ustanovená minimálna mzda v sume 580 eur mesačne pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou a 3,333 eura za každú hodinu odpracovanú zamestnancom. Medziročné zvýšenie sumy minimálnej mzdy v roku 2021 v porovnaní s rokom 2020 predstavovalo 7,41 %.

Zákonník práce

Zákonom č. 294/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 663/2007 Z. z. o minimálnej mzde v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov bol s účinnosťou od 1. januára 2021 novelizovaný aj Zákonník práce.

Boli ustanovené sumy mzdových zvýhodnení a mzdovej kompenzácie za sťažený výkon práce, ktoré boli pred účinnosťou novely naviazané na minimálnu mzdu pevnou sumou a ktoré vychádzali zo sumy minimálnej mzdy schválenej na rok 2021, t. j. 623 eur.

Súčasne bolo ustanovené, že nárast minimálnych mzdových nárokov sa od roku 2021 bude viazať na medziročnú zmenu mesačnej minimálnej mzdy a táto suma bude rásť o rozdiel medzi jednotlivými kalendárnymi rokmi. Základom sa stala mesačná minimálna mzda pre kalendárny rok 2020 (580 eur) a táto suma bola vynásobená príslušným koeficientom pre jednotlivé stupne náročnosti práce (1,2 – 1,4 – 1,6 – 1,8 – 2,0) a k tejto sume sa pre rok 2021 pripočítala suma 43 eur, ktorá je rozdielom medzi mesačnou minimálnou mzdou pre kalendárny rok 2021 (623 eur) a mesačnou minimálnou mzdou pre kalendárny rok 2020 (580 eur).

Zákonom č. 326/2020 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2021 sa zmenil a doplnil zákon č. 241/1993 Z. z. o štátnych sviatkoch, dňoch pracovného pokoja a pamätných dňoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnych sviatkoch“). Uvedenou novelou bol 28. október schválený ako nový štátny sviatok (dovtedy bol ako pamätný deň), avšak bolo ustanovené, že nebude dňom pracovného pokoja podľa zákona o štátnych sviatkoch a nebude štátnym sviatkom ani v zmysle príslušných ustanovení Zákonníka práce. V tejto súvislosti **bol novelizovaný aj Zákonník práce**, ktorý obsahuje viacero ustanovení, ktoré sa týkajú osobitnej právnej úpravy pre dni pracovného pokoja a pre sviatky.

Zákonom č. 76/2021 Z. z. s účinnosťou od 1. marca 2021 sa zmenil a doplnil zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Touto novelou sa:

- umožnilo fyzickým osobám starším ako 15 rokov do skončenia povinnej školskej dochádzky vykonávať okrem prác, ktorými sú účinkovanie alebo spoluúčinkovanie na kultúrnych predstaveniach a umeleckých predstaveniach, športových podujatiach, reklamných činnostiach, aj iné ľahké práce, ktoré svojím charakterom a rozsahom neohrozujú ich zdravie, bezpečnosť, ďalší vývoj, školskú dochádzku a školské vyučovanie,
- z dôvodu potrieb aplikačnej praxe ustanovilo, kto je zamestnancom trvalo starajúcim sa o dieťa pre účely uplatňovania príslušných práv v Zákonníku práce. Zároveň sa vymedzil vznik a zánik tohto statusu zamestnanca a oznamovanie o tejto skutočnosti,
- spresnilo ustanovenie, ktorým sa zo zákona predlžuje skúšobná doba vzhľadom na to, že zamestnávateľ si po istý čas nemôže zamestnanca odskúšať a naopak,
- zmodernizovali ustanovenia o domácej práci a telepráci - spresnilo sa, čo sa považuje za výkon domácej práce a telepráce a kde sa práca môže vykonávať a taktiež, že musí byť urobené aj rozhodnutie o organizácii pracovného času, ustanovili sa povinnosti zamestnávateľa voči zamestnancom, ktorí vykonávajú domácku prácu, spresnila sa povinnosť pokiaľ ide o zvýšené náklady zamestnanca, kedy zamestnancovi zamestnávateľ uhrádza zvýšené výdavky s používaním vlastného náradia, vlastného zariadenia a vlastných predmetov potrebných na výkon práce (napríklad náklady na elektrinu, nadštandardné pripojenie na internet potrebné na výkon práce a pod.), ustanovila sa povinnosť pre zamestnanca informovať bezodkladne zamestnávateľa o technických problémoch, ktoré mu znemožňujú vykonávať prácu, zaviedlo sa právo zamestnanca „na odpojenie“ počas jeho nepretržitého denného odpočinku, nepretržitého odpočinku v týždni, ak mu nie je v tomto čase nariadená alebo s ním dohodnutá pracovná pohotovosť alebo práca nadčas, počas čerpania dovolenky, sviatku. Zamestnávateľ nesmie posudzovať ako nespĺnenie povinností, ak zamestnanec odmietne vykonávať prácu alebo splniť pokyn počas „odpojenia“,
- spresnilo ustanovenie, že u zamestnanca, ktorý má pružný pracovný čas, a teda si môže sám určovať začiatok a koniec svojej prítomnosti v práci, sa v prípade pracovnej cesty pružný pracovný čas na daný deň neuplatní. Význam neuplatnenia pružného pracovného času nastáva vtedy, ak pracovná cesta z hľadiska jej začiatku a konca zasahuje do voľby zamestnanca ohľadom príchodu do práce a odchodu z práce vo voľiteľnom pracovnom čase. Aj v tomto prípade sa však strany môžu dohodnúť inak. Zároveň sa umožňuje, aby zamestnávateľ po dohode so zástupcami zamestnancov určil ďalšie prípady, kedy sa pružný pracovný čas neuplatní,

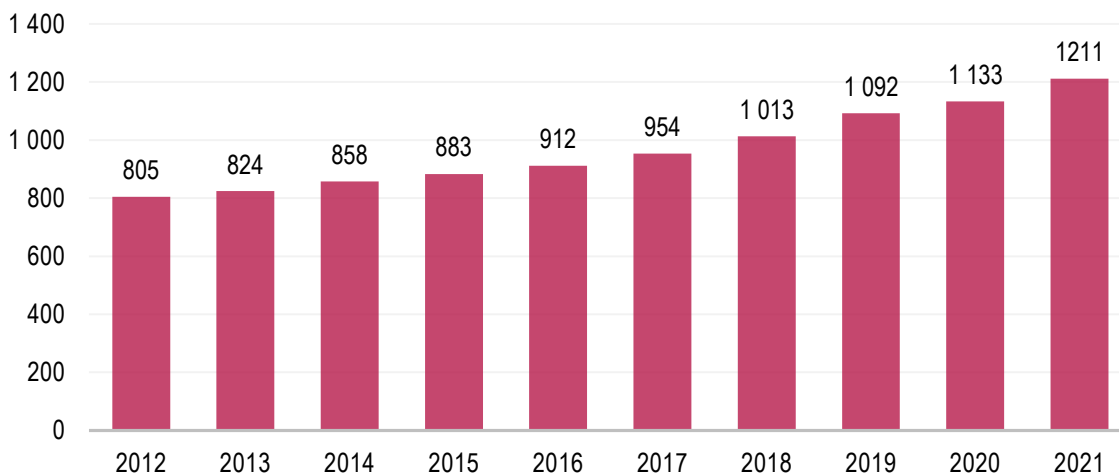
- stravovanie - zaviedla sa možnosť, aby si zamestnanec pri zabezpečovaní stravovania formou stravovacích poukážok mohol vybrať medzi stravovacou poukážkou a finančným príspevkom na stravovanie. Zamestnanec je viazaný svojim výberom počas 12 mesiacov odo dňa, ku ktorému sa výber viaže. Do uskutočnenia výberu zo strany zamestnanca o forme stravovania rozhoduje zamestnávateľ (napr. novoprijatí zamestnanci). Finančný príspevok na stravovanie poskytovaný podľa Zákonníka práce z akýchkoľvek dôvodov je oslobodený od dane, t. j. nie je daňovo-odvodovo zaťažovaný,
- zaviedla prezumpcia zachovania štatútu študenta do 31. októbra bývalým žiakom strednej školy a bývalým študentom prvého stupňa vysokej školy, ak chcú od času skončenia štúdia do času zápisu na príslušný stupeň vysokej školy vykonávať prácu na dohodu o brigádnickej práci študentov. Ukončenie štúdia sa preukazuje dokladom o riadnom ukončení štúdia,
- v spore o pôsobenie odborovej organizácie upravila **pôsobnosť odborovej organizácie na pracovisku** v tom zmysle, že zamestnávateľ **nemá povinnosť akceptovať odborovú organizáciu**, ktorá nemá svojich členov v pracovnom pomere u zamestnávateľa, ak takáto odborová organizácia zamestnávateľovi oznámila, že u neho pôsobí. V nadväznosti na zmenu tohto ustanovenia sa upravil v Zákonníku práce aj **postup riešenia sporu o pôsobenie odborovej organizácie u zamestnávateľa** - kto môže riešiť tento spor, ako aj povinnosti strán sporu. Teda je daná možnosť zamestnávateľovi, aby uznal za zástupcov zamestnancov iba odborovú organizáciu, ktorá má medzi zamestnancami v pracovnom pomere svojich členov. **V prípade vzniku sporu**, resp. pri pochybnostiach zamestnávateľa, alebo niektorej inej odborovej organizácie, že u zamestnávateľa nie sú zamestnanci v pracovnom pomere zároveň členmi odborovej organizácie, ktorá u zamestnávateľa pôsobí, je potrebné, aby tieto pochybnosti potvrdil alebo odstránil nezávislý rozhodca. V prípade vzniku sporu sa strany sporu majú zároveň dohodnúť na osobe rozhodcu. Len v prípade nedohody na osobe rozhodcu v danom spore ho určí Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky s jeho súhlasom zo zoznamu rozhodcov, ktorý vedie ministerstvo.

Zákon č. 412/2021 Z. z., s účinnosťou od **15. novembra 2021**, ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súvislosti s treťou vlnou pandémie ochorenia COVID – 19 **bol novelizovaný aj Zákonník práce** v tom zmysle, že ak počas účinnosti opatrenia na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných ochorení alebo opatrenia pri ohrození verejného zdravia nariadených príslušným orgánom verejného zdravotníctva vydaných na základe osobitného predpisu, ktorým sa pre zamestnávateľa upravuje dočasné podmieňovanie vstupu na pracovisko príslušným dokladom, zamestnanec nepredložil zamestnávateľovi príslušný doklad preukazujúci skutočnosť podľa osobitného predpisu alebo zamestnanec, ktorý nepredložil tento doklad, odmietol možnosť bezplatného otestovania ponúknutú zamestnávateľom a zamestnávateľ mu z tohto dôvodu neumožnil vstup na pracovisko a výkon práce, **ide o prekážku v práci na strane zamestnanca bez náhrady mzdy, ak sa zamestnávateľ nedohodne so zamestnancom inak**. Zároveň bolo ustanovené, že v prípade, ak by osobitný predpis nebol vydaný, aby zamestnávateľ mohol žiadať doklad alebo zabezpečiť testovanie, ak je cieľom jeho konania plnenie povinností podľa osobitných predpisov v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane takého spôsobu organizácie práce, ktorý vylúči alebo zníži nebezpečenstvo šírenia prenosného ochorenia, v tomto prípade nejde o prekážku v práci na strane zamestnanca.

2.2.1 Mzdy

V roku 2021 dosiahla **priemerná nominálna mesačná mzda** zamestnanca v hospodárstve SR²³ podľa údajov ŠÚ SR hodnotu **1 211 eur**, ktorá sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom zvýšila o 78 eur pri medziročnom raste o 6,9 %.

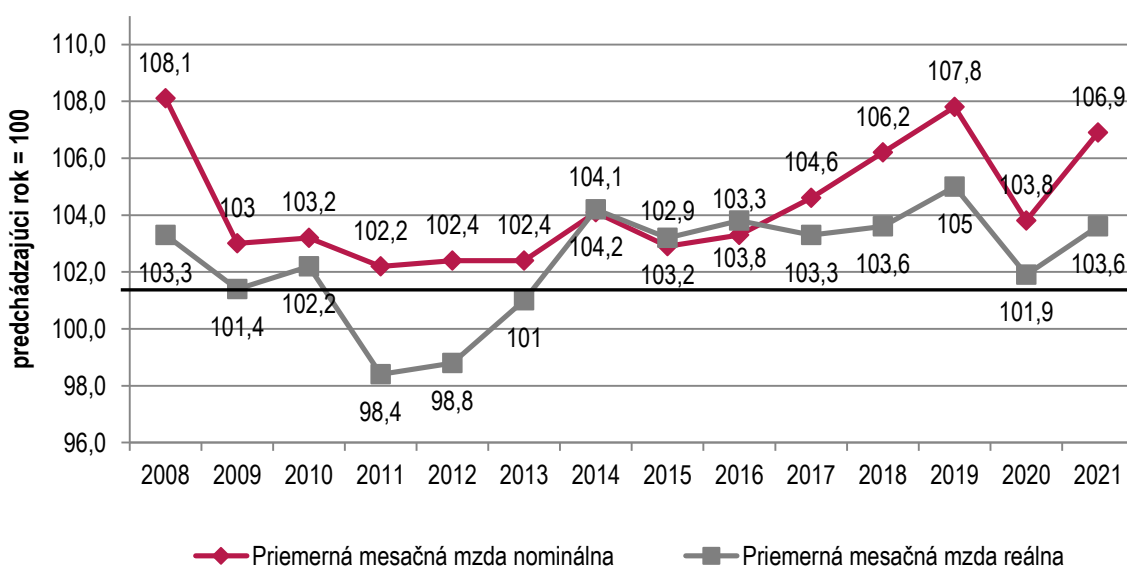
Graf 2.18 Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca hospodárstva SR v eurách

Zdroj: ŠÚ SR, <http://datacube.statistics.sk>

Priemerná reálna mesačná mzda zamestnanca v hospodárstve SR v roku 2021 sa medziročne zvýšila o 3,6 %. V porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka sa dynamika rastu miezd zrýchlila, rast nominálnej mzdy sa zrýchlil o 3,1 p. b. a rast reálnej mzdy o 1,7 p. b..

Graf 2.19 Vývoj priemernej mesačnej mzdy od roku 2008 (v %)

Zdroj: ŠÚ SR, <http://datacube.statistics.sk>

²³ Podľa štvrťročného štatistického výkazníctva; bez podnikateľských príjmov; údaje upravené o štatistický odhad neevidovaných miezd; indexy sú počítané z porovnateľných údajov.

Rovnako ako v predchádzajúcich rokoch, aj v roku 2021 v mzdovom vývoji pretrvávali výrazné regionálne rozdiely, keď sa v **jednotlivých krajoch** priemerná nominálna mesačná mzda pohybovala v rozpätí od 956 eur (Prešovský kraj) do 1 482 eur (Bratislavský kraj) s rozdielom 526 eur (v roku 2020 to bolo 523 eur). Vyššia ako v priemere za celé hospodárstvo SR bola priemerná nominálna mesačná mzda len v Bratislavskom kraji, v ostatných krajoch bola pod priemerom SR.

Vo všetkých krajoch úroveň priemernej nominálnej mzdy zamestnancov presiahla úroveň roku 2020, najvýraznejšie vzrástla v Košickom kraji (o 11,1 %), najmenej v Bratislavskom kraji (o 5,0 %).

Tabuľka 2.20 Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnancov podľa krajov

Kraj	2021 (v €)	Index 2021/2020	Prírastok/Úbytok (v €)	Úroveň oproti SR (v €)	Úroveň oproti SR (v %)
SR spolu	1 211	106,9	78	0	100,0
v tom:					
Bratislavský kraj	1 482	105,0	70	271	122,4
Trnavský kraj	1 134	107,2	76	-77	93,6
Trenčiansky kraj	1 119	107,4	77	-92	92,4
Nitriansky kraj	1 016	107,3	69	-195	83,9
Žilinský kraj	1 085	107,7	78	-126	89,6
Banskobystrický kraj	1 053	106,6	65	-158	87,0
Prešovský kraj	956	107,5	67	-255	78,9
Košický kraj	1 140	111,1	114	-71	94,1

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR 4. štvrťrok 2020, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v 4. štvrťroku 2021

Podľa odvetví najvyššiu priemernú nominálnu mesačnú mzdu dosiahli zamestnanci v informáciách a komunikácii (2 126 eur) a finančných a poisťovacích činnostiach (2 066 eur) a naopak najnižšiu mzdu mali zamestnanci v ubytovacích a stravovacích službách (688 eur). V porovnaní s rokom 2020 sa priemerná nominálna mesačná mzda zvýšila vo všetkých odvetviach, relatívne najrýchlejšie rástla v zdravotníctve a sociálnej pomoci (o 13,8 %) a ubytovacích a stravovacích službách (o 12,2 %). V ostatných odvetviach rástla priemerná nominálna mesačná mzda v rozmedzí od 3,1 % (administratívne služby) do 9,9 % (činnosti v oblasti nehnuteľností).

Tabuľka 2.21 Priemerná mesačná nominálna mzda a jej rast podľa ekonomických činností

Štatistická klasifikácia ekonomických činností SK NACE Rev. 2	2020		2021	
	Priemerná výška v €	Index 2020/2019	Priemerná výška v €	Index 2021/2020
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	872	105,8	933	107,0
Priemysel spolu	1 188	101,5	1 289	108,5
Ťažba a dobývanie	1 267	102,2	1 344	106,1
Priemyselná výroba	1 165	101,0	1 268	108,8
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	1 927	105,0	1 995	103,5
Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	1 093	103,5	1 173	107,3
Stavebníctvo	760	101,9	818	107,6
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	1 029	102,7	1 119	108,7
Doprava a skladovanie	1 084	101,1	1 125	103,8
Ubytovacie a stravovacie služby	613	93,2	688	112,2
Informácie a komunikácia	1 967	102,3	2 126	108,1
Finančné a poisťovacie činnosti	1 969	101,4	2 066	104,9
Činnosti v oblasti nehnuteľností	1 025	102,1	1 126	109,9
Odborné, vedecké a technické činnosti	1 281	105,9	1 336	104,3
Administratívne a podporné služby	937	98,8	966	103,1
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	1 653	108,5	1 715	103,8
Vzdelávanie	1 119	108,2	1 159	103,6
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	1 226	108,7	1 395	113,8
Umenie, zábava a rekreácia	919	101,1	1 008	109,7
Ostatné činnosti	727	101,0	782	107,6
Hospodárstvo spolu	1133	103,8	1 211	106,9

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrťroku 2020, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v 4. štvrťroku 2021

Podľa veľkosti podnikov mali najvyššiu priemernú nominálnu mesačnú mzdu zamestnanci v podnikoch s počtom zamestnancov 1 000 a viac. Priemernú nominálnu mesačnú mzdu vyššiu ako celoslovenský priemer dosiahli v kategórii veľkých podnikov aj podniky s 500 - 999 zamestnancami a s 250 - 499 zamestnancami a stredné podniky s 50 - 249 zamestnancami. Najnižšiu priemernú nominálnu mesačnú mzdu mali zamestnanci u živnostníkov. Oproti roku 2020 priemerná nominálna mzda stúpla vo všetkých veľkostných kategóriách podnikov, najvýraznejšie vo veľkých podnikoch s 500 – 999 zamestnancami (o 9,0 %), najnižší rast zaznamenala priemerná nominálna mesačná mzda zamestnancov u živnostníkov (o 4,9 %).

Tabuľka 2.22 Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca podľa veľkosti podnikov

Počet zamestnancov	2020	Indexy 2020/2019		2021	Indexy 2021/2020	
	(v €)	Nominálna mzda	Reálna mzda	(v €)	Nominálna mzda	Reálna mzda
0 – 19	783	100,6	98,7	844	107,8	104,5
20 – 49	1 116	105,1	103,1	1 178	105,6	102,3
50 – 249	1 244	104,0	102,1	1 338	107,6	104,3
250 – 499	1 325	101,9	100,0	1 414	106,7	103,4
500 – 999	1 385	103,7	101,8	1 509	109,0	105,6
1 000 a viac	1 563	106,1	104,1	1 661	106,3	103,0
Živnostníci (odhad) ¹	653	98,6	96,8	685	104,9	101,6
Spolu	1 133	103,8	101,9	1 211	106,9	103,6

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v 4. štvrťroku 2020, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v 4. štvrťroku 2021; ¹) mzda zamestnancov u živnostníkov

2.2.2 Úplné náklady práce

Podľa údajov ŠÚ SR²⁴ (**údaje sú v čase spracovania správy dostupné za rok 2020**) sa vývoj slovenskej ekonomiky prejavil v akcelerácii nákladov práce, ktoré medziročne vzrástli o 1,4 %, t. j. na 20 702 eur na zamestnanca.

Z celkových nákladov práce tvoril v roku 2020 súhrn **priamych nákladov** 73,86 % a **nepriamych nákladov** 27,87 %, od ktorých sa odpočítavajú **subvencie** prijaté zamestnávateľom vo forme dotácií.

Tabuľka 2.23 Dynamika ročných nákladov práce v SR na zamestnanca (v eurách)

Druh nákladov	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Náklady práce spolu z toho náklady:	14 554	15 018	15 721	16 121	16 867	17 909	19 172	20 419	20 702
– priame	10 633	10 902	11 438	11 764	12 301	13 001	13 943	14 868	15 290
– nepriame	3 936	4 132	4 305	4 375	4 578	4 927	5 246	5 568	5 770

Zdroj: ŠÚ SR, štatistické zisťovanie o úplných nákladoch práce

V roku 2020 vynaložil zamestnávateľ na svojho zamestnanca v priemere 1 725 eur za mesiac, čo bolo o 23 eur viac v porovnaní s predchádzajúcim rokom. Medziročné tempo rastu priemerných mesačných nákladov práce v roku 2020 v porovnaní s rokom 2019 sa znížilo o 5,1 p. b..

Priame náklady na zamestnanca vzrástli v roku 2020 o 2,8 % na úroveň 1 274 eur a v porovnaní s rokom 2019 sa ich vývoj spomalil o 3,8 p. b.. V skupine priamych nákladových položiek vzrástli mzdy o 1 %, z toho základné (tarifné) mzdy a platy o 2,1 % a prémie a odmeny poklesli o 6,3 %. Z čiastky 1 086 eur vyplatenej na mzdy pripadlo na základnú (tarifnú) mzdu a plat za prácu 850 eur, na prémie a odmeny 126 eur a 67 eur na príplatky a doplatky, mzdové zvýhodnenia. Náhrady za pracovnú pohotovosť mimo pracoviska zostali na úrovni minulého roka (3 eur), náhrady mzdy vzrástli o 16,4 % na 177 eur a peňažné plnenia zo zisku po zdanení poklesli o 5,9 %. Vyšší nárast náhrad miezd bol spôsobený poberaním štátneho príspevku na udržanie zamestnanosti u viacerých zamestnávateľov ako kompenzácia za sťažené podmienky v období pandémie.

V roku 2020 dosiahli **nepriame náklady** práce úroveň 481 eur, pričom v porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo k spomaleniu ich vývoja o 2,4 p. b.. Povinné príspevky na sociálne poistenie sa zvýšili o 3,4 % na úroveň 441 eur, nepovinné príspevky na sociálne poistenie vzrástli o 5,4 % na 9 eur. Z ďalších nepriamych nákladových zložiek sociálne výhody sa zvýšili o 3,5 %, z toho príspevky na stravovanie zostali na úrovni predchádzajúceho roka (7 eur) a ostatné príspevky do sociálneho fondu vzrástli o 5,2 %. Sociálne dávky poskytované zamestnávateľmi vzrástli o 20,6 %, z toho náhrady príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti poklesli o 1,5 % a náklady na odstupné vzrástli o 46,2 %. Náklady na školenie zamestnancov zaznamenali pokles o 33,2 %. Ostatné nepriame náklady práce sa zvýšili o 5,5 % a z toho náklady na nábor zamestnancov poklesli o 31,9 %.

Dlhodobý trend rastúcej **diferenciácie v nákladoch práce medzi ekonomickými činnosťami** pokračoval aj v sledovanom roku. Najvyšší medziročný rast nákladov práce bol v nasledujúcich ekonomických činnostiach: v dodávke vody, odpady (o 8,8 %), vo vzdelávaní (o 8,6 %), v ostatných činnostiach (o 8,2 %) a v zdravotníctve, sociálnej pomoci (o 7,6 %). V porovnaní s predchádzajúcim rokom pokles nákladov práce nastal najviac v ubytovaní a stravovacích službách (o 15,1 %), v stavebníctve (o 5,4 %), ďalej vo veľkoobchode a maloobchode a v odborných a vedeckých technických činnostiach. Z hľadiska dynamiky vývoja mesačných nákladov práce sa oproti predchádzajúcemu roku ich vývoj zrýchlil iba v dodávke vody, elektriny, plynu, pary a v ťažbe a dobývaní a v informáciách a komunikácii. Vo všetkých ostatných ekonomických činnostiach nastalo spomalenie vývoja mesačných nákladov práce, pričom najvyššie spomalenie nastalo v ubytovaní a v stravovacích službách (o 26,3 p. b.), v umení, zábave a rekreácii (o 13,7 p. b.) a v stavebníctve (o 10,9 p. b.). Viac ako tretina ekonomických činností vynakladala nadpriemerné výdavky na pracovnú silu. Dominovala ekonomická činnosť informácie a komunikácia (3 091 eur), čo prevýšilo priemernú úroveň v SR o 79,2 %. Ďalej nasledovala ekonomická činnosť finančné a poisťovacie činnosti (3 018 eur), dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu (2 801 eur), odborné, vedecké a technické činnosti (2 085 eur). Priemerné hodnoty dosahovalo vzdelávanie (1 727 eur). Podpriemerné hodnoty dosahovali činnosti v oblasti nehnuteľností, doprave a skladovaní a v stavebníctve. Najnižšie finančné prostriedky na vlastného zamestnanca boli vynaložené v ubytovacích a stravovacích službách (906 eur), v ostatných činnostiach (1 258 eur), v administratívnych a podporných službách

²⁴ ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY, *Úplné náklady práce v SR v roku 2020* (november 2021)

(1 333 eur), v pôdohospodárstve (1 401 eur), v umení, zábave a rekreácii (1 420 eur). Podrobnejšie údaje sa nachádzajú v prílohe ku kapitole 2, tabuľka 7.

Z hľadiska veľkosti organizácií najviac prostriedkov na zamestnanca vynaložili subjekty s 1 000 a viac zamestnancami (2 090 eur). Nadpriemernú úroveň dosiahli aj organizácie s 500 – 999 zamestnancami (1 894 eur), s 250 – 499 zamestnancami (1 867 eur) a organizácie so 100 – 249 zamestnancami (1 810 eur). Najnižšie výdavky na prácu boli v malých podnikoch od 1 – 9 osôb (1 374 eur) a v organizáciách, ktoré zamestnávajú 10 –19 zamestnancov (1 484 eur).

Regionálna diferenciácia v nákladoch práce medziročne zostala takmer nezmenená. Mesačné náklady práce sa v jednotlivých regiónoch pohybovali v intervale od 1 367 EUR (v Prešovskom kraji) do 2 167 eur (v Bratislavskom kraji), pričom nadpriemernú úroveň dosiahol len Bratislavský kraj. V porovnaní s rokom 2019, vzrástli mesačné náklady práce vo všetkých regiónoch okrem Žilinského a Trenčianskeho kraja. Z pohľadu dynamiky nákladov práce sa oproti predchádzajúcemu roku ich vývoj spomalil vo všetkých okresoch.

Tabuľka 2.24 Mesačné náklady práce na zamestnanca v roku 2020 podľa krajov (v eurách)

Položky nákladov práce	BA	TT	TN	NR	ZA	BB	PO	KE
1. – 16. CELKOVÉ NÁKLADY PRÁCE	2 167	1 616	1 591	1 529	1 563	1 518	1 367	1 590
1. – 7. PRIAME NÁKLADY	1 589	1 196	1 187	1 135	1 163	1 119	1 016	1 175
1. Mzdy	1 372	1 017	999	971	972	963	858	984
2. Náhrady mzdy	204	172	177	159	172	147	149	178
3. Platby do programu sporenia	0	0	0	0	0	0	0	0
4. Náhrady za pracovnú pohotovosť	4	3	2	2	3	3	3	4
5. Peňažné plnenia zo zisku po zdanení	4	2	7	1	15	5	5	7
6. Ostatné priame náklady zamestnancom	5	2	1	1	1	1	1	1
7. Odmeny učňom	0	0	0	0	0	0	0	0
8. – 15. NEPRIAME NÁKLADY	604	452	444	424	436	422	379	446
8. Povinné príspevky na sociálne poistenie	547	416	412	393	403	389	351	409
9. Nepovinné príspevky na sociálne poistenie	13	9	7	6	9	9	7	10
10. Sociálne dávky	17	13	13	13	13	12	10	11
11. Príspevky na sociálne poistenie učňov	-	-	-	-	-	-	0	0
12. Sociálne výhody	18	11	9	9	9	11	9	12
13. Náklady na školenie zamestnancov	5	1	1	2	1	1	1	2
14. Poplatky a sankcie súvisiace so mzdami	0	0	0	0	0	0	0	0
15. Ostatné nepriame náklady práce	4	2	2	1	2	1	2	2
16. SUBVENCIE	-26	-31	-39	-30	-36	-24	-28	-31

Zdroj: ŠÚ SR, štatistické zisťovanie o úplných nákladoch práce

2.2.3 Kolektívne vyjednávanie

Zákonom č. 2/1991 Zb. o kolektívnom vyjednávaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o kolektívnom vyjednávaní“) sa vypustili všetky ustanovenia, na základe ktorých bolo možné reprezentatívnu kolektívnu zmluvu vyššieho stupňa („ďalej len KZVS“) rozšíriť na ďalších zamestnávateľov, ktorí neboli združení v zamestnávateľskom zväze a neboli pokrytí žiadnou KZVS.

Zároveň sa s účinnosťou zákona o kolektívnom vyjednávaní od 1. marca 2021 ustanovilo, že uzatvorená reprezentatívna KZVS, o ktorej bolo zverejnené oznámenie v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pred 1. marcom 2021, je záväzná podľa predpisov účinných do 28. februára 2021, najdlhšie však do 31. decembra 2022.

Podľa zákona o kolektívnom vyjednávaní **v roku 2021** z dôvodu legislatívnych zmien nedošlo k rozširovaniu záväznosti KZVS na ďalších zamestnávateľov. **Zo zákona o kolektívnom vyjednávaní bol vypustený mechanizmus reprezentatívnej KZVS z dôvodu zhoršovania ekonomických podmienok zamestnávateľov, ako aj vzhľadom na pretrvávajúcu pandemickú situáciu.**

V roku 2021 však naďalej zostali v platnosti tieto reprezentatívne KZVS vrátane ich dodatku:

- **KZVS uzatvorená 29. februára 2012** medzi Zväzom stavebných podnikateľov Slovenska a Integrovaným odborovým zväzom v znení Dodatku č. 1 z 19. februára 2013, Dodatku č. 2 z 21. februára 2014, Dodatku č. 3 z 24. marca 2015, Dodatku č. 4 z 29. marca 2016, Dodatku č. 5 z 28. augusta 2017, Dodatku č. 6 z 19. apríla 2018, Dodatku č. 7 z 28. marca 2019 a Dodatku č. 8 z 31. marca 2020 s účinnosťou od 1. marca 2012 do 31. decembra 2021, je reprezentatívna v odvetví označenom na úrovni divízií 41 – výstavba budov, 42 – inžinierske stavby a 43 – špecializované stavebné práce. Táto reprezentatívna KZVS v znení Dodatkov č. 1 až 8 je záväzná pre ostatných zamestnancov a ich zamestnávateľov v odvetví označenom na úrovni divízií 41 – výstavba budov, 42 – inžinierske stavby a 43 – špecializované stavebné práce.
- **KZVS na roky 2018 – 2022 uzatvorená 31. mája 2018**, v znení Dodatku č. 1 s účinnosťou od 1. mája 2019 a v znení Dodatku č. 2 s účinnosťou od 1. mája 2020 medzi Odborovým zväzom KOVO a Zväzom elektrotechnického priemyslu Slovenskej republiky je reprezentatívna v odvetví označenom na úrovni a kontrolných zariadení, 27.3 – výroba drôtov a elektroinštalčných zariadení a 27.4 – výroba elektrických svietidiel. Táto reprezentatívna KZVS v znení Dodatku č. 1 a Dodatku č. 2 je záväzná pre ostatných zamestnancov a ich zamestnávateľov v odvetví označenom na úrovni skupín 27.1 – výroba elektrických motorov, generátorov, transformátorov a elektrických distribučných a kontrolných zariadení, 27.3 – výroba drôtov a elektroinštalčných zariadení a 27.4 – výroba elektrických svietidiel.
- **KZVS uzatvorená 1. apríla 2018** medzi Odborovým zväzom KOVO, Nezávislými kresťanskými odbormi Slovenska a Zväzom hutníctva, ťažobného priemyslu a geológie Slovenskej republiky v znení Dodatku č. 1 s účinnosťou od 1. februára 2019 a Dodatku č. 2 s účinnosťou od 1. apríla 2020 do 31. marca 2021, je reprezentatívna v odvetví označenom na úrovni skupín 23.5 – výroba cementu, vápna a sadry, 24.1 – výroba surového železa a ocele a ferrozliatin, 24.4 – výroba drahých a ostatných neželezných kovov, 33.1 – oprava kovových konštrukcií, strojov a prístrojov a 82.9 – pomocné obchodné činnosti i. n.. Táto reprezentatívna KZVS v znení Dodatku č. 1 a Dodatku č. 2 je záväzná pre ostatných zamestnancov a ich zamestnávateľov v odvetví označenom na úrovni skupín 23.5 – výroba cementu, vápna a sadry, 24.1 – výroba surového železa a ocele a ferrozliatin, 24.4 – výroba drahých a ostatných neželezných kovov, 33.1 – oprava kovových konštrukcií, strojov a prístrojov a 82.9 – pomocné obchodné činnosti i. n..
- **KZVS na roky 2019 – 2022 uzatvorená 2. mája 2019** medzi Odborovým zväzom KOVO a Zväzom sklárskeho priemyslu Slovenskej republiky s účinnosťou od 1. mája 2019 do 30. apríla 2022, v znení Dodatku č. 1 s účinnosťou od 1. marca 2020, je reprezentatívna v odvetví označenom na úrovni skupín 23.1 – výroba skla a výrobkov zo skla a 23.9 – výroba brúsnych výrobkov a nekovových minerálnych výrobkov i. n.. Táto reprezentatívna kolektívna zmluva vyššieho stupňa v znení Dodatku č. 1 je záväzná pre ostatných zamestnancov a ich zamestnávateľov v odvetví označenom na úrovni skupín 23.1 – výroba skla a výrobkov zo skla a 23.9 – výroba brúsnych výrobkov a nekovových minerálnych výrobkov i. n..

V roku 2021 bolo na MPSVR SR uložených spolu 25 KZVS a dodatkov, z toho 12 KZVS a 13 dodatkov ku KZVS; 7 KZVS v súkromnom sektore a 5 KZVS vo verejnom sektore (verejná a štátna služba). Z 13 dodatkov bolo 10 uzatvorených v súkromnom sektore a 3 dodatky vo verejnom sektore.

Napriek nepriaznivej pandemickej situácii bol zaznamenaný nárast uzatvorených KZVS a dodatkov. **MPSVR SR evidovalo v roku 2021 celkovo 20 sporov**; z toho 13 sporov bolo riešených pred sprostredkovateľom, čo je

v porovnaní s predchádzajúcim rokom o deväť sporov menej. Štyri spory boli riešené pred sprostredkovateľom o uzatvorenie kolektívnej zmluvy, osem sporov bolo riešených pred sprostredkovateľom o uzatvorenie dodatkov ku kolektívnej zmluve a jeden spor bol o plnenie záväzkov z kolektívnej zmluvy.

Štyri spory boli riešené v konaní pred rozhodcom, z toho tri spory boli riešené z dôvodu určenia odborovej organizácie príslušnej na uzatvorenie kolektívnej zmluvy podľa § 3a zákona o kolektívnom vyjednávaní, dva spory o plnenie záväzkov KZ a jeden spor bol riešený o uzavretie podnikovej kolektívnej zmluvy pred rozhodcom, na ktorom sa zmluvné strany dohodli.

Úspešnosť, resp. neúspešnosť sporov v súčasnosti nie je možné vyhodnotiť, lebo niektoré spory ešte pretrvávajú, sú v riešení, lebo strany sporu sa dohodli na predĺžení lehoty aj vzhľadom na núdzový stav a dodržiavanie pandemických opatrení. Všetky uvedené spory vznikli v podnikateľskom sektore; vo verejnom sektore nevznikol spor.

2.2.4 Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci

Zmeny legislatívy

V priebehu roku 2021 boli v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci uskutočnené legislatívne zmeny:

- V roku 2021, rovnako ako v roku 2020, bola situácia v oblasti BOZP významnou mierou ovplyvnená pandémiou ochorenia COVID-19 a s tým súvisiacimi opatreniami Úradu verejného zdravotníctva SR prijatými v súvislosti s ohrozením verejného zdravia. Novelou zákona č. 355/2007 Z. z., účinnou od 6. apríla 2020, bolo umožnené zamestnávateľom obmedziť plnenie niektorých určených povinností v ochrane zdravia pri práci vrátane povinností, ktoré zamestnávatelia majú plniť v spolupráci s PZS. ÚVZ SR prostredníctvom vyhlášok uverejnených vo Vestníku vlády SR nariadil v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19 celý rad opatrení súvisiacich s ohrozením verejného zdravia, ktoré sa týkali prevádzky na pracoviskách, ako aj spôsobu práce zamestnancov.
- **V zákone č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov** v znení neskorších predpisov. S dôrazom na zlepšovanie podnikateľského prostredia a zníženie administratívnej a finančnej záťaže tam, kde to ukázala aplikačná prax sa realizovalo: zníženie dolnej hranice sadzby pokuty za pracovné úrazy, ktorými bola spôsobená ťažká ujma na zdraví, pretože sa javí ako neprimerané mať určenú rovnakú dolnú hranicu pre dva rôzne závažné následky (smrť a ťažkú ujmu na zdraví). Ďalej sa zjednodušil proces vydávania osvedčení a preukazov fyzickým osobám na vykonávanie činnosti podľa § 16 ods. 1 písm. a) zákona č. 124/2006 Z. z. tým, že sa kompetencia vydávať predmetné preukazy a osvedčenia odoberie inšpektorátom práce a túto činnosť budú po novom vykonávať oprávnené právnické osoby, čím sa zároveň docielila minimalizácia administratívnej a časovej záťaže inšpektorov práce pri vydávaní osvedčení a preukazov a v neposlednom rade sa znížila administratívna záťaž žiadateľa preukazu alebo osvedčenia.
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 400/2021, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 395/2006 Z. z. o minimálnych požiadavkách na poskytovanie a používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov (ďalej len „návrh nariadenia vlády“) predložilo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky na základe úlohy B. 15 uznesenia vlády SR č. 468 z 15. júla 2020. Účelom nariadenia vlády je transpozícia smernice Komisie (EÚ) 2019/1832 z 24. októbra 2019, ktorou sa menia prílohy I, II a III k smernici Rady 89/656/EHS, pokiaľ ide o výlučne technické úpravy (ďalej len „smernica Komisie (EÚ) 2019/1832“). Návrhom nariadenia vlády do právneho poriadku Slovenskej republiky transponuje text príloh smernice Komisie (EÚ) 2019/1832 a upresňujú sa ním požiadavky na používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov v zmysle vedecko-technického pokroku a v záujme podpory zlepšovania zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.
- **Novelou zákona č. 125/2006 Z. z.** sa precizovala kompetencia Národného inšpektorátu práce (ďalej ako „NIP“) v oblasti výchovy a vzdelávania v oblasti BOZP. NIP tak s účinnosťou od 01. 04. 2021 odborne usmerňuje aj oblasť overovania požiadaviek bezpečnosti technických zariadení, ako aj oblasť vykonávania bezpečnostnotechnickej služby. Výchova a vzdelávanie v oblasti BOZP, plnenie požiadaviek bezpečnosti technických zariadení a bezpečnostnotechnická služba sú v zmysle zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj „zákon č. 124/2006 Z. z.“) rovnocenné činnosti, a preto je potrebné venovať všetkým oblastiam primerane rovnakú pozornosť.

Pracovné úrazy

V roku 2021 bolo registrovaných celkovo 7 855 registrovaných pracovných úrazov. Z uvedeného počtu bolo 33 závažných pracovných úrazov s následkom smrti (ďalej len „SPÚ“), čo je o jeden SPÚ viac ako v roku 2020 (nárast o 3,1 %). V hodnotenom roku bolo zaevidovaných 60 závažných pracovných úrazov s ťažkou ujmu na zdraví (ďalej len „ŤUZ“). Oproti roku 2020 došlo v roku 2021 k nárastu závažných pracovných úrazov s ŤUZ o 7 prípadov (nárast o 13,2 %). Za rok 2021 bolo evidovaných 7 762 ostatných registrovaných pracovných úrazov, t. j. úrazov nad 3 dni práceneschopností bez smrteľných úrazov a úrazov s ťažkou ujmu na zdraví (ďalej len „RPÚ“), čo predstavuje nárast o 156 prípadov (nárast o 2,1 %) oproti roku 2020.

Najdôležitejšími charakteristikami úrazových udalostí sú zdroje a príčiny vzniku PÚ. Väčšina SPÚ (57,6 %) sa kumulovala do dvoch hlavných zdrojových skupín, ktorými boli dopravné prostriedky (11 prípadov – 33,3 %) a pracovné, prípadne cestné dopravné priestory ako zdroje pádov zamestnancov (8 prípadov – 24,2 %).

Najčastejšími zdrojmi vzniku závažných pracovných úrazov s ŤUZ boli pracovné, prípadne cestné dopravné priestory ako zdroje pádov zamestnancov (18 prípadov – 30,0 %) a stroje – hnacie, pomocné, obrábacie a pracovné (13 prípadov – 21,7 %).

Zo štatistiky zdrojov vzniku RPÚ za rok 2021 vyplýva, že najviac týchto úrazov spôsobili pracovné, prípadne cestné dopravné priestory ako zdroje pádov zamestnancov (2 308 prípadov – 29,7 % z celkového počtu RPÚ). Na ďalšie miesto podľa početnosti výskytu možno zaradiť úrazy, ktoré spôsobil materiál, bremená a predmety (2 268 prípadov – 29,2 %).

Najčastejšími príčinami vzniku SPÚ bolo okrem nezistených príčin (najmä pri dopravných nehodách – 10 prípadov, t. j. 30,3 %, kde inšpektori práce zisťujú len režim 11 vedenia vozidla), predovšetkým používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez oprávnenia (7 prípadov – 21,2 %).

Pri závažných pracovných úrazoch s ŤUZ boli najčastejšou príčinou nedostatky osobných predpokladov na riadny pracovný výkon (17 prípadov – 28,3 %). Druhou najčastejšou príčinou boli nezistené príčiny (12 prípadov - 20,0 %), z toho 3 ŤUZ pri dopravných nehodách a tretou najpočetnejšou príčinou (9 prípadov – 15,0 %) bolo používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez oprávnenia.

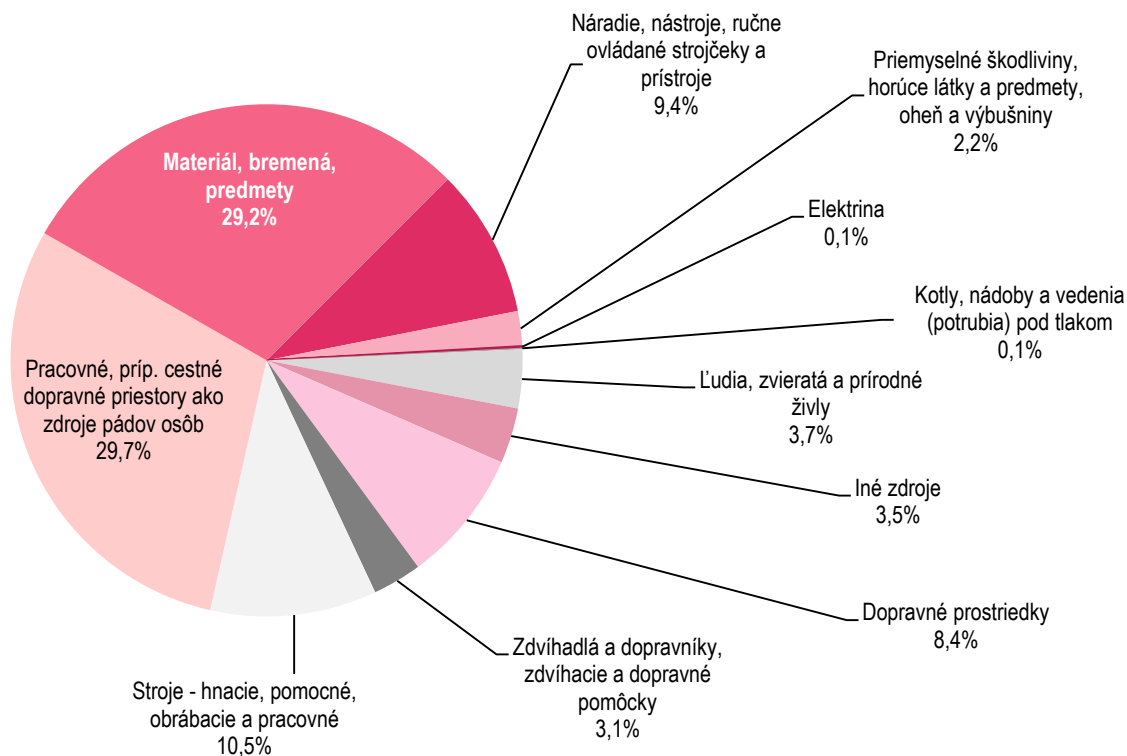
Najčastejšími príčinami vzniku RPÚ boli predovšetkým nedostatky osobných predpokladov na riadny výkon práce v čase úrazu (rôzne indispozície, nepozornosť a pod.) - 6 124 prípadov – 78,9 % a používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez odbornej spôsobilosti (412 prípadov – 5,3 %).

V členení príčin vzniku SPÚ podľa zodpovednosti bolo zistených 7 prípadov (21,2 %), za ktoré nesie zodpovednosť zamestnávateľ, a rovnako 7 prípadov (21,2 %), za ktoré nesú zodpovednosť samotní poškodení zamestnanci.

Pri ŤUZ bolo evidovaných 13 úrazov (21,7 %), za ktoré nesie zodpovednosť zamestnávateľ a 12 úrazov (20,0 %), za ktoré boli zodpovední samotní poškodení zamestnanci.

V členení príčin vzniku RPÚ podľa zodpovednosti bolo evidovaných 429 úrazov (5,5 %), za ktoré nesie zodpovednosť zamestnávateľ a 507 úrazov (6,5 %), za ktoré nesú zodpovednosť samotní poškodení zamestnanci. V roku 2021 najpočetnejšou príčinou SPÚ bola určená nezistená príčina, a to práve v dôsledku vysokého výskytu dopravných nehôd (10 prípadov), ktoré vyšetruje príslušný orgán Policajného zboru a inšpektori práce kontrolujú len režim vedenia vozidla.

Graf 2.20 Rozdelenie ostatných registrovaných pracovných úrazov podľa zdroja úrazu

Zdroj: Národný inšpektorát práce, 2021

Rizikové práce

V roku 2021 vykonávalo v SR rizikové práce 106 849 zamestnancov (z toho 25 567 žien). Oproti roku 2020 ich počet stúpol o 3 469 zamestnancov. Najviac zamestnancov bolo v roku 2021 exponovaných hluku, chemickým faktorom, nadmernej fyzickej záťaži, vibráciám a biologickým faktorom. Najvýznamnejšími zmenami v počte rizikových prác oproti roku 2020 bol pokles exponovaných zamestnancov chemickým faktorom (o 1 356 zamestnancov) a nárast počtu exponovaných zamestnancov biologickým faktorom (o 4 035 zamestnancov) a psychickej pracovnej záťaži (o 526 zamestnancov). Najviac zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa prevažujúcej ekonomickej činnosti pracovalo v priemyselnej výrobe (69 864 zamestnancov) a v odvetví zdravotníctva a sociálnej pomoci (14 200 zamestnancov). Významný nárast rizikových prác v odvetví zdravotníctva a sociálnej pomoci (o 4 346 zamestnancov) súvisí najmä s pandemiou ochorenia COVID-19. V tomto odvetví pracuje aj najväčší podiel žien, ktoré vykonávajú rizikové práce (78,5 % z počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v tomto odvetví hospodárstva).

Choroby z povolania

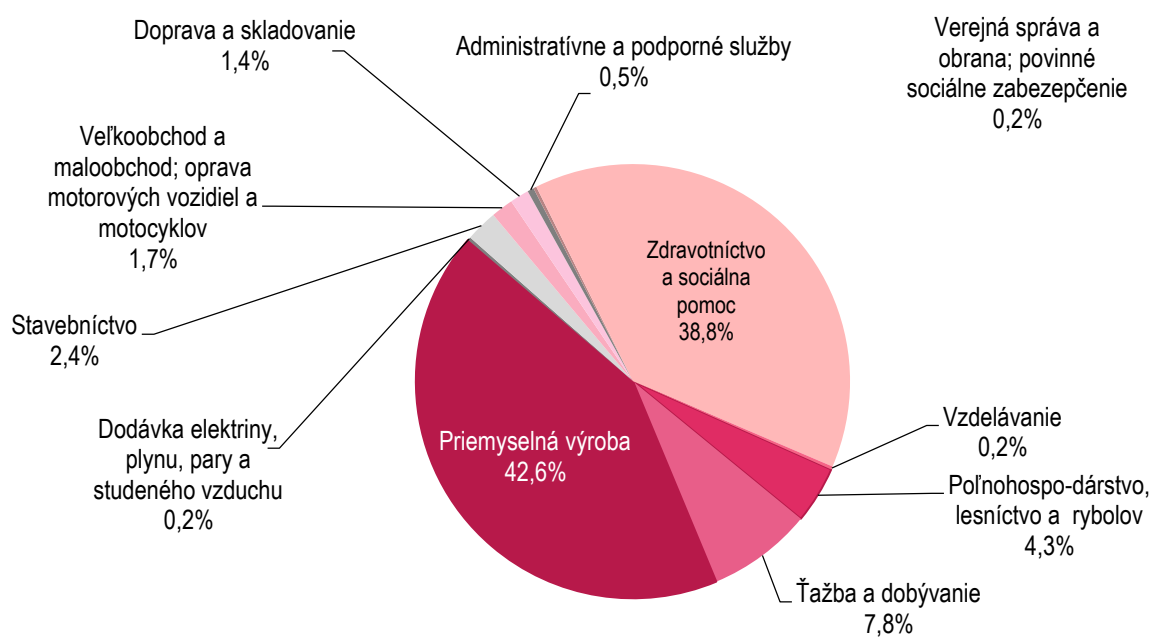
V roku 2021 bolo v SR hlásených 423 chorôb z povolania; z tohto počtu bolo 267 chorôb z povolania hlásených u žien (63,1 %). K najčastejšie hláseným chorobám z povolania v SR v roku 2021 patrili:

- ochorenie končatín z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia bolo hlásené u 175 zamestnancov, t. j. u 41,4 % zo všetkých hlásených chorôb z povolania v SR,
- prenosné a parazitárne ochorenia boli hlásené u 166 zamestnancov, t. j. u 39,2 % zo všetkých hlásených chorôb z povolania v SR,
- ochorenie končatín bolo hlásené u 32 zamestnancov, t. j. u 7,6 % zo všetkých hlásených chorôb z povolania v SR,
- porucha sluchu bola hlásená u 17 zamestnancov, t. j. u 4,0 % zo všetkých hlásených chorôb z povolania v SR,
- vonkajšie alergické alveolitídy - hypersenzitívna pneumonitída bola hlásená u 10 zamestnancov, t. j. u 2,4 % zo všetkých hlásených chorôb z povolania v SR,
- profesionálna bronchiálna astma bola hlásená u 5 zamestnancov, t. j. u 1,2 % zo všetkých hlásených chorôb z povolania v SR,
- profesionálne dermatózy boli hlásené u 5 zamestnancov, t. j. u 1,2 % zo všetkých hlásených chorôb z povolania v SR.

Na celkovom počte chorôb z povolania sa najväčšou mierou podieľali profesionálne ochorenia postihujúce podporno-pohybový systém a nervový systém zamestnancov vystavených pri práci dlhodobému, nadmernému a jednostrannému zaťaženiu horných končatín a profesionálne infekčné a parazitárne choroby v dôsledku pandemickej situácie v súvislosti s ochorením COVID-19.

Podľa odvetvovej klasifikácie ekonomických činností bol najvyšší výskyt chorôb z povolania v odvetví priemyselná výroba – 180 hlásených chorôb z povolania (42,5 % priznaných chorôb z povolania) a v odvetví zdravotníctvo a sociálna pomoc – 164 hlásených chorôb z povolania (38,8 % priznaných chorôb z povolania). V odvetví ťažba a dobývanie bolo hlásených 33 chorôb z povolania (7,8 % priznaných chorôb z povolania), v odvetví poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov bolo hlásených 18 chorôb z povolania (4,3 % priznaných chorôb z povolania) a v odvetví stavebníctvo 10 hlásených chorôb z povolania (2,3 % priznaných chorôb z povolania). Podľa profesií bol v roku 2021 najvyšší výskyt chorôb z povolania a ohrození chorobou z povolania v celkovom počte 123 hlásený u kvalifikovaných pracovníkov a remeselníkov. V roku 2021 boli najčastejšie chorobou z povolania postihnutí pracujúci medzi 55. – 59. rokom života, čo predstavuje 23,8 % zo všetkých hlásených chorôb z povolania (v r. 2020 bolo 48,4 % hlásených vo vekovej skupine medzi 45. – 54. rokom života a v roku 2019 bolo hlásených 51,9% vo vekovej skupine medzi 50. – 59. rokom života).

Graf 2.21 Choroby z povolania podľa klasifikácie ekonomických činností

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií, 2021

2.3 Sociálna ekonomika

Dňa 13. marca 2018 schválila Národná rada SR zákon č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnej ekonomike“ alebo „zákon“), ktorý nadobudol účinnosť 1. mája 2018. Zákon reflektuje súčasné európske smerovanie a trendy, najmä v súvislosti s dopadom aktuálneho spoločenského a ekonomického vývoja. Sociálne podnikanie predstavuje rámec sociálneho fungovania, a to istým odlišným, spoločensky zodpovedným spôsobom podnikania, ktorý spája všeobecný záujem, ekonomickú výkonnosť, sociálne aspekty a demokratické fungovanie, pričom sociálna ekonomika reflektuje na nové východiská sociálnej Európy a opatrenia EÚ vychádzajúce z Európskeho piliera sociálnych práv.

Cieľom zákona o sociálnej ekonomike je vytvoriť na Slovensku **priaznivé podnikateľské prostredie pre sociálne podnikanie**.

2.3.1 Legislatívny rámec – vymedzenie pojmov

Zákon o sociálnej ekonomike zaviedol novú komplexnú úpravu sektora sociálnej ekonomiky, vytvoril novú ucelenú reguláciu fungovania, podpory i kontroly sociálnych podnikov v prostredí Slovenskej republiky, ustanovil a zdefinoval jednotlivé subjekty sociálnej ekonomiky, poskytovanie podpory, vytvoril legislatívny rámec pre sektor celej sociálnej ekonomiky a zaviedol a definoval pojmy, ako napr. znevýhodnené osoby a zraniteľné osoby a ďalšie pojmy z oblasti sociálnej ekonomiky.

Zákon je súčasťou celkovej stratégie rozvoja sociálnej ekonomiky v Slovenskej republike. Vymedzuje sociálnu ekonomiku ako súhrn neštátnych aktivít, ktorých hlavným cieľom je dosahovať pozitívny sociálny vplyv. Sociálne podnikanie definuje ako osobitný typ podnikania, ktoré pozostáva zo sústavnej ponuky tovarov alebo služieb na trh, kde je možné pozitívny sociálny vplyv naplňať spoločensky prospešnou službou a vysoko prevyšuje nad rámec pracovnej integrácie či riešenia otázok zamestnanosti; ide napr. o tvorbu a ochranu životného prostredia, výskum a vývoj, zabezpečovanie bývania a iné. Ustanovuje tiež podmienky priznania štatútu registrovaného sociálneho podniku a vymedzenie jednotlivých druhov registrovaných sociálnych podnikov.

2.3.2 Znevýhodnená a zraniteľná osoba

Potreba definovať v zákone **znevýhodnené osoby a zraniteľné osoby** vychádzala zo skutočnosti, že v rámci EÚ sú dve veľké skupiny sociálnych podnikov, a to tie, ktoré poskytujú *pracovnú integráciu* a tie, ktoré poskytujú *rôzne tovary a služby* zraniteľným osobám.

Za **znevýhodnenú osobu**, v zmysle platnej legislatívy v roku 2021, sa považuje fyzická osoba, ktorá v predchádzajúcich šiestich mesiacoch nebola zamestnaná, okrem zamestnania v pracovnoprávnom vzťahu, ktorého trvanie nepresiahlo v úhrne 40 dní v kalendárnom roku a ak mesačná mzda alebo odmena nepresiahla v úhrne sumu životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu podľa osobitného predpisu a zároveň je buď osoba staršia ako 50 rokov veku, alebo osoba, ktorá dosiahla nižšie ako stredné odborné vzdelanie, alebo osoba, ktorá patrí k národnostnej menšine alebo etnickej menšine a ktorá potrebuje nadobúdať pracovné skúsenosti na účely získania trvalého zamestnania, alebo osoba mladšia ako 26 rokov veku s ukončenou sústavnou prípravou na povolanie v dennej forme pred menej ako 2 rokmi alebo ďalšie definované skupiny znevýhodnených. Druhou skupinou znevýhodnených osôb sú osoby so zdravotným postihnutím. V kontexte smerovania vyspelých európskych legislatív vymedzuje zákon širší pohľad na osoby so zdravotným postihnutím, a to nielen ako na osoby uznané za invalidné podľa osobitných predpisov, ale zahŕňa aj osoby, ktoré nie sú uznané za invalidné, avšak majú dlhodobé zdravotné postihnutie znižujúce ich telesné, duševné a zmyslové schopnosti, ktoré bránia ich plnohodnotnému a účinnému zapojeniu sa do pracovného prostredia v porovnaní so zdravou fyzickou osobou.

Rovnako obsiahla je i definícia **zraniteľných osôb**, medzi ktorými sú napr. fyzické osoby v nepriaznivej sociálnej situácii podľa osobitného predpisu, fyzické osoby po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody, výkonu väzby alebo z výkonu ochranného výchovy, azylanti či cudzinci, ktorým sa poskytuje doplnková ochrana podľa osobitných predpisov.

Široká definícia znevýhodnených a zraniteľných osôb umožňuje týmto skupinám osôb stať sa nielen prijímateľom spoločensky prospešnej služby, ale aj jej priamym účastníkom. Taktiež im umožňuje stať sa

zamestnancami sociálnych podnikov, z ktorých mnohé pôsobia ako *medzitrh práce*, čím zvyšujú svoj spoločenský status a plnohodnotne sa začleňujú do funkčnej spoločnosti.

Zákon o sociálnej ekonomike svojim prístupom podporuje nielen myšlienku zamestnávania osôb dlhodobo nezamestnaných, ktoré sú registrované na úradoch PSVR, ale aj osôb, ktoré nepracovali, ani neboli vedené v evidencii uchádzačov o zamestnanie na úrade PSVR. Týmto prístupom zákon podporuje nielen myšlienku zamestnávania osôb dlhodobo nezamestnaných registrovaných na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny, ale aj osôb dlhodobo nezamestnaných, neregistrovaných na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny.

2.3.3 Registrovaný sociálny podnik

MPSVR SR v rámci konania priznáva štatút registrovaného sociálneho podniku (ďalej len „RSP“) žiadateľom, ktorí splnia zákonné podmienky. Podmienky pre RSP sú taxatívne vymedzené zákonom o sociálnej ekonomike. Ich dodržiavanie po celý čas držby štatútu MPSVR SR v súlade so zákonom kontroluje a vyhodnocuje. Taktiež MPSVR SR vedie zoznam držiteľov štatútu registrovaného sociálneho podniku, ktorý pravidelne aktualizuje. Pre prípad porušenia podmienok, povinností či zneužitia podpory sú prísne nastavené sankcie priamo vymedzené zákonom.

V zmysle platnej legislatívy v roku 2021 zákon o sociálnej ekonomike definuje **tri typy** RSP podľa zamerania činnosti – integračný podnik, sociálny podnik bývania a všeobecný registrovaný sociálny podnik.

Integračný sociálny podnik dosahuje pozitívny sociálny vplyv podporou zamestnanosti prostredníctvom zamestnávania znevýhodnených a/alebo zraniteľných osôb. Pozitívny sociálny vplyv sa meria percentom zamestnaných znevýhodnených osôb a/alebo zraniteľných osôb, pričom za dosiahnutý pozitívny sociálny vplyv sa považuje zamestnávanie najmenej 30% znevýhodnených osôb alebo 30 % zraniteľných osôb, alebo 30 % znevýhodnených osôb a zraniteľných osôb z celkového počtu zamestnancov.

Účelom zadefinovania **sociálneho podniku bývania** je vytvorenie priestoru pre rozvoj nájomného bývania po vzore zahraničných modelov i na Slovensku. Pozitívnym sociálnym vplyvom sociálneho podniku bývania je zabezpečenie spoločensky prospešného nájomného bývania, pričom v tomto type registrovaného sociálneho podniku nesmie mať obec alebo vyšší územný celok väčšinový podiel. Spoločensky prospešným nájomným bývaním je poskytovanie bývania, správy, údržby a obnovy bytového fondu prostredníctvom výstavby, prestavby alebo obstarania bytov na účely ich nájmu oprávneným osobám, za ktoré zákon o sociálnej ekonomike považuje fyzické osoby, ktoré tvoria domácnosť a ktorých mesačný príjem podľa osobitných predpisov v úhrne neprevyšuje štvornásobok sumy životného minima. Za pozitívny sociálny vplyv sa považuje prenajímanie najmenej 70 % bytov oprávneným osobám za nájomné zodpovedajúce nákladom na byt.

Všeobecný typ registrovaného sociálneho podniku, v zmysle platnej legislatívy v roku 2021, sa môže zaoberať veľmi širokým okruhom činností od environmentálnych činností (napr. recyklácia, výroba elektriny či tepla z obnoviteľných zdrojov) cez sociálnu a humanitárnu pomoc prostredníctvom tovarov alebo služieb (napr. tovary špecificky určené a potrebné pre osoby odkázané na túto pomoc) až po kultúrne aktivity (napríklad neziskové poskytovanie kultúrneho vyžitia pre obyvateľov menších obcí).

MPSVR SR počas roka 2021 priznalo štatút RSP **225 žiadateľom**, ktorí splnili zákonom stanovené podmienky, z toho 48 v Žilinskom kraji, 37 v Banskobystrickom kraji, 35 v Košickom kraji, 28 v Prešovskom kraji, 24 v Trenčianskom kraji, 21 v Trnavskom kraji, 18 v Nitrianskom kraji a 14 v Bratislavskom kraji. Všetky registrované sociálne podniky získali štatúty či už integračného podniku, všeobecného podniku alebo sociálneho podniku bývania. Konkrétne bolo vydaných 225 osvedčení na integračný sociálny podnik, 12 na všeobecný sociálny podnik a 1 na sociálny podnik bývania. Štyridsaťsedem z týchto podnikov pôsobí v najmenej rozvinutých okresoch: 6 v okrese Košice – okolie, 6 v okrese Rimavská Sobota, 5 v okrese Rožňava, 5 pôsobí v okrese Veľký Krtíš, 4 v okrese Kežmarok, 3 v okrese Levoča, 3 v okrese Svidník, 3 v okrese Gelnica, 2 v okrese Michalovce, 2 v okrese Trebišov, 2 v okrese Sabinov, 2 v okrese Vranov nad Topľou, 1 v okrese Sobrance, 1 v okrese Poltár, 1 v okrese Revúca a 1 v okrese Medzilaborce.

V porovnaní s rokom 2020 bol v roku 2021 zaznamenaný zvýšený záujem o registráciu sociálnych podnikov a o sociálnu ekonomiku, nakoľko sa v poslednom kvartáli roku 2020 MPSVR SR spustil národný projekt *Investičná pomoc pre sociálne podniky* - nenávratná zložka. Implementáciou zákona č. 112/2018 Z. z., ako aj realizáciou národného projektu „*Inštitút sociálnej ekonomiky*“ sa dosiahlo zvýšenie úrovne informovanosti o sociálnom podnikaní a legislatívnej úprave, čím sa zvýšil aj počet žiadostí o RSP v roku 2021. Podpornú funkciu mali tiež príklady dobrej praxe.

Od mája 2018, teda od platnosti zákona č. 112/2018 Z. z., Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR zaregistrovalo k 31. decembru 2021 **458 sociálnych podnikov, ktoré zamestnávajú približne 4 559 zamestnancov, z toho 3 085 znevýhodnených a 45 zraniteľných osôb.**

2.3.4 Podpora sociálnych podnikov

Sociálna ekonomika ponúka ako jednu z foriem moderných inovatívnych nástrojov sociálne podnikanie, ktoré uprednostňuje sociálnu misiu pred dosahovaním zisku a tak prispieva k riešeniu sociálnych problémov spoločnosti, ale aj k ekonomickému rastu.

Zákon o sociálnej ekonomike je súčasťou celkovej stratégie rozvoja sociálnej ekonomiky v Slovenskej republike. **Sociálna ekonomika je postavená na troch pilieroch – legislatívne prostredie, poradenská infraštruktúra a finančná podpora.** Nedostatok informácií a skúseností mohol však viesť k nevyužitiu potenciálu a možností, ktoré zákon o sociálnej ekonomike prináša na riešenie pretrvávajúcich spoločenských problémov a absencii systému finančnej pomoci na podporu aktivít sociálnej ekonomiky a sociálnych podnikov.

2.3.5 Legislatíva v roku 2021

V roku 2021 sa začala pripravovať novela zákona o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch. Hlavným cieľom návrhu zákona je odstrániť aplikačné problémy pri uplatňovaní zákona o sociálnej ekonomike a doplniť legislatívnu úpravu sektora sociálnej ekonomiky, aby sa sociálna ekonomika naďalej rozvíjala a bola prínosom nielen pre zvyšovanie zamestnanosti, ale aj iných prospešných cieľov, ktoré sociálna ekonomika podporuje a ktorých hlavným cieľom je prinášať spoločenský prospech.

Návrh zákona zároveň reflektuje na požiadavky podpory rozvoja podnikateľského prostredia na regionálnej ako i na celoslovenskej úrovni, ktoré napomôžu k zníženiu rizika chudoby a sociálneho vylúčenia znevýhodnených osôb a zraniteľných osôb, ktoré sa ťažko vedia začleniť a presadiť na otvorenom trhu práce.

Navrhované úpravy majú viesť do oblasti sociálnej ekonomiky poriadok v zmysle ustálenia pojmov a regulácie, odstrániť prekážky, ktoré rozvoju a posilneniu sociálnej ekonomiky bránia, ako aj dotvoriť systém podpory pre podniky sociálnej ekonomiky, ktorý bude spoločensky prijateľný a bude plne dodržiavať pravidlá štátnej pomoci.

Návrh zákona tiež reflektuje na problémy s plnením zákonných povinností ustanovených pre registrované sociálne podniky, ktoré nastávajú v dôsledku pandémie. Z tohto dôvodu sa navrhuje úprava niektorých podmienok v prechodných ustanoveniach počas trvania mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu. V súčasnej a nadchádzajúcej hospodárskej situácii bude pre štát a spoločnosť výhodné udržať znevýhodnené osoby v zamestnaní, a to aj pri kratších pracovných úväzkoch.

Registrované sociálne podniky mohli taktiež vstúpiť do projektu prvá pomoc, nakoľko sociálne podniky predstavujú subjekty s rôznou právnou formou. Bez ohľadu na status registrovaného sociálneho podniku môžu tieto subjekty predstavovať oprávnených žiadateľov v rámci daného projektu, ktorý sa realizoval Ústredím PSVR.

Návrhom zákona sa dopĺňajú nové ustanovenia týkajúce sa problematiky rodinných podnikov v rámci samostatnej časti, čím rodinné podnikanie nadobúda samostatný právny rámec. Zámerom návrhu zákona v kontexte rodinných podnikov je tieto upraviť zákonnou normou, a to predovšetkým s dôrazom na vymedzenie jeho určujúcich znakov, medzi ktorými je existencia rodinných väzieb. Tieto väzby sú pre rodinný podnik zásadné z pohľadu jeho vnútorného fungovania a prirodzene tak i z pohľadu dosahovania cieľov v podnikaní. Jedným z hlavných cieľov rodinného podniku, na rozdiel od bežných komerčných firiem, je práve kultivácia týchto rodinných väzieb vo vnútornom prostredí rodinného podniku s dôrazom na posilňovanie rodinných hodnôt a kvality rodinného života nevynímajúc rozvoj rodinnej hmotnej kultúry a tradície. Rodinný podnik tak neplní len základný cieľ realizácie podnikateľskej činnosti s cieľom tvorby zisku, ale má vyšší zámer s cieľom kultivácie a rozvoja rodinného prostredia a tzv. spoločnej rodiny.

Navrhuje sa upraviť rodinný podnik spôsobom, že sleduje vlastnú autonómnu líniu najkôr bez primárneho presahu do priestoru sociálnej ekonomiky a podnikov v širšom priestore sociálnej ekonomiky. Rodinný podnik sa však môže stať aktérom sociálnej ekonomiky, subjektom sociálnej ekonomiky, podnikom v širšom priestore sociálnej ekonomiky, či dokonca registrovaným sociálnym podnikom (ak sa tak rozhodne) bez toho, aby sa musel vzdať svojich základných charakteristických znakov ako rodinný podnik.

2.3.6 Infraštruktúra sociálnej ekonomiky

Implementačná agentúra MPSVR SR realizuje Národný projekt Inštitút sociálnej ekonomiky (NP ISE) s celkovou alokáciou 8 279 432,08 eur (z toho 7 037 517,27 eur zo zdrojov EÚ). Ide o pilotný projekt a jeho cieľom je, okrem iného, zabezpečiť jeden z hlavných pilierov, na ktorých je založený rozvoj sociálnej ekonomiky na Slovensku, a to poradenskú infraštruktúru. Projekt naplňa ciele Operačného programu Ľudské zdroje vo svojej Prioritnej osi 3 Zamestnanosť.

NP ISE je významný zvlášť z pohľadu budovania siete Regionálnych centier sociálnej ekonomiky (RC SE), ktorých úlohou je poskytovať informácie o sociálnej ekonomike v kontexte zákona č. 112/2018 Z. z. pre záujemcov z radov obchodných spoločností, neziskových organizácií, SZČO a iných aktérov sociálnej ekonomiky, s dôrazom na sociálne podnikanie. RC SE ďalej informujú o možnostiach priamej a nepriamej podpory pre sociálne podniky a poskytujú informácie či to už v procese ich registrácie (získavania štatútu registrovaného sociálneho podniku), alebo ďalšiu podporu a pomoc v rámci sociálneho podnikania.

V rámci aktivít projektu je otvorených 8 regionálnych centier sociálnej ekonomiky v územnej pôsobnosti každého samosprávneho kraja spolu so zastúpením v Bratislave na úrovni centrálnej koordinačnej jednotky, kde regionálne centrá sociálnej ekonomiky zamestnávali v roku 2021 - 32 zamestnancov.

2.3.7 Príspevky na podporu zamestnávania znevýhodnených a zraniteľných osôb

Znevýhodnené osoby, značne znevýhodnené osoby a zraniteľné osoby predstavujú špecifickú skupinu znevýhodnených občanov, ktorí sú často odkázaní na pomoc a podporu okolia. Viaceré skutočnosti sú hlavným dôvodom, prečo dochádza k výraznej finančnej podpore integračných podnikov formou poskytovania príspevkov, ktoré umožňujú vytvoriť podmienky pre udržanie sa v zamestnaní na pracovných miestach v integračných podnikoch a následne na otvorenom trhu práce. Slúžia na to najmä finančné príspevky na mzdové náklady spojené so zamestnávaním znevýhodnených osôb alebo zraniteľných osôb, dodatočné náklady spojené so zamestnávaním osôb, ktoré sú znevýhodnenými osobami z dôvodu spočívajúcim v ich zdravotnom stave.

V roku 2019 sa začal prostredníctvom Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny SR realizovať **Národný projekt Podpora integračných podnikov (NP PIP)** zameraný na podporu registrovaných **integračných** sociálnych podnikov. Týmto národným projektom sa v regiónoch prostredníctvom úradov práce, sociálnych vecí a rodiny implementujú aktívne opatrenia na trhu práce zamerané na podporu zamestnanosti a zníženie nezamestnanosti znevýhodnených osôb, značne znevýhodnených osôb a zraniteľných osôb formou poskytovania príspevkov. Ide o umiestňovací príspevok integračnému podniku podľa § 53f a vyrovnávacie príspevky integračnému podniku podľa § 53g zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o službách zamestnanosti). Vyrovnávacie príspevky sa poskytujú na mzdové a dodatočné náklady spojené so zamestnávaním znevýhodnených a zraniteľných osôb, vrátane zdravotne znevýhodnených osôb. Prostredníctvom NP PIP sú finančne podporované aj malé a stredné podniky. V roku 2021 bolo v rámci NP Podpora integračných podnikov podporených **433** subjektov prostredníctvom nástroja § 53g a 7 subjektov bolo podporených prostredníctvom nástroja § 53f. Projekt má celkovú alokáciu zo zdrojov EŠIF a štátneho rozpočtu v hodnote 49 997 240,00 Eur a naplňa ciele Operačného programu Ľudské zdroje vo svojej Prioritnej osi 3 Zamestnanosť.

2.3.8 Investičná pomoc pre sociálne podniky

V roku 2020 MPSVR SR spustilo **národný projekt Investičná pomoc pre sociálne podniky - nenávratná zložka**. Ide o pilotný projekt. Hlavným cieľom projektu je podpora registrovaných sociálnych podnikov formou poskytnutia nenávratného finančného príspevku v synergii s návratnou pomocou formou finančného nástroja, alebo inej formy návratného financovania (v súlade s ustanovením § 17 ods. 3 zákona č. 112/2018 Z. z.) s cieľom zlepšiť prístup k zamestnaniu a posilniť zamestnanosť prostredníctvom podpory subjektov sociálnej ekonomiky vo väzbe na potreby trhu, zamestnávaniu znevýhodnených a zraniteľných osôb. Výška pomoci, ktorá je schválená na realizáciu hlavnej aktivity projektu predstavuje 43 920 000 eur. NP sa realizoval prostredníctvom štyroch opatrení:

Opatrenie č.1: Investičná pomoc pre MSP v zmysle článku 17 Nariadenia o skupinových výnimkách (EK) č. 651/214

Opatrenie č.2: Pomoc pre začínajúce podniky v zmysle článku 22 Nariadenia o skupinových výnimkách (EK) č. 651/2014

Opatrenie č.3: Regionálna investičná pomoc v zmysle článku 14 Nariadenia o skupinových výnimkách (EK) č. 651/2014

Opatrenie č.4: Pomoc pre RSP podľa pravidiel minimálnej pomoci Schéma DM č. 16/2014

Tabuľka 2.25 Prehľad realizácie NP Investičná pomoc pre sociálne podniky – nenávratná zložka podľa jednotlivých opatrení

Opatrenie	1	2	3	4	Spolu
Počet predložených žiadostí	0	16	1	75	92
Celková žiadaná suma v €	0,00	3 141 618,00	211 450,00	10 316 369,78	13 669 437,78
Počet zazmluvnených žiadostí	0	3	0	46	49
Žiadaná suma v zazmluvnených žiadostiach v €	0,00	521 529,52	0,00	6 393 713,91	6 915 243,43
Celková suma zazmluvnených príspevkov v €	0,00	518 944,40	0,00	6 268 294,54	6 787 238,94

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Okrem uvedených foriem priamej podpory, sme prijatím legislatívnych zmien v príslušných právnych normách zaviedli aj nepriamu formu podpory registrovaných sociálnych podnikov a to vo forme daňových úľav, výhod vo verejnom obstarávaní a pomoc na podporu dopytu formou servisných poukážok.

Servisné poukážky predstavujú platobný prostriedok na realizáciu pomoci na podporu dopytu, ktorý má formu ceniny. Pomoc na podporu dopytu je určená registrovaným sociálnym podnikom. Musia však vykonávať činnosť, na ktorú sa podpora poskytuje a to na území Slovenskej republiky a táto činnosť musí zodpovedať službe starostlivosti o domácnosť a záhradu.

Ministerstvo práce vydáva servisné poukážky s platnosťou na jeden kalendárny rok a ich nominálna hodnota predstavuje sumu 10 eur.

V rámci systému pomoci na podporu dopytu prostredníctvom servisných poukážok rozoznávame dva druhy servisných poukážok:

- Prvou kategóriou sú servisné poukážky modrej farby pre fyzické osoby, ktoré nie sú odkázanými osobami. Kúpna cena týchto poukážok v sume 10 eur predstavuje zároveň aj jej nominálnu hodnotu. Tieto poukážky môžu používať všetky fyzické osoby bez rozdielu, teda aj odkázané osoby, a to ako odplatu za poskytnutie služby starostlivosti o domácnosť a záhradu zo strany registrovaného sociálneho podniku.
- Druhou kategóriou sú servisné poukážky ružovej farby pre odkázané osoby, ktoré môžu byť používané len jednou kategóriou fyzických osôb, a to odkázanými osobami. Poukážky sú rovnako ako v prvom prípade používané ako odplata za poskytnutie služby starostlivosti o domácnosť a záhradu zo strany registrovaného sociálneho podniku. Kúpna cena servisnej poukážky pre odkázanú osobu v nominálnej hodnote 10 eur je v tomto prípade znížená o sumu 5 eur.

Systém pomoci na podporu dopytu formou servisných poukážok je realizovaný tak, že fyzické osoby, resp. fyzické osoby, ktoré sú na základe posudku o odkázanosti na sociálnu službu odkázané na pomoc inej fyzickej osoby, majú právo na zakúpenie tzv. servisnej poukážky v sume jej nominálnej hodnoty, prípadne hodnoty zníženej o sumu 5 eur oproti jej nominálnej hodnote (v prípade odkázaných osôb). Registrovaný sociálny podnik, ktorý za svoje služby dostal zaplatené prostredníctvom servisnej poukážky, má následne nárok na odkúpenie tejto servisnej poukážky za sumu rovnajúcu sa jej nominálnej hodnote, prípadne sumu zvýšenú o 3 eurá oproti jej nominálnej hodnote.

MPSVR SR zaznamenalo v roku 2021 zvýšenie záujmu registrovaných sociálnych podnikoch o podporu uskutočňovanú prostredníctvom odkupovania servisných poukážok.

Tabuľka 2.26 Prehľad predaných a preplatených Servisných poukážok za rok 2020 a 2021

Rok	Predané ks		Preplatené ks	
	Modré servisné poukážky	Ružové servisné poukážky	Modré servisné poukážky	Ružové servisné poukážky
2020	661	144	661	144
2021	2 177	641	2 157	606

Zdroj: MPSVR SR

Z hľadiska podpory zamestnanosti má rozvoj sociálnej ekonomiky potenciálne obrovský význam – patrí medzi sektory s najlepšou perspektívou pre regionálny a miestny rozvoj a pre zamestnanosť tým, že prostredníctvom svojich subjektov, sociálnych podnikov vytvára pracovné miesta pre znevýhodnené a zraniteľné skupiny obyvateľstva, posilňuje sociálnu, hospodársku a územnú súdržnosť, vytvára sociálny kapitál, podporuje aktívne občianstvo, solidaritu a hospodárstvo s demokratickými hodnotami, ktoré kladie ľudí na prvé miesto, pričom okrem toho podporuje trvalo udržateľný rozvoj a sociálne, environmentálne a technologické inovácie. Bližšie údaje k problematike sociálnej ekonomiky uvádza príloha ku kapitole 2, tabuľky č. 8 a 9.

3 SOCIÁLNA OCHRANA

Sociálnu ochranu na Slovensku zabezpečuje systém sociálneho zabezpečenia, ktorý pozostáva zo sociálneho poistenia, štátnej sociálnej podpory a sociálnej pomoci.

3.1 Sociálne poistenie

Sociálne poistenie zabezpečuje ochranu ekonomicky aktívneho obyvateľstva v prípade straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti, potreby ošetrovania chorého príbuzného alebo potreby starostlivosti o dieťa, ďalej v dôsledku tehotenstva alebo materstva, v prípade staroby alebo úmrtia, v prípade poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v dôsledku dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu, v prípade poškodenia zdravia alebo úmrtia v dôsledku pracovného úrazu, služobného úrazu alebo choroby z povolania. V prípade platobnej neschopnosti zamestnávateľa je určené na uspokojenie nárokov zamestnancov. Tiež zabezpečuje ochranu ekonomicky aktívneho obyvateľstva v dôsledku nezamestnanosti a slúži na zabezpečenie príjmu v nezamestnanosti v prípade zaradenia do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Systém sociálneho poistenia sa podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení člení na nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

VECNÉ ZMENY V SOCIÁLNOM POISTENÍ, KTORÉ NADOBUDLI ÚČINNOSŤ V ROKU 2021

V priebehu roka 2021 v čase pandémie ochorenia COVID-19 prijalo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky nasledovný súbor opatrení:

Legislatívne zmeny v dôsledku pandémie COVID-19

1. S účinnosťou od 19. marca 2021

Predĺženie podporného obdobia poberania dávky v nezamestnanosti

Nariadením vlády č. 103/2021 Z. z. o ďalšom predĺžení podporného obdobia v nezamestnanosti počas trvania mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 zo dňa 17. marca 2021 bolo piatykrát predĺžené podporné obdobie poberania dávky v nezamestnanosti, a to o dva mesiace, avšak maximálne do 31. mája 2021.

2. S účinnosťou od 10. apríla 2021

Zvýšenie pandemických nemocenských dávok

Na obdobie jedného mesiaca (apríl 2021) sa zákonom č. 130/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov zvýšilo pandemické ošetrovné a pandemické nemocenské na 75% denného vymeriavacieho základu, čo v zásade predstavovalo 100% čistej mzdy.

Prehodnotenie podmienok nároku na pandemické ošetrovné

Zákomom č. 130/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov sa umožnilo poistencom, ktorých životná situácia sa od prvého uplatnenia nároku na pandemické ošetrovné zmenila, požiadať o opätovné posúdenie nároku na pandemické ošetrovné dvakrát ročne, a to k prvému dňu osobnej a celodennej starostlivosti nasledujúcim po 31. decembri a 30. júni. V praxi totiž nastávali situácie, že pri prvom uplatnení nároku na pandemické ošetrovné poistencovi nárok nevznikol z dôvodu nesplnenia podmienok nároku na ošetrovné (napr. nedoplatok na poistnom v prípade SZČO), alebo nárok poistencovi vznikol, avšak v prípade jeho opätovného, resp. neskoršieho posúdenia, by sa pri určení sumy ošetrovného vychádzalo z iného rozhodujúceho obdobia, v ktorom poistenec dosiahol vyšší vymeriavací základ. V prípade, ak poistenec požiada o preposúdenie nároku na ošetrovné, Sociálna poisťovňa opätovne posúdi nárok

a rozhodne o výške ošetrovného určeného z vymeriavacieho základu, ktorý dosiahol v novo určenom rozhodujúcom období.

3. S účinnosťou od 1. mája 2021

Predĺženie podporného obdobia na čerpanie dávky nemocenské

Zákonom č. 130/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov sa ustanovilo, že poistenec môže požiadať o predĺženie podporného obdobia na nárok na nemocenské v prípade, ak jeho dočasná pracovná neschopnosť trvá a dôvodom na jej trvanie po uplynutí podporného obdobia je sťažený prístup k poskytovanej zdravotnej starostlivosti v súvislosti s krízovou situáciou súvisiacou so šírením ochorenia COVID-19 a je predpoklad, že tento poistenec nebude mať po skončení dočasnej pracovnej neschopnosti z dôvodu dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Splnenie týchto podmienok posudzuje posudkový lekár Sociálnej poisťovne. Podporné obdobie možno poistencovi predĺžiť v úhrne najdlhšie o jeden rok.

4. S účinnosťou od 1. decembra 2021

Zrušenie pandemického nemocenského

Zákonom č. 412/2021 Z. z., ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súvislosti s treťou vlnou pandémie ochorenia COVID-19 sa ustanovilo, že poistencovi, ktorý je od 1. decembra 2021 ošetrojúcim lekárom uznaný za dočasne práceneschopného z dôvodu nariadeného karanténneho opatrenia/izolácie vznikne nárok na „štandardné“ nemocenské tak, ako je to aj pri iných dôvodoch dočasnej pracovnej neschopnosti (choroba, úraz).

5. Odloženie splatnosti poistného

Osobitnú časť tvoria prechodné ustanovenia počas trvania mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19. S cieľom zmiernenia ekonomických dopadov na odvádzateľov poistného na sociálne poistenie v dôsledku krízovej situácie, MPSVR SR pripravilo celkom 8 odkladov poistného v roku 2021 (za mesiace január 2021 až máj 2021 a október 2021 až december 2021). Odklad splatnosti poistného majú možnosť využiť zamestnávateľia a SZČO, ktorí vykazujú pokles čistého obratu alebo pokles príjmov z podnikania a z inej samostatne zárobkovej činnosti (tržieb) o 40 % a viac.

Iné legislatívne zmeny

1. S účinnosťou od 1. januára 2021

Dôchodkový vek

Zákonom č. 275/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a o doplnení niektorých zákonov sa upravil dôchodkový vek tak, aby od ročníka 1957 mali ženy za výchovu detí znížený dôchodkový vek minimálne o 6 mesiacov za každé vychované dieťa, maximálne o 18 mesiacov. Dôchodkový vek žien, ktorý bol vzhľadom na počet vychovaných detí podľa právnej úpravy účinnej do 31. decembra 2020 výhodnejší, sa nemenil, teda zostala zachovaná priaznivejšia právna úprava.

V prípade poistkýň, ktorým bol de facto spätne upravený dôchodkový vek (v zákone sa použil pojem fiktívny dôchodkový vek) sa ustanovil nárok na jednorazový doplatok k starobnému dôchodku, prípadne na zvýšenie sumy starobného dôchodku, resp. predčasného starobného dôchodku.

Tabuľka 3.1 Dôchodkový vek účinný od 1. januára 2021

Rok narodenia poistenca	Dôchodkový vek					
	mužov	žien s počtom vychovaných detí				
		0	1	2	3 alebo 4	5 a viac
1943 a menej	60r	57r	56r	55r	54r	53r
1944	60r 9m	57r	56r	55r	54r	53r
1945	61r 6m	57r	56r	55r	54r	53r
1946	62r	57r	56r	55r	54r	53r
1947	62r	57r 9m	56r	55r	54r	53r
1948	62r	58r 6m	56r 9m	55r	54r	53r
1949	62r	59r 3m	57r 6m	55r 9m	54r	53r
1950	62r	60r	58r 3m	56r 6m	54r 9m	53r
1951	62r	60r 9m	59r	57r 3m	55r 6m	53r 9m
1952	62r	61r 6m	59r 9m	58r	56r 3m	54r 6m
1953	62r	62r	60r 6m	58r 9m	57r	55r 3m
1954	62r	62r	61r 3m	59r 6m	57r 9m	56r
1955	62r 76d	62r 76d	62r 76d	60r 3m	58r 6m	56r 9m
1956	62r 139d	62r 139d	62r 139d	61r	59r 3m	57r 6m
1957	62r 6m	62r 6m	62r	61r 6m	60r	58r 3m
1958	62r 8m	62r 8m	62r 2m	61r 8m	60r 9m	59r
1959	62r 10m	62r 10m	62r 4m	61r 10m	61r 4m	59r 9m
1960	63r	63r	62r 6m	62r	61r 6m	60r 6m
1961	63r 2m	63r 2m	62r 8m	62r 2m	61r 8m	61r 3m
1962	63r 4m	63r 4m	62r 10m	62r 4m	61r 10m	61r 7m
1963	63r 6m	63r 6m	63r	62r 6m	62r	61r 11m
1964	63r 8m	63r 8m	63r 2m	62r 8m	62r 2m	62r 2m
1965	63r 10m	63r 10m	63r 4m	62r 10m	62r 4m	62r 4m
1966 a viac	64r	64r	63r 6m	63 r	62r 6m	62r 6m

Zdroj: MPSVR SR

Zmrazenie minimálneho dôchodku

Zákonom č. 372/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov sa zmrazili nominálne sumy minimálnych dôchodkov na úroveň roku 2020 a opätovne sa zaviedla aj podmienka tzv. kvalifikovaných rokov obdobia dôchodkového poistenia, t. j. rokov, v ktorých poistenec získal osobný mzdový bod najmenej na úrovni 0,241.

Tabuľka 3.2 Výška a spôsob výpočtu minimálneho dôchodku v roku 2021

Obdobie DP	Určenie sumy minimálneho dôchodku	Suma minimálneho dôchodku 2021 - zmrazenie na úrovni roka 2020
30	zmrazenie na úrovni hodnôt z roku 2020	334,3
31	zmrazenie na úrovni hodnôt z roku 2020	338,5
32	zmrazenie na úrovni hodnôt z roku 2020	342,7
33	zmrazenie na úrovni hodnôt z roku 2020	347,0
34	zmrazenie na úrovni hodnôt z roku 2020	351,2
35	zmrazenie na úrovni hodnôt z roku 2020	355,4
36	zmrazenie na úrovni hodnôt z roku 2020	359,6
37	zmrazenie na úrovni hodnôt z roku 2020	363,8
38	zmrazenie na úrovni hodnôt z roku 2020	368,0
39	zmrazenie na úrovni hodnôt z roku 2020	372,2
40	zmrazenie na úrovni hodnôt z roku 2020	378,5
41	zmrazenie na úrovni hodnôt z roku 2020	384,8
42	zmrazenie na úrovni hodnôt z roku 2020	391,1
43	zmrazenie na úrovni hodnôt z roku 2020	397,4
44	zmrazenie na úrovni hodnôt z roku 2020	403,7
45*	zmrazenie na úrovni hodnôt z roku 2020	410,0

Zdroj: MPSVR SR

* Suma pre 45 rokov je uvedená ako posledná, ale nejde o maximálnu mesačnú sumu minimálneho dôchodku, pretože získaných 46 rokov dôchodkového poistenia bude zodpovedať 33 % PM z roku 2018 a 39 % ŽM platného v druhom polroku 2019 atď.

Pozn. DP – dôchodkové poistenie; PM - priemerná mzda; ŽM – životné minimum

2. S účinnosťou od 1. apríla 2021

Tehotenské

Zákomom č. 426/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony sa zaviedla nová nemocenská dávka, tzv. tehotenské. Účelom tehotenského je zabezpečiť tehotnej poistenkyni príjem, ktorý slúži na kompenzáciu zvýšených výdavkov v tehotenstve. Nárok na dávku vzniká od začiatku 27. týždňa pred očakávaným dňom pôrodu, t. j. od 13. týždňa tehotenstva. Výška tehotenského predstavuje 15 % denného vymeriavacieho základu (DVZ) s tým, že výška nesmie byť nižšia ako dávka určená z 10 % maximálneho denného vymeriavacieho základu (minimálne tehotenské na kalendárny deň v roku 2021 bolo v mesiaci, ktorý má 30 dní vo výške 215,50 eur).

Dlhodobé ošetrovné a predĺženie poskytovania "štandardného" ošetrovného

Zákomom č. 467/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony sa zaviedla nová nemocenská dávka, tzv. dlhodobé ošetrovné. Účelom dlhodobého ošetrovného je kompenzovať dočasnú stratu príjmu poistenca, ktorý v domácom prostredí ošetruje blízkeho príbuzného, ktorý bol z dôvodu náhleho zhoršenia zdravotného stavu hospitalizovaný a následne prepustený do domácej starostlivosti, resp. z dôvodu zabezpečenia starostlivosti blízkeho príbuznému, ktorý je paliatívnym pacientom.

Dávka sa poskytuje v úhrne najviac za 90 dní, a to vo výške 55% denného vymeriavacieho základu (hrubej mzdy). Pri starostlivosti o blízkeho príbuzného sa môže vystríadať viac poistencov. Rozšíril sa aj okruh poistencov – ošetrujúcich osôb. Za blízkeho príbuzného sa považujú príbuzní v priamom rade (napr. rodičia a deti, starí rodičia a vnúčatá, súrodenci, manželia a rodičia manželov). V období do 90. dňa osobného a celodenného ošetrovania inej fyzickej osoby, zamestnanec a SZČO nie sú povinní platiť poistné na nemocenské poistenie, poistné na dôchodkové poistenie a poistné na poistenie v nezamestnanosti.

Uvedeným zákonom sa tiež predĺžilo aj poskytovanie „bežného“ ošetrovného zo súčasných 10 na najviac 14 dní. V období do 14. dňa potreby tzv. krátkodobého ošetrovania alebo starostlivosti, zamestnanec a SZČO

nie sú povinní platiť poistné na nemocenské poistenie, poistné na dôchodkové poistenie a poistné na poistenie v nezamestnanosti.

3. S účinnosťou od 1. mája 2021

Zrušenie krátenia sumy minimálneho dôchodku pre sporiteľov v II. pilieri

Zákomom č. 130/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov došlo v súvislosti s nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS 9/2018- 125 (ktorým sa s účinnosťou od 18. decembra 2020 zrušilo krátenie minimálneho dôchodku pre sporiteľov) k úprave minimálneho dôchodku. Zároveň sa týmto zákonom ustanovilo, že do úhrnu dôchodkových príjmov na nárok na minimálny dôchodok sa bude zahŕňať aj dôchodok z II. piliera.

Valorizácia 2021

V roku 2021 sa dôchodkové dávky zvýšili o percento medziročného rastu spotrebiteľských cien za domácnosti dôchodcov (o 2,6% mesačnej sumy dôchodku), najmenej sa však zvýšili o pevnú sumu určenú ako 2 % z priemernej mesačnej sumy príslušného druhu dôchodku.

Minimálne pevné sumy zvýšenia dôchodkov od 1. januára 2021 sú nasledujúce:

- 9,40 eura, ak ide o starobný dôchodok,
- 2,90 eura, ak ide o starobný dôchodok vyplácaný v sume jednej polovice,
- 9,10 eura, ak ide o predčasný starobný dôchodok,
- 3,30 eura, ak ide o predčasný starobný dôchodok vyplácaný v sume jednej polovice,
- 7,80 eura, ak ide o invalidný dôchodok priznaný z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %, invalidný dôchodok podľa § 266 zákona a sociálny dôchodok,
- 3,00 eura, ak ide o invalidný dôchodok priznaný z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %, vyplácaný v sume jednej polovice a invalidný dôchodok podľa § 266 zákona vyplácaný v sume jednej polovice,
- 4,40 eura, ak ide o invalidný dôchodok priznaný z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť najviac o 70 %,
- 1,90 eura, ak ide o invalidný dôchodok priznaný z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť najviac o 70 %, vyplácaný v sume jednej polovice,
- 6,00 eura, ak ide o vdovský dôchodok a vdovecký dôchodok,
- 2,60 eura, ak ide o vdovský dôchodok vyplácaný v sume jednej polovice a vdovecký dôchodok vyplácaný v sume jednej polovice,
- 2,80 eura, ak ide o sirotský dôchodok,
- 1,40 eura, ak ide o sirotský dôchodok vyplácaný v sume jednej polovice.

3.1.1 Nemocenské poistenie

Nemocenské poistenie pokrýva sociálne udalosti, ako sú napríklad dočasná pracovná neschopnosť, ošetrovanie, tehotenstvo či materstvo. Zo systému nemocenského poistenia sa vyplácajú dávky, ktoré sa členia na nemocenské (zamestnancovi poskytované spravidla až od 11. dňa trvania dočasnej pracovnej neschopnosti), ošetrovné, tehotenské, materské a vyrovnávacía dávka.

Podľa zákona č. 462/2003 Z. z. o náhrade príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, za prvých 10 dní trvania dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca vypláca náhradu príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca zamestnávateľ a Sociálna poisťovňa poskytuje zamestnancovi nemocenské až od 11. dňa jeho dočasnej pracovnej neschopnosti.

V súvislosti s krízovou situáciou súvisiacou so šírením ochorenia COVID-19 bolo v roku 2021 z pohľadu poskytovaných dávok nemocenského poistenia prijatých viacero opatrení na zlepšenie postavenia poistencov. Ide najmä o zvýšenie pandemických nemocenských dávok na obdobie jedného mesiaca (apríl 2021), prehodnotenie podmienok nároku na pandemické ošetrovné, predĺženie podporného obdobia na čerpanie dávky nemocenské.

Výdavky na nemocenské dávky²⁵ v roku 2021, hradené z rozpočtu Sociálnej poisťovne, boli v čiastke cca 1119,9 mil. eur. V porovnaní s rokom 2020 boli vyššie cca o 76,5 mil. eur (index rastu cca 1,07). Nárast výdavkov nastal z dôvodu vyššieho počtu prípadov najmä v dôsledku vyplácania tzv. pandemického nemocenského a zavedenia dávky „tehotenské“ s účinnosťou od 1. mája 2021.

V roku 2021 boli priemerné mesačné počty zúčtovaných nemocenských dávok nasledovné:

- nemocenské 183 774 prípadov,
- ošetrovné 28 219 prípadov,
- vyrovnávací dávka 37 prípadov,
- materské 31 990 prípadov,
- tehotenské 19 774 prípadov,
- dlhodobé ošetrovné 302 prípadov.

Priemerný mesačný počet prípadov bol oproti roku 2020 vyšší cca o 28,7 tis.. Počet vyplatených pandemických dávok v období od 1. januára 2021 do 31. decembra 2021 bol 1 105 736 dávok, v tom počet dávky nemocenské 791 211 a dávky ošetrovné 314 525. Nasledujúca tabuľka poskytuje prehľad vyplatených nemocenských dávok a priemerné sumy nemocenských dávok.

Tabuľka 3.3 Počet prípadov a priemerná výška nemocenských dávok v roku 2021

Dávka	Počet vyplatených dávok v roku 2021	Index 2021/2020	Priemerná výška dávky v roku 2021 (v €)	Index 2021/2020
Nemocenské	2 205 283	119,5 %	321,7	101,9 %
z toho pandemické	791 211	337,5 %	229,4	148,5 %
Ošetrovné	338 627	58,1 %	187,3	70,5 %
z toho pandemické	314 525	65,4 %	188,8	64,0 %
Dlhodobé ošetrovné	2 419	-	412,7	-
Materské	383 881	96,8 %	824,5	105,9 %
Tehotenské	158 193	-	202,2	-
Vyrovňavacia dávka	440	82,7 %	142,1	121,7 %

Zdroj: Sociálna poisťovňa

3.1.2 Dôchodkové poistenie

Dôchodkové poistenie sa člení na starobné poistenie (poistenie na zabezpečenie príjmu v starobe a pre prípad úmrtia) a na invalidné poistenie (poistenie pre prípad poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v dôsledku dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu a pre prípad úmrtia). Zo systému dôchodkového poistenia sa poskytuje starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok, invalidný dôchodok, vdovský dôchodok, vdovecký dôchodok a sirotsky dôchodok. Zároveň Sociálna poisťovňa poskytuje poberateľom dôchodkových dávok 13. dôchodok ako štátnu sociálnu dávku.

V terminológii dôchodkových dávok znamená súbeh poberanie súčasne (súbežne) tzv. priameho dôchodku (starobného, predčasného starobného alebo invalidného) s nepriamym dôchodkom (vdovským dôchodkom alebo vdoveckým dôchodkom), prípadne súbehu invalidného dôchodku s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť do 70 % a nad 70 % so siroťským dôchodkom.

²⁵ Prehľad výdavkov základného fondu nemocenského poistenia (ZFPN) a nemocenských dávok v roku 2021 je uvedený v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 1.

K 31. decembru 2021 bolo vyplácaných 1 693 600 dôchodkových dávok (bez dôchodkov hradených štátom – napr. tzv. invalidných dôchodkov pre invalidov z mladosti, dôchodkov manželky, sociálnych dôchodkov, ako aj bez dôchodkov vyplácaných do cudziny a dôchodkov neprevzatých do automatizovanej evidencie). Do cudziny bolo vyplácaných 32 295 dôchodkov.

V porovnaní so stavom k 31. decembru 2020 počet vyplácaných dôchodkov poklesol o 5 520 t. j. o cca 0,3 %²⁶. Pokles oproti roku 2020 zaznamenal počet vyplácaných invalidných dôchodkov (cca o 2,6 %), vdovských dôchodkov (cca o 0,8 %), sirotských dôchodkov (cca o 3,0 %) a predčasných starobných dôchodkov (cca o 1,7 %). Naopak, v porovnaní s rokom 2020 vzrástol počet vyplácaných starobných dôchodkov (cca o 0,3 %) a vdoveckých dôchodkov (cca o 1,1 %).

Tabuľka 3.4 Počet vyplácaných dôchodkových dávok a priemerná výška dôchodkov v roku 2020 a 2021

Typ dôchodku	Počty vyplácaných dôchodkov k:		Priemerná výška (sólo) dôchodku v €:	
	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2021
Starobný spolu	1 093 195	1 096 225	487,4	505,7
Predčasný starobný spolu	12 203	11 992	474,5	500,4
Invalidný spolu	233 461	227 426	284,5	293,1
Vdovský	290 680	288 423	272,5	282,8
Vdovecký	49 915	50 459	217,9	227,6
Sirotský	19 666	19 075	142,7	148,9
Spolu	1 699 120	1 693 600	X	X
Dôchodky neprevzaté do automatizovanej evidencie	28	1	X	X
Dôchodky vyplácané do cudziny	31 114	32 295	X	X

Zdroj: Sociálna poisťovňa

V roku 2021 sa dôchodkové dávky zvyšovali o 2,6 %, čo je percento medziročného rastu spotrebiteľských cien za domácnosti dôchodcov vykázané ŠÚ SR za prvý polrok 2020, najmenej sa však zvyšovali o pevnú sumu určenú 2 % z priemernej sumy príslušného druhu dôchodkovej dávky vykázanej Sociálnou poisťovňou k 30. júnu 2020.

Tabuľka 3.5 Priemerná výška dôchodkov v súbehu v rokoch 2020 a 2021 k 31. 12.

Druh dôchodku	Priemerná výška dôchodku* v €	
	rok 2020	rok 2021
starobný vyplácaný v súbehu s vdovským (ženy)	525,3	545,9
starobný vyplácaný v súbehu s vdoveckým (muži)	617,1	640,6
predčasný starobný vyplácaný v súbehu s vdovským (ženy)	536,8	566,9
predčasný starobný vyplácaný v súbehu s vdoveckým (muži)	586,6	622,5
invalidný vyplácaný v súbehu s vdovským (ženy)	425,1	436,6
invalidný vyplácaný v súbehu s vdoveckým (muži)	446,1	458,0

Zdroj: Sociálna poisťovňa

*priemerná výška vypočítaná z úhrnnej sumy oboch vyplácaných dôchodkov

Hraničná suma starobného nekráteného dôchodku, od ktorej sa už uplatňovala percentuálna valorizácia (a nie minimálna valorizácia určená 2 % z priemernej mesačnej sumy príslušnej dôchodkovej dávky) bola 361,6 eura.

²⁶ Podrobnejšie štatistické údaje o počte poberteľov a výške jednotlivých dôchodkových dávok sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľky 2 až 4.

Tabuľka 3.6 Hraničné sumy dôchodkov, od ktorých sa už uplatňovala percentuálna valorizácia v roku 2021

Druh dôchodku	Hraničná suma	Hraničná suma dôchodku vyplácaného v sume jednej polovice
starobný	361,6	111,6
predčasný starobný	350,1	127,0
invalidný s mierou poklesu nad 70 percent	300,1	115,4
invalidný s mierou poklesu do 70 percent	169,3	73,1
vdovský a vdovecký	230,8	100,1
sirotský	107,7	53,9

Zdroj: MPSVR SR

Výdavky²⁷ na (systémové) dávky dôchodkového poistenia v roku 2021 boli cca 8,0 mld. eur, čo predstavuje oproti roku 2020 nárast výdavkov cca o 3,3 %. Okrem toho štátom hradené dôchodkové dávky (dôchodok manželky, sociálny dôchodok, tzv. invalidný dôchodok z mladosti, zvýšenie pre bezvládnosť, zvýšenie dôchodku z dôvodu jediného zdroja príjmu, za odboj a rehabilitáciu, vrátane príplatkov za štátnu službu a vyrovnávacích príplatkov, minimálny dôchodok) predstavovali cca 166,8 mil. eur, z toho výdavky na zvýšenie sumy starobného dôchodku a sumy invalidného dôchodku vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku **na sumu minimálneho dôchodku**²⁸ predstavovali cca 74,0 mil. eur.

Výdavky na výplatu 13. dôchodku²⁹ pre všetkých poberateľov dôchodku v roku 2021 (vrátane doplatkov za rok 2020) predstavovali cca 300,3 mil. eur. Celkový počet dôchodcov, ktorým bol vyplatený 13. dôchodok v roku 2021 dosiahol 1 426 739 osôb.

Pomer priemerného starobného sólo dôchodku vyplácaného k 31. decembru 2021 (505,7 eura) k priemernej mesačnej mzde (hrubej/brutto) za rok 2021 v hospodárstve Slovenskej republiky (1 211 eur) bol cca 41,8 %, čo je mierny pokles v porovnaní s rokom 2020 (cca o 1,2 p. b.). Pomer priemerného starobného sólo dôchodku novopriznaného v roku 2021 (582,5 eura) k priemernej mesačnej mzde (hrubej/brutto) za rok 2021 v hospodárstve Slovenskej republiky (1 211 eur) bol cca 48,1 %, čo predstavuje pokles v porovnaní s rokom 2020 (cca o 3,1 p. b.). K 30. septembru 2021 bolo zaznamenaných 3 314 poberateľov sólo starobných dôchodkov (t. j. cca 0,4 %) presahujúcich priemernú mesačnú mzdu v hospodárstve SR.

3.1.3 Úrazové poistenie

Úrazové poistenie je poistením zamestnávateľa pre **prípadoch poškodenia zdravia alebo úmrtia v dôsledku pracovného úrazu, služobného úrazu alebo choroby z povolania**. Dávkami úrazového poistenia sú: úrazový príplatok, úrazová renta, jednorazové vyrovanie, pozostalostná úrazová renta, jednorazové odškodnenie, pracovná rehabilitácia a rehabilitačné, rekvilifikácia a rekvilifikačné, náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia, náhrada nákladov spojených s liečením a náhrada nákladov spojených s pohrebom. V rámci úrazového poistenia nevystupuje ako subjekt SZČO, pričom jej nie je ani daná možnosť dobrovoľnej účasti na tomto druhu poistenia.

Aj v roku 2021 v súvislosti s krízovou situáciou súvisiacou so šírením ochorenia COVID-19 zostala zachovaná právna úprava, ktorej účelom bolo minimalizovanie administratívne náročného procesu uznávania choroby z povolania - ochorenia COVID-19 v prípadoch zamestnávateľom potvrdenej príčinnej súvislosti medzi ochorením a výkonom zamestnania.

Celková suma vyplatených dávok v roku 2021³⁰ bola cca 54,7 mil. eur, čo predstavuje rast výdavkov cca o 7,7 % oproti roku 2020. Najpočetnejšia a finančne najnáročnejšia dávka je úrazová renta. Za rok 2021³¹ bolo vyplatených 83 290 úrazových rent a priemerná výška tejto dávky za rok 2021 bola cca 359,7 eur, t. j. nárast

²⁷ Prehľad výdavkov na dôchodkové dávky k 31.12.2021 je uvedený v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 5.

²⁸ Hradené zo štátneho rozpočtu.

²⁹ Ide o štátnu sociálnu dávku.

³⁰ Prehľad výdavkov základného fondu úrazového poistenia je uvedený v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 6.

³¹ Priemerná výška a počet vyplatených dávok úrazového poistenia a štátne dávky úrazového poistenia sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľky 7 a 8.

cca o 6,7 % oproti roku 2020 a vynaložených na ňu bolo cca 29,4 mil. eur (cca 53,7 % všetkých výdavkov základného fondu úrazového poistenia). Druhou najpočetnejšie vyplácanou dávkou bol úrazový príplatok v rozsahu 48 021 prípadov (z toho 16 982 prípadov z dôvodu ochorenia na COVID-19), čo oproti roku 2020 predstavuje nárast cca o 75,6 %. Najvyššiu priemernú výšku na jeden prípad predstavovala dávka jednorazové odškodnenie podľa § 94 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (20 040 eur).

Zvýšenie úrazovej renty v roku 2021 bolo o 2,3 %

3.1.4 Garančné poistenie

Garančné poistenie je poistením pre prípad platobnej neschopnosti zamestnávateľa na uspokojenie nárokov zamestnanca. Povinne poisteným je zamestnávateľ zamestnanca v pracovno-právnom vzťahu a člena družstva, ktorý je v pracovnom vzťahu k družstvu. Poistným plnením je napríklad náhrada mzdy, nárok na odstupné, ktoré patrí zamestnancovi pri skončení pracovného pomeru, nároky cestovných, sťahovacích a iných výdavkov, ktoré vznikli pri plnení pracovných povinností a iné, ak zamestnávateľ nie je schopný plniť svoje záväzky voči zamestnancom z dôvodu, že sa stal platobne neschopným. Z garančného poistenia sa vypláca dávka garančného poistenia. V rámci garančného poistenia nevystupuje ako subjekt SZČO a vzhľadom na charakter poistných vzťahov nie je daná ani možnosť dobrovoľnej účasti na tomto druhu poistenia³².

Za rok 2021 bolo vyplatených 1 295 dávok (tabuľka 3.9), čo v porovnaní s rokom 2020 predstavuje **pokles o cca 20,6 %**. Celkové výdavky základného fondu garančného poistenia v roku 2021 dosiahli cca 23,2 mil. eur (t.j. výdavky na garančnú dávku a výdavky na úhradu povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie nezaplatených zamestnávateľom do základného fondu príspevkov na starobné sporenie v zákonom ustanovenej lehote); oproti predchádzajúcemu roku ide cca o 6,8 % pokles. Priemerná výška dávky za rok 2021 predstavovala 2 175,7 eur, čo predstavuje pokles cca o 1,7 % oproti roku 2020.

Tabuľka 3.7 Výdavky na dávku garančného poistenia, počet prípadov a priemerná výška dávky v eurách v roku 2021

Obdobie	Počet prípadov	Priemerná výška dávky v €	Výdavky na dávku garančného poistenia v tis. €
Január	83	2 300,4	192,7
Február	58	1 793,4	103,8
Marec	131	1 920,6	250,2
Apríl	258	1 989,8	513,4
Máj	63	2 317,3	146,0
Jún	97	2 042,2	200,1
Júl	66	2 965,9	195,8
August	131	2 201,7	290,6
September	113	2 385,9	269,6
Október	94	2 800,6	263,3
November	121	1 752,6	212,1
December	80	2 255,4	180,4
Celkom	1 295	X	2 818,0
Priemer	108	2 175,7	234,8

Zdroj: Sociálna poisťovňa

³² Výdavky základného fondu garančného poistenia sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 9.

3.1.5 Poistenie v nezamestnanosti

Poistenie v nezamestnanosti je poistením pre prípad straty príjmu z činnosti zamestnanca v dôsledku straty zamestnania a na zabezpečenie príjmu v dôsledku nezamestnanosti. Z poistenia v nezamestnanosti sa vypláca dávka v nezamestnanosti.

V roku 2021 v súvislosti s krízovou situáciou súvisiacou so šírením ochorenia COVID-19 bolo piatykrát predĺžené podporné obdobie poberania dávky v nezamestnanosti, a to o dva mesiace.

V roku 2021 predstavoval priemerný mesačný počet poberateľov dávky³³ v nezamestnanosti 49 321 osôb, t.j. pokles cca o 7,2 % oproti priemernému mesačnému počtu v roku 2020. Obdobne ako v roku 2020 došlo v roku 2021 v súvislosti s krízovou situáciou vyvolanou vírusom COVID-19 k predĺženiu podporného obdobia v nezamestnanosti od marca do mája 2021. Vplyvom predlžovania podporného obdobia bolo vyplatených o 123 221 viac dávok v nezamestnanosti a celkové zvýšenie výdavkov na tieto dávky predstavovalo cca 40,6 mil. eur. Celkový počet osôb, ktoré v roku 2021 boli poberateľmi dávky v nezamestnanosti, predstavoval 163 383, z čoho bolo 82 360 žien a 81 023 mužov. Z hľadiska vekovej štruktúry bol najväčší podiel poberateľov dávky v nezamestnanosti vo vekovej skupine 40-44 ročných, podrobnejšia veková štruktúra poberateľov dávky v nezamestnanosti je uvedená v prílohe.

Výdavky na dávky v nezamestnanosti v roku 2021 dosiahli sumu cca 289,8 mil. eur, t. j. pokles výdavkov cca o 11,9 % oproti roku 2020. Priemerná mesačná výška dávky v roku 2021 bola 445,8 eura, čo je cca o 1,1 % viac ako v roku 2020.

³³ Podrobnejšie štatistiky o vyplatených dávkach v nezamestnanosti a poberateľoch sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľky 10 a 11.

3.2 Dôchodkové sporenie

Dôchodkové sporenie tvorí starobné dôchodkové sporenie a doplnkové dôchodkové sporenie:

- II. pilier – starobné dôchodkové sporenie**, príspevkovo definované, financované prostredníctvom kapitalizácie, vykonávané dôchodkovými správcovskými spoločnosťami (ďalej len „DSS“) na základe zákona č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 43/2004 Z. z.“), ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2005.
- III. pilier – doplnkové dôchodkové sporenie**, príspevkovo definované, financované prostredníctvom kapitalizácie, vykonávané doplnkovými dôchodkovými spoločnosťami (ďalej len „DDS“) na základe zákona č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 650/2004 Z. z.“), ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2005.

3.2.1 Starobné dôchodkové sporenie

Cieľom zavedenia starobného dôchodkového sporenia, ktorý je súčasťou povinného dôchodkového systému, bolo diverzifikovať riziká jednotlivých spôsobov financovania dôchodkových dávok, t. j. priebežného spôsobu financovania a kapitalizačného spôsobu financovania.

Starobné dôchodkové sporenie (II. pilier) je príspevkovo definované a financované z príspevkov na starobné dôchodkové sporenie (ďalej len „príspevky“), odvádzaných na osobné dôchodkové účty sporiteľov.

Zo starobného dôchodkového sporenia sa po splnení podmienok ustanovených zákonom vypláca starobný dôchodok a predčasný starobný dôchodok, a to v týchto formách

- dočasný dôchodok
- dôchodok vyplácaný programovým výberom
- doživotný dôchodok.

Spolu s doživotným dôchodkom je možné dohodnúť si výplatu vdovského, vdoveckého a/alebo sirotského dôchodku. Ponuky dôchodkov sú sprostredkované Centrálnym informačným ponukovým systémom, ktorý spravuje Sociálna poisťovňa.

Zmeny v dôsledku pandémie COVID-19

V roku 2021 nadobudlo účinnosť viacero noviel nariadenia vlády SR č. 131/2020 Z. z. o splatnosti poistného na sociálne poistenie v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19. Toto nariadenie vlády Slovenskej republiky a jeho príslušné novely ustanovili ďalšie obdobia odkladu platenia povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, ktoré sa platia spolu s poistným na starobné poistenie, pre zamestnávateľa a povinne dôchodkovo poistenú samostatne zárobkovo činnú osobu, ktorí v dôsledku krízovej situácie vykazovali v príslušnom období pokles čistého obratu alebo príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti o 40 % a viac, a to za mesiace január až máj 2021 a mesiace október až december 2021.

Iné legislatívne zmeny

Sadzba povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie sa v roku 2021 zvýšila na 5,25 % z vymeriavacieho základu na platenie poistného na dôchodkové poistenie.

Sociálna poisťovňa určila na rok 2021 výšku referenčnej sumy na 491,70 eura. Výška referenčnej sumy je dôležitá pre možnosť vyplácania starobného dôchodku alebo predčasného starobného dôchodku zo starobného dôchodkového sporenia formou programového výberu alebo formou dočasného dôchodku.

1. januára 2021 nadobudli účinnosť tri opatrenia vydané na základe splnomocňujúcich ustanovení zákona č. 234/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Išlo o nasledovné opatrenia:

- Opatrenie Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 138/2020 Z. z. o informácii o dôchodkoch zo starobného dôchodkového sporenia. Týmto opatrením sa ustanovila pre DSS povinnosť

zostaviť a zasláť informáciu o dôchodkoch zo starobného dôchodkového sporenia, ktorá má sporiteľovi pomôcť v primeranej dobe pred dovŕšením dôchodkového veku s jeho finančným plánovaním v súvislosti s odchodom do dôchodku.

- Opatrenie Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 139/2020 Z. z., ktorým sa ustanovuje obsah, štruktúra, forma, podmienky a spôsob priebežnej aktualizácie a lehoty na zverejnenie kľúčových informácií o dôchodkovom fonde, ktorým sa ustanovila pre DSS povinnosť zostaviť o každom spravovanom dôchodkovom fonde kľúčové informácie.
- Opatrenie Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 140/2020 Z. z., ktorým sa ustanovuje vzor výpisu z osobného dôchodkového účtu sporiteľa. V porovnaní s výpisom zasielaným v zmysle právnej úpravy účinné do 31. decembra 2020 sa predmetným opatrením ustanovil jednotný vzor výpisu z osobného dôchodkového účtu sporiteľa, ako aj podrobnosti k pravidlám, na základe ktorých sa zostavia prognózy dôchodku.

K 31. decembru 2021 pôsobilo na trhu starobného dôchodkového sporenia 5 DSS:

- 365.life, d.s.s., a.s. (do 2.7.2021 Dôchodková správcovská spoločnosť Poštovej banky, a.s., Bratislava),
- Allianz – Slovenská dôchodková správcovská spoločnosť, a.s., Bratislava,
- NN d.s.s., a.s., Bratislava,
- UNIQUA d.s.s., a.s. (do 14.1.2021 Axa d.s.s., a.s., Bratislava),
- VÚB Generali, d.s.s., a.s., Bratislava.

Tabuľka 3.8 uvádza čistú hodnotu majetku spravovaného jednotlivými DSS podľa druhu dôchodkového fondu k 31. decembru 2021.

Tabuľka 3.8 Rozdelenie majetku v dôchodkových fondoch k 31.12.2021 (v mil. eur)

Dôchodková správcovská spoločnosť	Dlhopisový garantovaný dôchodkový fond	Zmiešaný negarantovaný dôchodkový fond	Akciový negarantovaný dôchodkový fond	Indexový negarantovaný dôchodkový fond	Spolu k 31.12.2021	Podiel majetku v %
365.life, d.s.s., a.s.	433,16	0	76,52	78,97	588,65	4,90 %
Allianz-Slovenská d.s.s., a.s.	2 512,41	0	1 016,31	0	3 528,73	29,50 %
NN d.s.s., a.s.	1 358,37	78,29	461,07	583,44	2 481,17	20,70 %
UNIQA, d.s.s., a.s.	1 759,99	0	254,69	1 105,11	3 119,79	26,10 %
VÚB Generali d.s.s., a.s.	1 245,74	69,63	161,57	766,56	2 243,49	18,80 %
Spolu	7 309,67	147,92	1 970,16	2 534,08	11 961,83	100,00 %
Percentuálny podiel majetku	61,1 %	1,2 %	16,5 %	21,2 %		

Zdroj: NBS; výpočet: MPSVR SR

Sociálna poisťovňa postúpila v priebehu roka 2021 povinné **príspevky** na starobné dôchodkové sporenie v hodnote cca **976,4 mil. eur**, čo predstavuje oproti roku 2019 nárast cca o 22,1 %. Tento nárast je spôsobený rastom miezd v národnom hospodárstve, zvýšením počtu sporiteľov a tiež rastom percentuálnej sadzby povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie do II. piliera z úrovne 5 % v roku 2020 na úroveň 5,25 % z vymeriavacieho základu v roku 2021. Čistá hodnota majetku sporiteľov v dôchodkových fondoch vzrástla z približne 10,3 mld. eur k 31. decembru 2020 na viac ako 11,9 mld. eur k 31. decembru 2021, čo v percentuálnom vyjadrení predstavuje nárast oproti roku 2020 cca o 15,5 %.

Najväčší podiel na slovenskom trhu starobného dôchodkového sporenia v roku 2021 si zachovali spoločnosti Allianz – Slovenská d.s.s., a. s. a UNIQA d.s.s., a. s. (spoločne predstavujú viac ako 55 % trhu). Najviac prostriedkov sa stále koncentruje v dlhopisových garantovaných dôchodkových fondoch, potom nasledujú indexové³⁴, akciové a napokon zmiešané negarantované dôchodkové fondy.

Tabuľka 3.9 Porovnanie rozdelenia majetku v dôchodkových fondoch za všetky DSS

Percentuálne podiely rozdelenia majetku v dôchodkových fondoch za všetky DSS				
Dátum	Dlhopisové g.d.f.	Zmiešané n.d.f.	Akciové n.d.f.	Indexové n.d.f.
31.12.2020	68,8%	1,1%	13,7%	16,4%
31.12.2021	61,1 %	1,2 %	16,5 %	21,2 %

Zdroj: NBS; výpočet: MPSVR SR

Priemerné zhodnotenie dlhopisových garantovaných dôchodkových fondov sa pohybovalo v roku 2021 v intervale od -0,18 % až do -3,95 %. Priemerné ročné zhodnotenie dlhopisových garantovaných dôchodkových fondov tak dosiahlo za rok 2021 hodnotu cca **-1,3 %**. Negatívne zhodnotenie garantovaných dôchodkových fondov v roku 2021 bolo spôsobené najmä negatívnym dopadom dlhodobo nízkych úrokových sadzieb na hodnotu dlhopisových a peňažných investícií.

Priemerné ročné zhodnotenie negarantovaných dôchodkových fondov sa v roku 2021 pohybovalo od úrovne -10,5 % až do 28,7 %. Priemerné ročné zhodnotenie negarantovaných dôchodkových fondov dosiahlo v roku 2021 hodnotu cca **16,8 %**. Osobitne dobré výsledky zhodnotenia dosiahli indexové dôchodkové fondy, ktoré v roku 2021 zhodnotili majetok sporiteľov v priemere o cca **27,8 %**. Pozitívne zhodnotenie najmä indexových dôchodkových fondov bolo v roku 2021 spôsobené oživujúcou sa globálnou ekonomikou po jej pandemickom ochladení a tiež mohutnými stimulmi vlád a centrálnych bánk rozvinutých ekonomík s cieľom zmiernenia dopadov pandémie na ekonomiku a zamestnanosť.³⁵

Tabuľka 3.10 Ročné zhodnotenie typov dôchodkových fondov

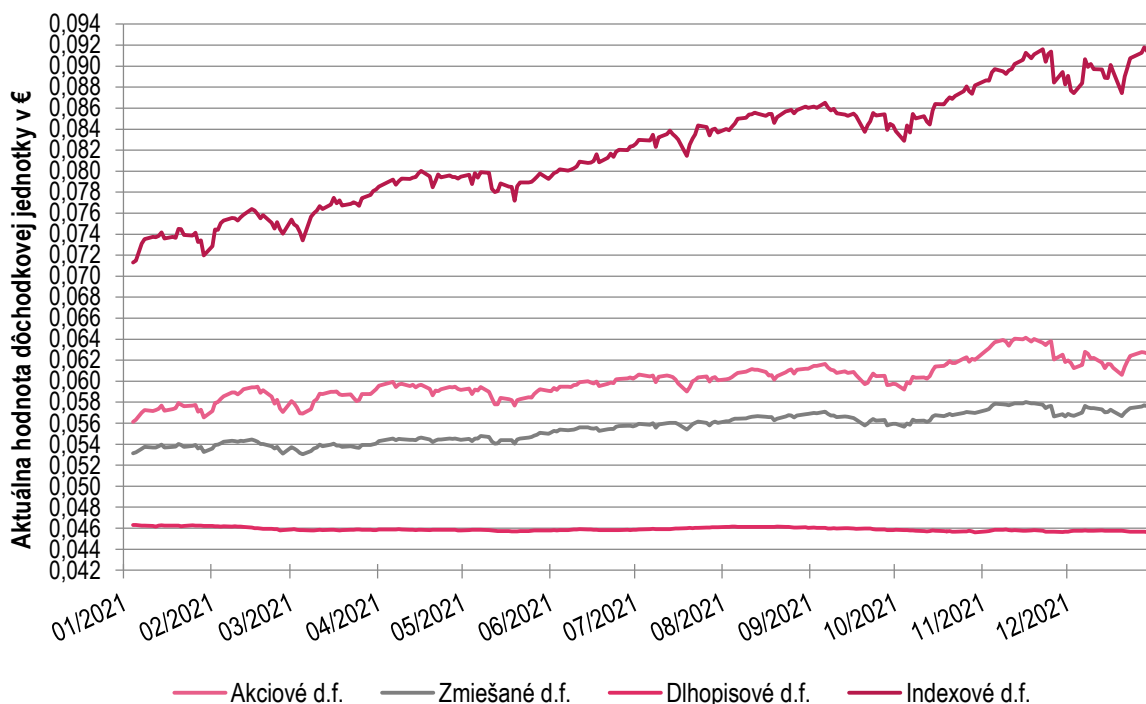
Dôchodkové fondy	Zhodnotenie v roku 2020	Zhodnotenie v roku 2021
Dlhopisové garantované	1,7 %	-1,3 %
Zmiešané negarantované	2,2 %	8,8 %
Akciové negarantované	4,0 %	12,4 %
Indexové negarantované	3,4 %	27,8 %

Zdroj: NBS; výpočet: MPSVR SR

³⁴ Referenčnou hodnotou pre indexový fond Index Global v správe NN DSS a tiež pre indexové fondy v správe UNIQA DSS a VÚB Generali DSS je širokospektrálny globálny akciový index MSCI World. Referenčnou hodnotou pre indexový fond v správe 365.life DSS je taktiež globálny akciový index Goldman Sachs EquityFactor World Net Total Return.

³⁵ Podrobnejšie informácie zhodnotenia podľa jednotlivých DSS sú uvedené v prílohe ku kapitole 3 v tabuľke 12.

Graf 3.1 Vývoj aktuálnej hodnoty dôchodkovej jednotky jednotlivých typov dôchodkových fondov v roku 2021

Zdroj: NBS; výpočet MPSVR SR

Počet sporiteľov starobného dôchodkového sporenia bol k 31. decembru 2021 viac ako cca 1,6 mil. (tabuľka 3.11). Rozdelenie sporiteľov v rámci jednotlivých DSS sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom výraznejšie nezmenilo.

Tabuľka 3.11 Počet sporiteľov v dôchodkových fondoch starobného dôchodkového sporenia k 31.12.2021

Dôchodková správcovská spoločnosť	Počet sporiteľov	Percentuálny podiel sporiteľov
365.life, d.s.s., a.s.	124 264	7,4 %
Allianz-Slovenská d.s.s., a.s	472 049	28,1 %
NN d.s.s., a.s.	385 166	22,9 %
UNIQA, d.s.s., a.s.	372 914	22,2 %
VÚB Generali d.s.s., a.s.	325 827	19,4 %
Spolu	1 680 220	100 %

Zdroj: Sociálna poisťovňa; výpočet MPSVR SR

Z hľadiska vekovej štruktúry sporiteľov³⁶ mali v systéme starobného dôchodkového sporenia najväčšie zastúpenie sporitelia vo veku od 31 do 50 rokov. Uvedená skupina predstavuje viac ako 62 % z celkového počtu sporiteľov.

³⁶Graf vekovej štruktúry sporiteľov a rozdelenie sporiteľov podľa veku je uvedený v prílohe ku kapitole 3

Tabuľka 3.12 Rozdelenie sporiteľov podľa veku k 31.12.2021

Veková hranica	Počet sporiteľov	% podiel
do 20	18 992	1,1 %
od 21 do 30	298 124	17,7 %
od 31 do 40	520 844	31,0 %
od 41 do 50	536 356	31,9%
od 51	305 904	18,2 %
Spolu	1 680 220	100,0%

Zdroj: Sociálna poisťovňa; výpočet MPSVR SR

Vyplácanie dôchodkov z II. piliera

V roku 2021 požiadalo o dôchodok z II. piliera 6 723 sporiteľov, ktorým bolo prostredníctvom CIPS vyhotovených 80 607 ponúk. 5 520 sporiteľov žiadalo o starobný dôchodok (cca 82 % z celkového počtu sporiteľov) a 1 203 (cca 18 %) sporiteľov boli žiadateľmi o predčasný starobný dôchodok. Následne reálne uzatvorilo zmluvu alebo dohodu o vyplácaní dôchodku z II. piliera 5 155 sporiteľov. Uvedený počet sporiteľov zároveň uzatvoril 5 270 zmlúv a dohôd o dôchodku z II. piliera. Z celkového počtu poberateľov bolo 4 286 (cca 81 %) poberateľmi starobného dôchodku a 984 (cca 19 %) poberateľmi predčasného starobného dôchodku. Prevládajúca forma výplaty dôchodku z II. piliera bol programový výber z celej nasporenej sumy. Túto možnosť výplaty dôchodku využilo 3 196 sporiteľov (cca 62 % z celkového počtu poberateľov). Viac ako 98 % sporiteľom s programovým výberom z celej nasporenej sumy sa vyplatil dôchodok z II. piliera v jednej splátke. Ďalších 112 sporiteľov akceptovalo ponuku na poberanie programového výberu spolu s doživotným dôchodkom. Zmluvu o poistení dôchodku zo systému starobného dôchodkového sporenia v roku 2021 bolo možné uzatvoriť v 2 poisťovniach:

- Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s.,
- Generali poisťovňa, a.s.

Uzatvorené zmluvy o poistení dôchodku zo systému starobného dôchodkového sporenia bolo v roku 2021 možné rozdeliť do štyroch kategórií:

- doživotný dôchodok z celej nasporenej sumy,
- doživotný dôchodok v kombinácii s programovým výberom (z časti nasporenej sumy) alebo dočasným dôchodkom (z časti nasporenej sumy),
- programový výber z celej nasporenej sumy,
- dôchodok pre sporiteľov v režime „malá nasporená suma“, ktorý je vyplácaný formou programového výberu alebo ako dočasný dôchodok maximálne vo výške mediánu najnižších mesačných súm doživotného dôchodku bez pozostalostného krytia a zvyšovania, ktoré majú poisťovatelia záujem vyplácať.

Tabuľka 3.13 Ponuky a zmluvy na dôchodok zo starobného dôchodkového sporenia za rok 2021

Uzatvorené zmluvy na:	Počet sporiteľov	% podiel	Průměrná výplata (€)
Doživotný dôchodok z celej nasporenej sumy	831	16 %	21,7 €
Doživotný dôchodok v kombinácii s programovým výberom (z časti nasporenej sumy)/ dočasným dôchodkom (z časti nasporenej sumy)	112	2 %	17,3 €
Programový výber z celej nasporenej sumy	3 207	62 %	13 753 €
Dôchodok v režime "malá nasporená suma"	1 005	19 %	14,9 €
SPOLU	5 155	100,0 %	

Zdroj: Sociálna poisťovňa; výpočet MPSVR SR, stav k 31.12.2021

3.2.2 Doplnkové dôchodkové sporenie

Doplnkové (dobrovoľné) dôchodkové sporenie je súčasťou tzv. *tretieho piliera dôchodkového systému*, v ktorom sú finančné prostriedky účastníkov spravované DDS.

Účelom doplnkového dôchodkového sporenia je umožniť účastníkovi doplnkového dôchodkového sporenia (ďalej len „účastník“) získať doplnkový dôchodkový príjem v starobe a doplnkový dôchodkový príjem v prípade skončenia výkonu prác, ktoré sú zaradené na základe rozhodnutia orgánu na ochranu zdravia do kategórie 3 alebo 4 alebo do skončenia výkonu prác zamestnanca, ktorý je tanečný umelec alebo hudobný umelec, ktorý vykonáva profesiu hráča na dychový nástroj.

Účastníkom je zamestnanec, ktorý uzatvoril zmluvu o doplnkovom dôchodkovom sporení s DDS (ďalej len "účastnícka zmluva") alebo iná fyzická osoba, ktorá ku dňu uzatvorenia účastníckej zmluvy dovŕšila najmenej 18 rokov veku.

Zamestnanec, ktorý vykonáva práce zaradené na základe rozhodnutia orgánu na ochranu zdravia do kategórie 3 alebo 4 a zamestnanec, ktorý vykonáva práce tanečného umelca alebo hráča na dychový nástroj, sú povinní uzatvoriť účastnícku zmluvu a ich zamestnávateľa sú povinní uzatvoriť zamestnávateľskú zmluvu, a to do 30 dní od začatia výkonu týchto prác. Výška príspevku zamestnávateľa je vo výške minimálne 2 % vymeriavacieho základu.

Prostredníctvom doplnkového dôchodkového sporenia si účastník sporí finančné prostriedky v DDS, ktorá tieto prostriedky investuje za účelom ich zhodnotenia. Výsledná suma dávky doplnkového dôchodkového sporenia závisí od výšky finančných prostriedkov, ktoré účastník a jeho zamestnávateľ počas celého obdobia sporenia do DDS odviedli a od miery ich zhodnotenia.

Z doplnkového dôchodkového sporenia sa po splnení podmienok ustanovených zákonom vyplácajú tieto dávky doplnkového dôchodkového sporenia:

- doplnkový starobný dôchodok, a to vo forme
 - doživotného doplnkového starobného dôchodku,
 - dočasného doplnkového starobného dôchodku,
- doplnkový výsluhový dôchodok, a to vo forme
 - doživotného doplnkového výsluhového dôchodku,
 - dočasného doplnkového výsluhového dôchodku,
- jednorazové vyrovnanie,
- predčasný výber.

Účastníci, ktorí uzatvorili účastnícku zmluvu pred 1. januárom 2014 a s príslušnou DDS si nedohodli zmenu účastníckej zmluvy, ktorej obsahom by bolo upustenie od dávkového plánu, majú naďalej účastnícku zmluvu s dávkovými plánmi, v ktorých sú špeciálne upravené podmienky poberania dávok. Ostáva teda pre nich zachovaná aj možnosť vyplatenia dávky odstupné, avšak takíto účastníci nemajú nárok na novú dávku predčasný výber. Rovnako si nemôžu uplatniť výhodu v podobe zníženia základu dane o sumu nimi zaplatených príspevkov, a to v úhrne najviac do výšky 180 eur ročne.

K 31. decembru 2021 pôsobili na trhu doplnkového dôchodkového sporenia 4 DDS, a to:

- Doplnková dôchodková spoločnosť Tatra banky, a.s.,
- NN Tatra – Sympatia d.d.s., a.s.,
- Stabilita, d.d.s., a. s.
- UNIQUA, d.d.s., a.s..

V roku 2021 nadobudlo účinnosť viacero noviel nariadenia vlády SR č. 131/2020 Z. z. o splatnosti poisťného na sociálne poistenie v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19. Toto nariadenie vlády Slovenskej republiky a jeho príslušné novely ustanovili ďalšie obdobia odkladu platenia príspevkov na doplnkové dôchodkové sporenie za mesiace január až máj 2021 a mesiace október až december 2021, a to pre zamestnávateľa za zamestnanca vykonávajúceho prácu zaradenú na základe rozhodnutia orgánu štátnej správy na úseku verejného zdravotníctva do tretej alebo štvrtej kategórie, alebo za zamestnanca, ktorý je tanečníkom, alebo hudobným umelcom hrajúcim na dychový nástroj, tzv. riziková práca, u ktorého došlo k medziročnému poklesu čistého obrátu alebo príjmov z podnikania o 40 % a viac v dôsledku krízovej situácie spôsobenej ochorením COVID-19.

Počet účastníkov III. piliera s nenulovým majetkom v príspevkovom dôchodkovom fonde bol k 31. decembru 2021 približne 926 tis.. Išlo o nárast oproti koncu roka 2020 o viac ako 4 %. Počet poberateľov dávok sa v porovnaní s predchádzajúcim obdobím mierne znížil na úroveň približne 21 tis.. Medziročne nenastalo výrazné prerozdelenie účastníkov medzi jednotlivými DDS.

Tabuľka 3.14 Počet účastníkov v sporiacej a výplatnej fáze k 31.12.2020 a k 31.12.2021

Spoločnosť	2020				2021			
	Počet účastníkov v sporiacej fáze	Počet účastníkov vo výplatnej fáze	Spolu	% podiel účastníkov	Počet účastníkov v sporiacej fáze	Počet účastníkov vo výplatnej fáze	Spolu	% podiel účastníkov
DDS Tatra banky, a.s.	242 701	10 285	252 986	28,5%	262 813	11 220	274 033	29,6 %
NN Tatry - Sympatia, d.d.s., a.s.	348 210	2 469	350 679	39,5%	376 319	3 341	379 660	41,0 %
Stabilita, d.d.s., a.s.	128 281	13 456	141 737	16,0%	127 926	4 113	132 039	14,3 %
UNIQA d.d.s., a.s.	142 152	244	142 396	16,0%	137 929	2 663	140 592	15,2 %
Spolu	861 344	26 454	887 798	100,0%	904 987	21 337	926 324	100,0 %

Zdroj: Asociácia doplnkových dôchodkových spoločností; výpočet MPSVR SR

Celkový objem vyplatených dávok dosiahol v roku 2021 hodnotu cca 121 mil. eur, čo je v porovnaní s rokom 2020 nárast o viac ako 15 %. Medziročne najviac vzrástol objem vyplatených doplnkových starobných dôchodkov, a to o cca 19 %, naopak, objem vyplateného odstupného medziročne poklesol o približne 8%. Priemerná výška dávok bola v roku 2021 v porovnaní s rokom 2020 vyššia pri všetkých vyplácaných dávkach z doplnkového dôchodkového sporenia, okrem dočasného doplnkového výsluhového dôchodku, ktorého priemerná výška zaznamenala medziročný pokles o približne 3 %.

Tabuľka 3.15 Prehľad dávok z doplnkového dôchodkového sporenia k 31.12.2020 a k 31.12.2021

Druh dávky	2020		2021	
	Suma dávok (mil. €)	Priemerná výška dávky v €	Suma dávok (mil. €)	Priemerná výška dávky v €
Doplnkový starobný dôchodok*	45,2	191,3	54,0	214,1
Doplnkový výsluhový dôchodok*	0,3	296,0	0,3	286,7
Odstupné	10,4	2 960,8	9,6	3 636,9
Predčasný výber	4,8	2 903,7	4,9	3 137,9
Jednorazové vyrovnanie	44,2	2 885,9	52,3	3 401,1

* priemerná mesačná výška dávky

Zdroj: Asociácia doplnkových dôchodkových spoločností; výpočet MPSVR SR

Čistá hodnota spravovaného majetku v doplnkových dôchodkových fondoch sa v porovnaní s rokom 2020 zvýšila približne o 15 % na cca 3,07 mld. eur.

Nadalej platí, že jedným z dôvodov atraktivity účasti na doplnkovom dôchodkovom sporení je participácia zamestnávateľov na doplnkovom dôchodkovom sporení ich zamestnancov – od 1. januára 2021 do 31. decembra 2021 prispeli zamestnávateľia na doplnkové dôchodkové sporenie aspoň jedným príspevkom cca 553 tis. účastníkom. Počet účastníkov s minimálne jedným účastníckym príspevkom, ale zároveň bez príspevku zamestnávateľa, dosiahol v roku 2021 hodnotu približne 117 tisíc, čo je o 25 % viac ako v roku 2020. Účastníkov s nenulovým majetkom v príspevkovom fonde, ktorí ostali v roku 2021 bez účastníckeho príspevku aj bez príspevku

od zamestnávateľa, bolo cca 260 tis., čo oproti roku 2020 (cca 259 tis. zmlúv bez príspevku) predstavuje nárast o cca 0,4%.

Priemerný mesačný príspevok zamestnávateľa vzrástol v porovnaní s rokom 2020 z cca 31,3 eur na približne 38,8 eur v roku 2021. Priemerný mesačný príspevok účastníkov bol v roku 2020 vo výške cca 19,6 eur a v roku 2021 vzrástol cca o 5,1 % na cca 20,6 eur.

Všetky príspevkové dôchodkové fondy v správe DDS zaznamenali v roku 2021 kladné zhodnotenie spravovaných prostriedkov (tabuľka 3.16). Zhodnotenie príspevkových doplnkových dôchodkových fondov sa pohybovalo v rozmedzí od 0,4 % až do 22,8 %. Priemerná nasporená suma účastníkov s majetkom v príspevkových doplnkových dôchodkových fondoch medziročne vzrástla cca o 9 %, t. j. cca z 2 991 eur v roku 2020 na cca 3 266 eur v roku 2021. Nárast priemernej nasporenej sumy účastníkov bol spôsobený pripísanými príspevkami a tiež kladným zhodnotením majetku účastníkov.

Tabuľka 3.16 Prehľad údajov o výške a zhodnotení majetku v doplnkových dôchodkových fondoch k 31. decembru 2021

Spoločnosť	Majetok v príspevkových doplnkových dôchodkových fondoch (mil. €)	Majetok vo výplatných doplnkových dôchodkových fondoch (mil. €)	Majetok spolu (mil. €)	Ročné zhodnotenie doplnkových dôchodkových fondov ³⁷
DDS Tatra banky, a.s.	944,9	31,6	976,5	8,0 %
NN Tatry - Sympatia, d.d.s., a.s.	1 161,8	38,7	1 200,5	7,0 %
Stabilita, d.d.s., a.s.	399,3	31,4	430,6	3,9 %
UNIQA d.d.s., a.s.	450,5	12,0	462,4	8,1 %
Spolu	2 956,5	113,6	3 070,1	7,0 %

Zdroj: NBS, výpočet: MPSVR SR

³⁷ Ročné zhodnotenie doplnkových dôchodkových fondov je priemerom ročného zhodnotenia fondov príslušnej doplnkovej dôchodkovej spoločnosti vážený podielom čistej hodnoty majetku príslušného fondu na čistej hodnote majetku vo všetkých fondoch danej doplnkovej dôchodkovej spoločnosti. Podrobnejšie informácie zhodnotenia podľa jednotlivých DDS sú uvedené v prílohe ku kapitole 3 v tabuľke 13.

3.3 Štátna sociálna podpora

Rodina je tradične chápaná ako základná jednotka spoločnosti. Je to prvá skupina, ktorej členom sa človek stáva hneď po svojom narodení, preto podpora štátu je pri formovaní a utváraní človeka veľmi kľúčová. Ak štát primeranými prostriedkami participuje na výchove a vzdelávaní človeka, vytvára tým pozitívny obraz spoločnosti a priestor pre rozvoj osobnosti človeka ako takého. Spoločnosť môže napredovať len vtedy, ak sú jej súčasťou vyspelí jedinci so záujmom budovania vlastnej integrity. Princíp štátnej podpory rodiny spočíva v rozdeľovaní prostriedkov štátu na základe princípu solidarity medzi rodinami s deťmi, občanmi bez detí a medzi rodinami s vyššou a nižšou úrovňou príjmov. Zároveň je orientovaná na životné udalosti, ktoré tvoria prirodzenú súčasť individuálneho alebo rodinného životného cyklu, akým je napr. príchod dieťaťa do rodiny, starostlivosť o dieťa v rodine, výchova dieťaťa a jeho príprava na povolanie, úmrtie člena rodiny a pod..

Rodinné prostredie sa považuje za kľúčový životný priestor, preto si rodina zaslúhuje v priebehu rodinného životného cyklu osobitnú podporu. Rodinná politika predstavuje integrovanú politiku na podporu rodiny vrátane podpory mladých rodín, sociálne dostupného bývania, zabezpečenia infraštruktúry pre rodiny s deťmi, harmonizácie rodinného a pracovného života, možností kultúrneho a športového vyžitia, či programov prípravy na rodičovstvo. Podpora štátu rodinám sa uskutočňuje predovšetkým prostredníctvom systému štátnych sociálnych dávok, predstavujúcich súbor peňažných plnení, ktorými sa štát podieľa na zvládnutí viacerých životných situácií, najmä u rodín s nezaopatrenými deťmi. Prostredníctvom štátnych sociálnych dávok štát prispieva na krytie nákladov na výživu a iné osobné potreby detí a tiež nákladov, spojených s ďalšími sociálnymi udalosťami.

Systém štátnej sociálnej podpory pozostával v roku 2021 z nasledujúcich jednorazových a opakovaných dávok:

- prídavok na dieťa,
- príplatok k prídavku na dieťa,
- rodičovský príspevok,
- príspevok na starostlivosť o dieťa,
- príspevok pri narodení dieťaťa,
- príspevok na viac súčasne narodených detí,
- príspevky na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa,
- náhradné výživné,
- príspevok na pohreb.

3.3.1 Prídavok na dieťa

Z hľadiska počtu poberateľov je prídavok na dieťa najrozsiahlejšou dávkou štátnej sociálnej podpory. Na prídavok na dieťa má nárok rodič dieťaťa, ako aj fyzická osoba, ktorej bolo dieťa rozhodnutím súdu zverené do starostlivosti, ale aj plnoleté nezaopatrené dieťa. Prijatím zákona č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov sa zaviedlo s účinnosťou od 1. januára 2004 paušálne poskytovanie prídavku na dieťa mesačne na každé nezaopatrené dieťa do 25 rokov veku dieťaťa, ktoré študuje v dennej forme na strednej alebo na vysokej škole bez ohľadu na príjem rodičov. Zároveň sa týmto zákonom s účinnosťou od 1. apríla 2004 zaviedlo vyplácanie prídavku na dieťa jediným platiteľom – úradmi PSVR.

Opatrením MPSVR SR č. 383/2020 Z. z. sa s účinnosťou od 1. januára 2021 upravila suma prídavku na dieťa z 24,95 eur na 25,50 eur a suma jednorazového zvýšenia prídavku na dieťa sa upravila zo 102,50 eur na 104,76 eur.

Pandemický prídavok na dieťa

Dňom 10.9.2021 nadobudlo účinnosť nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 336/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 102/2020 Z. z. o niektorých opatreniach v oblasti sociálnych vecí,

rodiny a služieb zamestnanosti v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 v znení neskorších predpisov.

Predmetná novela ustanovila za mesiac september 2021 poskytnutie jednorazovej finančnej pomoci pre nezaopatrené deti mladšie ako 18 rokov veku alebo ktoré v septembri 2021 dovърšili vek 18 rokov a ktoré majú nárok na prídavok na dieťa. Zvýšenie sumy prídavku na dieťa sa nevzťahovalo na nezaopatrené deti, na ktoré už bol poskytnutý jednorazový príspevok v sume 333 Eur (pre deti v hmotnej núdzi).

Jednorazové zvýšenie prídavku bolo poskytnuté aj rodinám, ktoré poberali prídavok na dieťa, avšak ich nezaopatrené dieťa zomrelo v čase od marca 2020 do septembra 2021 a ktoré by do konca septembra 2021 bolo mladšie ako 18 rokov veku alebo v septembri 2021 by dovърšilo 18 rokov veku.

Suma prídavku (vyplácaná vo výške 25,50 Eur mesačne) sa jednorazovo zvýšila za mesiac september 2021 o sumu 74,50 Eur, teda v mesiaci október 2021 sa vyplatil prídavok na dieťa v celkovej sume 100 eur.

Tabuľka 3.17 Prídavok na dieťa

Rok	Priemerný mesačný počet poberateľov prídavku na dieťa	Priemerný mesačný počet nezaopatrených detí
2020	654 835	1 097 958
2021	658 303	1 107 519

Zdroj: RSD MIS

V roku 2021 bol priemerný mesačný počet poberateľov prídavku na dieťa 658 303 poberateľov na 1 107 519 nezaopatrených detí. Priemerný mesačný počet poberateľov sa medziročne zvýšil o 3 468 a priemerný mesačný počet nezaopatrených detí sa medziročne zvýšil o 9 561 detí. Priemerný mesačný počet poberateľov sa v relatívnom vyjadrení zvýšil medziročne o 1,06 %, priemerný mesačný počet detí sa medziročne zvýšil o 0,87 %.

Najvyšší počet poberateľov je už tradične dosahovaný v Prešovskom, Košickom a Žilinskom kraji (čo súvisí aj s celkovým počtom obyvateľov jednotlivých krajov), rovnako tak aj počet detí a nadväzne aj najvyššie čerpané finančné prostriedky. V týchto troch krajoch pripadá priemerne na jedného žiadateľa najvyšší počet detí, kým v Trenčianskom a Trnavskom kraji najnižší. Najpočetnejšou skupinou už tradične boli poberatelia, ktorým sa poskytoval prídavok na jedno nezaopatrené dieťa a ktorí tvorili viac než 50,11 % z celkového počtu poberateľov. Celkovo sa štruktúra poberateľov medziročne zmenila len veľmi mierne, a to v neprospech poberateľov s jedným dieťaťom.

Tabuľka 3.18 Poberatelia, ktorým sa poskytoval prídavok na dieťa podľa počtu detí

rok/počet	2020	2021
na jedno dieťa	328 141	327 417
	50,11%	49,74%
na dve deti	249 981	253 194
	38,17%	38,46%
na tri deti	56 455	57 326
	8,62%	8,71%
na štyri a viac detí	20 941	21 192
	3,20%	3,22%

Zdroj: RSD MIS

Novelou zákona č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa sa s účinnosťou od 1. septembra 2019 zaviedlo jednorazové zvýšenie prídavku na dieťa. Ide o adresnú, priamu finančnú podporu štátu rodičom detí, ktoré nastúpia do prvého ročníka základnej školy. Suma prídavku na dieťa sa zvýši za ten kalendárny mesiac, v ktorom nezaopatrené dieťa oprávnenej osoby prvýkrát nastúpilo do prvého ročníka základnej školy. V kalendárnom roku 2021 sa suma prídavku na dieťa zvýšila zo sumy 102,50 eur na sumu 104,76 eur. Samotná výplata jednorazového zvýšenia prídavku na dieťa je priamo viazaná na nástup dieťaťa do školy. V roku 2021 sa jednorazové zvýšenie prídavku na dieťa vyplatilo 52 984 rodičom na 53 824 detí, čo je oproti roku 2020 o 883 rodičov a o 797 detí viac.

Suma vyplatená na prídavok na dieťa, jednorazové zvýšenie prídavku na dieťa a príplatok k prídavku na dieťa v roku 2021 predstavovala 419 567 735 eur, čo predstavuje oproti roku 2020 nárast o 81 612 386 eur.³⁸

3.3.1 Príplatok k prídavku na dieťa

Zákon č. 532/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, s účinnosťou od 1. 1. 2008 zaviedol do praxe príplatok k prídavku na dieťa, priznaný rodičom, ktorí poberajú starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok, invalidný dôchodok pri percentuálnom poklese schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 % alebo výsluhový dôchodok po dovŕšení veku na nárok na starobný dôchodok, peňažný príspevok na opatrovanie, ak nevykonávajú zárobkovú činnosť a nebol im priznaný daňový bonus.

Za oprávnenú osobu na uplatnenie nároku na príplatok k prídavku na dieťa sa považuje rodič dieťaťa alebo osoba, ktorej bolo nezaopatrené dieťa zverené do náhradnej starostlivosti.

Zákon ustanovuje, že príplatok k prídavku na dieťa je možné oprávnenej osobe poskytnúť len v prípade, ak sa na nezaopatrené dieťa, na ktoré sa oprávnenej osobe poskytuje prídavok na dieťa, neprizná daňový bonus podľa § 33 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.

Opatrením MPSVR SR č. 383/2020 Z. z. sa s účinnosťou od 1. januára 2021 upravila suma príplatku k prídavku na dieťa zo sumy 11,70 eur na sumu 11,96 eur.

Priemerný mesačný počet poberateľov príplatku k prídavku na dieťa bol 1 512, čo je oproti roku 2020 pokles priemerne mesačne o 77 poberateľov (t.j. o 4,9 %). Priemerný mesačný počet detí, na ktoré bol poberaný príplatok, sa medziročne znížil o 97 detí na 2 055 (t.j. o 4,5%).

3.3.2 Rodičovský príspevok

Rodičovský príspevok je štátna sociálna dávka, ktorou štát prispieva oprávnenej osobe na zabezpečenie riadnej starostlivosti o dieťa do troch rokov veku alebo do šesť rokov veku, ak má dieťa dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav. Oprávnenou osobou je rodič dieťaťa, ale aj manžel rodiča dieťaťa, ak majú spoločnú domácnosť, alebo iná fyzická osoba, ktorej bolo dieťa rozhodnutím súdu zverené do starostlivosti (tejto osobe príspevok patrí tri roky od právoplatnosti rozhodnutia súdu, maximálne do šiestich rokov veku dieťaťa).

Na rodičovský príspevok má nárok oprávnená osoba, ak zabezpečuje riadnu starostlivosť o dieťa (osobne alebo inou plnoletou fyzickou alebo právnickou osobou), teda rodičom je umožnené v období poberania rodičovského príspevku vykonávať zárobkovú činnosť akoukoľvek formou, pričom výška príjmu z tejto činnosti ani doba vykonávania práce neovplyvňuje nárok na rodičovský príspevok ani jeho výšku. Rodičia v čase vykonávania zárobkovej činnosti môžu zabezpečiť starostlivosť o svoje dieťa buď druhým rodičom, starým rodičom alebo inou plnoletou fyzickou osobou alebo umiestnením dieťaťa v zariadení súkromnom, cirkevnom či štátnom, vrátane materských škôl.

S účinnosťou od 1. januára 2020 vstúpila do platnosti novela zákona č. 571/2009 Z. z. o rodičovskom príspevku o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Touto novelou sa zaviedlo poskytovanie rodičovského príspevku v dvoch sumách, pričom v roku 2021 to boli sumy rodičovského príspevku:

- 275,90 euro
- 378,10 euro pre rodičov, ktorým sa pred vznikom nároku na rodičovský príspevok vyplácalo materské z dôvodu starostlivosti o toto dieťa.

S účinnosťou od 30. apríla 2020 vstúpilo do platnosti Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 102/2020 Z. z. o niektorých opatreniach v oblasti sociálnych vecí, rodiny a služieb zamestnanosti v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 v znení neskorších predpisov. Predmetom Nariadenia vlády SR bola úprava postupov, činnosti, nárokov, lehôt v konaniach na úsekoch štátnych sociálnych dávok, pomoci v hmotnej núdzi, náhradného výživného a kompenzácie sociálnych dôsledkov

³⁸ údaje z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

ťažkého zdravotného postihnutia tak, aby sa zabezpečilo konanie o nárokoch, získané nároky zostali zachované v prípadoch, v ktorých objektívne nie je možné posúdiť trvanie nároku počas pandémie.

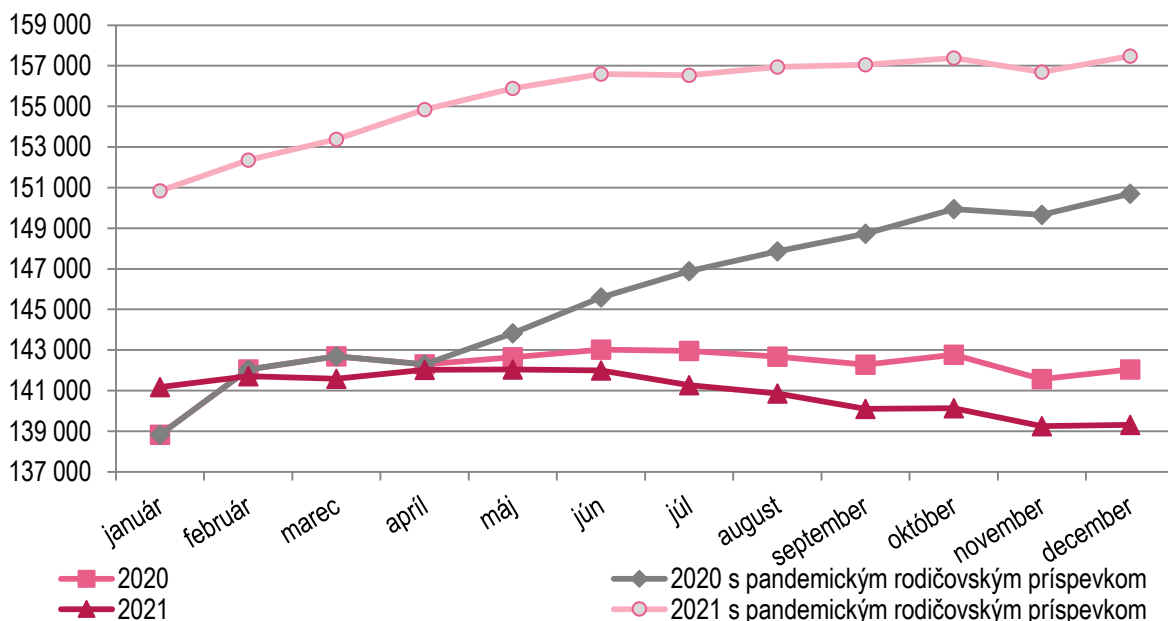
V prípade rodičovského príspevku (pandemický rodičovský príspevok) sa predĺžilo trvanie nároku, ktorý by v čase mimoriadnej situácie zanikol z dôvodu, že dieťa dovŕši vek požadovaný zákonom, resp. že uplynú tri roky od právoplatnosti prvého rozhodnutia o zverení dieťaťa do starostlivosti oprávnenej osobe. Ide o všetkých poberateľov, ktorým nevznikol nárok na ošetrovné alebo ktorých ošetrovné je v nižšej sume ako je výška rodičovského príspevku. Pandemický rodičovský príspevok bol zrušený od 1.1.2022.

V prípade, ak sa rodičom narodila súčasne dve a viac detí, rodičovský príspevok sa zvyšuje o 25 % na každé ďalšie dieťa, ktoré sa narodilo súčasne.

Ak staršie dieťa v starostlivosti rodiča zanedbáva plnenie povinnej školskej dochádzky, t. j. v mesiaci vymešká viac ako 15 neospravedlnených vyučovacích hodín najmenej tri po sebe nasledujúce kalendárne mesiace, suma rodičovského príspevku sa znižuje na 50 %. Znížený rodičovský príspevok sa vypláca rodičovi počas troch kalendárnych mesiacov.

Vývoj počtu poberateľov rodičovského príspevku v SR v priebehu rokov 2020 a 2021 uvádza nasledujúci graf.

Graf 3.2 Počet poberateľov rodičovského príspevku

Zdroj: RSD MIS

V roku 2021 bol štandardný rodičovský príspevok poskytnutý priemerne 140 954 poberateľom mesačne, čo je oproti roku 2020 pokles v priemernom mesačnom počte o 1 195 poberateľov. Z celkového počtu poberateľov tvorilo priemerne mesačne 92 205 poberateľov s vyšším rodičovským príspevkom a 48 701 poberateľov s nižším príspevkom.

Pandemický rodičovský príspevok sa prvýkrát vyplatil v máji 2020. Priemerný počet poberateľov pandemického rodičovského príspevku v roku 2021 bol 14 534. Z toho bol priemerný mesačný počet poberateľov s vyšším pandemickým rodičovským príspevkom 4 792 a s nižším pandemickým rodičovským príspevkom 9 742.

V roku 2021 bolo na rodičovský príspevok vyplatených spolu 649 869 981 eur (medziročný nárast o 68 220 607 eur, t.j. o 11,7 %).³⁹ Z toho výdavky na pandemický rodičovský príspevok tvorili 54 489 864 eur.

³⁹ údaje z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

3.3.3 Príspevok na starostlivosť o dieťa

Poskytovaním príspevku na starostlivosť o dieťa štát prispieva rodičovi alebo fyzickej osobe, ktorej je dieťa zverené do starostlivosti, na úhradu výdavkov vynaložených na starostlivosť o dieťa.

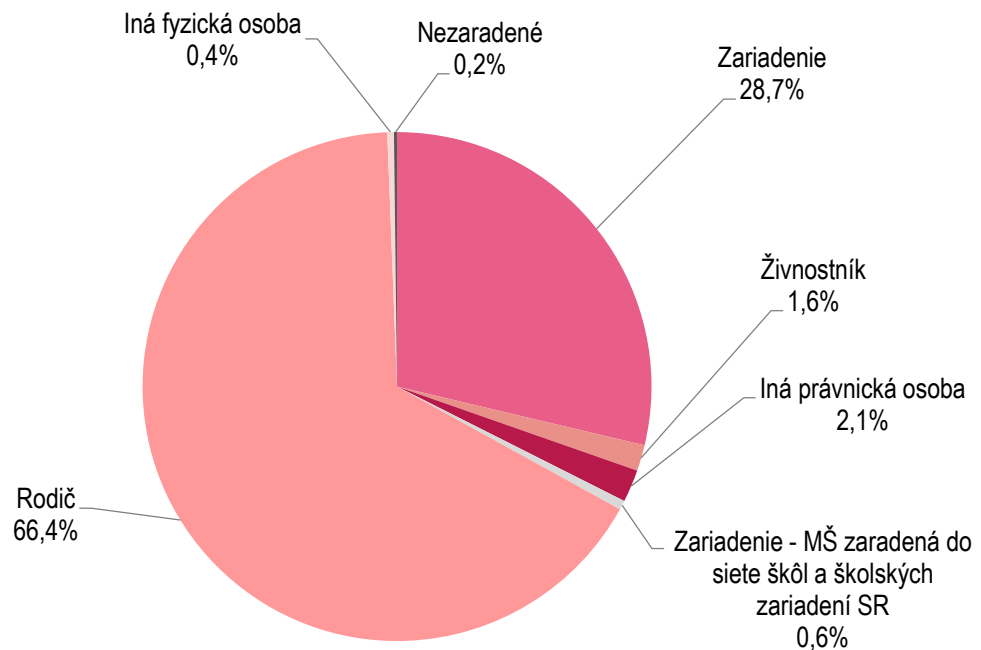
Príspevok na starostlivosť o dieťa sa poskytuje podľa zákona č. 561/2008 Z. z. o príspevku na starostlivosť o dieťa a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov do troch rokov veku dieťaťa alebo do šiestich rokov veku dieťaťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom, ak je v čase výkonu pracovnej činnosti alebo počas denného štúdia zabezpečená starostlivosť o dieťa inou fyzickou osobou alebo právnickou osobou, napr. umiestnením dieťaťa v zariadení (detské jasle, materská škola).

Mesačná výška príspevku sa líši podľa typu poskytovateľa starostlivosti

- maximálne 280 eur, ak starostlivosť zabezpečuje napr. súkromné zariadenie, fyzická osoba na základe živnosti, občianske združenie a iné,
- maximálne 80 eur, ak starostlivosť o dieťa zabezpečuje materská škola zaradená do siete škôl a školských zariadení Slovenskej republiky zriadená obcou alebo orgánom miestnej štátnej správy,
- 41,10 eura mesačne, ak starostlivosť o dieťa zabezpečuje fyzická osoba bez živnostenského oprávnenia (napr. príbuzný rodiča dieťaťa).

Výšku príspevku na starostlivosť o dieťa môže vláda SR upraviť k 1. januáru kalendárneho roka nariadením. Rozdelenie poberateľov podľa jednotlivých typov poskytovateľov starostlivosti uvádza graf 3.3

Graf 3.3 Prehľad počtu poberateľov príspevku na starostlivosť o dieťa podľa poskytovateľa starostlivosti

Zdroj: RSD MIS

V roku 2021 bol príspevok na starostlivosť o dieťa poskytnutý priemerne mesačne 257 poberateľom (pokles priemerne o 421 poberateľov mesačne oproti roku 2020) na 294 detí (pokles priemerne o 432 detí mesačne oproti roku 2020) a spolu naň bolo vyplatených 713 168 eur (pokles v čerpaní o 66,7 %). Rozdiel v čerpaní oproti ZÚ MPSVaR je z dôvodu refundácie finančných prostriedkov z ESF.

Vplyv na rapídne zníženie počtu poberateľov malo zavedenie novely rodičovského príspevku, kde výška rodičovského príspevku pre rodičov, ktorí poberali materské je vyššia ako výška príspevku na starostlivosť o dieťa.

Vzhľadom na to, že príspevok na starostlivosť o dieťa je viazaný na zárobkovú činnosť rodiča, v jeho využívaní pretrvávajú značné regionálne rozdiely.

Tabuľka 3.19 Okresy, v ktorých sa príspevok na starostlivosť o dieťa využíval najviac a najmenej

Choroby z povolania	Choroby z povolania
Snina	1
Detva	1
Gelnica	1
Trnava	12
Bratislava V	11
Bratislava II	11

Zdroj: RSD MIS

3.3.4 Príspevok pri narodení dieťaťa

Príspevok pri narodení dieťaťa je *jednorazová* dávka štátnej sociálnej podpory, legislatívne upravená zákonom č. 383/2013 Z. z. o príspevku pri narodení dieťaťa a príspevku na viac súčasne narodených detí a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, účinným od 1.1.2014. Dávkou štát prispieva rodičom na pokrytie výdavkov spojených so zabezpečením nevyhnutných potrieb novorodenca.

Výška príspevku závisí od poradia pôrodu – pri prvom až treťom pôrode sa vypláca suma 829,86 eura a pri štvrtom a ďalšom 151,37 eura. Ak sa súčasne narodili dve deti alebo sa súčasne narodilo viac detí a najmenej dve z nich sa dožili 28 dní, suma príspevku sa pri narodení dieťaťa zvyšuje o 75,69 eura na každé dieťa, ktoré sa dožilo najmenej 28 dní.

Žiadateľom o príspevok je matka, ktorá dieťa porodila; v zákonom ustanovených prípadoch otec dieťaťa. Medzi podmienky nároku okrem narodenia dieťaťa patria medzi inými aj súčasne splnený trvalý pobyt a bydlisko žiadateľa na území SR, absolvovanie pravidelných mesačných preventívnych lekárskech prehliadok od štvrtého mesiaca tehotenstva do pôrodu a uzatvorenie dohody o poskytovaní všeobecnej ambulancie starostlivosti pre dieťa.

Tabuľka 3.20 Príspevok pri narodení dieťaťa v roku 2020 a 2021

Rok	Počet poberateľov príspevku pri narodení dieťaťa		Počet poberateľov zvýšeného príspevku
	spolu	z toho vo vyššej sume	
2020	53 554	50 469	558
2021	53 189	49 976	610

Zdroj: RSD MIS

V roku 2021 bol príspevok pri narodení dieťaťa poskytnutý 53 189 poberateľom na 53 733 detí (z toho vo vyššej sume 49 976 poberateľom na 50 554 detí), čo je o 365 poberateľov a 428 detí menej ako v roku 2020. Finančné prostriedky vyplatené na príspevok pri narodení dieťaťa a zvýšený príspevok pri narodení dieťaťa dosiahli sumu 42 539 407 eur, čo je o 376 234 eur menej ako v roku 2020 (pokles o 0,88%)⁴⁰.

3.3.5 Príspevok na viac súčasne narodených detí

Príspevok rodičom, ktorým sa súčasne narodili tri deti alebo viac detí alebo ktorým sa v priebehu dvoch rokov opakovane narodili dvojčatá, je dávka štátnej sociálnej podpory, ktorou štát prispieva raz za rok rodičom alebo oprávneným osobám na zvýšené výdavky spojené so starostlivosťou o súčasne narodené 3 deti alebo viac detí alebo o opakovane narodené dvojčatá alebo viac detí súčasne v priebehu dvoch rokov.

Zákonom č. 383/2013 Z. z. o príspevku pri narodení dieťaťa a príspevku na viac súčasne narodených detí a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sa s účinnosťou od 1. januára 2014 upravila suma príspevku bez ohľadu na vek detí, a to na výšku 110,36 eura na každé dieťa. Najmenej tri z detí však musia byť vo veku najviac 15 rokov, pritom sa sleduje veková hranica detí, ktoré sa narodili prvé v poradí.

⁴⁰ údaje o finančných prostriedkoch sú z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

V roku 2021 príspevok poberalo 106 poberateľov na 329 detí (medziročne sa počet poberateľov znížil o 7 a počet detí o 22). Spolu bolo na príspevok vynaložených 36 640 eur.

3.3.6 Príspevok na pohreb

Príspevok na pohreb je s účinnosťou od 1. januára 1999 *jednorazová* dávka štátnej sociálnej podpory, legislatívne upravená zákonom č. 238/1998 Z. z. o príspevku na pohreb v znení neskorších predpisov. Uvedenou dávkou štát finančne prispieva fyzickej osobe, ktorá zabezpečila pohreb na úhradu výdavkov spojených so zabezpečením pohrebu zomrelého.

V roku 2021 ostala výška príspevku na pohreb nezmenená, a to 79,67 eura. Príspevok bol v roku 2021 vyplatený spolu za 66 825 zosnulých, čo je o 15 098 zosnulých (t.j. o 29,2 %) viac ako v roku 2020. Na tomto zvýšení sa výrazne podpísal počet úmrtí spôsobených COVID-om.

Finančné prostriedky vyplatené na tento príspevok dosiahli sumu 5 319 725 eur (medziročný nárast o 1 194 885 eur, t.j. o 29,0 %)⁴¹. Počet poberateľov príspevku je ovplyvnený len demografickým ukazovateľom – úmrtnosťou obyvateľov, ktorí majú na území Slovenskej republiky trvalý alebo prechodný pobyt.

3.3.7 Náhradné výživné

Náhradné výživné je suma poskytnutá štátom na zabezpečenie výživy oprávnenej osoby v prípade, ak si vyživovaciu povinnosť neplní povinná osoba, ktorou je rodič dieťaťa alebo iná fyzická osoba, povinná platiť výživné dieťaťu alebo, ak dieťaťu nevznikol nárok na sirotsky dôchodok.

Novelou zákona č. 201/2008 Z. z. o náhradnom výživnom a o zmene a doplnení zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení nálezov Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 615/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov, platnou od 1.1.2020, sa upravilo poskytovanie náhradného výživného v prípade, ak si jeden z rodičov neplní svoju vyživovaciu povinnosť voči deťom.

Novelou sa zjednodušil postup pri povinnosti vrátiť náhradné výživné v prípade vymoženého výživného prostredníctvom exekútora od povinnej osoby; z tohto procesu bola vynechaná oprávnená osoba, ktorej sa v takomto prípade už neukladá rozhodnutím povinnosť vrátiť vyplatené náhradné výživné. Náhradné výživné sa sprístupnilo väčšiemu množstvu rodín, nakoľko sa zvýšila príjmová hranica z 2,2 násobku životného minima na 3,3 násobok životného minima. Skrátila sa podmienka trvania exekučného konania na vymoženie výživného z troch na dva mesiace od podania návrhu na vykonanie exekúcie. Zvýšila sa aj výška maximálneho poskytovaného výživného na sumu 362,90 eur.

V roku 2021 bolo evidovaných v priemere mesačne 4 890 poberateľov náhradného neplateného výživného, čo predstavuje oproti roku 2020 nárast o 570 poberateľov. Náhradné neplatené výživné bolo priemerne mesačne vyplácané 7 668 deťom, čo oproti predchádzajúcemu roku predstavuje nárast o 985 detí.

Priemerný mesačný počet poberateľov náhradného výživného – sirotského v roku 2021 bol 539 poberateľov, čo je oproti roku 2020 nárast o 55 poberateľov. Náhradné výživné – sirotské bolo v roku 2020 vyplácané priemerne mesačne 988 deťom, čo oproti predchádzajúcemu roku predstavuje nárast o 125 detí.

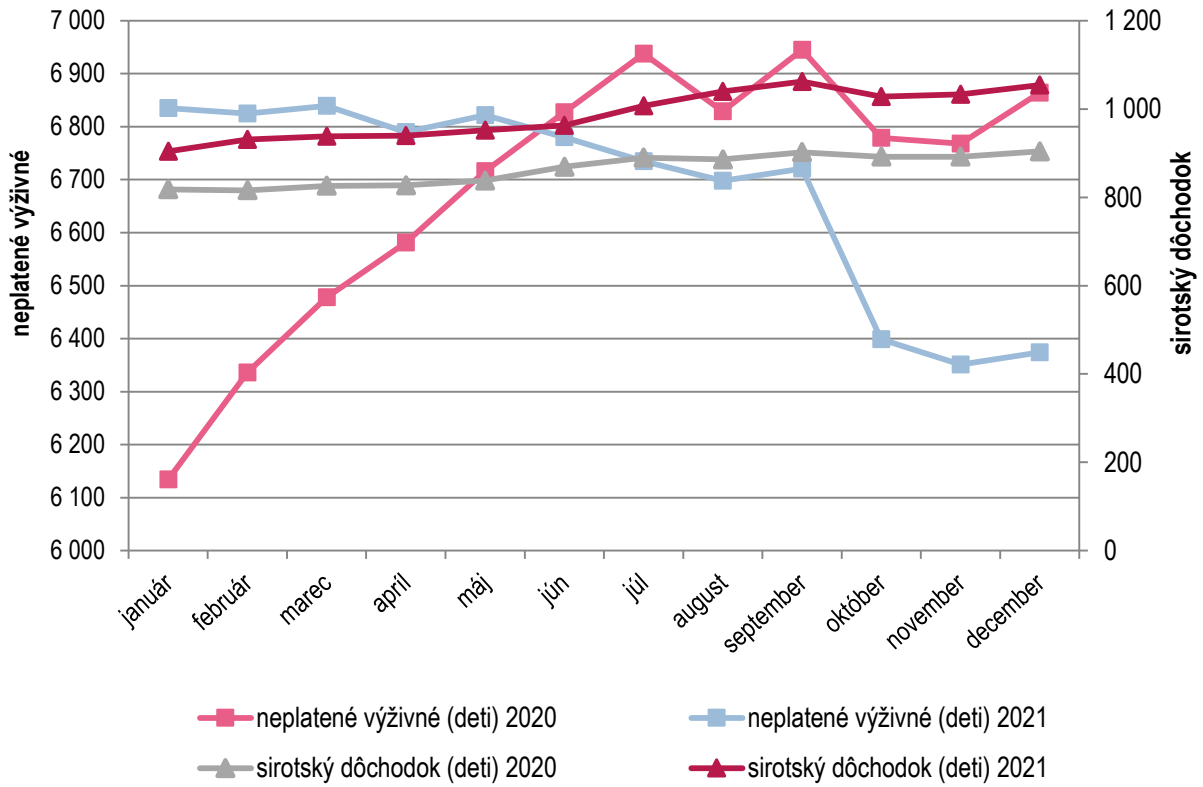
V roku 2021 vznikli pohľadávky z náhradného výživného, evidované na úradoch PSVR SR v zmysle zákona č. 201/2008 Z. z. o náhradnom výživnom v platnom znení, a to v počte 4 241 pohľadávok vo výške 815 239,63 eur, z toho bolo vymožených 678 945,29 eur.

Na výplatu náhradného výživného boli v roku 2021 vynaložené finančné prostriedky v sume 6 400 403 eur (medziročný nárast o 290 977 eur)⁴².

⁴¹ údaje z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

⁴² údaje z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Graf 3.4 Vývoj počtu poberateľov (detí) náhradného výživného v rokoch 2020 a 2021

Zdroj: RSD MIS

3.4 Sociálna pomoc

Nasledujúca kapitola obsahuje prehľad o poskytovaní sociálnej pomoci prostredníctvom pomoci v hmotnej núdzi, sociálno-právnej ochrany a sociálnej kurately, kompenzácií sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia, sociálnych služieb a pod., ako aj výdavkov vynaložených na ich zabezpečenie v rámci rozpočtovej kapitoly MPSVR SR (viď príloha ku kapitole 3, tabuľka 39). Zároveň je predmetná kapitola rozšírená o opatrenia zavedené počas pandémie COVID-19.

Vplyv na vývoj situácie v rámci systému sociálnej pomoci, pozostávajúci z vyššie uvedených oblastí, ale aj štátnych sociálnych dávok, má aj úprava *súm životného minima* v zmysle zákona č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Vzhľadom na vývoj indexov, ktorými sa upravujú sumy životného minima, bol systém valorizácie súm životného minima s účinnosťou od 1. júla 2014 nastavený tak, aby nedošlo k zníženiu životnej úrovne obyvateľstva, predovšetkým poberateľov jednotlivých dávok v rámci sociálnej pomoci, ako aj štátnych sociálnych dávok či iných systémových opatrení dotýkajúcich sa širokej skupiny obyvateľstva.

K 1. júlu 2021 ministerstvo na základe údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky, t. j. koeficientu rastu životných nákladov nízkopříjmových domácností, zvýšilo sumy životného minima pre prvú plnoletú fyzickú osobu na 218,06 eura mesačne, pre druhú plnoletú fyzickú osobu na 152,12 eura a pre nezaopatrené dieťa alebo zaopatrené neplnoleté dieťa na 99,56 eura⁴³.

3.4.1 Pomoc v hmotnej núdzi

S účinnosťou od 1. januára 2014 je pomoc v hmotnej núdzi upravená zákonom č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Zákon vychádza z filozofie motivácie a aktívnej účasti členov domácností na riešení svojej nepriaznivej sociálnej situácie. Cieľom zákona je zabezpečiť adresnosť, zásluhovosť, ako aj ochranu tých, ktorí si vlastným pričinením nemôžu alebo nevedia zabezpečiť alebo zvýšiť príjem vlastnou prácou, pričom sa vychádza z ústavnej garancie zabezpečenia základných životných podmienok. Paralelným cieľom je aj motivovať dlhodobo nezamestnané osoby, ktorým sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi, uplatniť sa na trhu práce, resp. zamestnať sa aj za nižšiu mzdu. Predmetom zákona je poskytovanie pomoci v hmotnej núdzi, osobitného príspevku a jednorazovej dávky.

Pomoc v hmotnej núdzi je *dávka v hmotnej núdzi* (stanovená na šiestich úrovniach), *ochranný príspevok*, *aktivačný príspevok*, *príspevok na nezaopatrené dieťa* a *príspevok na bývanie*. Výška pomoci v hmotnej núdzi sa určí ako rozdiel medzi sumou nárokov a príjmov jednotlivých členov domácnosti a poskytuje sa v jednej sume, pričom podmienky poskytovania sú taxatívne vymedzené v citovanom zákone o pomoci v hmotnej núdzi.

S účinnosťou od 1. mája 2017 sa upravila podmienka započítavania príjmu u členov domácností, ktorým sa poskytuje osobitný príspevok, a to zo 75 % na 50 % z ich príjmu z pracovného pomeru alebo obdobného pracovného vzťahu. Cieľom bolo zvýšiť motiváciu osôb, ktoré sú dlhodobo nezamestnané alebo dlhodobo neaktívne v systéme pomoci v hmotnej núdzi, aby riešili svoju nepriaznivú situáciu uplatnením sa na trhu práce, a to zamestnaním sa. V tomto prípade išlo o posilnenie existujúceho nástroja, ktorým je poskytovanie osobitného príspevku po dobu dvanástich mesiacov, a to zvýšením pomoci v hmotnej núdzi v prípade tejto skupiny domácností. Týka sa to najmä rodín s deťmi, ktoré napriek tomu, že aspoň jeden z jej členov sa zamestná, zostávajú v systéme pomoci v hmotnej núdzi. Ide o pozitívny vplyv na príjmovú situáciu týchto rodín, ako aj zníženie rizika chudoby.

S účinnosťou od 1. apríla 2019 sa upravili v systéme pomoci v hmotnej núdzi sumy pomoci v hmotnej núdzi (dávka v hmotnej núdzi, aktivačný príspevok, ochranný príspevok a príspevok na nezaopatrené dieťa) s prihliadnutím na skutočnosť, že k ich úprave, resp. zvýšeniu nedošlo už niekoľko rokov a s prihliadnutím na možnosti štátneho rozpočtu, a to o 5 %. Podporili sa tiež motivačné opatrenia na lepšie uplatnenie sa na trhu práce zvýšením sumy aktivačného príspevku v prípade príjmu z práce na úrovni minimálnej mzdy na 132,40 eur a predĺžením doby poberania osobitného príspevku na 18 mesiacov, a to na sumu 126,14 eur po dobu 12 mesiacov a na sumu 63,07 eur po dobu 6 mesiacov. Zlepšili sa aj podmienky aplikačnej a interpretačnej praxe pri poskytovaní pomoci v hmotnej núdzi. Okrem uvedeného sa do systému pomoci v hmotnej núdzi v záujme zachovania reálnej hodnoty súm pomoci v hmotnej núdzi zaviedol pravidelný valorizačný mechanizmus, ktorým sa upravujú sumy pomoci v hmotnej núdzi vždy k 1. januáru kalendárneho roku na základe úpravy súm životného

⁴³ Podľa údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky bol koeficient rastu životných nákladov nízkopříjmových domácností za rozhodujúce obdobie (v tomto prípade apríl 2021/apríl 2020) 1,015

minima k 1. júlu predchádzajúceho kalendárneho roka.

K 1. januáru 2021 ministerstvo na základe úpravy súm životného minima k 1. júlu 2020 upravilo sumy pomoci v hmotnej núdzi, a to nasledovne:

Sumy pomoci v hmotnej núdzi a osobitného príspevku platné v roku 2021 (od 1. januára 2021)

DÁVKA V HMOTNEJ NÚDZI:	
-jednotlivec	67,80 €
-jednotlivec s dieťaťom alebo najviac so štyrmi deťmi	129,00 €
-jednotlivec s viac ako štyrmi deťmi	188,40 €
-dvojica bez detí	117,80 €
-dvojica s dieťaťom alebo najviac so štyrmi deťmi	176,40 €
-dvojica s viac ako štyrmi deťmi	237,70 €
PRÍSPEVKY K DÁVKE V HMOTNEJ NÚDZI	
OCHRANNÝ PRÍSPEVOK:	
-pre člena domácnosti podľa § 7 ods. 2 písm. a) až c), f) až h)	69,40 €
-pre člena domácnosti podľa § 7 ods. 2 písm. e) a j) (nepriaznivý zdravotný stav a tehotná žena od začiatku ôsmeho týždňa pred očakávaným dňom pôrodu)	38,10 €
-pre člena domácnosti, ktorým je tehotná žena (od začiatku štvrtého mesiaca tehotenstva)	14,90 €
-pre člena domácnosti, ktorým je rodič dieťaťa do jedného roku veku	14,90 €
AKTIVAČNÝ PRÍSPEVOK	
- pre člena domácnosti podľa § 12 ods. 3 písm. a) – príjem zo závislej činnosti najmenej vo výške mesačnej minimálnej mzdy	138,70 €
- pre člena domácnosti podľa § 12 ods. 3 písm. b) až d)	69,40 €
PRÍSPEVOK NA NEZAOPATRENÉ DIEŤA	19,00 €
PRÍSPEVOK NA BÝVANIE	
-jednočlenná domácnosť	58,50 €
-viacčlenná domácnosť	93,40 €
OSOBITNÝ PRÍSPEVOK	
- prvých 12 kalendárnych mesiacov	126,14 €
- ďalších 6 kalendárnych mesiacov	63,07 €

Zdroj: MPSVR SR

V roku 2021 bolo priemerne mesačne evidovaných 58 808 príjemcov pomoci v hmotnej núdzi, čo v porovnaní s rokom 2020 predstavuje pokles o 5,1 %, v absolútnom vyjadrení išlo o pokles o 3 138 príjemcov. Na základe administratívnych údajov boli na pomoc v hmotnej núdzi v roku 2021 poskytnuté finančné prostriedky vo výške 107 268 377 eur. V porovnaní s rokom 2020 bol zaznamenaný pokles finančných prostriedkov o 1 799 018 eur (o 1,6 %) z dôvodu zníženia počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi. **Priemerná mesačná výška** pomoci v hmotnej núdzi v roku 2021 dosiahla sumu 144,51 eura, čo v porovnaní s rokom 2020 predstavuje pokles o 1,45 eura. Významný vplyv na vývoj počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi, ako aj na čerpanie finančných prostriedkov má predovšetkým zdôrazňovanie princípov, ako je adresnosť, zásluhovosť, ochrana a aktívna participácia dotknutých osôb na riešení svojej nepriaznivej sociálnej situácie. Taktiež vývoj počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi ovplyvnil vývoj sociálno ekonomickej situácie v krajine.

V roku 2021 bolo v systéme pomoci v hmotnej núdzi priemerne mesačne evidovaných 36 758 príjemcov pomoci v hmotnej núdzi, ktorí boli súčasne v evidencii uchádzačov o zamestnanie, čo tvorilo 62,5 % z celkového počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi. V porovnaní s rokom 2020 bol zaznamenaný pokles v priemernom mesačnom počte príjemcov v danej skupine o 148 príjemcov (pokles o 0,4 %). Na druhej strane sa však zvýšil podiel príjemcov pomoci v hmotnej núdzi v evidencii uchádzačov o zamestnanie na celkovom počte príjemcov pomoci v hmotnej núdzi o 2,9 p. b.. V roku 2021 bolo priemerne mesačne v systéme pomoci v hmotnej núdzi 126 273 spoločne posudzovaných členov domácností, ich počet sa oproti roku 2020 znížil o 11 697 osôb, t. j. o 8,5 %.

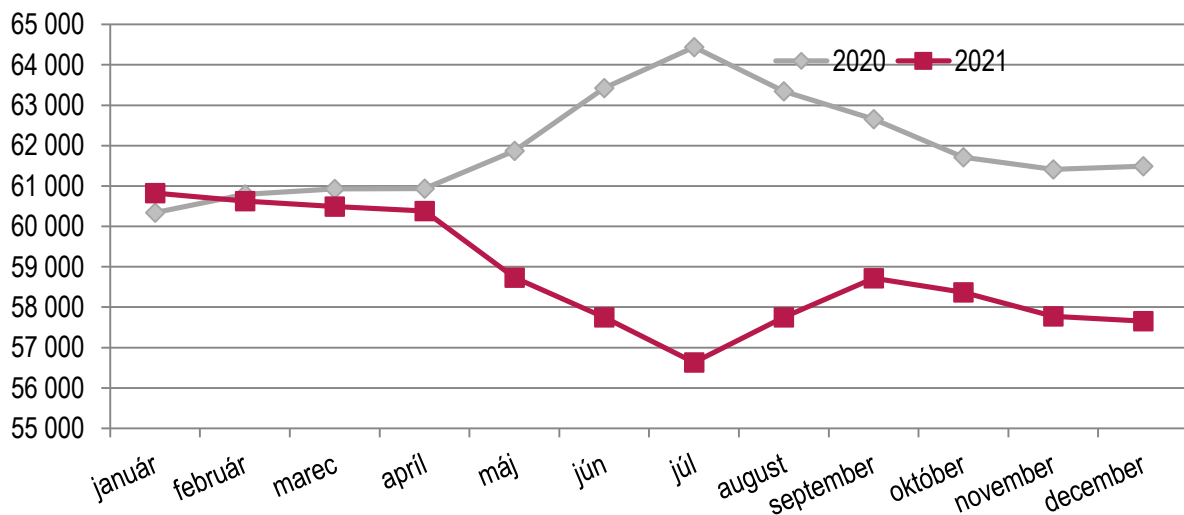
Tabuľka 3.21 Priemerný mesačný počet príjemcov pomoci v hmotnej núdzi, ročné čerpanie finančných prostriedkov v rokoch 2020 – 2021

	2020	2021
Počet poberateľov celkom	61 946	58 808
z toho UoZ	36 906	36 758
Počet spoločne posudzovaných členov domácnosti	137 970	126 273
z toho UoZ	49 164	48 594
Poskytnuté finančné prostriedky celkom v eur	109 067 395	107 268 377
Priemerná výška dávky a príspevkov k dávke v eur	145,96	144,51

Zdroj: RSD MIS, priemerná výška dávky vypočítaná z vynaložených finančných prostriedkov vyplatených v štandardnom nároku

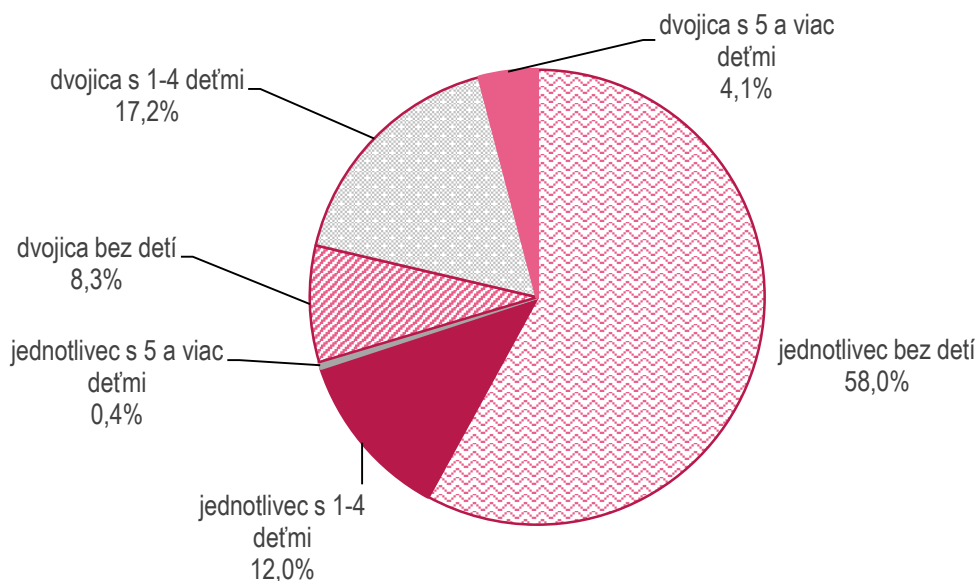
Z nižšie uvedeného grafického znázornenia je zrejmé, že vývoj počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi v priebehu roka 2021 mal v priebehu mesiacov apríl až júl klesajúci trend a následne mierne stúpajúci v mesiacoch august a september, vid' graf 3.5., ktorý sa premietol vo všetkých skupinách príjemcov. Tento bol spôsobený vplyvom pandémie COVID-19. Následne bol zachytený mierny pokles, ktorý pokračoval do konca roka 2021. Mierne sa zmenil aj podiel jednotlivých skupín v rámci systému, a to u jednotlivcov (+2 p. b.) a dvojíc s jedným až so štyrmi deťmi (-1,1 p. b.).

Graf 3.5 Vývoj počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi v priebehu rokov 2020 a 2021

Zdroj: RSD MIS

Graf 3.6 Percentuálne zastúpenie jednotlivých skupín príjemcov pomoci v hmotnej núdzi v roku 2021

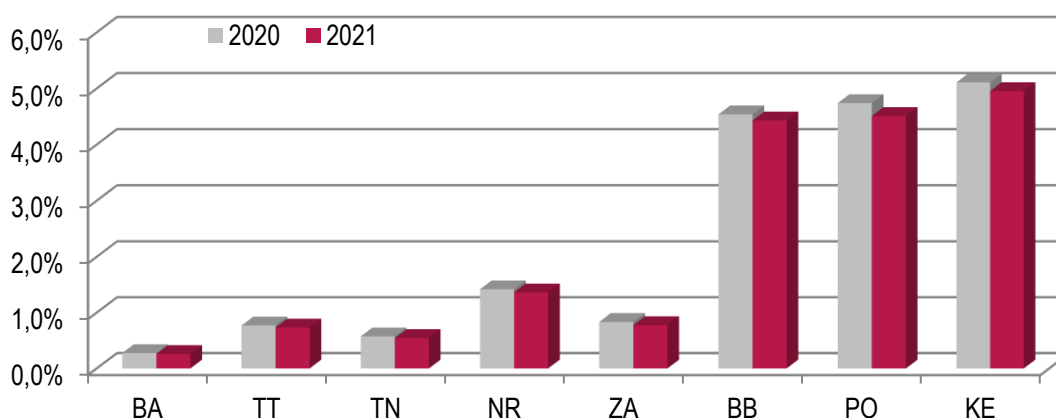

Zdroj: RSD MIS

Pri porovnaní štruktúry príjemcov pomoci v hmotnej núdzi medzi rokom 2020 a 2021 bol zaznamenaný pokles počtu príjemcov u všetkých skupín domácností. V prípade jednotlivých skupín bol pokles u jednotlivcov bez detí o 1,7 %, u jednotlivcov s jedným až štyrmi deťmi o 9,2 %, u jednotlivcov s päť a viac deťmi iba o 14,4 %, u dvojíc bez detí o 3,4 %, u dvojíc s jedným až štyrmi deťmi o 10,9 %, u dvojíc s päť a viac deťmi o 13,7 %. Mierne sa zmenil aj podiel jednotlivých skupín v rámci celkového počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi, a to v prípade jednotlivcov bez detí (nárast o 2 p. b.) a dvojíc s jedným až so štyrmi deťmi (pokles o 1,1 p. b.).

V roku 2021 bolo v systéme pomoci v hmotnej núdzi priemerne mesačne spoločne posudzovaných 126 273 členov domácností, čo predstavovalo 2,3 %-ný podiel na celkovom počte obyvateľov Slovenska. Oproti roku 2020 poklesol počet členov domácností o 8,5 %, t. j. o 11 697 osôb. Zároveň v porovnaní s rokom 2020 došlo k miernemu zníženiu podielu celkového počtu členov domácností v systéme pomoci v hmotnej núdzi na celkovom počte obyvateľov o 0,2 p. b..

Graf 3.7 Podiel členov domácností v systéme pomoci v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov v % v jednotlivých regiónoch (ku koncu roka)

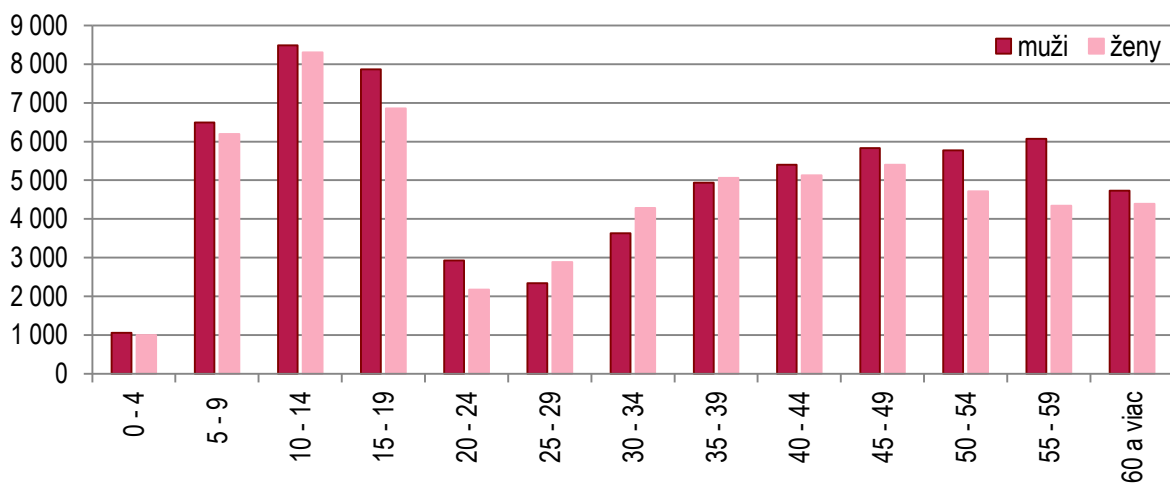

Zdroj: RSD MIS a ŠÚ SR

Najvyšší podiel členov domácností v systéme pomoci v hmotnej núdzi za sledované obdobie (ku koncu roka) bol v Košickom kraji, v Prešovskom kraji a v Banskobystrickom kraji. Najnižší podiel vykazoval Bratislavský kraj. Toto regionálne rozdelenie pretrváva dlhodobo. V rámci porovnania medzi rokmi 2020 a 2021 bol zaznamenaný pokles v Nitrianskom, Žilinskom, Banskobystrickom kraji o 0,1 p. b. a v Prešovskom a Košickom kraji o 0,2 p. b. Z celkového počtu členov domácností v systéme pomoci v hmotnej núdzi bolo 51,9 % mužov a 48,1 % žien.

V porovnaní s rokom 2020 došlo k miernej zmene pomeru žien a mužov, a to o 0,5 p. b., v prípade mužov išlo o nárast a v prípade žien o pokles. Nasledujúci graf znázorňuje štruktúru členov domácností v systéme pomoci v hmotnej núdzi podľa veku a pohlavia. V jednotlivých vekových skupinách je vyšší podiel mužov ako žien, až na vekové skupiny 25 – 29 rokov (žien je o 23,2 % viac), 30 – 34 rokov (žien je o 18,1 % viac) a 35 – 39 rokov (žien je o 2,4 % viac). Oproti predchádzajúcim rokom došlo k zmene pomeru žien a mužov vo vekovej skupine 60 a viac. V roku 2021 bol počet mužov v danej vekovej skupine vyšší oproti počtu žien o 7,2%. Medziročne sa podiel mužov v danej vekovej kategórii zvýšil o 1,5 p. b. a naopak u žien znížil. Do roku 2019 bol v danej vekovej skupine vždy vyšší počet žien ako mužov a tento stav pretrvával od roku 2006 a bol ovplyvnený okrem demografického vývoja aj nižšími dôchodkami u žien. Avšak v dôsledku valorizácie dôchodkov o pevnú sumu mohlo dôjsť aj práve k zmene pomeru žien a mužov v danej vekovej kategórii. Táto veková skupina žije predovšetkým v domácnostiach jednotlivcov bez detí (68,4 % osôb v systéme pomoci v hmotnej núdzi v tejto vekovej kategórii), pričom ženy predstavujú 53,8 % z tejto podskupiny. Oproti predchádzajúcemu roku poklesol podiel žien v danej vekovej skupine o 2,2 p. b.. Zastúpenie predmetnej cieľovej skupiny (osôb vo veku 60 a viac) v rámci celkového počtu osôb v hmotnej núdzi predstavuje 7,2 %, medziročne došlo k jeho nárastu o 0,7 p. b..

Graf 3.8 Členovia domácností v systéme pomoci v hmotnej núdzi v členení podľa veku a pohlavia (2021)

Zdroj: RSD MIS

Na základe účelu a obsahu pomoci v hmotnej núdzi, ktorá pozostáva z *dávky v hmotnej núdzi* (na šiestich úrovniach), *ochranného príspevku* (na troch úrovniach), *aktivačného príspevku* (na dvoch úrovniach), *príspevku na nezaopatrené dieťa* a *príspevku na bývanie* (na dvoch úrovniach) bola situácia vo vývoji počtu príjemcov nasledujúca:

Ochranný príspevok je určený na zabezpečenie osobitných výdavkov členov domácností, ktorí nemajú možnosť zabezpečiť si príjem alebo zvýšiť si príjem vlastnou prácou. Poskytuje sa na základe zákonom stanovených podmienok, a v roku 2021 sa poskytoval v sume:

- 69,40 eura mesačne, ak ide o člena domácnosti, ktorý má vek potrebný na starobný dôchodok, je poberateľom predčasného starobného dôchodku, má invaliditu z titulu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %, je osamelý rodič starajúci sa o dieťa do 31 týždňov veku, osobne sa stará o fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím, zúčastňuje sa na resocializačných programoch v resocializačnom stredisku pobytovou formou, atď.,
- 38,10 eura mesačne, ak má nepriaznivý zdravotný stav, za ktorý sa považuje choroba, úraz alebo karanténne opatrenie, trvajúce viac ako 30 po sebe nasledujúcich dní, ak ide o tehotnú ženu od začiatku ôsmeho týždňa pred očakávaným dňom pôrodu; na základe nariadenia⁴⁴ sem patrili aj osoby, ktoré v dôsledku prekážky na strane organizátora alebo z dôvodu nariadenia karanténneho opatrenia nemohli vykonávať aktivačnú činnosť,

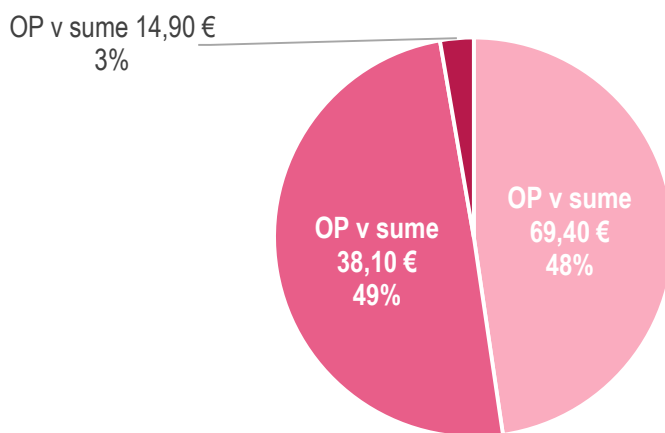
⁴⁴ Nariadenie vlády č. 102/2020 Z.z. o niektorých opatreniach v oblasti sociálnych vecí, rodiny a služieb zamestnanosti v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19.

- 14,90 eura mesačne, ak ide o tehotnú ženu od začiatku štvrtého mesiaca tehotenstva alebo rodiča dieťaťa do 1 roka jeho veku.

V roku 2021 bolo členom domácností priznaných priemerne mesačne 11 822 nárokov na ochranný príspevok, z toho s nárokom na sumu 69,40 eura v 5 662 prípadoch, s nárokom na sumu 38,10 eura v 5 893 prípadoch a s nárokom na sumu 14,90 eura v 323 prípadoch, z toho v 110 prípadoch rodičom starajúcim sa o dieťa do 1 roka veku a v 213 prípadoch tehotným ženám⁴⁵. Priemerne mesačne (január až máj) bolo priznaných 5 317 nárokov v prípade osôb, ktoré v dôsledku prekážky na strane organizátora alebo z dôvodu nariadenia karanténneho opatrenia nemohli vykonávať aktivačnú činnosť. V grafe 3.9 je zachytený podiel ochranných príspevkov z hľadiska ich výšky na celkovom počte ochranných príspevkov.

V porovnaní s rokom 2020, pri porovnaní celkového počtu priznaných nárokov na ochranný príspevok, došlo k poklesu o 33,1 %.

Graf 3.9 Rozdelenie priznaných ochranných príspevkov podľa výšky nároku (priemer za rok 2021)

Zdroj: RSD MIS

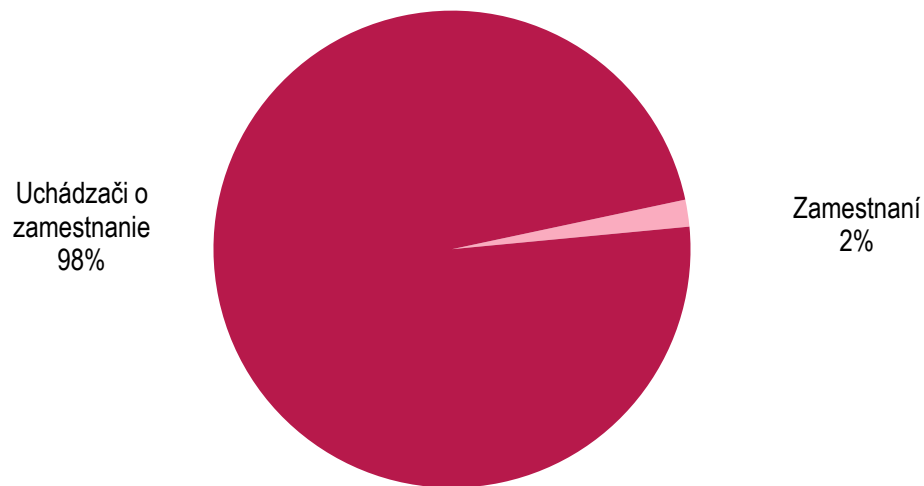
Aktivačný príspevok je určený na podporu získania, udržania, prehĺbenia alebo zvýšenia vedomostí, odborných zručností, praktických skúseností a pracovných návykov za účelom zvýšenia pracovného uplatnenia na trhu práce. Nárok na aktivačný príspevok má každý člen domácnosti, ak je zamestnaný, vedený ako uchádzač o zamestnanie alebo je mu vyplácaný rodičovský príspevok. V prípade uchádzačov o zamestnanie dôvody priznania nároku na aktivačný príspevok sú: zvyšovanie kvalifikácie, zúčastňovanie sa na vzdelávaní a príprave pre trh práce alebo vykonávanie menších obecných služieb. S účinnosťou od 1. apríla 2019 sa nastavili dve úrovne aktivačného príspevku, a to vo vyššej sume pre člena domácností, ktorý má príjem zo závislej činnosti najmenej vo výške minimálnej mzdy a v nižšej sume pre člena domácností, ktorý je uchádzač o zamestnanie alebo sa mu vypláca rodičovský príspevok, ak študuje na strednej škole alebo na vysokej škole alebo vykonáva dobrovoľnú vojenskú prípravu.

V roku 2021 bol nárok na aktivačný príspevok priznaný v priemere mesačne 19 880 členom domácností, z toho s nárokom na sumu 138,70 eur v prípade 363 členov domácností s príjmom zo závislej činnosti minimálne na úrovni minimálnej mzdy, s nárokom na sumu 69,40 eur v prípade 19 509 členov - uchádzačov o zamestnanie a 8 členov - študentov na rodičovskom príspevku. Z celkového počtu uchádzačov o zamestnanie, ktorým bol priznaný nárok na aktivačný príspevok, bolo 18 906 členov domácností vykonávajúcich menšie obecné služby alebo menšie služby pre samosprávny kraj, čo predstavuje 95,1 % z celkového počtu priznaných nárokov na aktivačný príspevok.

⁴⁵ od začiatku štvrtého týždňa tehotenstva.

V porovnaní s rokom 2020 bol zaznamenaný medziročne pokles počtu priznaných nárokov na aktivačný príspevok o 11,7 %. V grafickom znázornení je zobrazené rozdelenie priznaných aktivačných príspevkov iba z dôvodu zamestnania a uchádzačov o zamestnanie, nakoľko počet študentov poberajúcich rodičovský príspevok je z celkového priemerného mesačného počtu osôb, ktoré sú zároveň uchádzačmi o zamestnanie, priznaný nárok na aktivačný príspevok 40,1 %; oproti predchádzajúcemu roku sa tento podiel znížil o 4,1 p. b., čo bolo spôsobené aj poklesom možností vykonávania aktivačných činností počas pandémie COVID-19.

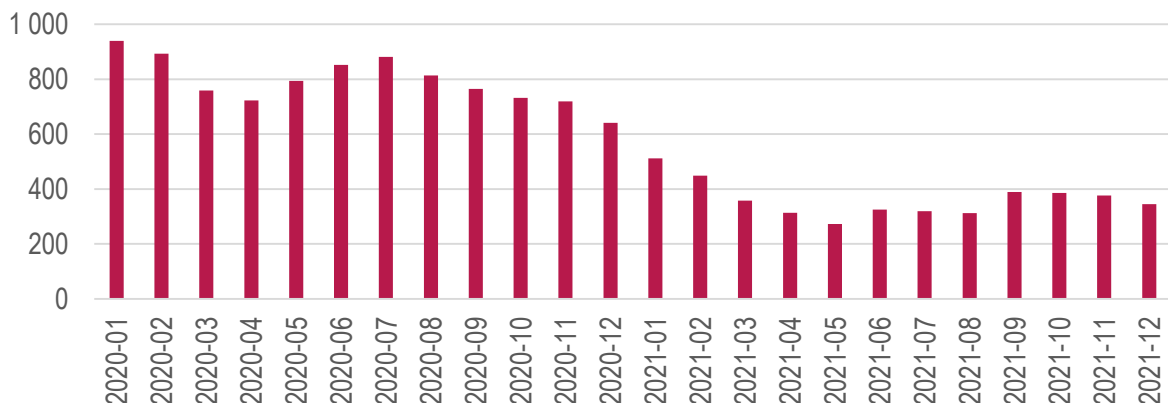
Graf 3.10 Rozdelenie priznaných aktivačných príspevkov podľa dôvodu priznania (priemer za rok 2021)

Zdroj: RSD MIS

V zmysle nariadenia⁴⁶ počas pandémie COVID-19 bol zachovaný nárok na aktivačný príspevok pre člena domácností, ktorý má príjem zo závislej činnosti najmenej vo výške mesačnej mzdy aj vtedy, ak jeho príjem počas pandémie COVID-19 túto výšku nedosahoval. V porovnaní s rokom 2020 došlo k výraznému zníženiu nárokov v prípade tohto aktivačného príspevku aj napriek zavedenému opatreniu, a to o 54,2 %. Vývoj je možné sledovať v grafe 3.11.

Graf 3.11 Vývoj aktivačného príspevku priznaného zamestnaným osobám s príjmom na úrovni minimálnej mzdy za obdobie 2020 - 2021

Zdroj: RSD MIS

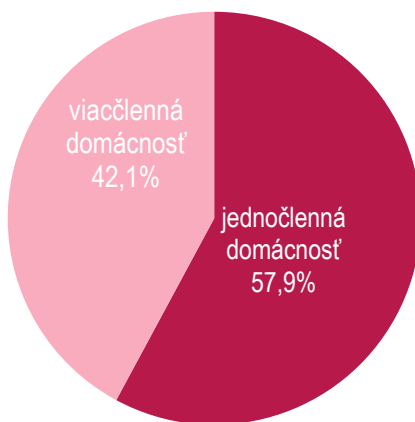
⁴⁶ Nariadenie vlády č. 102/2020 Z.z. o niektorých opatreniach v oblasti sociálnych vecí, rodiny a služieb zamestnanosti v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19.

Príspevok na nezaopatrené dieťa je určený na podporu výchovy, vzdelávania a všestranného rozvoja dieťaťa v domácnosti, ktoré si riadne plní povinnú školskú dochádzku. Výška nároku na príspevok pre každé nezaopatrené dieťa od 1. januára 2021 bola 19,00 eur mesačne. V roku 2021 bol nárok na príspevok na nezaopatrené dieťa priznaný v priemere mesačne na 28 765 nezaopatrených detí, čo predstavuje 93,5 %-ný podiel na celkovom priemernom počte nezaopatrených detí vo veku plnenia si povinnej školskej dochádzky v systéme pomoci hmotnej núdzi. Ide o vyšší podiel detí ako v prípade roku 2020 (91,9%). Medziročne došlo k poklesu počtu priznaných nárokov na príspevok na nezaopatrené dieťa o 9,9 %. Aj tu sa prejavil vplyv poklesu počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi.

Príspevok na bývanie je určený na úhradu nákladov spojených s bývaním. Nárok naň vzniká, ak je niektorý člen domácnosti vlastníkom alebo spoluvlastníkom bytu, vlastníkom alebo spoluvlastníkom rodinného domu, nájomcom bytu, nájomcom rodinného domu alebo nájomcom obytnej miestnosti v zariadení určenom na trvalé bývanie alebo býva v byte alebo v rodinnom dome na základe práva doživotného užívania a zároveň uhrádza náklady spojené s bývaním. Nárok na príspevok na bývanie vzniká aj v prípade, že domácnosť býva v zariadení podporovaného bývania, zariadení pre seniorov, domove sociálnych služieb alebo špecializovanom zariadení s celoročnou pobytovou formou, v útulku, domove na polceste, zariadení núdzového bývania alebo v krízovom stredisku.

V roku 2021 bol nárok na príspevok na bývanie priznaný priemerne mesačne 26 838 domácnostiam. Z celového počtu domácností, resp. príjemcov pomoci v hmotnej núdzi bol nárok na príspevok na bývanie priznaný 45,6 % domácnostiam. V porovnaní s rokom 2020 došlo k poklesu počtu domácností, ktorým bol nárok na príspevok na bývanie priznaný o 6,4 %. Táto situácia kopíruje celkovú situáciu v poklese počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi.

Graf 3.12 Rozdelenie priznaných príspevkov na bývanie podľa veľkosti domácnosti (priemer za rok 2021)

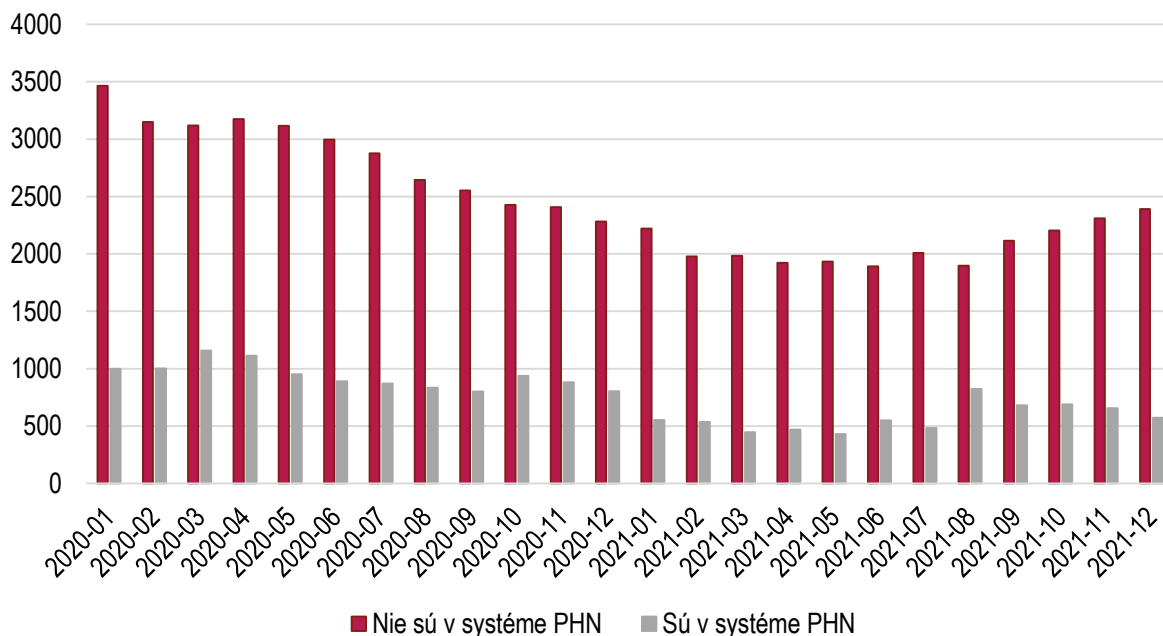
Zdroj: RSD MIS

Osobitný príspevok

V rámci systému pomoci v hmotnej núdzi boli zadefinované aj podmienky poskytovania osobitného príspevku. S účinnosťou od 1. januára 2015 bol umožnený súbeh pomoci v hmotnej núdzi, príjmu zo zamestnania a osobitného príspevku. Toto opatrenie sa zameriava na motiváciu dlhodobo nezamestnaných a dlhodobo neaktívnych osôb v systéme pomoci v hmotnej núdzi uplatniť sa na trhu práce, resp. vrátiť sa na trh práce. Z praxe vyplýva, že osobitný príspevok je účinným a atraktívnym nástrojom, ktorý zlepšuje celkovú situáciu rodín v hmotnej núdzi cez aktívny prístup k zlepšeniu svojej sociálnej a príjmovej situácie participáciou na trhu práce. S účinnosťou od 1. apríla 2019 sa predĺžila doba pobrania osobitného príspevku z 12 na 18 mesiacov. Príjemca pomoci v hmotnej núdzi, ktorý sa zamestná a má príjem v rozsahu od polovice minimálnej mzdy do dvojnásobku minimálnej mzdy, môže počas osemnástich mesiacov poberať osobitný príspevok súbežne so mzdou (12 mesiacov v sume 126,14 eur a 6 mesiacov v sume 63,07 eur).

V roku 2021 bol osobitný príspevok poskytnutý priemerne mesačne 2 645 osobám, z toho 78,3 % osobám nebola poskytovaná pomoc v hmotnej núdzi, resp. 21,7 % osôb bolo posudzovaných v rámci domácnosti na účely poskytovania pomoci v hmotnej núdzi.

Graf 3.13 Vývoj podielu príjemcov osobitného príspevku podľa toho či sú alebo nie sú naďalej v systéme pomoci v hmotnej núdzi v rokoch 2020 a 2021

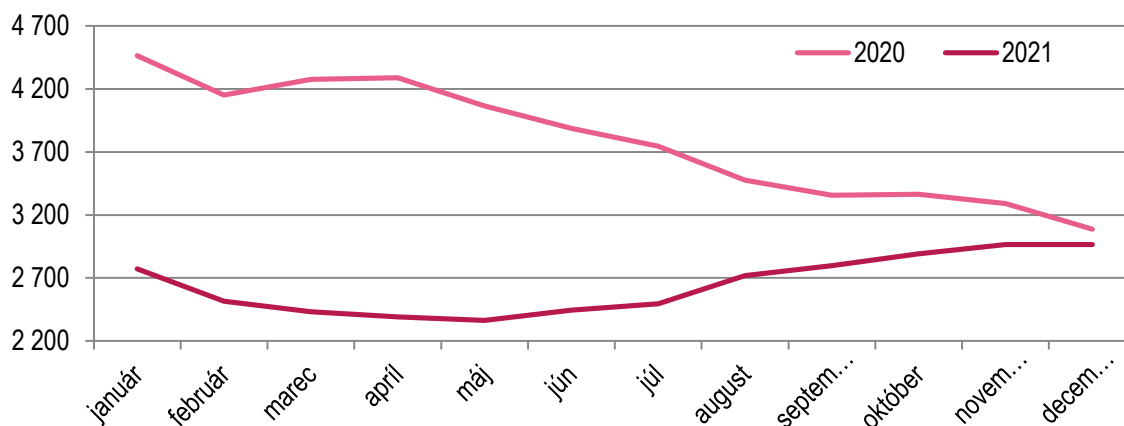

Zdroj: RSD MIS

V grafe 3.13 je premietnutý vývoj počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi v členení, či sú zároveň členmi domácnosti v systéme pomoci v hmotnej núdzi alebo nie. Zároveň z grafického znázornenia (graf 3.14) je zrejmé, že pandémia COVID 19 ovplyvnila aj celkový vývoj počtu príjemcov osobitného príspevku. V začiatkoch roku 2021 pokračoval klesajúci trend, ktorý začal ešte v priebehu roku 2020. K zlomu došlo v mesiaci júl 2021 a rastúci trend sa udržal až do konca roka 2021.

Z celkového priemerného mesačného počtu poskytnutých osobitných príspevkov bolo v nižšej sume poskytnutých 19,2 % (poklesu o 4,2 p. b.), vo vyššej sume 71,7 % (nárast o 0,9 p. b.) a v alikvotnej čiastke iba 9,1 % (nárast o 3,4 p. b.) príspevkov. Celkovo bolo na osobitný príspevok vyplatených 3 512 223 eur (pokles o 29,1%). Pri medziročnom porovnaní došlo k poklesu počtu poskytnutých príspevkov o 30,2 %.

Graf 3.14 Vývoj počtu poskytnutých osobitných príspevkov v rokoch 2020 a 2021

Zdroj: RSD MIS

3.4.2 Dotácie pre dieťa

Ide o podporné opatrenie zamerané na zvýšenie motivácie detí z nízkoprijimových rodín k plneniu povinnej školskej dochádzky, realizované prostredníctvom dotačného programu MPSVR SR. Prostredníctvom dotačného programu MPSVR SR poskytuje dotáciu na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa (ďalej len „dotácia na stravu“) a dotáciu na podporu výchovy k plneniu školských povinností dieťaťa (ďalej len „dotácia na školské potreby“). Dotácie sú poskytované zriaďovateľovi školského zariadenia, ktoré dieťa navštevuje, ten dieťaťu priamo zabezpečí z prostriedkov dotácie školské potreby alebo stravu.

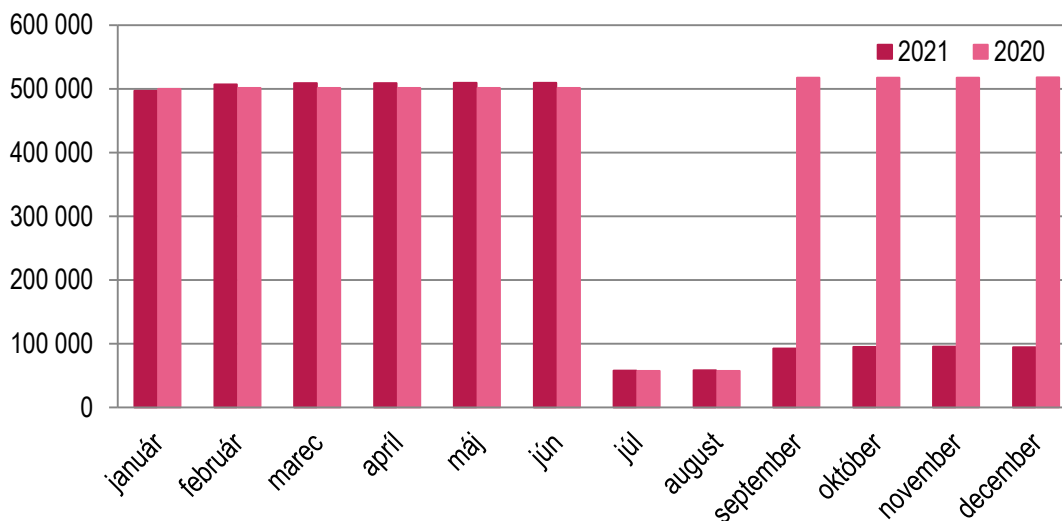
Poskytovanie dotácie na stravu, ako aj dotácie na školské potreby je upravené zákonom č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov. S účinnosťou od 1. augusta 2021 sa upravila cieľová skupina na poskytnutie dotácie na stravu, a to na každé dieťa, ktoré

- navštevuje materskú školu alebo základnú školu a v materskej škole alebo základnej škole je najmenej 50% detí z domácností, ktorým sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi,
- žije v domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi alebo ktorej priemerný mesačný príjem za posledných šesť mesiacov je najviac vo výške životného minima,
- žije v domácnosti, v ktorej si ani jeden člen domácnosti neuplatnil (nemohol alebo nechcel) na toto dieťa nárok na daňový bonus poskytovaný na deti od 6 do 15 rokov veku (platí len pre deti v poslednom ročníku materskej školy a základnej školy).

Zároveň sa zvýšila suma predmetnej dotácie na 1,30 eur na deň a dieťa.

V roku 2021 boli vyplatené finančné prostriedky na dotáciu na stravu v sume 76 283 321 eur⁴⁷, v porovnaní s rokom 2020 to predstavuje pokles o 4 327 568 eur (5,37%). Priemerný mesačný počet detí, ktorým bola dotácia poskytnutá je 353 456; v porovnaní s rokom 2020 došlo k poklesu o 31,9 % (pokles o 165 854 detí). Vývoj mesačného počtu detí, na ktoré sa poskytla predmetná dotácia je znázornený v grafe 3.15, v rámci ktorého je zrejмый vplyv legislatívnych zmien týkajúcich úpravy podmienok poskytovania dotácie na stravu v nadväznosti na prijaté opatrenia v daňovom systéme, a to zvýšenie daňového bonusu na dieťa od 6 až do dovŕšenia 15 rokov.

Graf 3.15 Vývoj počtu detí, na ktoré sa poskytla dotácia na stravu za roky 2020 a 2021

Zdroj: RSD MIS

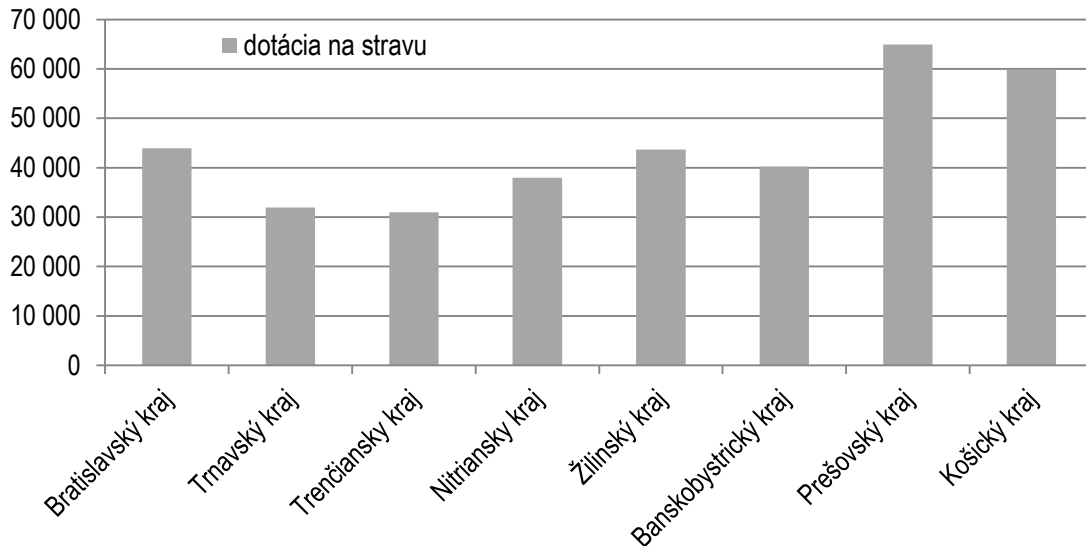
Dotácia na školské potreby tvorila sumu 991 500 eur⁴⁸ a bola poskytnutá v I. polroku 2021 na 29 879 detí (pokles oproti I. polroku 2020 o 15,9 %) a v II. polroku 2021 na 30 057 (pokles oproti II. polroku 2020 o 11,9 %).

⁴⁷ údaj z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

⁴⁸ údaj z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

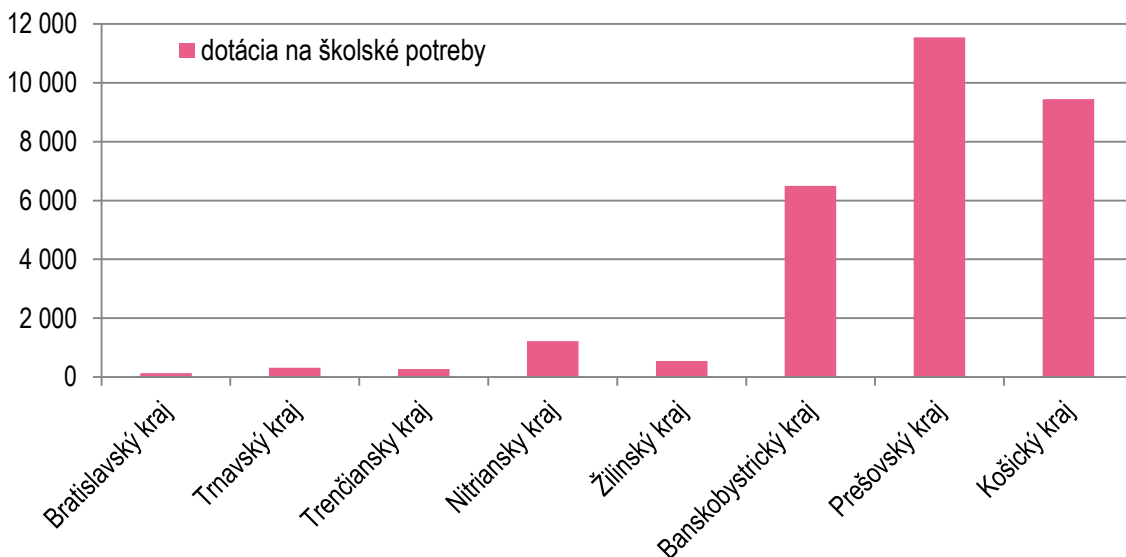
Pokles počtu detí, na ktoré bola poskytnutá dotácia na školské potreby, bol ovplyvnený predovšetkým poklesom počtu príjemcov pomoci v hmotnej núdzi, ktoré sú domácnosťami s deťmi.

Graf 3.16 Regionálne rozdelenie detí, na ktoré sa poskytla dotácia na stravu 2021 (priemer)

Zdroj: RSD MIS

Graf 3.17 Regionálne rozdelenie detí, na ktoré sa poskytla dotácia na školské potreby 2021 (priemer)

Zdroj: RSD MIS

Z pohľadu regionálneho rozmiestnenia počtu detí, na ktoré boli poskytnuté dotácie podľa vyššie citovaného zákona o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR, je situácia zachytená v predchádzajúcich grafoch. Najvyšší objem dotácií bol poskytnutý z pohľadu regionálneho rozmiestnenia počtu detí pri poskytovaní dotácie na školské potreby pre Prešovský, Košický a Banskobystrický kraj. V prípade dotácie na stravu ide o Prešovský, Košický, Bratislavský a Žilinský kraj. V tomto prípade sa prejavila zmena týkajúca sa rozšírenia cieľovej skupiny na všetky deti v základných školách s účinnosťou od 1. septembra 2019, čím sa v rámci regionálneho rozdelenia zvýšil aj počet detí, na ktorých sa predmetná dotácia poskytla v Bratislavskom kraji.

3.4.3 Podpora v čase pandémie COVID-19

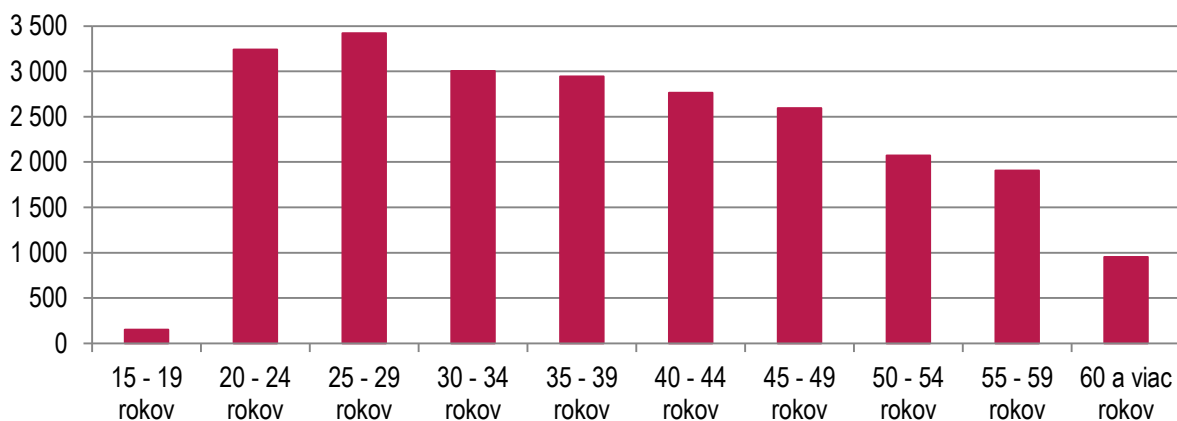
Dotácia na podporu humanitárnej pomoci (tzv. SOS dotácia)

V zmysle nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 103/2020 Z. z. o niektorých opatreniach v oblasti dotácií v pôsobnosti MPSVR SR v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 v znení neskorších predpisov bola s účinnosťou od 30. apríla 2020 zavedená dotácia na podporu humanitárnej pomoci (ďalej len „SOS dotácia“). SOS dotácia je určená pre fyzické osoby, ktoré v čase krízovej situácie prestali vykonávať zárobkovú činnosť a nemali žiaden iný príjem zo závislej činnosti, z podnikania alebo inej samostatnej zárobkovej činnosti a zároveň nemali nárok na inú formu pomoci od štátu (napr. prvá pomoc, dávka v nezamestnanosti) okrem výnimiek (napr. starobný dôchodok). Výška dotácie v období apríl – august bola v sume 210 eur mesačne a v období október až december v sume 300 eur.

V priebehu roka 2021 bola SOS dotácia poskytovaná v období od januára do júla 23 054 žiadateľom. Vyplatené finančné prostriedky na SOS dotáciu v roku 2021 predstavovali alokáciu 66 145 629 eur.

Na základe vekovej štruktúry žiadateľov o SOS dotáciu je zrejmé, že najviac zastúpená bola veková skupina 25-29 rokov.

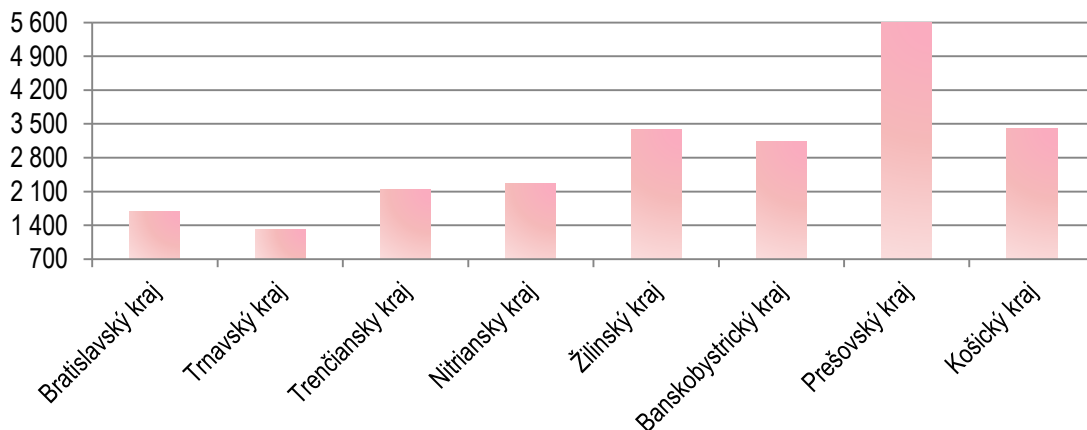
Graf 3.18 Veková štruktúra žiadateľov o SOS dotáciu

Zdroj: RSD MIS

Z regionálneho pohľadu najväčšie zastúpenie žiadateľov o SOS dotáciu v mesiaci december mal Prešovský kraj, následne Žilinský a Košický kraj.

Graf 3.19 Počet žiadateľov o SOS dotáciu z regionálneho pohľadu

Zdroj: RSD MIS

Jednorazové zvýšenie pomoci v hmotnej núdzi

V roku 2021 bolo vyplatené jednorazové zvýšenie sumy pomoci v hmotnej núdzi v sume 333 Eur na každé dieťa, ktoré bolo členom domácností, ktorej vznikol nárok na poskytnutie pomoci v hmotnej núdzi v období od marca 2020 do apríla 2021, a nezaopatrené dieťa bolo členom domácnosti aspoň jeden kalendárny mesiac v danom období. Celkovo išlo o 6 467 domácností, ktorým sa poskytlo jednorazové zvýšenie pomoci v hmotnej núdzi na 15 087 detí.

3.4.4 Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela

Opatrenia sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej len „SPODaSK“) sa vykonávajú pre dieťa, plnoletú fyzickú osobu, rodinu, prípadne skupinu alebo komunitu v zmysle zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kurateli a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnoprávnej ochrane detí“). Aj v roku 2021 pandémia COVID-19 významnou mierou ovplyvnila výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

V roku 2021 zabezpečovalo výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na 46 úradoch PSVR – odboroch sociálnych vecí a rodiny, oddeleniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (orgány sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately) 850 zamestnancov.

V priebehu roku 2021 bolo zaznamenaných 12 914 nových rodín a 19 650 nových detí, pre ktoré boli vykonávané opatrenia SPODaSK.

V pôsobnosti úradov PSVR ako orgánov SPODaSK je okrem iného podávanie návrhov a podnetov vo veciach maloletých detí príslušným súdom. V roku 2021 úrady PSVR podali súdom 2 495 návrhov a podnetov. V roku 2021 podali orgány SPODaSK súdu alebo iným štátnym orgánom 24 149 správ vo veciach výživy a výchovy maloletých (24 963 v roku 2020).

Orgán SPODaSK zisťoval z vlastného podnetu, na dožiadanie súdu alebo iného podnetu názor dieťaťa na situáciu, v ktorej sa nachádza, celkovo sa vykonalo 27 362 zisťovaní názoru dieťaťa (v roku 2020 bolo 25 822 zisťovaní názoru).

Ak je to potrebné v záujme dieťaťa, orgán SPODaSK rozhodne o uložení výchovného opatrenia, pričom v roku 2021 boli orgánmi SPODaSK uložené výchovné opatrenia pre 120 detí (v roku 2020 pre 140 detí). Súdny nariadil v priebehu roka 2020 výchovné opatrenia pre 1 336 detí (pre 1 006 detí v roku 2020).

Sociálna kuratela pre deti

Výkon opatrení sociálnej kurately detí zabezpečovalo v sledovanom roku 114 zamestnancov úradov PSVR – sociálnych kurátorov pre deti, ktorí sa na túto oblasť špecializujú. Opatrenia boli v sledovanom roku vykonávané spolu pre 14 007 detí (tabuľka 3.24). Na jedného sociálneho kurátora pripadalo priemerne riešenie situácie pre 123 detí.

Z hľadiska dôvodov boli opatrenia sociálnej kurately pre deti vykonávané u 1 559 mladistvých z dôvodu spáchania trestnej činnosti a u 781 detí, ktoré spáchali čin inak trestný. V roku 2021 bola pomoc a ochrana v priestupkovom konaní poskytnutá 3 101 deťom. Pre 160 detí vykonávali v roku 2021 sociálni kurátori opatrenia sociálnej kurately z dôvodu experimentovania a závislosti na drogách, 25 z nich bolo vo veku do 14 rokov. Pre 13 detí boli vykonávané opatrenia z dôvodu iných závislostí. Spolu 5 646 detí bolo v starostlivosti sociálnych kurátorov z dôvodu zanedbávania školskej dochádzky. Počet detí, pre ktoré bola vykonávaná sociálna kuratela z dôvodu, že sa stali obeťami trestných činov, stúpol na 330 detí (220 detí v roku 2020). Opatrenia sociálnej kurately detí boli vykonávané pre 1 174 detí, ktoré sa stali svedkami trestného činu (870 v roku 2020).

Tabuľka 3.22 Počet detí, pre ktoré sa vykonávala v rokoch 2020 a 2021 sociálna kuratela

Rok	Počet detí spolu	Počet detí			
		do 14 rokov		vek 15 – 18 rokov	
		chlapci	dievčatá	chlapci	dievčatá
2020	12 508	3 666	2 194	4 522	2 126
2021	14 007	4 489	2 878	4 506	2 134

Zdroj: MPSVR SR

Sociálna kuratela pre plnoleté fyzické osoby

V roku 2021 sa opatrenia sociálnej kurately vykonávali pre 5 988 klientov (v roku 2020 pre 5 396 klientov) – plnoletých fyzických osôb a vykonávalo ich 53 sociálnych kurátorov. Na jedného sociálneho kurátora pripadalo riešenie situácie priemerne pre 113 klientov.

Opatrenia sociálnej kurately pre plnoletých boli vykonávané najmä pre klientov po prepustení, prípadne po podmienanom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody. Na účel uľahčenia ich resocializácie je možné podľa zákona o sociálnoprávnej ochrane detí poskytnúť resocializačný príspevok. V roku 2021 sociálni kurátori poskytli resocializačný príspevok 3 109 osobám. Finančné prostriedky vyplatené na resocializačný príspevok boli v roku 2021 v celkovej výške 258 445 eur. Porovnanie s rokom 2020 je uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 14.

Násilie páchané v rodinách, týrané, zanedbávané a zneužívané deti

V oblasti násillia páchaného v rodinách, u týraných, zanedbávaných a zneužívaných detí, úrady PSVR v sledovanom roku na základe dôvodného podozrenia vykonávali opatrenia SPODaSK celkom pre 1 252 detí. V 75 prípadoch orgány SPODaSK podali návrh na začatie trestného stíhania. Bližšie informácie uvádza príloha ku kapitole 3, tabuľka 15.

Výkon súdnych rozhodnutí v zariadeniach pobytovou formou a ochranná výchova

Celkovo bolo vo všetkých typoch zariadení na výkon rozhodnutia súdu umiestnených 5 196 detí na základe rozhodnutia súdu o ústavnej starostlivosti, výchovnom opatrení a neodkladnom opatrení a 17 detí na základe rozhodnutia súdu o ochrannej výchove.

K 31. 12. 2021 v centrách pre deti a rodiny sa na základe dohody poskytovala starostlivosť 366 klientom pobytovou formou (deťom, deťom s rodičmi, mladým dospelým, plnoletým fyzickým osobám). V centrách pre deti a rodiny v priebehu roku 2021 vykonávali opatrenia pre 10 934 klientov ambulantnou a/alebo terénnou formou na základe dohody a odporúčania orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (10 164 klientom v roku 2020). Podľa účelu majú centrá pre deti a rodiny spracovaný program alebo špecializovaný program alebo resocializačný program. K 31.12.2021 bolo v centrách pre deti a rodiny s programom 668 profesionálnych rodín, v ktorých bolo umiestnených 1 401 detí a mladých dospelých. Formy starostlivosti v centrách pre deti a rodiny s programom a počty umiestnených detí v jednotlivých formách starostlivosti v centrách uvádza príloha ku kapitole 3, tabuľky 16 až 18.

Maloletí bez sprievodu

V roku 2021 boli vykonané opatrenia SPODaSK pre 194 maloletých bez sprievodu (v roku 2020 pre 89 maloletých bez sprievodu).

Náhradná rodinná starostlivosť – náhradná osobná starostlivosť, pestúnska starostlivosť, poručníctvo, predosvojiteľská starostlivosť a osvojenie

V roku 2021 bolo 1 338 detí zverených do náhradného rodinného prostredia⁴⁹ (náhradná osobná starostlivosť, pestúnska starostlivosť, poručníctvo a predosvojiteľská starostlivosť). Prehľad detí zverených do jednotlivých foriem náhradného rodinného prostredia za rok 2020 a rok 2021 je uvedený v tabuľke 3.25.

K 31.12.2021 bolo celkovo 8 825 detí zverených do náhradnej osobnej starostlivosti, pestúnskej starostlivosti a poručníctva. Celkový počet detí zverených do jednotlivých foriem náhradnej rodinnej starostlivosti a porovnanie s predchádzajúcim rokom uvádza príloha ku kapitole 3, tabuľka 19.

⁴⁹ Náhradná starostlivosť o dieťa je definovaná zákonom č. 36/2005 Z. z. Zákon o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Vo všeobecnosti pri náhradnej rodinnej starostlivosti rozlišujeme viaceré druhy: zverenie maloletého dieťaťa do osobnej starostlivosti inej fyzickej osoby než rodiča; pestúnska starostlivosť; poručníctvo, ak sa poručník osobne stará o dieťa; to neplatí, ak sa poručník osobne stará o dieťa, ktorého rodičia nie sú plnoletí; dočasné zverenie dieťaťa do starostlivosti osoby, ktorá má záujem stať sa pestúnom; zverenie dieťaťa do starostlivosti fyzickej osoby rozhodnutím súdu o nariadení predbežného opatrenia, ak súd koná o zverení dieťaťa do náhradnej starostlivosti tejto fyzickej osobe; zverenie dieťaťa do predosvojiteľskej starostlivosti alebo zverenie dieťaťa do starostlivosti fyzickej osoby rozhodnutím súdu o nariadení predbežného opatrenia, ak súd koná o zverení dieťaťa do predosvojiteľskej starostlivosti. Štát za účelom podpory náhradnej rodinnej starostlivosti poskytuje rôzne príspevky na podporu náhradnej starostlivosti, uvedené v podkapitole 3.4.5.

V roku 2021 bolo právoplatným rozhodnutím súdu osvojených 193 detí, z ktorých bolo 1 dieťa osvojené do cudziny. Do predosvojiteľskej starostlivosti bolo zverených 87 detí, z toho do cudziny boli zverené 2 deti.

Tabuľka 3.23 Počet detí zverených do náhradných rodín v rokoch 2020 a 2021

Rok	Osvojenie (zverené do predosvojiteľskej starostlivosti)	Náhradná osobná starostlivosť	Pestúnska starostlivosť	Poručníctvo	Spolu
2020	96	947	68	151	1 262
2021	87	1007	85	159	1 338

Zdroj: V(MPSVR SR) 12-01

Poradensko-psychologické služby

V roku 2021 pracovalo na referátoch poradensko-psychologických služieb (ďalej len „RPPS“) úradov PSVR 88 zamestnancov; spolu poskytli 43 881 konzultácií pri celkovom počte 7 462 prípadov.

Ťažiskové činnosti RPPS:

a) psychologické partnerské, manželské a rodinné poradenstvo, psychologická diagnostika, krízová psychologická intervencia

- v oblasti pomoci dieťaťu, rodičom alebo plnoletej fyzickej osobe pri riešení výchovných, manželských, rodinných a iných sociálnych problémov,
- v oblasti pomoci manželom, rodičom maloletých detí v rozvoje a po rozvoje, taktiež ich maloletým deťom,
- v oblasti pomoci pri úprave styku rodičov s dieťaťom,
- v oblasti skúmania názoru dieťaťa vo veciach, ktoré sa ho týkajú, v prípade, že dieťa a/alebo rodina je klientom RPPS,
- v oblasti pomoci jednotlivcom a rodine s problémom násilia a drogovej závislosti, v oblasti pomoci jednotlivcom a rodine v krízových situáciách a v závažných životných zmenách

b) špecializovaná príprava fyzických osôb – záujemcov o vykonávanie náhradnej rodinnej starostlivosti

- psychologické posudzovanie predpokladov a príprava fyzických osôb – záujemcov o vykonávanie náhradnej rodinnej starostlivosti,

Základné štatistické údaje o činnosti RPPS sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľky 20 a 21.

3.4.5 Príspevky na podporu náhradnej starostlivosti

Zákon č. 627/2005 Z. z. o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa v znení neskorších predpisov podporuje prostredníctvom finančných príspevkov vykonávanie osobnej starostlivosti o dieťa inou fyzickou osobou, ak rodičia nezabezpečujú alebo nemôžu zabezpečiť osobnú starostlivosť o dieťa.

Dňa 1. januára 2019 vstúpila do platnosti novela zákona č. 627/2005 Z. z. o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa. Cieľom návrhu zákona bolo zlepšenie finančnej podpory detí v náhradnej starostlivosti. Výška opakovaného príspevku dieťaťu sa upravila na úroveň úhrady výdavkov na dieťa v profesionálnej rodine. Účelom bolo posilnenie finančnej podpory náhradnej starostlivosti o dieťa opakovaným príspevkom dieťaťu, aby čo najviac detí vyrastalo v rodinnom prostredí. Rozšíril sa okruh oprávnených osôb pre nárok na opakovaný príspevok náhradnému rodičovi o náhradných rodičov, ktorí majú dieťa zverené do náhradnej osobnej starostlivosti a nie sú jeho príbuzným v priamom rade. Z dôvodu administratívneho a legislatívno-technického zjednodušenia sa navrhlo sumu príspevkov vyjadriť ako násobok životného minima nezaopatreného dieťaťa.

Tabuľka 3.24 Sumy príspevkov na podporu náhradnej starostlivosti v roku 2021

Príspevky na podporu náhradnej starostlivosti	
Jednorazový príspevok pri zverení do náhradnej starostlivosti	829,86 eur
Jednorazový príspevok pri zániku náhradnej starostlivosti	10,2 nás. sumy ŽM *
Opakovaný príspevok dieťaťu	
Do 10 rokov	2 nás. sumy ŽM *
Od 10 do 15 rokov	2,3 nás. sumy ŽM *
Nad 15 rokov	2,5 nás. sumy ŽM *
Opakovaný príspevok náhradnému rodičovi	1,95 nás. sumy ŽM *
Zvýšenie opakovaného príspevku náhradnému rodičovi	1,39 nás. sumy ŽM *
Osobitný opakovaný príspevok náhradnému rodičovi	0,8 nás. sumy ŽM *

Zdroj: MPSVR SR

* ŽM - životné minimum pre nezaopatrené dieťa

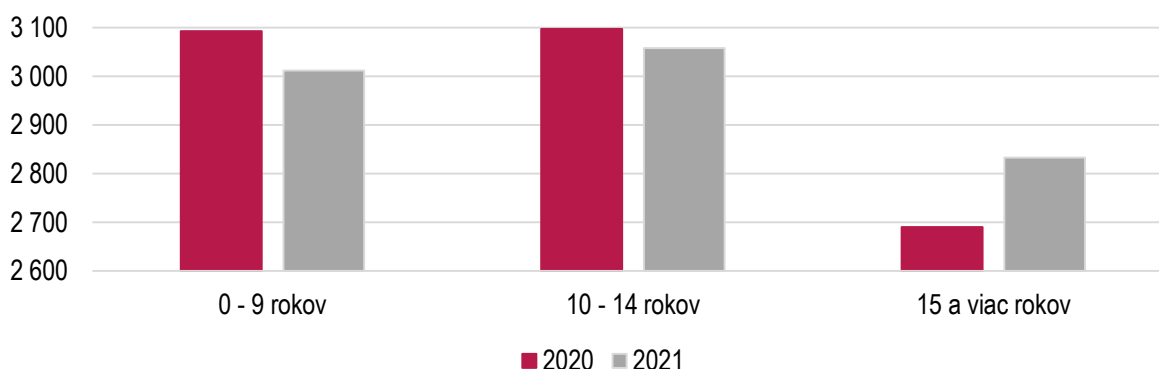
Jednorazový príspevok pri zverení do náhradnej starostlivosti sa poskytuje dieťaťu pri zverení do náhradnej starostlivosti na podporu zabezpečenia základného osobného vybavenia dieťaťa. Od 1. 8. 2021 bola suma príspevku ustanovená na výšku sumy príspevku pri narodení dieťaťa (829,86 eur).

Súčasne v roku 2021 sa upravilo posudzovanie nároku na príspevok v prípade zvereného dieťaťa do náhradnej starostlivosti, ktoré bolo pri podaní návrhu na zverenie mladšie ako 6 mesiacov. Príspevok bol v roku 2021 poskytnutý na 973 (857) detí, čo je o 116 detí viac ako v roku 2020. Z celkového počtu detí bolo 75,0 % detí zverených do náhradnej osobnej starostlivosti, 8,0 % detí do pestúnskej starostlivosti, 6,4 % detí bolo zverených predbežným opatrením súdu do predosvojiteľskej starostlivosti, 4,2 % detí bolo zverených do predosvojiteľskej starostlivosti a 6,4 % detí bolo zverených poručníkovi. Spolu bolo na tento príspevok vyplatených 639 047 eur, čo predstavuje medziročný nárast o 181 129 eur.

Jednorazový príspevok pri zániku náhradnej starostlivosti sa poskytuje za účelom podpory osamostatnenia sa dieťaťa. V roku 2021 bol príspevok vyplatený na 611 detí, čo je o 109 detí viac ako v roku 2020. Z celkového počtu detí u 77,0 % detí došlo k zániku náhradnej osobnej starostlivosti, u 17,3 % k zániku pestúnskej starostlivosti a u 5,7 % k zániku poručníctva. Spolu bolo na príspevok vyplatených 614 598 eur, čo predstavuje medziročný nárast o 119 167 eur.

Opakovaný príspevok dieťaťu sa poskytuje za účelom podpory uspokojovania potrieb dieťaťa, najmä na úhradu nákladov na výživu, výchovu, vzdelávanie a bývanie dieťaťa. V sledovanom období bol príspevok vyplatený priemerne mesačne na 9 174 detí (nárast oproti roku 2020 o 297 detí) celkovo v sume 21 797 765 eur, čo predstavuje medziročný nárast o 1 522 102 eur, t.j. nárast o 7,51 %. Podľa jednotlivých foriem náhradnej starostlivosti bolo v priemere zastúpených 74,6 % detí v náhradnej osobnej starostlivosti, 14,3 % detí v pestúnskej starostlivosti, 7,3 % detí zverených do náhradnej starostlivosti na základe predbežného opatrenia a 3,9 % detí v poručníctve.

Graf 3.20 Počet detí podľa vekových kategórií, na ktoré bol vyplatený opakovaný príspevok dieťaťu

Zdroj: RSD MIS

Opakovaný príspevok náhradnému rodičovi sa poskytuje za účelom podpory vykonávania osobnej starostlivosti o dieťa, ktoré má náhradný rodič zverené do náhradnej starostlivosti. Za sledované obdobie bol príspevok poskytnutý priemerne mesačne 2 489 náhradným rodičom na 2 642 detí (v roku 2020 to bolo 2 060 náhradných rodičov na 2 617 detí). V prípade, ak sa náhradný rodič osobne staral o tri alebo viac detí, ktoré sú súrodencami, opakovaný príspevok náhradnému rodičovi sa zvýšil o 129,30 eura mesačne. V sledovanom období bolo priemerne mesačne 106 takýchto prípadov. Celková vyplatená suma na príspevok predstavuje 5 128 699 eur (medziročný nárast o 130 710 eur).

Osobitný opakovaný príspevok náhradnému rodičovi sa poskytuje za účelom podpory vykonávania osobnej starostlivosti o dieťa zverené do náhradnej starostlivosti, ktoré je občanom s ťažkým zdravotným postihnutím. Za sledované obdobie bol príspevok poskytnutý priemerne mesačne 58 náhradným rodičom, ktorí spolu vykonávajú starostlivosť priemerne mesačne o 61 ťažko zdravotne postihnutých detí (medziročný pokles o 5 náhradných rodičov a 5 ťažko zdravotne postihnutých detí). Spolu bolo na príspevok vyplatených 61 640 eur (medziročný pokles o 4 701 eur).

Odmena pestúna – § 19 ods. 3. Fyzickej osobe, ktorej po 31. decembri 2005 trvá nárok na výplatu odmeny pestúna podľa predpisu účinného do 31. decembra 2005 a zverené dieťa je jej príbuzný v priamom rade, poskytuje sa táto odmena do zániku zverenia tohto dieťaťa. Počet osôb, ktorým bola odmena pestúna vyplatená, tvorili v priemernom mesačnom vyjadrení 1 poberateľ (medziročný pokles o 3 poberateľov), ktorému bolo zverené 1 dieťa (medziročný pokles o 3 detí). Na odmenu pestúna bolo vyplatených spolu 475 eur (medziročný pokles o 2 041 eur).

Na príspevky na náhradnú rodinnú starostlivosť bolo v roku 2021 vyčerpaných celkovo 28 303 526 eur, čo predstavuje medziročný nárast o 2 007 737 eur,⁵⁰ t. j. nárast o 7,09 %.

3.4.6 Kompenzácia sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia

Právne vzťahy pri poskytovaní peňažných príspevkov na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia, pri vyhotovení preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom a parkovacieho preukazu pre fyzickú osobu so zdravotným postihnutím upravuje zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon o peňažných príspevkoch“), ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2009. Cieľom tejto úpravy právnych vzťahov je podporiť sociálne začlenenie fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti za jej aktívnej účasti pri zachovaní jej ľudskej dôstojnosti v týchto štyroch oblastiach: *oblasť mobility a orientácie, oblasť komunikácie, oblasť zvýšených výdavkov a oblasť sebaobsluhy*.

S účinnosťou od roku 2021 boli prijaté viaceré legislatívne zmeny v podmienkach poskytovania kompenzácií sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia a zmeny vo výškach peňažných príspevkov.

V nadväznosti na niektoré opatrenia v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 bol prijatý zákon č. 9/2021 Z. z., ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súvislosti s druhou vlnou pandémie ochorenia COVID-19. Tento zákon s účinnosťou od 19. januára 2021 upravil v zákone o peňažných príspevkoch zisťovanie a posudzovanie príjmu na účely poskytovania peňažných príspevkov na kompenzáciu tak, že príjem zo závislej činnosti vykonávanej na základe dohody o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru uzatvorenej počas mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu, ktorej predmetom je realizovanie opatrení prijatých na riešenie mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu sa nepovažuje za príjem.

Zákon č. 275/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a o doplnení niektorých zákonov s účinnosťou od 1. januára 2021 upravil v zákone o peňažných príspevkoch zisťovanie a posudzovanie príjmu na účely poskytovania peňažných príspevkov na kompenzáciu tak, že jednorazový doplatok k starobnému dôchodku podľa § 293 fg zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 275/2020 Z. z sa nepovažuje za príjem.

⁵⁰ údaje z Návrhu záverečného účtu kapitoly 22 - Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Zákon č. 374/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. novembra 2021 upravuje posudzovanie a zisťovanie majetku na účely poskytovania peňažných príspevkov na kompenzáciu tak, že za majetok fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím (ďalej „fyzická osoba s ŤZP“) sa nepovažuje tá časť majetku,

- s ktorou fyzická osoba s ŤZP nemôže samostatne nakladať, ak vykonala všetky právne úkony smerujúce k odstráneniu prekážky samostatne s majetkom nakladať,
- ktorá je predmetom záložného práva, a to do výšky zodpovedajúcej aktuálnej výške nesplatenej sumy pohľadávky zabezpečenej záložným právom ku dňu podania žiadosti.

Zákon č. 485/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 31. decembra 2021 upravuje odbornú spôsobilosť posudkového lekára vykonávajúceho posudkovú činnosť na účely zákona o peňažných príspevkoch. Táto právna úprava umožňuje, aby lekársku posudkovú činnosť vykonávali nielen lekári so špecializáciou posudkové lekárstvo, ale aj lekári, ktorí získali odbornú spôsobilosť na výkon špecializovaných pracovných činností v inom špecializačnom odbore, t.j. v niektorom zo špecializačných odborov uvedených v prílohe č. 3 časť A nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 296/2010 Z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností v znení neskorších predpisov. Ďalšie zmeny v podmienkach poskytovania peňažných príspevkov na kompenzáciu, ktoré upravuje tento zákon, sú účinné od 1. januára 2022.

Peňažné príspevky na kompenzáciu (ďalej aj „PP“), ktorými je možné kompenzovať sociálne dôsledky ťažkého zdravotného postihnutia, sa delia na opakované a jednorazové. Zákon o peňažných príspevkoch ustanovuje ich výšku tromi spôsobmi. Jednorazové peňažné príspevky sú ustanovené pevnou sumou. Peňažný príspevek na prepravu a peňažné príspevky na kompenzáciu zvýšených výdavkov, ktoré patria medzi opakované peňažné príspevky, sú ustanovené percentom zo sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu (ďalej aj „SZM“). Výška peňažného príspevku na opatrovanie a sadzba na jednu hodinu osobnej asistencie (patria medzi opakované peňažné príspevky) sú síce ustanovené pevnou sumou, ale podľa § 42 ods. 7 zákona o peňažných príspevkoch, môže vláda Slovenskej republiky ustanoviť nariadením výšku sadzby na jednu hodinu osobnej asistencie podľa § 22 ods. 9 a výšku peňažného príspevku na opatrovanie podľa § 40 ods. 7 a 8 citovaného zákona vždy k 1. júlu.

S účinnosťou od 1. júla 2021 nariadením vlády Slovenskej republiky č. 255/2021 Z. z., ktorým sa ustanovuje výška sadzby na jednu hodinu osobnej asistencie a výška peňažného príspevku na opatrovanie boli, upravené výšky uvedených príspevkov nasledovne:

- Sadzba na jednu hodinu osobnej asistencie bola zvýšená zo sumy 4,18 eur na sumu 4,82 eura. Sadzba na jednu hodinu osobnej asistencie slúži na výpočet výšky peňažného príspevku na osobnú asistenciu.
- Peňažný príspevek na opatrovanie poskytovaný opatrovateľovi, ktorý nepoberá žiadnu zo zákonom ustanovených dôchodkových dávok (v tzv. produktívnom veku), bol zvýšený nasledovne, ak poberateľ:
 - a) opatruje jednu fyzickú osobu s ŤZP zo sumy 476,74 eur na 508,44 eur,
 - b) opatruje dve alebo viac fyzických osôb s ŤZP zo sumy 634,06 eur na 676,22 eur.
- Peňažný príspevek na opatrovanie poskytovaný opatrovateľovi, poberajúcemu niektorú zo zákonom ustanovených dôchodkových dávok bol zvýšený nasledovne, ak poberateľ:
 - a) opatruje jednu fyzickú osobu s ŤZP zo sumy 238,37 eur na 254,22 eur,
 - b) opatruje dve alebo viac fyzických osôb s ŤZP zo sumy 317,03 eur na 338,11 eur,
 - c) opatruje jednu fyzickú osobu s ŤZP, ktorej sa poskytuje ambulantná forma sociálnej služby viac ako 20 hodín týždenne zo sumy 209,77 eur na 223,71 eur,
 - d) opatruje dve alebo viac fyzických osôb s ŤZP, ktorým sa poskytuje viac ako 20 hodín týždenne ambulantná forma sociálnej služby zo sumy 294,84 eur na 314,44 eur,
 - e) opatruje jednu fyzickú osobu s ŤZP, ktorej sa poskytuje viac ako 20 hodín týždenne ambulantná forma sociálnej služby a súčasne opatruje aj fyzickú osobu s ŤZP, ktorej sa neposkytuje alebo

poskytuje najviac 20 hodín týždenne ambulantná forma sociálnej služby zo sumy 307,52 eur na 327,97 eur.

S účinnosťou od 1. júla 2021 opatrením Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 244/2021 Z. z. o úprave súm životného minima boli zvýšené sumy životného minima. Suma životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu bola zvýšená z 214,83 eur na sumu 218,06 eur. Následne s účinnosťou od 1. júla 2021 boli zvýšené všetky druhy peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov a maximálna výška peňažného príspevku na prepravu, ktorých výška je naviazaná na SŽM.

Prehľad maximálnych výšok jednorazových peňažných príspevkov je uvedený v tabuľke 3.25 a prehľad výšok opakovaných peňažných príspevkov je uvedený v tabuľke 3.26.

Tabuľka 3.25 Maximálne výšky jednorazových peňažných príspevkov na kompenzáciu

Druhy jednorazových peňažných príspevkov na kompenzáciu	Maximálna výška v €
Peňažný príspevok na kúpu pomôcky	8 630,42
– na kúpu druhého mechanického vozíka	1 659,70
– na kúpu druhého elektrického vozíka	4 979,09
– na kúpu druhého načúvacieho aparátu	331,94
Peňažný príspevok na výcvik používania pomôcky	8 630,42
Peňažný príspevok na úpravu pomôcky	8 630,42
Peňažný príspevok na kúpu zdvíhacieho zariadenia	11 617,88
Peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla	6 638,79
– na kúpu osobného motorového vozidla s automatickou prevodovkou	8 298,48
Peňažný príspevok na úpravu osobného motorového vozidla	6 638,79
Úhrn peňažných príspevkov na úpravu bytu a peňažných príspevkov na úpravu rodinného domu v období siedmich rokov	6 638,79
Úhrn peňažných príspevkov na úpravu garáže v období siedmich rokov	1 659,70

Zdroj: MPSVR SR

Tabuľka 3.26 Prehľad opakovaných peňažných príspevkov na kompenzáciu

Druhy opakovaných peňažných príspevkov	Výška PP v € ⁵¹ do 30. 6. 2021	Výška PP v € od 1. 7. 2021
PP na osobnú asistenciu – sadzba na jednu hodinu	4,18	4,82
PP na prepravu	109,61	111,26
PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov:		
- na diétne stravovanie		
a) choroby a poruchy uvedené v prvej skupine prílohy č.5 zákona	39,88	40,48
b) choroby a poruchy uvedené v druhej skupine prílohy č.5 zákona	19,94	20,24
c) choroby a poruchy uvedené v tretej skupine prílohy č.5 zákona	11,97	12,15
- hygienu alebo opotrebovanie šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia	19,94	20,24
- zabezpečenie prevádzky osobného motorového vozidla	35,88	36,42
- starostlivosť o psa so špeciálnym výcvikom	47,85	48,57
PP na opatrovanie:		
- FO (opatrovatel') nepoberá niektorú zo zákonom ustanovených dôchodkových dávok:		
a) opatruje jednu FO s ŤZP	476,74	508,44
b) opatruje dve alebo viaceré FO s ŤZP	634,06	676,22
FO (opatrovatel') poberá niektorú zo zákonom ustanovených dôchodkových dávok		
a) opatruje jednu FO s ŤZP	238,37	254,22
b) opatruje dve alebo viaceré FO s ŤZP	317,03	338,11
- c) opatruje jednu FO s ŤZP, ktorá je viac ako 20 hodín týždenne v zariadení	209,77	223,71
d) opatruje dve alebo viaceré FO s ŤZP, ktoré sú viac ako 20 hodín týždenne v zariadení	294,84	314,44
e) opatruje FO s ŤZP, ktorá je v zariadení viac ako 20 hodín týždenne a súčasne opatruje aj druhú FO s ŤZP, ktorá nie je v zariadení alebo je v zariadení najviac 20 hodín týždenne	307,52	327,97

Zdroj: MPSVR SR

Podľa zákona o peňažných príspevkoch je možné fyzickým osobám s ŤZP po posúdení ich zdravotného stavu vyhotoviť preukaz fyzickej osoby s ŤZP, preukaz fyzickej osoby s ŤZP so sprievodcom a parkovací preukaz pre fyzickú osobu so zdravotným postihnutím. Tieto preukazy umožňujú fyzickým osobám s ŤZP využívať určité zľavy a výhody v rôznych oblastiach, čím prispievajú ku kompenzácii sociálnych dôsledkov ŤZP a sociálnemu začleneniu týchto osôb. Prehľad počtu platných preukazov k 31. decembru roku 2020 a roku 2021 rozčlenený podľa ich druhu je uvedený v tabuľke 3.29.

⁵¹ Pri PP na prepravu a PP na opatrovanie pre opatrovateľov nepoberajúcich dôchodkovú dávku do výpočtu výšky PP vstupujú aj ďalšie parametre, napríklad výška príjmu FO s ŤZP.

Tabuľka 3.27 Počet platných preukazov

Druh preukazu	Obdobie	
	k 31.12. 2020	k 31. 12. 2021
Preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím (bez sprievodcu)	177 704	176 625
Preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom	159 443	154 696
SPOLU: Preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím bez/so sprievodcom	337 147	331 321
Parkovacie preukazy pre fyzickú osobu so zdravotným postihnutím	108 137	109 227

Zdroj: MPSVR SR (RSD MIS)

V roku 2021 na základe administratívnych údajov boli na peňažné príspevky na kompenzáciu vynaložené finančné prostriedky v celkovej sume 493 269 915 eur, z toho na peňažné príspevky poskytnuté fyzickým osobám s ŤZP, ktorých bolo priemerne mesačne 154 195, prostriedky v celkovej sume 174 892 115 eur. Na peňažný príspevok na opatrovanie, poskytovaný priemerne mesačne 62 917 fyzickým osobám (opatrovateľom) opatrujúcim fyzické osoby s ŤZP boli poskytnuté prostriedky v celkovej sume 318 377 800 eur. Z hľadiska objemu vynaložených finančných prostriedkov je najvyššie čerpanie v roku 2021 na peňažný príspevok na opatrovanie v celkovej sume 318,38 mil. eur. Nasledujú čerpania na peňažný príspevok na osobnú asistenciu vo výške 86,23 mil. eur a na peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov (všetky druhy spolu) vo výške 64,12 mil. eur.

Tabuľka 3.28 Prehľad čerpania finančných prostriedkov v roku 2021

Peňažné príspevky na kompenzáciu	Priemerný mesačný počet poberateľov	Vynaložené finančné prostriedky v €
PP poskytované FO s ŤZP	154 195	174 892 115
PP na opatrovanie*	62 917	318 377 800
SPOLU	217 112	493 269 915

Zdroj: RSD MIS

*PP na opatrovanie je poskytovaný fyzickej osobe, ktorá opatruje FO s ŤZP

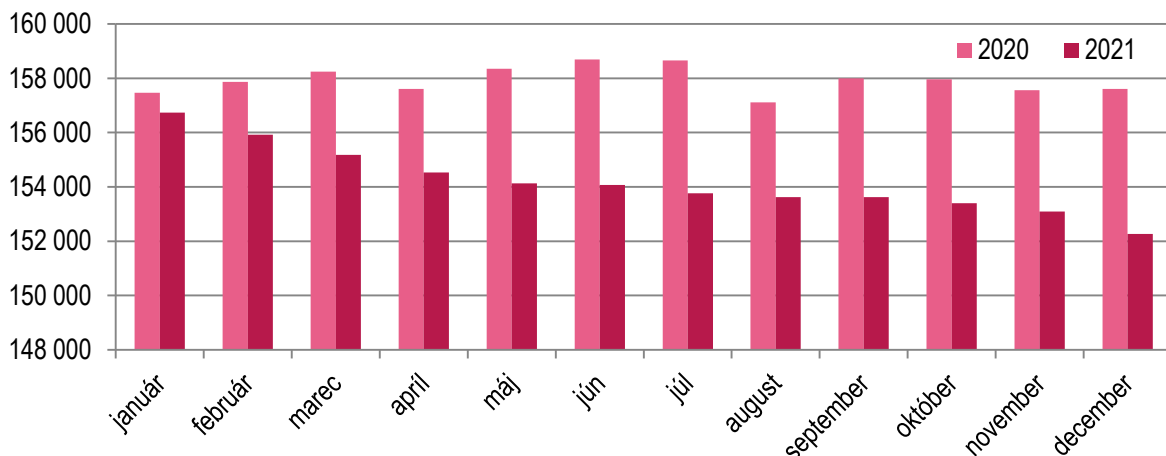
V roku 2021 porovnaní s rokom 2020 vzrástol celkový objem finančných prostriedkov vynaložených na všetky peňažné príspevky na kompenzáciu o sumu 39,845 mil. eur.

Pri peňažných príspevkoch poskytovaných fyzickým osobám s ŤZP čerpanie v roku 2021 v porovnaní s predchádzajúcim rokom predstavuje nárast o sumu 6,478 mil. eur napriek tomu, že priemerný mesačný počet poberateľov týchto peňažných príspevkov v roku 2021 klesol o 3 735. Nárast finančných prostriedkov na peňažné príspevky poskytované fyzickým osobám s ŤZP v roku 2021 najvýraznejšie ovplyvnilo čerpanie na účely peňažného príspevku na osobnú asistenciu, ktoré vzrástlo o 7,9 mil. eur. Súčasne vzrástol priemerný mesačný počet jeho poberateľov o 398.

Pri peňažnom príspevku na opatrovanie, ktorý je poskytovaný priamo opatrovateľovi, čerpanie finančných prostriedkov v roku 2021 stúplo o 33,367 mil. eur a súčasne vzrástol aj priemerný mesačný počet poberateľov tohto peňažného príspevku o 1 183.

Zvýšenie čerpania finančných prostriedkov uvedených peňažných príspevkov v roku 2021 ovplyvnili legislatívne zmeny, ktoré priniesli výhodnejšie podmienky ich poskytovania. Medzi najvýznamnejšie patrí zvýšenie peňažného príspevku na opatrovanie od 1. júla 2020 a od 1. júla 2021 opätovné zvýšenie peňažného príspevku na opatrovanie, ako aj zvýšenie sadzby na jednu hodinu osobnej asistencie. Ďalšou zmenou je zrušenie znižovania peňažného príspevku na opatrovanie z dôvodu poskytovania ambulantnej formy sociálnej služby opatrovanej fyzickej osobe s ŤZP u poberateľov tohto príspevku, ktorí sú v tzv. produktívnom veku. Táto zmena účinná od 1. júla 2020 sa prejavila v roku 2021 už počas celého kalendárneho roka.

Graf 3.21 Vývoj počtu FO* s ŤZP, ktorým boli poskytované peňažné príspevky na kompenzáciu

* V uvedených počtoch figuruje každý poberateľ PP len raz, aj keď mu je poskytnutých viac príspevkov

Zdroj: RSD MIS

V roku 2021 boli na **opakované peňažné príspevky** vynaložené finančné prostriedky v celkovej sume 471,68 mil. eur. Z hľadiska počtu poberateľov bol v roku 2021 najvyšší priemerný mesačný počet 148 540 poberateľov peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov (celkovo všetky druhy zvýšených výdavkov). Tento peňažný príspevok sa člení podľa účelu poskytovania na štyri skupiny a v rámci tohto členenia bolo poradie podľa počtu priemerného mesačného počtu poberateľov v roku 2021 nasledovné:

Peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov:

- súvisiacich s hygienou alebo opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia bol poskytnutý priemerne mesačne 80 914 poberateľom,
- súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla bol poskytnutý priemerne mesačne 66 380 poberateľom,
- na diétne stravovanie bol poskytnutý priemerne mesačne 48 929 poberateľom,
- súvisiacich so starostlivosťou o psa so špeciálnym výcvikom bol poskytnutý priemerne mesačne 47 poberateľom.

Druhú najpočetnejšiu skupinu poberateľov opakovaných peňažných príspevkov tvoria poberatelia peňažného príspevku na opatrovanie a to v priemernom mesačnom počte 62 917.

V roku 2021 bolo na 5 730 **jednorazových peňažných príspevkov** na kompenzáciu vynaložených cca 21,58 mil. eur. Najvyšší počet poskytnutých peňažných príspevkov bol na kúpu pomôcky (1 918), ďalej peňažný príspevok na kúpu zdvíhacieho zariadenia (1 110) a na peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla (1 034).

Celkový počet jednorazových peňažných príspevkov poskytnutých v roku 2021 v porovnaní s rokom 2020 klesol o 734 a následne čerpanie finančných prostriedkov kleslo o 0,61 mil. eur. K poklesu počtu poskytnutých jednorazových peňažných príspevkov došlo pri ôsmich druhoch peňažných príspevkov a len v dvoch druhoch došlo k nárastu počtu poskytnutých peňažných príspevkov, a to nasledovne:

a) nárast počtu jednorazových PP poskytnutých za celý kalendárny rok 2021 o:

- 83 PP na kúpu zdvíhacieho zariadenia (priemerná výška PP klesla o cca 70,7 eura)
- 6 PP na úpravu pomôcky (priemerná výška PP klesla o cca 83,7 eura)

b) pokles počtu jednorazových PP poskytnutých za celý kalendárny rok 2021 o:

- 299 PP na kúpu pomôcky (priemerná výška PP vzrástla o cca 109,9 eura)
- 221 PP na úpravu rodinného domu (priemerná výška PP vzrástla o cca 60,8 eura)
- 164 PP na opravu pomôcky (priemerná výška PP klesla o cca 2 eura)
- 79 PP na úpravu bytu (priemerná výška PP vzrástla o cca 154,15 eura)
- 57 PP na kúpu osobného motorového vozidla (priemerná výška PP klesla o cca 10 eur)
- 13 PP na úpravu osobného motorového vozidla (priemerná výška PP klesla o cca 504,43 eura)

- 2 PP na výcvik používania pomôcky (priemerná výška PP vzrástla o cca 317,05 eura)
- 2 PP na úpravu garáže (priemerná výška PP vzrástla o cca 166,5 eur)

Najvyšší počet z poskytnutých jednorazových peňažných príspevkov v roku 2021 predstavuje peňažný príspevok na kúpu pomôcky (1 918). Najčastejšie bol poskytnutý na kúpu pomôcky, ktorou je mechanický vozík (407), na kúpu stolového alebo prenosného osobného počítača (238), na kúpu načúvacieho aparátu (157) a na kúpu elektronickej čítacej lupy prenosnej (130).

Predpokladáme, že pokles počtu poberateľov jednorazových peňažných príspevkov ovplyvnili aj problémy s dostupnosťou niektorých tovarov a komponentov na trhu v dôsledku mimoriadnej situácie súvisiacej s ochorením COVID-19 (napr. u osobných motorových vozidiel). Nižší počet realizovaných úprav bytov, rodinných domov mohla ovplyvniť nepriaznivá epidemiologická situácia. Zvyšovanie cien najmä stavebných materiálov a zariadení malo vplyv na nárast priemerných mesačných výšok peňažných príspevkov na úpravu bytu, na úpravu rodinného domu alebo na úpravu garáže. Reálnejšie premietnutie zdražovania do poskytnutých výšok týchto peňažných príspevkov je limitované opatrením Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 6/2009 Z. z., ktorým sa ustanovuje zoznam stavebných prác, stavebných materiálov a zariadení a maximálne zohľadňované sumy z ich ceny, ktoré boli stanovené v roku 2009.

Prehľad čerpania jednotlivých peňažných príspevkov na kompenzáciu v roku 2020 a v roku 2021 poskytuje tabuľka 3.31.

Tabuľka 3.29 Prehľad vývoja počtu poberateľov a čerpania finančných prostriedkov na peňažné príspevky na kompenzáciu ŤZP

Opakované peňažné príspevky na kompenzáciu	Priemerný mesačný počet poberateľov	2020	Vynaložené finančné prostriedky v €	Priemerný mesačný počet poberateľov	2021	Vynaložené finančné prostriedky v €
		Priemerná mesačná výška PP v €			Priemerná mesačná výška PP v €	
PP na osobnú asistenciu	11 117	578,92	78 330 715	11 515	613,29	86 233 232
PP na prepravu	3 084	76,50	2 923 167	3 276	74,27	2 959 066
PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov:	152 566	34,87	64 966 239	148 540	35,52	64 116 269
– na diétne stravovanie	50 210	24,71	15 141 092	48 929	25,64	15 223 098
– hygienu alebo opotrebovanie šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia	83 217	19,68	19 993 773	80 914	20,06	19 741 809
– prevádzku osobného motorového vozidla	68 828	35,43	29 800 108	66 380	36,10	29 122 814
– starostlivosť o psa so špeciálnym výcvikom	51	47,15	31 266	47	48,14	28 548
PP na opatrovanie	61 734	363,13	285 010 833	62 917	403,97	318 377 800
Jednorazové peňažné príspevky na kompenzáciu	Počet poskytnutých PP*	Priemerná výška PP v €	Vynaložené finančné prostriedky v €	Počet poskytnutých PP*	Priemerná výška PP v €	Vynaložené finančné prostriedky v €
PP na kúpu pomôcky	2 217	822,09	1 821 990	1 918	932,02	1 783 939
PP na výcvik používania pomôcky	17	973,06	18 542	15	1 290,11	19 352
PP na úpravu pomôcky	4	625,50	2 502	10	541,79	5 418
PP na opravu pomôcky	951	313,09	296 785	787	311,12	244 745
PP na kúpu zdvíhacieho zariadenia	1 017	9 290,01	9 449 579	1 110	9 219,36	10 141 840
PP na kúpu osobného motorového vozidla	1 091	6 808,75	7 435 630	1 034	6 798,76	7 029 227
PP na úpravu osobného motorového vozidla	112	4 379,07	497 076	99	3 874,64	383 590
PP na úpravu bytu	357	2 701,46	966 006	278	2 855,61	789 936
PP na úpravu rodinného domu	694	2 443,47	1 700 575	473	2 504,26	1 176 770
PP na úpravu garáže	4	1 288,60	5 154	6	1 455,13	8 731
Vynaložené finančné prostriedky na PP SPOLU v €		453 424 794			493 269 915	

Zdroj: RSD MIS, pri opakovaných príspevkoch je priemerná mesačná výška PP vypočítaná z vynaložených finančných prostriedkov bez doplatkov za oneskorený nárok

* sumárne údaje za 12 mesiacov

Finančné prostriedky vynaložené na **opakované peňažné príspevky** v roku 2021 v porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástli o 40 455 413 eur. Vývoj priemerného mesačného počtu poberateľov týchto peňažných príspevkov v roku 2021 v porovnaní s rokom 2020 bol nasledovný:

a) nárast priemerného mesačného počtu poberateľov o:

- 1 183 PP na opatrovanie (nárast celkovo vynaložených finančných prostriedkov o cca 33,37 mil. eur)
- 398 PP na osobnú asistenciu (nárast celkovo vynaložených finančných prostriedkov o cca 7,9 mil. eur)
- 192 PP na prepravu (nárast vynaložených finančných prostriedkov o cca 0,04 mil. eur).

b) pokles priemerného mesačného počtu poberateľov o:

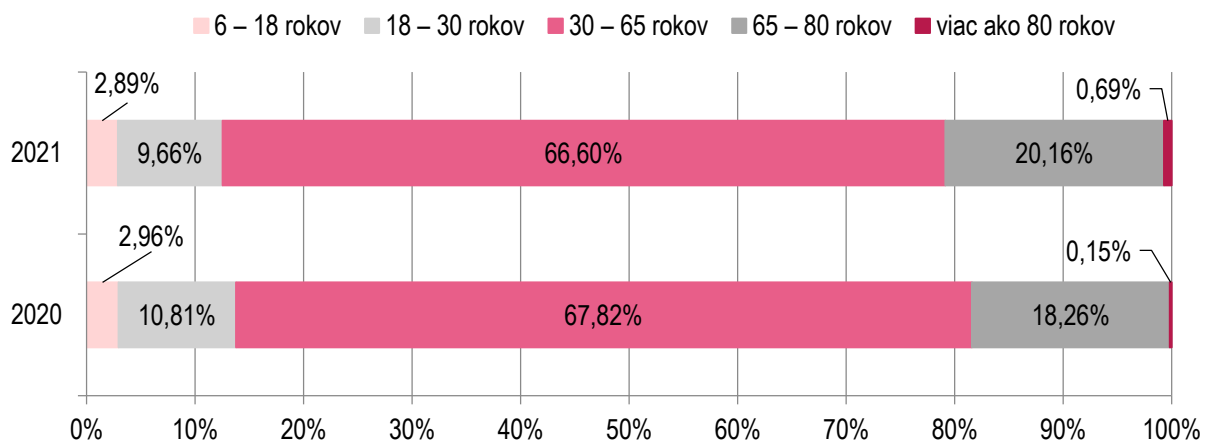
- 4 026 celkovo na PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov - spolu za všetky druhy zvýšených výdavkov (pokles vynaložených finančných prostriedkov o cca 0,85 mil. eur)

Pri peňažnom príspevku na osobnú asistenciu pretrváva nárast priemerného mesačného počtu poberateľov dlhodobo. Je to jediný peňažný príspevok poskytovaný fyzickej osobe s ŤZP, pri ktorom sa s účinnosťou od 1. júla 2018 neskúma príjem tejto fyzickej osoby (t.j. príjem nemá vplyv na výšku príspevku, ani nie je stanovená hranica príjmu pre jeho poskytnutie). V roku 2021 v porovnaní s rokom 2020 vzrástol priemerný mesačný počet poberateľov peňažného príspevku na osobnú asistenciu o 398. Priemerná mesačná výška tohto peňažného príspevku v roku 2021 predstavovala sumu 613,29 eur, čo zodpovedá cca 138 hodín osobnej asistencie za mesiac, na ktoré bol poskytnutý peňažný príspevok. Priemerný mesačný rozsah hodín osobnej asistencie v roku 2021 je porovnateľný s priemerným mesačným rozsahom hodín v roku 2020. Priemerná mesačná výška peňažného príspevku na osobnú asistenciu v roku 2021 v porovnaní s rokom 2020 vzrástla o 34,37 eur. Túto skutočnosť ovplyvnila výška sadzby na jednu hodinu osobnej asistencie, ktorá od 1. júla 2021 vzrástla zo sumy 4,18 eura na sumu 4,82 eura.

Z hľadiska vekovej štruktúry poberateľov peňažného príspevku na osobnú asistenciu je najpočetnejšia skupina poberateľov vo veku 30 až 65 rokov. Najvyšší nárast priemerného mesačného počtu poberateľov v roku 2021 v porovnaní s predchádzajúcim rokom bol o 292 poberateľov a prejavil sa vo vekovej skupine 65 až 80 rokov. Predpokladáme, že uvedené ovplyvnila aj skutočnosť, že v roku 2020 bola vypustená veková hranica 65 rokov pre možnosť poskytnutia tohto peňažného príspevku. Do účinnosti tejto zmeny bolo možné poskytovať peňažný príspevok na osobnú asistenciu po dovŕšení 65. roku veku len vtedy, ak bol fyzickej osobe s ŤZP poskytovaný už pred dovŕšením 65 rokov veku.

Prehľad priemerného mesačného počtu poberateľov peňažného príspevku na osobnú asistenciu za december 2021 v porovnaní s decembrom 2020, rozdelený podľa veku, poskytuje graf 3.22 a tabuľka 3.32.

Graf 3.22 Rozdelenie priemerného mesačného počtu poberateľov peňažného príspevku na osobnú asistenciu podľa vekových skupín v rokoch 2020 a 2021

Zdroj: RSD MIS

Tabuľka 3.30 Priemerný mesačný počet poberateľov peňažného príspevku na osobnú asistenciu podľa vekových skupín v rokoch 2020 a 2021

	2020	2021
6-18 rokov	329	333
18 - 30 rokov	1 202	1 112
30 -65 rokov	7 540	7 670
65 - 80 rokov	2 030	2 322
80 a viac	17	79
Spolu	11 118	11 516

Zdroj: RSD MIS

Pokles priemerného mesačného počtu poberateľov *peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov* v roku 2021 v porovnaní s rokom 2020 sa prejavil u každého druhu zvýšených výdavkov nasledovne:

- pri PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla pokles o 2 448
- pri PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich s hygienou alebo opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia pokles o 2 303
- pri PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov na diétne stravovanie pokles o 1 281
- pri PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so starostlivosťou o psa so špeciálnym výcvikom pokles o 2.

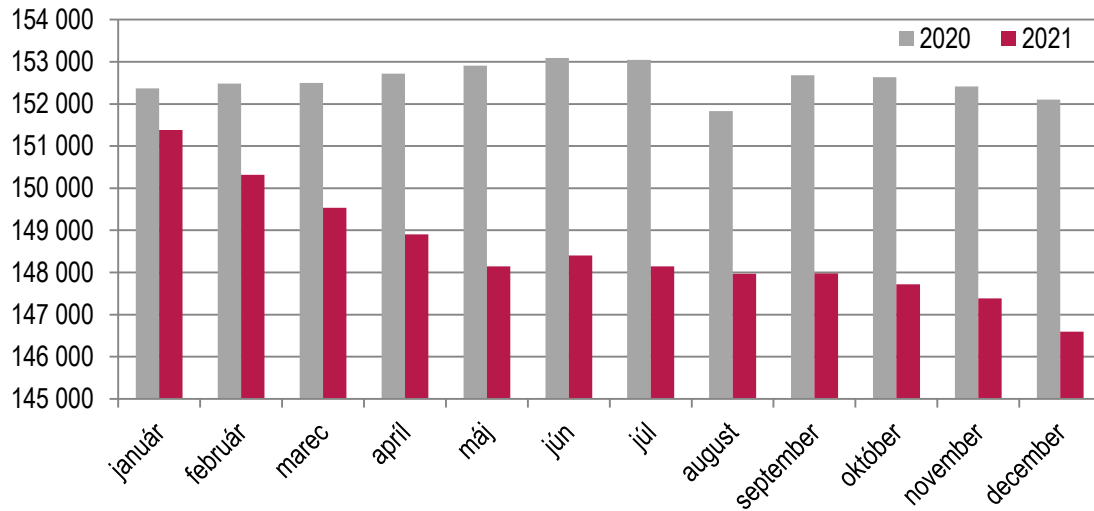
Od roku 2016 až do roku 2021 zaznamenávame každoročne pokles priemerného mesačného počtu poberateľov tohoto peňažného príspevku (všetky druhy zvýšených výdavkov) s výnimkou zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla, u ktorých v rokoch 2019 a 2020 zaznamenávame nárast. Je to dôsledok legislatívnej zmeny účinnej od 1. júla 2018, ktorou sa rozšíril okruh fyzických osôb s ŤZP, ktorým je možné kompenzovať tieto zvýšené výdavky. Pri zvýšených výdavkoch súvisiacich s hygienou alebo opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia sa legislatívna zmena, ktorou sa rozšíril okruh poberateľov tohto peňažného príspevku prejavila už v roku jej účinnosti (od 1.7. 2020) znížením poklesu počtu poberateľov tohto peňažného príspevku.

V roku 2021 v porovnaní s rokom 2020 sa však pokles priemerného mesačného počtu poberateľov prejavil u všetkých druhov peňažných príspevkov na kompenzáciu zvýšených výdavkov. Tento pokles je početnejší ako v predchádzajúcom roku 2020. Najvýznamnejším dôvodom poklesu počtu poberateľov v roku 2021 je úmrtie poberateľov, v nižšej miere je ich odchod do zariadenia sociálnych služieb. Vzhľadom na trvanie krízovej situácie súvisiacej s ochorením COVID-19 sa pri poskytovaných opakovaných peňažných príspevkoch v roku 2021 nevykonávalo prehodnocovanie príjmu, v dôsledku čoho príjem fyzickej osoby s ŤZP poberajúcej takéto príspevky nemal vplyv na pokles počtu poberateľov. Pri nových žiadostiach o poskytnutie peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov je však preukázanie príjmu povinné, lebo jednou z podmienok poskytnutia príspevku je, že príjem fyzickej osoby s ŤZP nesmie prekročiť zákonom ustanovenú hranicu, ktorou je 3-násobok SŽM (od 1.7. 2021 je to 654,18 eura mesačne).

Mesačné výšky peňažných príspevkov na kompenzáciu zvýšených výdavkov v roku 2021 mierne vzrástli v nadväznosti na valorizáciu súm životného minima, na ktoré je naviazaná výška týchto príspevkov. Prehľad zvýšenia peňažných príspevkov na kompenzáciu zvýšených výdavkov je v tabuľke č. 3.26.

Pri *peňažnom príspevku na prepravu* v roku 2021 v porovnaní s rokom 2020 vzrástol priemerný mesačný počet poberateľov o 192. Napriek zvýšeniu zákonom ustanovenej maximálnej výšky tohto peňažného príspevku od 1.7. roku 2021 na sumu 111,26 eura mesačne (51,02 % SŽM), t. j. zvýšenie o 1,65 eura, priemerná mesačná výška tohto peňažného príspevku poskytnutá v roku 2021 v porovnaní s rokom 2020 klesla o cca 2,23 eur (na sumu 74,27 eura). Uvedený pokles ovplyvnila legislatívna zmena ustanovená nariadením vlády Slovenskej republiky č. 102/2020 Z. z. o niektorých opatreniach v oblasti sociálnych vecí, rodiny a služieb zamestnanosti v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19, ktorá umožnila od roku 2020 poskytovať peňažný príspevok na prepravu za zmenených podmienok. Touto zmenou bolo umožnenie fyzickej osobe s ŤZP nepredkladať doklady o výdavkoch na prepravu za každú vykonanú cestu, v tomto prípade bola stanovená paušálna mesačná výška peňažného príspevku na prepravu na 16,70 % SŽM (od 1.7.2021 v sume 36,42 eura). Skutočnosť, že fyzické osoby s ŤZP využívali možnosť poberať peňažný príspevok na prepravu nielen podľa preukázaných nákladov v maximálnej výške 51,02 % SŽM, ale aj bez preukázania nákladov v nižšej paušálnej výške 16,70 % SŽM, ovplyvnila priemernú mesačnú výšku poskytnutých príspevkov a následne aj celkové čerpanie finančných prostriedkov na tento účel. V roku 2021 z celkového priemerného mesačného počtu poberateľov bolo cca 30 % tých poberateľov, ktorým bol poskytnutý peňažný príspevok na prepravu v nižšej, t. j. paušálnej výške.

Graf 3.23 Vývoj počtu poberateľov peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov v roku 2020 a 2021

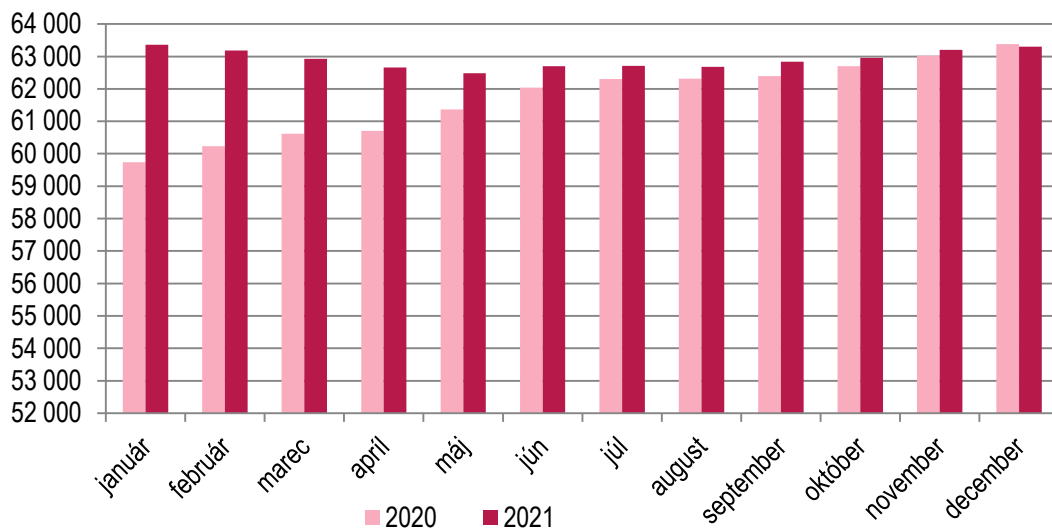
Zdroj: RSD MIS

Peňažný príspevok na opatrovanie, ako jediný peňažný príspevok na kompenzáciu, sa neposkytuje fyzickej osobe s ŤZP, ale priamo fyzickej osobe, ktorá ju opatruje (opatrovateľovi). Jeho výška je stanovená v závislosti od viacerých skutočností. Ak opatrovateľ poberá niektorú zo zákonom ustanovených dôchodkových dávok, peňažný príspevok na opatrovanie je ustanovený v paušálnej výške, na ktorú nemá vplyv príjem opatrovanej osoby⁵². Ak opatrovateľ nepoberá takúto dôchodkovú dávku (v tzv. produktívnom veku), na výšku peňažného príspevku má vplyv aj príjem opatrovanej fyzickej osoby s ŤZP. Na účely stanovenia výšky peňažného príspevku na opatrovanie u opatrovateľov v tzv. produktívnom veku, je príjem fyzickej osoby s ŤZP chránený do výšky 2-násobku SŽM, resp. ak je fyzickou osobou s ŤZP nezaopatrené dieťa, jeho príjem je chránený do 3-násobku SŽM. Od 1. júla 2021 po valorizácii SŽM predstavujú hranice ochrany príjmu opatrovaných fyzických osôb s ŤZP sumu 436,12 eura mesačne (2-násobok) a 654,18 eura mesačne (3-násobok). Peňažný príspevok na opatrovanie možno zvýšiť o 100,00 eur mesačne, ak opatrovateľ nemá žiaden príjem zo zamestnania alebo nepoberá dávky dôchodkového poistenia alebo výsluhového zabezpečenia a opatruje fyzickú osobu s ŤZP, ktorá je nezaopatreným dieťaťom. V prípade, ak opatrovaná fyzická osoba s ŤZP zomrie, peňažný príspevok na opatrovanie sa poskytne opatrovateľovi (bez ohľadu na to, či poberá alebo nepoberá dôchodkovú dávku) za celý kalendárny mesiac, v ktorom opatrovaný zomrel, ako aj za kalendárny mesiac, ktorý nasleduje po tomto kalendárnom mesiaci.

Pri peňažnom príspevku na opatrovanie bol v roku 2021 v porovnaní s rokom 2020 zaznamenaný medziročný nárast celkového priemerného mesačného počtu poberateľov o 1 183, ako aj nárast priemerného mesačného počtu opatrovaných fyzických osôb s ŤZP o 1 167.

⁵² Pokiaľ opatrovaná FO s ŤZP poberá zvýšenie dôchodku pre bezvládnosť, výška PP na opatrovanie sa znižuje o túto sumu, bez ohľadu na to, či opatrovateľ poberá alebo nepoberá nejakú zo zákonom ustanovených dôchodkových dávok.

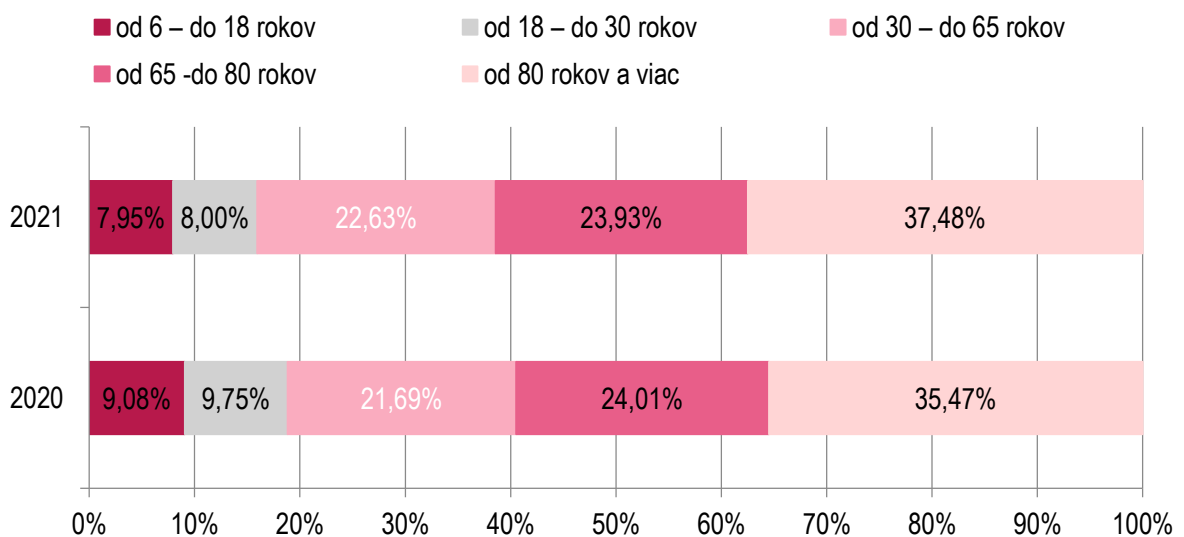
Graf 3.24 Vývoj počtu poberateľov peňažného príspevku na opatrovanie v rokoch 2020 a 2021

Zdroj: RSD MIS

Počet poberateľov peňažného príspevku na opatrovanie významne ovplyvňujú aj legislatívne podmienky poskytovania tohoto peňažného príspevku. Vidieť to na klesajúcej tendencii počtu poberateľov v rokoch 2014 až 2017. Po prijatí viacerých legislatívnych zmien od roku 2018, ktoré výhodnejšie upravovali podmienky jeho poskytovania, zaznamenávame od roku 2018 kontinuálny nárast počtu poberateľov. Medzi uvedené najvýznamnejšie zmeny patrí najmä výraznejšie zvyšovanie tohto peňažného príspevku každý rok v období 2018 až 2021 (zvýšenie ochrany príjmu opatrovanej fyzickej osoby s ŤZP, čo má pozitívny vplyv na výšku peňažného príspevku poskytovaného opatrovateľovi v tzv. produktívnom veku, vypustenie znižovania príspevku napr. z dôvodu návštevy školského zariadenia fyzickou osobou s ŤZP, poskytnutie dvoch mesačných dávok príspevku na opatrovanie v prípade úmrtia opatrovanej osoby a ďalšie). Uvedené zmeny pozitívne ovplyvnili nielen nárast počtu poberateľov, ale aj nárast priemerných mesačných výšok peňažného príspevku na opatrovanie. Pred prijatím uvedených zmien bol v roku 2017 priemerný mesačný počet poberateľov 53 209 s priemernou mesačnou výškou príspevku v sume 165,47 eur. V roku 2021 vzrástol priemerný mesačný počet poberateľov na 62 917 s priemernou mesačnou výškou príspevku v sume 399,32 eur.

Graf 3.25 Rozdelenie priemerného mesačného počtu opatrovaných na peňažnom príspevku na opatrovanie podľa vekových skupín v rokoch 2020 a 2021

Zdroj: RSD MIS

Tabuľka 3.31 Rozdelenie priemerného mesačného počtu opatrovaných na peňažnom príspevku na opatrovanie podľa vekových skupín v rokoch 2020 a 2021

	2020	2021
6-18 rokov	5 878	6 312
18 - 30 rokov	4 984	5 014
30 -65 rokov	14 041	14 180
65 - 80 rokov	15 543	14 997
80 a viac	22 965	23 489
Spolu	63 411	63 992

Zdroj: RSD MIS

Z hľadiska vekovej štruktúry opatrovaných fyzických osôb s ŤZP je najpočetnejšia skupina opatrovaných vo veku 80 a viac rokov. V roku 2021 tvorí 37,48 % všetkých opatrovaných. Z hľadiska vývoja priemerného mesačného počtu opatrovaných v roku 2021 v porovnaní s rokom 2020 zaznamenávame v štyroch vekových kategóriách nárast a v jednej vekovej kategórii pokles.

Nárast priemerného mesačného počtu opatrovaných v roku 2021:

- o 524 vo veku od 80 a viac rokov
- o 434 vo veku od 6 do 18 rokov
- o 139 vo veku od 30 do 65 rokov
- o 30 vo veku od 18 do 30 rokov

Pokles priemerného mesačného počtu opatrovaných v roku 2021 :

- pokles o 546 vo veku od 65 do 80 rokov

Pri peňažnom príspevku na opatrovanie poskytovanom opatrovateľom poberajúcim dôchodkovú dávku v roku 2021 v porovnaní s rokom 2020:

- klesol priemerný mesačný počet opatrovateľov o 487
- klesol priemerný mesačný počet opatrovaných fyzických osôb s ŤZP o 517
- stúpila priemerná mesačná výška príspevku o 20,43 eura na sumu 244,75 eura.

Pri peňažnom príspevku na opatrovanie poskytovanom opatrovateľom v produktívnom veku v roku 2021 v porovnaní s rokom 2020:

- vzrástol priemerný mesačný počet opatrovateľov o 1 699
- vzrástol priemerný mesačný počet opatrovaných fyzických osôb s ŤZP o 1 715
- stúpila priemerná mesačná výška príspevku o 39,88 eura na sumu 490,11 eura.

Pri peňažnom príspevku na opatrovanie vyplácanom podľa prechodného ustanovenia (t.j. podľa zákona účinného do 31.12.2008) v roku 2021 v porovnaní s rokom 2020:

- klesol priemerný mesačný počet opatrovateľov o 29
- klesol priemerný mesačný počet opatrovaných fyzických osôb s ŤZP o 29
- stúpila priemerná mesačná výška príspevku o 21,05 eura na sumu 244,43 eura.

Počet poberateľov peňažného príspevku na opatrovanie, vyplácaného podľa prechodného ustanovenia, sa neustále znižuje a postupne poberatelia prechádzajú na podmienky vyplácania ustanovené zákonom o peňažných príspevkoch (účinnom od 1. januára 2009).

Prehľad údajov o poskytnutých peňažných príspevkoch na opatrovanie je uvedený v nasledujúcej tabuľke 3.32.

**Tabuľka 3.32 Čerpanie peňažného príspevku na opatrovanie v rokoch 2020 a 2021
v hlbšej štruktúre**

Peňažný príspevok na opatrovanie	2020			2021		
	Priemerný mesačný počet poberateľov	Priemerný mesačný počet opatrovaných	Priemerná mesačná výška v €	Priemerný mesačný počet poberateľov	Priemerný mesačný počet opatrovaných	Priemerná mesačná výška v €
1. FO* poberajúca dôchodkovú dávku	23 583	23 993	224,32	23 096	23 476	244,75
2. FO nepoberajúca dôchodkovú dávku	37 936	39 309	450,23	39 635	41 024	490,11
3. FO poberajúce príspevok podľa prechodného ustanovenia	215	223	223,38	186	194	244,43
Peňažný príspevok na opatrovanie SPOLU	61 734	63 525	363,13	62 917	64 692**	399,32

Zdroj: RSD MIS

* FO – fyzická osoba, poberajúca peňažný príspevok na opatrovanie (poberateľ)

** Súčet riadkov nemusí súhlasiť

V roku 2021 v porovnaní s rokom 2020 vzrástol priemerný mesačný počet všetkých poberateľov (opatrovateľov) peňažného príspevku na opatrovanie o 1 183. V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi ide o nižšie tempo rastu počtu poberateľov. Pri porovnávaní medziročných nárastov, nárast priemerného mesačného počtu poberateľov v roku 2021 tvorí len cca 25 % z nárastu počtu poberateľov v roku 2020 a cca 32 % z nárastu počtu poberateľov v roku 2019.

Počet opatrovaných fyzických osôb s ŤZP stúpol v roku 2021 v porovnaní s rokom 2020 o 1 167. Aj pri porovnávaní medziročných nárastov priemerného mesačného počtu opatrovaných ide o nižšie tempo rastu ich počtu. Nárast priemerného mesačného počtu opatrovaných v roku 2021 tvorí 24 % z nárastu v roku 2020 a cca 30 % z nárastu počtu opatrovaných v roku 2019.

Dôvodom nižšieho rastu priemerného mesačného počtu opatrovaných v roku 2021 v porovnaní s predchádzajúcim rokom bolo najmä vyššie úmrtie opatrovaných fyzických osôb s ŤZP, menej výrazne uvedenú skutočnosť ovplyvnil odchod opatrovaných fyzických osôb s ŤZP do zariadenia sociálnych služieb. Aj u poberateľov peňažného príspevku na opatrovanie v roku 2021 zaznamenávame úmrtie poberateľov-opatrovateľov. Je možné predpokladať, že sa táto skutočnosť výraznejšie prejavila u opatrovateľov poberajúcich dôchodkovú dávku, nakoľko v roku 2021 v porovnaní s predchádzajúcim rokom ich priemerný mesačný počet klesol.

3.4.7 Sociálne služby

Sociálne služby v SR sa od roku 2009 poskytujú v súlade so **zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní** (živnostenský zákon) **v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov** (ďalej len „zákon o sociálnych službách“). Zákon o sociálnych službách upravuje právne vzťahy a podmienky poskytovania sociálnych služieb, ktorých cieľom je podporovať sociálne začlenenie občanov a uspokojovať sociálne potreby ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii.

Sociálne služby sa podľa tohto zákona poskytujú prostredníctvom odborných, obslužných a ďalších činností, ktoré je poskytovateľ povinný poskytnúť alebo zabezpečiť v prípade ich taxatívneho vymedzenia. Odborné činnosti, ako sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, je možné poskytovať aj samostatne na základe udelennej akreditácie. Vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb sa poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie zdravotnej starostlivosti v rozsahu ošetrovateľskej starostlivosti a zároveň je upravená možnosť poskytovania sociálnej služby v zdravotníckom zariadení ústavnej starostlivosti, ktoré splní zákonom stanovené podmienky.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do niekoľkých skupín, v závislosti od povahy nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené, a to sociálne služby krízovej intervencie, sociálne služby na podporu rodiny s deťmi, na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku, sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií a na podporné služby.

Na účely poskytovania sociálnych služieb, ktoré majú charakter dlhodobej starostlivosti a ktoré sa poskytujú fyzickým osobám odkázaným na pomoc inej fyzickej osoby, zákon o sociálnych službách upravuje zdravotnú a sociálnu posudkovú činnosť, na základe ktorej sa určuje odkázanosť fyzickej osoby na sociálnu službu.

V osobitnej časti zákona je upravené financovanie sociálnych služieb z rozpočtov samospráv a zo štátneho rozpočtu z kapitoly MPSVR SR. Sociálne služby sú službami verejného záujmu a sú poskytované bez dosiahnutia zisku, avšak zákon umožňuje aj poskytovanie sociálnych služieb v rámci živnosti alebo podnikania, t. j. na báze zisku. Pri financovaní neverejných poskytovateľov sa rozlišuje, či majú neziskový charakter alebo či ide o podnikateľské subjekty poskytujúce služby za účelom dosiahnutia zisku, ktoré nie je možné podporovať z verejných zdrojov.

Zákon o sociálnych službách upravuje výkon *dohľadu* nad dodržiavaním tohto zákona a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov pri poskytovaní sociálnych služieb, vykonávaný ministerstvom. Ministerstvo hodnotí aj kvalitu poskytovaných sociálnych služieb na základe podmienok kvality, upravených zákonom a udeľuje *akreditáciu* v oblasti sociálnych služieb *na vzdelávacie programy a na odbornú činnosť*.

Dňa 1. júla 2021 nadobudol účinnosť zákon č. 218/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o sociálnych službách a ktorým sa s cieľom zvýšenia ochrany základných ľudských práv a slobôd prijímateľa sociálnej služby, okrem iného, zavádza inštitút dôverníka prijímateľa sociálnej služby, voči ktorému vzniká poskytovateľovi sociálnej služby oznamovacia povinnosť v spojení s poskytovaním sociálnej služby prijímateľovi (napr. povinnosť oznámiť použitie obmedzenia prijímateľa, doručiť jednostrannú výpoveď zmluvy o poskytovaní sociálnej služby, atď.). Zároveň s cieľom zamedziť konfliktu záujmov pri výkone opatrovníctva už naďalej nebude možné, aby bol poskytovateľ sociálnej služby alebo jeho zamestnanec ustanovený za opatrovníka prijímateľa sociálnej služby v tom istom zariadení.

V priebehu roku 2021 sa aj za účasti zástupcov samospráv, poskytovateľov sociálnych služieb a zástupcov cieľových skupín začala pripravovať novela zákona o sociálnych službách s cieľom, okrem iného, vytvoriť právne podmienky pre zvýšenie finančnej podpory na spolufinancovanie sociálnych služieb vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb krízovej intervencie, upraviť obsah a rozsah vedenia niektorých evidencií v Informačnom systéme sociálnych služieb, upraviť spôsob vedenia registra poskytovateľov sociálnych služieb a precizovať pôsobnosť samosprávy pri zabezpečovaní a financovaní sociálnych služieb.

V reakcii na silný pokles ekonomiky v dôsledku pandémie COVID-19, bol vypracovaný a následne v júni 2021 Európskou komisiou schválený Plán obnovy a odolnosti, ktorý v časti Komponent 13 – Dostupná a kvalitná dlhodobá sociálno-zdravotná starostlivosť definuje kľúčové reformy a investície aj v oblasti sociálnych služieb.

V rámci plnenia záväzku z programového vyhlásenia vlády upraviť systém dlhodobej zdravotno-sociálnej starostlivosti, vrátane jeho financovania, MPSVR SR aktívne spolupracuje s rezortom zdravotníctva aj na príprave **Stratégie dlhodobej starostlivosti v Slovenskej republike**, ktorú schválila vláda Slovenskej republiky v septembri 2021. Stratégia obsahuje návrh vecných riešení, ktoré bude potrebné následne premietnuť do zmeny legislatívy s cieľom vytvoriť efektívny a fungujúci systém tak, aby sa zlepšila kvalita života osôb odkázaných na dlhodobú sociálno-zdravotnú starostlivosť aj prostredníctvom zatraktívnenia a posilnenia formálnej aj neformálnej sociálnej a zdravotnej starostlivosti. Stratégia je zároveň vypracovaná v súlade s Plánom obnovy a odolnosti Slovenskej republiky, na ktorý je aj priamo prepojená v časti komponentu 13 – Dostupná a kvalitná dlhodobá sociálno-zdravotná starostlivosť.

Na základe záväzku z programového vyhlásenia vlády zaviesť koordinovaný nadrezortný systém včasnej intervencie pre deti so zdravotným znevýhodnením a pre deti zo sociálne znevýhodneného prostredia a ich rodiny sa realizovala príprava **Národnej stratégie rozvoja koordinovaných služieb včasnej intervencie a ranej starostlivosti**. Cieľom stratégie je prispieť k rozvoju koordinovaných a integrovaných služieb včasnej intervencie a služieb ranej starostlivosti zameraných na vymedzenú cieľovú skupinu detí a ich rodín tak, aby sa umožnila dostupnosť pre všetky deti, ktoré si tieto intervencie vyžadujú.

V snahe zabezpečiť kontinuitu a efektivitu poskytovaných sociálnych služieb a podporiť zotrvanie ľudí odkázaných na pomoc čo najdlhšie v ich prirodzenom rodinnom prostredí sa MPSVR SR naďalej kontinuálne venuje procesu deinštitucionalizácie sociálnych služieb na Slovensku. V apríli 2021 bola prijatá **Národná stratégia deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti**. Reflektuje súčasný stav procesu

deinštitucionalizácie v SR a určila 10 strednodobých cieľov, ktorých splnenie sa predpokladá v horizonte do roku 2025. Na tento dokument bude nadväzovať *Národný akčný plán deinštitucionalizácie sociálnych služieb na roky 2022 – 2025*. Koncipuje úlohy v súlade so súčasnými národnými rámcovými strategickými dokumentmi, ktoré určujú smerovanie politik a národných aktivít v oblasti naplňovania ľudských práv osôb so zdravotným postihnutím a seniorov. Zameriava sa aj na zvýšenie dynamiky v napredovaní procesu transformácie systému sociálnych služieb v podmienkach Slovenskej republiky. Jeho prijatie je plánované v 1. polroku 2022.

Od augusta 2018 prebieha realizácia **Národného projektu Deinštitucionalizácia zariadení sociálnych služieb – Podpora transformačných tímov** (Národný projekt DI PTT), ktorého hlavným cieľom je príprava, kreovanie a systematická metodická podpora transformačných tímov pri tvorbe transformačných plánov zariadení sociálnych služieb zapojených do procesu prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a naštartovanie transformačných procesov v komunitách, kde sa tieto zariadenia budú nachádzať. K 31. 12. 2021 bolo v rámci projektu zazmluvnených 88 subjektov. Zároveň bola v septembri 2021 vyhlásená výzva na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok **Podpora deinštitucionalizácie zariadení sociálnych služieb** zameraná na zabezpečenie kontinuálnej podpory zariadeniam, ktoré vstúpili do procesu deinštitucionalizácie prostredníctvom Národného projektu DI PTT a majú záujem pokračovať v procese deinštitucionalizácie, s cieľom zabezpečenia prechodu klientov z existujúcich zariadení sociálnych služieb do komunitných služieb.

S cieľom podpory rozvoja **domácej opatrovateľskej služby** a udržania pracovných miest sa pokračovalo v podpore tejto sociálnej služby najmä zo zdrojov európskych štrukturálnych fondov, a to prostredníctvom kombinácie niekoľkých projektových aktivít.

Implementuje sa národný projekt zacielený na malé obce (verejných poskytovateľov) do 1 000 obyvateľov, ktoré majú najväčšie problémy s poskytovaním opatrovateľskej služby z dôvodu nedostatku finančných zdrojov, s názvom „**Podpora rozvoja a dostupnosti terénnej opatrovateľskej služby**“. Okrem podpory plných pracovných úväzkov opatrovateľiek podporuje aj ďalšie aktivity, ako napr. vzdelávanie opatrovateľov a zástupcov samospráv v oblasti poskytovania domácej opatrovateľskej služby. V máji 2021 bol Riadiacim orgánom znížený rozpočet NP na 3 706 508 Eur. Aktuálne je podporených 198 pracovných miest opatrovateľiek. V septembri 2020 sa predĺžilo obdobie realizácie aktivít tohto národného projektu z januára 2021 do decembra 2021. Ďalším rozhodnutím bola realizácia aktivít opätovne predĺžená až do mája 2022.

Dňa 07.07.2021 zverejnil Riadiaci orgán pre OP LZ výzvu na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok s názvom Podpora opatrovateľskej služby II (POS II.). Výzva nadviazala na predchádzajúcu ukončenú výzvu Podpora opatrovateľskej služby, s cieľom zabezpečiť dostupnosť domácej opatrovateľskej služby za účelom predchádzania umiestňovania klientov do pobytových zariadení. Na túto výzvu – POS II bolo pôvodne alokovaných 55 000 000 eur. V záujme pokrytia potrieb všetkých žiadateľov spĺňajúcich stanovené podmienky bola alokácia navýšená na 60 550 000 eur. Podpora bude rovnako ako v predchádzajúcej výzve smerovaná na poskytnutie finančného príspevku na mzdové výdavky zamestnancov žiadateľa poskytujúcich opatrovateľskú službu v maximálnej výške 680 eur na 1 zamestnanca na mesiac. Pre porovnanie, v predchádzajúcej výzve Podpora opatrovateľskej služby bol finančný príspevok na vytvorené pracovné miesto opatrovateľky vo výške 570 eur na osobu.

V októbri 2021 začalo MPSVR SR implementovať Národný projekt „Podpora sociálneho začleňovania pre vybrané skupiny osôb so zdravotným postihnutím“. Cieľom projektu je podpora začlenenia ľudí vylúčených alebo ohrozených sociálnym vylúčením, špecificky ľudí so zdravotným postihnutím s dôrazom na osoby s mentálnym postihnutím a osoby s PAS, zlepšenie ich životnej situácie smerom k nezávislému životu v súlade s Dohovorom OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, a to prostredníctvom nastavenia systémovej podpory a zvyšovaním kvality odborných činností najmä v oblasti sociálnych služieb a služieb zamestnanosti v rámci celého Slovenska. Zámerom je posilnenie odbornosti zamestnancov, prostredníctvom rozšírenia portfólia odborných techník a metód práce priamo zacielených na celkové rozvíjanie potenciálu vybranej cieľovej skupiny osôb so zdravotným postihnutím, a tým zabezpečenie zvýšenia kvality poskytovaných sociálnych služieb. Uvedené sa bude realizovať prostredníctvom cielených odborných a informačných seminárov a taktiež priamou finančnou podporou poskytovateľov sociálnych služieb a agentúr podporovaného zamestnávania pracujúcich s vybranou cieľovou skupinou osôb so zdravotným postihnutím.

K podpore integrácie marginalizovaných skupín, vrátane Rómov a jednotlivcov alebo skupín ohrozených diskrimináciou, chudobou alebo sociálnym vylúčením do spoločnosti a k zvyšovaniu účasti na trhu práce prispievajú

národné projekty **Podpora a zvyšovanie kvality terénnej sociálnej práce (NP TSP II) a Budovanie odborných kapacít na komunitnej úrovni (NP BOKKÚ)**, implementované v rokoch 2019-2023.

Hlavným cieľom **NP TSP II.** je začlenenie ľudí vylúčených alebo ohrozených sociálnym vylúčením a chudobou do spoločnosti, reálne zlepšenie ich životnej situácie smerom k životu v dôstojných podmienkach, a to prostredníctvom výkonu terénnej sociálnej práce a realizácie komplexných činností, umožňujúcich reálnu zmenu ich životných podmienok. Najväčší počet intervencií sa týka riešenia problémov ľudí z cieľových skupín v oblastiach zamestnania, financií, bývania, vzdelávania a sociálneho zabezpečenia. Prijímateľom je Implementačná agentúra MPSVR SR, finančná alokácia je vo výške 34,6 mil. eur s obdobím realizácie 09/2019 – 06/2023 vo všetkých samosprávnych krajoch. Do projektu je zapojených 203 subjektov s celkovo 507 zamestnancami.

Hlavnou aktivitou **NP BOKKÚ** je budovanie odborných kapacít vybraných sociálnych služieb krízovej intervencie na komunitnej úrovni, s cieľom odbornej podpory jednotlivcom a rodinám ohrozeným chudobou a sociálnym vylúčením k svojpomocnému riešeniu svojich sociálnych problémov, rovnako podpora rozvoja celých komunit, a to cieľovým využívaním komunitných zdrojov. Medzi najčastejšie poskytované odborné a ďalšie činnosti patrí najmä individualizované sociálne poradenstvo (napr. v oblasti dlhov a riešenia finančnej situácie, podpory zamestnania jednotlivcov či bývania jednotlivcov a rodín), edukačné aktivity určené pre deti a mládež a komunitná práca. Prijímateľom je Implementačná agentúra MPSVR SR, finančná alokácia je vo výške 22,7 mil. eur s obdobím realizácie 09/2019 – 02/2023 vo všetkých samosprávnych krajoch. Do projektu je zapojených 87 subjektov s 255 zamestnancami.

V súvislosti s vyhlásenou mimoriadnou situáciou vyvolanou šíriacim sa **ochorením COVID-19** sa v roku 2021 prijímali legislatívne úpravy, ale aj nelegislatívne opatrenia, zmeny a usmernenia, ktorých cieľom bolo zabezpečiť kontinuitu poskytovania sociálnych služieb v čase obmedzených možností plnenia povinností zo strany poskytovateľov sociálnych služieb, ale aj orgánov samosprávy, so zameraním na ochranu života a zdravia prijímateľov a zamestnancov sociálnych služieb počas mimoriadnej situácie.

Z hľadiska legislatívnych úprav sa naďalej uplatňovali odchýlky od zákona o sociálnych službách v oblasti podmienok poskytovania sociálnych služieb, ich financovania a ďalších podmienok, upravené nariadením vlády SR č. 116/2020 Z. z. a v oblasti poskytovania finančného príspevku z rozpočtovej kapitoly MPSVR SR, upravené nariadením vlády SR č. 103/2020 Z. z. (poskytovatelia sociálnych služieb neboli povinní tento príspevok vrátiť za neobsadené miesta alebo ich stanovený percentuálny podiel v čase a príspevok na 1 miesto v nocľahárni bol zvýšený o 30 eur mesačne). Nariadením vlády SR č. 100/2021 Z. z. sa s účinnosťou od 1.4.2021 príspevok z rozpočtovej kapitoly MPSVR SR poskytovaný zariadeniam krízovej intervencie (domov na pol ceste, útulok, zariadenie núdzového bývania, nocľaháreň) jednotne zvýšil zo 150 eur na 250 eur mesačne. Súčasne sa niekoľkými novelizáciami nariadenia vlády SR č. 103/2020 Z. z. (NV 367/2021 Z. z., 411/2021 Z. z., 514/2021 Z. z.) umožnilo v rámci dotačného mechanizmu z rozpočtu ministerstva poskytovať dotáciu na „infekčný príplatok“ pre zamestnancov pracujúcich v priamom kontakte s prijímateľmi pozitívne testovanými na ochorenie COVID-19, dotáciu na vitamíny pre prijímateľov a zamestnancov zariadení sociálnych služieb a dotáciu na odmeny pre zamestnancov sociálnych služieb pracujúcich počas pandémie.

Prijímateľa sociálnych služieb patria z hľadiska rizika nákazy a šírenia ochorenia COVID-19, ale aj priebehu tohto ochorenia medzi najohrozenejšie skupiny obyvateľstva. Aj napriek množstvu prijímaných opatrení na národnej, regionálnej a miestnej úrovni, ale najmä na úrovni jednotlivých poskytovateľov sociálnych služieb, nebolo možné zabrániť výskytu a šíreniu tohto ochorenia u prijímateľov sociálnych služieb, a to najmä v pobytových zariadeniach sociálnych služieb. Mimoriadnu situáciu na MPSVR SR v súvislosti so šírením ochorenia COVID-19 nahlásilo v roku 2021 počas II. a III. vlny pandémie 746 poskytovateľov sociálnych služieb (vrátane tých mimoriadnych situácií, ktoré začali v roku 2020, ale boli ukončené v roku 2021 a tých, ktoré začali v roku 2021, ale boli ukončené až v roku 2022), pričom na základe údajov od poskytovateľov bolo v roku 2021 v rámci sociálnych služieb 3 714 prijímateľov a 1 676 zamestnancov pozitívne testovaných na ochorenie COVID-19. Z toho 965 prijímateľov a 3 zamestnanci s ochorením COVID-19 zomreli. (tabuľka 3.33).

Tabuľka 3.33 COVID-19 v zariadeniach sociálnych služieb (ZSS)

COVID-19 v zariadeniach sociálnych služieb v roku 2021	Počet ZSS, ktoré hlásili mimoriadnu situáciu z dôvodu COVID-19	Počet pozitívne testovaných prijímateľov	z toho Počet prijímateľov, ktorí na ochorenie COVID-19 zomreli	Počet pozitívne testovaných zamestnancov	z toho Počet zamestnancov, ktorí na ochorenie COVID-19 zomreli
II. vlna pandémie	457	2 597	813	1 055	3
III. vlna pandémie	289	1 117	152	621	1
Spolu	746	3 714	965	1 676	4

Zdroj: MPSVR SR

Poskytovatelia sociálnych služieb

K 31. 12. 2021 bolo v SR vyššími územnými celkami registrovaných celkovo **2 311 jedinečných poskytovateľov sociálnych služieb**, ktorí poskytovali spolu **5 635 sociálnych služieb** (z toho 699 (12 %) sociálnych služieb bolo zriadených alebo založených vyšším územným celkom a 2 393 (43 %) sociálnych služieb bolo poskytovaných neverejnými poskytovateľmi). Najväčšie zastúpenie pri poskytovaní sociálnych služieb, až 45 % (2 543) majú obce a nimi zriadené alebo založené poskytovatelia, čo je ovplyvnené najmä samosprávnou pôsobnosťou obce pri poskytovaní a zabezpečovaní opatrovateľskej služby, ktorú na základe zápisu do registra poskytuje 1 328 „obecných“ poskytovateľov-služieb. Pomer počtu sociálnych služieb podľa typu poskytovateľov zobrazuje graf č. 3.26 a pomer podľa druhov sociálnych služieb graf 3.27.

Podrobnejšie údaje sú uvedené v tabuľke 24 v prílohe ku kapitole 3. Rozdiel v počte subjektov poskytujúcich sociálne služby v porovnaní s údajmi zo štatistických výkazov je spôsobený vyššou aktuálnosťou údajov z centrálného registra, ale aj skutočnosťou, že v registri poskytovateľov sociálnych služieb sa pre každý druh a formu sociálnej služby, ako aj miesto jej výkonu poskytovateľ zapisuje samostatne.

Graf 3.26 Poskytovatelia sociálnych služieb podľa typu poskytovateľa

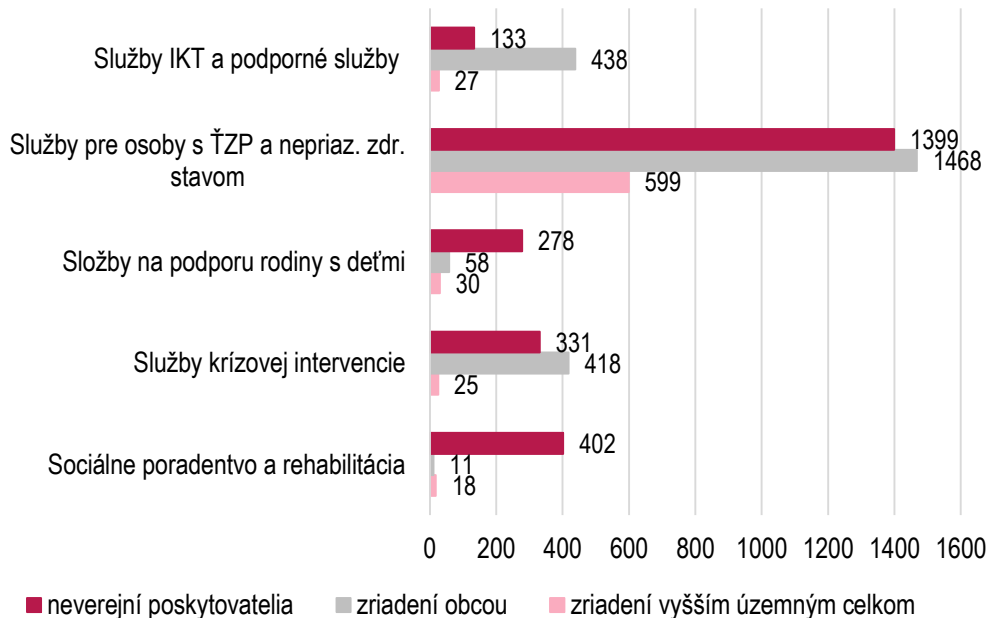

Zdroj: Centrálny register poskytovateľov sociálnych služieb za IV. Q 2021

Zastúpenie počtu jednotlivých skupín sociálnych služieb podľa typu poskytovateľov je uvedený v grafe 3.27. Aj vzhľadom na pôsobnosť samospráv ustanovených zákonom o sociálnych službách pri poskytovaní sociálnych služieb majú obce najvyšší podiel pri poskytovaní podporných služieb (ide najmä o jedálne a denné centrá),

sociálnych služieb podmienených odkázanosťou (najmä domácej opatrovateľskej služby) a služieb krízovej intervencie (najmä v komunitných centrách). Vyššie územné celky poskytujú najmä sociálne služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou. Počet služieb poskytovaných neverejnými poskytovateľmi prevažuje pri službách na podporu rodiny s deťmi a sociálnom poradenstve a rehabilitácii, avšak výrazný podiel tvoria aj služby podmienené odkázanosťou.

Graf 3.27 Poskytovatelia sociálnych služieb podľa typu poskytovateľa a sociálnych služieb

Zdroj: Centrálny register poskytovateľov sociálnych služieb za IV. Q 2021

Zariadenia sociálnych služieb⁵³

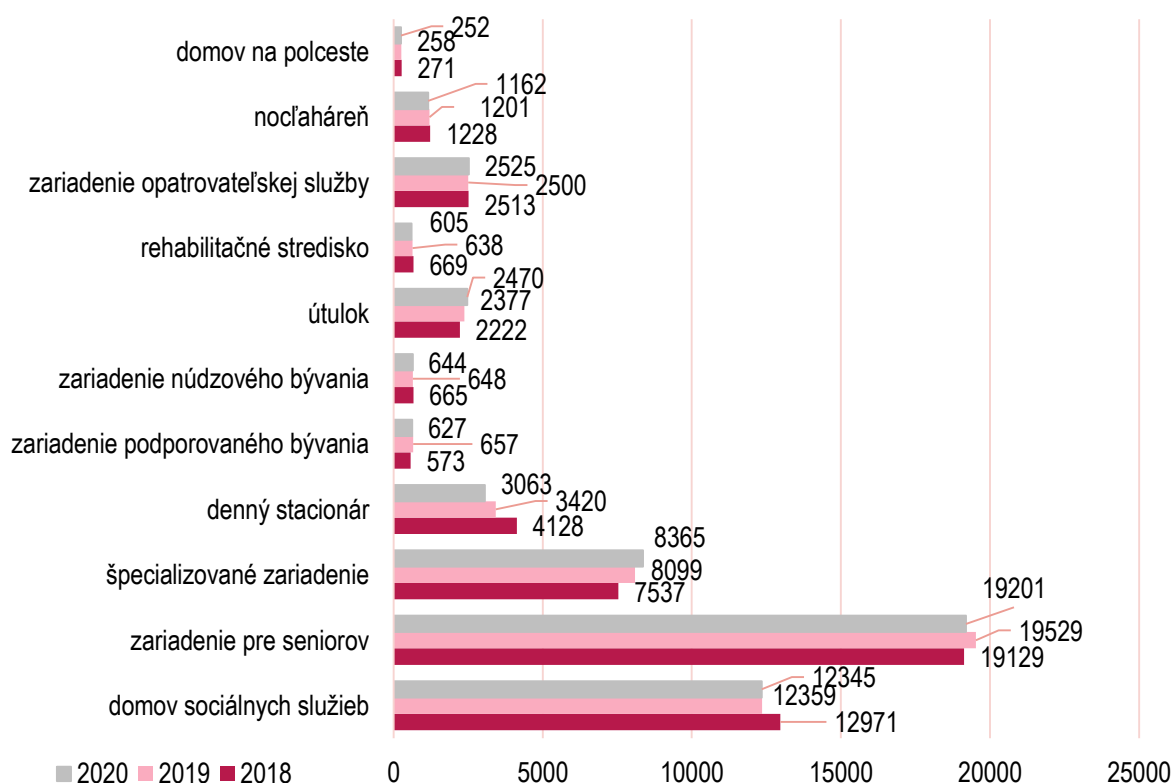
K 31.12. 2020 bolo v Slovenskej republike 5 459 781 obyvateľov, z toho 53 494 (53 774)⁵⁴ prijímateľom (0,98 %) boli poskytované vybrané druhy služieb v **1 363 zariadeniach sociálnych služieb** zriadených obcou, vyšším územným celkom alebo neverejným poskytovateľom, ktoré sa zapojili do štatistického zisťovania. Sociálne služby boli poskytované najmä v 1 185 (1 175) zariadeniach podmienených odkázanosťou na pomoc inej osoby (ďalej len „OPIO zariadenia“) - zariadenie pre seniorov, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár, zariadenie podporovaného bývania, rehabilitačné stredisko, zariadenie opatrovateľskej služby, a to 42 833 (44 240) prijímateľom.

V roku 2020 bolo v Slovenskej republike spolu vo všetkých sledovaných druhoch zariadení sociálnych služieb **51 259 (51 686) miest**, z toho sa celoročná starostlivosť poskytovala na 44 708 (44 873) miestach (87 %), týždenná starostlivosť zahŕňala 506 (498) miest (1 %), denná - ambulantná starostlivosť 6 045 (6 315) miest (12 %). Z celkového počtu miest až 46 731 (47 202) miest (91 %) pripadá na OPIO zariadenia. Na vývoj kapacít zariadení poukazuje graf 3.28.

⁵³ Údaje vychádzajú z výsledkov štatistického zisťovania ŠÚ SR – Výkaz Soc-1-01. V čase vydania Správy sú údaje za zariadenia sociálnych služieb sledované ŠÚ SR k dispozícii len za rok 2020

⁵⁴ V zátvorkách je uvedený počet za rok 2020

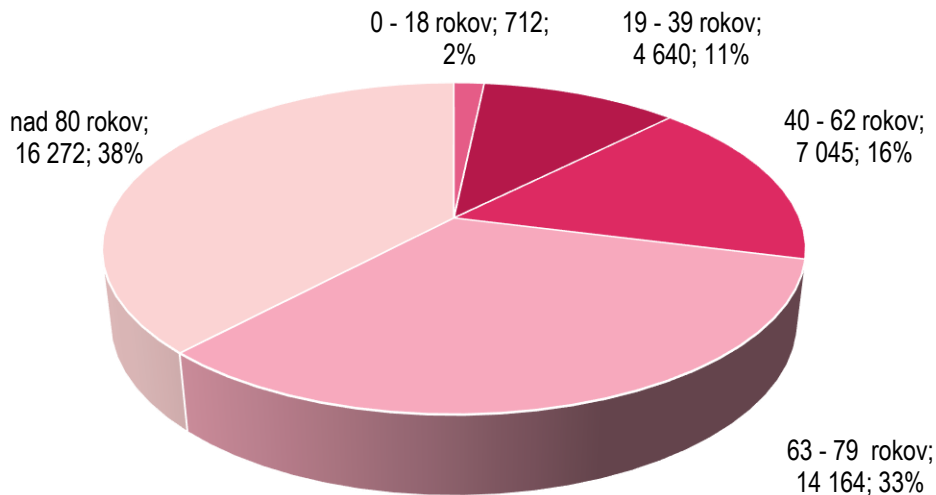
Graf 3.28 Kapacity zariadení sociálnych služieb

Zdroj: Vybrané údaje ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR

Z celkového počtu **53 494 prijímateľov** v sledovaných zariadeniach sociálnych služieb, až 42 833 (80%) prijímateľom sa poskytovali sociálne služby v OPIO zariadeniach, 25 637 osôb bolo opatrovaných na lôžku (48 %) a 8 679 osôb malo obmedzenú spôsobilosť na právne úkony alebo boli úplne pozbavení spôsobilosti na právne úkony (16 %). Až 38 784 prijímateľov (73%) má psychotickú liečbu, užíva neuroleptiká alebo antidepresíva. 31 316 osôb bolo v dôchodkovom veku (59 %) a ako vyplýva z grafu 3.29, z celkového počtu prijímateľov sociálnej služby v OPIO zariadeniach (42 833), bolo v dôchodkovom veku až 30 933 (72 %).

Graf 3.29 Veková štruktúra prijmateľov sociálnej služby v OPIO zariadeniach

Zdroj: Vybrané údaje ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR

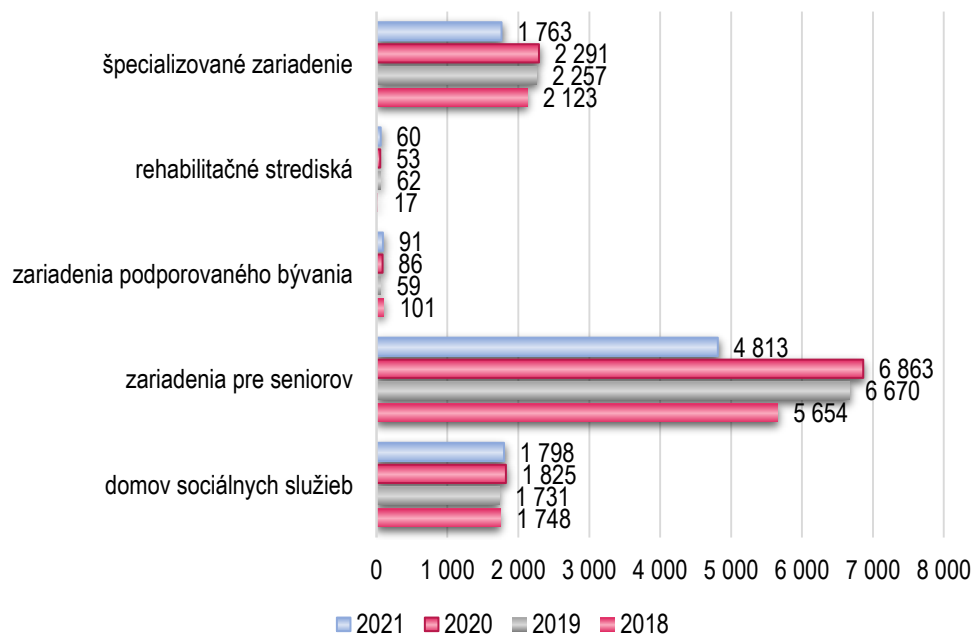
V roku 2020 boli celkové **výdavky zariadení** sociálnych služieb vo výške 631,7 mil. eur (551,4 mil. eur), z toho až 433 mil. eur (372 mil. eur), t. j. až 68,5 %, bolo vynaložených na mzdy a povinné sociálne poistenie. Ostatné výdavky boli určené na tovary a služby, na obstaranie dlhodobého majetku a na zdravotnú starostlivosť. Výdavky na sociálne služby v OPIO zariadeniach predstavovali sumu 614,3 mil. eur (536,7 mil. eur), čo tvorí až 97 % z celkových výdavkov vo všetkých druhoch zariadení sociálnych služieb sledovaných Štatistickým úradom SR.

Príjmy sledovaných zariadení boli v roku 2020 vo výške 630,8 mil. eur (548,2 mil. eur), z toho 147,5 mil. eur (23,4 %) tvoril príjem z finančného príspevku z rozpočtu MPSVR SR, 228,5 mil. eur (36,2 %) vynaložili zo svojich rozpočtov vyššie územné celky, 31,4 mil. eur obce (0,5 %) a 174,2 mil. eur (27,6 %) zaplatili klienti. Z celkovej výšky príjmov OPIO zariadení, v ktorých sa poskytuje ošetrovateľská starostlivosť 614,4 mil. eur, tvorili príjmy zo zdravotných poistení iba 0,5 % - 3,5 mil. eur.

V sledovaných zariadeniach sociálnych služieb bolo k 31. decembru 2020 zamestnaných 27 731 (26 829) zamestnancov s nárastom o 902 zamestnancov oproti roku 2019. V OPIO zariadeniach pracovalo 26 978 zamestnancov (97 % z celkového počtu zamestnancov sledovaných zariadení).

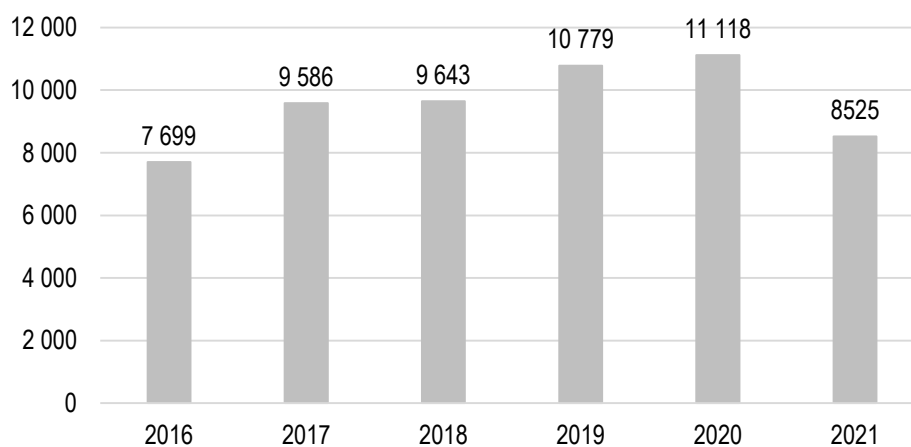
V roku 2021 bolo celkovo 8 525 (11 118) fyzických osôb - **žadateľov o zabezpečenie poskytovania sociálnych služieb** v OPIO zariadeniach, z toho najviac v zariadeniach pre seniorov, až 4 813 (56 %) osôb. Celkový počet žiadateľov oproti roku 2020 klesol o 2 593 osôb, čo bolo pravdepodobne spôsobené najmä pandemiou COVID-19 a s tým súvisiacou obavou z nákazy ochorením v prostredí pobytových zariadení. Vývoj počtu žiadateľov o poskytovanie sociálnej služby v OPIO zariadeniach podľa druhov zariadení a ich celkového počtu od roku 2016 (2018) znázorňuje graf 3.30 a 3.31.

Graf 3.30 Žiadatelia o poskytovanie sociálnej služby v OPIO zariadení

Zdroj: V(MPSVR SR) 10- 01

Graf 3.31 Vývoj celkového počtu žiadateľov o poskytovanie sociálnej služby v OPIO zariadení

Zdroj: V(MPSVR SR) 10- 01

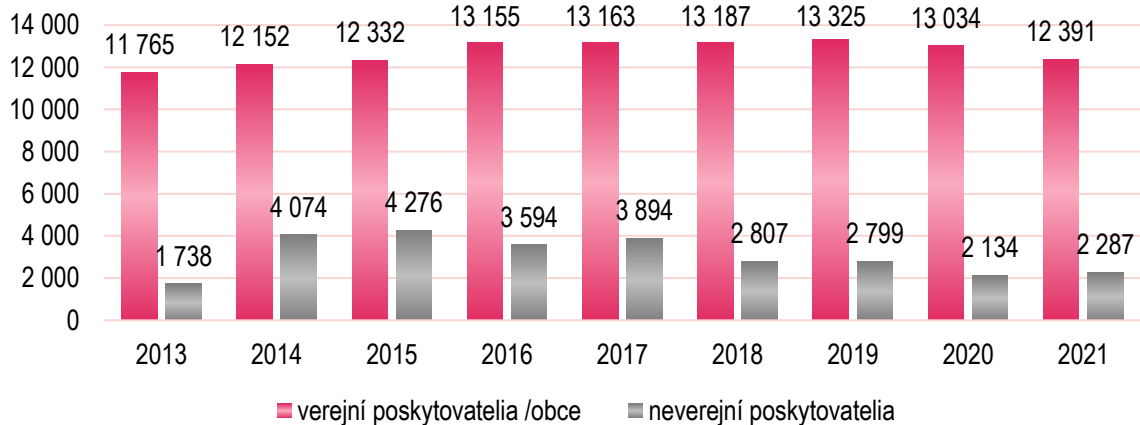
Podrobnejšie štatistické údaje o zariadeniach sociálnych služieb, vybraných druhoch sociálnych služieb, počte žiadateľov o zabezpečenie poskytovania sociálnych služieb sú uvedené v tabuľkách 26 až 32 v prílohe ku kapitole 3.⁵⁵

⁵⁵ Zdroj: Vybrané údaje Štatistického úradu SR – Zariadenia sociálnych služieb

Opatrovateľská služba

V roku 2021 bola **opatrovateľská služba v domácnosti** poskytovaná celkovo 14 678 (15 168) fyzickým osobám (t. j. o 490 menej ako v roku 2020), z toho obce poskytli túto sociálnu službu 12 391 osobám (84 % z celkového počtu prijímateľov opatrovateľskej služby), oproti roku 2020 však ide o pokles až o 643 osôb. **Neverejní poskytovatelia** poskytli opatrovateľskú službu 2 287 klientom (nárast o 153 opatrovaných oproti roku 2020). Na vývoj počtu prijímateľov opatrovateľskej služby v rokoch 2013 až 2021 poukazuje graf 3.32, podľa ktorého je vývoj tohto ukazovateľa u obcí v podstate konštantný, avšak v posledných dvoch rokoch sa počet prijímateľov znižuje a aktuálne je na úrovni roka 2015. Výkyvy, ktoré sa objavujú v počte klientov opatrovateľskej služby môžu súvisieť s aktuálne nastaveným systémom podpory z prostriedkov EÚ.

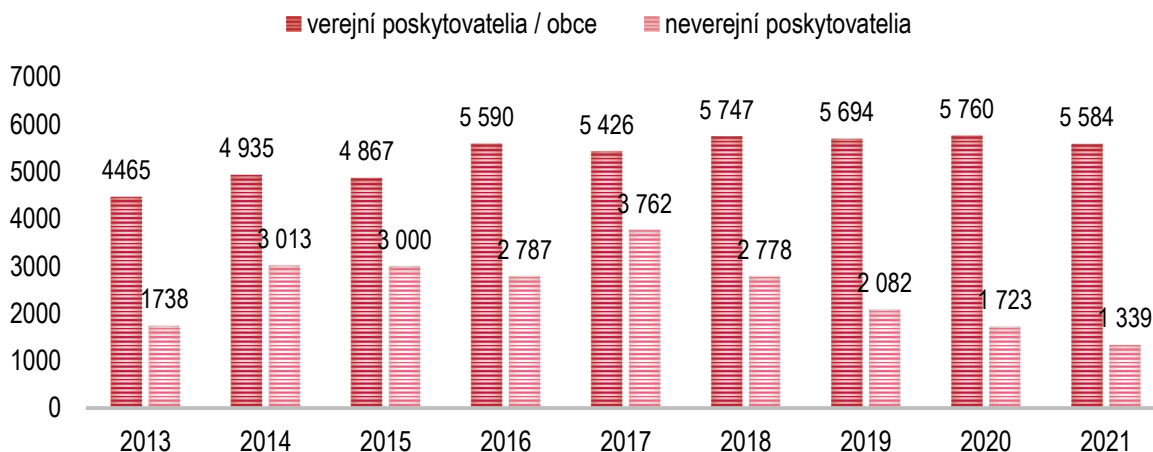
Graf 3.32 Prijímateľa opatrovateľskej služby

Zdroj: V(MPSVR SR) 11-01 a V(MPSVR SR) 07-01

Opatrovateľskú službu v roku 2021 poskytovalo 5 584 zamestnancov⁵⁶ miest a obcí. V porovnaní s rokom 2019 ide o pokles o 176 zamestnancov. Neverejní poskytovatelia zamestnávali v sledovanom období 1 339 opatrovateľov, čo je až o 384 menej ako v roku 2020. Výkyvy v počte zamestnancov môžu, rovnako ako pri prijímateľoch opatrovateľskej služby, súvisieť s aktuálne nastaveným systémom podpory z prostriedkov EÚ.

Graf 3.33 Zamestnanci opatrovateľskej služby

Zdroj: V(MPSVR SR) 11-01 a V(MPSVR SR) 07-01

⁵⁶ Počty zamestnancov sú prepočítavané na plné pracovné úväzky.

Na poskytovanie opatrovateľskej služby v roku 2020 vynaložili obce celkom 68,7 (56,7) mil. eur, pričom príjmy z úhrad vo výške 7,4 mil. eur pokryli iba 10,7 % týchto výdavkov, pritom rozdiel museli obce uhradiť z vlastných rozpočtov. V prípade neverejných poskytovateľov príjmy z úhrad vo výške 3,4 mil. eur pokryli približne 26,4 % z výdavkov na opatrovateľskú službu vo výške necelých 12,9 mil. eur. Ďalšie štatistické údaje k opatrovateľskej službe sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 25.

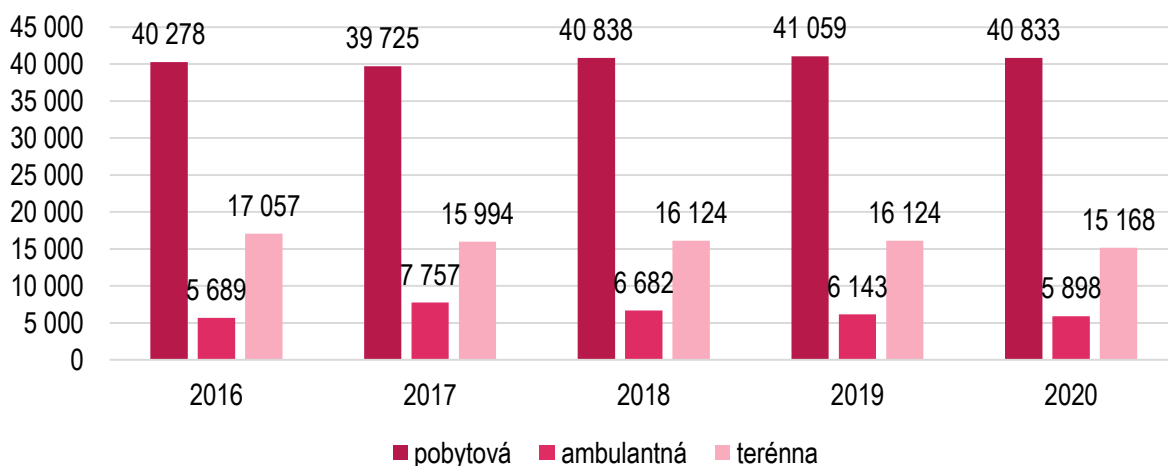
Sociálne služby pri odkázanosti na pomoc inej osoby (ďalej len „OPIO sociálne služby“)

OPIO sociálne služby sa v súlade so zákonom o sociálnych službách poskytujú osobám, ktoré sú odkázané na pomoc inej osoby, to znamená, že ide o poskytovanie **domácej opatrovateľskej služby a sociálnych služieb v OPIO zariadeniach**. Patria spomedzi všetkých druhov sociálnych služieb medzi tie, po ktorých je najväčší dopyt (graf 3.30 a 3.31), ich poskytovanie je z hľadiska odborných aj personálnych požiadaviek finančne najnákladnejšie a súčasne sa pravidelne poukazuje na ich fyzickú, ale aj finančnú nedostupnosť. Dopyt po tomto type sociálnych služieb bude vzhľadom na demografický vývoj a starnutie populácie s najväčšou pravdepodobnosťou aj naďalej narastať. Koncom minulej dekády predstavovala populácia 65+ okolo 12 % celkovej populácie Slovenska a do roku 2030 sa predpokladá zvýšenie tohto podielu na 21,2 %. Podiel populácie 80-ročných a starších osôb predstavoval koncom minulej dekády cca 2,5 % celkovej populácie Slovenska a v roku 2030 sa predpokladá jeho nárast na 6,5 %. Aj vzhľadom na aktuálnu vekovú skladbu prijímateľov sociálnych služieb v OPIO zariadeniach (graf 3.29) možno na základe uvedených demografických údajov predpokladať zvyšovanie dopytu po OPIO sociálnych službách, a aj s tým súvisiace zvyšovanie celkových finančných nákladov z verejných zdrojov na tento typ sociálnych služieb.

Ako bolo uvedené vyššie, k 31.12.2020 sa v OPIO zariadeniach poskytovala sociálna služba 42 833 prijímateľom v 1 185 zariadeniach. **Veková štruktúra** prijímateľov sociálnych služieb v OPIO zariadeniach je znázornená v grafe 3.29, ktorý jednoznačne poukazuje na to, že najväčšie zastúpenie medzi prijímateľmi týchto sociálnych služieb majú vekové skupiny 63 až 70 rokov a nad 80 rokov, spolu až 72 % prijímateľov.

V záujme poskytnutia širšieho prehľadu o prijímateľoch OPIO sociálnych služieb (opatrovateľskej služby aj OPIO zariadení) sú v grafoch 3.34 a 3.35 zosumarizované údaje.

Graf 3.34 Počet miest /prijímateľov podľa formy poskytovanej OPIO sociálnej služby

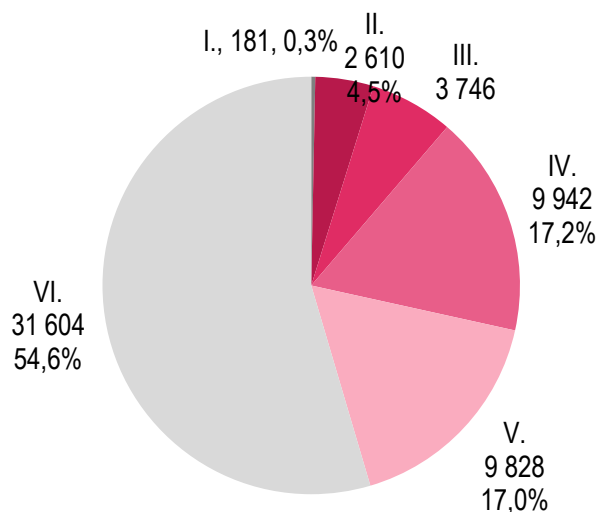
Zdroj: Vybrané údaje ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR a V(MPSVR SR) 11-01, 7-01

Graf 3.34 poskytuje údaje o pomere kapacít OPIO sociálnych služieb podľa **formy poskytovanej sociálnej služby**. Z grafu jednoznačne vyplýva, že pri pobytovej forme sociálnych služieb medziročne, aj keď len mierne, kapacity narastajú, avšak kapacity ambulantných a terénnych (komunitných) služieb zaznamenávajú skôr klesajúci trend. Zároveň sa pomer jednotlivých foriem sociálnych služieb nemení, t. j. pretrvávajú najväčší podiel pobytových sociálnych služieb. To znamená, že aj napriek naštartovanému procesu deinštitucionalizácie sociálnych služieb a podpore terénnej sociálnej služby zo zdrojov európskych štrukturálnych fondov sú aj naďalej v najväčšom pomere

zastúpené OPIO sociálne služby s pobytovou formou (64%). Terénna (opatrovateľská) sociálna služba je zastúpená 26 percentami. Možno predpokladať, že nemennosť štruktúry spektra foriem poskytovaných sociálnych služieb je ovplyvnená najmä pretrvávajúcim a stále narastajúcim dopytom po pobytových sociálnych službách, ale aj v nedostatočnej ponuke kapacít ostatných foriem sociálnych služieb.

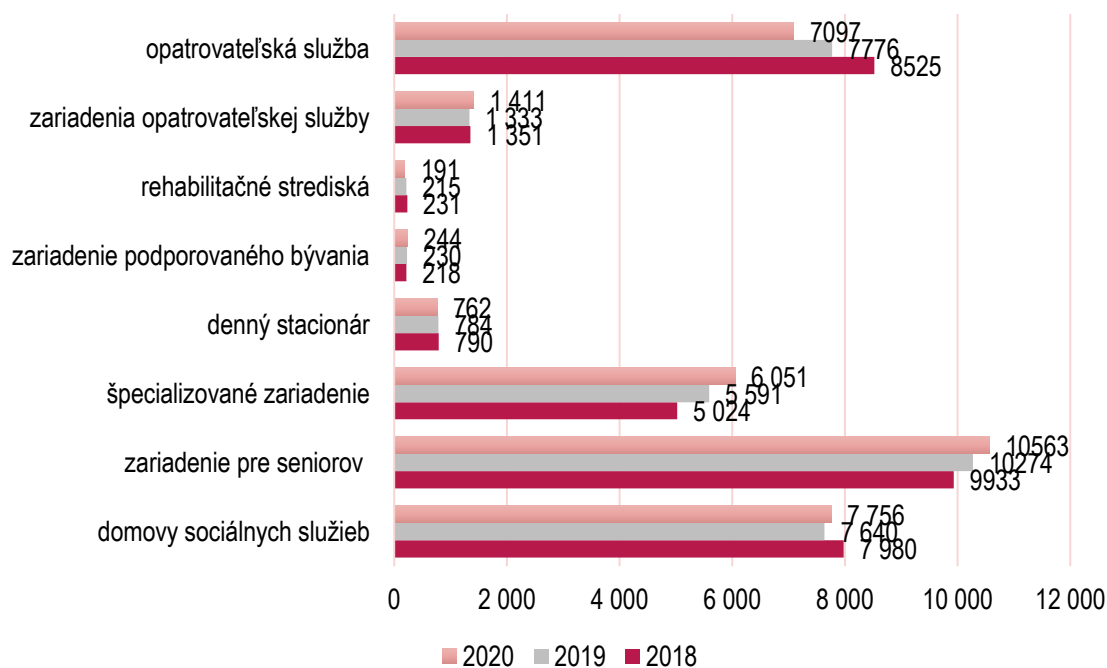
Štruktúra prijímateľov OPIO sociálnych služieb podľa **stupňa ich odkázanosti na pomoc inej osoby** je znázornená v grafe 3.35, z ktorého vyplýva, že OPIO sociálne služby sú najviac poskytované fyzickým osobám odkázaným na pomoc inej osoby v stupni V. a VI. (71,6 % z celkového počtu prijímateľov OPIO sociálnych služieb).

Graf 3.35 Štruktúra prijímateľov OPIO sociálnych služieb podľa stupňa odkázanosti

Zdroj: Vybrané údaje ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR a V(MPSVR SR) 11-01

Graf 3.36 Zamestnanci OPIO sociálnych služieb

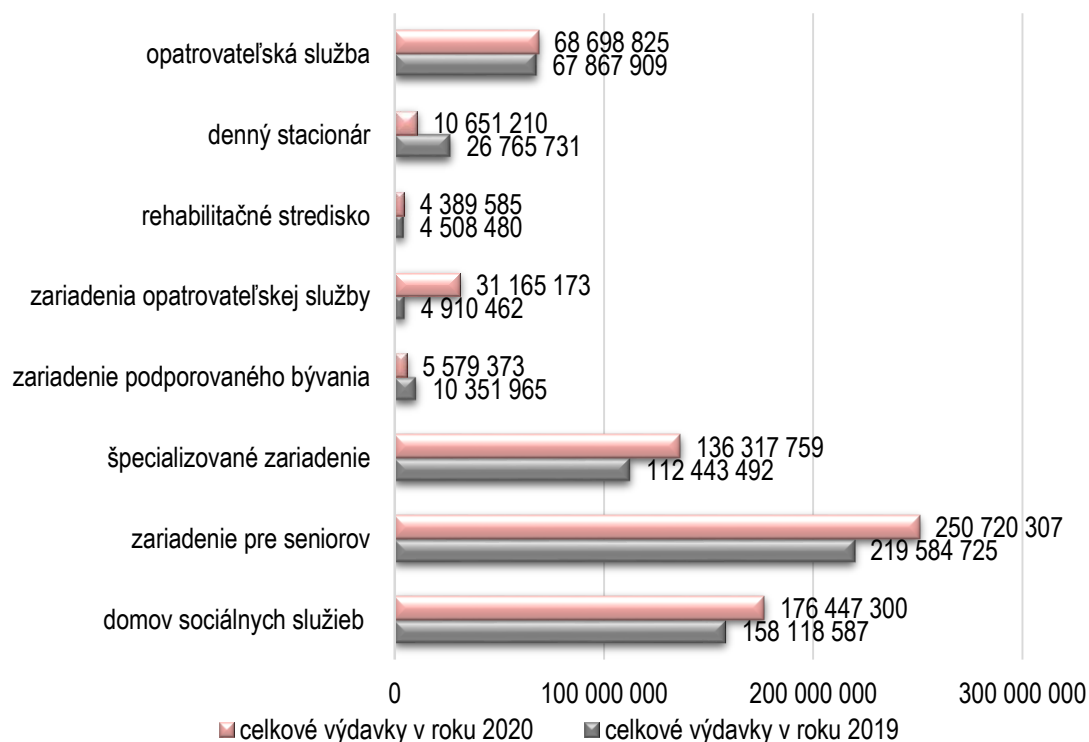

Zdroj: Vybrané údaje ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR a V(MPSVR SR) 11-01

Graf 3.36 o **zamestnancoch OPIO sociálnych služieb** poskytuje údaje o počte zamestnancov v rokoch 2018 až 2020. Väčší nárast počtu zamestnancov možno pozorovať iba v zariadení pre seniorov, v špecializovanom zariadení a pri opatrovateľskej službe naopak, počet zamestnancov klesá.

Z grafu o **výdavkoch na OPIO sociálne služby** je zrejmé, že tieto majú stúpajúcu tendenciu, a to bez ohľadu na druh sociálnej služby, čo len potvrdzuje vysoké finančné nároky na poskytovanie tohto typu sociálnych služieb.

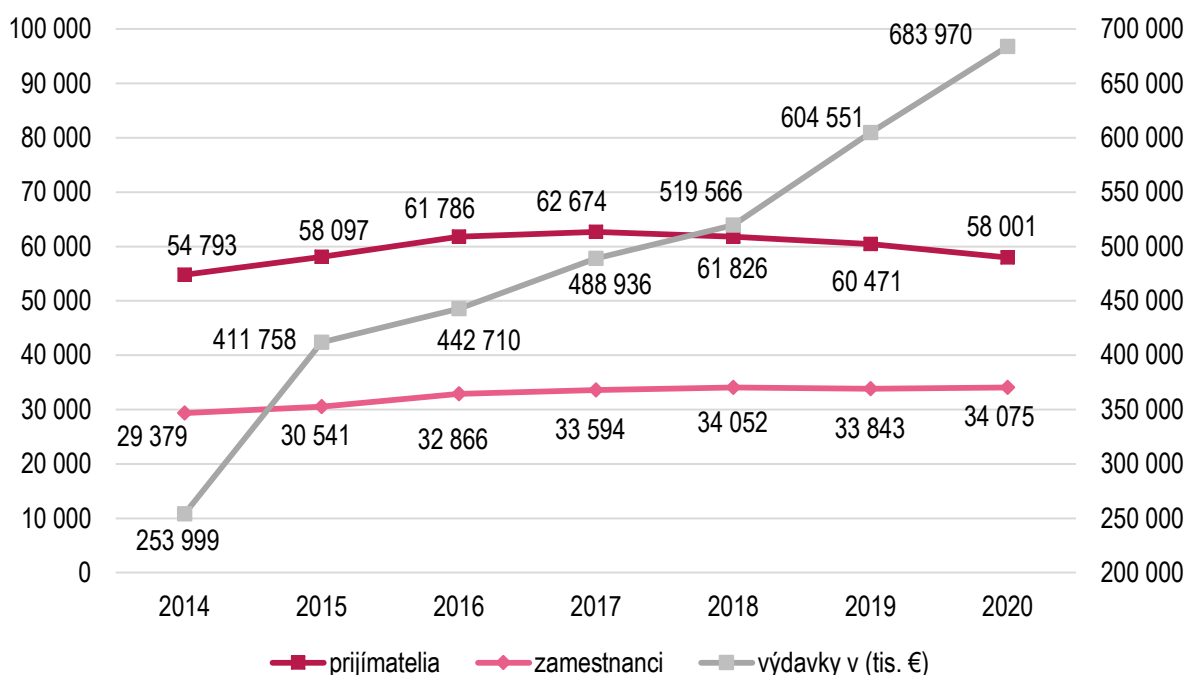
Graf 3.37 Celkové výdavky na OPIO sociálne služby

Zdroj: Vybrané údaje ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR a V(MPSVR SR) 11-01, 7-01

Údaje v grafe 3.38 predstavujú **vývoj základných ukazovateľov OPIO sociálnych služieb**, ktorými sú počet prijímateľov, zamestnancov a výdavkov na tieto sociálne služby, a to v rozmedzí rokov 2014 až 2020.

Graf 3.38 Vývoj OPIO sociálnych služieb

Zdroj: Vybrané údaje ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR a V(MPSVR SR) 11-01, 7-01

Ostatné sociálne služby

Pokiaľ ide o **zariadenia sociálnych služieb a vybrané druhy sociálnych služieb, ktoré nie sú sledované Štatistickým úradom SR**, k 31. 12. 2021 bolo v SR zriadených obcami, vyššími územnými celkami alebo neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb 1 366 poskytovateľov sociálnych služieb, ktorí poskytli tieto sociálne služby 292 504 klientom s 1 701 zamestnancami a 1 216 dobrovoľníkmi, na čo celkovo vynaložili takmer 46,7 mil. eur, pričom ich príjmy boli vo výške 38,2 mil. eur.

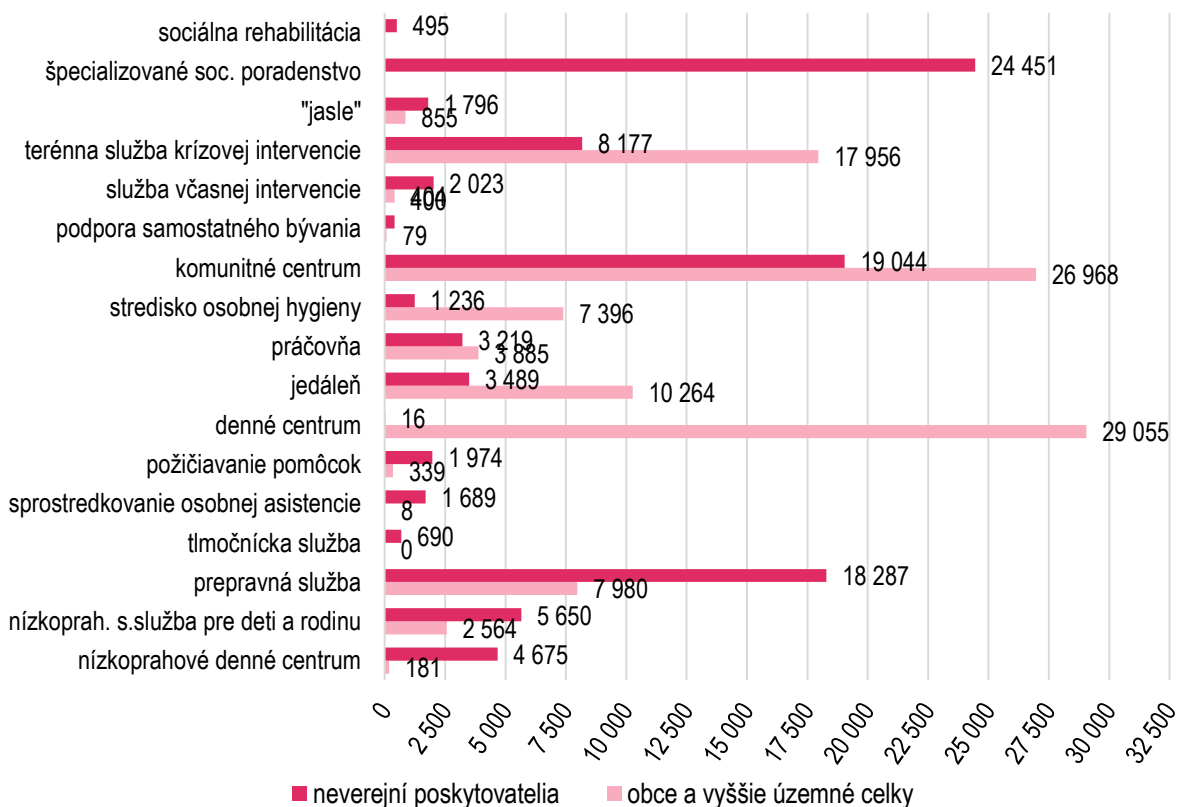
Pri niektorých sociálnych službách dominovali z hľadiska počtu poskytovateľov, ako aj počtu prijímateľov **obce**. Ide najmä o 222 denných centier, v ktorých obce poskytli sociálnu službu 29 055 klientom, 124 komunitných centier s 7 396 klientmi, 83 jedální, v ktorých bola poskytnutá strava 10 264 klientom, ale aj o terénnu sociálnu službu krízovej intervencie poskytnutú 17 965 klientom. Sociálne služby, ako napr. nízkoprahové denné centrum, nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu, prepravná služba, služba včasnej intervencie, požičiavanie pomôcok, krízová pomoc prostredníctvom telekomunikačných technológií a zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa („jasle“) prevažne poskytovali **neverejní poskytovatelia**. Bližšie štatistické údaje o vybraných sociálnych službách sú uvedené v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 31.

Vybrané odborné činnosti (základné sociálne poradenstvo, špecializované sociálne poradenstvo a sociálnu rehabilitáciu) možno v súlade so zákonom o sociálnych službách poskytovať aj samostatne ako sociálnu službu. V roku 2021 tieto odborné činnosti poskytovalo 141 neverejných poskytovateľov pre 67 052 klientov.

Ďalšie štatistické údaje k týmto sociálnym službám sú uvedené v prílohe ku kapitole, tabuľka 32.

Prehľad o pomere klientov verejných a neverejných poskytovateľov vybraných druhov sociálnych služieb (pri ktorých počet prijímateľov dosiahol aspoň počet 100) poskytuje aj graf 3.39, z ktorého je zrejmé, ktoré druhy sociálnych služieb poskytujú prevažne verejní a ktoré neverejní poskytovatelia sociálnych služieb.

Graf 3.39 Počet prijímateľov vybraných druhov sociálnych služieb podľa formy poskytovateľa

Zdroj: V(MPSVR SR) 10-01, V(MPSVR SR) 11-01 a V(MPSVR SR) 07-01

Spolufinancovanie sociálnych služieb

MPSVR SR poskytlo v zmysle zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov rozpočtové prostriedky na spolufinancovanie vybraných druhov sociálnych služieb. Na základe predložených žiadostí a uzatvorených zmluvných vzťahov so 196 obcami a mestami a so 400 neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb boli poskytnuté z rozpočtu kapitoly MPSVR SR na spolufinancovanie sociálnych služieb v roku 2021 výdavky v sume 176 577 802 eur, z toho 66 626 822 eur pre verejných poskytovateľov (393 zariadení) a 109 950 980 eur pre neverejných poskytovateľov (806 zariadení) sociálnych služieb. Schválený rozpočet výdavkov bol v sume 176 597 876. Skutočné výdavky dosiahli sumu 173 592 180 eur.

Nariadením vlády SR č. 100/2021 Z. z., ktorým sa mení nariadenie vlády č. 70/2020 Z. z. a ktorým sa ustanovujú niektoré podmienky financovania sociálnych služieb v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu v znení nariadenia vlády č. 261/2020 Z. z., bol v čase krízovej situácie s účinnosťou od 1. 3. 2020 zvýšený príspevok pre nocľahárne zo 120 eur na 150 eur mesačne na klienta a v mesiacoch apríl až december 2021 bol zvýšený príspevok pre všetky zariadenia krízovej intervencie (nocľaháreň, útulok a zariadenie núdzového bývania) na 250 eur na klienta na mesiac. V súlade s § 71 ods. 6 a ods. 7 predmetného zákona bol finančný príspevok na financovanie sociálnej služby pre verejných poskytovateľov poskytnutý na nasledovné druhy sociálnych služieb:

- denný stacionár (2 892 160 eur),
- domov sociálnych služieb (1 088 223 eur),
- nocľaháreň (1 121 466 eur),
- špecializované zariadenie (1 638 384 eur),
- útulok (1 710 586 eur),
- zariadenie podporovaného bývania (18 096 eur),
- zariadenie núdzového bývania (347 505 eur),

- zariadenie opatrovateľskej služby (8 428 507 eur),
- zariadenie pre seniorov (49 381 895 eur).

V súlade s § 78a a 78aa zákona o sociálnych službách bol finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby pre neverejných poskytovateľov poskytnutý na nasledovné druhy sociálnych služieb:

- denný stacionár (5 929 110 eur),
- domov sociálnych služieb (14 666 928 eur),
- nocľaháreň (1 838 305 eur),
- špecializované zariadenie (20 256 332 eur),
- zariadenie podporovaného bývania (1 211 388 eur),
- rehabilitačné stredisko (854 064 eur),
- zariadenie opatrovateľskej služby (7 142 345 eur),
- zariadenie pre seniorov (58 052 508 eur).

K 31. 12. 2021 boli od 135 prijímateľov finančného príspevku vrátené na účet ministerstva finančné prostriedky v sume 2 985 622 eur, z toho 542 470 eur od verejných poskytovateľov sociálnej služby a 2 443 152 eur od neverejných poskytovateľov sociálnej služby, predovšetkým z dôvodu neobsadených miest v zariadeniach sociálnych služieb. V súvislosti s pandemiou koronavírusu a snahy o zmiernenie jej dôsledkov v zariadeniach sociálnych služieb nastali zmeny vo výpočte vratiek za neobsadené miesta v zariadeniach.

Výdavky poskytnuté na spolufinancovanie sociálnych služieb podľa zákona o sociálnych službách boli v roku 2021 v porovnaní s rokom 2020 vyššie o 21 020 510 eur (13,8 %), a to najmä z dôvodu úpravy výšky finančného príspevku v súlade s nariadením vlády SR č. 173/2020 Z. z. od 1. 1. 2021.

Dohľad nad poskytovaním sociálnych služieb

Výkonom dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb (ďalej len „dohľad“) v súlade s § 98 a § 99 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“) ministerstvo preveruje dodržiavanie zákona o sociálnych službách a všeobecne záväzných právnych predpisov u poskytovateľov sociálnych služieb pri poskytovaní sociálnych služieb podľa tohto zákona.

Dohľady sa v roku 2021 vykonávali na základe poverenia ministra práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky. Postup pri výkone dohľadu sa riadil „Smernicou MPSVR SR č.13/2019 z 30.06.2019 o zabezpečení dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb“, účinnou od 01.08.2019.

Tabuľka 3.34 Prehľad výkonu dohľadu v roku 2021

Prehľad výkonu dohľadu	Počet
Počet prenesených dohľadov z roku 2020 a ukončených v roku 2021	2
Počet začatých a ukončených dohľadov v roku 2021 podľa plánu zamerania činnosti	1
Počet začatých a ukončených dohľadov nad rámec zamerania činnosti v roku 2021	1
Celkový počet vykonaných a ukončených dohľadov v roku 2021	4

Tabuľka 3.35 Počet začatých a neukončených dohľadov v roku 2021

Počet začatých a neukončených dohľadov	Počet
Počet začatých a neukončených dohľadov v roku 2021 podľa plánu zamerania činnosti	4
Počet začatých a neukončených dohľadov v roku 2021 mimo zamerania činnosti	10
Počet nevykonaných dohľadov podľa plánu zamerania činnosti	13

V rámci zamerania činnosti odboru kontroly Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky na rok 2021 (ďalej len „zameranie činnosti na rok 2021“) bolo plánovaných 17 dohľadov. Z uvedeného počtu bol začatý a ukončený 1 dohľad, 4 dohľady boli v roku 2021 začaté, ale ich výkon bol prenesený do roku 2022.

Z celkového počtu naplánovaných dohľadov na rok 2021 nebolo realizovaných 13 dohľadov z dôvodu hygienicko-epidemiologických opatrení v súvislosti s ochorením COVID-19.

Z dôvodu naliehavosti riešenia doručených podnetov fyzických osôb a právnických osôb bolo mimo zamerania činnosti na rok 2021 začatých 11 dohľadov, z toho ukončený bol 1 dohľad a 10 dohľadov bolo prenesených do roku 2022.

V roku 2021 oddelenie dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb ukončilo aj 2 dohľady prenesené z roku 2020.

Z celkového počtu vykonaných dohľadov v roku 2021 bol vo všetkých prípadoch výsledným materiálom z dohľadu protokol o výsledku dohľadu.

Tabuľka 3.36 Dohľady členené podľa druhu sociálnej služby

Dohľady členené podľa druhu sociálnej služby	Vykonané dohľady v roku 2021	Presunuté dohľady do roku 2022
zariadenie pre seniorov	4	6
domov sociálnych služieb	0	2
zariadenie opatrovateľskej služby	0	1
opatrovateľská služba	0	1

Evidencia, sledovanie a vyhodnocovanie oznámení poskytovateľov sociálnych služieb o použití prostriedkov netelesného a telesného obmedzenia

Zákon o sociálnych službách v § 10 ods. 5 a 6 ukladá poskytovateľom sociálnej služby, okrem iných povinností, viesť register o použití prostriedkov netelesných a telesných obmedzení prijímateľov sociálnej služby (ďalej len „použitie prostriedkov obmedzení“). Použitie prostriedkov obmedzení prijímateľov sociálnej služby sú podľa § 10 ods. 6 uvedeného zákona poskytovatelia sociálnej služby povinní bezodkladne po použití oznámiť MPSVR SR.

Údaje uvedené v oznámeniach o použití prostriedkov obmedzení od poskytovateľov sociálnych služieb ministerstvo zaznamenávalo, monitorovalo a využívalo, okrem iného, ako informáciu pri plánovaní výkonov dohľadov, resp. čerpalo z nich podnety na výkon dohľadu. Zároveň ministerstvo písomne upozorňovalo poskytovateľov sociálnych služieb na nezrovnalosti a nedostatky v oznámeniach o obmedzení a pri aplikácii § 10 zákona o sociálnych službách v praxi.

Zamestnanci oddelenia dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb pri výkone dohľadu, okrem iného, preverujú dodržiavanie ustanovení § 10 zákona o sociálnych službách.

Na základe doručených oznámení o použití prostriedkov obmedzení od poskytovateľov sociálnych služieb v roku 2021 oddelenie dohľadu zaznamenalo použitie 286 netelesných obmedzení a telesných obmedzení, pričom 214 z celkového počtu bolo netelesných obmedzení a 72 z celkového počtu bolo telesných obmedzení.

Rozdelenie doručených oznámení o obmedzení v roku 2021 podľa jednotlivých krajov, v členení na verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb, je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 3.37 Počet oznámení poskytovateľov sociálnych služieb o použitých prostriedkoch netelesných a telesných obmedzení v roku 2021 podľa jednotlivých krajov

Kraj	Počet oznámení od verejných poskytovateľov		Počet oznámení od neverejných poskytovateľov		Spolu
	telesné	netelesné	telesné	netelesné	
Bratislavský	9	36	2	3	50
Trnavský	8	28	2	13	51
Nitriansky	4	9	1	6	20
Trenčiansky	4	39	0	2	45
Žilinský	7	12	0	2	21
Banskobystrický	11	15	2	8	36
Košický	17	27	0	4	48
Prešovský	4	5	1	5	15
SPOLU	64	171	8	43	286

Zdroj: MPSVR SR

Za prostriedky netelesného obmedzenia sa považuje zvládnutie situácie najmä verbálnou komunikáciou, odvrátením pozornosti alebo aktívnym počúvaním. Za prostriedky telesného obmedzenia sa považuje zvládnutie situácie použitím rôznych špeciálnych úchopov, umiestnením prijímateľa sociálnej služby do miestnosti, ktorá je určená na bezpečný pobyt alebo použitím liekov na základe pokynu lekára so špecializáciou v špecializačnom odbore psychiatria. Použitie prostriedkov obmedzenia netelesnej povahy má prednosť pred použitím prostriedkov telesného obmedzenia.

K obmedzeniu prijímateľa možno pristúpiť iba vtedy, keď boli bez úspešného výsledku použité všetky ostatné možné stratégie či postupy pre zabránenie takému správaniu prijímateľov, ktorým bezprostredne ohrozuje svoj život či zdravie alebo zdravie a život iných osôb a riziká, ktoré vyplývajú z neobmedzenia prijímateľa sú väčšie ako riziká vyplývajúce z jeho obmedzenia.

Rozdelenie doručených oznámení o obmedzení prijímateľov v roku 2021 podľa druhu sociálnej služby je uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 3.38 Prehľad o počte doručených oznámení o použití prostriedkov obmedzení podľa druhu sociálnej služby

Druh zariadenia	Počet obmedzení		
	telesné	netelesné	spolu
Zariadenie podporovaného bývania	0	1	1
Zariadenie pre seniorov	11	29	40
Zariadenie opatrovateľskej služby	1	0	1
Rehabilitačné stredisko	1	1	2
Domov sociálnych služieb	51	146	197
Špecializované zariadenie	8	37	45
Spolu	72	214	286

Zdroj: MPSVR SR

Tabuľka 3.39 Prehľad o počte doručených oznámení o použití prostriedkov obmedzení

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
spolu	161	228	305	320	336	265	316	392	502	285	286
telesné	125	149	216	256	238	129	147	132	143	84	72
netelesné	36	79	89	64	98	136	169	260	359	201	214

Zdroj: MPSVR SR

Celkový počet oznámení poskytovateľov sociálnych služieb o použití prostriedkov obmedzenia prijímateľov (telesných aj netelesných) bol v roku 2021 (286) podstatne nižší v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi. Ministerstvo aktuálne vyhodnocuje, nakoľko a ako znížený celkový počet oznámení poskytovateľov sociálnych služieb o použití prostriedkov obmedzenia prijímateľov súvisí s pandemickou situáciou v súvislosti s ochorením COVID-19.

Ukladanie pokút za porušovanie zákona o sociálnych službách

MPSVR SR v súlade so zákonom o sociálnych službách môže uložiť za:

- správne delikty podľa § 101,
- poskytovanie odborných, obslužných a ďalších činností bez zápisu v registri poskytovateľov sociálnych služieb vedeného príslušným vyšším územným celkom,
- poriadkovú pokutu,
- pokutu pri nesplnení opatrení na odstránenie zistených nedostatkov v určenej lehote.

V súlade so zákonom o sociálnych službách boli v roku 2021 právoplatne uložené 3 pokuty za správne delikty podľa § 101 zákona o sociálnych službách, 1 pokuta za správne delikty podľa § 99 ods. 5 zákona o sociálnych službách a 1 pokuta za správne delikty podľa § 99 ods. 6 zákona o sociálnych službách.

Hodnotenie podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov

Hodnotenie podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby sa vykonáva v zmysle zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách, **zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov**, podľa smernice a internej metodiky ministerstva. Posudzuje sa v nej plnenie podmienok zákona o sociálnych službách podľa prílohy č. 2 tohto zákona. Predmetom a účelom hodnotenia kvality je poskytnúť u hodnotených subjektov v čase hodnotenia čo najobjektívnejší nezávislý obraz o skutkovom stave miery plnenia podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby podľa prílohy č. 2 k zákonu o sociálnych službách, a **tým podporovať hodnotené subjekty** ako poskytovateľov sociálnych služieb pri systematickom zabezpečovaní kvality nimi poskytovanej sociálnej služby, jej udržiavaní a zdokonaľovaní. Hodnotenie nie je sankčným mechanizmom.

Hodnotenie je vykonávané podľa 21 kritérií, ktoré každé z nich má samostatné bodové hodnotenie. Celkové hodnotenie je výsledkom súčtu bodov dosiahnutých v jednotlivých kritériách. Výsledná správa je prekonzultovaná s hodnoteným subjektom. Hodnotenie sa vykonáva na základe poverenia ministra. Správa je záväzná. Ak subjekt **nedosiahol celkové hodnotenie nad 60%**, potom sa považuje, že nesplnil podmienky kvality ako celok. **Dostane odporúčania na splnenie podmienok kvality, ako aj lehotu na ich splnenie.** Tieto odporúčania a aj lehota **sa považujú za záväzné.** Následné hodnotenie kvality označuje proces preverenia splnenia podmienok kvality u hodnoteného subjektu, ktorý pôvodne nesplnil podmienky hodnotenia kvality a uplynula mu určená lehota na splnenie týchto podmienok. Ak pri následnom hodnotení hodnotený subjekt opätovne nesplní podmienky kvality a percentuálne vyhodnotenie úrovne kvality poskytovanej sociálnej služby bude menej ako 60 %, môže ministerstvo podať miestne príslušnému vyššiemu územnému celku podnet na výmaz z registra poskytovateľov sociálnych služieb.

Ak hodnotený subjekt dosiahol **viac ako 60 %**, potom sú formulované odporúčania zo strany ministerstva ako nástroj podpory zvyšovania kvality služieb. Plnenie týchto odporúčaní však hodnotený subjekt **nie je povinný dokladovať ministerstvu v žiadnom termíne.** Avšak mal by sa nimi zaoberať, prípadne jeho zriaďovateľ. Následné hodnotenie sa nevykonáva.

Hodnotenie vykonáva zmiešaná skupina hodnotiteľov, ktorá sa skladá zo zamestnancov odboru hodnotenia podmienok kvality ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR a externých hodnotiteľov. Externí hodnotitelia sú vybraní výhradne z ľudí, ktorí sú v rámci Národného projektu Kvalita sociálnych služieb.

Na MPSVR SR prišlo v uvedenom roku k organizačným zmenám, medzi ktoré patrila aj zmena odboru hodnotenia kvality sociálnych služieb a akreditácií, a to rozdelením na odbor hodnotenia kvality sociálnych služieb a odbor akreditácií.

Napriek mimoriadne náročnému roku 2021, kedy bol vyhlásený núdzový stav z dôvodu nepredvídateľnosti vývoja situácie s koronavírusom, podľa čl. 5 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov, bolo na základe poverenia ministra vykonaných **6 hodnotení** podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby v zmysle zákona o sociálnych službách, z toho v 1 zariadení sociálnych služieb poskytujúcich sociálnu službu aj deťom a v 3 zariadeniach poskytujúcich sociálnu službu krízovej intervencie.

V rámci schváleného zamerania činnosti ministerstva na rok 2021 a Národného projektu Kvalita sociálnych služieb bolo plánovaných 26 riadnych a 7 pilotných hodnotení podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby. V súvislosti s pretrvávajúcou dlhodobou celosvetovou pandemickou situáciou spôsobenou ochorením COVID-19 a v súlade s Pandemickým plánom MPSVR SR (ďalej len „pandemický plán“) bol pozastavený v tomto období výkon hodnotenia podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby. Začaté a k 31.12.2021 ukončené boli len 2 riadne hodnotenia podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby (ďalej len „hodnotenie podmienok kvality“).

Tabuľka 3.40 Prehľad hodnotenia kvality v roku 2021

Počet ukončených hodnotení kvality v roku 2021 podľa druhu zamerania činnosti	9
Počet hodnotení kvality začatých v roku 2020 a ukončených v roku 2021	3
Počet začatých a ukončených riadnych hodnotení kvality v roku 2021	2
Počet začatých a ukončených pilotných hodnotení kvality v roku 2021	4

Tabuľka 3.41 Riadne hodnotenie podmienok kvality členené podľa druhu sociálnej služby k 31. 12. 2021

Druh sociálnej služby	Plán	Začaté a ukončené v roku 2021	Prenesené do roku 2022
Komunitné centrum	5	2	0
Nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu	1	0	0
Zariadenie pre seniorov	8	0	5
Domov sociálnych služieb	4	0	4
Zariadenie podporovaného bývania	2	0	2
Špecializované zariadenie	4	0	3
Následné hodnotenie	2	0	2
SPOLU	26	2	16

Tabuľka 3.42 Riadne hodnotenie kvality členené podľa dosiahnutej úrovne kvality

Celkové hodnotenie	Percentuálne vyhodnotenie	Počet poskytovateľov	Úroveň kvality
spĺňa výborne	100-90 %	0	3
spĺňa veľmi dobre	89-75 %	0	2
spĺňa dostatočne	74-60 %	2	1
nespĺňa	59-0%	0	0

Hodnotenie podmienok kvality sociálnych služieb v roku 2021 bolo tak ako v predchádzajúcom roku podmienené činnosťami rozpracovanými v rámci predpokladaných fáz vývoja pandémie pre jednotlivé organizačné zložky a organizácie v pôsobnosti rezortu ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny v Pandemickom pláne pre prípad pandémie (z 29. septembra 2020). Pri plnení opatrení podľa fáz v pandemickom pláne ministerstvo

zabezpečovalo zverejňovanie usmernenia pri pandémii COVID-19 na stránke ministerstva, zodpovedalo a vyhodnocovalo dopady na procesy hodnotenia.

V súlade s Pandemickým plánom ministerstva v roku 2021 odbor hodnotenia podmienok kvality sociálnych služieb preveroval dodržiavanie plnenia podmienky kvality č.2.6 prílohy č. 2 zákona o sociálnych službách v zmysle príslušného usmernenia MPSVR SR, vykonával tak ako predchádzajúci rok metodickú pomoc poskytovateľom, ktorí sa v dôsledku mimoriadnej udalosti spôsobenej koronavírusom dostali do krízovej situácie.

Metodická pomoc bola zameraná na okamžitú pomoc, podporu, usmernenie pre poskytovateľov sociálnych služieb, v ktorých bolo vysoké riziko ohrozenia bezpečného poskytovania sociálnej služby. Úlohou metodického tímu bolo zamerať sa na zabezpečenie chodu a poskytovania sociálnej služby v súvislosti s ochorením COVID-19 a aplikáciu jednotlivých opatrení, preverenie aktuálneho stavu personálu, možnosti zabezpečenia zmeného režimu a personálnej kapacity pri poskytovaní sociálnej služby, striedanie zamestnancov na zmenách - ich odpočinok, preverenie výkonu odborných činností, pri ktorých hrozí riziko zanedbania (ošetrovateľská a opatrovateľská starostlivosť, polohovanie, pitný režim a pod.), preverenie zabezpečenia materiálnych potrieb súvisiacich s výkonom opatrovateľských a ošetrovateľských činností, preverenie dodržiavania protiepidemických opatrení, preverenie nakladania s nebezpečným odpadom vrátane jeho likvidácie, preverenie usporiadania a vybavenosť zelených zón a iných priestorových podmienok, prípadne iné problémy a riziká podľa aktuálnej situácie poskytovateľa. Metodická pomoc bola poskytovaná telefonickou, mailovou komunikáciou, online komunikáciou a návštevou poskytovateľa dotknutej prevádzky.

Ďalšou pomocou poskytovateľom sociálnych služieb bol dokument schválený ministerstvom „Metodika krízového riadenia pandemickej situácie v sociálnych službách“. Pri tvorbe dokumentu bol odbor hodnotenia podmienok kvality stálym členom a naďalej je odborným garantom zmien v predmetnej metodike, ktoré sa vykonávajú na základe validácie z jej používania poskytovateľmi sociálnych služieb, podnetov členov príslušnej pracovnej skupiny ministerstva, zmien a legislatívy a pri zmenách odborných postupov.

Národný projekt „Kvalita sociálnych služieb“

Výkon hodnotenia kvality je aj v roku 2021 podporený implementáciou Národného projektu **Kvalita sociálnych služieb** (ďalej len „NP KSS“), ktorého obdobie implementácie je od 6/2019 do 5/2023 (s celkovou alokáciou 3,79 mil. eur).

Prostredníctvom projektu sa zavádza kvalita sociálnych služieb cestou metodickej podpory poskytovateľov sociálnych služieb pri implementácii podmienok kvality (poskytovateľský aspekt kvality) a tiež systém hodnotenia podmienok kvality sociálnych služieb (hodnotiteľský aspekt kvality). Aktivity projektu sú zamerané na odbornú prípravu, výkon hodnotenia podmienok kvality a metodickú podporu hodnotiteľských tímov, revíziu štandardov kvality a validáciu metodík. V roku 2021 bolo plánovaných 32 odborných seminárov pre poskytovateľov v každom samosprávnom kraji. Celkový počet zrealizovaných seminárov je 27, z toho prezenčnou formou bolo v roku 2021 uskutočnených 15 odborných seminárov skupinovú formou s kapacitou približne 25 osôb a 12 online seminárov v dôsledku nepriaznivej spoločenskej situácie v súvislosti s ochorením COVID-19.

Tabuľka 3.43 Pilotné hodnotenie členené podľa druhu sociálnej služby k 31. 12. 2021

Druh sociálnej služby	Plán	Začaté a ukončené v roku 2021	Prenesené do roku 2022
Zariadenie núdzového bývania	1	0	0
Špecializované zariadenie	1	1	0
Domov sociálnych služieb	1	0	0
Zariadenie pre seniorov	1	1	0
Komunitné centrum	1	0	1
Zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa	1	1	0
Nízkoprahové denné centrum	1	1	0
SPOLU	7	4	1

Tabuľka 3.44 Pilotné hodnotenie kvality členené podľa dosiahnutej úrovne kvality

Celkové hodnotenie	Percentuálne vyhodnotenie	Počet poskytovateľov	Úroveň kvality
spĺňa výborne	100-90 %	0	3
spĺňa veľmi dobre	89-75 %	2	2
spĺňa dostatočne	74-60 %	2	1
nespĺňa	59-0%	0	0

Proces udeľovania akreditácií v roku 2021

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky rozhoduje vo veciach akreditácií po predchádzajúcom vyjadrení Akreditačnej komisie Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „akreditačná komisia ministerstva“), ktorá je zriadená ministrom ako poradný orgán pre posudzovanie žiadostí o udelenie akreditácie, o predĺženie akreditácie, o zmenu akreditácie a posudzovanie zrušenia alebo odňatia akreditácie v oblasti sociálnych služieb a v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

V roku 2021 sa v dôsledku pretrvávajúcej nepriaznivej epidemickej situácie súvisiacej s ochorením COVID- 19 uskutočnilo celkovo 6 riadnych zasadnutí akreditačnej komisie ministerstva. Zároveň formou hlasovania per rollam prijala akreditačná komisia ministerstva vyjadrenia týkajúce sa oblasti sociálnych služieb v mesiacoch február, marec, apríl (2x), júl a november a týkajúce sa sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v mesiacoch február, marec, apríl, september (2x), október, november, december (2x). Na základe týchto vyjadrení ministerstvo vydalo rozhodnutia v oboch oblastiach.

Ministerstvo v oblasti sociálnych služieb v roku 2021 rozhodlo o udelení 13 akreditácií, z toho boli vydané 4 rozhodnutia o udelení akreditácií vzdelávacích programov (pre 3 subjekty, z toho pre 1 fyzickú osobu 2 rozhodnutia) a 9 rozhodnutí o udelení akreditácií na odbornú činnosť (pre 9 subjektov, z toho pre 1 fyzickú osobu). V hodnotenom období bolo vydaných celkom 25 rozhodnutí o predĺžení akreditácie spolu pre 24 subjektov (13 predĺžení akreditácií vzdelávacích programov a 12 predĺžení akreditácií na odborné činnosti).

Vo veciach zmien akreditácií ministerstvo rozhodovalo spolu o 16 žiadostiach, pričom zmeny v udelených akreditáciách sa týkali najmä zmeny zodpovedného zástupcu za vykonávanie vzdelávacieho programu alebo vykonávanie odbornej činnosti, rozšírenia alebo zmeny miesta vykonávania odbornej činnosti, rozšírenia formy odbornej činnosti a zmeny obsahu vzdelávacieho programu. Z dôvodu účelnosti a hospodárnosti boli v tomto období vydané 2 rozhodnutia obsahujúce 2 výroky, t. j. výrok o zmene akreditácie spolu s výrokom o predĺžení akreditácie na odbornú činnosť a 1 rozhodnutie obsahujúce 3 výroky o zmene rozsahu a obsahu vzdelávacieho programu, zmene zodpovedného zástupcu za vykonávanie vzdelávacieho programu a o predĺžení akreditácie vzdelávacieho programu.

V roku 2021 ministerstvo vydalo 10 rozhodnutí o neudelení akreditácie, z toho 9 rozhodnutí o neudelení akreditácie vzdelávacích programov (7 subjektom) a 1 rozhodnutie o neudelení akreditácie na odbornú činnosť (1 subjektu). V roku 2021 bola 1 subjektu nepredĺžená akreditácia vzdelávacieho programu.

V hodnotenom období zanikla platnosť 10 akreditácií vzdelávacích programov (9 subjektom) a platnosť 3 akreditácií na odbornú činnosť (3 subjektom), najmä z dôvodu, že subjekt nepožiadal o predĺženie akreditácie v lehote podľa § 90 ods. 2 zákona o sociálnych službách, resp. požiadal o predĺženie akreditácie v lehote menej ako 90 dní pred skončením platnosti akreditácie.

Ministerstvo v danom roku v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately rozhodovalo o 8 žiadostiach o udelenie akreditácie na vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej len „opatrenia“) pre 7 subjektov a 1 fyzickú osobu. Akreditácia bola udelená 4 žiadateľom, a to v 3 prípadoch na výkon opatrení ambulantnou a terénnou formou a v 1 prípade pre subjekt vykonávajúci opatrenia v centre

pre deti a rodiny pobytovou formou. Akreditácia nebola udelená 2 subjektom na vykonávanie opatrení ambulantnou a terénnou formou, v 2 prípadoch bolo konanie zastavené.

Vo veci predĺženia akreditácie vydalo v roku 2021 ministerstvo 24 rozhodnutí, a to pre 11 subjektov vykonávajúcich opatrenia v centre pre deti a rodiny pobytovou formou, pre 4 subjekty vykonávajúce opatrenia v centre pre deti a rodiny ambulantnou a terénnou formou a pre 9 subjektov vykonávajúcich opatrenia ambulantnou, resp. aj terénnou formou.

Ministerstvo zároveň vydalo 6 rozhodnutí vo veciach zmien akreditácií, pričom 4 nastali v súvislosti s výkonom opatrení pobytovou formou v centrách pre deti a rodiny a 2 pri výkone opatrení ambulantnou a terénnou formou. Zmeny akreditácií sa týkali najmä zmeny zodpovedného zástupcu, kapacity, miesta výkonu opatrení a rozsahu vykonávaných opatrení.

V roku 2021 zanikla akreditácia 2 akreditovaným subjektom z dôvodu nedodržania zákonom stanovenej lehoty podania žiadosti o predĺženie platnosti akreditácie.

Na základe oznámenia zmien rozhodujúcich skutočností plnenia podmienok akreditácie posudzovala akreditačná komisia ministerstva 22 podaní z dôvodu zmeny programu centra pre deti rodiny, špecializovaného programu pre deti a rodiny alebo resocializačného programu centra. Vo veci odporúčenia splnenia podmienky odbornej praxe akreditačná komisia ministerstva posúdila žiadosti akreditovaných subjektov pre 95 zamestnancov.

Akreditované subjekty informovali ministerstvo aj o vzniknutých mimoriadnych situáciách a rizikových situáciách súvisiacich s výkonom opatrení, stalo sa tak v 21 prípadoch.

Kontrola hospodárenia s finančným príspevkom na financovanie sociálnej služby v zariadeniach sociálnych služieb

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky vykonáva finančnú kontrolu na mieste (ďalej len „FKNM“) podľa § 9 zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v subjektoch, ktorým bol poskytnutý príspevok na financovanie sociálnej služby podľa zákona o sociálnych službách.

Výkon FKNM v roku 2021 v zariadeniach sociálnych služieb bol obmedzený z dôvodu hygienicko-epidemiologických opatrení v súvislosti s ochorením COVID-19.

V roku 2021 boli vykonané 2 FKNM v zariadeniach sociálnych služieb, ktorým bol poskytnutý finančný príspevok na financovanie sociálnej služby. Celková suma overených finančných prostriedkov bola 624 660,00 eur.

Výkonom FKNM boli zistené 3 porušenia, z toho 1 porušenie zmluvy o poskytnutí finančného príspevku a 2 porušenia zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.

FKNM vykonané v roku 2021 zamerané na hospodárenie s finančným príspevkom poskytnutým na financovanie sociálnej služby podľa § 78a zákona o sociálnych službách boli vykonané u neverejného poskytovateľa sociálnej služby (nezisková organizácia) a u verejného poskytovateľa sociálnej služby (obec).

V roku 2021 boli začaté aj 3 FKNM v zariadeniach sociálnych služieb, ktorých skončenie výkonu FKNM bolo prenesené do roku 2022.

3.4.8 Dotácie na podporu rozvoja sociálnej oblasti v pôsobnosti MPSVR SR

MPSVR SR poskytovalo v roku 2021 dotácie z rozpočtu kapitoly v súlade so zákonom č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“). Nad rámec každoročne poskytovaných dotácií boli v roku 2021 poskytované i dotácie v súlade s novou legislatívou (NV SR

č. 103/2020 Z. z. o niektorých opatreniach v oblasti dotácií v pôsobnosti MPSVR SR v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s COVID –19 v znení neskorších predpisov) prijatou v záujme zmiernenia následkov pandémie COVID-19 a zabránenia jej šírenia.

V zmysle zákona č. 544/2010 Z. z. boli čerpané dotácie v sume 103 005 153 eur, z toho na Ústredí práce sociálnych vecí a rodiny v sume 73 786 547 eur, na aparáte ministerstva (prvok 07C040A a 0AR05) v sume 29 218 605 eur, v tom výdavky na tovary a služby vo výške 228 172 eur a dotácie na protidrogovú politiku vo výške 33 410 eur.

V rámci aparátu ministerstva sa vyplácali dotácie na podporu rozvoja sociálnych služieb a dotácie na podporu vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (§ 3 zákona), ktoré boli čerpané v sume 1 799 593 eur (podporených 193 žiadostí), z toho z kapitálových transferov v sume 876 540 eur na kúpu osobných a špeciálnych motorových vozidiel, technických zariadení na zlepšenie manipulácie s klientmi s obmedzenou schopnosťou pohybu, materiálového vybavenia, na vytváranie bezbariérového prostredia, na vykurovacie zariadenia a inú techniku. V rámci týchto výdavkov boli na protidrogovú politiku poskytnuté výdavky v sume 31 010 eur (0AR05).

Na podporu rekondičných aktivít (§ 6) boli čerpané výdavky v sume 732 668 eur (21 žiadostí), na podporu členstva v medzinárodnej organizácii v sociálnej oblasti (§ 7) v sume 50 255 eur (21 žiadostí) a na podporu edičnej činnosti (§ 8) v sume 167 450 eur (24 žiadostí). V rámci týchto výdavkov boli na protidrogovú politiku čerpané výdavky v sume 2 400 eur (0AR05).

V rámci dotácií na podporu rekondičných aktivít boli dotácie zamerané na predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a na podporu obnovenia psychickej a fyzickej kondície fyzickej osoby, ktorá je poberateľom starobného, predčasného starobného alebo výsluhového dôchodku a nevykonáva činnosť, ktorá zakladá nárok na príjem zo závislej činnosti alebo z podnikania schválené výdavky dvom subjektom v sume 650 000 eur. Značná časť dotácie bola zo strany žiadateľov v závere roka ministerstvu vrátená, a to z dôvodu nerealizovania rekondičných pobytov v predpokladanom rozsahu počas obmedzenia hotelových služieb. Výdavky poskytnuté na tento účel k 31. 12. 2021 predstavovali 650 000 eur. Prostredníctvom nich bol poskytnutý príspevok na rekreácie 13 000 žiadateľom.

Na dotácie na podporu rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí (§9a) bola vyplatená suma 52 439 eur a bolo podporených 11 žiadateľov.

V súvislosti s novelou zákona č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR boli v roku 2021 po prvý krát poskytnuté dotácie na nové dotačné tituly; konkrétne dotácia na podporu plnenia funkcií rodiny (§9b) bola poskytnutá 146 žiadateľom vo výške 4 507 183 eur a dotácia na podporu dobrovoľníckej činnosti (§9c) bola poskytnutá 24 žiadateľom vo výške 35 381 eur.

V súlade s § 9 ods. 1 a ods. 2 zákona bola poskytnutá dotácia fyzickým osobám na podporu humanitárnej pomoci v sume 393 723 eur pre 567 fyzických osôb v krízovej životnej situácii alebo v mimoriadne nepriaznivej sociálnej situácii na podporu riešenia tejto situácie, z toho na zmiernenie následkov povodní v sume 95 940 eur pre 154 žiadateľov a na zmiernenie následkov požiaru v sume 34 150 eur pre 48 žiadateľov.

Na aparáte MPSVR SR boli vyplatené dotácie v rámci podpory humanitárnej pomoci právnickým osobám podľa § 9 ods. 3 a 4 a nariadenia vlády SR č. 103/2020 Z. z. v znení nariadení vlády SR č. 367/2021 Z. z., č.411/2021 Z. z. a 514/2021 Z. z.. Spolu boli poskytnuté dotácie v sume 21 250 164 eur, z toho na:

- výživové doplnky, najmä vitamínu D3, pre klientov a zamestnancov zariadení sociálnych služieb v sume 1 418 855 eur pre 488 žiadateľov (pre 27 580 zamestnancov a 43 418 prijímateľov sociálnej služby),
- na odmeny zamestnancom v oblasti sociálnych služieb a sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately počas pandémie COVID-19 (s výnimkou zamestnancov štátnych CDR). Dotáciu za mimoriadne náročnú každodennú prácu v zariadeniach, v rodinách a v teréne bolo možné poskytnúť v maximálnej výške 472 eur (celková cena práce) na jedného oprávneného zamestnanca. Suma vyplatená na uvedený účel predstavuje 14 803 598 eur pre 31 363 zamestnancov zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
- dotácia na tzv. infekčný príplatok pre zamestnancov zariadení sociálnych služieb v karanténe z dôvodu šírenia ochorenia COVID-19, ako aj dotácie na ich adekvátne ubytovanie a stravovanie. Výška dotácie na „odmenu zamestnanca v karanténe“ na jedného zamestnanca je na celkovú cenu práce vo výške 405 eur (300 eur hrubá mzda). Vyplatená suma 466 žiadateľom o dotáciu predstavovala 4 363 443 eur,

- dotácia na humanitárnu pomoc pre právnickú osobu, kde predmetom poskytnutia dotácie sú v súvislosti s protipandemickými opatreniami najmä prostriedky na úhradu alebo spolufinancovanie nákladov napr. na nákup ochranných rúšok, jednorazových ochranných rukavíc, ochranných návlakov, dezinfekčných prostriedkov, bezkontaktných teplomerov, respirátorov, stojanov na bezdotykovú dezinfekciu, germicídnych žiaričov, kyslíkových oxygenerátorov, čističiek vzduchu s filtrom, biolámp a pod.. Vyplatená suma je 664 268 eur pre 216 žiadateľov.

Na aparáte ministerstva boli v roku 2021 vyplatené dotácie celkovo vo výške 28 990 433 eur, z toho z hľadiska právnej formy:

- obciam a vyšším územným celkom a rozpočtovým a príspevkovým organizáciám v ich pôsobnosti pre zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti v sume 18 843 415 eur,
- občianskym združeniam v sume 2 543 061 eur,
- odborovým organizáciám v sume 302 600 eur,
- neziskovým organizáciám v sume 5 516 993 eur,
- cirkevným organizáciám v sume 1 382 441 eur,
- ostatným právnickým osobám v sume 6 151,60 eura,
- fyzickým osobám v sume 395 771 eur.

Tabuľka 3.45 Vybrané druhy dotácií čerpané v súlade so zákonom č. 544/2010 Z. z. v pôsobnosti MPSVR SR

Účel poskytovania dotácií	Podporené projekty			Poskytnuté finančné prostriedky v eur		
	rok 2020	rok 2021	Index 2021/2020	rok 2020	rok 2021	Index 2021/2020
– na podporu rozvoja sociálnych služieb a na podporu vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (§ 3)	154	193	125,3	1 435 052	1 799 593	125,4
– na podporu rekondičných aktivít, členstva v medzinárodných organizáciách, podporu edičnej činnosti (§ 6,7,8)	50	66	132	691 958	373	137,3
– na podporu humanitárnej pomoci právnickým osobám (§ 9), mimo výživových doplnkov a odmien pre zar. soc. služieb	186	661	355,4	668 355	5 027 711	752,3
– na podporu rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí	3	11	366,7	18 180	52 439	288,4
– na podporu plnenia funkcií rodiny (§ 9b)	-	146	-	-	4 507 183	-
– na podporu dobrovoľníckej činnosti (§ 9c)	-	24	-	-	35 381	-
– na podporu humanitárnej pomoci (fyzické osoby)	1 103	567	51,4	613 190	395 771	64,5

Zdroj: Návrh záverečného účtu za rok 2021

Na Ústredí práce boli vyplatené dotácie na základe nariadenia vlády SR č. 103/2020 Z. z. o niektorých opatreniach v oblasti dotácií v pôsobnosti MPSVR SR v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 v znení neskorších predpisov celkovo vo výške 73 786 547 eur, z toho:

- dotácia na podporu humanitárnej pomoci tzv. SOS dotácie pre fyzickú osobu, ktorá v čase krízovej situácie prestala vykonávať činnosť, ktorá zakladá nárok na príjem zo závislej činnosti, z podnikania alebo z inej samostatnej zárobkovej činnosti a nemá iný príjem zo závislej činnosti, z podnikania alebo z inej

samostatnej zárobkovej činnosti v sume najviac 1 800 eur v príslušnom rozpočtovom roku, mesačne 300 eur. Suma vyplatených dotácií bola za rok 2021 vo výške 65 603 982 eur (priemerný mesačný počet poberateľov bol v období január až jún 9 173 fyzických osôb),

- dotácia na vyplatenie mimoriadnych odmien pre zamestnancov v prvej línii v rámci NP „Poskytnutie mimoriadnej finančnej podpory pre zamestnancov poskytovateľov sociálnych služieb a vybraných subjektov SPOD a SK za obdobie druhej vlny pandémie“, v rámci ktorého boli do 31.12.2021 vyplatené finančné prostriedky vo výške 8 182 565 eur.

3.4.9 Európsky integrovaný systém štatistiky sociálnej ochrany (Metodika ESSPROS)

V zmysle platnej Lisabonskej zmluvy sú členské štáty EÚ a Európska únia ako celok povinné pri definovaní a implementovaní svojich politík klásť dôraz na plnú zamestnanosť, sociálnu ochranu pre všetkých občanov a boj proti sociálnej exklúzii.

Z dôvodu monitorovania vývoja sociálnej ochrany v členských štátoch EÚ vyžaduje Európska komisia (EK) prístup k aktuálnym a podrobným údajom a informáciám o systémoch, súčasnom stave a rozvoji sociálnej ochrany v členských štátoch. Jedným zo základných nástrojov štatistického sledovania sociálnej ochrany je **Európsky systém jednotných štatistík sociálnej ochrany (Metodika ESSPROS⁵⁷)**. Počnúc rokom 2008 (referenčný rok 2006) poskytujú členské štáty EÚ údaje na základe Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 458/2007⁵⁸ o európskom systéme integrovanej štatistiky sociálnej ochrany (ESSPROS) so štyrmi implementačnými nariadeniami Komisie č. 1322/2007⁵⁹, č. 10/2008⁶⁰, č. 110/2011⁶¹ a č. 263/2011⁶².

Štatistický systém ESSPROS pozostáva z nasledovných modulov:

- Príjmy a výdavky na sociálnu ochranu
- Kvalitatívne informácie
- Počet poberateľov dôchodkov s elimináciou duplicity
- Čisté výdavky na dávky.

Medzinárodne porovnateľné údaje o príjmoch a výdavkoch na sociálnu ochranu sú dostupné na webovej stránke Eurostat-u (EK) za členské štáty EÚ a v publikáciách ŠÚ SR⁶³. Najnovšie údaje sú za rok 2019.

Príjmy programov sociálnej ochrany zahŕňajú sociálne príspevky (od zamestnávateľov, zamestnancov, SZČO, dobrovoľných platiteľov), príspevky verejnej správy (platby štátneho rozpočtu, regionálnej a miestnej samosprávy a fondov povinného sociálneho zabezpečenia), transfery z iných programov a iné príjmy.

Výdavky zahŕňajú sociálne dávky podľa účelov sociálnej ochrany, administratívne výdavky a iné výdavky. Sociálna ochrana obsahuje všetky intervencie zo strany verejných alebo súkromných organizácií, ktorých cieľom je oslobodiť domácnosti a jednotlivcov od bremien definovaných rizík alebo potrieb za predpokladu, že neexistuje ani simultánna a ani individuálna dohoda.

Manuál ESSPROS klasifikuje sociálne dávky podľa 8 nasledovných účelov:

- choroba/zdravotná starostlivosť
- invalidita
- staroba
- pozostalí
- rodina/deti
- nezamestnanosť
- bývanie

⁵⁷<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5917481/KS-RA-11-014-EN.PDF/ee86d517-3348-4c20-94ee-a37c330755b1>

⁵⁸ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:113:0003:0008:SK:PDF>

⁵⁹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32007R1322&from=EN>

⁶⁰ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008R0010&from=EN>

⁶¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:034:0029:0032:SK:PDF>

⁶² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:071:0004:0008:SK:PDF>

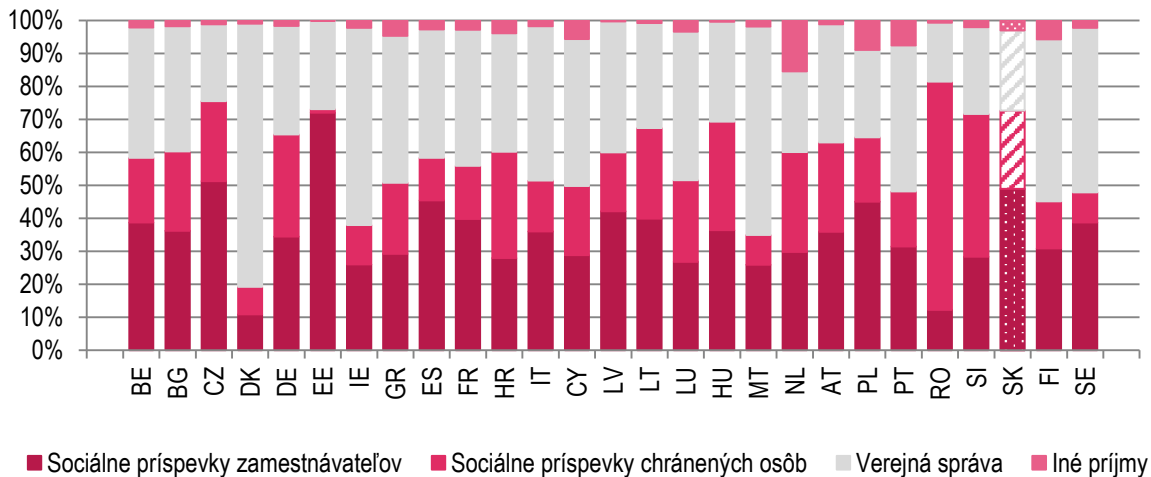
⁶³ https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/demography/social/publications!/ut/p/b1/jZLDolwEEW_xS_opZTXsq_CUGol8rC1bw8IYjIAL4_cLBDcmVGc3mXMyd4ZUpCRVV7-aa_1s-q6-j31InzNHur5vcLiWA8ikUMChAGI6AKcBwEJxf_PIJvoHc81TkW2aAWbOvAUy_LFLKPSaCdb4Lh3FA3SK2KWDMfB4xJwYcGNhQfJl5V5mmuDmf_k1C374R1JNiC7B_BOhepF_yAZZCCvsHMFyRRH17IY9WKVWikTe2egOmflqs/dl4/d5/L2dJQSEvUUt3QS80SmtFL1o2X1E3SThCQjFBMDg1NzAwSU5TVTAwVIMwME4w/

- sociálne vylúčenie inde nezaradené.

Výdavky na sociálne dávky (hrubé)⁶⁴ sú zapísané bez odčítania daní alebo iných povinných poplatkov platených poberateľom (napr. sociálne príspevky).

Členské štáty EÚ majú výrazne odlišné systémy financovania sociálnej ochrany v závislosti na tom, či uprednostňujú poisťovacie systémy. Graf nižšie uvádza prehľad štruktúry príjmov na sociálnu ochranu za jednotlivé členské štáty.

Graf 3.40 Štruktúra príjmov na sociálnu ochranu v EU27 v roku 2019

■ Sociálne príspevky zamestnávateľov ■ Sociálne príspevky chránených osôb ■ Verejná správa ■ Iné príjmy

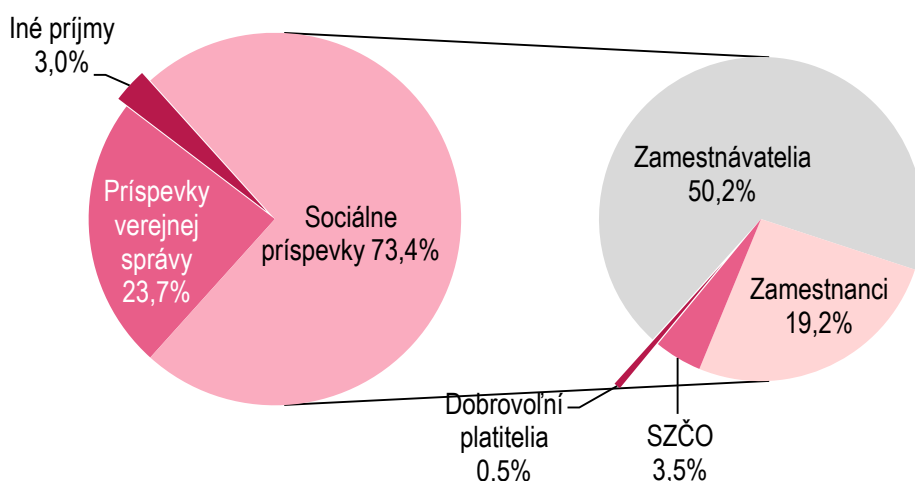
Zdroj: ŠÚ SR, Eurostat – ESSPROS, údaje platné k 23.05.2022

Rozdiely vo financovaní medzi členskými štátmi EÚ sú spôsobené historickým vývojom. Najvyšší podiel tvorili sociálne príspevky v Rumunsku (80,8 %), Českej republike (75,6 %), Slovensku (73,4%) a Estónsku (72,6 %), pričom v Estónsku je zároveň najnižší podiel príjmov od chránených osôb (1,16 %) a najvyšší podiel príjmov od zamestnávateľov (71,39 %). Príjmy od chránených osôb dosiahli najvýznamnejší podiel v Rumunsku (71,46 %), Slovinsku (43,2 %), Litve (37,86%) a Chorvátsku (32,18 %), pričom Rumunsko, Slovinsko, Chorvátsko a Litva sú zároveň jedinými krajinami, v ktorých je podiel príjmov od chránených osôb vyšší než podiel príjmov od zamestnávateľov. Prevažne (viac ako 55 %) z príspevkov verejnej správy je sociálna ochrana financovaná v Dánsku (79,05 %), na Malte (64,21 %) a v Írsku (59,00 %).

Príjmy na systém sociálnej ochrany v úhrne v SR v roku 2019 vzrástli medziročne o 0,017 mld. eur a dosiahli 13 252,00 mil. eur (17,4 % HDP). Štruktúra príjmov na sociálnu ochranu je zobrazená v grafe 3.41.

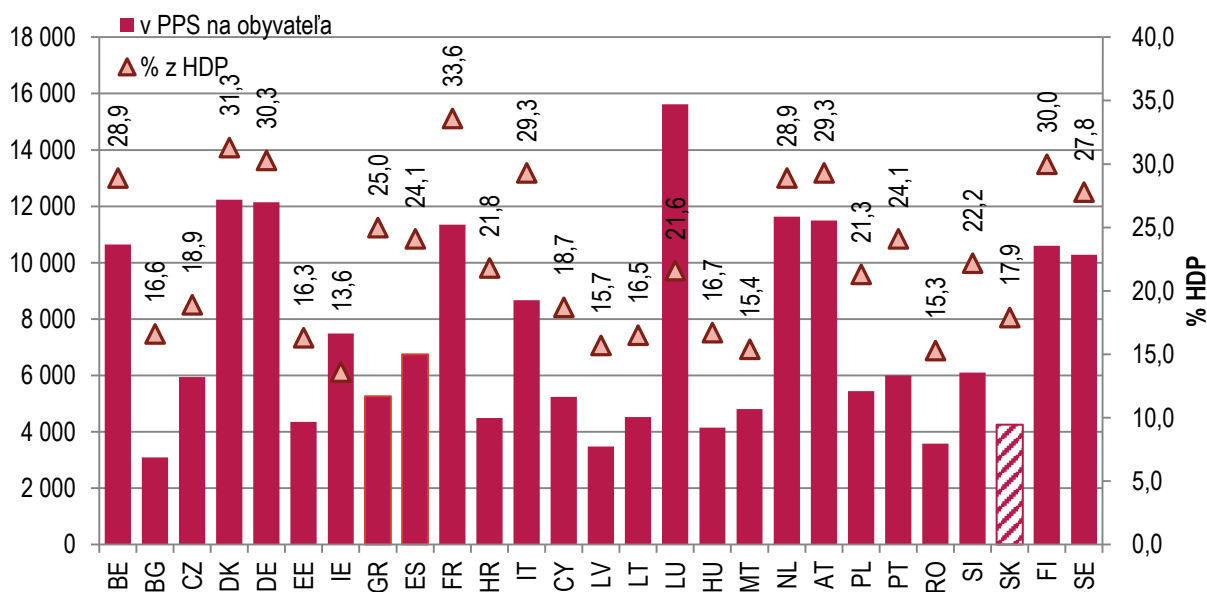
⁶⁴ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3433488/5280189/KS-SF-09-102-EN.PDF>

Graf 3.41 Štruktúra príjmov na sociálnu ochranu podľa druhu v SR, 2019

Zdroj: ŠÚ SR – ESSPROS

Graf 3.42 Hrubé výdavky na sociálnu ochranu v PPS na obyvateľa a v % HDP, 2019

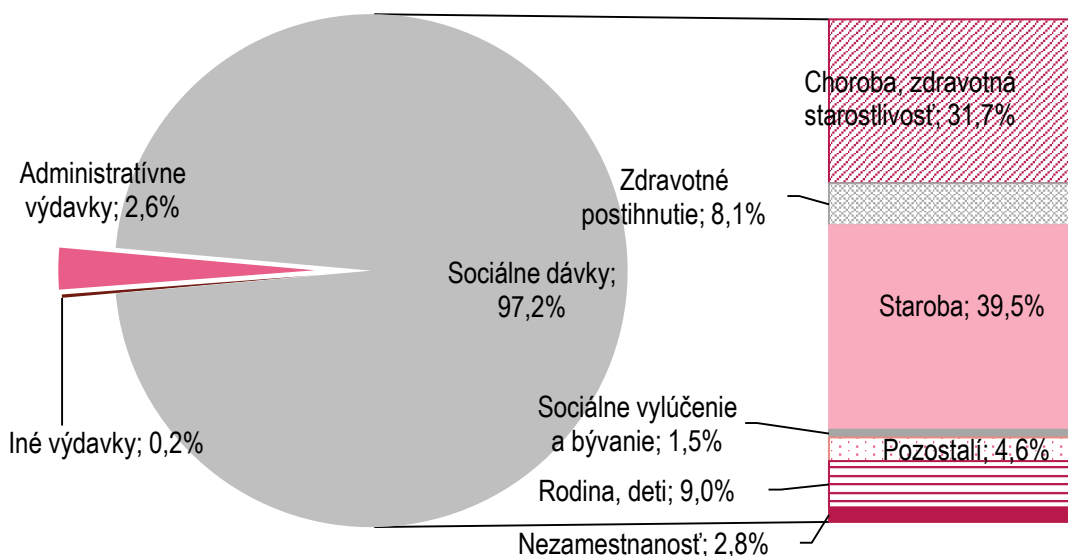

Zdroj: ŠÚ SR, Eurostat – ESSPROS, údaje platné k 23.05.2022

Celkové hrubé výdavky na sociálnu ochranu v EU27 dosiahli 9 066 PPS na obyvateľa (v SR 4 252 PPS na obyvateľa) a 28,1 % HDP (v SR 17,9 %). Rozdiely medzi jednotlivými krajinami sú do istej miery úmerné úrovniam bohatstva, výdavky vyjadrené v PPS na obyvateľa tradične medzročne mierne rastú.

V SR celkové hrubé výdavky (bez odpočítania daní a sociálnych príspevkov platených poberateľmi dávok) na sociálnu ochranu v roku 2019 vzrástli medzročne o 0,16 % a dosiahli 16 843,4 mil. eur (17,4 % HDP). Štruktúra výdavkov na sociálnu ochranu v SR podľa jednotlivých účelov je znázornená v grafe 3.43.

Graf 3.43 Hrubé výdavky na sociálnu ochranu v SR v roku 2019

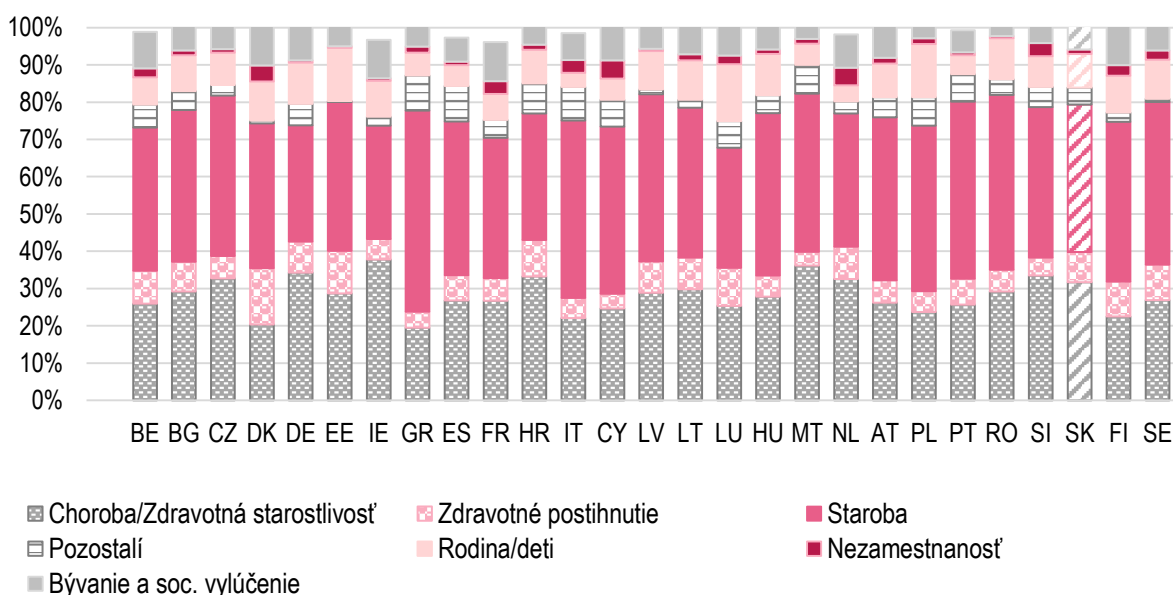

Zdroj: ŠÚ SR – ESSPROS

Výdavky na sociálne dávky (nasledujúci graf) na účel choroba/zdravotná starostlivosť v EU27 dosiahli 29,7 % zo všetkých dávok, pričom najvyšší podiel dosiahli v Írsku (39,4 %) a najnižší v Grécku (19,7 %). Najvyšší podiel sociálnych dávok na účel zdravotného postihnutia dosiahlo Nórsko a Island (16,2 %) a najnižší Malta (3,7 %), pričom európsky priemer predstavoval 7,6 %. Najnižší podiel výdavkov na sociálne dávky s účelom staroba bol dosiahnutý na Islande (29,3 %) s jednou z krajín s najmladšou populáciou, najvyšší podiel výdavkov bol na tento účel použitý v Grécku (54,5 %). Priemer EU27 dosiahol 40,2 %, čo je mierne nižší podiel ako na Slovensku (40,7 %). Podiel výdavkov na účel pozostalí v priemere za EU27 dosiahol 6,1 %, pričom na Slovensku to bolo 4,7 %. Na účel rodina/deti dosiahol priemer EU27 podiel 8,4 %. V Luxembursku to bolo až 15,5 %, kým v Holandsku to bolo 4,5 % a v Taliansku len 4,0 %. Najvyšší podiel dávok vyplatených na účel nezamestnanosť bol dosiahnutý v Španielsku (7,2 %), najnižší v Rumunsku (0,3 %) a priemer EU27 dosiahol 4,5 %.

Výdavky na účely bývanie a sociálne vylúčenie predstavujú menšiu časť celkových výdavkov, na úrovni EU27 ide o 3,7 % a na Slovensku len 1,5 %.

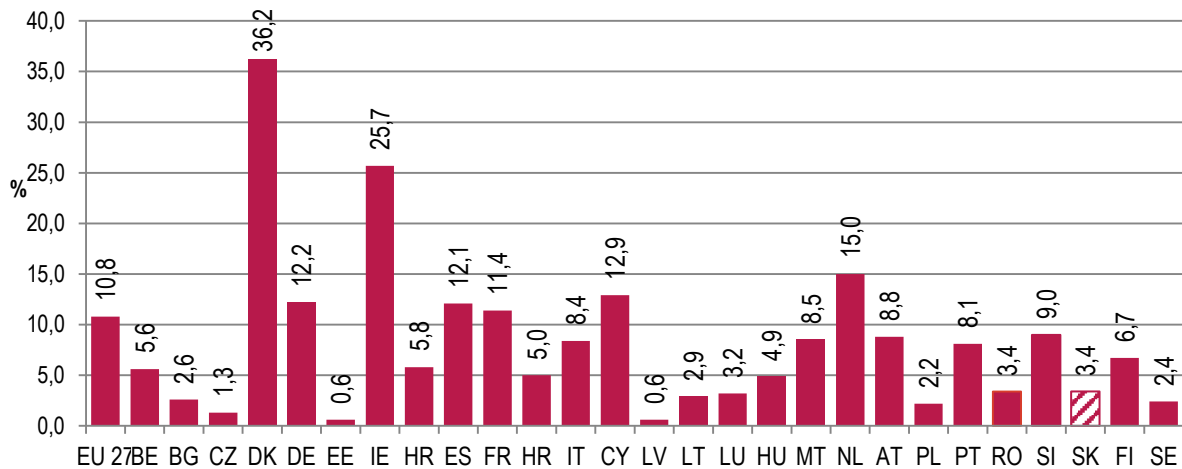
Graf 3.44 Štruktúra výdavkov na sociálne dávky podľa účelov, 2019

Zdroj: ŠÚ SR, Eurostat – ESSPROS, údaje platné k 23.05.2022

V roku 2019 sa v SR vyplácalo 3,4 % zo všetkých dávok ako testované na príjem, resp. výšku majetku. Najvyšší podiel testovaných dávok bol v Dánsku (36,2 %, vzhľadom na to, že viac než polovica dávok vyplatených na účely invalidita a staroba sú testované na príjem) a Írsku (25,7 %) a najnižší v Estónsku a Lotyšsku (0,6 %).

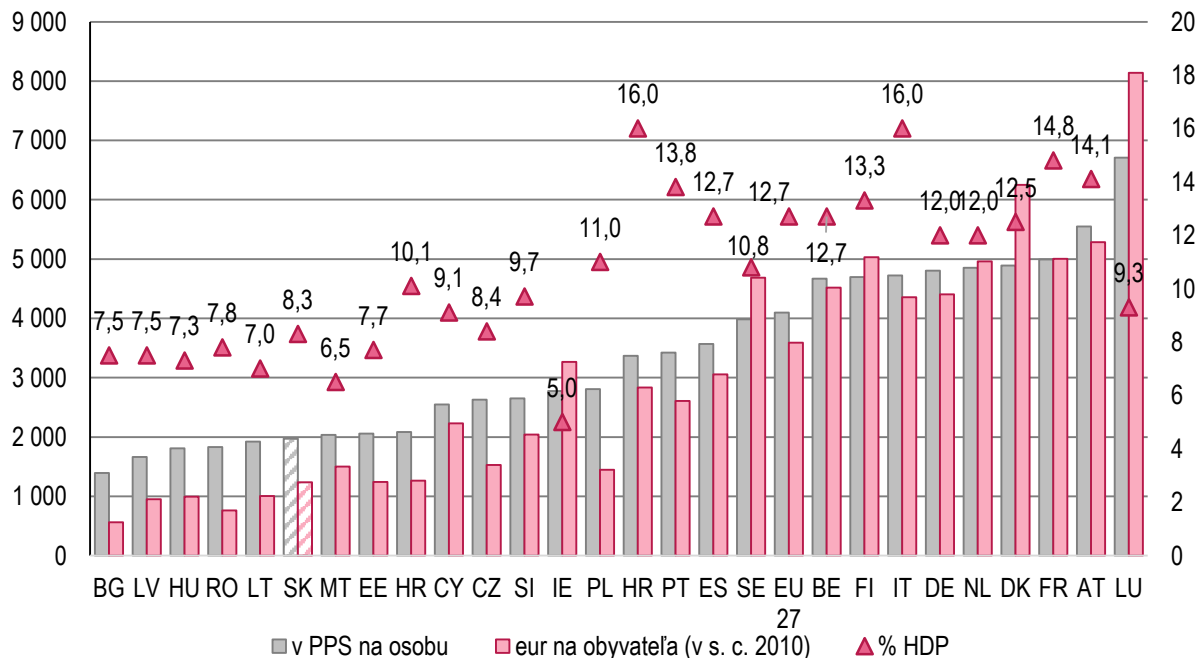
Graf 3.45 Testované dávky sociálnej ochrany (% zo všetkých sociálnych dávok), 2019*

Zdroj: ŠÚ SR, Eurostat – ESSPROS, údaje extrahované 03.06.2020

Celkové hrubé výdavky na dôchodky v EU27 dosiahli 4 099,7 PPS na obyvateľa (v SR 1 971,8 PPS na obyvateľa), 3 591,7 eura na osobu v stálych cenách roku 2010 (v SR 1 236,1 eura na osobu v stálych cenách) a 12,7 % HDP (v SR 8,3 %).

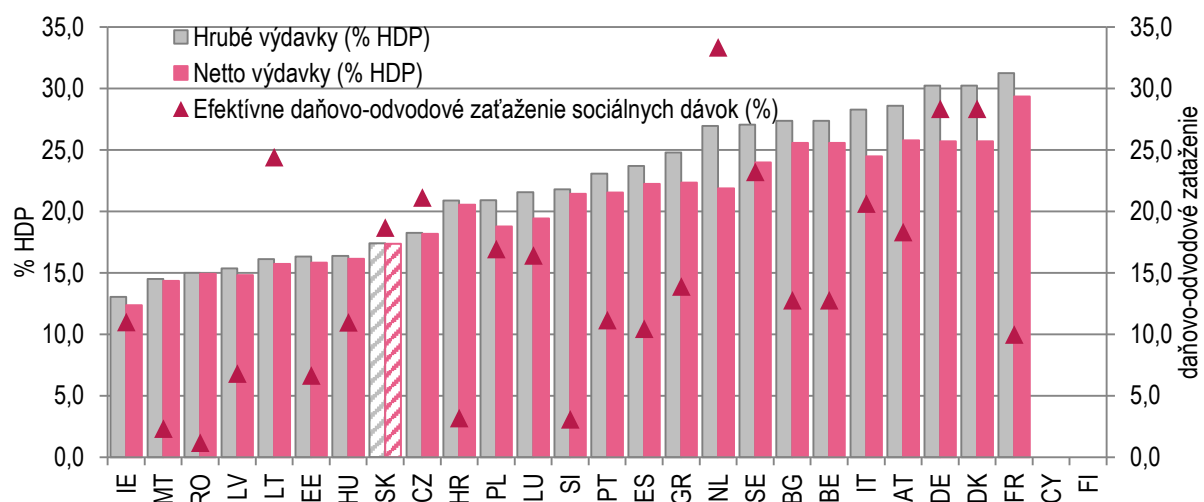
Graf 3.46 Výdavky na dôchodky, 2019

Zdroj: ŠÚ SR, Eurostat – ESSPROS, údaje platné k 23.05.2022

Výsledky z modulu Netto dávky sú v databáze Eurostatu dostupné za rok 2019 pre všetky štáty EU27, okrem Cypru a Fínska. Najvyšší podiel sociálnych dávok v roku 2019 podliehal daniam alebo sociálnym odvodom v Grécku (66,51 %), viac než 60 percentný podiel bol aj v Taliansku, Francúzsku, Portugalsku a Luxembursku. Najnižší podiel dávok daniam a odvodom podliehal na Slovensku (1,5 %) a v Českej republike (2,3 %).

Graf 3.47 Hrubé a netto výdavky na sociálnu ochranu (% z HDP), 2019

Zdroj: ŠÚ SR, Eurostat – ESSPROS, údaje platné k 23.05.2022

3.5 Európsky sociálny fond a Európsky fond regionálneho rozvoja

V roku 2021 sa pokračovalo v rámci Operačného programu Ľudské zdroje (ďalej len „OP LZ“) s kontrahovaním a realizáciou projektov programového obdobia 2014 - 2020.

V rámci OP LZ sa poskytuje podpora v oblasti rozvoja ľudských zdrojov, zvyšovania zamestnanosti osobitne so zreteľom na zamestnanosť mladých ľudí po skončení školy do 29 rokov veku, v oblasti sociálneho začlenenia a integrácie marginalizovaných rómskych komunit (ďalej len „MRK“) a technickej vybavenosti v obciach s prítomnosťou MRK, ako aj podpora obnovy po kríze spojenjej s pandémiou COVID-19 vrátane jej sociálnych dôsledkov a príprava zeleného, digitálneho a odolného oživenia hospodárstva. Globálnym cieľom OP LZ pre oblasť vzdelávania, zamestnanosti a sociálnej inklúzie bolo aj v roku 2021 podporiť rozvoj ľudských zdrojov, celoživotného vzdelávania, plnohodnotné začlenenie nezamestnaných na trh práce a zlepšenie ich sociálnej situácie. Dosahovanie globálneho cieľa OP LZ v súlade so Stratégiou Európa 2020, s cieľmi Národného programu reforiem Slovenskej republiky 2020 a v nadväznosti na Partnerskú dohodu SR na roky 2014 – 2020 sa realizuje pomocou mäkkých (neinvestičných) a tvrdých (investičných) opatrení v deviatich prioritných osiach cez ich špecifické ciele:

1. Vzdelávanie

- zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
- zvýšiť kvalitu odborného vzdelávania a prípravy, reflektujúc potreby trhu práce
- zvýšiť kvalitu VŠ vzdelávania a rozvoj ľudských zdrojov v oblasti výskumu a vývoja s cieľom dosiahnuť prepojenie VŠ vzdelávania s potrebami trhu práce
- zvýšiť kvalitu a efektívnosť celoživotného vzdelávania s dôrazom na rozvoj kľúčových kompetencií, prehľbovanie a zvyšovanie kvalifikácie

2. Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí

- zavedením záruky pre mladých nezamestnaných ľudí, ktorí patria k NEET, zvýšiť zamestnanosť, zamestnateľnosť a účasť mladých ľudí na trhu práce

3. Zamestnanosť

- zvýšiť zamestnanosť, zamestnateľnosť a znížiť nezamestnanosť s osobitným dôrazom na dlhodobo nezamestnaných, nízko kvalifikovaných, starších a na zdravotne postihnuté osoby
- zlepšiť prístup na trh práce uplatnením účinných nástrojov na podporu zamestnanosti, vrátane podpory mobility pre získanie zamestnania, adaptability zamestnancov, samostatnej zárobkovej činnosti a aktivít vo vidieckych oblastiach
- zlepšením podmienok pre zosúladenie pracovného a rodinného života zvýšiť zamestnanosť osôb s rodičovskými povinnosťami, najmä žien
- znížiť horizontálnu a vertikálnu rodovú segregáciu na pracovnom trhu a v príprave na povolanie
- zvýšiť kvalitu a kapacity verejných služieb zamestnanosti na zodpovedajúcu úroveň v nadväznosti na meniace sa potreby a požiadavky trhu práce, nadnárodnú pracovnú mobilitu a zvýšiť účasť partnerov a súkromných služieb zamestnanosti na riešení problémov v oblasti zamestnanosti

4. Sociálne začlenenie

- zvýšenie účasti najviac znevýhodnených a ohrozených osôb v spoločnosti, vrátane na trhu práce
- prevencia a eliminácia všetkých foriem diskriminácie
- prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť
- vytvoriť štandardné klinické postupy a štandardné postupy pre výkon prevencie a začleniť ich do celoštátneho systému zdravotnej starostlivosti

5. Integrácia marginalizovaných rómskych komunit

- zvýšiť vzdelanostnú úroveň príslušníkov marginalizovaných komunit, predovšetkým Rómov, na všetkých stupňoch vzdelávania s dôrazom na predprimárne vzdelávanie
- zvýšiť finančnú gramotnosť, zamestnateľnosť a zamestnanosť marginalizovaných komunit, predovšetkým Rómov
- podporiť prístup k zdravotnej starostlivosti a k verejnému zdraviu, vrátane preventívnej zdravotnej starostlivosti, zdravotníckej osvety a k zlepšeniu štandardov hygieny bývania

6. Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunit / Európsky fond regionálneho rozvoja

- rásť počtu rómskych domácností s prístupom k zlepšeným podmienkam bývania
- zlepšiť prístup ku kvalitnému vzdelávaniu, vrátane vzdelávania a starostlivosti v rannom detstve

- zlepšiť prístup ľudí z MRK k sociálnej infraštruktúre
- zvýšiť mieru zamestnanosti MRK v subjektoch sociálnej ekonomiky v územiach s prítomnosťou MRK

7. Technická pomoc

Prioritná os Technická pomoc je určená na vykonávanie operačného programu v rámci riadiaceho orgánu a sprostredkovateľských orgánov pod riadiacim orgánom a predstavuje podporu z uvedených finančných zdrojov EÚ pre realizáciu ostatných vyššie uvedených prioritných osí

8. REACT-EU

Ide o dodatočné zdroje a vykonávacie opatrenia na poskytovanie pomoci na podporu obnovy po kríze spojenej s pandemiou COVID-19 vrátane jej sociálnych dôsledkov a na prípravu zeleného, digitálneho a odolného oživenia hospodárstva. Vytvorená nová prioritná os umožní:

- realizovať opatrenia zamerané na podporu trhu práce - zvyšovať zručnosti, vzdelávanie
- realizovať opatrenia sociálnych a zdravotných služieb
- boj proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu
- zabezpečiť asistenčné a iné podporné činnosti pre osoby, ktoré najviac zasiahli dopady krízy spôsobenej šírením pandémie

9. Technická pomoc REACT-EU

Na podporu vykonávania nových opatrení v rámci prioritnej osi 8 REACT-EU sa vytvorila aj nová prioritná os 9 Technická pomoc REACT-EU, určená na krytie nevyhnutných výdavkov riadiaceho a sprostredkovateľských orgánov. Finančné prostriedky budú využité na vykonávanie úloh definovaných v rámci všeobecného nariadenia.

Celková alokácia finančných prostriedkov pre OP L'Z je k 31.12.2021 vo výške 3 424 923 724 eur, z toho zdroje EÚ tvoria 2 929 999 089 eur a 494 924 635 eur je za štátny rozpočet

Tabuľka 3.46 Podiel prioritných osí na celkovej alokácii OP L'Z

Prioritná os	EÚ zdroje	ŠR SR * zdroj	Spolu
1 - Vzdelávanie	348 741 004	65 646 163	414 387 167
2 - Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí	172 270 942	15 200 378	187 471 320
3 - Zamestnanosť	1 331 222 796	273 023 216	1 604 246 012
4 - Sociálne začlenenie	299 669 312	70 139 315	369 808 627
5 - Integrácia marginalizovaných rómskych komunít	161 954 885	26 555 870	188 510 755
6 - Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou MRK	220 707 577	25 495 010	246 202 587
7 - Technická pomoc	78 600 000	16 103 753	94 703 753
8 – REACT-EU	304 990 048	0	304 990 048
9 - Technická pomoc REACT-EU	11 842 525	2 760 930	14 603 455
Spolu	2 929 999 089	494 924 635	3 424 923 724

Zdroj: RO OP L'Z ; * štátny rozpočet

V roku 2021 bola vykonaná **jedna revízia OP L'Z**, a to:

- **siedma revízia OP L'Z (verzia 8.0)**, schválená Vykonávacím rozhodnutím Komisie č. C(2021) 4005, zo dňa 28. 05. 2021, dotkla sa prioritných osí 8 a 9.

Siedma revízia OP Ľudské zdroje na programové obdobie 2014–2020 (verzia 8.0) sa uskutočnila na základe nariadenia EP a Rady (EÚ) 2020/2221 z 23. decembra 2020, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 1303/2013, pokiaľ ide o dodatočné zdroje a vykonávacie opatrenia na poskytovanie pomoci na podporu obnovy po kríze spojenej s pandemiou COVID-19 vrátane jej sociálnych dôsledkov a na prípravu zeleného, digitálneho a odolného oživenia hospodárstva (REACT-EU)⁶⁵. Uvedené nariadenie umožnilo posilniť rozpočet programového obdobia 2014 – 2020

⁶⁵ Nariadenie EP a Rady (EÚ) 2020/2221 z 23. decembra 2020
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020R2221&from=EN>

o dodatočné finančné zdroje, z ktorých bola v prospech OP LZ vyčlenená pre rok 2021 suma 316 832 537 EUR (fond ESF REACT – EU).⁶⁶

V roku 2021 bolo v rámci prioritných osí 1-6 OP LZ vyhlásených spolu **13 vyzvaní pre národné projekty (NP) a 9 výziev na predkladanie dopytovo-orientovaných projektov (DOP)**. Ich rozdelenie bolo nasledovné:

- V rámci prioritnej osi 1 *Vzdelávanie* bola vyhlásená 1 výzva na predkladanie DOP a 1 vyzvanie pre realizáciu NP:

- Výzva č. OPLZ-PO1/2021/DOP/1.3.1-01 - Podpora vnútorných systémov zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania,
- Vyzvanie č. OPLZ-PO1/2021/NP/1.1.1-01 - Zmiernenie dopadu pandémie ochorenia COVID-19 na vzdelávací proces na stredných školách vrátane zlepšenia dostupnosti vzdelávania.

Podpora smerovala najmä k zlepšovaniu vnútorných systémov zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania zohľadňujúceho prepájanie s praxou a na obstaranie zariadenia/vybavenia určeného na realizáciu aktivít národného projektu (napr. dištančného vzdelávania), v rámci dopadov súvisiacich s vyučovaním v dôsledku pandémie ochorenia COVID-19.

- V rámci prioritnej osi 2 *Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí* neboli v roku 2021 vyhlásené nové výzvy / vyzvania, ale problémy mladých ľudí do 30 rokov riešia vyhlásené vyzvania a výzvy v rámci prioritnej osi 8 *REACT-EU* v nasledovnej štruktúre:

- OPLZ-DOP-2021/8.1.1/RO-03 – Krok za krokom,
- OPLZ-NP-2021/8.1.1/RO-03 – Individualizované poradenstvo pre znevýhodnených UoZ,
- OPLZ-NP-2021/8.1.1/RO-04 – Chyť sa svojej šance,
- OP LZ NP 2021/8.1.1/RO-08 – Overenie modelu centier práce s mládežou v BBSK.

Podpora bola zameraná na priblíženie neaktívnych osôb k trhu práce posilnením individualizovaného poradenstva a intenzívnou odbornou pomocou pri ich sprevádzaní k riešeniu osobných prekážok, na zmiernenie dopadov vyhlásenej mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu v súvislosti s pandemiou COVID-19 na zamestnanosť. Ide o opatrenia potrebné pre integráciu na trh práce, ktoré sú zamerané na rozvoj zručností potrebných pri hľadaní zamestnania, zhodnotenie kompetencií, identifikáciu prekážok ovplyvňujúcich pozíciu a konkurencieschopnosť jednotlivých znevýhodnených UoZ na trhu práce a vytvorením individuálneho osobnostného profilu obsahujúceho aktivity a opatrenia jednotlivých osôb. Poskytované boli aj finančné príspevky na podporu vytvárania pracovných miest pre znevýhodnených UoZ, na podporu mentorovaného zapracovania znevýhodnených UoZ a NEET do 30 rokov a na podporu samostatnej zárobkovej činnosti znevýhodnených UoZ.

- V rámci prioritnej osi 3 *Zamestnanosť* boli vyhlásené 2 vyzvania na realizáciu NP pre nástroje AOTP:

- OP LZ NP 2021/3.1.2/01 - Podpora udržania zamestnanosti v základných umeleckých školách,
- OP LZ NP-2021/3.1.2/02 - Nestrať prácu – vzdelávaj sa

Prostredníctvom aktivít národných projektov bolo podporené udržanie zamestnanosti v základných umeleckých školách v čase vyhlásenej krízovej situácie v nadväznosti na opatrenie Úradu verejného zdravotníctva SR, ktorým sa zakázala prevádzka zariadení, vrátane zariadení pre deti a mládež a špeciálnych výchovných zariadení, poskytnutím príspevku pedagogickým a nepedagogickým zamestnancom základných umeleckých škôl. Taktiež bola podporená aj zamestnateľnosť a adaptabilita existujúcej pracovnej sily na trhu práce na neustále sa meniace podmienky trhu práce, a to prostredníctvom cieľového vzdelávania záujemcov o zamestnanie z vlastnej iniciatívy. Vplyvom technologického „boomu“ sa totiž na trhu práce vytvára skupina osôb, ktoré budú ohrozené zánikom, prípadne stratou zamestnania v dôsledku zániku profesií, alebo nebudú schopné svojimi doterajšími zručnosťami reagovať na neustále silnejúci tlak na flexibilitu

- V rámci prioritnej osi 4 *Sociálne začlenenie* boli vyhlásené 2 výzvy na predkladanie DOP a 1 vyzvanie pre realizáciu NP:

- OP LZ DOP 2021/4.1.1/01 - Dostupné bývanie s prvkami housing first,

⁶⁶ https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/esf/op-ludske-zdroje/vyrocné-spravy/vs-2021/implementation-report_2014sk05m0op001_2021_0_sk-30-5-2022.pdf (str.6)

- OP LZ NP 2021/4.1.2/01 - Podpora sociálneho začleňovania pre vybrané skupiny osôb so zdravotným postihnutím,
- OP LZ DOP 2021/4.2.1/01 - Podpora deinštitucionalizácie zariadení sociálnych služieb.

Podpora bola zacielená na poskytnutie nájomného bývania s podporou sociálneho poradenstva ľuďom bez domova a eliminovať tak ich existenčné problémy súvisiace s bývaním, a tiež v rámci preventívneho opatrenia na ochranu zdravia a života ľudí. Ďalším cieľom podpory bolo poskytovanie kontinuálnej podpory procesu deinštitucionalizácie v inštitucionálnych zariadeniach sociálnych služieb, ktoré pripravujú alebo realizujú transformáciu prostredníctvom investičných projektov.

Spomedzi vyhlásených výziev na predkladanie DOP v rámci prioritnej osi 3 a 4 boli tri s prvkami **sociálnych inovácií**:

- Zefektívnenie súčasných a zavedenie nových nástrojov za účelom zvýšenia aktivity ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením 2, ktorej zameranie sa orientuje predovšetkým na identifikovanie a pilotné overenie inovatívnych návrhov nástrojov (opatrení / služieb) na zvyšovanie aktivity ľudí ohrozených chudobou a/alebo sociálnym vylúčením, s cieľom nájsť ďalšie riešenia, ktoré budú smerovať k ich aktívnemu začleneniu do spoločnosti, k napĺňaniu ich potrieb a zvyšovaniu kvality ich života,
 - Krok za krokom, kde je cieľom priblížiť neaktívne osoby k trhu práce,
 - Dostupné bývanie s prvkami Housing first, ktorej cieľom je sprostredkovať udržateľné a samostatné bývanie vybranej cieľovej skupine spolu so sociálnou podporou, ako preventívneho opatrenia na ochranu zdravia a života ľudí.
- V rámci prioritnej osi 5 *Integrácia marginalizovaných rómskych komunít* bola vyhlásená 1 výzva na predkladanie DOP:
 - OPLZ-PO5-2021-2 - Podpora programov vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve (VSRD) pre deti z MRK vo veku 0 až 3 roky a s tým súvisiacim rozvojom rodičovských kompetencií.
Cieľom podpory bolo najmä poskytovanie programov vzdelávania a starostlivosti v rannom detstve (VSRD) pre deti z MRK s cieľom rozvinúť v maximálnej miere zmyslový, pohybový, rozumový, jazykový, psychický a sociálny potenciál dieťaťa; zamestnávanie, vzdelávanie, príprava, mentoring a supervízie pre asistentky raného vzdelávania, ktorých úlohou je intervencia v oblasti VSRD; návštevy v domácnostiach rodín, poradenstvo, stimulácia dieťaťa v prítomnosti a s asistenciou rodiča či iného opatrovníka; práca s rodinou a dieťaťom v alternatívnych dostupných priestoroch priamo v komunite; rodičovské kluby – svojpomocné skupiny, stretnutia s odborníkmi, diskusie, dôraz na praktické a zrozumiteľné ukážky a inšpirácie; čitateľské kluby, zapožičiavanie edukatívnych hračiek a detských kníh, zaškoľovanie rodičov, ako s nimi pracovať; spolupráca s inými subjektami VSRD (napr. centrá včasnej intervencie) a praktické rozvojové programy pre rodičov.
 - V rámci prioritnej osi 6 *Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít* boli vyhlásené 2 výzvy na predkladanie DOP:
 - OPLZ-PO6-SC611-2021-1 - Zlepšené formy bývania pre obce s prítomnosťou MRK s prvkami prestupného bývania v rámci Iniciatívy Catching up – Regions,
 - OPLZ-PO6-SC611-2021-2 - Podpora dobudovania základnej technickej infraštruktúry (pozemné komunikácie).Podpora prvej výzvy bola zameraná na programy prestupného bývania / sociálneho nájomného bývania v rámci sociálnej mobility a integrácie obyvateľov MRK, prostredníctvom zlepšených foriem bývania pre obce s prítomnosťou MRK s prvkami prestupného bývania. Podporené boli projekty bytových budov za účelom rekonštrukcie a/alebo zriadenia bytových jednotiek nižšieho štandardu, ktoré predstavujú vertikálnu viacstupňovú sústavu sociálneho bývania s prvkami prestupného bývania, pričom jednotlivé stupne tohto systému musia byť sprevádzané sociálnou prácou asistenta bývania.
 - V rámci prioritnej osi 8 *REACT-EU* boli vyhlásené 4 výzvy na predkladanie DOP a 11 vyzvaní pre realizáciu NP:
 - OPLZ-PO8/2021/NP/8.1.1-01 – Posilnenie regionálneho riadenia v oblasti odborného vzdelávania a prípravy smerom k zlepšeniu kvality, atraktivity a vyššej orientácii na trh práce v Banskobystrickom kraji,
 - OPLZ-PO8/2021/NP/8.1.1-02 – Zmiernenie dopadu pandémie ochorenia COVID-19 na vzdelávací proces na druhom stupni základných škôl, vrátane zlepšenia dostupnosti vzdelávania,

- OPLZ-NP-2021/8.1.1/RO-03 - Individualizované poradenstvo pre znevýhodnených UoZ,
- OPLZ-NP-2021/8.1.1/RO-01 - Bezplatné dlhové poradenstvo,
- OPLZ-NP-2021/8.1.1/RO-06 - Poskytnutie mimoriadnej finančnej podpory pre zamestnancov poskytovateľov sociálnych služieb a vybraných subjektov SPODaSK za obdobie druhej vlny pandémie,
- OPLZ-NP-2021/8.1.1/RO-07 - Rodinné poradne – poradensko-psychologické služby pre jednotlivcov, páry a rodiny,
- OP LZ NP 2021/8.1.1/RO-08 - Overenie modelu centier práce s mládežou v BBSK,
- OPLZ-NP-2021/8.1.1/RO-04 - Chyť sa svojej šance,
- OPLZ-NP-2021/8.1.1/RO-05 - Prvá pomoc II.,
- OPLZ-NP-2021/8.1.1/RO-09 - Odborná prax pre študentov sociálnej práce a psychológie,
- OPLZ-NP-2021/8.1.1/RO-02 Agentúra integrovanej starostlivosti,
- OPLZ-DOP-2021/8.1.1/01 - Podpora opatrovateľskej služby II,
- OPLZ-DOP-2021/8.1.1/RO-02 - Zefektívnenie súčasných a zavedenie nových nástrojov za účelom zvýšenia aktivity ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením 2,
- OPLZ-DOP-2021/8.1.1/RO-03 - Krok za krokom,
- OPLZ-PO8_2021-1 – Zvýšenie zamestnanosti a zamestnateľnosti ľudí žijúcich v prostredí MRK poskytovaním miestnej občianskej poriadkovej služby v obciach s prítomnosťou MRK.

Podpora v rámci novej prioritnej osi umožňuje realizáciu rôznych opatrení zameraných na podporu trhu práce, na zamestnateľnosť a zamestnanosť vytváraním udržateľných pracovných miest s dôrazom na digitálne a zelené pracovné miesta pre znevýhodnených UoZ, mladých UoZ – NEET a iné znevýhodnené skupiny na území SR. Intervencie prostredníctvom opatrení boli ďalej zamerané na zvyšovanie zručností, vzdelávanie, podporu sociálnych a zdravotných služieb, ako aj na boj proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu, zabezpečenie asistenčných a iných podporných činností pre osoby, ktoré najviac zasiahli dopady vyhlásenej mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu v súvislosti s pandemiou COVID-19. Pomáha tiež zmierniť dopad pandémie ochorenia COVID-19 na vzdelávací proces na druhom stupni základných škôl vrátane zlepšenia dostupnosti vzdelávania s prioritným zameraním na rizikové skupiny žiakov ohrozených školským neúspechom.

Spomedzi vyhlásených vyzvaní pre realizáciu NP boli dve s prvkami **inovácií**:

- Overenie modelu centier práce s mládežou v BBSK, v rámci ktorej bol overený pilotný model prístupu k práci s mládežou do 30 rokov, ktorá je najviac ohrozená situáciou NEET (t.j. osoby z marginalizovaných rómskych komunít, osoby so zdravotným postihnutím, migranti, súčasní a bývalí klienti centier pre deti a rodiny, iné zraniteľné a znevýhodnené osoby v SR a žiaci základných a stredných škôl, vrátane žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami), zameraný na podporu ich zamestnanosti a na vypracovanie regionálnej štúdie uplatniteľnosti modelu centier práce s mládežou ako efektívneho nástroja práce s mládežou s cieľom predchádzať ich upadnutiu do statusu NEET.
- Posilnenie regionálneho riadenia v oblasti odborného vzdelávania a prípravy smerom k zlepšeniu kvality, atraktivity a vyššej orientácii na trh práce v Banskobystrickom kraji, ktorá bola zameraná na odpilotovanie inovačných procesov na ôsmich stredných odborných školách vybraných na riadiacom výbore CURI. Išlo o moderný, dostupný a flexibilný regionálny vzdelávací priestor v oblasti odborného vzdelávania a prípravy s dôrazom na identifikované a očakávané budúce potreby regionálneho/miestneho trhu práce, podporu regionálnych firiem a celoživotného vzdelávania prostredníctvom spolupráce všetkých relevantných aktérov a fungujúcej siete stredných odborných škôl. Intervencia výzvy vytvára neformálny priestor na výmenu skúseností, poznatkov a nadviazanie spolupráce SOŠ rovnakého, resp. podobného zamerania aj na národnej úrovni.

Prehľad výziev na predkladanie DOP a vyzvaní pre realizáciu NP, vyhlásených v roku 2021 sa nachádza v prílohe ku kapitole 3, tabuľka 38. Okrem toho bol na webovom sídle zverejnený indikatívny harmonogram výziev na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok na rok 2021 na adrese:
<http://www.employment.gov.sk/sk/esf/programove-obdobie-2014-2020/harmonogram-vyziev/>.

Podrobnejšie informácie k OP LZ (vrátane čerpania finančných prostriedkov) za rok 2021 budú k dispozícii po zverejnení Výročnej správy OP LZ za rok 2021 na stránke: <http://www.employment.gov.sk/sk/esf/>.

4 ŽIVOTNÁ ÚROVEŇ A SOCIÁLNA KOHÉZIA

4.1 Chudoba a sociálne vylúčenie

Monitorovanie chudoby a sociálneho vylúčenia sa na Slovensku realizuje v kontexte Otvorenej metódy koordinácie (ďalej len „OMK“), ktorá je vytvorená na úrovni Európskej únie pre spoločné usmerňovanie politik členských krajín v oblasti boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu. Jedným z hlavných strategických cieľov EÚ bolo podstatne zredukovať chudobu a pokračovať v realizácii tohto cieľa do roku 2020⁶⁷.

Pre meranie pokroku pri dosahovaní strategických cieľov zameraných na zníženie chudoby a sociálneho vylúčenia a predovšetkým pre vzájomné porovnávanie jednotlivých štátov pri dosahovaní výsledkov boli schválené spoločné indikátory (tzv. *Laekenské indikátory*), ktoré neskôr prešli vývojom a v súčasnosti ich nazývame *indikátory sociálnej inklúzie OMK*.

Meranie chudoby a sociálneho vylúčenia sa realizuje predovšetkým na základe harmonizovaného štatistického zisťovania EU SILC⁶⁸ o príjmoch a životných podmienkach. Ide o hlavný zdroj, na báze ktorého sa vypočítavajú nielen príjmové indikátory, ako je miera rizika chudoby, ale aj indikátory pre komplexnejšie zhodnotenie chudoby a sociálneho vylúčenia, a to materiálna deprivácia alebo zoskupenie indikátorov na meranie rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia. Zoskupenie indikátorov (miera rizika chudoby⁶⁹, závažná materiálna deprivácia⁷⁰ a veľmi nízka intenzita práce⁷¹) definuje skupiny ľudí, ktorí žijú v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia, t. j. ľudí s nízkym príjmom a/alebo tých, ktorí si nemôžu dovoliť niektorú z nevyhnutných potrieb pre svoj život a/alebo žijúcich v rodinách, kde nikto nepracuje alebo pracuje iba príležitostne. Na národnej úrovni bolo cieľom Slovenskej republiky znížiť riziko chudoby alebo sociálneho vylúčenia, a to vymaniť z rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia aspoň 170 tis. ľudí do roku 2020.

V nadväznosti na stanovené ciele pre EÚ do roku 2030⁷² v súvislosti s realizáciou princípov obsiahnutých v Európskom pilieri sociálnych práv⁷³ bol v oblasti sociálnej ochrany stanovený na národnej úrovni cieľ znížiť počet ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením o 70 tis. ľudí do roku 2030. Zároveň došlo k zmene v rámci zoskupenia ukazovateľov. Nahradil sa ukazovateľ závažnej materiálnej deprivácie novokoncipovaným ukazovateľom závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie, definovaným ako percento z celkovej populácie, ktorej chýba najmenej 7 položiek z nového zoznamu 13 položiek materiálnej a sociálnej núdze z dôvodu vynúteného nedostatku. Zároveň sa rozšírilo vekové rozpätie ukazovateľa „veľmi nízka intenzita práce“ z 59 na 64 rokov a upravila referenčná populácia tak, aby nezahrňali osoby na dôchodku. Tieto revidované definície vyššie uvedených zložiek sa odteraz budú používať pri meraní pokroku smerom k hlavnému cieľu do roku 2030 v oblasti chudoby a sociálneho vylúčenia.

Na základe zisťovania EU SILC 2020 bolo na Slovensku v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia cca 798 tis. ľudí, čo predstavovalo 14,8 % na celkovom počte obyvateľov. V porovnaní s výsledkami za EU SILC 2008 (východiskové obdobie)⁷⁴ došlo k vymaneniu až cca 313 tis. ľudí z rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia, čím sa národný cieľ napĺňa až na 184 %. Zásadný vplyv na dosahovanie tohto cieľa mali prijaté opatrenia, a to predovšetkým v oblasti politiky zamestnanosti, sociálnej politiky a tiež hospodárskej politiky štátu.

⁶⁷ Vymaniť najmenej 20 miliónov ľudí z rizika chudoby alebo vylúčenia do roku 2020.

⁶⁸ Prvé štatistické zisťovanie sa na Slovensku zrealizovalo v roku 2005 a v súčasnosti sú prístupné úplné výsledky už zo šestnásteho zisťovania z roku 2020.

⁶⁹ Vyjadruje podiel ľudí žijúcich pod hranicou chudoby, t. j. pod 60 % mediánu ekvivalentného disponibilného (po sociálnych transferoch) príjmu všetkých obyvateľov.

⁷⁰ Vyjadruje podiel ľudí, ktorí si nemôžu dovoliť 4 z 9-tich položiek charakterizujúcich ekonomickú záťaž a predmety dlhodobej spotreby, a to: nedoplatky v súvislosti s položkami: nájomné a hypotéka, energie, kúpa na splátky a iné pôžičky, schopnosť udržiavať doma adekvátne teplo, schopnosť domácnosti čeliť neočakávaným výdavkom, schopnosť dovoliť si ísť raz za rok na jeden týždeň dovolenky mimo domu, schopnosť dovoliť si jedlo s mäsom, kuraťom, rybou alebo vegetariánskym ekvivalentom každý druhý deň alebo vybavenie domácnosti farebným televízorom, práčkou, autom alebo telefónom.

⁷¹ Vyjadruje podiel osôb vo veku 0-59 rokov žijúcich v domácnostiach, v ktorých členovia odpracovali menej ako 20% z ich celoročného pracovného potenciálu.

⁷² Akčný plán na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv 2030.

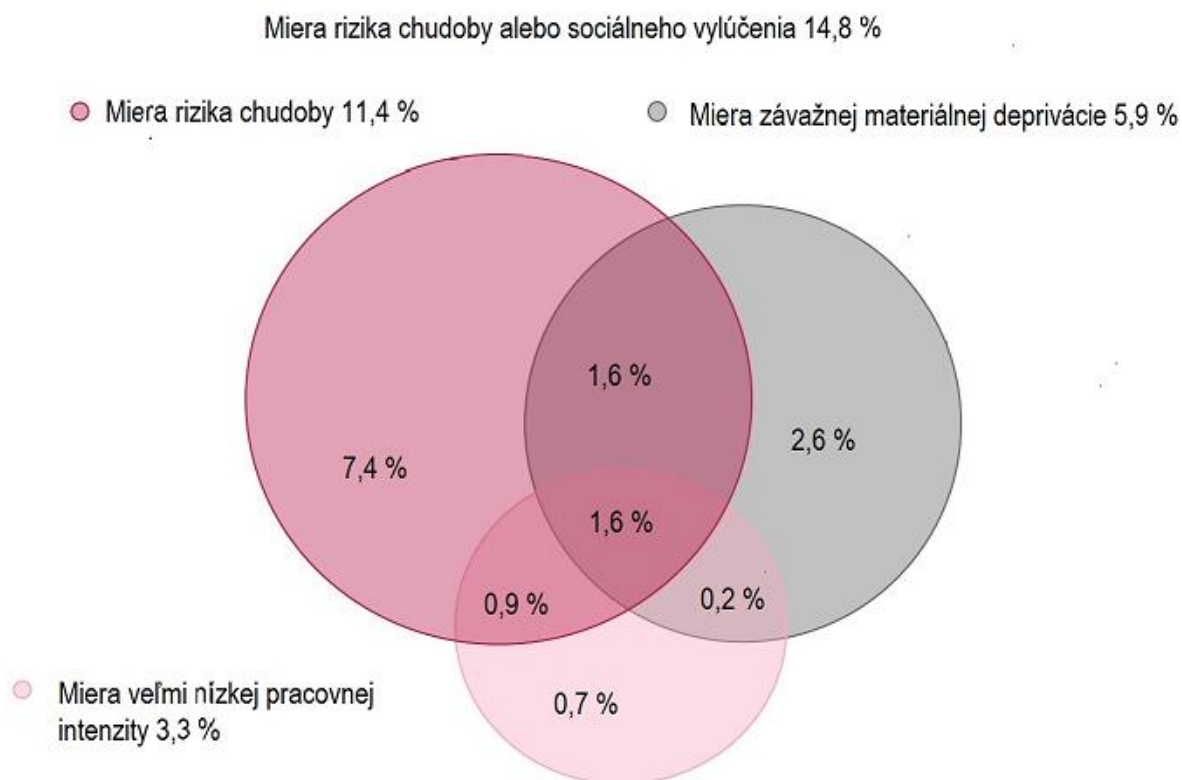
⁷³ Stratedický dokument, ktorý rámčuje oblasť sociálnej politiky EÚ do roku 2030.

⁷⁴ Pre hodnotenie cieľov Stratégie Európa 2020

V porovnaní so zisťovaním EU SILC 2019 došlo k poklesu celkovej miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia o 1,6 p. b..

Podrobnejšie rozdelenie tejto skupiny je možné vidieť na grafe 4.1a, ktorý znázorňuje zloženie cieľovej skupiny podľa vyššie uvedených troch indikátorov.

Graf 4.1a Podiel ľudí v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia, EU SILC 2020

Zdroj: ŠÚ SR, EU SILC 2020, UDB

Tabuľka 4.1a Vývoj jednotlivých indikátorov tvoriacich zoskupenie indikátorov, ako aj samotnej miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v %

	EU SILC 2008	EU SILC 2009	EU SILC 2010	EU SILC 2011	EU SILC 2012	EU SILC 2013	EU SILC 2014	EU SILC 2015	EU SILC 2016	EU SILC 2017	EU SILC 2018	EU SILC 2019	EU SILC 2020
Miera rizika chudoby	10,9	11,0	12,0	13,0	13,2	12,8	12,6	12,3	12,7	12,4	12,2	11,9	11,4
Závažná materiálna deprivácia	11,8	11,1	11,4	10,6	10,5	10,2	9,9	9,0	8,2	7,0	7,0	7,9	5,9
Veľmi nízka intenzita práce	5,2	5,6	7,9	7,7	7,2	7,6	7,1	7,1	6,5	5,4	5,2	6,2	4,3
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia	20,6	19,6	20,6	20,6	20,5	19,8	18,4	18,4	18,1	16,3	16,3	16,4	14,8

Zdroj: ŠÚ SR

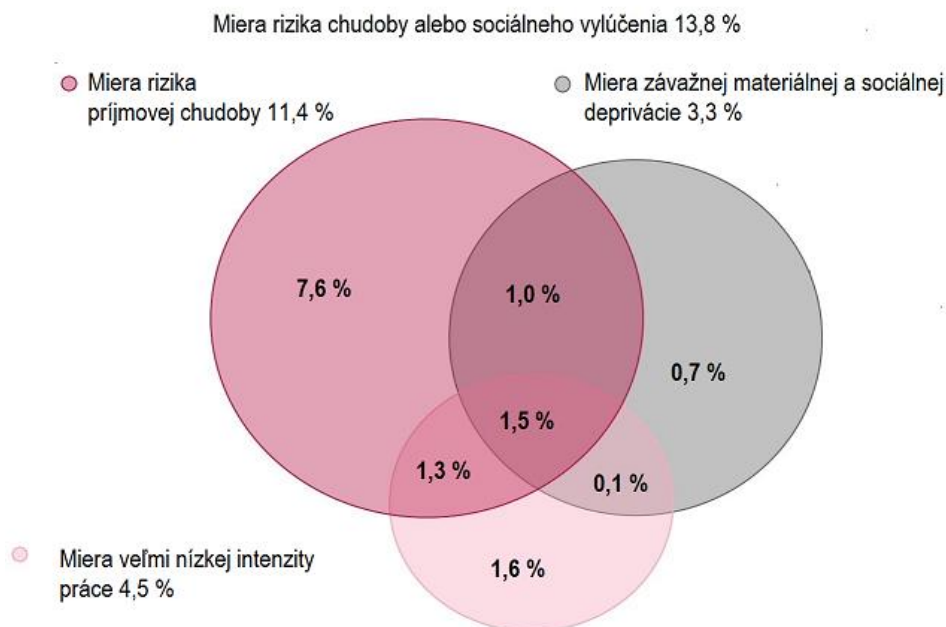
K zmenám došlo podľa výsledkov z EU SILC 2020 aj v jednotlivých hodnotách indikátorov tvoriacich zoskupenie indikátorov miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia. K poklesu oproti zisťovaniu v roku 2019 došlo v prípade príjmovej chudoby o 0,5 p. b., v prípade veľmi nízkej intenzity práce o 1,9 p. b. a v prípade závažnej materiálnej deprivácie o 2 p. b. (tabuľka č. 4.1a).

Najviac ohrozené rizikom chudoby alebo sociálnym vylúčením podľa EU SILC 2020 boli neúplné rodiny s deťmi – 38,8 % (pod priemerom EU27 – 41,9 %⁷⁵), viacpočetné rodiny s viac ako tromi deťmi – 39,0 % (nad priemerom EU27 – 29,3 %⁷⁸), jednotlivec mladší ako 65 rokov – 26,7 % (pod priemerom EU27 – 35,0 %⁷⁸) a v neposlednom rade aj jednotlivci – 30,4 % (pod priemerom EU27 – 33,3 %⁷⁸). Z hľadiska vekového rozdelenia sú najrizikovejšou skupinou práve deti vo veku 0 - 17 rokov (19,2 %, t. j. pod priemerom EU27 – 23,2 %⁷⁸), resp. deti vo veku 0 - 15 rokov (19,0 %, t. j. pod priemerom EU27 – 22,9 %⁷⁸). Na základe zisťovania EU SILC 2020 došlo k poklesu miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v prípade detí vo veku 0 -17 rokov o 2,8 p. b. a v prípade detí vo veku 0 - 15 o 2,4 p. b..

V prípade nového zoskupenia ukazovateľov na meranie chudoby a sociálneho vylúčenia na základe údajov EU SILC 2020 bolo na Slovensku v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia cca 744 tis. ľudí, čo predstavovalo 13,8 % na celkovom počte obyvateľov. V porovnaní so zisťovaním EU SILC 2019 došlo k poklesu celkovej miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia o 1,1 p. b..

Podrobnejšie rozdelenie tejto skupiny je možné vidieť na grafe 4.1b, ktorý znázorňuje nové zloženie cieľovej skupiny na základe zoskupenia ukazovateľov (miera rizika chudoby, závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie⁷⁶ a veľmi nízkej intenzity práce⁷⁷) pre meranie miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia.

Graf 4.1b Podiel ľudí v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia, EU SILC 2020

Zdroj: ŠÚ SR, EU SILC 2020, UDB

⁷⁵ zlom v časovom rade, Eurostat

⁷⁶ podiel ľudí, ktorí si nemôžu dovoliť 7 z 13-tich položiek charakterizujúcich ekonomickú záťaž, predmety dlhobovej spotreby, základné voľnočasové a sociálne aktivity, a to: nahrádzanie obnoseného šatstva novým (nie „secondhandovým“), dva páry topánok vhodnej veľkosti (vrátane jedného páru topánok, ktoré sú vhodné do každého počasia), každý týždeň utrátiť malú sumu peňazí na seba bez toho, aby sa musel s niekým radiť, pravidelná účasť na voľnočasovej aktivite, stretnutie s priateľmi/rodinou (príbuznými) za účelom posedenia pri jedle/pití najmenej raz za mesiac, počítač a pripojenie k internetu; nahrádzanie opotrebovaného nábytku (nie „secondhandovým“), jesť jedlo s mäsom, kuraťom alebo rybou každý druhý deň, čeliť neočakávaným finančným výdavkom, ísť raz za rok na jeden týždeň dovolenky mimo domu, uhrádzať nedoplatky spojené s hypotékou alebo nájomným, úhradou za energie alebo splácaním nákupov na splátky a iných pôžičiek, udržiavať primerané teplo v byte, osobný automobil, jedlo s mäsom, kuraťom, rybou alebo vegetariánskym ekvivalentom každý druhý deň alebo vybavenie domácnosti farebným televízorom, práčkou, autom alebo telefónom.

⁷⁷ podiel ľudí vo veku od 0 do 64 rokov žijúci v domácnostiach, kde sú dospelí (vo veku 18 až 64 rokov), ale bez študentov vo veku 18 až 24 rokov a ľudí, ktorí sú na dôchodku podľa svojho aktuálneho ekonomického statusu alebo poberajú akýkoľvek dôchodok (okrem pozostalostného dôchodku), ako aj ľudia vo veku 60 - 64 rokov, ktorí sú neaktívni a žijú v domácnosti, kde hlavným príjmom sú dôchodky (okrem pozostalostných dôchodkov)), ktorí pracovali počas predchádzajúcich 12 mesiacov menej ako 20% svojho celkového potenciálu kombinovaného pracovného času

Tabuľka 4.1b Vývoj jednotlivých indikátorov tvoriacich nové zoskupenie indikátorov, ako aj samotnej miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v %

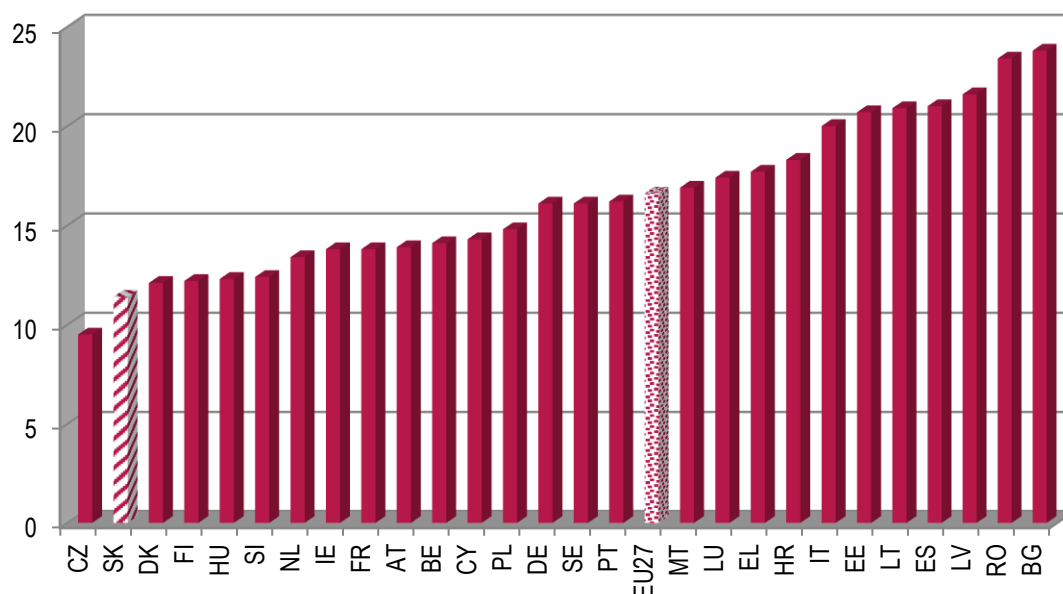
	EU SILC 2015	EU SILC 2016	EU SILC 2017	EU SILC 2018	EU SILC 2019	EU SILC 2020
Miera rizika chudoby	12,3	12,7	12,4	12,2	11,9	11,4
Závažná materiálna a sociálna deprivácia	8,4	7,6	6,3	5,4	5,9	4,5
Veľmi nízka intenzita práce (0-64)	7,0	6,4	5,3	5,2	6,3	4,3
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia	17,3	17,1	15,8	15,2	14,9	13,8

K zmenám došlo podľa výsledkov z EU SILC 2020 aj v jednotlivých hodnotách indikátorov tvoriacich nové zoskupenie indikátorov miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia. K poklesu oproti zisťovaniu v roku 2019 došlo v prípade príjmovej chudoby o 0,5 p. b., v prípade veľmi nízkej intenzity práce o 1,1 p. b. a v prípade závažnej materiálnej deprivácie o 2 p. b. (tabuľka č. 4.1b).

Vo všeobecnosti pre charakterizovanie chudobnej populácie v spoločnosti bola stanovená hranica rizika chudoby⁷⁸, pomocou ktorej sa vyjadruje podiel obyvateľstva žijúceho v chudobe. Ide o relatívnu hranicu chudoby, ktorá meria, do akej miery finančné prostriedky domácností klesajú pod stredovú hranicu príjmu spoločnosti. Tento ukazovateľ vyjadruje predovšetkým riziko chudoby a je závislý od sociálno-ekonomického vývoja spoločnosti v danej krajine.

Na základe EU SILC 2020 bola miera rizika chudoby v Slovenskej republike na úrovni 11,4 % (muži 11,1 %, ženy 11,7 %), čo je pod priemerom EU27 (16,6 %⁷⁸). Oproti predchádzajúcemu roku bol zaznamenaný pokles o 0,5 p. b.. V porovnaní s jednotlivými krajinami EU27 patrí Slovenská republika medzi krajiny s najnižšou mierou rizika chudoby (graf 4.2), na ktorú má vplyv nízka nerovnosť príjmov.

Graf 4.2 Miera rizika chudoby v jednotlivých štátoch EÚ, EU SILC 2020

Zdroj: ŠÚ SR, Eurostat

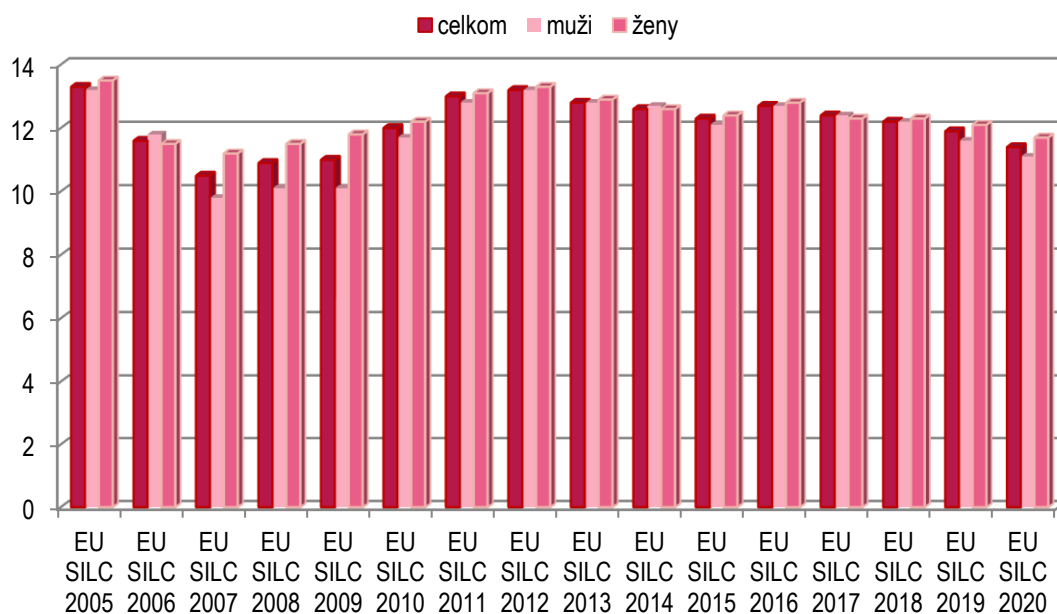
Podľa zisťovania EU SILC 2020 klesol počet ľudí v riziku chudoby v porovnaní s predchádzajúcim rokom (približne o 23 tis. ľudí). V priebehu rokov, zachytených v zisťovaniach EU SILC 2005 až 2020, došlo vo vývoji miery rizika chudoby najskôr k jej podstatnému poklesu (EU SILC 2007 – 10,5 %), následne bol zaznamenaný mierny

⁷⁸ Hranica rizika chudoby je vyjadrená ako 60 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu (po sociálnych transferoch)

nárast (EU SILC 2012 a 2016) a neskôr mierny pokles (viď graf 4.3). V porovnaní s počiatočným rokom zisťovania (EU SILC 2005) bola hodnota zo zisťovania za rok 2020 nižšia o 1,9 p. b..

Vývoj miery rizika chudoby je ovplyvnený sociálno-ekonomickou situáciou v krajine a následne vývojom príjmovej situácie v domácnostiach. Vývoj miery rizika chudoby zachytený v zisťovaniach EU SILC 2013-2015 a 2017 – 2020 bol spôsobený predovšetkým vyrovnávaním príjmovej nerovnosti práve u domácností v nízkych príjmových pásmach.

Graf 4.3 Vývoj miery rizika chudoby na Slovensku (2005 – 2020)

Zdroj: ŠÚ SR, EU SILC 2005 – 2020, UDB

Dôležitú úlohu pri redukcii rizika chudoby zohráva nastavenie systému sociálnej ochrany a jeho výdavky, t. j. sociálne transfery vrátane starobných a pozostalostných dávok. V prípade neposkytovania sociálnych transferov s výnimkou starobných a pozostalostných dávok v roku 2020 by sa miera rizika chudoby zvýšila o 7,6 p. b. na 19,0 % a v prípade neposkytovania sociálnych transferov vrátane starobných a pozostalostných dávok by sa miera rizika zvýšila o 26,0 p. b. na 37,4 %. V porovnaní s predchádzajúcim rokom bol zaznamenaný pokles v prípade miery rizika chudoby pred sociálnymi transfermi s výnimkou starobných a pozostalostných dávok o 0,2 p. b. a mierny nárast o 0,2 p. b. v prípade miery rizika chudoby pred sociálnymi transfermi vrátane starobných a pozostalostných dávok (príloha ku kapitole 4). Vplyv sociálnych transferov na zníženie rizika chudoby (s výnimkou starobných a pozostalostných dávok) predstavoval 40 % a v prípade sociálnych transferov vrátane starobných a pozostalostných dávok ich vplyv na zníženie rizika chudoby predstavoval až 69,5 %.

Porovnanie hranice rizika chudoby (domácnosť jednotlivca) v jednotlivých rokoch zisťovania je zachytené v tabuľke 4.2.. Pokles hranice chudoby bol zaznamenaný v zisťovaní EU SILC 2013 (337 eur), ktorá v porovnaní s predchádzajúcim rokom (346 eur) klesla o 2,7 %, t. j. približne o 10 eur, a to vplyvom zmien v príjmovej situácii obyvateľstva v dôsledku vývoja trendov v zamestnanosti a nezamestnanosti. Opätovný rast bol zaznamenaný v zisťovaní EU SILC 2014 a v zisťovaní z roku 2015, keď hodnota presiahla úroveň EU SILC 2012. Podľa údajov z EU SILC 2020 sa hranica rizika chudoby pre domácnosť jednotlivca medziročne zvýšila o 7,2 %, v absolútnom vyjadrení o 29 eur na 435 eur. V porovnaní s východiskovým rokom (2008) hranica chudoby vzrástla o 131,5 %, t. j. o 247 eur.

Tabuľka 4.2 Vývoj hranice rizika chudoby – domácnosť jednotlivca

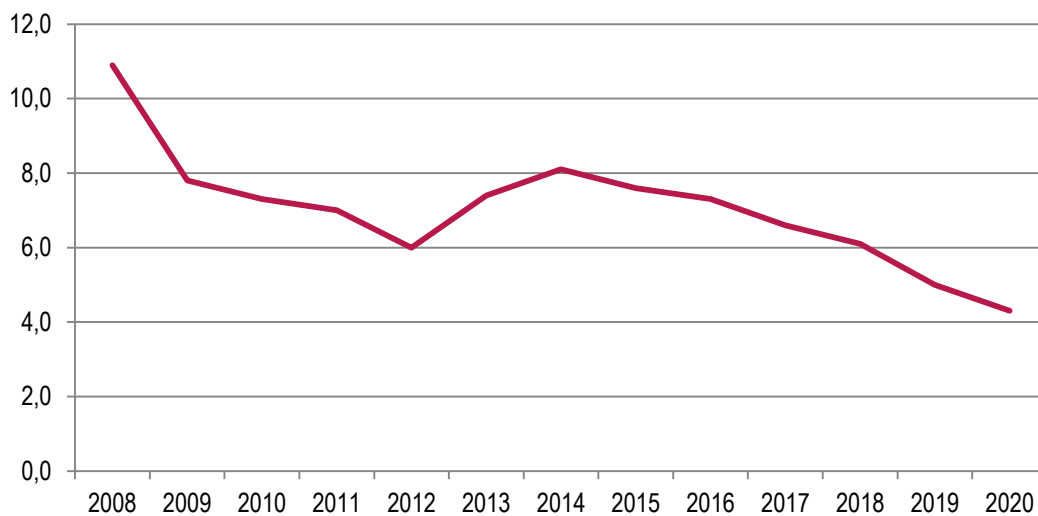
EU SILC	rok v €	mesiac v €
2005	2 256	188
2006	2 547	212
2007	2 945	245
2008	3 223	269
2009	3 403	284
2010	3 670	306
2011	3 784	315
2012	4 156	346
2013	4 042	337
2014	4 086	341
2015	4 158	347
2016	4 171	348
2017	4 310	359
2018	4 477	373
2019	4 872	406
2020	5 222	435

Zdroj: Eurostat, ŠÚ SR

Použitím hranice chudoby zakotvanej v čase⁷⁹ je možné zachytiť aspekt absolútnej chudoby. Podľa EU SILC 2020 sa hodnota tohto indikátora (4,3 %) v porovnaní s predchádzajúcim rokom znížila o 0,7 p. b. (muži 4,5 %, ženy 4,1 %) (príloha ku kapitole 4). Medziročný pokles bol zaznamenaný v prípade dospelých v produktívnom veku, a to zo 4,9 % na 4,2 % (o 0,7 p. b.), taktiež došlo k medziročnému poklesu v prípade detí 0 – 17, a to z 8,9 % na 7,8 % (o 1,1 p. b.), a v prípade starších ľudí 65+ k miernému nárastu, a to z 1,1 % na 1,2 % (o 0,1 p. b.). Prostredníctvom predmetného indikátora je možné sledovať životnú úroveň obyvateľstva v prepojení na hospodársky rast krajiny. V grafe 4.4 je zachytený vývoj miery rizika chudoby zakotvanej v čase, pričom najvýraznejší pokles bol zaznamenaný v zisťovaní EU SILC 2012, čo súviselo aj s oslabením vplyvu finančnej krízy na vývoj ekonomickej situácie na Slovensku. Avšak v zisťovaniach EU SILC z rokov 2013 a 2014 došlo k miernemu nárastu, ktorý bol ovplyvnený práve vývojom príjmovej situácie obyvateľstva, predovšetkým nízkoprijmových domácností. Opätovný pokles bol zaznamenaný v EU SILC 2015 až 2020.

⁷⁹ Miera rizika chudoby zakotvená v čase je definovaná ako percento ľudí žijúcich pod hranicou chudoby vypočítanou v roku 2008, ktorá sa upravuje o infláciu.

Graf 4.4 Vývoj miery rizika chudoby zakotvanej v čase (2008)

Zdroj: Eurostat

V súvislosti so zachytením rozptylu chudoby okolo hranice chudoby malo na základe zisťovania EU SILC 2020 na Slovensku príjem nižší ako 40 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu⁸⁰ 4,1 % ľudí (medziročný pokles o 0,6 p. b.), pod 50 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu malo príjem 7,3 % ľudí (medziročný pokles o 0,2 p. b.) a pod 70 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu až 18,0 % ľudí (medziročný pokles o 1,2 p. b.).

Relatívny prepád mediánu príjmov v riziku chudoby, ktorý vyjadruje rozdiel medzi mediánom príjmu osôb v riziku chudoby a hranicou rizika chudoby, na základe zisťovania EU SILC 2020 klesol o 1,5 p. b. na hodnotu 23,7%. Vplyv na uvedenú situáciu má predovšetkým príjmové rozdelenie obyvateľstva, čo odzrkadľuje aj nerovnosť distribúcie príjmov (Gini koeficient), ktorý oproti predchádzajúcemu roku poklesol na 20,9 % (medziročne o 1,9 p. b.).

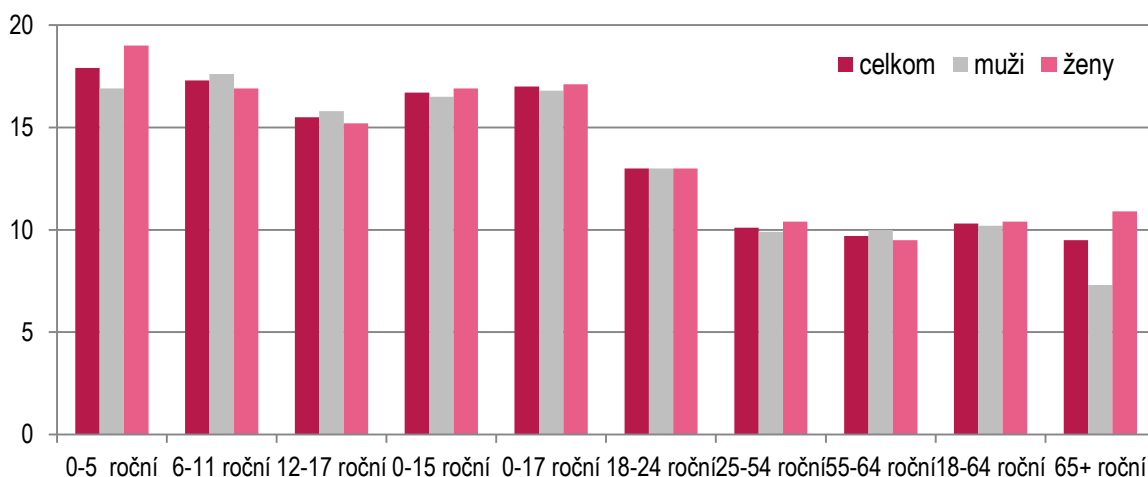
Podľa merania príjmovej nerovnosti v zisťovaní EU SILC 2020 získalo 20 % osôb s najvyššími príjmami 3,0 - krát viac príjmov ako 20 % osôb s najnižšími príjmami. Oproti predchádzajúcemu zisťovaniu (EU SILC 2019) došlo k jeho poklesu iba o 0,3 p. b..

Najohrozenejšou vekovou skupinou z hľadiska príjmovej chudoby podľa EU SILC 2020 sú deti vo veku 0 - 5 rokov (17,9 %) a vo veku 6 - 11 rokov (17,3 %); miera rizika chudoby detí vo veku 0 – 17 rokov dosiahla 17,0 %, medziročne došlo k jej poklesu o 2,0 p. b.. Opakovane najnižšiu mieru rizika chudoby dosiahla veková skupina 65+ (9,5 %), ktorá však medziročne vzrástla o 0,8 p. b..

V Slovenskej republike sa sleduje riziko chudoby u detí vo veku 0 - 15 rokov. Z výsledkov zisťovania v roku 2020 vyplýva, že v riziku chudoby bolo 16,7 % detí v danom veku a v porovnaní so zisťovaním v roku 2019 došlo k poklesu hodnoty indikátora o 1,6 p. b.. Riziko chudoby detí súvisí predovšetkým s príjmovou situáciou rodín, a to najmä viacpočetných rodín, resp. domácností s deťmi. Z hľadiska globálneho hodnotenia je zrejmé, že dochádza k zmenám v štruktúre populácie v súvislosti s rizikom chudoby, a to v dôsledku zmien v príjmovej situácii obyvateľstva. Kým celkovo je miera rizika chudoby u mužov a žien pomerne vyrovnaná, v jednotlivých vekových kategóriách sú významné rozdiely medzi ženami a mužmi, ako je zrejmé z grafu 4.5. Medziročne sa rozdiel medzi ženami a mužmi znížil v prospech žien vo vyšších vekových kategóriách (55-64). Rozdiel medzi mierou rizika chudoby žien a mužov vo veku 65+ podľa EU SILC 2019 bol 4,4 p. b., podľa EU SILC 2020 sa znížil na 3,6 p. b..

⁸⁰ Ekvivalentný disponibilný príjem domácností je disponibilný príjem domácností (hrubý príjem domácností, od ktorého sú odpočítané pravidelné dane z majetku, pravidelné platené transfery medzi domácnosťami, dane z príjmu a príspevky na sociálne poistenie) vydelený ekvivalentnou veľkosťou domácnosti. Pre výpočet ekvivalentnej veľkosti domácnosti sa používa tzv. modifikovaná OECD škála, na základe ktorej je každému prvému dospelému členovi domácnosti priradený koeficient 1, každému druhému a ďalšiemu dospelému členovi domácnosti a 14-ročným a starším osobám koeficient 0,5 a každému dieťaťu mladšiemu ako 14 rokov koeficient 0,3.

Graf 4.5 Miera rizika chudoby podľa vekovej štruktúry (2020)

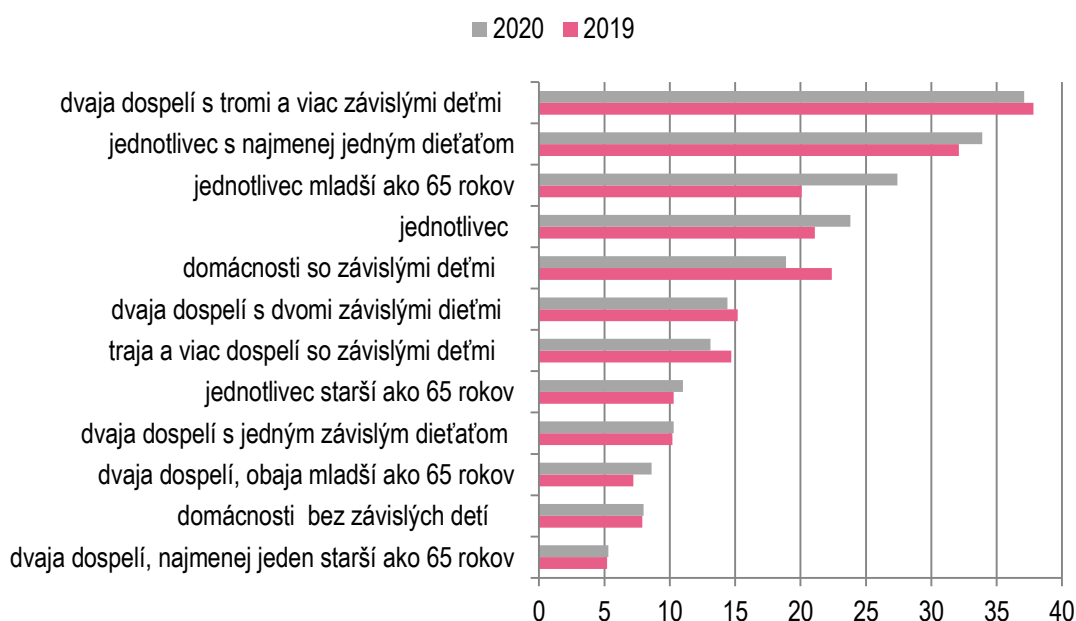

Zdroj: ŠÚ SR, EU SILC 2020, UDB

U detí vo veku 0 – 17 rokov je možné sledovať aj iný vzťah, a to ich populáciu žijúcu v domácnostiach bez zamestnania alebo žijúcu v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce. V prípade detí 0 – 17 rokov na základe výsledkov z výberového zisťovania pracovných síl (VZPS) došlo k miernemu nárastu ich podielu v domácnostiach bez zamestnania zo 7,5 % na 7,6 % (t.j. o 0,1 p. b.). Naopak bol zaznamenaný pokles v tejto vekovej skupine podľa výsledkov z EU SILC 2020 v prípade, že žijú v domácnosti s veľmi nízkou intenzitou práce (príležitostné práce) zo 6,9 % na 3,7 % (o 3,2 p. b.). Podľa novej metodiky výpočtu veľmi nízkej intenzity práce došlo taktiež k poklesu v danej vekovej skupiny o 2,9 p. b. (zo 6,8 % na 3,9%).

Podľa typu domácností sú v najväčšom riziku chudoby rodiny s tromi a viac deťmi (37,1), osamelí rodičia s najmenej jedným dieťaťom (33,9 %) a jednotlivci starší ako 65 rokov (27,4 %). Najnižšie riziko chudoby bolo zaznamenané u domácností s dvomi dospelými, kde aspoň jeden z nich má viac ako 65 rokov (5,3 %). Oproti predchádzajúcemu roku došlo k poklesu rizika chudoby u rodín s tromi a viac deťmi (o 0,7 p. b.), avšak k nárastu u osamelých rodičov s najmenej jedným dieťaťom (o 1,8 p. b.) a u jednotlivcov starších ako 65 rokov (o 7,3 p. b.). Nárast miery rizika chudoby oproti predchádzajúcemu roku bol zaznamenaný aj u celkovej skupiny jednotlivcov (o 2,7 p. b.). Ako je z grafu 4.6 zrejmé, z celkového pohľadu došlo medziročne k poklesu miery rizika chudoby v prípade domácností s deťmi o 0,8 p. b. a k jeho nárastu v prípade domácností bez detí o 0,1 p. b..

Graf 4.6 Porovnanie miery rizika chudoby podľa typu domácnosti (2019 a 2020)

Zdroj: Eurostat, ŠÚ SR, EU SILC 2020, UDB

Pri sledovaní miery rizika chudoby podľa ekonomickej aktivity, z výsledkov EU SILC 2020 bolo najvyššie riziko chudoby na Slovensku u nezamestnaných, a to 56,1 % (pokles oproti predchádzajúcemu roku o 0,1 p. b.). V skupine zamestnaných bolo v riziku chudoby 5,2 % ľudí, oproti predchádzajúcemu roku došlo k nárastu o 0,8 p. b.. Riziko chudoby domácností sa zvyšuje tým viac, čím je pracovná intenzita⁸¹ členov domácností nižšia. U domácností so závislými deťmi sa so zvyšujúcim počtom ľudí, ktorí sú od príjmu domácností závislí, riziko chudoby zvyšuje. Pri nízkej intenzite práce ako jedného z indikátorov pre definovanie počtu ľudí žijúcich v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia (v tomto prípade $WI < 0,2$) došlo v rámci medziročného porovnávania k poklesu na úroveň 4,3 %, t. j. o 1,9 p. b. (EU SILC 2019 – 6,2 %). Bližšie porovnania týkajúce sa pracovnej intenzity sú uvedené v prílohe ku kapitole 4.

Vplyv na riziko chudoby alebo sociálneho vylúčenia majú aj výdavky na bývanie. Zo zisťovania EU SILC 2020 sa ukázalo, že u 3,2 % populácie dosahujú výdavky na bývanie viac ako 40 % disponibilného príjmu domácnosti. Oproti predchádzajúcemu zisťovaniu došlo k poklesu o 2,5 p. b., ide o najnižšiu hodnotu počas rokov (2005-2020). U ľudí v riziku chudoby je situácia závažnejšia, nakoľko až 22,5 % z nich žije v domácnostiach s výdavkami na bývanie vo výške viac ako 40 % disponibilného príjmu domácností. Oproti predchádzajúcemu zisťovaniu však aj u tejto skupiny došlo k poklesu o 4,3 p. b.. Podľa zisťovania v roku 2020 je podľa typu vlastníctva bývania najväčšou a najviac zaťaženou nákladmi skupina domácností, odkázaná na bývanie v podnájdoch (s prenájmom za trhovú cenu) a predstavuje 15,9 % domácností. V medziročnom porovnaní bol zachytený pokles hodnoty tohto ukazovateľa o 0,5 p. b.. V prípade vlastníkov bytu s hypotékou alebo úverom na bývanie došlo k opätovnému⁸² výraznému poklesu z 12,8 % na 1,8 % (o 11, p. b.). K poklesu došlo v prípade miery záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie u nájomcov s prenájmom za zníženú cenu alebo zadarmo a hodnota tohto ukazovateľa klesla o 1,7% (zo 4,0% EU SILC 2019 na 2,3% EU SILC 2020). V preplnených bytoch a domoch⁸³ žilo až 30,1 % osôb na Slovensku, čo je vysoko nad priemerom EU27 (17,5 %). Najčastejšie sú touto situáciou zasiahnuté domácnosti s tromi a viac deťmi (67,5 %), ako aj jednotlivci s najmenej jedným dieťaťom (57,6 %). Ďalším významným faktorom je vlastnícky vzťah k bývaniu, nakoľko v preplnených obydliach žijú najčastejšie ľudia v podnájdoch, poskytovaných za trhovú cenu (65,1%) alebo za zníženú cenu alebo zadarmo (44,9%). Vážnym faktorom je aj stav obydli, resp. jeho kvalita. Podľa zisťovania EU SILC 2020 žilo 4,9 % populácie v obydliach so zatekajúcou strechou a vlhkými stenami a 2,6 % populácie v príliš tmavých obydliach.

Vyššie uvedené merania a hodnotenia indikátorov boli založené predovšetkým na báze príjmu. Pri meraní aspektu absolútnej chudoby je možné vychádzať z merania nedostatku materiálnych tovarov, finančných ťažkostí a neschopnosti osôb žiť slušný život u sledovanej populácie. Na meranie uvedených nedostatkov sa využíva metodika prostredníctvom indikátora „materiálnej deprivácie“. Na rozdiel od závažnej materiálnej deprivácie, ktorá je súčasťou zoskupenia indikátorov chudoby alebo sociálneho vylúčenia sa za materiálne deprivovaného považovala osoba, ktorá si nemôže dovoliť 3 z 9 položiek v rámci prvých dvoch dimenzií (ekonomická záťaž a predmety dlhodobej spotreby).

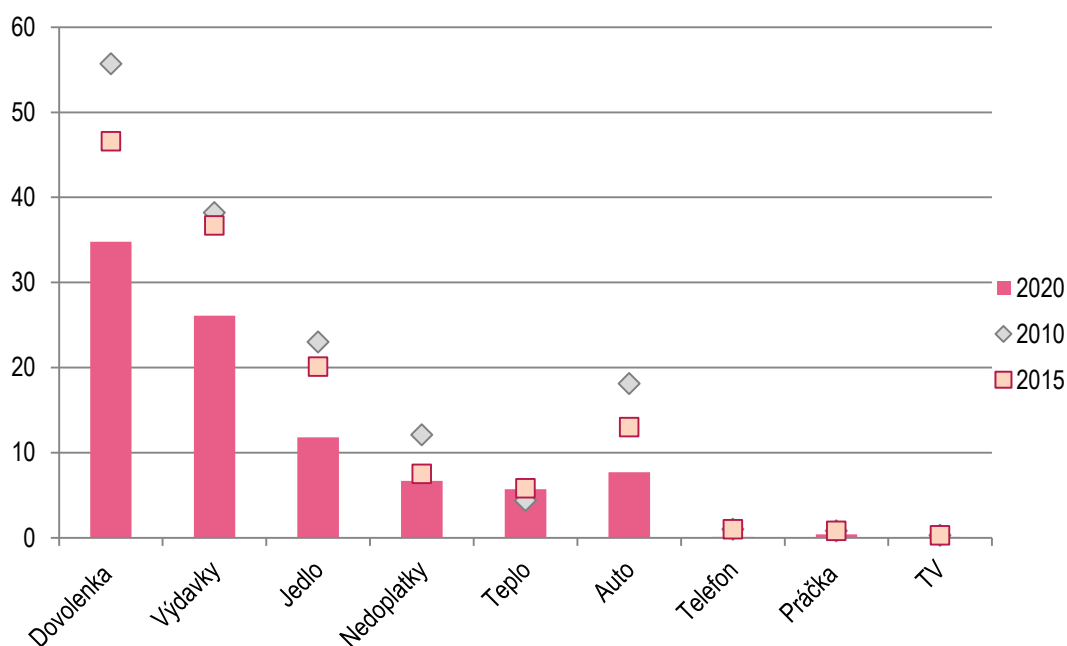
Na základe tejto definície bolo podľa zisťovania EU SILC 2020 materiálne deprivovaných 12,62 % osôb (pokles oproti predchádzajúcemu roku o 2,6 p. b.). Závažne materiálne deprivovaných (4 z 9 položiek) podľa EU SILC 2020 bolo 5,9 % osôb (pokles oproti predchádzajúcemu roku o 2,0 p. b.). Najvyššia miera závažnej materiálnej deprivácie bola zaznamenaná u jednotlivcov mladších ako 65 rokov (12,8%). V prípade jednotlivcov bola hodnota 12,6% (pokles o 2,9 p. b.) a jednotlivcov s najmenej jedným dieťaťom, resp. neúplných rodín s deťmi 12,3%, kde došlo k výraznému medziročnému poklesu o 3,3 p. b.. V prípade rodičov s viac ako troma deťmi, t. j. viacdetných rodín (8,0 %) došlo k medziročnému nárastu o 2,2 p. b. (EU SILC 2019 – 10,2 %). Najrozšírenejším problémom v rámci položiek materiálnej deprivácie bola nemožnosť dovoliť si raz ročne týždennú dovolenku mimo domu, čo sa týkalo 34,8 % populácie a schopnosť čeliť neočakávaným výdavkom, čo sa týkalo 26,1 % populácie. Situácia sa za sledované obdobie výrazne mení, viď graf 4.7.

⁸¹ t. j. súčet mesiacov, počas ktorých členovia domácnosti v ekonomicky aktívnom veku pracovali a vyjadruje sa ako podiel k celkovému súčtu všetkých mesiacov, počas ktorých mohli členovia domácnosti v ekonomicky aktívnom veku teoreticky pracovať

⁸² Obdobná situácia nastala z roku 2017 na rok 2018, kedy došlo k poklesu z 8,6% na 1,9%.

⁸³ Miera preplnených obydli vyjadruje podiel osôb v populácii, ktoré žijú v domácnostiach s nedostatkom priestoru podľa niektorých z nasledujúcich kritérií: a) jedna izba pre domácnosť, b) izba pre pár v domácnosti, c) izba pre každú osobu vo veku 18 a viac rokov, d) izba pre pár osôb rovnakého pohlavia vo veku 12-17 rokov, e) izba pre osobu vo veku 12-17 rokov nezahnutú v predošlej kategórii, f) izba pre pár detí vo veku do 12 rokov.

Graf 4.7 Položky materiálnej deprivácie za vybrané obdobie (% populácie SR)

Zdroj: EU SILC 2010, 2015, 2020, Eurostat

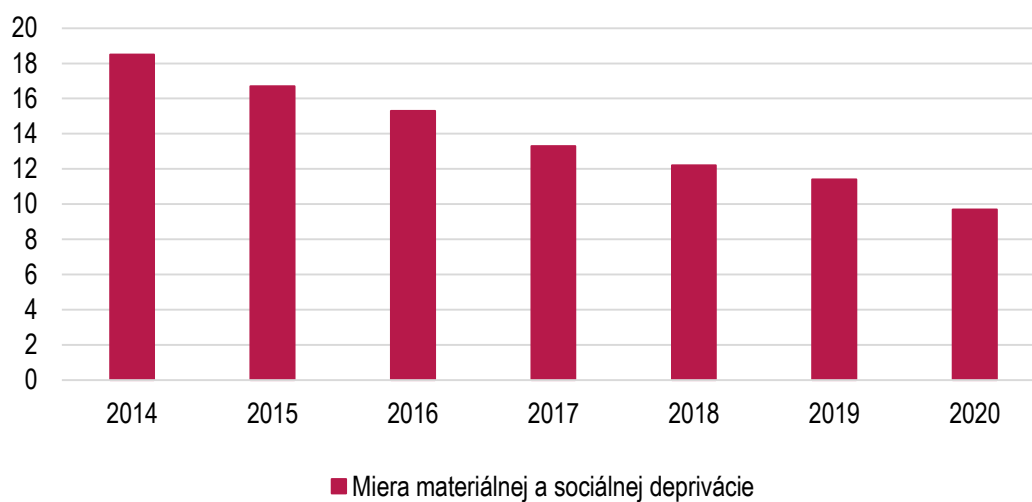
Materiálna a sociálna deprivácia

V rámci monitorovania životných podmienok obyvateľstva, predovšetkým v súvislosti s absenciou možnosti mať alebo vlastniť niečo, bol rozšírený a upravený koncept indikátora materiálnej deprivácie. Ide o nový indikátor materiálnej a sociálnej deprivácie⁸⁴, ktorý sa skladá z 13 premenných a je definovaný ako podiel populácie, ktorá čelí vynútenému nedostatku v aspoň 5 z 13 položiek základných potrieb, základných voľnočasových a sociálnych aktivít a predmetov dlhodobej spotreby.

Na základe EU SILC 2020 materiálne a sociálne deprivovaných bolo 9,7 % osôb (pokles oproti predchádzajúcemu roku o 1,7 p. b.), čo je pod priemerom EU27 (12,6%). Najvyššia miera materiálnej a sociálnej deprivácie podľa vekovej štruktúry bola zaznamenaná u starších ľudí 65+ (11,3%). V prípade vekovej kategórie 0 - 17 išlo o 10,4 % detí. Podľa typu domácnosti boli najviac materiálne a sociálne deprivovaní jednotlivci starší ako 65 rokov (20,0%), jednotlivci (18,8%), jednotlivci s najmenej jedným dieťaťom (18,7 %). V rámci medziročného porovnávania došlo v prípade neúplných rodín k výraznému poklesu o 2,7 p. b., a taktiež v prípade ostatných vymenovaných skupín, a to v prípade jednotlivcov starších ako 65 rokov o 1,3 p. b., jednotlivcov o 2,2 p. b.. Naopak k nárastu došlo v prípade domácností s viac ako troma deťmi, a to o 2,1 p. b.. Vývoj miery materiálnej a sociálnej situácie je zachytený v grafe 4.8..

⁸⁴ Osoby si nemôžu dovoliť: nahrádzanie obnoseného šatstva novým, dva páry topánok vhodnej veľkosti (vrátane jedného páru topánok, ktoré sú vhodné do každého počasia), každý týždeň utrátiť malú sumu peňazí na seba bez toho, aby sa musel s niekým radiť, pravidelná časť na voľnočasovej aktivite, stretnutie s priateľmi/rodinou za účelom posedenia pri jedle/pití najmenej raz za mesiac, počítač a pripojenie k internetu; domácnosti si nemôžu dovoliť: nahrádzanie opotrebovaného nábytku, jesť jedlo s mäsom, kuraťom alebo rybou každý druhý deň, čeliť neočakávaným finančným výdavkom, ísť raz za rok na jeden týždeň dovolenky mimo domu, uhrádzať nedoplatky spojené s hypotékou alebo nájomným, úhradou za energie alebo splácaním nákupov na splátky a iných pôžičiek, udržiavať primerané teplo v byte, osobný automobil.

Graf 4.8 Vývoj miery materiálnej a sociálnej deprivácie v rokoch 2014 - 2020

Zdroj: Eurostat

4.2 Rovnosť medzi ženami a mužmi a rovnosť príležitostí

Vplyv pandémie COVID 19 na rovnosť žien a mužov

Domáce násilie

V dôsledku pretrvávajúceho sa šírenia vírusu COVID-19 prijalo Slovensko prísne protipandemické opatrenia. Pandémia nespôsobovala domáce násilie, ale vytvárala prostredie, kde mohli páchatelia maximalizovať svoje možnosti násilie páchať.⁸⁵ Domáca izolácia a obmedzenie sociálnych kontaktov vystavovalo aj naďalej zraniteľných členov rodín (ženy, deti, seniorov/seniorky, zdravotne postihnutých) riziku násilia. Pokračujúce dištančné vzdelávanie malo pravdepodobne za následok zvýšený počet hlásení ohľadne výskytu násilia na deťoch a dievčatách. Situácia prispela k zvýšenej sociálnej izolácii žien a ich detí a tým aj k ťažšiemu prístupu k psychologickému, či právnej podpore.

Národná linka pre ženy zažívajúce násilie (ďalej len „NLŽ“) v roku 2021 zaznamenala 3 600 prichádzajúcich hovorov. Prijatých hovorov bolo 2 466, čo predstavuje 68,5 % z celkového počtu hovorov.

Celkový počet volaní (3 600) na NLŽ počas roka 2021 predstavoval medziročný nárast o 8 %, pričom ľudia vyhľadávali pomoc adresnejšie. Bolo evidovaných 860 hovorov od žien, ktoré mali skúsenosť s násilím, čo predstavovalo takmer 24% zo všetkých prichádzajúcich hovorov. Jednalo sa o 454 žien so skúsenosťou s násilím, pričom kontaktovali NLŽ prvýkrát v roku 2021. Skoro 28% žien zažívajúcich násilie, ktoré kontaktovali NLŽ malo aspoň jedno maloleté dieťa. Na NLŽ v roku 2021 volalo aj 296 ľudí z okolia ženy, ktorá zažívala násilie, najčastejšie to boli priateľky/známe 71%, ale aj rodinní príslušníci. Ženy najčastejšie zažívali psychické násilie (90 % volajúcich žien) a fyzické násilie (57 % volajúcich žien). V roku 2021 bolo evidovaných 211 hovorov od ľudí, ktorí nezažívali priamo partnerské násilie ale iný druh domáceho násilia. Išlo o násilie od rodičov, detí voči rodičom, násilie medzi súrodencami, susedmi a podobne. Z evidovaných násilných osôb manželia tvorili takmer 55 %, partneri 25 %, (ex)manželia a (ex)partneri spolu 20% zo všetkých mužov.

Počas pandémie sa zvýšil aj počet domáceho násilia páchaného na deťoch a senioroch – starých rodičoch. Páchatelmi v týchto prípadoch boli muži aj ženy. Nárast podľa Generálnej prokuratúry súvisí s pandemiou, so stratou zamestnania, príjmu, sociálnych istôt i so zvýšenou konzumáciou alkoholu.

Portál [korona.gov.sk](https://korona.gov.sk/pomoc-obetiam-domaceho-nasilia/) obsahuje sekciu zameranú na pomoc obetiam domáceho násilia - <https://korona.gov.sk/pomoc-obetiam-domaceho-nasilia/>.

V roku 2021 pokračovala realizácia nasledovných národných projektov a výziev na DOP, spolufinancovaných z prostriedkov ESF:

Prevenčia a eliminácia rodovej diskriminácie

V roku 2021 pokračovala realizácia národného projektu, ktorého termín ukončenia sa posunul z dôvodu pretrvávajúcej pandémie COVID-19 oproti pôvodnému termínu z 02/2022 na 06/2023.

Cieľom národného projektu je zabezpečenie systémovej inštitucionálnej poradenskej a výskumnej činnosti v oblasti diskriminácie, vrátane násilia páchaného na ženách. Osobitnou aktivitou je realizácia úloh spojených s prevenciou a elimináciou násilia, a to činnosťami Koordinačno-metodického centra pre prevenciu násilia na ženách vrátane Národnej linky pre ženy zažívajúce násilie. Projekt je predpokladom vytvorenia, stabilizácie a udržania systému integrovanej ochrany a podpory obetí násilia a zosúladovania snahy o jeho znižovanie a predchádzanie. Ide v ňom o systematizáciu a prepájanie rôznych postupov a opatrení legislatívnej aj nelegislatívnej povahy tak, aby svojou koordináciou viedli k spoločnému úsiliu inštitúcií verejnej správy a neverejných subjektov predchádzať a znižovať násilie.

Národný projekt tvoria dve hlavné aktivity:

- podpora účinných mechanizmov na odstraňovanie diskriminácie medzi ženami a mužmi prostredníctvom vzdelávania (vypracovanie pôvodných výskumov, metodík, monitoringov a edukačných kampaní, tréningy v oblasti rovnosti žien a mužov, predchádzanie diskriminácie) na základe pohlavia a poradenskej činnosti

⁸⁵ COVID-19 ako dokonalá búrka pre partnerské násilie na ženách Autorka: Zuzana Očenášová Bratislava, 2021, KMC

(poskytovanie poradenstva k otázkam spojených s diskrimináciou, pre subjekty verejného sektora, podpora výskumnej a analytickej činnosti),

- podpora rozvoja služieb a opatrení pre obeť násillia, najmä pre ženy prostredníctvom činnosti Koordinačno-metodického centra pre prevenciu násillia na ženách (rozvoj v oblasti multi-inštitucionálnej spolupráce, koordinácia regionálnych tímov expertov a expertiek, tvorba akčných plánov pre jednotlivé regióny v SR, budovanie intervenčných tímov v oblasti vzdelávania, vypracovávanie metodických usmernení a štandardov pre poskytovanie podpory a ochrany osobám zažívajúcim násillie a ich deťom, rozvoj výskumu, monitoringu a informačno-osvetových aktivít o problematike násillia páchaného na ženách. V rámci tejto aktivity je pokračovanie a rozvoj pôsobnosti Národnej linky pre ženy zažívajúce násillie (prostredníctvom odborného poradenstva poskytuje 24 hodinovú dištančnú krízovú podporu pre obeť diskriminácie – ženy zažívajúce násillie).

O výstupoch projektu v podobe odborných publikácií, analýz, stratégií, kampaní a o uskutočnených vzdelávacích podujatiach informujú webstránky www.zastavmenasillie.sk, <https://www.gender.gov.sk/>, <https://www.ceit.sk/IVPR/>, <https://www.totojerovnost.eu/>, ako aj sociálne siete a elektronické a printové médiá.

- Druhá vlna pandémie ochorenia COVID19 ovplyvnila činnosť Koordinačno-metodického centra pre prevenciu násillia na ženách (KMC) aj v 2021.
- KMC pokračovalo v monitoringu dostupnosti a prístupnosti podporných služieb. Boli diseminované informácie o pravidlách pre fungovanie služieb a o dostupných kapacitách krízového ubytovania pre ženy zažívajúce násillie a ich deti a o dostupnosti bezpečného ubytovania pre ženy zažívajúce násillie a ich deti. V nadväznosti na minuloročný výstup Dopad karanténnych opatrení na dospelé osoby zažívajúce domáce násillie a ich realizácia sa zrealizovala štúdia COVID-19 ako dokonalá búrka pre partnerské násillie na ženách. V roku 2021 bola činnosť partnerstiev multiinštitucionálnej spolupráce (PMIS) doplnená aj v Košickom kraji. Regionálny koordinátor tu nadviazal spoluprácu s VÚC a odovzdal zámer Regionálneho akčného plánu (RAP) pracovnej skupine, ktorú na úrovni kraja zorganizoval úrad VÚC. Koordinátori a koordinátorky PMIS organizovali v priebehu roka sieťovacie stretnutia s kľúčovými subjektmi v oblasti ochrany a pomoci ženám zažívajúcim alebo ohrozeným násillím za účelom zefektívnenia spolupráce.
- Pandemická situácia ovplyvnila aj vzdelávacie aktivity, ktoré sa realizovali prevažne online spôsobom. Webinára, workshopy a tréningové programy na regionálnej úrovni boli určené pre pracovníkov a pracovníčky v oblasti poskytovania špecifických služieb pre ženy zažívajúce násillie, pre ostatné pomáhajúce profesie v oblasti ochrany a podpory žien zažívajúcim násillie, Policajný zbor SR a v spolupráci s IA SR pre terénnych sociálnych pracovníkov. Celkovo sa uskutočnilo 26 vzdelávacích aktivít, z toho 2 prezenčnou formou a 24 online formou.
- V roku 2021 KMC spolupracovalo na aktuálnych systémových a legislatívnych zmenách. Podieľalo sa na príprave novelizácie Z. č. 274/2017 Z. z. o obetiach a súvisiacich zmenách, najmä Z. č. 171/1993 Z. z. o policajnom zbore, ktoré súviseli s vytvorením Intervenčných centier pre obeť domáceho násillia.

Národný projekt „Zosúladenie rodinného a pracovného života“

Národný projekt sa realizuje od 09/2019 s plánovaným ukončením v 08/2022 ako vybrané aktívne opatrenie na trhu práce v zmysle § 54 ods. 1 písm. a) zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov formou podpory zamestnávateľov pri flexibilnom zamestnávaní uchádzačov o zamestnanie s rodičovskými povinnosťami.

Národný projekt sa realizoval do 30.03.2020 v súlade so schváleným časovým harmonogramom. V rámci aktivity prebiehalo vypracovávanie dohôd, vypracovávanie a evidovanie kariet účastníka a financovanie uzavretých dohôd. Avšak v súvislosti s dodržiavaním opatrení proti šíreniu vírusu COVID-19 bolo od 01.04.2020 pozastavené uzatváranie nových dohôd na fakultatívne AOTP rovnako, ako vo všetkých realizovaných národných projektoch. V roku 2020 tak dobiehali iba záväzky z uzatvorených dohôd s užívateľmi z predchádzajúceho obdobia. Následne bolo dňa 28.10.2021 na web stránke Ústredia PSVR aktualizované Oznámenie o možnosti predkladania žiadostí o poskytnutie finančného príspevku na podporu vytvárania pracovných miest pre UoZ v rámci národného projektu „Zosúladenie rodinného a pracovného života“ v zmysle § 54 ods. 1 písm. a) zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, platné od 01.11.2021, tzn., že dňa 01.11. 2021 bol NP opätovne spustený. V rámci aktivity prebieha vypracovávanie dohôd, vypracovávanie a evidovanie kariet účastníka a financovanie uzavretých dohôd.

Projekt prináša podporu opatreniam, ako zvýšiť zamestnanosť osôb s rodičovskými povinnosťami, najmä žien, ale aj osamelých rodičov starajúcich sa aspoň o jedno dieťa a ďalšie osoby, ktoré majú problémy pri zosúladiení rodinného a pracovného života kvôli zvýšenej potrebe starostlivosti o deti a iných závislých členov rodiny, resp. domácnosti. Projekt bol reakciou na administratívnu náročnosť implementácie zo strany prijímateľov zapojených do výzvy na predkladanie DOP vyhlásenej 09.10.2017, nakoľko bolo problematické zapojenie malých podnikov a projekt s malým finančným objemom predstavoval pre žiadateľa neúmerne vysokú administratívnu záťaž. Cieľom NP bolo zlepšením podmienok pre zosúladienie pracovného a rodinného života zvýšiť zamestnanosť osôb s rodičovskými povinnosťami, najmä žien, ako aj osamelých rodičov. Projekt sa zameriava na podporu zamestnávateľov, ktorí realizujú opatrenia pomoci zosúladienia pracovného a rodinného života osobám z danej cieľovej skupiny prostredníctvom možnosti návratu na trh práce formou zamestnania. V projekte sa vyplácal finančný príspevok pre zamestnávateľa vo výške 95% celkovej ceny práce zamestnanca, ktorý bol prijatý do pracovného pomeru. Do 31.12.2021 bolo do tohto projektu zapojených a podporených 946 zamestnávateľov/inštitúcií.

V zmysle zákona o dotáciách (§ 9a) bola na podporu aktivít občianskych združení, neziskových a cirkevných organizácií vytvorená dotačná schéma MPSVR SR na podporu rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí, a to na podporu rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí a podporu uplatňovania zásady rovnakého zaobchádzania, odstraňovanie rozdielov v odmeňovaní žien a mužov, podporu zosúladovania rodinného a pracovného života, podporu prorodinných opatrení na pracovisku, podporu výkonu rodičovských práv a povinností obidvomi rodičmi, predchádzanie chudoby jednotlivcov a rodín, predchádzanie a podporu riešenia domáceho násillia a iného ohrozenia správaním iných fyzických osôb. Zo schémy na podporu rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí bolo v roku 2021 podporených 14 mimovládnych organizácií. Dotácie na podporu rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí, boli v roku 2021 schválené vo výške 113 020 eur, čerpaná suma bola vo výške 52 439 eur.

Schválené projekty so začiatkom implementácie v prvom štvrtroku 2020, spolufinancované z prostriedkov ESF:

V januári 2020 začala implementácia Národného projektu „Rodová rovnosť na pracovisku“, ktorého cieľom je pripraviť podpornú platformu pre zavádzanie opatrení v oblasti zosúladienia rodinného a pracovného života, vrátane auditov so zameraním na zosúladienie rodinného, pracovného a súkromného života, ako aj na rovnosť medzi ženami a mužmi u zamestnávateľov v podobe koncepcných dokumentov s nastavenými podmienkami po odbornej a metodologickej stránke.

V roku 2021 boli expertnými skupinami spracované koncepcné, analytické a metodické materiály za oblasť problematiky zosúladovania rodinného, súkromného a pracovného života, ale i systému hodnotenia rovnosti žien a mužov na pracovisku - rodové audity. Pre podporu trvalo udržateľného rozvoja - zavedenie opatrení na podporu zosúladienia súkromného, rodinného a pracovného života zamestnávateľmi do praxe, bolo zrealizovaných viacero podporných aktivít (odborná konferencia, tlačové správy, rozhovory a iné.) Tieto prispeli k zvýšeniu povedomia o predmetnej téme a možnostiach aplikačnej praxe. Hlavná aktivita projektu - práca so zamestnávateľmi, bude realizovaná v roku 2022. Dňa 7.9.2021 sa uskutočnila odborná konferencia projektu za účasti odbornej verejnosti a tiež zamestnávateľov, pričom na konferencii bol prezentovaný cieľ projektu - podpora zamestnávateľov a overovanie výsledkov analytických, metodických a koncepcných dokumentov v praxi. Vzhľadom na uvedené, boli v roku 2021 listom oslovení vytypovaní zamestnávateľa, ktorí majú skúsenosti so zosúladovaním pracovného, súkromného a rodinného života svojich zamestnancov, chceli by spolupracovať a aktívne využiť navrhované opatrenia v rámci výstupov projektu na zosúladovanie rodinného, súkromného a pracovného života. K dnešnému dňu už prebiehajú rozhovory s potencionálnymi zamestnávateľmi. Plánované ukončenie projektu je v decembri 2022.

Dostupné dáta k indikátorom rovnosti žien a mužov umožňujú sledovať vývoj v niekoľkých oblastiach. Oproti dátam dostupným minulý rok sa podiel žien vo veku 30-34 rokov s vysokoškolským vzdelaním zvýšil zo 48,3 % na 49,9 %, pričom podiel vysokoškolsky vzdelaných mužov v tej istej vekovej kategórii oproti roku 2020 klesol – z 32,2% na 30%. Nások žien oproti mužom sa tak vo vzdelaní zvýšil ako na národnej úrovni, tak aj v porovnaní s krajinami EU. Miera rizika príjmovej chudoby klesla u žien mierne (z 12,1 % na 11,7 %), u mužov (z 11,6 % na 11,1 %), čo však predstavuje mierne nižší rozdiel ako priemerný rozdiel v krajinách EU. Stredná dĺžka života

pri narodení sa medziročne znížila u žien (z 81,2 na 80,4 rokov) aj u mužov (zo 74,2 na 73,5 rokov), avšak v strednej dĺžke života pri narodení v zdraví sa hodnota v ženskej populácii mierne zhoršila (z 56,6 na 56,3 rokov) aj napriek tomu, že mužská sa mierne zlepšovala (z 55,5 na 56 rokov).

V roku 2021 sa mierne znížil podiel žien v Národnej rade (z 22,7 na 21,8 %). Zároveň však prišlo k miernemu zvýšeniu podielu žien vo vláde a to z 18,8 % na úroveň 19,8 %. Oproti EU priemeru je to však v oboch sledovaných hodnotách naďalej výrazne menej. Podiel žien v krajských zastupiteľstvách zostal rovnaký na úrovni 12,5 %. K zmenám by malo prísť v roku 2022, kedy sa očakávajú regionálne voľby. Pozitívnym trendom prešlo vedenie politických strán, kde v roku 2020 bolo zastúpenie žien nulové a v roku 2021 sa zvýšilo na úroveň 16,7 %. Výrazne sme sa tak priblížili európskemu priemeru, ktorý je na úrovni 26,1%. Podiel žien na najvyššom súde zostáva v roku 2021 rovnaký na úrovni 50,6 %, čo však stále predstavuje nadpriemerné zastúpenie v porovnaní s krajinami EU, kde celkové priemerné zastúpenie žien na najvyšších súdoch predstavuje 41,5 %. Pozitívny vývoj naďalej sledujeme v participácii na ekonomickom rozhodovaní – medziročne sa podiel žien na riadení firiem kótovaných na burze zvýšil o 6,9 p. b. na 26,4 % a Slovensko tak výrazne znížilo rozdiel medzi slovenským a európskym priemerným rozdielom v účasti žien a mužov.

Tabuľka 4.3 Súhrn indikátorov - rovnosť žien a mužov

Indikátor	Ženy		Muži		Rozdiel ⁺	
	SK	EU27	SK	EU27	SK	EU27
Trh práce						
Miera zamestnanosti (v %, 20-64 rokov, 2021, Eurostat)	70,4	67,7	78,9	78,5	8,5	10,8
Miera zamestnanosti (v%, 15-64 rokov, 2021, Eurostat)	65,6	63,4	73,3	73,3	7,7	9,9
Miera zamestnanosti mladých (v%, 15-24 rokov, 2021, Eurostat)	15,8	30,3	25,6	35	9,8	4,7
Miera zamestnanosti starších (v%, 55-64 rokov, 2021, Eurostat)	57,3	54,3	64,3	67	6,5	12,7
Miera nezamestnanosti (v%, všetky vekové skupiny, 2021, Eurostat)	7	7,4	6,7	6,7	-0,7	-0,7
Miera nezamestnanosti mladých (v%, 15-24 rokov, 2021, Eurostat)	22	16,7	19,8	16,5	-2,9	-0,2
Príjem a vzdelanie						
Mzdový rozdiel medzi ženami a mužmi (v % hodinovej hrubej mzdy, 2020, Eurostat)					15,8	13
Podiel populácie vo veku 30 – 34 rokov s vysokoškolským vzdelaním (v%; ISCED 5-8, 2021, Eurostat)	52	47	28,8	36,3	-23,2	-10,7
Skorý odchod zo vzdelávania – populácia vo veku 18 – 24 rokov s nižším ako stredoškolským vzdelaním (v%; ISCED 0-2, 2021, Eurostat)	7,5	7,9	8,1	11,4	0,6	3,5
Mladí ľudia vo veku 15 – 24 rokov mimo zamestnania i vzdelávania – NEET (v %, 2021, Eurostat)	11,4	10,9	10,6	10,8	-0,8	-0,1
Chudoba						
Miera rizika príjmovej chudoby (v %, 2020, Eurostat)	11,7	17,8	11,1	16,3	-0,6	-1,5
Miera rizika príjmovej chudoby starších (v %, 65 a viac rokov, 2019, Eurostat)	10,9	19,6	7,3	14,2	-3,6	-5,4
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia jednorodičovských rodín (v %, najmenej 1 dieťa, 2020, Eurostat) ***					33,9	32,1

Podiel ľudí žijúcich v domácnostiach s nízkou intenzitou práce (v %, populácia 0 – 59 rokov, 2020, Eurostat)	4	8,9	4,6	8,1	0,6	-0,8
Miera pretrvávajúcej príjmovej chudoby (v %, 2018, Eurostat) (údaje za Slovensko nie sú zverejnené)	n.a.	11,4	n.a.	10,8	n.a.	-0,6
Miera závažnej materiálnej deprivácie (v %, 2020, Eurostat)	8,1	5,6	7,6	5,3	-0,5	-0,3
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (v %, 2019, Eurostat)	17	22,3	15,7	20,4	-1,3	-1,7
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia starších (v %, 55+ rokov, 2020, Eurostat)	17	22,3	12,9	18,2	-4,1	-4,5

Tabuľka 4.3 Súhrn indikátorov - rovnosť žien a mužov (pokračovanie)

Indikátor	Ženy		Muži		Rozdiel ⁺	
	SK	EU27	SK	EU27	SK	EU27
Demografia						
Stredná dĺžka pri narodení (v rokoch, 2019, Eurostat)	80,4	n.a.	73,5	n.a.	-6,9	n.a.
Stredná dĺžka pri narodení v zdraví (v rokoch, 2019, Eurostat)	56,3	65,1	56	64,2	-0,3	-0,9
Rozhodovanie						
Politická participácia na európskej úrovni (v %, Európsky parlament, 2020, EP/EIGE**)	21,4	39,1	78,6	60,9	57,2	21,8
Politická participácia na národnej úrovni (v %, národné parlamenty, 2020, NR SR/EIGE**)	21,8	32,8	78,2	67,2	56,4	34,4
Politická participácia v národných vládoch (v %, 2020, vláda SR/EIGE**)	19,8	32,6	80,2	67,4	60,4	34,8
Politická participácia na regionálnej úrovni - vo vedení regionálnych zastupiteľstiev (v %, 2020, EIGE**)	12,5	14,3	87,5	85,7	75	71,4
Politická participácia na regionálnej úrovni – zastúpenie v krajských/regionálnych zastupiteľstvách (v %, 2020, EIGE**)	13,9	34,6	86,1	65,4	72,2	30,8
Politická participácia na úrovni miest a obcí – primátori/-ky a starostovia/-tky (v %, 2020, EIGE**)	DÁTA NIE SÚ DOSTUPNÉ					
Politická participácia – vedenie politických strán s najmenej 5 % miest v národných parlamentoch (v %, 2020, EIGE**)	16,7	26,1	83,3	73,9	66,6	47,8
Miera participácie na riadení v najväčších firmách kótovaných na burze (vedúci pracovníci/pracovníčky v %, 2020, EIGE**)	25	30	75,0	70,0	50,0	40,0
Skladba Najvyššieho súdu, členenie podľa pohlavia (v %, 2019, NS SR/EIGE**)	50,6	41,5	49,4	58,5	-1,2	17
INDEX RODOVEJ ROVNOSTI (v %, 2020, EIGE**)					56	68

Poznámky: V zátvorke pod názvom indikátora je vždy uvedený odkaz k príslušnému roku a zdroju. Rozdiel medzi ženami a mužmi = hodnoty mužov mínus hodnoty žien v percentuálnych bodoch (p. b.), ak nie je uvedené inak.

* European Commission, 2019: 2019 Report on equality between women and men in the EU

**EIGE: Európsky inštitút rodovej rovnosti (European Institute for Gender Equality, <http://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs>)

***Ide o údaj za všetky domácnosti daného zloženia (bez členenia podľa pohlavia)

5 POROVNANIE VYBRANÝCH UKAZOVATEĽOV MEDZI KRAJINAMI EÚ V KONTEXTE EURÓPSKEHO PILIERA SOCIÁLNYCH PRÁV (EPSP)

Strategický koncept Európsky pilier sociálnych práv vyhlásili Európsky parlament, Rada a Komisia v roku 2017. V roku 2021 bol prijatý akčný plán na jeho realizáciu. Pilier pozostáva z 20 zásad, ktoré určujú smerovanie Európy v troch kľúčových oblastiach: rovnosť príležitostí, spravodlivé pracovné podmienky, sociálna ochrana a začleňovanie. Cieľom je vytvorenie férového a inkluzívneho prostredia plného príležitostí pre všetkých obyvateľov. Ciele Európskeho piliera sociálnych práv sú merané súborom hlavných a vedľajších indikátorov pre každú z troch zadaných oblastí. Komisia okrem toho navrhla tri hlavné cieľové hodnoty, ku ktorým by sa jednotlivé krajiny EÚ mali priblížiť v nasledujúcom desaťročí. Do roku 2030 by malo byť zamestnaných aspoň 78 % obyvateľstva vo veku 20 až 64 rokov, každoročne by sa na odbornej príprave malo zúčastňovať aspoň 60 % všetkých dospelých a počet ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením by sa mal do roku 2030 znížiť aspoň o 15 miliónov. Jednotlivé členské štáty majú po zohľadnení špecifik za úlohu vymedziť národné ciele. Slovenská republika si v tejto súvislosti stanovila v oblasti zamestnanosti cieľ 76,5 %, v oblasti vzdelávania 50 % účasť dospelaj populácie na vzdelávaní a tiež zníženie populácie ohrozenej chudobou alebo sociálnym vylúčením o 70 000 ľudí, z toho aspoň 21 000 detí.

Nasledovné údaje reflektujú sociálno-ekonomickú situáciu na Slovensku v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ v kontexte hlavných ukazovateľov Európskeho piliera sociálnych práv (revidovaného sociálneho prehľadu). Indikátory sú počítané na základe jednotnej metodiky, ich zdrojom je Eurostat, a preto sa môžu do istej miery odlišovať od údajov národných štatistických úradov. V prípade niektorých indikátorov (zamestnanosť, nezamestnanosť, chudoba alebo sociálne vylúčenie, závažná materiálna a sociálna deprivácia a z nich odvodených ukazovateľov) došlo ku výrazným konceptuálnym zmenám. V tabuľkách sú uvedené aktuálne údaje Eurostatu, ktorý zabezpečil spätné prepočítanie príslušných časových radov takým spôsobom, aby bola zabezpečená ich kontinuita. Časové rady pre tieto indikátory sa preto môžu z tohto dôvodu líšiť od údajov uvádzaných v predchádzajúcich vydaniach Správy. V prílohe k tejto kapitole sa nachádzajú tabuľky s údajmi v jednotlivých krajinách EU27 v poslednom dostupnom roku.

5.1 Rovnosť príležitostí

V súvislosti s digitalizáciou a prechodom na zelenú ekonomiku sa zvyšuje dôležitosť celoživotného vzdelávania dospelých. Európsky pilier sociálnych práv akcentuje právo každého jednotlivca na kvalitné a inkluzívne vzdelávanie, tréning alebo celoživotné vzdelávanie s cieľom získať zručnosti umožňujúce plnú participáciu v spoločnosti a úspešné zvládanie zmien na trhu práce. EÚ si stanovila za cieľ zvýšiť do roku 2030 účasť na vzdelávaní z dnešných 10,8 % v priebehu posledných 4 týždňov (2021) na 60 % v priebehu posledných 12 mesiacov. V súvislosti so zavádzaním Európskeho piliera sociálnych práv dôjde k výraznej zmene metodiky pre meranie účasti na celoživotnom vzdelávaní, a to v podobe predĺženia referenčného rámca i rozšírenia definície neformálneho vzdelávania. Slovenská republika má podľa metodiky Výberového zisťovania pracovných síl (VZPS) dlhodobo nízku účasť dospelých na vzdelávaní v porovnaní s priemerom EU27. V roku 2021 sa v období posledných 4 týždňov podľa doteraz používaného indikátora vzdelávalo iba 4,8 % dospelaj populácie SR. Oproti tomu priemer EU27 predstavoval 10,8 %. **Podľa novo zavádzanej metodiky Prieskumu o vzdelávaní (AES) sa v SR v roku 2016 za posledných 12 mesiacov vzdelávalo 42,6 % populácie vo veku 25-64, pričom priemer EU27 bol 37,4 %.**⁸⁶ Slovensko má teda z pohľadu novej definície celoživotného vzdelávania priaznivejšie postavenie v rámci EU27, než s použitím predchádzajúcej podoby indikátora. Ukazovateľ vzdelávania dospelých v novom chápaní dokáže zachytiť aj kratšie vzdelávacie aktivity, ktoré tvoria na Slovensku veľkú časť vzdelávacích aktivít.⁸⁷ Spomedzi krajín EÚ mali podľa prieskumu v roku 2016 najvyššiu účasť na celoživotnom vzdelávaní obyvatelia Švédska (58,8 %) a Holandska (57,1 %) a najnižšiu v Bulharsku (11,8 %) a Rumunsku (5,8 %).

⁸⁶ V údajoch nie je zahrnuté zaškolenie pri nástupe na nové pracovné miesto. Údaje pochádzajú z poslednej vlny prieskumu AES, ktorý má byť v budúcnosti nahradený Výberovým zisťovaním pracovných síl. Nasledujúca vlna AES je plánovaná na rok 2022, Komisia v spolupráci s Eurostatom následne prehodnotí kvalitu a porovnateľnosť údajov z oboch zdrojov. <https://circabc.europa.eu/ui/group/d14c857a-601d-438a-b878-4b4ceb40e10f/library/c5a8b987-1e37-44d7-a20e-2c50d6101d27/details>
<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9314-2021-INIT/en/pdf>

⁸⁷ Priemerný počet hodín vzdelávania za rok je na Slovensku (49 hodín) výrazne nižší než priemer EÚ (113 hodín) https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/26683/1_ov.sk

Národným cieľom SR do roku 2030 je zvýšenie účasti na vzdelávaní za posledných 12 mesiacov aspoň na 50%. Zvýšiť účasť na ďalšom vzdelávaní bude výzvou najmä v špecifických sociálnych skupinách ľudí s nízkym vzdelaním a nezamestnaných, keďže ďalšie vzdelávanie je v súčasnosti v SR koncentrované najmä medzi zamestnanými ľuďmi s vyšším vzdelaním a nižším vekom. **Účasť nezamestnaných na vzdelávaní za posledné 4 týždne je v SR dlhodobou najnižšou v rámci EU27 (1,5 % v roku 2021) a výrazne pod priemerom EU 27 (16,5 %).** Medzi krajiny, ktoré sa usilujú intenzívne investovať do získavania nových zručností nezamestnanými patria najmä Švédsko (53,1 %), Holandsko (43,5 %), Luxembursko (39,0 %) a Dánsko (38,9 %).

Okrem celoživotného vzdelávania sa nevyhnutnými kompetenciami pre život v 21. storočí stali digitálne zručnosti. **Úroveň digitálnych zručností obyvateľov SR vo veku 16-74 rokov sa v roku 2019 (54 %) blíži priemeru EU27 (56 %).** V najvyššej miere disponujú v rámci EÚ digitálnymi zručnosťami obyvatelia Holandska (79 %), Fínska (76 %) a Švédska (72 %), najnižšie hodnoty populácie s aspoň základnými digitálnymi zručnosťami dosiahli v roku 2019 Rumunsko (31 %) a Bulharsko (29 %). Národným cieľom je zvýšiť tento podiel v SR na 70 % do roku 2030.

V rámci novej európskej stratégie je naďalej kľúčové, aby mladí ľudia dostali všetky možné príležitosti k dosiahnutiu ich plného potenciálu a prosperovaniu na trhu práce, a to aj v kontexte prechodu na digitálnu a zelenú ekonomiku. Mladí ľudia často čelia ťažkostiam pri vstupe na trh práce a tento fakt bol ešte zvýraznený bezprecedentnou celosvetovou pandémiou koronavírusu, ktorá disproportčne zasiahla mladých ľudí na trhu práce v celej EÚ27. V júli 2020 EK zaviedla politiku podpory zamestnanosti mladých „Most k pracovným miestam pre ďalšiu generáciu“, ktorá pozostáva z posilnenej politiky Záruk pre mladých, z nastavenia aj v budúcnosti účinného odborného vzdelávania a prípravy pre trh práce a nového impulzu pre učňovské vzdelávanie.

Využitiu potenciálu mladých ľudí a ich úspešnému prechodu na trh práce môže brániť opustenie školskej dochádzky s nižším ako stredoškolským vzdelaním. V EU27 odchádza zo škôl predčasne a ďalej sa nevzdeláva pomerne vysoký podiel mladých ľudí. Napriek dlhodobému poklesu, v roku 2021 bolo v EU27 9,7 % ľudí vo veku 18 – 24 rokov, ktorí predčasne ukončili vzdelávanie. Nedostatok kvalifikácie je hlavnou bariérou pre inklúziu, nakoľko od vzdelania závisí úspešnosť začlenenia sa na trh práce, kvalita práce, odmeňovanie, ale aj úspešnosť ďalšej prípravy pre trh práce počas celého života. Slovenská republika dlhodobou patrí ku krajinám v rámci EÚ s relatívne nižším podielom osôb, ktoré predčasne ukončujú školskú dochádzku, ako je priemer EÚ. V roku 2021 sa tento podiel medziročne zvýšil o 0,2 p. b. na úroveň 7,8 %, **pričom cieľom SR je znížiť do roku 2030 tento podiel pod 6 %.** Osôb, ktoré predčasne ukončili školskú dochádzku bolo v sledovanom roku viac medzi mužmi (8,1 %) ako medzi ženami (7,5 %). Významnú pozornosť si vyžaduje aj predčasné ukončovanie školskej dochádzky v marginalizovaných rómskych komunitách. Európska rada v tomto kontexte odporúča Slovenskej republike posilňovať účasť rómskych detí od ranného detstva v hlavnom prúde vzdelávania.

Na Slovensku študuje vysoký podiel mládeže, čoho dôsledkom je nízka miera ekonomickej aktivity mladých vo veku 15 – 24 rokov. Po zohľadnení počtu mladých ľudí vo vzdelávacom procese, podiel **mladých ľudí vo veku 15 - 29⁸⁸ rokov, ktorí nie sú zamestnaní ani zapojení do procesu vzdelávania alebo odbornej prípravy (tzv. NEET)** v roku 2021 predstavoval na Slovensku 14,2 %, čo je mierne nad priemernou hodnotou EU27 (13,1 %).

Ďalšou zo zásad Európskeho piliera sociálnych práv je zabezpečenie rovnosti v zaobchádzaní medzi mužmi a ženami, rovnaké príležitosti pre ženy vrátane účasti na trhu práce, pracovných podmienok, adekvátneho ohodnotenia a kariérneho rastu. **Miera zamestnanosti⁸⁹ žien zaostáva za mierou zamestnanosti mužov na Slovensku (v roku 2021 o 8,5 p. b.). Rozdiel v miere zamestnanosti medzi mužmi a ženami oproti roku 2020 v SR medziročne vzrástol o 1,2 p. b., v EU27 naopak klesol o 0,3 p. b.** V porovnaní s pôvodnými údajmi za SR pred korekciou na základe zmeny metodiky však došlo k výraznému poklesu rozdielov v miere zamestnanosti žien a mužov (o 5,3 p. b. pri údajoch z roku 2020), a to v dôsledku odlišnej definície zamestnanosti, resp. rozšírenia skupiny zamestnaných ľudí o osoby na rodičovskej dovolenke. Slovensko tak dosahuje po novom

⁸⁸Vekové rozpätie bolo pri tomto indikátore upravené z 15-24 na 15-29 rokov <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9314-2021-INIT/en/pdf>

⁸⁹ Údaje o zamestnanosti a nezamestnanosti sú ovplyvnené zmenou metodiky v roku 2021. Medzi hlavné konceptuálne zmeny patrí rozšírenie definície zamestnanej osoby o ľudí na rodičovskej dovolenke a vylúčenie osôb na aktívnych prácach. V rámci zachovania kontinuity časových radov Eurostat v spolupráci so ŠÚSR spätne prepočítal údaje o zamestnanosti a nezamestnanosti (v prípade niektorých krajín aj ďalších súvisiacich indikátorov) od roku 2009. Podrobnejšie informácie o zmene metodiky a spôsobe zabezpečenia kontinuity časových radov: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=EU_labour_force_survey_-_correction_for_breaks_in_time_series V prípade Slovenska ŠÚSR zabezpečil porovnateľnosť údajov o zamestnanosti a nezamestnanosti prostredníctvom aplikácie korekčných faktorov. V tabuľke 1 sú pri rozdieloch v zamestnanosti medzi mužmi a ženami uvedené časové rady pred aj po zmene metodiky, ostatné indikátory sú uvedené v podobe aktuálne zverejnenej Eurostatom (nová metodika).

vďaka zmene metodiky priaznivejšie výsledky než priemer EU27 (10,8 %). Najväčšie rozdiely v miere zamestnanosti medzi mužmi a ženami sú v Rumunsku (20,1 p. b.), v Grécku (19,8 p. b.) a v Taliansku (19,2 p. b.). Dlhodobo najnižší rozdiel v miere zamestnanosti medzi mužmi a ženami spomedzi krajín EÚ má Litva (iba 1,4 p. b. v roku 2021), nízke rozdiely sú aj vo Fínsku (2,0 %) a Estónsku (3,7 %). Na podporu zamestnanosti žien sú potrebné aj politiky na zosúladenie pracovného a súkromného života. Vo všeobecnosti je jedným z hlavných faktorov, ktoré ovplyvňujú účasť žien na pracovnom trhu, predovšetkým prístup k službám starostlivosti o deti, ktorým sa podrobnejšie venuje podkapitola 5.3. V SR sú navyše pomerne málo rozšírené alternatívne formy práce, napr. práca na kratší pracovný čas. **Kým v rámci EU27 pracuje až 26,1 percenta žien vo vekovej kategórii 24 - 45 rokov na kratší pracovný čas, na Slovensku takto pracuje iba 4,4 percenta žien.** Práca na krajší pracovný čas je obzvlášť rozšírená medzi ženami vo veku 24-45 rokov v Holandsku (58,9 %), Rakúsku (50, %) a Nemecku (46,1 %).

Slovensko sa vyznačuje dlhodobo nízkou mierou príjmových nerovností. **Pomer príjmov horného a dolného kvintilu ako jeden z ukazovateľov merajúcich príjmovú nerovnosť bol v roku 2020 na Slovensku najnižší v rámci EU27 (3,03 %).** Najviac sa príjmy najlepšie zarábajúcej pätiny obyvateľstva líšili od príjmov najmenej zarábajúcich v Bulharsku (8,01 násobok), Rumunsku (6,62 násobok) a Nemecku (6,67 násobok). V priemere zarobia v rámci EU27 ľudia s najvyššími príjmami 4,92-násobok toho, čo zarobia ľudia s najnižšími príjmami. Na Slovensku však pretrváva rozdiel v odmeňovaní žien a mužov, ktorý je vyšší než priemer EU27. **Kým v EU27 zarábali ženy v priemere 13 p. b. menej než muži (najnovšie údaje sú za rok 2020), na Slovensku bol rozdiel 15,8 percentuálneho bodu.** Najvýraznejšie rozdiely v odmeňovaní mužov a žien boli v Litve (22,3 %), Estónsku (21,1 %) a Rakúsku (18,9 %). Naopak najviac sa hodinové mzdy žien približovali mzdám mužov v Luxembursku (0,7 %), Slovinsku (3,1 %) a Taliansku (4,2 %).

5.2 Spravodlivé pracovné podmienky

Podmienky na trhu práce v SR boli aj v roku 2021 poznačené pandémiou. Miera zamestnanosti vo vekovej kategórii 20 – 64 ročných podľa novej metodiky Eurostatu ostala v SR na úrovni 74,6 %, čo je priaznivejší vývin, než pôvodne predpokladala jarná prognóza Európskej komisie v SR. V rámci EU27 došlo v roku 2021 k medziročnému nárastu miery zamestnanosti v priemere o 0,9 p. b.. Pokles miery zamestnanosti zaznamenalo spomedzi krajín EÚ iba Lotyšsko (o 1,6 p. b.), nasledovalo Slovensko so stagnujúcou mierou zamestnanosti (0,0 p. b.) a Estónsko s 0,2 percentuálnym nárastom. Napriek pretrvávajúcej pandémie miera zamestnanosti narástla v roku 2021 najvýraznejšie v Grécku (4,3 %), Írsku (2,8 %) a Poľsku (2,7 %). Pre rok 2022 Európska komisia podľa jarnej prognózy 2022⁹⁰ očakáva rast miery zamestnanosti v SR o 1,9 p. b. a následné spomalenie rastu miery zamestnanosti na 0,6 p. b. v roku 2023. Cieľom SR v rámci Európskeho piliera sociálnych práv je zvýšiť mieru zamestnanosti na 76,5 % do roku 2030 a to najmä "zvýšením zamestnanosti mladých ľudí, starších pracovníkov, pracovníkov s nízkou kvalifikáciou a osôb so zdravotným postihnutím"⁹¹. Opatrnejšia cieľová hodnota bola stanovená aj na základe skutočnosti, že Slovensko patrí medzi krajiny najviac ohrozené robotizáciou a automatizáciou.

Dosiahnutie miery zamestnanosti na úrovni 76,5 % do veľkej miery závisí aj od vývoja zamestnanosti u starších ľudí. Taktiež demografické výzvy, ktoré súvisia so starnutím populácie, vedú EÚ k potrebe spoločne zvýšiť participáciu starších ľudí na trhu práce a podpore predlžovania pracovného života. **Miera zamestnanosti u starších ľudí (55 – 64 rokov) na Slovensku v poslednom období rastie, v roku 2021 medziročne narástla o 0,4 p. b. a dosiahla 60,6 %.** Táto miera zamestnanosti rastie aj v rámci EU27 a je v priemere na podobnej úrovni (60,5 %). Medziročný nárast miery zamestnanosti v SR sa však v roku 2021 týkal iba starších mužov (o 3,0 p. b. na 64,3 %), u starších žien naopak došlo k poklesu miery zamestnanosti (o 1,8 p. b. na 57,3 %) oproti predchádzajúcemu roku. Najvyššia miera zamestnanosti starších žien je dlhodobo vo Švédsku (75,2 %), vysokú úroveň dosahuje aj Estónsko (72,9 %).

V roku 2021 podobne ako prechádzajúci pandemický rok opäť mierne vzrástla miera nezamestnanosti v SR vo vekovej skupine 15-74 ročných, a to o 0,1 p.b na 6,8 percenta⁹². V EU 27 miera nezamestnanosti naopak klesla o 0,2 p. b. na 7,0 percenta. Miera nezamestnanosti v SR narástla u mužov (o 0,5 p. b. na 6,7 %), u žien klesla (o 0,1 p. b. na 7,0 %). V rámci EU27 miera nezamestnanosti vo väčšine krajín poklesla, najviac

⁹⁰ https://ec.europa.eu/info/system/files/economy-finance/ip173_en.pdf

⁹¹ <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2021/626>

⁹² Aj údaje o nezamestnanosti boli zo strany Eurostatu v spolupráci so ŠÚŠR prepočítané od roku 2009 podľa novej metodiky

v Grécku (o 2,9 p. b.), Luxembursku (o 1,5 p. b.) a Litve (o 1,4 p. b.). Najvyššiu mieru nezamestnanosti dosahovalo Španielsko (14,8 %), Grécko (14,7 %) a Taliansko (9,5 %). Najnižšia miera nezamestnanosti bola v Českej republike (2,8 %), Poľsku (3,4 %) a Malte (3,5 %). Podľa jarnej prognózy EK⁹³ by mala miera nezamestnanosti v SR napriek ekonomickým dopadom ruskej vojenskej agresie voči Ukrajine v roku 2022 začať klesať, konkrétne o 0,1 p. b. na 6,7 % v roku 2022 a na 6,5 % v roku 2023. Pokles miery nezamestnanosti sa očakáva aj v priemere EU27, na 6,7 % v roku 2022 a 6,3 % v roku 2023. Ekonomická prognóza EK je však tentoraz spojená s veľkou mierou neistoty v prípade, že dôjde k eskalácii konfliktu či jeho rozšírenia do iných oblastí.⁹⁴

Miera nezamestnanosti mladých (vo veku 15 – 24 rokov) v EÚ vždy vykazovala vyššie hodnoty ako celková miera nezamestnanosti. Mladí ľudia patria k hlavným cieľovým skupinám aktívnej politiky trhu práce na Slovensku. Miera nezamestnanosti mladých na Slovensku, ktorá prudko narástla najmä v krízovom a pokrízovom období (2008-2009), sa v období od roku 2014 do roku 2018 každoročne znižovala, od roku 2019 však dochádza k jej opätovnému nárastu. **V roku 2021 miera nezamestnanosti mladých v SR aj vplyvom pretrvávajúcej pandémie opäť vzrástla. Medziročne sa zvýšila o 0,2 p. b. na úroveň 20,6 % (vyššie trojnásobok celkovej miery nezamestnanosti).** EU27 zaznamenala medziročne pokles miery nezamestnanosti mladých (v priemere o 1,0 p. b., na úroveň 16,6 %). Najvyššiu mieru nezamestnanosti mladých malo v roku 2021 Španielsko (34,8 %) a Grécko (35,5 %). Vyššiu mieru nezamestnanosti mladých ako SR malo v roku 2021 aj Rumunsko, Chorvátsko, Portugalsko, Švédsko a Taliansko. Najnižšiu mieru nezamestnanosti mladých naopak vykazovalo Nemecko (6,9 %) Česká republika (8,2 %) a Holandsko (9,3 %). Vyššia miera nezamestnanosti mladých poukazuje na ťažkosti pracovnej sily v tejto vekovej skupine uplatniť sa na trhu práce.

Nárast nezamestnanosti na Slovensku v roku 2021 bol sprevádzaný miernym nárastom miery dlhodobej nezamestnanosti na úroveň z roku 2019 (3,9 %). **Miera dlhodobej nezamestnanosti na Slovensku patrí napriek kontinuálnemu poklesu v predchádzajúcom desaťročí stále medzi najvyššie spomedzi EU27.** Podiel dlhodobo nezamestnaných na ekonomicky aktívnej populácii sa v roku 2021 mierne zvýšil aj v priemere v EU27, a to o 0,3 p. b. na 2,8 %. Najvyššia miera dlhodobej nezamestnanosti pretrváva v Grécku (9,2 %), vyššia ako na Slovensku je aj v Španielsku (6,2 %) a Taliansku (5,4 %). Mieru dlhodobej nezamestnanosti nižšiu ako 1 % mali v roku 2021 v Holandsku (0,8 %), Českej republike (0,8 %) a na Poľsku (0,9 %). Vyššia miera dlhodobej nezamestnanosti v slovenskej ekonomike poukazuje na prítomnosť štrukturálnych nevyvážeností na trhu práce. Dlhodobá nezamestnanosť vyúsťuje do marginalizácie časti ekonomicky aktívneho obyvateľstva a súvisiacich vysokých spoločenských nákladov. Veľmi vysokú mieru dlhodobej nezamestnanosti vykazujú skupiny ľudí, ktoré dosiahli najvyššie základné vzdelanie. Európsky pilier sociálnych práv považuje právo na aktívnu podporu a individualizované poradenstvo pri hľadaní zamestnania, ochranu pri zmene profesie, rekvalifikáciu a tréning zručností za jednu zo základných zásad rovnosti príležitostí a prístupu k pracovnému trhu. SR by preto mala venovať zvýšené úsilie začleneniu aj týchto skupín nezamestnaných.

Hrubý disponibilný príjem domácností (HDPD) je súhrn prostriedkov, ktoré majú domácnosti zo svojich príjmov k dispozícii na spotrebu alebo sporenie po zaplatení daní a odvodov. **HDPD v SR od roku 2012 kontinuálne rástol až do roku 2020, kedy prvý krát zaznamenal mierny pokles (0,3 p. b. na 123,3 % úroveň z roku 2008).** Údaje za rok 2021 nie sú pre Slovensko zatiaľ k dispozícii. V rámci EU27 došlo po poklese v roku 2020 v priemere k opätovnému nárastu príjmov domácností o 2,3 p. b. na 109,6 % úroveň z roku 2008. Vzhľadom na očakávaný pokles reálnych miezd v dôsledku inflácie možno v nasledujúcom období predpokladať stagnáciu alebo pokles HDPD, čiastočne kompenzovaný protiinflačnou pomocou domácnostiam.

5.3 Sociálna ochrana a začleňovanie

V rámci Európskeho piliera sociálnych práv je stanovený ďalší hlavný cieľ, a to znížiť **počet osôb v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia (AROPE)** do roku 2030 aspoň o 15 mil. a z toho aspoň 5 mil. detí. Cieľ je monitorovaný prostredníctvom indikátora zloženého z 3 subindikátorov. Ľudia v riziku chudoby a sociálneho vylúčenia boli buď ľudia žijúci v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou⁹⁵, a/alebo osoby žijúce v riziku

⁹³ https://ec.europa.eu/economy_finance/forecasts/2022/spring/ecfin_forecast_spring_2022_sk_en.pdf

⁹⁴ https://ec.europa.eu/info/system/files/economy-finance/ip173_en.pdf

⁹⁵ Od roku 2021 došlo k zmene indikátora AROPE v dvoch jeho dimenziách – materiálnej deprivácii a nízkej intenzite práce, čo sa prejavilo aj na údajoch, ktoré Eurostat spätne upravil. V prehľadových tabuľkách uvádzame údaje podľa nového vymedzenia indikátora. Ľudia žijúci v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce sú podľa novej definície ľudia vo veku 0 – 64 žijúci v domácnostiach, kde dospeli pracujú menej ako 20 % z toho, koľko mohli potenciálne odrobiť v minulom roku (študenti a starobní dôchodcovia sú vylúčení). Oproti

chudoby po sociálnych transferoch⁹⁶ a/alebo závažne materiálne deprivované osoby⁹⁷. Ide teda o ľudí žijúcich v domácnostiach, kde nikto nepracuje alebo pracuje iba príležitostne a/alebo s nízkym príjmom, a/alebo si nemôžu dovoliť niektorú z nevyhnutných potrieb pre svoj život. Osoby sú počítané iba raz, hoci sa môžu nachádzať v niekoľkých subindikátoroch. Celkový počet ľudí v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia je nižší ako suma počtov ľudí v každej z troch foriem chudoby a sociálneho vylúčenia, nakoľko niektoré osoby môžu trpieť súčasne viacerými formami.

Kvôli nedostupnosti údajov z EU SILC za rok 2021 sú nasledujúce hodnoty týkajúce indikátora riziko chudoby alebo sociálneho vylúčenia (AROPE) uvádzané za posledný dostupný rok (t. j. 2020). Nasledujúce hodnoty teda ešte naplno neodzrkadľujú dopady pandémie ochorenia COVID-19, ktorej vplyv sa na indikátoroch chudoby a sociálneho vylúčenia výraznejšie prejaví až pri údajoch z EU SILC za rok 2021. **Prvé zverejnené údaje ŠÚSR⁹⁸ o príjmovej chudobe (AROP) vychádzajúcich z EU SILC za rok 2021 však poukazujú na zvýšenie podielu osôb žijúcich v domácnostiach ohrozených príjmovou chudobou v priemere o 0,9 p. b. (z 11,4 na 12,3 %).** Počet ľudí ohrozených príjmovou chudobou tak vzrástol o 45 tis. ľudí na 660 tis. Keďže indikátor príjmovej chudoby je jednou z dimenzií súhrnného indikátora AROPE, dá sa po zverejnení údajov očakávať taktiež zvýšenie počtu domácností ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením.

Počet ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením klesal v priemere EU od roku 2013. Tento trend sa zmenil v roku 2020, kedy počet ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením vzrástol o 2,48 mil. ľudí v rámci EU27 (o 0,4 p. b.). V roku 2020 bolo v rámci EU27 odhadovaných 94,69 mil. ľudí (21,5 %) ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením. Podiel ľudí v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia v SR sa v roku 2020 znížil o 1,1 p. b. na 13,8 %. V roku 2020 sa na Slovensku nachádzalo v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia 744 tis. ľudí, čo bolo o 54 tis. ľudí menej ako v roku 2019. Slovenská republika si v rámci Európskeho piliera sociálnych práv za cieľ vytýčila, že do roku 2030 zníži celkový počet týchto osôb o ďalších 70 tis., z toho 21 tis. detí. **Závažne materiálne deprivovaných ľudí** bolo 4,5 % (nárast o 1,4 p. b. oproti roku 2019) a **ľudí žijúcich v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce** bolo 4,3 % (pokles o 2,0 p. b. oproti roku 2019). Ženy boli rizikom chudoby alebo sociálneho vylúčenia viac ohrozené (14,2 %) ako muži (13,4 %).

Najvyšší podiel osôb v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia bol v roku 2020 v Rumunsku (35,8 %), v Bulharsku (33,6 %) a v Grécku (27,4 %), a najnižší v Českej republike (11,5 %), na Slovensku (13,8 %) a v Slovinsku (14,3 %). Čo sa týka jednotlivých elementov, ktoré definujú riziko chudoby alebo sociálneho vylúčenia, najvyšší podiel ľudí s disponibilným príjmom pod hranicou rizika chudoby bol v roku 2020 v Bulharsku (23,8 %), v Rumunsku (23,4 %), v Lotyšsku (21,6 %) a v Španielsku (21,0%). Najnižší podiel ľudí s takýmto nízkym príjmom bol v Českej republike (9,5 %), na Slovensku (11,4 %) a v Dánsku (12,1 %). Podiel ľudí v EU27, ktorí sú závažne materiálne deprivovaní (podľa novej definície) bol v roku 2020 najnižší v Luxembursku (1,7 %), Fínsku (1,8 %) a Českej republike (1,9 %), najvyšší naopak v Rumunsku (25,3 %), Bulharsku (22,1 %) a Grécku (14,9 %). Podiel ľudí do 64 rokov žijúcich v domácnostiach s nízkou pracovnou intenzitou je najvyšší v Belgicku (12,3 %), Grécku (11,8 %) a Írsku (11,5 %), a najnižší v Slovinsku (3,9 %), v Poľsku (4,3 %) a na Slovensku (4,3 %).

Napriek priaznivému vývinu indikátorov chudoby a sociálneho vylúčenia v predpandemickom období a pomerne dobrým výsledkom Slovenska v kontexte krajín EU27 treba zdôrazniť nerovnomernú mieru ohrozenia chudobou a sociálnym vylúčením pre rôzne skupiny obyvateľstva. Z hľadiska veku sa vo vyššom riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia ako ostatné vekové skupiny nachádzajú deti, a to vo väčšine krajín EU27 vrátane Slovenska. V roku 2020 v EU27 trpelo aspoň jednou z troch foriem chudoby alebo sociálneho vylúčenia 23,8 % detí mladších ako 18 rokov (21,0 % ľudí od 18 rokov a vyššie a 20,2 % ľudí od 65 rokov a vyššie). Na Slovensku

predchádzajúcemu obdobiu sa teda veková skupina rozšírila z 0-59 na 0-64 rokov a medzi vyluky boli pridaní starobní dôchodcovia. [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:At_risk_of_poverty_or_social_exclusion_\(AROPE\)](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:At_risk_of_poverty_or_social_exclusion_(AROPE))

⁹⁶ Ide o osoby s ekvivalentným disponibilným príjmom pod hranicou rizika chudoby, ktorou je 60 % národného mediánu ekvivalentného príjmu (po všetkých sociálnych transferoch, ktoré sa počítajú ako súčasť príjmu). Ekvivalentný príjem je počítaný pre každého jednotlivca ako disponibilný príjem do domácnosti delený veľkosťou domácnosti, ktorá zohľadňuje nasledovné váhy pre jednotlivých členov domácnosti: 1,0 pre prvého dospelého, 0,5 pre každého ďalšieho člena staršieho ako 14 rokov a 0,3 pre dieťa mladšie ako 14 rokov.

⁹⁷ Materiálna deprivácia zahŕňa indikátory vzťahujúce sa k ekonomickej záťaži, predmetom dlhodobej spotreby, bývaniu a prostrediu obdĺia. Ťažko materiálne deprivovaní ľudia majú veľmi obmedzené životné podmienky nedostatkom zdrojov a zažívajú podľa novej definície minimálne 7 z nasledovných 13 položiek deprivácie - nemôžu si dovoliť: a) čeliť nečakaným výdavkom, b) dovoliť si týždeň dovolenky mimo domov, c) vyhnúť sa meškaniu v splátkach a platení účtov, d) dovoliť si mäso alebo jeho vegetariánsku alternatívu každý druhý deň, e) udržiavať dostatočné teplo v obydľi, f) dovoliť si osobný automobil, g) vymeniť opotrebovaný nábytok, h) nahradiť opotrebované šatstvo novým, i) mať aspoň dva páry topánok správnej veľkosti, j) minúť malý obnos peňazí každý týždeň "na seba", k) mať pravidelné voľnočasové aktivity, l) aspoň raz do mesiaca nápoj/jedlo s priateľmi alebo rodinou, m) mať internetové pripojenie. V minulosti bola v rámci Stratégie Európa 2020 vážna materiálna a sociálna deprivácia definovaná na základe absencie 4 z 9 čiastočne odlišných položiek deprivácie.

⁹⁸ [EU SILC 2021: Pandémia zvýšila počet ľudí žijúcich pod hranicou príjmovej chudoby, nie však dramaticky \(statistics.sk\)](https://www.statistics.sk/)

to bolo 18,4 % detí do 18 rokov v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia oproti 12,8 % ľudí od 18 rokov a 12,3 % ľudí od 65 rokov. Podiel detí v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia na Slovensku sa v roku 2020 medziročne znížil (o 2,9 p. b.), tak ako aj vo vekovej kategórii nad 18 rokov (o 0,6 p. b.). U ľudí od 65 rokov ostal naopak na rovnakej úrovni ako v roku 2019 (12,3 %). **Obzvlášť ohrozené sú deti pochádzajúce z domácností s nízkym vzdelaním rodičov. Napriek zlepšeniu v poslednom období, až 72,5 % detí rodičov s nízkym vzdelaním bolo v roku 2020 ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením, čo je výrazne viac ako priemer EU27 (60,4 %).** Slovensko sa tak nachádza v prvej päťici krajín s najvyššou mierou ohrozenia týchto detí chudobou a sociálnym vylúčením. V ešte horších podmienkach v porovnaní s priemernými údajmi za celkovú populáciu žijú obyvatelia marginalizovaných rómskych komunit, kde v roku 2020 podľa údajov EU SILC MRK⁹⁹ žilo až 87% percent obyvateľov v domácnostiach ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením a 52 % čelilo závažnej materiálnej deprivácii. V záujme naplnenia národného cieľa Európskeho piliera sociálnych práv znížiť počet detí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením o 21 tis. do roku 2030 a prelomenia cyklu generačnej chudoby by sa opatrenia a sociálne transfery mali zamerať práve na **zvyšovanie životnej úrovne najohrozenejších detí z domácností s nízkym vzdelaním rodičov, detí z nízkoprijmových domácností a detí pochádzajúcich z marginalizovaných rómskych komunit.** Jednou z dôležitých zásad Európskeho piliera sociálnych práv je právo dieťaťa na ochranu pred chudobou a právo detí zo znevýhodneného prostredia na opatrenia, ktoré by zabezpečili rovnosť ich šancí.

Z hľadiska príjmovej chudoby, ku ktorej sú už k dispozícii údaje za rok 2021 sú **dlhodobo najviac ohrozené mnohodetné rodiny (36,3 %), domácnosti osamelých rodičov (33,6 %) a osamelí seniori (28,5 %). Spomedzi nezamestnaných bolo v roku 2021 príjmovou chudobou ohrozených až 52,6 % jednotlivcov.** Tieto skupiny zároveň možno považovať za najzraniteľnejšie v súvislosti s krízou a poklesom reálnych miezd v dôsledku vysokej miery inflácie. Pracujúci sú príjmovou chudobou ohrození v menšej miere, avšak ich podiel v populácii medziročne opäť vzrástol (o 1,5 % na 6,7 % v roku 2021), čo je najvyššia hodnota od roku 2005. Slovensko napriek tomu dlhodobo patrí medzi krajiny s najnižšou mierou pracujúcej populácie ohrozenej príjmovou chudobou. Súčasťou EPSP je zásada férového odmeňovania takou výškou mzdy, ktorá zabezpečí dôstojnú životnú úroveň. Je preto potrebné zabezpečiť adekvátnu výšku minimálnej mzdy a najmä v krízovom období aktívne bojovať proti zvyšovaniu rizika chudoby pracujúcich.

Vplyv sociálnych transferov na znižovanie chudoby je na Slovensku vyšší než je priemer EU27. V roku 2020 dosiahol na Slovensku 40%, kým v EU27 33,6%. Tento indikátor meria rozdiel v miere rizika chudoby pred a po sociálnych transferoch, medzi ktoré sa nezarátavajú dôchodky. Najviac pomáhajú sociálne transfery znižovať mieru chudoby v Írsku (53,85 %), Dánsku (52,36 %) a Fínsku (51,39 %) a v najmenej miere v Rumunsku (15,83 %), Bulharsku (20,4 %) a Taliansku (20,95 %). Jedným z ukazovateľov finančnej situácie je tiež podiel prostriedkov, ktoré domácnosť vynakladá na bývanie. Ich výška nad 40 % je definovaná ako nadmerná záťaž nákladmi na bývanie. Slovensko dosiahol aj v roku 2020 priaznivejšie výsledky než je priemer EU27. Iba 3,2 % jednotlivcov žilo v domácnostiach nadmerne zaťažených týmito nákladmi, kým v krajinách EU27 to bolo v priemere 7,9 % populácie. Avšak pri podrobnejšom pohľade vidno, že niektoré skupiny obyvateľstva vynakladajú na bývanie viac prostriedkov než iné. **Sú to najmä osamelí rodičia, z ktorých na Slovensku v roku 2020 až 19 % vynakladalo príliš veľa na bývanie v porovnaní s 15 % takýchto rodičov v EU 27.**

Jednou z priorít Európskej únie aj naďalej ostáva zabezpečenie dostupnosti cenovo prístupných a kvalitných služieb starostlivosti o deti vo veku od 0 rokov do začiatku povinnej školskej dochádzky. Prístup ku kvalitným službám starostlivosti je dôležitý z pohľadu zosúladovania práce a rodiny v kontexte zvyšovania zamestnanosti žien. Deti v predškolskom veku od troch rokov navyše benefitujú z raného vzdelávania. Rané vzdelávanie je dôležité najmä pre deti zo znevýhodneného prostredia, ktorým účasť na ranom vzdelávaní od 3 rokov resp. v skoršom veku zvyšuje životné šance. V prípade nízkoprijmových rodín, osamelých rodičov a rodín v iných kritických životných situáciách môže cenovo prístupná kvalitná formálna starostlivosť o najmladšie deti (vrátane kategórie 0-3 roky) plniť sociálne funkcie tým, že umožní zárobkovú činnosť rodiča a prispeje tak k zlepšeniu finančnej situácie týchto zraniteľných skupín. Podľa posledných dostupných údajov EU SILC v roku 2020 v EU27 využívalo formálnu starostlivosť v zariadeniach 32,3 % detí do 3 rokov veku. Na Slovensku je využívanie takejto starostlivosti podľa údajov EU SILC dlhodobo veľmi nízke. V roku 2020 podľa EU SILC využívalo zariadenie formálnej starostlivosti iba 4,8 % detí vo veku mladšom ako 3 roky (o 1,8 p. b. menej ako v roku 2019). Vzhľadom

⁹⁹ https://www.romovia.vlada.gov.sk/archiv-tlacovych-sprav/aj-posledne-zistovanie-eu-silc_mrk-potvrdilo-znacny-rozdiel-medzi-zivotnymi-podmienkami-obyvateľov-romskych-komunit-a-majority/?csr=14559766602566293945

na nespoľahlivosť údajov EU SILC pri meraní účasti detí vo veku 0-3 roky na formálnom vzdelávaní nie je možné zhodnotiť vývin tohto ukazovateľa v čase a údaj je pravdepodobne podhodnotený¹⁰⁰.

Deťom veku 3 až 6 rokov je formálna starostlivosť na Slovensku poskytovaná v širšom meradle. V roku 2020 takúto starostlivosť využívalo 86,8 % detí (v priemere EU27 išlo o 80,6 % detí) a v prípade 76,7% detí išlo o starostlivosť 30 a viac hodín týždenne (v priemere v EU27 51,5 % detí v tomto veku), pričom pre 10,1 % detí sa využíva starostlivosť 1 až 29 hodín týždenne (EU27 29,1 % detí). U detí z marginalizovaných rómskych komunít je účasť na predškolskom vzdelávaní výrazne nižšia, v roku 2018 (pred zavedením povinnej predškolskej dochádzky) to bolo vo vekovej kategórii 3-6 rokov len 24 % v porovnaní so 74% v celkovej populácii.¹⁰¹ Spoľahlivé údaje o účasti detí z MRK na ranom vzdelávaní pred tretím rokom života nie sú k dispozícii. Na základe skúseností zo zahraničia je možné predpokladať, že aj na Slovensku využívajú formálnu starostlivosť vo veku 0-3 roky vo väčšej miere domácnosti s vyššími príjmami. Poskytovanie kvalitných služieb starostlivosti a univerzálny prístup ku kvalitnému predškolskému vzdelávaniu sa objavujú nielen medzi opatreniami na zvýšenie zamestnanosti žien, ale aj medzi preventívnymi opatreniami proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky a opatreniami na znižovanie sociálnych nerovností vznikajúcich v ranom detstve. Podľa odporúčania rady EÚ z júna 2021, ktorým sa zriadila Európska záruka pre deti (jeden zo strategických dokumentov prepojených s EPSP) by mali členské štáty identifikovať a riešiť finančné a nefinančné prekážky účasti na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve, vzdelávaní a školských aktivitách. **Deti v núdzi, t.j. deti ohrozené chudobou alebo sociálnym vylúčením by mali mať na základe odporúčania komisie účinný a bezplatný prístup k vysokokvalitnému vzdelávaniu a starostlivosti v ranom detstve.**¹⁰² Rozvoj raného vzdelávania a starostlivosti a zabezpečenie potrebného počtu miest v kvalitných zariadeniach sú nevyhnutné tiež v súvislosti s integráciou a pracovným uplatnením ľudí s dočasným útočiskom na Slovensku prichádzajúcich v dôsledku vojnového konfliktu na Ukrajine.

EPSP si kladie za cieľ aj čo najväčšiu mieru inklúzie ľudí so zdravotným postihnutím, ktorá by mala zahŕňať podporu umožňujúcu viesť dôstojný život, služby umožňujúce ich participáciu na trhu práce a pracovné prostredie prispôbené ich potrebám. Slovensko sa vyznačuje pomerne veľkým rozdielom medzi mierou zamestnanosti osôb s výraznými zdravotnými obmedzeniami v činnostiach a osôb bez obmedzení. **Kým v EU27 bol v roku 2020 tento rozdiel 43 %, na Slovensku bol až 50 %,** pričom od začiatku sledovania v roku 2014 kontinuálne rástol z 38,8 % na dnešnú hodnotu. V prípade menej závažných obmedzení je situácia v SR (14,5 %) priaznivejšia oproti priemeru EÚ (17,4 %). Zvyšovanie participácie ľudí so zdravotnými obmedzeniami na trhu práce môže byť jedným z prostriedkov zvyšovania zamestnanosti.

Súčasťou EPSP je právo na včasný prístup k cenovo dostupnej preventívnej a liečebnej zdravotnej starostlivosti dobrej kvality. Subjektívne neuspokojená potreba lekárskej starostlivosti dosahuje na Slovensku vyššie hodnoty než je priemer EU27 (3,2 % vs. 1,9 %) a medziročne v roku 2020 vzrástla o 0,5 p. b. Zdravotný stav obyvateľstva sa prejavuje aj na strednej dĺžke života v zdraví vo veku 65 rokov. **Kým 65-ročným obyvateľom EU27 ostávalo v roku 2020 v priemere ešte 9,8 roka života v zdraví, na Slovensku to bolo iba 4,7 roka. V posledných rokoch sa síce dĺžka života v zdraví mierne predlžovala, Slovensko však stále je po Lotyšsku (4,4 roka) v rámci EU27 krajinou s druhým najhorším výsledkom.** Dlhodobé následky prekonania ochorenia COVID-19 a následky zmeny životného štýlu počas pandémie pravdepodobne spôsobia ďalšie zhoršenie verejného zdravia vrátane sociálnych následkov z toho vyplývajúcich. Je preto potrebné okrem dostupnosti

¹⁰⁰ Údaje EU SILC vykazujú výraznú fluktuáciu v čase, pričom administratívne údaje za rovnaké obdobie vypovedajú o pomere stabilnom počte detí vo veku do troch rokov v registrovaných zariadeniach s mierne stúpajúcim trendom v rokoch pred pandémiou. Výskumný dizajn EU-SILC bol prvotne vytvorený za účelom socioekonomických analýz zamestnanosti, príjmu alebo sociálnych transferov. Nie je preto plne prispôbený zberu takého typu údajov, akým je participácia detí na formálnom ranom vzdelávaní. Vo vzorke mohol byť zachytený príliš malý počet detí daného veku, ktorý nebolo možné skorigovať vážením. Na problém s reprezentatívnosťou údajov EU SILC pri meraní participácie detí do 3 rokov na formálnej starostlivosti vo vzorkách niektorých krajín poukazujú aj viaceré štúdie zo zahraničia (napr. Keck, W., & Saraceno, C. (2011). Comparative childcare statistics in Europe. Conceptual and methodological fallacies. WZB-Insights; Greulich, A., & Dasré, A. (2018). Observing the number of children with EU-SILC: A quantification of biases. Population, 73(4), 685-720; Hauser, R., (2008). Problems of the German Contribution to EU-SILC-A research perspective, comparing EU-SILC, Microcensus and SOEP; Villalba, C. H., Villalba, E., & Araújo, L. (2012). Advantages and limitations of using EU-SILC for monitoring participation in Early Childhood Education and Care). V roku 2020 bola v materských školách zabezpečená starostlivosť o deti do 3 rokov veku 7 913 deťom a zároveň v zariadeniach starostlivosti o deti do troch rokov registrovaných v roku 2020 boli poskytnuté služby 2 444 prijímateľom, t. j. ide celkovo o 10 357 detí, čo predstavuje 5,9 % celkovej populácie detí 0-2 len na základe administratívnych údajov. Ďalšie deti mohli využívať neregistrované zariadenia. V porovnaní s rokom 2019 klesol v roku 2020 počet detí v registrovaných zariadeniach na základe administratívnych údajov o 0,8 p.b a v roku 2021 o ďalších 0,3 % na 5,6 % detí. Zdroj: MPSVR SR; Centrum vedecko-technických informácií SR; ŠÚSR.

¹⁰¹ Zdroj: https://www.romovia.vlada.gov.sk/site/assets/files/1276/eu_silc_mrk_2018_final.pdf?csrt=8861376906721041253

¹⁰² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:32021H1004&from=EN>

zdravotnej starostlivosti venovať zvýšenú pozornosť prevencii a edukatívnym kampaniam zameraným na zlepšenie zdravia populácie vrátane duševného zdravia, zvýšenie dĺžky života v zdraví a zabránenie odvrátiťelným úmrtiam. Špeciálnu pozornosť treba venovať aj zlepšovaniu zdravotného stavu a prístupu k zdravotnej starostlivosti u marginalizovaných skupín obyvateľstva, ktoré v zdravotných parametroch dosahujú výrazne horšie výsledky oproti celkovej populácii.¹⁰³

Tabuľka 5.1 Vývoj hlavných ukazovateľov Európskeho piliera sociálnych práv – rovnosť príležitostí

Hlavné indikátory EPSP	Účasť dospelých (25-64 rokov) na vzdelávaní počas posledných 4 týždňov Cieľ SR do 2030: 50 % za posledných 12 mesiacov			Podiel osôb (18-24 rokov), ktoré predčasne ukončili školskú dochádzku a odbornú prípravu Cieľ SR do 2030: 6%			Jednotlivci (16-74 rokov), ktorí majú základné alebo nadštandardné digitálne zručnosti Cieľ SR do 2030: 70 %			Mladí ľudia (15-29 rokov), ktorí nie sú zamestnaní ani zapojení do procesu vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET)			Rozdiel v zamestnanosti žien a mužov pred a po zmene metodiky		Pomer príjmov horného a dolného kvintilu (S80/S20)			
	rok	spolu	ženy	muži	spolu	ženy	muži	spolu	ženy	muži	spolu	ženy	muži	pred	po	spolu	ženy	muži
SR	2011	4,1b	4,6b	3,5b	5,1	4,6	5,4	:	:	:	18,7b	21,6b	16b	15,1	10,5b	3,8	3,7	3,9
	2012	3,2	3,7	2,8	5,3	4,6	6	:	:	:	18,8	22,1	15,5	15,5	10,9	3,7	3,7	3,8
	2013	3,1	3,3	2,9	6,4	6,1	6,7	:	:	:	19,0	21,9	16,2	14,4	9,8	3,6	3,5	3,7
	2014	3,1	3,2	3,0	6,7b	6,6b	6,9b	:	:	:	18,2	21,7	14,9	14,6	9,8	3,9	3,8	4,1
	2015	3,1	3,4	2,7	6,9	6,8	6,9	53	52	54	17,2	21,4	13,2	14,7	9,9	3,5	3,5	3,6
	2016	2,9	3,2	2,6	7,4	7,2	7,6	55	54	57	15,9	20,9	11,1	14,2	9,2	3,6	3,5	3,7
	2017	3,4	3,3	3,5	9,3	10,3	8,5	59	56	62	16,0	21,7	10,7	12,8	7,6	3,5	3,4	3,6
	2018	4,0	3,8	4,2	8,6	8,8	8,3	:	:	:	14,6	19,9	9,5	13,7	8,5	3,0	3,0	3,1
	2019	3,6	3,6	3,6	8,3	7,9	8,8	54	54	54	14,5	19,5	9,7	13,0	7,7	3,3	3,3	3,4
	2020	2,8	3,0	2,6	7,6	7,4	7,7	:	:	:	15,2	20,2	10,4	12,6	7,3	3,0	3,0	3,1
	2021	4,8b	4,9b	4,6b	7,8b	7,5b	8,1b	:	:	:	14,2b	17,5b	11,1b	:	8,5	:	:	:
EU 27	2011	8,1	8,6	7,5	13,2	11,1	15,2	:	:	:	15,4	17,3	13,6		9,9	4,99	4,92	5,05
	2012	8,2	8,8	7,6	12,6	10,6	14,5	:	:	:	16,0	17,6	14,3		10,4	4,98	4,91	5,04
	2013	9,9b	10,7b	9,0b	11,8	10	13,6	:	:	:	16,1	17,7	14,5		10,2	5,05	4,98	5,13
	2014	10,1	10,9	9,3	11,1b	9,4b	12,7b	:	:	:	15,7	17,3	14,1		10,6	5,22e	5,12e	5,32e
	2015	10,1	10,9	9,2	11	9,4	12,5	54	51	57	15,2	16,9	13,6		11,1	5,22e	5,11e	5,33e
	2016	10,3	11,1	9,4	10,6	9,1	12,1	54	52	57	14,5	16,5	12,7		10,5	5,16e	5,10e	5,22e
	2017	10,4	11,3	9,6	10,5	8,9	12,1	55	53	58	13,7	15,8	11,8		10,4	5,03e	5,00e	5,06e
	2018	10,6	11,6	9,7	10,5	8,8	12,1	:	:	:	13,1	15,1	11,1		9,4	5,05e	5,04e	5,05e
	2019	10,8	11,9	9,8	10,2	8,4	11,8	56	54	58	12,6	14,6	10,8		8,8	4,99e	5,00e	4,98e
	2020	9,1	10	8,3	9,9	8	11,8	:	:	:	13,8	15,5	12,2		8,3	4,92b	4,88b	4,96b
	2021	10,8b	11,6b	10,1b	9,7b	7,9b	11,4b	:	:	:	13,1b	14,5b	11,8b		:	:	:	:

¹⁰³ https://www.zdraveregion.eu/wp-content/uploads/2018/04/ZK_potreby_e-verzia.pdf

Zdroj: EUROSTAT

Poznámky: Údaje o zamestnanosti, ohrození chudobou alebo sociálnym vylúčením a mieru závažnej materiálnej deprivácie Eurostat uvádza po spätnom prepočítaní na základe zmeny metodiky : - nedostupné údaje, b – zmena v časovom rade, bp – zmena v časovom rade, predbežné údaje, d – odlišná definícia, e – odhad, p – provizórny údaj, u – nízka spoľahlivosť

Tabuľka 5.2 Vývoj hlavných ukazovateľov Európskeho piliera sociálnych práv – spravodlivé pracovné podmienky

Hlavné indikátory EPSP	rok	Miera zamestnanosti 20 - 64 ročných Cieľ SR do 2030: 76,50%			Miera zamestnanosti (podľa veku)			Miera nezamestnanosti 15 - 74 ročných			Miera nezamestnanosti (podľa veku)			Miera Dlhodobej nezamestnanosti 15 - 74 ročných			HDPD na obyvateľ a (index = 2008)
		spolu	ženy	muži	15-24	25-54	55-64	spolu	ženy	muži	15-24	25-54	55-64	spolu	ženy	muži	
SR	2011	66,8 b	61,6 b	72,1 b	20,1 b	78,7 b	42,4 b	13,5 b	13,8 b	13,3 b	33,4 b	12,1 b	10,1 b	10,7 b	11,0 b	10,4 b	100,37
	2012	66,9	61,5	72,4	20,2	78,5	44,2	13,9	14,7	13,2	34,0	12,4	11,2	10,9	11,6	10,3	99,52
	2013	66,9	62,0	71,8	20,5	78,2	45,2	14,1	14,7	13,7	33,7	12,8	11,0	11,6	12,1	11,1	98,46
	2014	67,8	62,9	72,7	21,9	79,0	46,0	13,1	13,7	12,5	29,7	12,0	10,6	10,7	11,1	10,3	100,63
	2015	69,6	64,6	74,5	23,4	80,4	48,3	11,5	13,0	10,1	26,5	10,5	9,3	8,8	10,1	7,6	105,89
	2016	71,8	67,2	76,4	25,3	82,3	50,5	9,6	10,9	8,6	22,2	8,7	9,0	6,8	7,6	6,0	109,56
	2017	73,2	69,4	77,0	27,0	82,3	54,6	8,1	8,5	7,7	18,9	7,6	6,0	5,9	6,0	5,7	113,33
	2018	74,5	70,3	78,8	27,6	83,6	55,9	6,5	7,1	6,0	14,9	6,1	5,3	4,7	5,0	4,4	121,08
	2019	75,6	71,7	79,4	25,0	84,4	58,8	5,7	6,0	5,5	16,1	5,3	4,7	3,9	4,0	3,7	123,56
	2020	74,6	70,9	78,2	22,8	82,9	60,2	6,7	7,1	6,2	19,3	6,2	4,8	3,7	4,0	3,5	123,31
	2021	74,6	70,4	78,9	20,8	83,2	60,6	6,8	7,0	6,7	20,6 b	6,3b	5,4b	3,9	4,0	3,8	:
EU27	2011	67,1	60,9	73,4	31,2	76,5	45,1	10,1	10,3	9,9	21,8	9,0	7,0	4,4	4,4	4,4	99,3
	2012	66,9	61,0	72,8	30,3	76,0	46,6	11,1	11,2	11,0	23,7	10,0	7,6	5,0	5,0	4,9	97,62
	2013	66,8	61,1	72,4	29,8	75,6	48,0	11,6	11,7	11,5	24,4	10,6	8,1	5,5	5,5	5,5	97,16
	2014	67,5	62,0	73,1	29,9	76,1	49,8	11,0	11,2	10,9	23,5	10,1	7,9	5,5	5,5	5,5	97,97
	2015	68,5	63,0	74,1	30,4	76,8	51,4	10,2	10,3	10,1	21,8	9,4	7,5	4,9	4,9	5,0	99,67
	2016	69,6	64,1	75,2	31,1	77,7	53,6	9,3	9,5	9,0	20,1	8,5	6,9	4,3	4,4	4,3	101,91
	2017	70,9	65,2	76,5	32,2	78,6	55,6	8,3	8,6	8,0	18,0	7,6	6,2	3,7	3,8	3,7	103,6
	2018	71,9	66,3	77,6	33,0	79,5	57,3	7,4	7,7	7,1	16,1	6,8	5,5	3,2	3,2	3,1	105,54
	2019	72,7	67,1	78,3	33,5	80,2	58,6	6,8	7,2	6,5	15,1	6,3	5,1	2,7	2,8	2,6	107,56
	2020	71,7	66,1	77,2	31,4	78,9	59,2	7,2	7,6	7,0	16,8	6,6	5,2	2,5	2,6	2,4	107,28
	2021	73,1	67,7	78,5	32,7	80,4	60,5	7,0	7,4	6,7	16,6 b	6,4b	5,5b	2,8	2,9	2,6	109,56

Zdroj: EUROSTAT

Poznámky: Údaje o zamestnanosti, ohrození chudobou alebo sociálnym vylúčením a mieru závažnej materiálnej deprivácie Eurostat uvádza po spätnom prepočítaní na základe zmeny metodiky : - nedostupné údaje, b – zmena v časovom rade, bp – zmena v časovom rade, predbežné údaje, d – odlišná definícia, e – odhad, p – provizórny údaj, u – nízka spoľahlivosť

Tabuľka 5.3 Vývoj hlavných ukazovateľov Európskeho piliera sociálnych práv – sociálna ochrana a začleňovanie

Hlavné indikátory EPSP	Populácia ohrozená chudobou alebo sociálnym vylúčením (podľa pohlavia)			Deti v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia Cieľ SR do 2030: znížiť o 21 000	Vplyv sociálnych transferov (okrem dôchodkov) na znižovanie chudoby (podľa pohlavia)			Rozdiel v miere zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím (podľa miery obmedzenia)			Miera nadmerného zaťaženia nákladmi na bývanie	Deti vo veku menej než 3 roky navštevujúce zariadenia formálnej starostlivosti	Subjektívne neuspokojená potreba lekárskej starostlivosti	
	rok	spolu	ženy		muži	spolu	ženy	muži	+/++	+				++
SR	2011	:	:	:	:	33,33	33,50	34,02	:	:	:	8,4	4,0	2,2
	2012	:	:	:	:	34,00	32,83	34,65	:	:	:	8,4	5,0	2,2
	2013	:	:	:	:	36,32	35,82	36,00	:	:	:	8,3	4,0	1,9
	2014	:	:	:	:	35,71	36,68	34,20	19,6	13,5	38,8	9,0	6,5	2,1
	2015	17,3	17,5	17,2	24,7	35,26	35,75	35,29	21,0	14,4	43,6	9,1	1,1	2,1
	2016	17,1	17,2	17,0	24,6	30,98	31,55	29,83	24,8	18,3	45,8	7,7	0,5	2,3
	2017	15,8	15,8	15,9	22,9	29,14	29,71	29,14	23,2	17,0	43,6	8,4	0,6	2,4
	2018	15,2	15,3	15,0	23,3	31,07	31,67	29,48	23,1	15,8	45,8	4,1	1,4	2,6
	2019	14,9	15,6	14,1	21,3	38,02	38,27	37,97	23,1	15,1	48,5	5,7	6,6	2,7
	2020	13,8	14,2	13,4	18,4	40,00	40,00	40,00	23,6	14,5	50,1	3,2	4,8	3,2
	2021	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
EU27	2011	:	:	:	:	34,50e	33,58e	35,32e	:	:	:	10,6	28,0e	3,7e
	2012	:	:	:	:	32,94e	31,78e	33,74e	:	:	:	11,5	27,3e	3,8e
	2013	:	:	:	:	33,86e	33,46e	34,54e	:	:	:	11,6	27,2e	4,0e
	2014	:	:	:	:	32,68e	31,92e	33,60e	22,7	15,4	41,8	11,5e	28,3e	3,9e
	2015	24	24,9	23,1	27,5	32,03e	31,80e	32,54e	23,8	17,2	41,8	11,2e	30,2e	3,3e
	2016	23,7	24,7	22,6	27,2	31,64e	30,92e	32,53e	24,2	17,8	41,5	10,9e	33,7e	2,8e
	2017	22,4	23,4	21,4	25,2	32,40e	31,64e	33,20e	23,5	17,4	39,7	10,1e	34,5e	1,6e
	2018	21,7	22,7	20,6	24,0	32,80e	31,64e	33,33e	23,5	16,3	43,1	9,6e	34,7e	1,8e
	2019	21,1	22,1	20	23,4be	29,51be	28,29be	30,80be	24,4e	17,0e	43,7e	9,4e	35,3e	1,7e
	2020	21,5b	22,5b	20,5b	23,9	33,20b	32,56b	34,71b	24,5e	17,4e	44,1e	7,9	32,3e	1,8e
	2021	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:

Zdroj: EUROSTAT

Poznámky: Údaje o zamestnanosti, ohrození chudobou alebo sociálnym vylúčením a mieru závažnej materiálnej deprivácie Eurostat uvádza po spätnom prepočítaní na základe zmeny metodiky, referenčný rok pre zisťovanie príjmu v EU SILC je predchádzajúci rok : - nedostupné údaje, b – zmena v časovom rade, bp – zmena v časovom rade, predbežné údaje, d – odlišná definícia, e – odhad, p – provizórny údaj, u – nízka spoľahlivosť + ľahko obmedzený v aktivitách ++ ťažko obmedzený v aktivitách

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha ku kapitole 1

Tabuľka 1	Základné ukazovatele ekonomického vývoja SR
Tabuľka 2	Indexy spotrebiteľských cien
Tabuľka 3	Výstavba a úbytok bytov
Tabuľka 4	Počet obyvateľov SR podľa regiónov
Graf 1	Priemerný vek obyvateľstva v roku 2021 v jednotlivých okresoch SR

Príloha ku kapitole 2

Tabuľka 1	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa veku, vzdelania a pohlavia v roku 2021 (priemer za rok v tis.)
Tabuľka 2	Miera zamestnanosti podľa veku a pohlavia v roku 2021 (priemer za rok v %)
Tabuľka 3	Miera zamestnanosti podľa vzdelania a pohlavia v roku 2021 (priemer za rok v %)
Tabuľka 4	Odvetvová štruktúra zamestnanosti podľa SK NACE Rev. 2 v roku 2021
Tabuľka 5	Voľné pracovné miesta a miera voľných pracovných miest podľa ekonomických činností v SR spolu (priemer za rok 2021)
Tabuľka 6	Miera nezamestnanosti podľa veku, vzdelania a pohlavia v roku 2021 (priemer za rok v %)
Graf 1	Miera evidovanej nezamestnanosti v jednotlivých okresoch SR (priemer za rok 2021)
Tabuľka 7	Stav uchádzačov o zamestnanie - absolventov škôl ku koncu roka 2021
Tabuľka 8	Nástroje aktívnych opatrení trhu práce Prehľad realizácie aktívnych opatrení na trhu práce
Tabuľka 9	Mesačné náklady práce na zamestnanca v SR za rok 2020 podľa ekonomickej činnosti
Tabuľka 10	Vyhlásené výzvy pre národné projekty a dopytovo-orientované výzvy za rok 2021
Tabuľka 11	Počet zariadení sociálnych podnikov podľa typu v roku 2021
Tabuľka 12	Počet registrovaných sociálnych podnikov v najmenej rozvinutých okresoch v roku 2021

Príloha ku kapitole 3

Tabuľka 1	Výdavky základného fondu nemocenského poistenia (ZFNP) a nemocenské dávky v roku 2021
Tabuľka 2	Počet poberateľov samostatne vyplácaných dôchodkov a v súbehu s vdovským, resp. vdoveckým dôchodkom k 31.12.2021
Tabuľka 3	Počet poberateľov dôchodku a výška sólo dôchodkovej dávky podľa pohlavia
Tabuľka 4	Rozdelenie poberateľov podľa výšky dôchodkových dávok k 31.12.2021
Tabuľka 5	Prehľad výdavkov na dôchodkové dávky k 31.12.2021
Tabuľka 6	Výdavky základného fondu úrazového poistenia (ZFÚP) v roku 2021
Tabuľka 7	Priemerná výška a počet vyplatených dávok úrazového poistenia v roku 2021
Tabuľka 8	Štátne dávky týkajúce sa úrazového poistenia
Tabuľka 9	Výdavky základného fondu garančného poistenia (ZFGP) v roku 2021
Tabuľka 10	Vyplatené dávky v nezamestnanosti, počet prípadov a priemerná výška dávky v roku 2021
Tabuľka 11	Počet poberateľov dávky v nezamestnanosti v členení podľa veku a pohlavia za rok 2021
Graf 1	Rozdelenie sporiteľov v II. pilieri podľa veku k 31.12.2021
Graf 2	Veková štruktúra sporiteľov v II. pilieri k 31.12.2021
Tabuľka 12	Zhodnotenie dôchodkových fondov v správe DSS za rok 2021
Tabuľka 13	Zhodnotenie príspevkových doplnkových dôchodkových fondov v správe DSS za rok 2021
Graf 3	Regionálne rozdelenie poberateľov príspevku na starostlivosť o dieťa, priemerný mesačný počet poberateľov v roku 2021
Graf 4	Regionálne rozdelenie osôb v systéme pomoci v hmotnej núdzi, podiel osôb v systéme na celkovom počte obyvateľov ku koncu roka 2021
Tabuľka 14	Počet poberateľov a čerpanie finančných prostriedkov na resocializačný príspevok v rokoch 2020 a 2021

Tabuľka 15	Pomoc deťom týraným, sexuálne zneužívaným a šikanovaným v roku 2021
Tabuľka 16	Deti umiestnené na základe rozhodnutia súdu do zariadení na výkon rozhodnutia súdu /predbežné opatrenie, výchovné opatrenie, ústavná starostlivosť a ochranná výchova/
Tabuľka 17	Jednotlivé formy starostlivosti v centrách pre deti a rodiny s programom pre výkon súdnych rozhodnutí
Tabuľka 18	Počty umiestnených detí a mladých dospelých v jednotlivých formách starostlivosti v centrách pre deti a rodiny s programom k 31.12.
Tabuľka 19	Celkový počet detí zverených do jednotlivých foriem náhradnej rodinnej starostlivosti v rokoch 2020 a 2021
Tabuľka 20	Základné štatistické údaje o činnosti RPPS za roky 2020 a 2021
Tabuľka 21	Činnosť referátov poradensko-psychologických služieb v roku 2020 a 2021
Tabuľka 22	Finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou na rok 2021
Tabuľka 23	Finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach krízovej intervencie
Tabuľka 24	Počet registrovaných poskytovateľov sociálnych služieb
Tabuľka 25	Opatrovateľská služba
Tabuľka 26	Počet zariadení sociálnych služieb a ich kapacita
Tabuľka 27	Prijímatelia sociálnej služby v zariadeniach sociálnych služieb
Tabuľka 28	Výdavky zariadení sociálnych služieb
Tabuľka 29	Príjmy zariadení sociálnych služieb
Tabuľka 30	Zamestnanci zariadení sociálnych služieb
Tabuľka 31	Vybrané druhy sociálnych služieb poskytované obcou, vyšším územným celkom alebo neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb k 31.12.2021
Tabuľka 32	Počet žiadateľov o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby vo vybraných druhoch zariadení sociálnych služieb Najčastejšie zistené porušenia u poskytovateľov sociálnych služieb z výkonov dohľadov nad poskytovaním sociálnych služieb
Tabuľka 33	Hrubé výdavky na sociálnu ochranu, 2019
Tabuľka 34	Príjmy na sociálnu ochranu, 2019
Tabuľka 35	Výdavky na dôchodky a štruktúra podľa kategórií dôchodkov, 2019
Tabuľka 36	Počet poberateľov dôchodkov podľa rodu, indexy 2019/2018 a 2019/2007
Tabuľka 37	Dane a odvody platené zo sociálnych dávok, 2019
Tabuľka 38	Vyhlásené výzvy pre národné projekty a dopytovo-orientované výzvy za rok 2021
Tabuľka 39	Čerpanie výdavkov kapitoly 22 – MPSVR SR podľa programového rozpočtovania

Príloha ku kapitole 4

Tabuľka 1	Zoznam vybraných indikátorov sociálnej inklúzie (2016 – 2020)
Tabuľka 2	Druhy násillia, ktoré zažívali volajúce ženy
Graf 1	Formy násillia identifikované u volajúcich žien v percentách
Graf 2	Vzťah násillnej osoby k volajúcim ženám

Príloha ku kapitole 5

Tabuľka 1	Porovnanie vybraných indikátorov Európskeho piliera sociálnych práv – rovnosť príležitostí
Tabuľka 2	Porovnanie vybraných indikátorov Európskeho piliera sociálnych práv – spravodlivé pracovné podmienky
Tabuľka 3	Porovnanie vybraných indikátorov Európskeho piliera sociálnych práv – sociálna ochrana a začleňovanie

PRÍLOHA KU KAPITOLE 1

Tabuľka 1 Základné ukazovatele ekonomického vývoja SR*

Ukazovateľ	Merná jednotka	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
HRUBÝ DOMÁCI PRODUKT ¹⁾								
Hrubý domáci produkt v bežných cenách	mln. €	79,9	81,0	84,4	89,4	94,0	92,1	97,1
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	105,0	101,4	104,2	105,9	105,2	97,9	105,5
Hrubý domáci produkt v s. c. ²⁾	mln. €	79,9	81,4	83,9	87,0	89,3	85,4	88,0
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	105,2	101,9	103,0	103,8	102,6	95,6	103,0
INFLÁCIA ³⁾								
Medziročná miera inflácie								
v priemere za obdobie	%	-0,3	-0,5	1,3	2,5	2,7	1,9	3,2
EKONOMICKÁ AKTIVITA PODĽA VZPS ⁴⁾								
Počet pracujúcich	tis. osôb	2 424,0	2 492,1	2 530,7	2 566,7	2 583,7	2 531,3	2560,6*
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	102,6	102,8	101,5	101,4	100,7	98,0	98,6*
Miera zamestnanosti vo veku 20 až 64 rokov ⁵⁾	%	67,7	69,8	71,1	72,4	73,4	72,5	74,6*
Počet nezamestnaných	tis. osôb	314,3	266	224	179,5	157,7	181,4	187,6*
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	87,6	84,6	84,2	80,1	87,9	115,0	104,7*
Miera nezamestnanosti	%	11,5	9,7	8,1	6,6	5,8	6,7	6,8*
ZAMESTNANOSŤ								
Priemerný počet zamestnaných osôb								
v hospodárstve spolu ⁶⁾	tis. osôb	2 251,6	2 307	2 348,9	2 392,80	2 416,10	2 372,0	2 355,0
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	102,1	102,5	101,8	101,9	101,0	98,2	99,3
PRIEMERNÁ MESAČNÁ MZDA								
zamestnanca za hospodárstvo spolu ⁷⁾								
nominálna	€	883	912	954	1013	1 092	1 133,0	1 211,0
index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100	%	102,9	103,3	104,6	106,2	107,8	103,8	106,9
reálna – index, rovnaké obdobie predchádz. roku = 100 ⁸⁾	%	103,2	103,8	103,3	103,6	105,0	101,9	103,6

Zdroj: ŠÚ SR Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrtroku 2021

*Zásadná zmena v metodike VZPS od roku 2021

¹⁾ metodika ESA 2010, údaje sú revidované na základe revidovaných ročných údajov za roky 2015-2020, údaje od roku 2021 sú spresnenými štvrtročnými odhadmi

²⁾ v stálych cenách vypočítaných reťazením objemov k referenčnému roku 2015

³⁾ počítaná zo spotrebiteľských cien, od roku 2005 s ročnou aktualizáciou váh

⁴⁾ VZPS – výberové zisťovanie pracovných síl; v priemere za obdobie. Zásadná medzinárodná úprava metodiky pre Výberové zisťovanie pracovných síl od roku 2021 spôsobila, že údaje od roku 2021 nie sú kompatibilné s údajmi za predchádzajúce obdobia. Aby bolo možné aspoň sčasti sledovať reálny vývoj trhu práce, ŠÚ SR nahradil chýbajúce čísla hlavných ukazovateľov odhadmi – porovnateľnými medziročnými indexmi. Komplexnú úpravu iných starších údajov podľa nových

metodických pravidiel nie je možné vykonať, údaje za rok 2021 nie je možné porovnávať s predchádzajúcimi rokmi v tabuľke. Celoeurópska zmena metodiky VZPS bola realizovaná na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1700, ktorým sa zavádza spoločný rámec pre európske štatistiky o osobách a domácnostiach na základe individuálnych údajov zbieraných zo vzoriek (tzv. IESS) a z nadväzujúcich nariadení. Podľa novej metodiky sa o. i. zaviedla horná hranica u pracujúcich na 89 rokov (dolná zostala na úrovni 15 rokov), súčasne osoby na platených aktívnych prácach už nepatria do skupiny pracujúcich, ale medzi pracujúcimi sú op novom zahrnuté aj osoby na rodičovskej dovolenke.

⁵⁾ zo štvrtročného štatistického výkazníctva; zamestnané osoby sú zamestnanci a podnikatelia; bez žien na materskej dovolenke

⁶⁾ zo štvrtročného štatistického výkazníctva; bez podnikateľských príjmov; údaje upravené o štatistický odhad neevidovaných miezd

⁷⁾ index reálnej mzdy je vypočítaný ako podiel indexu nominálnej mzdy a indexu spotrebiteľských cien

⁸⁾ v percentách vyjadrený podiel počtu pracujúcich vo veku 20 - 64 rokov z celkového počtu obyvateľstva v rovnakom veku

Tabuľka 2 Indexy spotrebiteľských cien

Rovnaké obdobie predchádzajúceho roka = 100					
Odbory COICOP	Stále váhy v o/oo ¹⁾	jún	september	december	rok
Úhrn za SR	1 000,000	102,9	104,6	105,8	103,2
v tom:					
Potraviny a nealkoholické nápoje	205,016	101,4	104,2	105,8	101,8
Alkoholické nápoje a tabak	56,544	108,3	107,8	107,8	106,9
Odevy a obuv	48,237	101,0	101,0	102,0	101,1
Bývanie, voda, elektrina, plyn a iné palivá	255,604	101,2	102,6	104,2	101,3
Nábytok, vybavenie domácnosti a bežná údržba domácností	73,999	101,7	103,2	105,1	102,7
Zdravotníctvo	28,155	101,6	101,1	101,2	102,0
Doprava	62,098	109,9	111,6	113,0	108,9
Pošta a spoje	33,856	106,6	106,6	106,4	106,6
Rekreácia a kultúra	80,180	103,3	104,3	105,6	103,4
Vzdelávanie	16,422	103,7	105,4	105,3	104,1
Hotely a reštaurácie	60,055	103,5	111,8	113,2	106,3
Rozličné tovary a služby	79,834	101,9	102,1	103,3	102,6

Zdroj: ŠÚ SR Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR - 4. štvrťrok 2021

¹⁾ váhy jednotlivých odborov sú ročne aktualizované

Tabuľka 3 Výstavba a úbytok bytov

Ukazovateľ	Počet bytov			Úbytok bytov		
	začatých v roku 2021	Rozostavaných k 31.12.2021	dokončených v roku 2021	spolu v roku 2021	z toho asanáciou v roku 2021	
Byty spolu	a)	24 497	79 947	20 649	1 422	1 365
	b)	124,1	104,7	96,1	102,7	102,8
v tom sektor:						
verejný	a)	543	45	134	12	12
	b)	220,7317073	5,6	53,6	240,0	240,0
súkromný	a)	23 954	79 902	20 515	1 410	1 353
	b)	122,9	105,8	96,6	102,2	102,3
z úhrnu bytov:						
byty v rodinných domoch	a)	14 493	49 382	13 945	x	x
	b)	104,1	101,1	103,9	x	x

Zdroj: ŠÚ SR - Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrťroku 2021

a) počet

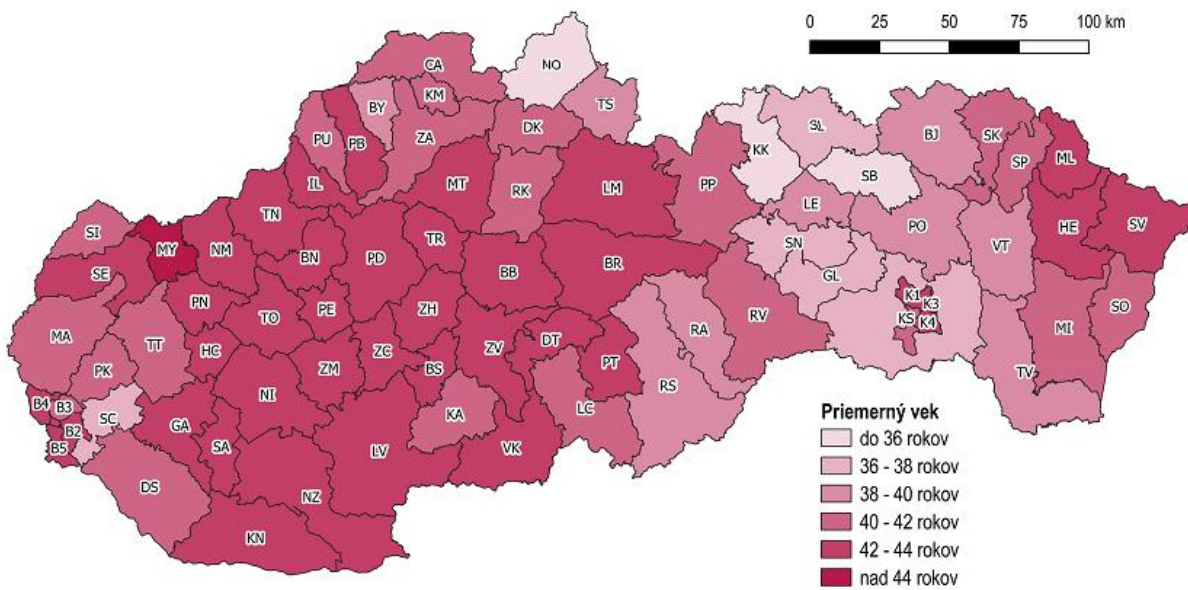
b) indexy, rovnaké obdobie predchádzajúceho roka = 100

Tabuľka 4 Počet obyvateľov SR podľa regiónov

	Počet trvale bývajúcich obyvateľov k 31. 12. 2021	Podiel na celkovom počte trvale bývajúcich obyvateľov v SR	Index 2021/2020
Bratislavský kraj	723 714	13,3%	106,9%
Trnavský kraj	565 296	10,4%	100,0%
Trenčiansky kraj	573 699	10,6%	98,5%
Nitriansky kraj	673 547	12,4%	100,3%
Žilinský kraj	689 525	12,7%	99,8%
Banskobystrický kraj	620 986	11,4%	96,6%
Prešovský kraj	807 657	14,9%	97,7%
Košický kraj	780 288	14,4%	97,3%
Slovenská republika	5 434 712	100,0%	99,5%

Zdroj: ŠÚ SR, DATAcube

Graf 1 Priemerný vek obyvateľstva v roku 2021 v jednotlivých okresoch SR

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky

Zdroj: ŠÚ SR

PRÍLOHA KU KAPITOLE 2

Tabuľka 1 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa veku, vzdelania a pohlavia v roku 2021
(priemer za rok v tis.)

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy
Spolu (15 – 89 roční)	2 748,2	1 457,3	1 290,9
Podľa vekových skupín			
15 – 19 roční	10,9	6,1	4,8
20 – 24 roční	131,8	82,9	48,9
25 – 29 roční	288,0	160,8	127,2
30 – 34 roční	352,8	191,8	161,0
35 – 39 roční	388,3	207,7	180,6
40 – 44 roční	413,0	217,2	195,8
45 – 49 roční	370,4	190,2	180,1
50 – 54 roční	302,8	151,3	151,5
55 – 59 roční	292,5	145,6	147,0
60 – 64 roční	158,4	83,2	75,2
65 – 89 roční	39,3	20,6	18,7
Podľa vzdelania			
Základné a bez vzdelania	111,4	57,3	54,0
Nižšie stredné	592,9	382,5	210,3
Úplné stredné	1 240,1	682,8	557,3
Vysokoškolské	803,8	334,6	469,2

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

**Tabuľka 2 Miera zamestnanosti podľa veku a pohlavia v roku 2021
(priemer za rok v %)**

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy
Spolu (15 – 89 roční)	56,7	62,1	51,5
Podľa vekových skupín			
20 – 64 roční	74,6	78,9	70,4
15 – 64 roční	69,4	73,3	65,6
15 – 24 roční	20,8	25,6	15,8
50 – 64 roční	68,3	71,1	65,6
15 – 19 roční	2,1	2,5	1,6
20 – 24 roční	38,0	46,8	28,7
25 – 29 roční	75,3	84,0	66,2
30 – 34 roční	82,9	87,0	78,6
35 – 39 roční	84,5	88,7	80,0
40 – 44 roční	85,7	87,5	83,8
45 – 49 roční	85,2	87,7	82,7
50 – 54 roční	84,0	84,6	83,4
55 – 59 roční	77,9	79,6	76,4
60 – 64 roční	43,2	48,3	38,6
65 – 89 roční	4,4	5,6	3,5

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

**Tabuľka 3 Miera zamestnanosti podľa vzdelania a pohlavia v roku 2021
(priemer za rok v %)**

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy
Spolu (15 – 64 roční)	69,4	73,3	65,6
Základné	13,4	14,6	12,2
Stredné odborné (učňovské) bez maturity	71,6	75,6	65,3
Úplné stredné odborné (učňovské) s maturitou	79,9	86,3	71,1
Úplné stredné všeobecné	50,8	53,8	48,7
Úplné stredné odborné	80,8	86,0	74,9
Vyššie odborné	79,9	85,1	77,0
Vysokoškolské - 1. stupeň	63,2	67,9	60,6
Vysokoškolské - 2. stupeň	89,7	91,2	88,6
Vysokoškolské - 3. stupeň	91,7	95,3	88,4
Bez školského vzdelania	3,8	1,5	8,5

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Tabuľka 4 Odvetvová štruktúra zamestnanosti podľa SK NACE Rev. 2 v roku 2021

Štatistická klasifikácia ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Priemerný počet zamestnaných osôb	Index rastu 2021 /2020	Podiel v %
Hospodárstvo SR spolu	2 355 107	99,3	100,0
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	80 460	95,3	3,4
z toho poľnohospodárstvo	62 558	94,1	2,7
Priemysel	515 398	98,0	21,9
Stavebníctvo	160 455	96,2	6,8
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motor. vozidiel	363 299	99,7	15,4
Doprava a skladovanie	155 371	98,5	6,6
Ubytovacie a stravovacie služby	58 699	94,6	2,5
Informácie a komunikácia	83 121	107,1	3,5
Finančné a poisťovacie činnosti	40 593	97,9	1,7
Činnosti v oblasti nehnuteľností	23 339	99,0	1,0
Odborné, vedecké a technické činnosti	117 233	99,5	5,0
Administratívne a podporné služby	147 207	103,6	6,3
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	151 833	99,4	6,4
Vzdelávanie	177 027	101,3	7,5
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	169 848	101,2	7,2
Umenie, zábava a rekreácia	48 227	94,9	2,0
Ostatné činnosti	62 998	102,5	2,7

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrtroku 2021 (zo štvrtročného štatistického výkazníctva vrátane údajov za podnikateľov; bez žien na materskej dovolenke)

Tabuľka 5 Voľné pracovné miesta a miera voľných pracovných miest podľa ekonomických činností v SR spolu (priemer za rok 2021)

Štatistická klasifikácia ekonomických činností SK NACE Rev. 2	Voľné pracovné miesta spolu	Index rastu 2021/2020	Miera voľných pracovných miest (v %)
Hospodárstvo SR spolu	17 427	108,5	0,9
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	110	78,2	0,3
Priemysel	3 295	106,2	0,8
Stavebníctvo	667	249,8	0,5
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motor. vozidiel	1 715	99,4	0,6
Doprava a skladovanie	1 706	91,8	1,3
Ubytovacie a stravovacie služby	473	76,7	0,7
Informácie a komunikácia	365	120,5	0,5
Finančné a poisťovacie činnosti	722	100,0	2,1
Činnosti v oblasti nehnuteľností	8	43,1	0,0
Odborné, vedecké a technické činnosti	214	126,5	0,2
Administratívne služby	179	73,2	0,2
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	6 245	114,6	3,9
Vzdelávanie	252	115,4	0,1
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	1 100	120,2	0,7
Umenie, zábava a rekreácia	251	157,9	1,1
Ostatné činnosti	125	82,1	0,4

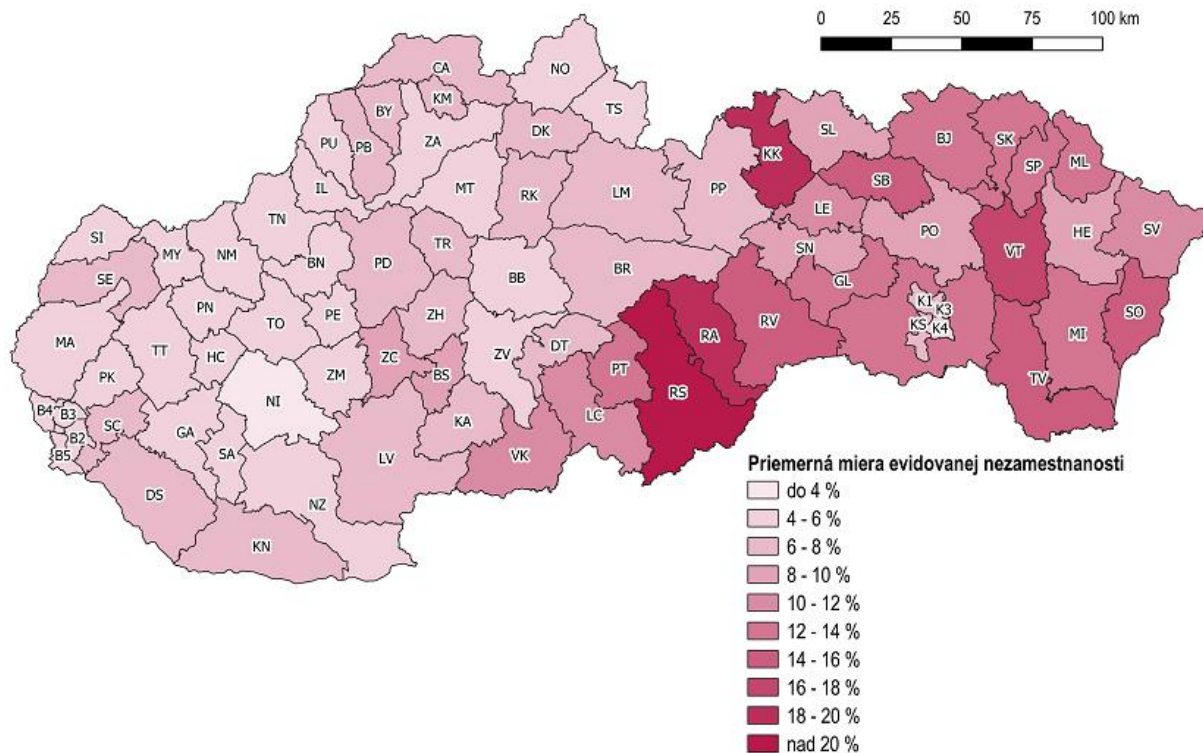
Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrťroku 2021 (zo štvrtročného štatistického výkazníctva vrátane údajov za podnikateľov)

Tabuľka 6 Miera nezamestnanosti podľa veku, vzdelania a pohlavia v roku 2021 (priemer za rok v %)

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy
Spolu	6,8	6,7	7,0
Podľa vekových skupín			
15 – 19 roční	51,4	46,5	58,1
20 – 24 roční	18,1	18,0	18,5
25 – 29 roční	9,1	7,6	11,0
30 – 34 roční	6,1	7,9	3,9
35 – 39 roční	6,3	5,8	6,9
40 – 44 roční	6,5	6,7	6,2
45 – 49 roční	5,4	3,9	6,9
50 – 54 roční	4,9	4,4	5,4
55 – 59 roční	5,9	5,8	6,0
60 – 64 roční	4,4	3,8	5,0
65 – 74 roční	1,0	1,0	0,9
Podľa vzdelania			
Základné	42,6	41,8	43,5
Stredné odborné (učňovské) bez maturity	8,5	8,6	8,3
Úplné stredné odborné (učňovské) s maturitou	6,3	5,4	7,8
Úplné stredné všeobecné	4,8	4,2	5,4
Úplné stredné odborné	5,2	4,4	6,2
Vyššie odborné	4,9	8,4	2,9
Vysokoškolské - 1. stupeň	4,9	3,9	5,5
Vysokoškolské - 2. stupeň	2,7	2,6	2,7
Vysokoškolské - 3. stupeň	2,3	0,8	4,0
Bez školského vzdelania	13,1	20,1	-

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Graf 1 Miera evidovanej nezamestnanosti v jednotlivých okresoch SR (priemer za rok 2021)

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky

Zdroj: ÚPSVR

Tabuľka 7 Stav uchádzačov o zamestnanie - absolventov škôl ku koncu roka 2021

Ukazovateľ	Počet uchádzačov o zamestnanie
Absolventi spolu	9 184
z toho	
Absolventi SOŠ s ukončeným stredným alebo nižším stredným odborným vzdelaním (stupeň vzdelania 12, 13)	1 827
Absolventi SOŠ s ukončeným úplným stredným odborným vzdelaním (stupeň vzdelania 14)	4 644
Absolventi gymnázií s ukončeným úplným stredným všeobecným vzdelaním (stupeň vzdelania 15)	847
Absolventi SOŠ s ukončeným vyšším odborným vzdelaním (stupeň vzdelania 16)	59
Absolventi VŠ s ukončeným vysokoškolským vzdelaním prvého stupňa (stupeň vzdelania 17)	457
Absolventi VŠ s ukončeným vysokoškolským vzdelaním druhého a tretieho stupňa (stupeň vzdelania 18, 19)	1 350

Zdroj: ÚPSVR

Tabuľka 8 Nástroje aktívnych opatrení trhu práce

AOTP podľa prísl. § zákona o službách zamestnanosti	Rok 2020		Rok 2021	
	Počet zaradených UoZ/osôb, resp. počet podporených PM/UoZ/osôb	Čerpanie finančných prostriedkov (v €)	Počet zaradených UoZ/osôb, resp. počet podporených PM/UoZ/osôb	Čerpanie finančných prostriedkov (v €)
§ 32	817	12 416	513	5 952
§ 42*	275 585	0	241 442	0
§ 43	10 927	52	3 386	50
§ 46	351	210 219	0	0
§ 49	136	2 897 016	0	762 357
§ 50	224	1 900 746	0	245 890
§ 50j	633	8 252 318	0	283 170
§ 51	2 402	1 564 523	3	460 445
§ 51a	338	2 593 583	51	1 322 516
§ 52	3 191	1 633 926	54	101 617
§ 52a	1 242	2 813 604	38	131 926
§ 53	11 299	5 138 884	9 345	4 157 041
§ 53a	226	748 447	125	390 970
§ 53b	0	3 761	0	0
§ 53c	127	585 124	90	382 267
§ 53d	696	1 624 073	352	1 122 273
§ 53f	1	2 940	11	16 586
§ 53g	1 654	5 356 860	3 438	17 326 151
§ 54	46 133	92 735 074	30 382	40 890 014
§ 54 NP Prvá pomoc	3 019 782	770 397 613	2 744 566	1 423 502 754
§ 54 NP Podpora udržania zamestnanosti v MŠ	24 270	59 343 897	300	735 400
§ 54 NP Podpora udržania zamestnanosti v ZUŠ	0	0	6 377	16 620 784
§ 54 Mimoriadna finančná podpora pre sociálne služby	0	0	32 095	19 573 454
§ 54 NP Pracuj, zmeň svoj život	7 672	48 748 097	2 689	20 158
§ 56	43	443 273	0	0
§ 56a	24	53 018	23	15 133
§ 57	17	320 921	0	0
§ 59	1 229	6 599 428	1 270	7 410 895
§ 60	8 814	32 022 270	8 073	30 829 793
Spolu	3 417 833	1 046 166 559	3 084 623	1 566 307 595

Zdroj: ÚPSVR

* § 42 Informačné a poradenské služby – ide o AOTP zabezpečované vlastnými zamestnancami úradov PSVR, bez nárokov na finančné zdroje určené na AOTP.

Prehľad realizácie aktívnych opatrení na trhu práce

Sprostredkovanie zamestnania (§ 32)

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny na účely sprostredkovania zamestnania poskytuje UoZ náhradu časti cestovných výdavkov, ktoré súvisia s absolvovaním vstupného pohovoru alebo výberového konania (ďalej len „VK“) u zamestnávateľa alebo s účasťou na skupinovom sprostredkovaní zamestnania, ktoré organizuje Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „ÚPSVR“) na území SR pre zamestnávateľa alebo pre zamestnávateľa z členského štátu Európskej únie.

V roku 2021 bol tento príspevok uplatnený 513 UoZ, čo je o 304 UoZ menej ako v roku 2020. Vyčerpaných finančných prostriedkov bolo 5 952 eur, čo je o 6 464 eur menej ako v roku 2020.

V roku 2021 bolo úradmi zorganizovaných 2 158 VK (o 474 menej ako v roku 2020 z dôvodu opatrení úradov proti šíreniu ochorenia COVID-19), ktorých sa zúčastnilo 17 190 UoZ (o 1 935 UoZ menej ako v roku 2020). Oproti

roku 2020 počet zúčastnených UoZ na VK mierne poklesol. Zamestnávateľia na VK ponúkli 58 646 voľných pracovných miest. Úspešnosť VK vzhľadom na ponúknutý počet VPM a celkový počet klientov prijatých do zamestnania v priebehu kalendárneho roka 2021 v počte 1 473 (čo bolo o 92 menej ako v roku 2020) bola 2,51 %.

Sieť EURES Slovensko zrealizovala 7 výberových pohovorov v Komárne na voľné pracovné miesta maďarských zamestnávateľov Best Melon Kft., Humánia Hrs Group Zrt. a Rossi Biofuel, ktorých sa zúčastnilo 102 UoZ a 16 z nich sa aj zamestnalo.

Informačné a poradenské služby (§ 42)

Informačné a poradenské služby, ako jeden z nástrojov pomoci a podpory účastníkom trhu práce pri voľbe povolania, výbere zamestnania, vrátane jeho zmeny a pri výbere a adaptácii zamestnanca v novom zamestnaní, predstavovali aj v priebehu roku 2021 dôležitú súčasť ovplyvňovania trhu práce, súvisiacu so sprostredkovaním zamestnania (nielen ponuka pracovných miest pre klientov, ale aj ponuka aktivít, ktorých ambíciou bolo podporiť úsilie UoZ/ZoZ pri ich začleňovaní na trh práce poskytnutím potrebných informácií a sprostredkovaním užitočných kontaktov). Rovnako ako v roku 2020 bolo poskytovanie týchto služieb výrazne ovplyvnené pandemiou COVID-19 a s tým súvisiacimi prijatými protiepidemiologickými opatreniami na úradoch, čo sa ešte výraznejšie premietlo aj do formy poskytovania informačných a poradenských služieb, ktoré boli z 94% poskytované individuálnou formou.

Informačné a poradenské služby boli v roku 2021 poskytnuté 85 561 klientom, z toho bolo 46 029 žien (53,80 %) a 39 532 mužov (46,20 %). Z celkového počtu klientov bolo 3 206 občanov so zdravotným postihnutím (3,75 %). Z hľadiska veku najvyšší podiel (12,02 %) tvorili klienti vo veku 25 – 30 rokov v počte 10 288 klientov, z hľadiska dĺžky evidencie najvyšší podiel (27,71 %) tvorili klienti s dĺžkou evidencie 0-3 mesiacov v počte 23 709. Z hľadiska vzdelania klientov najvyšší podiel (26,45 %) tvorili klienti so stredným odborným vzdelaním v počte 22 633.

V roku 2021 bolo poskytnutých celkovo 241 442 informačných a poradenských služieb, z toho individuálnou formou 227 126 (94 %) a skupinovú formou 14 316 (6 %).

Informačné a poradenské služby pri voľbe povolania (§ 42, ods. 2, písm. a)

Preventívno-poradenská činnosť pre základné a stredné školy – voľba povolania

Hlavným zámerom skupinových a individuálnych stretnutí realizovaných v rámci informačných a poradenských služieb pri voľbe povolania (ďalej len „preventívne poradenstvo“) bolo pomôcť žiakom a ich rodičom pri výbere vhodného štúdia alebo zamestnania, aby sa v budúcnosti predišlo ich prípadnému zaradeniu do evidencie UoZ.

Obsahovo bolo preventívne poradenstvo pri voľbe povolania pre žiakov základných škôl (ďalej len „ZŠ“) zamerané najmä na oboznámenie sa žiakov s charakteristikou povolania, na identifikáciu predpokladov a požiadaviek na výkon určitého povolania a poskytovanie informácií o výbere typu strednej školy a možnostiach ďalšieho štúdia (prostredníctvom programovej aplikácie Internetový sprievodca trhom práce). Žiaci stredných škôl (ďalej len „SŠ“) boli oboznámení s regionálnym trhom práce, preferovanými profesiami, mierou nezamestnanosti, počtom absolventov jednotlivých škôl vedených v evidencii UoZ a so spôsobmi vhodnej komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom.

Preventívne poradenstvo pri voľbe povolania bolo v roku 2021 celkovo poskytnuté 1 543 osobám, z toho bolo 382 žiakov ZŠ (24,76 %), 1 126 žiakov SŠ (72,97 %) a 36 študentov VŠ (2,27 %). Tieto služby boli poskytnuté pre 50 škôl, z toho bolo 22 ZŠ, 27 SŠ a 1 VŠ. Preventívne poradenstvo pri voľbe povolania bolo poskytované v priestoroch ZŠ a SŠ a taktiež dištančne formou online videohovorov.

Burzy práce a informácií (spolupráca so zamestnávateľmi)

Z dôvodu pretrvávajúceho šírenia ochorenia COVID-19 a v súvislosti s prijatými opatreniami úradov v boji proti šíreniu COVID-19 v roku 2021, úrady zorganizovali len 2 burzy práce a informácií (ďalej len „BPaI“), na ktorých boli prezentované VPM. Pracovníci úradov poskytli klientom informácie, ako si vyhľadávať pracovné ponuky, poskytli odborné poradenstvo v oblasti kariérneho plánovania, informácie o národných aktivačných programoch a o možnosti vykonávania absolventskej praxe u zamestnávateľa, o príspevku na dochádzku za prácou a tiež o možnostiach vzdelávania a prípravy pre trh práce (ďalej len „VzPrTP“), o príspevku na aktivačnú činnosť, ako aj o ďalších aktivačných a ochranných príspevkoch.

Klienti tak mohli „pod jednou strechou“ získať ucelený obraz o aktuálnej ponuke na trhu práce a možnostiach pracovného uplatnenia.

BPaI boli zamerané na oblasť voľných pracovných miest v automobilovom priemysle. Na BPaI sa zúčastnilo 26 zamestnávateľov. Zamestnávatelia ponúkli spolu 1 600 VPM a 50 VPM v rámci siete EURES. BPaI sa zúčastnilo 679 UoZ, z ktorých 41 si zamestnávatelia vybrali do užšieho výberu a 24 UoZ získali prísľub do zamestnania od zamestnávateľa.

BPaI boli zorganizované na úradoch Nové Zámky a Žilina. Návštevníci mali okrem možnosti nájsť si zamestnanie aj príležitosť nadobudnúť komplexnejšie informácie o trhu práce a o spôsoboch uplatnenia sa na ňom, pričom výhodou bol najmä osobný kontakt a možnosť informovať sa na vybrané pracovné pozície priamo u konkrétnych zamestnávateľov.

Odborné poradenské služby (§ 43)

Úrad môže zabezpečiť UoZ a ZoZ odborné poradenské služby (ďalej len „OPS“) zamerané na ovplyvňovanie rozhodovania a správania sa UoZ, vytváranie súladu medzi osobnostnými predpokladmi UoZ a požiadavkami na vykonávanie určitého zamestnania, sociálnu a pracovnú adaptáciu UoZ:

- zisťovaním osobnostných predpokladov, schopností UoZ a zhodnotením jeho kompetencií,
- vypracovaním individuálneho akčného plánu na podporu pracovného uplatnenia znevýhodneného UoZ,
- diagnostikovaním a rozpoznaním prekážok vstupu na trh práce,
- vytvorením osobnostného profilu UoZ na určenie aktivít, opatrení a služieb potrebných na jeho začlenenie na trh práce.

V roku 2021 bolo klientom v rámci § 43 poskytnutých celkovo 7 921 OPS (tieto OPS poskytnuté v rámci § 43 nazývame aj neprojektové OPS). Medzi najčastejšie využívané formy neprojektových OPS patrí predovšetkým vypracovanie individuálneho akčného plánu s opakovanými stretnutiami a jednorazová skupinová poradenská aktivita.

V roku 2021 boli OPS v rámci § 43 poskytnuté pre 3 386 klientov, z toho všetci klienti boli UoZ. Z celkového počtu UoZ, ktorým boli v roku 2021 poskytnuté OPS v rámci § 43, bolo 1 973 žien (58,27 %) a 1 413 mužov (41,73 %). Najviac OPS v rámci § 43 bolo poskytnutých UoZ od 30 do 49 rokov – 1 215 osôb (35,88 %) a druhou najpočetnejšou skupinou boli UoZ vo veku nad 50 rokov – 1 066 osôb (31,48 %).

Z hľadiska vzdelania, najvyšší podiel (33,58 %) tvorili UoZ s úplným stredným odborným vzdelaním v počte 1 137 osôb, UoZ so stredným odborným vzdelaním (23,51 %) v počte 796 osôb a UoZ s vysokoškolským vzdelaním druhého stupňa (16,45 %) v počte 557 osôb.

Pokiaľ ide o štruktúru klientov, ktorí sa nachádzajú v evidencii UoZ - podľa dĺžky evidencie, tak medzi UoZ, ktorým boli poskytnuté OPS v rámci § 43, dominovala skupina dlhodobo evidovaných UoZ (1 968 UoZ, 58,12 %), pričom prevládali UoZ s dĺžkou evidencie nad 24 mesiacov (1 066 UoZ, 31,48 %). O niečo menej bolo dlhodobo evidovaných UoZ s dĺžkou evidencie nad 12 do 24 mesiacov (902 UoZ, 26,64 %). OPS v rámci § 43 boli poskytované predovšetkým znevýhodneným UoZ - až 3 024 UoZ malo aspoň jedno znevýhodnenie, čo predstavuje až 89,31 % z celkového počtu UoZ, ktorým boli OPS poskytnuté. Spomedzi nich bolo najviac UoZ, ktorí najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie UoZ nemali pravidelne platené zamestnanie (2 102 UoZ, čo predstavuje viac než 62,08 % zo všetkých znevýhodnených UoZ zaradených na OPS v rámci § 43), ďalej dlhodobo nezamestnaní občania (1 968 – 58,12 %), občania starší než 50 rokov (995 - 29,39 %) a absolventi školy (598 - 17,66 %).

Vynaložené finančné prostriedky na náhradu cestovných výdavkov a výdavkov na ubytovanie a stravné pre UoZ, ktorí sa zúčastnili OPS v rámci § 43, boli v roku 2021 len vo výške 50 eur.

Vzdelávanie a príprava pre trh práce uchádzača o zamestnanie (§ 46)

Vzdelávanie a príprava pre trh práce (ďalej len „vzdelávanie“) UoZ je teoretická príprava alebo praktická príprava UoZ, ktorú si vyžaduje jeho uplatnenie na trhu práce a ktorá umožňuje získať nové odborné vedomosti, zručnosti a schopnosti na účel pracovného uplatnenia UoZ vo vhodnom zamestnaní. Vzdelávanie v zmysle zákona o službách zamestnanosti nie je zvýšenie stupňa vzdelania.

Vzdelávanie UoZ sa realizuje formou:

- vzdelávania zabezpečeného úradom,
- vzdelávania zabezpečeného z vlastnej iniciatívy UoZ.

Úrad môže zabezpečiť UoZ vzdelávanie v zmysle § 46 ods. 4 zákona o službách zamestnanosti na základe zhodnotenia jeho schopností, pracovných skúseností, odborných zručností, dosiahnutého stupňa vzdelania a zdravotnej spôsobilosti na prácu. UoZ, ktorému úrad zabezpečí vzdelávanie, je vzdelávanie poskytnuté bezplatne

na základe dohody, ktorú uzatvorí s úradom. Vzdelávanie realizuje dodávateľ služby vzdelávania vybraný v zmysle zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

V roku 2021 sa vzdelávanie UoZ zabezpečené úradom nerealizovalo. UoZ mali možnosť využívať iné formy vzdelávania (REPAS+ a KOMPAS+).

Ak vzdelávanie nemôže pre UoZ zabezpečiť úrad, UoZ si môže v zmysle § 46 ods. 7 zákona o službách zamestnanosti požadované vzdelávanie zabezpečiť aj z vlastnej iniciatívy. Ide o vzdelávanie, ktoré si zabezpečí UoZ sám individuálne a ktorého priamym dôsledkom je nástup do pracovného pomeru k zamestnávateľovi na výkon pracovnej činnosti, alebo začatie prevádzkovania alebo vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti (ďalej len „SZČ“), pričom výkon pracovnej činnosti musí súvisieť s absolvovaným vzdelávaním. V prípade, ak úrad schváli žiadosť o príspevok na vzdelávanie zabezpečené z vlastnej iniciatívy, uhradí UoZ 100 % nákladov, maximálne do výšky 600 eur, avšak až po nástupe do zamestnania alebo začatia prevádzkovania alebo vykonávania SZČ.

V roku 2021 sa vzdelávanie zabezpečené z vlastnej iniciatívy UoZ nerealizovalo. UoZ využívali iné formy vzdelávania (REPAS+ a KOMPAS+).

Vzdelávanie a príprava pre trh práce zamestnanca (§ 47)

Vzdelávanie a prípravu pre trh práce zamestnancov (ďalej len „vzdelávanie zamestnancov“) vykonáva zamestnávateľ v záujme ďalšieho pracovného uplatnenia svojich zamestnancov, s cieľom zvýšiť ich vzdelanostnú úroveň, pracovný potenciál a adaptabilitu na trhu práce, a zároveň aj touto cestou predchádzať hromadnému prepúšťaniu a prispieť k zvýšeniu ich konkurencieschopnosti. Vzdelávanie zamestnancov sa uskutočňuje v pracovnom čase a je prekážkou v práci na strane zamestnanca. Úrad poskytuje zamestnávateľovi príspevok na vzdelávanie zamestnancov na základe uzatvorenej dohody, najviac do výšky 70 % oprávnených nákladov, ktoré mu vznikli v priamej súvislosti s realizáciou vzdelávania a prípravy pre trh práce zamestnancov.

V roku 2021 nebol zo strany zamestnávateľov záujem o vzdelávanie zamestnancov, nebola uzatvorená žiadna dohoda na vzdelávanie zamestnancov a nebol poskytnutý žiadny príspevok na vzdelávanie zamestnancov.

Národný projekt „Podpora zamestnávania UoZ prostredníctvom VAOTP 4“

V roku 2021 sa implementoval tento NP ako štvrté pokračovanie podpory zamestnávania UoZ prostredníctvom vybraných AOTP. Z tohto NP sa v rámci hlavnej aktivity realizovalo financovanie nasledovných príspevkov AOTP podľa zákona o službách zamestnanosti:

Príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 49)

Príspevok môže úrad poskytnúť UoZ, ktorý splní podmienky stanovené zákonom o službách zamestnanosti. Z hľadiska podpory vytvárania pracovných miest, nástroj napomáha vstupu UoZ na otvorený trh práce ako samostatne zárobkovo činných osôb (ďalej len „SZČO“), ktorí budú prevádzkovať živnosť podľa živnostenského zákona alebo vykonávať poľnohospodársku výrobu, vrátane hospodárenia v lesoch podľa zákona o súkromnom podnikaní občanov. Prijemca tohto príspevku je povinný na vytvorenom pracovnom mieste prevádzkovať SZČ nepretržite najmenej tri roky. Príspevok je poskytovaný v dvoch platbách.

V roku 2021 boli druhou platbou poskytnutého finančného príspevku podporení SZČO v celkovej sume 762 357 eur. V roku 2021 skončilo účasť na tomto opatrení 1 937 klientov, pričom sa z tohto počtu do evidencie UoZ vrátilo do 1 mesiaca 14 klientov, do 3 mesiacov 20 klientov a do 6 mesiacov 36 klientov (spolu 70 klientov, ktorí obdržali finančný príspevok), čo tvorí 3,61 % z celkového počtu 1 937 klientov.

Príspevok na SZČ v roku 2021 nebol poskytovaný. Poskytovanie tohto príspevku, na poskytnutie ktorého nie je právny nárok, bolo v súvislosti s vyhlásením mimoriadnej situácie COVID-19 zastavené.

Príspevok na podporu zamestnávania znevýhodneného uchádzača o zamestnanie (§ 50)

Príspevok na podporu zamestnávania znevýhodneného UoZ sa poskytuje zamestnávateľovi, ktorý prijme znevýhodneného UoZ do pracovného pomeru na vytvorené pracovné miesto.

Ide o univerzálny široko koncipovaný príspevok na podporu zamestnávania znevýhodnených UoZ, ktorí sú vedení v evidencii UoZ najmenej 3 mesiace a poskytuje sa na úhradu časti celkovej ceny práce. Výška príspevku závisí od priemernej miery evidovanej nezamestnanosti v príslušnom okrese.

Príspevok je poskytovaný najdlhšie počas 12 kalendárnych mesiacov na znevýhodneného UoZ vedeného v evidencii UoZ, viac ako 10 mesiacov a najdlhšie počas 24 kalendárnych mesiacov. Pri výške príspevku sa neprihliada na právnu formu, predmet činnosti zamestnávateľa a typ znevýhodneného UoZ. Zamestnávateľ je povinný zachovať vytvorené pracovné miesto, na ktoré mu bol poskytnutý príspevok najmenej v rozsahu zodpovedajúcom polovici dohodnutého obdobia poskytovania príspevku.

Tento príspevok, na ktorého poskytnutie nie je právny nárok, bol v súvislosti s COVID-19 zastavený.

V roku 2021 bolo dočerpaných 245 890 eur v rámci uzatvorených zmlúv so zamestnávateľmi v predchádzajúcich rokoch.

Príspevok na podporu rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti (§ 50j)

Príspevok sa môže poskytnúť zamestnávateľovi, ktorým je obec alebo samosprávny kraj, právnická osoba, ktorej zakladateľom alebo zriaďovateľom je obec alebo samosprávny kraj a ktorý na vytvorené pracovné miesto prijme do pracovného pomeru na určitú dobu znevýhodneného UoZ vedeného v evidencii UoZ najmenej tri mesiace, ak pracovný pomer je dohodnutý najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času. Mesačná výška príspevku je 80 % z celkovej ceny práce (ďalej len „CCP“) zamestnanca, najviac 60 % z CCP vypočítanej z priemernej mzdy zamestnanca v hospodárstve SR za prvý až tretí štvrtrok kalendárneho roka, ktorý predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa príspevok poskytuje. Príspevok sa poskytuje najviac počas deviatich kalendárnych mesiacov bez možnosti jeho opakovaného poskytovania na zamestnávanie toho istého zamestnanca počas obdobia dvoch rokov bezprostredne nasledujúcich po skončení pracovného pomeru.

Poskytovanie tohto príspevku, na ktorého poskytnutie nie je právny nárok, bolo v súvislosti s COVID-19 zastavené.

V roku 2021 týmto príspevkom neboli podporení žiadni zamestnanci. V rámci uzatvorených zmlúv so zamestnávateľmi v predchádzajúcom roku bolo dočerpaných 283 170 eur.

Príspevok na vykonávanie absolventskej praxe (§ 51)

Cieľom absolventskej praxe je získavanie odborných zručností a praktických skúseností u zamestnávateľa, ktoré zodpovedajú dosiahnutému stupňu vzdelania absolventa školy, ako i získavanie a prehĺbovanie odborných zručností alebo praktických skúseností, ktoré rozšíria možnosti absolventov škôl pri uplatnení na trhu práce, čím sa priamo pôsobí na zvyšovanie zamestnateľnosti UoZ. Absolventská prax prispieva absolventom k hľadaniu si práce vo svojej profesii. Umožňuje im získať prvý kontakt s praxou pri získavaní potrebných zručností.

V roku 2021 sa absolventská prax vykonávala len v rámci Bratislavského kraja (ďalej len „BSK“) z finančných zdrojov ŠR SR, pričom jej záväzkovanie bolo od 17.3.2021 pozastavené, tak ako všetky neobligatórne nástroje AOTP v BSK. Takže v rámci absolventskej praxe mohli úrady uzatvárať dohody len v BSK na absolventskú prax, a to len do 16.3.2021. V SR mimo BSK, na absolventskú prax v sledovanom roku nebol zaradený žiaden absolvent školy, lebo jej záväzkovanie, ako Aktivity č. 1 v rámci NP „Absolventská prax štartuje zamestnanie“ (ktorý bol ukončený v auguste 2021) bolo zastavené už 31.10.2020 na základe rozhodnutia MPSVR SR – Riadiaceho orgánu Operačného programu Ľudské zdroje (ďalej len „RO OPLZ“), znížiť nenávratný finančný príspevok (ďalej len „NFP“) v rámci implementovaných NP v prioritnej osi 2 (ďalej len „PO2“), tak, aby nebola prekročená celková alokácia na PO2. V roku 2021 boli na absolventskú prax zaradení 3 absolventi škôl (len v BSK), čo je o 2 399 absolventov škôl menej ako v roku 2020, pričom v sledovanom roku ukončilo absolventskú prax 1 196 absolventov škôl v SR vrátane BSK, ktorí boli zaradení na absolventskú prax ešte v roku 2020 (z toho 38 v rámci BSK a 1 158 v rámci Aktivity č. 1 NP „Absolventská prax štartuje zamestnanie“). Z nich sa na trhu práce umiestnilo do 6 mesiacov po ukončení vykonávania absolventskej praxe 693 absolventov škôl, čo je 57,94 % úspešnosť. Vyčerpaných bolo 460 445 eur, čo je o 1 104 078 eur menej ako v roku 2020, z toho 11 833 eur z finančných zdrojov ŠR SR (v rámci BSK) a 448 611 eur z finančných zdrojov ESF v rámci Aktivity č. 1 NP „Absolventská prax štartuje zamestnanie“.

Príspevok na podporu vytvorenia pracovného miesta v prvom pravidelne platenom zamestnaní (§ 51a)

Cieľom je podpora vytvorenia pracovného miesta v prvom pravidelne platenom zamestnaní u zamestnávateľov, ktorí vytvoria pracovné miesto pre UoZ mladších ako 25 rokov, ktorí sú v evidencii UoZ najmenej 3 mesiace, alebo pre UoZ, ktorí sú mladší ako 29 rokov, ktorí sú vedení v evidencii UoZ najmenej 6 mesiacov a ktorí pred prijatím do pracovného pomeru nemali pravidelne platené zamestnanie, ak je pracovný pomer dohodnutý v rozsahu najmenej polovice ustanoveného týždenného pracovného času.

Predmetný § 51a sa v roku 2021 mohol realizovať z finančných zdrojov ŠR SR ako samostatný nástroj AOTP len v BSK. Od 17.3.2021 bolo však pozastavené v BSK záväzkovanie všetkých neobligatórných nástrojov AOTP, vrátane § 51a, takže v roku 2021 nebol zaradený v BSK na §51a žiaden UoZ a neboli čerpané žiadne finančné prostriedky zo ŠR SR. V SR mimo BSK bol realizovaný §51a ako hlavná aktivita č. 1 NP "Úspešne na trhu práce". Keďže predmetný projekt má byť ukončený až v decembri 2022 a jeho záväzkovanie bolo zastavené 31.10.2020, tak do hlavnej aktivity č. 1 - § 51a bolo v roku 2021 zaradených 51 UoZ, ktorých dohody boli zazáväzkované do 31. 10. 2020 (išlo väčšinou o preobsadenie pracovných miest vytvorených v roku 2020), čo je o 286 UoZ menej ako v roku 2020. V rámci hlavnej aktivity č. 1 - § 51a bolo v hodnotenom roku vyčerpaných 1 322 516 eur, čo je o 1 259 408 eur menej ako v roku 2020.

Príspevok na aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj (§ 52)

Aktivačná činnosť formou menších obecných služieb pre obec, alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj (ďalej len „aktivačná činnosť“) je podpora udržiavania pracovných návykov dlhodobo nezamestnaného občana (ďalej len „DNO“), ktorý je poberateľom dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi. Aktivačnú činnosť DNO vykonáva nepretržite najviac počas šiestich kalendárnych mesiacov, v rozsahu najviac 20 hodín týždenne. Okrem týždňa, v ktorom sa aktivačná činnosť začala s možnosťou jej opakovaného vykonávania, najviac počas ďalších dvanástich kalendárnych mesiacov. Úrad poskytuje obci, alebo samosprávnemu kraju príspevok, ktorý možno použiť na úhradu časti nákladov na osobné ochranné pracovné prostriedky, úrazové poistenie DNO, časti nákladov na pracovné náradie a časti ďalších nákladov, ktoré súvisia s vykonávaním aktivačnej činnosti a na úhradu časti CCP zamestnanca, ktorý organizuje aktivačnú činnosť. Na príspevok je právny nárok.

V roku 2021 bolo na aktivačnú činnosť umiestnených v rámci § 52 celkom 54 UoZ (o 3 137 UoZ menej ako v roku 2020), avšak v rámci NP Podpora zamestnanosti to bolo 4 983 UoZ, teda celkom 5 037 UoZ, čo za rok 2021 je o 1 846 UoZ viac ako v roku 2020. Výška čerpaných finančných prostriedkov v roku 2021 bola v rámci § 52 vo výške 101 617 eur (o 1 532 309 eur menej ako v roku 2020). V rámci NP Podpora zamestnanosti to bolo 1 462 165 eur, spolu vo výške 1 563 782 eur, čo je o 70 144 eur menej ako v roku 2020.

Príspevok na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby (§ 52a)

Dobrovoľnícka služba je forma aktivácie UoZ vykonávaním dobrovoľníckej činnosti, ktorej cieľom je získanie praktických skúseností pre potreby trhu práce. Počas vykonávania dobrovoľníckej služby úrad poskytuje UoZ paušálny príspevok vo výške sumy životného minima poskytovaného jednej plnoletej fyzickej osobe na úhradu nevyhnutných výdavkov na stravovanie, ubytovanie a výdavkov na cestovné z miesta jeho trvalého pobytu alebo prechodného pobytu do miesta vykonávania dobrovoľníckej služby. Úrad poskytuje právnickej osobe alebo fyzickej osobe príspevok, ktorý možno použiť na úhradu časti nákladov na osobné ochranné pracovné prostriedky, úrazové poistenie DNO, časti nákladov na pracovné náradie a časti ďalších nákladov, ktoré súvisia s vykonávaním dobrovoľníckej služby a na úhradu časti CCP zamestnanca, ktorý organizuje dobrovoľnícku službu.

V roku 2021 bolo na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby zaradených v rámci § 52a celkom 38 UoZ (o 1 204 UoZ menej ako v roku 2020) a v rámci NP Podpora zamestnanosti 1 576 UoZ, čo je spolu 1 614 UoZ, čo je v porovnaní s rokom 2020 o 372 UoZ viac. Celkový príspevok bol v rámci § 52a čerpaný v sume 131 926 eur (o 2 681 678 eur menej ako v roku 2020) a v rámci NP Podpora zamestnanosti bolo čerpanie finančných prostriedkov 2 002 197 eur, teda spolu vo výške 2 134 123 eur, čo je o 679 481 eur menej ako v roku 2020.

Príspevok na dochádzku za prácou (§ 53)

Príspevok sa poskytuje mesačne na úhradu časti cestovných výdavkov na dochádzku z miesta trvalého pobytu alebo z miesta prechodného pobytu zamestnanca do miesta výkonu zamestnania uvedeného v pracovnej zmluve a späť. Na príspevok je právny nárok.

V roku 2021 poberalo príspevok 9 345 osôb, čo je o 1 954 osôb menej ako v predchádzajúcom roku. Celková suma poskytnutých finančných príspevkov bola 4 157 041 eur, čo je o 981 843 eur menej ako v roku 2020.

Príspevok na podporu mobility za prácou (§ 53a)

Príspevok na podporu mobility za prácou sa poskytuje na úhradu časti výdavkov na bývanie súvisiacich so zmenou pobytu v súvislosti so získaním zamestnania najmenej na šesť mesiacov zamestnancovi, ktorý bol UoZ vedeným v evidencii UoZ najmenej 3 mesiace a ktorý bol vyradený z evidencie UoZ z dôvodu podľa § 36 ods. 1 písm. a), ak o príspevok písomne požiadala najneskôr do 3 mesiacov odo dňa vyradenia z evidencie UoZ. Na príspevok je právny nárok.

V roku 2021 bol príspevok poskytnutý 125 osobám, čo je o 101 osôb menej ako v predchádzajúcom roku. Celková suma poskytnutých príspevkov bola 390 970 eur, čo je o 357 477 eur menej ako v roku 2020.

Príspevok na dopravu do zamestnania (§ 53b)

Príspevok na dopravu do zamestnania môže úrad poskytnúť zamestnávateľovi na základe uzatvorenej dohody, ak zamestnávateľ zabezpečuje každodenne dopravu zamestnancov do zamestnania a späť z dôvodu, že hromadnými dopravnými prostriedkami nie je doprava preukázateľne vykonávaná vôbec, alebo v rozsahu zodpovedajúcom potrebám zamestnávateľa.

V roku 2021 nebol týmto AOTP podporený žiaden zamestnávateľ, z dôvodu pozastavenia uzatvárania nových dohôd na všetky príspevky AOTP, na ktorých poskytnutie nie je právny nárok.

Príspevok na presťahovanie za prácou (§ 53c)

V súvislosti so získaním zamestnania sa príspevok na presťahovanie sa za prácou poskytuje UoZ ako náhrada časti preukázaných výdavkov na presťahovanie a výdavkov súvisiacich so zmenou trvalého pobytu do nového trvalého pobytu na území SR. Na príspevok je právny nárok.

V roku 2021 bol príspevok poskytnutý 90 osobám, čo je o 37 osôb menej ako v roku 2020. Celková suma poskytnutých príspevkov bola 382 267 eur, čo je o 202 857 eur menej ako v predchádzajúcom roku.

Príspevok na vytvorenie nového pracovného miesta (§ 53d)

V roku 2021 bol poskytnutý príspevok na vytvorenie nového pracovného miesta prijímateľom investičnej pomoci v celkovom objeme 1,12 mil. eur, pričom investičná pomoc bola poskytnutá 6-tim oprávneným investorom. Príspevok bol v roku 2021 poskytnutý 1 investorovi v Banskobystrickom samosprávnom kraji, 3 investorom v Prešovskom samosprávnom kraji, 1 investorovi v Košickom samosprávnom kraji a 1 investorovi v Trenčianskom samosprávnom kraji.

Z celkovej poskytnutej regionálnej investičnej pomoci, investorom bola v roku 2021 poskytnutá investičná pomoc vo forme príspevku na vytvorenie nového pracovného miesta vo výške 1,12 mil. eur pre 189 pracovných miest udržaných 1 rok a 163 pracovných miest udržaných 2 roky.

Porovnaním rokov 2020 a 2021 sa poskytnutá investičná pomoc vo forme príspevku na vytvorenie nového pracovného miesta v roku 2021 znížila o 0,50 mil. eur, čo predstavuje pokles poskytnutia investičnej pomoci oproti roku 2020 o 30,86 % z celkovej výšky príspevku na novovytvorené pracovné miesto vyplatenej v roku 2021. Predkladanie žiadostí zo strany investorov na čerpanie príspevku bolo ovplyvnené pandemickou situáciou COVID-19.

Umiestňovací príspevok integračnému podniku (§ 53f)

Umiestňovací príspevok poskytne úrad integračnému podniku, ktorý skončí dohodou pracovný pomer najneskôr do dvoch rokov od vzniku pracovného pomeru so zamestnancom, ktorý bol znevýhodnenou osobou v zmysle § 2 ods. 5 zákona o sociálnej ekonomike a ktorému najneskôr do jedného mesiaca odo dňa skončenia pracovného pomeru v integračnom podniku vznikol pracovný pomer u zamestnávateľa, ktorý nie je integračným podnikom, závislou osobou integračného podniku ani chránenou dielňou (ďalej len „CHD“). Ak pracovný pomer u tohto zamestnávateľa je dohodnutý najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času, integračný podnik je povinný preukázať dohodnutý rozsah týždenného pracovného času. Na príspevok je právny nárok.

V roku 2021 bolo podporených 11 osôb, čo je o 10 osôb viac ako v roku 2020 v celkovej čerpanej sume 16 586 eur, čo v porovnaní s rokom 2020 predstavuje nárast o 13 646 eur.

Vyrovňavacie príspevky integračnému podniku (§ 53g)

Vyrovňavacie príspevky úrad poskytne integračnému podniku na základe uzatvorenej písomnej dohody na mzdové náklady spojené so zamestnávaním znevýhodnených osôb alebo zraniteľných osôb v zmysle zákona o sociálnej ekonomike, dodatočných nákladov spojených so zamestnávaním osôb, ktoré sú znevýhodnenými osobami z dôvodu spočívajúcim v ich zdravotnom stave a náklady vynaložené na pomoc zamestnaným znevýhodneným osobám, okrem osôb, ktoré sú znevýhodnenými osobami z dôvodu spočívajúcim v ich zdravotnom stave. Na príspevky má právny nárok v porovnaní s rokom 2020 o 221 zamestnávateľov viac. V roku 2021 bolo podporených 3 438 osôb, čo oproti roku 2020 predstavuje nárast o 1 784 osôb. Rastúci trend sa prejavil aj vo výrazne vyššej čerpanej sume finančných prostriedkov, ktorá v roku 2021 predstavovala 17 326 151 eur, čo je v porovnaní s rokom 2020 o 11 969 291 eur viac.

Projekty a programy (§ 54)

Za AOTP sú považované aj:

- NP, ktoré schvaľuje MPSVR SR a realizuje ústredie alebo úrad,
- projekty na zlepšenie postavenia UoZ na trhu práce, ktoré schvaľuje MPSVR SR a realizuje ústredie,
- projekty na zlepšenie postavenia UoZ na trhu práce, ktoré schvaľuje ústredie a realizuje úrad,
- projekty na zlepšenie postavenia UoZ alebo ZoZ na trhu práce, ktoré schvaľuje MPSVR SR alebo ústredie a realizuje úrad alebo právnická osoba alebo fyzická osoba,
- projekty na podporu udržania pracovných miest vrátane pracovných miest, na ktorých sa vykonáva alebo prevádzkuje SZČ a na podporu udržania zamestnancov v zamestnaní v súvislosti s vyhlásením mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu a odstránením ich následkov, ktoré schvaľuje MPSVR SR alebo ústredie po schválení podmienok vládou SR a realizuje ústredie alebo úrad,
- pilotné projekty na overenie nových AOTP, ktoré schvaľuje MPSVR SR a realizuje ústredie,
- pilotné projekty alebo pilotné programy na podporu rozvoja regionálnej alebo miestnej zamestnanosti, ktoré schvaľuje ústredie a realizuje úrad,
- projekty a programy na zlepšenie postavenia fyzických osôb na trhu práce prostredníctvom komplexného prístupu pri poskytovaní nástrojov a služieb podporujúcich ich uplatnenie sa na trhu práce, zlepšenie ich zamestnateľnosti a zvýšenie a udržanie ich zamestnanosti, ktoré schvaľuje MPSVR SR a realizuje sprostredkovateľský orgán MPSVR SR.

Projekty a programy sú financované zo zdrojov ESF a spolufinancované zo ŠR SR alebo sú financované zo ŠR SR alebo iných zdrojov.

Centrálne schvaľované projekty

V roku 2021 prostredníctvom centrálne schvaľovaných projektov podľa § 54 ods. 1 písm. c, d, f zákona o službách zamestnanosti, hodnotiacou komisiou ústredia na posudzovanie, hodnotenie a odporúčanie schvaľovania predložených projektov a programov v rámci AOTP, boli schválené 2 projekty. Čerpaná suma na projekty realizované v roku 2021 a na projekty schválené aj v predchádzajúcich rokoch bola celkom 754 100 eur.

Národný projekt „Praxou k zamestnaniu 2“

NP sa začal realizovať v júli 2019 a má byť ukončený v auguste 2023. Cieľom NP je získanie alebo zvýšenie a prehĺbovanie odborných zručností, vedomostí a praktických skúseností mladých ľudí - NEET do 29 rokov veku (mínus jeden deň), ktorí sú vedení v evidencii UoZ najmenej jeden mesiac, formou mentorovaného zapracovania a praxe u zamestnávateľa, ktorý vytvorí pracovné miesto na dobu minimálne 6 mesiacov za účelom umiestnenia mladého človeka a jeho udržania na trhu práce, pričom pracovný pomer mohol byť uzavretý na polovičný alebo plný pracovný úväzok a vytvorené pracovné miesto bolo podporované najviac počas 9 mesiacov.

Dňa 31.10.2020 bolo zastavené záväzkovanie na základe rozhodnutia MPSVR SR – RO OPLZ, znížiť NFP v rámci implementovaných NP v PO2 tak, aby nebola prekročená celková alokácia na PO2.

Vzhľadom na túto skutočnosť v roku 2021 nebol žiaden UoZ zaradený do projektu, ale v sledovanom období ukončilo účasť v tomto projekte 1 140 UoZ, ktorí boli do projektu zaradení v roku 2020. Z nich ostalo na trhu práce

767 UoZ do šiestich mesiacov po ukončení účasti v projekte, čo je 67,28 % úspešnosť a vyčerpaných bolo 6 834 558 eur, čo je o 11 470 663 eur menej ako v roku 2020.

Projekt „Praxou k zamestnaniu 2 v BSK“

Projekt sa začal realizovať na území BSK v decembri 2019 a mal byť ukončený v auguste 2021. Bol financovaný výhradne zo ŠR SR. Jeho cieľom bolo získanie, alebo zvýšenie a prehĺbovanie odborných zručností, vedomostí a praktických skúseností mladých ľudí - NEET do 29 rokov veku (mínus jeden deň), ktorí sú vedení v evidencii UoZ najmenej jeden mesiac, formou mentorovaného zapracovania a praxe u zamestnávateľa, ktorý vytvorí pracovné miesto na dobu minimálne 6 mesiacov za účelom umiestnenia mladého človeka a jeho udržania na trhu práce, pritom pracovný pomer mohol byť uzavretý na polovičný, alebo plný pracovný úväzok a vytvorené pracovné miesto bolo podporované najviac počas 9 mesiacov.

V súvislosti s vyhlásením mimoriadnej situácie a núdzového stavu z dôvodu COVID-19 bolo dňa 1.4.2020 pozastavené MPSVR SR záväzkovanie všetkých neobligatórných nástrojov, vrátane projektu „Praxou k zamestnaniu 2 v BSK“.

V roku 2021 nevykonával mentorované zapracovanie a prax žiaden UoZ a neboli čerpané žiadne finančné prostriedky zo ŠR SR.

Národný projekt „Absolventská prax štartuje zamestnanie“

NP sa začal realizovať v auguste 2015 a bol ukončený v auguste 2021. Cieľom NP bolo zvýšenie zamestnanosti a zamestnateľnosti mladých ľudí na trhu práce a začleňovanie mladých ľudí, najmä tých bez zamestnania, vzdelania, alebo odbornej prípravy a možnosti následného vytvorenia pracovného miesta pre mladého človeka u zamestnávateľa, u ktorého vykonával absolventskú prax. Cieľovou skupinou boli NEET do 29 rokov, ktorí v čase vstupu do projektu spĺňali definíciu absolventa školy v zmysle zákona o službách zamestnanosti: občania mladší ako 26 rokov veku, ktorí ukončili príslušným stupňom vzdelania sústavnú prípravu na povolanie v dennej forme štúdia pred menej ako dvomi rokmi a od jej ukončenia nemali pravidelne platené zamestnanie. Sú vedení v evidencii UoZ na úradoch v oprávnenom území projektu. Projekt sa realizoval prostredníctvom dvoch hlavných aktivít ako AOTP podľa § 51 a § 54 zákona o službách zamestnanosti.

Hlavná aktivita č. 1

Poskytovanie finančného paušálneho príspevku na vykonávanie absolventskej praxe podľa § 51 zákona o službách zamestnanosti. Absolventská prax sa vykonávala najmenej tri mesiace a najviac šesť mesiacov, bez možnosti jej predĺženia a opakovaného vykonávania v rozsahu 20 hodín týždenne. Po skončení absolventskej praxe vydal zamestnávateľ absolventovi školy potvrdenie o vykonaní absolventskej praxe.

V roku 2021 do hlavnej aktivity č. 1 NP „Absolventská prax štartuje zamestnanie“ nebol zaradený žiaden absolvent školy, čo bolo spôsobené skutočnosťou, že jej záväzkovanie bolo zastavené 31.10.2020 na základe rozhodnutia MPSVR SR – RO OPLZ, znížiť NFP v rámci implementovaných NP v PO2 tak, aby nebola prekročená celková alokácia na PO2.

V roku 2021 ukončilo hlavnú aktivitu č. 1 – absolventskú prax v rámci predmetného projektu 1 158 absolventov škôl, ktorí boli zaradení na hlavnú aktivitu č. 1 ešte v roku 2020, pričom z nich sa na trhu práce umiestnilo do 6 mesiacov po ukončení vykonávania absolventskej praxe 667 absolventov škôl, čo je 57,59 % úspešnosť. Vyčerpaných bolo 448 611 eur, čo je o 1 065 071 eur menej ako v roku 2020.

Hlavná aktivita č. 2

Poskytovanie finančného príspevku zamestnávateľovi, ktorý prijal do pracovného pomeru UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny bez zbytočného odkladu, najneskôr do 30 kalendárnych dní od ukončenia vykonávania absolventskej praxe (ak sa s úradom nedohodne inak) v zmysle § 51 zákona o službách zamestnanosti, ktorú u daného zamestnávateľa vykonával. Zamestnávateľ sa zaviazal vytvoriť pracovné miesto na plný pracovný úväzok na dobu minimálne 9 mesiacov. Pritom po dobu najviac 6 mesiacov bolo toto pracovné miesto podporované finančným príspevkom. Následne bol zamestnávateľ povinný udržať toto pracovné miesto počas ďalších 3 mesiacov. Záväzkovanie hlavnej aktivity č. 2 bolo ukončené 28.2.2020 v zmysle harmonogramu hlavnej aktivity č. 2 projektu.

V roku 2021 do hlavnej aktivity č. 2 nebol zaradený žiaden UoZ a v rámci nej neboli čerpané žiadne finančné prostriedky.

Národný projekt „Úspešne na trhu práce“

NP sa začal realizovať v decembri 2015 a má byť ukončený v decembri 2022. Cieľom NP bolo zlepšenie postavenia mladých ľudí do 29 rokov na trhu práce, zvýšenie ich zamestnateľnosti a zamestnanosti. Cieľovou skupinou boli NEET do 25 rokov (25 rokov mínus 1 deň) vedení v evidencii UoZ minimálne 3 mesiace a NEET do 29 rokov (29 rokov mínus 1 deň) vedení v evidencii UoZ minimálne 6 mesiacov, s dôrazom na DNO (v zmysle Záruky pre mladých ľudí v SR). Projekt sa realizuje prostredníctvom dvoch hlavných aktivít, ako AOTP podľa § 51a a § 54 zákona o službách zamestnanosti.

Hlavná aktivita č. 1

Poskytovanie finančného príspevku na podporu vytvárania a následného udržania pracovných miest pre mladých UoZ, ktorí pred prijatím na vytvorené pracovné miesto nemali svoje prvé pravidelne platené zamestnanie, to znamená, že nikdy nezískali pravidelne platené zamestnanie, ktoré trvalo najmenej šesť po sebe nasledujúcich mesiacov. Ak je pracovný pomer dohodnutý v rozsahu najmenej polovice ustanoveného týždenného pracovného času a ak zamestnávateľ o príspevok písomne požiada. Finančný príspevok sa neposkytoval na zamestnávanie UoZ, na ktorého zamestnávanie bol na to isté obdobie poskytnutý finančný príspevok podľa § 50, § 50j, § 56a alebo § 60.

Záväzkovanie v rámci predmetného projektu bolo zastavené 31. 10. 2020 na základe rozhodnutia MPSVR SR – RO OPLZ znížiť NFP v rámci implementovaných NP v PO2 tak, aby nebola prekročená celková alokácia na PO2. Ale keďže projekt má byť ukončený až v decembri 2022, tak do hlavnej aktivity č. 1 bolo v roku 2021 zaradených 51 UoZ, čo je o 286 UoZ menej ako v roku 2020, ktorých dohody boli zazáväzkované do 31.10.2020 (išlo väčšinou o preobsadenie pracovných miest vytvorených v roku 2020). V sledovanom období skončilo hlavnú aktivitu č. 1 308 UoZ, z ktorých do 6 mesiacov po ukončení hlavnej aktivity č. 1 zostalo na trhu práce 229 UoZ, čo je 74,35 % úspešnosť. V rámci hlavnej aktivity č. 1 bolo v hodnotenom roku vyčerpaných 1 322 516 eur, čo je o 1 259 408 eur menej ako v roku 2020 .

Hlavná aktivita č. 2

Poskytovanie finančného príspevku na podporu vytvorenia pracovného miesta prostredníctvom samozamestnania mladých ľudí, ktorí si vytvorili pracovné miesto, na ktorom budú prevádzkovať SZČ najmenej 2 roky.

V roku 2021 do hlavnej aktivity č. 2 nebol zaradený žiaden UoZ a 355 UoZ (ktorí boli na hlavnú aktivitu č. 2 zaradení v roku 2020) ukončilo v sledovanom roku aktivitu č. 1.. V rámci predmetnej hlavnej aktivity bolo v sledovanom roku vyčerpaných 202 327 eur, čo je o 488 272 eur menej ako v roku 2020.

Národný projekt „Zapojenie nezamestnaných do obnovy kultúrneho dedičstva 2“

Cieľom NP bolo zlepšiť postavenie UoZ a znevýhodnených UoZ na trhu práce. Zvýšiť ich zamestnanosť, znížiť dlhodobú nezamestnanosť a podporiť rozvoj miestnej a regionálnej zamestnanosti poskytovaním finančných príspevkov oprávneným zamestnávateľom na podporu vytvorenia krátkodobých pracovných miest pre nezamestnaných v širšej oblasti obnovy kultúrneho dedičstva. Projekt podporoval vytváranie krátkodobých pracovných miest pre UoZ a znevýhodnených UoZ. Do projektu obnovy kultúrneho dedičstva sa v roku 2021 zapojilo 39 zamestnávateľských subjektov v rámci pôsobnosti 22 úradov. V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa zvýšil počet zamestnávateľských subjektov o 5. Do projektu sa mohli zapojiť len subjekty, ktorým bola schválená dotácia z Ministerstva kultúry SR v rámci výzvy z programu Obnovme si svoj dom, podprogram 1.4 „Obnova historických parkov a architektonických areálov v kritickom stavebno-technickom stave“. Počas realizácie NP nezamestnaní získavali pracovné návyky a skúsenosti z oblasti historického murárstva, kovárstva, tesárstva a archeológie.

V roku 2021 na obnovu kultúrnych pamiatok zamestnávateľa vytvorili 235 PM pre UoZ, čo je o 302 PM menej ako v roku 2020. Na vytvorené PM bolo v roku 2021 zaradených 253 UoZ, čo je o 402 zaradených menej ako v minulom roku. Čerpanie finančných prostriedkov v roku 2021 bolo vo výške 922 154 eur, čo je o 2 351 099 eur menej ako v roku 2020.

Národný projekt „Cesta na trh práce 2“

Cieľom NP je zlepšenie postavenia UoZ na trhu práce, zvýšenie zamestnateľnosti a zamestnanosti UoZ a znevýhodnených UoZ podporou vytvárania pracovných miest, zníženie nezamestnanosti, osobitne dlhodobej nezamestnanosti, podpora rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti v najmenej rozvinutých okresoch s vysokou mierou evidovanej nezamestnanosti. V rámci projektu je možné poskytnúť finančný príspevok

v okresoch: Banskobystrický kraj - okresy Lučenec, Rimavská Sobota, Poltár, Revúca, Veľký Krtíš, Košický kraj – okresy Rožňava, Sobrance, Trebišov, Gelnica, Košice-okolie, Michalovce Prešovský kraj - okresy Kežmarok, Sabinov, Svidník, Vranov nad Topľou, Bardejov, Medzilaborce, Snina, Levoča, Stropkov. K 31.12. 2020 bol zo zoznamu najmenej rozvinutých okresov vyradený okres Veľký Krtíš.

Začiatok realizácie NP je 06/2018.

V rámci navrhovaného NP Cesta na trh práce 2 sa realizovali tri opatrenia, a to:

Opatrenie č. 1 Podpora vytvárania pracovných miest pre UoZ

V rámci opatrenia ide o poskytovanie finančného príspevku zamestnávateľovi, ktorý prijme do pracovného pomeru UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny, ak pracovný pomer je dohodnutý v rozsahu najmenej polovice ustanoveného týždenného pracovného času: na dobu určitú, minimálne na 20 mesiacov alebo na neurčitý čas s podmienkou zamestnávania po dobu minimálne 20 mesiacov.

Do opatrenia č. 1 nebol v roku 2021 zaradený žiaden UoZ, pretože v tomto opatrení č. 1 bolo 15. 10. 2019 ukončené vytváranie záväzkov.

Opatrenie č. 2 Podpora vytvárania pracovných miest u verejných zamestnávateľov

V rámci opatrenia ide o poskytovanie finančného príspevku zamestnávateľovi, ktorý prijme do pracovného pomeru UoZ, najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času na dobu určitú (3 až 12 mesiacov) alebo neurčitú. Povinná doba trvania pracovného miesta je najmenej 3 mesiace. Finančný príspevok sa poskytuje v závislosti od dohodnutej doby trvania pracovného pomeru, najviac počas 12 mesiacov.

Do opatrenia č. 2 nebol v roku 2021 zaradený žiaden UoZ, pretože v tomto opatrení č. 2 bolo 15. 10. 2019 ukončené vytváranie záväzkov.

Opatrenie č. 3 Poskytovanie príspevku na samostatne zárobkovú činnosť

V rámci opatrenia ide o poskytovanie finančného príspevku na samozamestnanie UoZ, ktorí budú ako SZČO prevádzkovať SZČ v rôznych odvetviach. Pracovné miesto na samozamestnanie môže UoZ vytvoriť aj v odvetví poľnohospodárskej prvovýroby. Za vytvorenie pracovného miesta sa považuje začatie vykonávania SZČ a jej nepretržité vykonávanie najmenej dva roky.

V roku 2021 bolo do tejto aktivity zaradených iba 74 UoZ, čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 1 092 278 eur, a to z dôvodu, že 31. 3. 2021 bolo ukončené záväzkovanie na opatrenie č. 3.

Národný projekt „Cesta na trh práce 3“

Cieľom NP je zlepšenie postavenia UoZ na trhu práce, zvýšenie zamestnateľnosti a zamestnanosti UoZ a znevýhodnených UoZ podporou vytvárania pracovných miest, zníženie nezamestnanosti, osobitne dlhodobej nezamestnanosti, podpora rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti v najmenej rozvinutých okresoch s vysokou mierou evidovanej nezamestnanosti.

V rámci projektu je možné poskytnúť finančný príspevok v okresoch : Banskobystrický kraj - okresy Lučenec, Rimavská Sobota, Poltár, Revúca, Veľký Krtíš, Košický kraj – okresy Rožňava, Sobrance, Trebišov, Gelnica, Košice-okolie, Michalovce Prešovský kraj - okresy Kežmarok, Sabinov, Svidník, Vranov nad Topľou, Bardejov, Medzilaborce, Snina, Levoča, Stropkov.

K 31. 12. 2020 bol okres Veľký Krtíš vyradený zo zoznamu najmenej rozvinutých okresov. Začiatok realizácie NP bol v novembri 2019. V rámci NP Cesta na trh práce 3 sa realizujú tri opatrenia:

Opatrenie č. 1 Podpora vytvárania pracovných miest pre UoZ

V rámci opatrenia ide o poskytovanie finančného príspevku zamestnávateľovi, ktorý prijme do pracovného pomeru UoZ, najmä znevýhodneného UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny na dobu určitú minimálne 17 mesiacov, na dobu neurčitú minimálne 20 mesiacov. Zamestnávateľovi sa finančný príspevok poskytuje najdlhšie po dobu 12/15 mesiacov, v závislosti od uzatvorenia pracovného pomeru na dobu určitú/neurčitú.

V roku 2021 bolo do tejto aktivity zaradených 1 437 UoZ, (čo je o 182 menej v porovnaní s rokom 2020) a čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 8 480 426 eur.

Dňom 31.10. 2021 bolo ukončené záväzkovanie na opatrenie č. 1.

Opatrenie č. 2 Podpora vytvárania pracovných miest u verejných zamestnávateľov

V rámci opatrenia ide o poskytovanie finančného príspevku verejnému zamestnávateľovi na podporu vytvorenia pracovného miesta počas 3 až 9 mesiacov pri uzatvorení pracovného pomeru na dobu určitú a dobu

3 až 12 mesiacov pri uzatvorení pracovného pomeru na dobu neurčitú. Za vytvorenie pracovného miesta sa považuje uzatvorenie pracovného miesta minimálne na dobu 3 mesiace.

V roku 2021 bolo do tejto aktivity zaradených 511 UoZ, čo je v porovnaní s rokom 2020 o 859 UoZ menej. V roku 2021 bolo čerpanie finančných prostriedkov vo výške 2 154 354 eur.

Opatrenie č. 3 Poskytovanie finančného príspevku na dochádzanie za prácou

V rámci opatrenia ide o poskytovanie finančného príspevku žiadateľovi, ktorý bol UoZ/ZUoZ a ktorý bol vyradený z evidencie UoZ z dôvodu uvedeného v § 36 ods. 1 písm. a) zákona o službách zamestnanosti na úhradu časti cestovných výdavkov na dochádzanie za prácou a ktorý dochádza z miesta trvalého pobytu alebo z miesta prechodného pobytu do miesta výkonu zamestnania uvedeného v pracovnej zmluve. Finančný príspevok sa poskytuje najviac po dobu 12 po sebe nasledujúcich mesiacov.

V roku 2021 bolo do tejto aktivity zaradených 4 581 UoZ, čo je v porovnaní s rokom 2020 o 373 UoZ menej. V roku 2021 bolo čerpanie finančných prostriedkov vo výške 2 957 144 eur.

Národný projekt "Podpora individualizovaného poradenstva pre dlhodobo nezamestnaných UoZ"

V rámci oboch aktivít tohto NP sú dlhodobo nezamestnaným UoZ (ďalej len „DN UoZ“) poskytované projektové OPS.

Aktivita č. 1 Bilancia kompetencií pre DN UoZ bol poradenský program realizovaný prostredníctvom externých dodávateľov vybraných v zmysle zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní. Aktivita bola určená pre DN UoZ, ktorí nemali predstavu o svojom uplatnení sa na trhu práce alebo ktorí z objektívnych dôvodov potrebovali zmeniť svoje pracovné zameranie a potrebovali k tomu poradenskú podporu formou bilancie kompetencií. Bilancia kompetencií bola obsahovo zameraná na pomoc pri hľadaní profesijného smerovania a pri získavaní zručností pre riadenie vlastnej kariéry.

OPS poskytované v rámci tejto aktivity predstavovalo 10 stretnutí v rozsahu 38 hodín na jedného DN UoZ.

Po splnení stanovených podmienok DN UoZ mohol získať paušálny príspevok na úhradu časti výdavkov súvisiacich s účasťou na poradenskom procese (cestovné, stravné a pod.) vo výške 4,64 eura za každý jeden deň účasti. Maximálna výška paušálneho príspevku v prípade absolvovania poradenského programu v plnom rozsahu bola 46,40 eur.

V roku 2021 neboli do aktivity č. 1 z dôvodu protipandemických opatrení zaradení žiadni DN UoZ. Za rok 2021 neboli v rámci realizácie tejto aktivity vyplatené žiadne finančné prostriedky.

Realizácia aktivity č. 1 tohto projektu bola ukončená k 31. 7. 2021.

Aktivita č. 2 Podpora individualizovaného poradenstva pre DN UoZ bol poradenský program realizovaný internými odbornými poradcami úradov a bol zameraný na podporu ťažko umiestniteľných DN UoZ pri nachádzaní pracovného uplatnenia prostredníctvom individuálnych a skupinových poradenských aktivít. Tieto aktivity boli obsahovo zamerané najmä na analýzu a komplexné zhodnotenie celkového potenciálu DN UoZ z hľadiska uplatniteľnosti na trhu práce, identifikácie bariér, stanovenia opatrení na zvýšenie možností uplatnenia sa na trhu práce, mobilizácie individuálnych zdrojov a posilnenia motivácie k proaktívnemu prístupu k riešeniu dlhodobej nezamestnanosti.

OPS poskytované v rámci tejto aktivity predstavovali 14 -15 stretnutí v rozsahu 41 - 45 hodín na jedného DN UoZ. Po splnení stanovených podmienok mohol DN UoZ získať paušálny príspevok na úhradu časti výdavkov súvisiacich s účasťou na poradenskom programe (cestovné, stravné a pod.) vo výške 4,64 eura za každý jeden deň účasti. Maximálna výška paušálneho príspevku v prípade absolvovania poradenského programu v plnom rozsahu bola 69,60 eur.

V roku 2021 neboli do aktivity č. 2 z dôvodu protipandemických opatrení zaradení žiadni DN UoZ.

Za rok 2021 bolo v rámci realizácie tejto aktivity vyplatených 14 eur na paušálny príspevok pre UoZ na úhradu časti výdavkov súvisiacich s účasťou UoZ na poradenskom programe realizovanom ešte v roku 2020.

Realizácia aktivity č. 2 tohto projektu bola ukončená k 31. 7. 2021.

Národný projekt „Podpora integračných podnikov“

Projekt Podpora integračných podnikov je zameraný na zlepšenie pracovnej integrácie znevýhodnených a zraniteľných osôb a ich následné udržanie na pracovnom trhu prostredníctvom nových AOTP v zmysle schválenej legislatívy o sociálnej ekonomike. Integračný podnik je typovo vymedzeným registrovaným sociálnym podnikom, ktorého dosahovanie pozitívneho sociálneho vplyvu spočíva v zamestnávaní znevýhodnených osôb, značne znevýhodnených alebo zraniteľných osôb, to znamená, že ako zamestnanci v nich budú získavať pracovné návyky,

odborné zručnosti či skúsenosti a taktiež si budú hľadať s pomocou integračného podniku trvalé zamestnanie na otvorenom trhu práce, čo by malo byť pre nich jednoduchšie vzhľadom na získané pracovné skúsenosti.

Opatrenie č.1 Poskytovanie umiestňovacieho príspevku integračnému podniku podľa §53f zákona o službách zamestnanosti

Do tohto opatrenia bolo v roku 2021 zaradených 7 integračných podnikov, v rámci ktorých bolo podporených celkovo 11 osôb sumou 16 586 eur.

Opatrenie č. 2 Poskytovanie vyrovnávacích príspevkov integračnému podniku podľa §53g zákona o službách zamestnanosti

Do opatrenia č. 2 bolo v roku 2021 zaradených 397 (o 204 viac ako v roku 2020) integračných podnikov a podporených bolo 3 290 osôb (o 1 714 viac ako v roku 2020). Čerpaná suma finančných prostriedkov vzrástla na 16 574 076 eur, čo oproti roku 2020 predstavuje nárast o 11 427 075 eur.

Národný projekt "Investičná pomoc pre sociálne podniky - nenávratná zložka"

Cieľom NP je podpora registrovaných sociálnych podnikov (ďalej len „RSP“) formou poskytnutia nenávratného finančného príspevku v synergii s návratnou pomocou formou finančného nástroja alebo inej formy návratného financovania (v súlade s ustanovením § 17 ods. 3 zákona o sociálnej ekonomike) s cieľom zlepšiť prístup k zamestnaniu a posilniť zamestnanosť prostredníctvom podpory subjektov sociálnej ekonomiky vo väzbe na potreby trhu. Cieľovými skupinami NP sú zamestnávateľ (registrovaný sociálny podnik podľa § 11 zákona o sociálnej ekonomike), zamestnanec, UoZ a neaktívna osoba. Oprávneným žiadateľom je v zmysle § 11 zákona o sociálnej ekonomike integračný podnik, sociálny podnik bývania a všeobecný registrovaný sociálny podnik. V rámci NP možno poskytnúť investičnú pomoc vo všetkých samosprávnych krajoch okrem BSK.

Hlavnou aktivitou NP je podpora subjektov sociálnej ekonomiky s cieľom posilniť zamestnanosť prostredníctvom investičnej pomoci pre registrované sociálne podniky. Aktivita sa realizuje prostredníctvom AOTP podľa § 54 ods. 1 písm. a) zákona o službách zamestnanosti a zároveň prostredníctvom investičnej pomoci pre RSP podľa §§ 17 ods. 1 písm. d) a 25 ods. 4 zákona o sociálnej ekonomike (formou poskytnutia NFP). Podmienkou na získanie investičnej pomoci vo forme NFP podľa § 17 ods. 1 písm. d) zákona o sociálnej ekonomike je schválenie investičnej pomoci vo forme finančného nástroja podľa § 17 ods. 1 písm. a) alebo písm. b) zákona o sociálnej ekonomike vo výške najmenej 20 % z celkovej výšky nákladov schváleného investičného zámeru alebo inej formy financovania, ktorá je spojená s povinnosťou vrátiť poskytnuté finančné prostriedky vo výške najmenej 10 % z celkovej výšky nákladov investičného zámeru na ten istý účel použitia investičnej pomoci.

Investičná pomoc formou NFP je poskytovaná RSP prostredníctvom **štyroch opatrení**, ktoré sú rozdelené podľa Nariadenia Komisie EÚ č. 651/2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článkov 107 a 108 zmluvy o založení EÚ (vykonávané prostredníctvom Schémy štátnej pomoci na podporu podnikov v širšom priestore sociálnej ekonomiky SA.63532 v znení dodatkov č. 1 a č. 2) alebo podľa pravidiel pomoci de minimis (Schéma pomoci de minimis na podporu zamestnanosti č. 16/2014 v znení neskorších dodatkov) nasledovne:

Opatrenie č. 1 Investičná pomoc pre malé stredné podniky (ďalej len „MSP“) v zmysle článku 17 Nariadenia o skupinových výnimkách (okrem začínajúcich podnikov) - skončenie prijímania žiadostí o poskytnutie investičnej pomoci bolo 31. 7. 2021. V rámci toho opatrenia bola v roku 2021 predložená a schválená 1 žiadosť.

Opatrenie č. 2 Pomoc pre začínajúce podniky v zmysle článku 22 Nariadenia komisie (EÚ) č. 651/2014 - skončenie prijímania žiadostí o poskytnutie investičnej pomoci bolo 31. 1. 2022. V rámci tohto opatrenia boli v roku 2021 schválené 4 žiadosti a dohodnuté 4 PM v čerpanej sume 23 220 eur.

Opatrenie č. 3 Regionálna investičná pomoc v zmysle článku 14 Nariadenia komisie (EÚ) č. 651/2014 - skončenie prijímania žiadostí o poskytnutie investičnej pomoci bolo 31. 7. 2021. V rámci toho opatrenia nebola v roku 2021 predložená žiadna žiadosť.

Opatrenie č. 4 Pomoc pre RSP podľa pravidiel minimálnej pomoci v rámci schémy pomoci de minimis na podporu zamestnanosti č. 16/2014 v znení neskorších dodatkov - skončenie prijímania žiadostí o poskytnutie investičnej pomoci bolo 31. 1. 2022. V rámci opatrenia bolo v roku 2021 schválených 22 žiadostí a podporených 86 pracovných miest v čerpanej sume 407 356 eur.

Celkovo bolo v rámci projektu v roku 2021 schválených 27 žiadostí v celkovej čerpanej sume 430 576 eur.

Národný projekt „Reštart pre mladých UoZ 2“

Cieľom NP bolo zlepšenie postavenia mladých ľudí do 29 rokov (29 rokov mínus jeden deň) na trhu práce, zvýšenie ich zamestnateľnosti, zamestnanosti, podpora rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti vo vybraných regiónoch prostredníctvom podpory motivácie a aktivácie mladých ľudí do 29 rokov hľadať si zamestnanie. Cieľovou skupinou boli UoZ (NEET) vo veku do 29 rokov (29 rokov mínus jeden deň). Tento NP sa realizuje od augusta 2018. V rámci NP išlo o poskytovanie finančného príspevku aktívnym mladým UoZ, ktorí si nájdu zamestnanie a budú vyradení z evidencie UoZ z dôvodu vzniku pracovného pomeru a preukázaného nástupu do zamestnania. Finančný príspevok sa poskytoval mesačne, počas obdobia 1 až 12 mesiacov, na základe uzatvorenej dohody medzi zamestnancom (predtým mladý UoZ) a úradom. MPSVR SR projekt pozastavilo dňom 1.4.2020 v súvislosti s vyhlásením mimoriadnej pandemickej situácie COVID-19 a 3. 8. 2020 bol projekt opätovne spustený. Dňa 31. 10. 2020 bolo opätovne zastavené vytváranie záväzkov projektu na základe rozhodnutia MPSVR SR – RO OPL'Z, znížiť NFP v rámci implementovaných NP v PO2 tak, aby nebola prekročená celková alokácia na PO2. To ovplyvnilo aj štatistické ukazovatele počtu zaradených UoZ v rámci predmetného projektu a s tým aj súvisiacu výšku vyčerpaných finančných prostriedkov.

V rámci tohto opatrenia bolo v roku 2021 podporených 87 UoZ /zamestnancov. V roku 2021 bolo v rámci projektu vyčerpaných 981 243 eur, čo je v porovnaní s rokom 2020 o 8 425 143 eur menej.

Národný projekt „Zosúladenie rodinného a pracovného života“

Zamestnanosť žien úzko súvisí s rozdelením pracovných a rodinných povinností medzi ženami a mužmi. Ženy, ktoré majú deti, zvyčajne pracujú menej v platenom zamestnaní, pričom trávajú viac času plnením neplatených povinností starostlivosti o deti, zatiaľ čo muži majú na platených pozíciách sklon pracovať vo väčšom rozsahu.

V súvislosti s uvedeným, ústredie začalo realizovať NP Zosúladenie rodinného a pracovného života, ktorého cieľom je zlepšenie podmienok pre zosúladenie rodinného a pracovného života a zvýšenie zamestnanosti osôb s rodičovskými povinnosťami. Cieľovou skupinou sú UoZ s rodičovskými povinnosťami, resp. UoZ s dôrazom na osoby s problémami pri zosúladení pracovného a rodinného života, ktorí sú vedení v evidencii UoZ najmenej 3 mesiace a zároveň spĺňajú aspoň jednu z nasledujúcich podmienok:

- UoZ - žena s rodičovskými povinnosťami, ktorá sa stará o deti vo veku do 6 rokov (vrátane),
- UoZ - ktorý žije ako osamelá dospelá osoba s jednou alebo viacerými osobami odkázanými na jeho starostlivosť alebo starajúci sa aspoň o jedno dieťa pred skončením povinnej školskej dochádzky (§ 8 ods. 1 písm. g) zákona o službách zamestnanosti).

V roku 2021 bolo do projektu zapojených 27 UoZ, čo je oproti roku 2020 menej o 667 UoZ a finančné prostriedky sa vyčerпали vo výške 1 749 654 eur, čo je o 4 223 797 eur menej ako v roku 2020. Dňom 1. 4. 2020 bolo MPSVR SR pozastavené záväzkovanie z dôvodu COVID-19. Dňa 1. 11. 2021 bol NP opätovne spustený.

Projekt „Pracuj, zmeň svoj život“

Cieľom projektu je zvýšiť zamestnateľnosť a zamestnanosť UoZ podporou vytvárania pracovných miest v oblasti sociálnych služieb, ako aj prostredníctvom samozamestnania. Cieľovou skupinou sú UoZ podľa § 6 zákona o službách zamestnanosti, vedení v evidencii UoZ najmenej 1 mesiac. Oprávneným územím je celé územie SR. Projekt sa realizuje prostredníctvom troch aktivít. V rámci uzatvorených zmlúv so zamestnávateľmi v predchádzajúcom roku bolo v roku 2021 dočerpaných 20 158 eur.

Aktivita č. 1 Podpora SZČO

V rámci aktivity č. 1 bol finančný príspevok poskytovaný na samozamestnanie UoZ, ktorí ako SZČO začali prevádzkovať SZČ v rôznych odvetviach. Pracovné miesto na samozamestnanie mohli UoZ vytvoriť aj v odvetví poľnohospodárskej prvovýroby. Za vytvorenie pracovného miesta sa považuje začatie vykonávania SZČ a jej nepretržité vykonávanie najmenej dva roky. V tejto aktivite museli byť do 4. 12. 2020 podané všetky žiadosti a do konca roka 2020 boli poskytnuté príspevky zo strany úradov.

V rámci uvedenej aktivity bolo v roku 2020 spolu 2 642 dohodnutých PM, čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 14 713 239 eur. Z tohto počtu bolo 600 príjemcov príspevkov zaradených v roku 2021, pričom finančné prostriedky na začatie prevádzkovania alebo vykonávania SZČ im boli vyplatené zálohovou platbou do 31. 12. 2020.

Aktivita č. 2 Podpora zamestnávania prostredníctvom poskytovateľov sociálnych služieb

V rámci aktivity č. 2 bol finančný príspevok poskytnutý zamestnávateľovi, ktorý prijal do pracovného pomeru UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny, vedeného v evidencii UoZ najmenej 1 mesiac. Finančný príspevok sa poskytoval jednorazovo na obdobie 9 mesiacov.

V tejto aktivite museli byť do 4. 12. 2020 podané všetky žiadosti a do konca roka 2020 poskytnuté príspevky zo strany úradov, z toho dôvodu sa v roku 2021 nečerpali žiadne finančné prostriedky. V roku 2021 bolo v rámci aktivity zaradených 716 UoZ.

Aktivita č. 3 Podpora zamestnávania UoZ

Cieľom Aktivity č. 3 je podpora vytvárania pracovných miest pre UoZ v rôznych odvetviach, zlepšiť postavenie UoZ na trhu práce a zvýšiť zamestnanosť podporou vytvárania pracovných miest.

V tejto aktivite museli byť do 4. 12. 2020 podané všetky žiadosti a do konca roka 2020 poskytnuté príspevky zo strany úradov. V roku 2021 bolo do aktivity zaradených 1 373 UoZ.

Aktivita č. 3 bola realizovaná prostredníctvom dvoch opatrení:

Opatrenie č. 1

V roku 2021 bolo do Opatrenia č. 1 zaradených 247 UoZ. V rámci opatrenia ide o poskytovanie finančného príspevku zamestnávateľovi, ktorý prijme do pracovného pomeru UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny, ak pracovný pomer je dohodnutý v rozsahu najmenej polovice ustanoveného týždenného pracovného času: na dobu určitú, minimálne 6 mesiacov, bez povinnosti udržania pracovného miesta.

Opatrenie č. 2

V rámci opatrenia ide o poskytovanie finančného príspevku zamestnávateľovi, ktorý prijme do pracovného pomeru UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny, ak pracovný pomer je dohodnutý v rozsahu najmenej polovice ustanoveného týždenného pracovného času na dobu určitú, minimálne 9 mesiacov s povinnosťou udržať pracovné miesto 3 mesiace. V rámci Opatrenia č. 2 bolo v roku 2021 zaradených 1 126 UoZ.

„Projekt na podporu zamestnávania UoZ v odvetví poľnohospodárstva“

Cieľom projektu bola podpora vytvárania pracovných miest pre UoZ, najmä DN UoZ a UoZ bez vzdelania a s nízkym vzdelaním v odvetví poľnohospodárstva. Hlavnou aktivitou projektu bolo poskytnúť príspevok zamestnávateľovi na úhradu preddavkov na poistné na povinné verejné zdravotné poistenie, poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie platených zamestnávateľom a zamestnancom. V rámci projektu išlo o poskytnutie finančného príspevku zamestnávateľovi, ktorý prijal do pracovného pomeru UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny. Príspevok sa poskytoval mesačne, najdlhšie po dobu 6 mesiacov.

V roku 2021 bolo zaradených 65 UoZ.

Národný projekt „Podpora zamestnanosti“

Cieľom NP je podpora mobility pre občanov, ktorí boli UoZ a ktorí si našli zamestnanie, ako i zvyšovanie zamestnatelnosti znevýhodnených UoZ, podpora udržiavania pracovných návykov, aktivácia znevýhodnených UoZ, podpora dobrovoľníckej činnosti a rozvoj miestnej a regionálnej zamestnanosti.

NP sa realizuje prostredníctvom dvoch aktivít:

Aktivita č. 1 Podpora znevýhodnených UoZ k uplatneniu sa na trhu práce - prostredníctvom poskytovania štyroch typov príspevkov určených na stimuláciu záujmu zamestnávateľov o zamestnávanie ZUoZ nasledovne:

- Príspevok na podporu zamestnávania znevýhodnených UoZ
- Príspevok na podporu rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti
- Príspevok na aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj
- Príspevok na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby

Príspevok na podporu zamestnávania znevýhodnených UoZ

Úrad môže poskytnúť príspevok na podporu zamestnávania znevýhodneného UoZ zamestnávateľovi, ktorý na vytvorené pracovné miesto prijme do pracovného pomeru znevýhodneného UoZ vedeného v evidencii UoZ najmenej 3 mesiace, ak pracovný pomer je dohodnutý najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času a ak o príspevok písomne požiada. Príspevok sa poskytuje na úhradu časti CCP zamestnanca, najdlhšie počas 12 kalendárnych mesiacov; na znevýhodneného UoZ vedeného v evidencii UoZ najmenej 24

mesiacov sa príspevok poskytuje najdlhšie počas 24 kalendárnych mesiacov. Zamestnávateľ je povinný zachovať vytvorené PM najmenej v rozsahu zodpovedajúcom polovici dohodnutého obdobia poskytovania príspevku.

V súvislosti s vyhlásením mimoriadnej situácie a núdzového stavu z dôvodu COVID-19 bolo dňom 1. 4. 2020 MPSVR SR zastavené záväzkovanie. V roku 2021 týmto príspevkom neboli podporení žiadni zamestnanci a nečerpali sa finančné prostriedky.

Príspevok na podporu rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti

Úrad môže poskytnúť príspevok zamestnávateľovi, ktorý na vytvorené pracovné miesto prijme do pracovného pomeru na určitú dobu znevýhodneného UoZ, ktorým je občan starší ako 50 rokov veku alebo občan, ktorý dosiahol vzdelanie nižšie ako stredné odborné vzdelanie, vedený v evidencii UoZ najmenej 3 mesiace, alebo občan vedený v evidencii UoZ najmenej 12 po sebe nasledujúcich mesiacov, ak je pracovný pomer dohodnutý najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času. Príspevok možno poskytnúť iba zamestnávateľovi, ktorým je obec, samosprávny kraj alebo právnická osoba, ktorej zakladateľom alebo zriaďovateľom je obec alebo samosprávny kraj. Príspevok sa poskytuje najviac počas deviatich kalendárnych mesiacov, bez možnosti jeho opakovaného poskytovania na zamestnávanie toho istého zamestnanca počas obdobia dvoch rokov bezprostredne nasledujúcich po skončení pracovného pomeru.

V súvislosti s vyhlásením mimoriadnej situácie a núdzového stavu z dôvodu COVID-19 bolo dňom 1. 4. 2020 MPSVR SR pozastavené záväzkovanie. V roku 2020 až do konca mája 2021 týmto príspevkom neboli podporení žiadni zamestnanci a nečerpali sa finančné prostriedky. Od 1. 6. 2021 bolo povolené opätovné vytváranie záväzkov, finančný príspevok bol poskytnutý 1 294 UoZ v celkovej výške 2 376 764 eur.

Príspevok na aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj

V rámci uvedeného projektu sa poskytuje na základe uzatvorenej písomnej dohody medzi úradom a obcou, alebo medzi úradom a samosprávnym krajom na úhradu časti nákladov, ktoré súvisia s vykonávaním menších obecných služieb pre obec, alebo menších služieb pre samosprávny kraj. V roku 2021 bolo na aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec, alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj umiestnených v rámci uvedeného projektu 4 983 DN UoZ, poberateľov dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke, ktorí vykonávali aktivačnú činnosť v rozsahu najviac 20 hodín týždenne nepretržite, najviac počas šiestich kalendárnych mesiacov s možnosťou jej opakovaného vykonávania najviac počas ďalších dvanástich kalendárnych mesiacov. Výška čerpaných finančných prostriedkov bola 1 462 165 eur.

Príspevok na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby

V rámci uvedeného NP sa poskytuje na základe uzatvorenej písomnej dohody medzi úradom a právnickou osobou, alebo fyzickou osobou na úhradu časti nákladov, ktoré súvisia s vykonávaním dobrovoľníckej služby. Príspevok môže úrad, v územnom obvode, ktorého sa dobrovoľnícka služba vykonáva, poskytnúť na úhradu časti nákladov potrebných na kvalifikované vykonávanie a prevádzku dobrovoľníckej služby, na úrazové poistenie UoZ, na úhradu poplatku za doklad preukazujúci zdravotnú spôsobilosť UoZ, na úhradu časti nákladov na osobné ochranné pracovné prostriedky, pracovné náradie a časti ďalších nákladov, ktoré súvisia s vykonávaním dobrovoľníckej činnosti a na úhradu časti CCP zamestnanca, ktorý organizuje dobrovoľnícku službu.

Počas vykonávania dobrovoľníckej služby, úrad poskytuje UoZ paušálny príspevok vo výške sumy životného minima poskytovaného jednej plnoletej fyzickej osobe na úhradu nevyhnutných výdavkov na stravovanie, ubytovanie a výdavkov na cestovné z miesta jeho trvalého pobytu alebo prechodného pobytu do miesta vykonávania dobrovoľníckej služby. Dobrovoľnícka služba je forma aktivácie UoZ vykonávaním dobrovoľníckej činnosti, ktorej cieľom je získanie praktických skúseností pre potreby trhu práce.

V roku 2021 bolo na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby zaradených 1 576 UoZ. Celkový príspevok bol čerpaný vo výške 2 002 197 eur.

Aktivita č. 2 Podpora pracovnej mobility prostredníctvom poskytovania troch typov príspevkov:

- Príspevok na dochádzku za prácou
- Príspevok na podporu mobility za prácou
- Príspevok na presťahovanie za prácou

Príspevok na dochádzku za prácou

Príspevok sa poskytuje mesačne na úhradu časti cestovných výdavkov na dochádzku z miesta trvalého pobytu alebo z miesta prechodného pobytu zamestnanca do miesta výkonu zamestnania uvedeného v pracovnej zmluve a späť.

V roku 2021 poberalo príspevok 9 070 osôb, čo je v porovnaní s rokom 2020 nárast o 5 205 osôb. Celková suma poskytnutých príspevkov je 2 050 057 eur, čo je v porovnaní s rokom 2020 nárast o 1 501 719 eur.

Príspevok na podporu mobility za prácou

Príspevok na podporu mobility za prácou sa poskytuje na úhradu časti výdavkov na bývanie súvisiacich so zmenou pobytu v súvislosti so získaním zamestnania najmenej na šesť mesiacov zamestnancovi, ktorý bol UoZ vedeným v evidencii UoZ najmenej 3 mesiace a ktorý bol vyradený z evidencie UoZ z dôvodu podľa § 36 ods. 1 písm. a), ak o príspevok písomne požiadava najneskôr do 3 mesiacov odo dňa vyradenia z evidencie UoZ.

V roku 2021 bol príspevok poskytnutý 110 osobám, čo je v porovnaní s rokom 2020 nárast o 44 osôb. Celková suma poskytnutých príspevkov bola 185 856 eur, čo je o 146 495 eur viac ako v roku 2020.

Príspevok na presťahovanie za prácou

V súvislosti so získaním zamestnania sa príspevok na presťahovanie za prácou poskytuje UoZ ako náhrada časti preukázaných výdavkov na presťahovanie a výdavkov súvisiacich so zmenou trvalého pobytu do nového trvalého pobytu na území SR.

V roku 2021 bol príspevok poskytnutý 59 osobám, čo je o 21 osôb viac ako v roku 2020. Celková suma poskytnutých príspevkov bola 136 773 eur, teda o 109 341 eur viac ako v roku 2020.

Národný projekt „Chyť sa svojej šance“

Projekt sa začal realizovať 1. októbra 2021 a má byť ukončený v decembri 2023. Je zameraný na zvýšenie možnosti uplatnenia znevýhodnených UoZ a mladých UoZ – NEET na trhu práce. Cieľom projektu je zmiernenie dopadov vyhlásenej mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu v súvislosti s pandemiou COVID-19 na zamestnanosť na území SR, zvýšením zamestnanosti a znížením nezamestnanosti znevýhodnených UoZ a mladých UoZ – NEET. Splnenie stanoveného cieľa sa zabezpečí poskytovaním finančných príspevkov na podporu SZČ znevýhodnených UoZ, na podporu mentorovaného zapracovania znevýhodnených UoZ a mladých UoZ – NEET s následným pokračovaním formou praxe a na podporu vytvárania pracovných miest pre znevýhodnených UoZ.

Hlavnou aktivitou projektu je vytváranie udržateľných pracovných miest, s dôrazom na digitálne a zelené pracovné miesta, pre znevýhodnených UoZ a mladých UoZ - NEET. Finančné príspevky poskytuje žiadateľovi úrad, v ktorého územnom obvode zamestnávateľ vytvorí pracovné miesto. V rámci hlavnej aktivity sú realizované tri opatrenia:

Opatrenie č. 1 - Podpora SZČO

V rámci opatrenia č. 1 sa poskytuje finančný príspevok na samozamestnanie znevýhodnených UoZ, ktorí budú ako SZČO prevádzkovať SZČ v rôznych odvetviach napr. v zmysle zákona č. 455/1991 Z. z. o živnostenskom podnikaní (živnostníci) alebo v zmysle osobitných predpisov (zdravotnícki pracovníci, finanční agenti, advokáti a pod). Pracovné miesto na samozamestnanie môže znevýhodnený UoZ vytvoriť aj v odvetví poľnohospodárskej prvovýroby ako samostatne hospodáriaci roľník.

V roku 2021 (od 1. októbra 2021) bolo do opatrenia č. 1 zaradených 341 UoZ s čerpanou sumou finančných prostriedkov vo výške 1 971 200 eur.

Opatrenie č. 2 - Podpora mentorovaného zapracovania ako súčasť pracovného pomeru znevýhodneného UoZ a mladého UoZ – NEET s následným pokračovaním formou praxe

V rámci opatrenia č. 2 úrad poskytne finančné príspevky na mentorované zapracovanie zamestnávateľovi (úhrada časti CCP a príspevok na mentorovanie), ktorý na vytvorené pracovné miesto prijal do pracovného pomeru znevýhodneného UoZ a mladého UoZ - NEET z oprávnenej cieľovej skupiny v rozsahu ustanoveného týždenného pracovného času na dobu neurčitú, pričom finančné príspevky sa poskytujú mesačne najviac počas 4 mesiacov mentorovaného zapracovania a 2 nasledujúce mesiace praxe nie sú finančne podporované. Cieľovou skupinou sú znevýhodnení UoZ podľa § 8 zákona o službách zamestnanosti a mladí UoZ – NEET vedení v evidencii UoZ najmenej 1 mesiac a s vysokoškolským vzdelaním vedení v evidencii UoZ najmenej 3 mesiace.

V roku 2021 (od 1. októbra 2021) bolo do Opatrenia č. 2 zaradených 270 UoZ s čerpanou sumou finančných prostriedkov vo výške 925 eur.

Opatrenie č. 3 - Podpora zamestnávania znevýhodnených UoZ

V rámci opatrenia č. 3 ide o poskytovanie finančného príspevku zamestnávateľovi, ktorý prijme do pracovného znevýhodneného UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny na dobu neurčitú, minimálne na 9 mesiacov. Zamestnávateľovi sa finančný príspevok poskytuje najdlhšie po dobu 6 mesiacov.

V roku 2021 bolo do tejto aktivity zaradených 339 UoZ, čerpanie finančných prostriedkov bolo vo výške 2 023 eur.

Národný projekt „Spoločne hľadáme prácu II.“

NP sa realizuje od 1. 12. 2020 prostredníctvom ústredia v rámci SR mimo BSK v menej rozvinutých regiónoch prostredníctvom **hlavnej aktivity - Podpora rozvoja siete EURES** a tematicky orientovaných 18 podaktivít:

Podaktivita 1.1 – Sieťovanie zamestnancov;

Podaktivita 1.2 – Európa na dosah;

Podaktivita 1.3 – Vzdelávanie;

Podaktivita 1.4 – Informačno –poradenské stretnutia a Ad hoc stretnutia;

Podaktivita 1.5 – Mediálna kampaň;

Podaktivita 1.6 – Technické vybavenie;

Podaktivita 1.7 – Propagačné materiály;

Podaktivita 1.8 – Informačné materiály;

Podaktivita 1.9 – EURES meetingy;

Podaktivita 1.10 – Prihraničné aktivity;

Podaktivita 1.11 – Česko-slovenské stretnutie;

Podaktivita 1.12 - Rozvoj bilaterálnych a multilaterálnych náborových projektov, účasť na aktivitách siete EURES na Slovensku i v zahraničí, účasť v pracovných skupinách EK;

Podaktivita 1.13 – Realizácia a účasť na burzách práce a informačných podujatiach na Slovensku;

Podaktivita 1.14 – Výberové pohovory;

Podaktivita 1.15 – Tlmočenie a preklady;

Podaktivita 1.16 – Účasť na externých odborných seminároch;

Podaktivita 1.17 – Webová stránka;

Podaktivita 1.18 – Propagačná technika.

Hlavným cieľom NP je zvýšenie dostupnosti a kvality odborných služieb poskytovaných v oblasti mobility pracovnej sily v rámci Európskej únie/Európskeho hospodárskeho priestoru (ďalej len „EÚ/EHP“) a Švajčiarska prostredníctvom siete EURES. Skvalitnenie verejných služieb zamestnanosti, služieb siete EURES prispeje k zlepšeniu postavenia UoZ na trhu práce v rámci pracovného trhu EÚ/EHP a Švajčiarska, k zvýšeniu ich zamestnanosti a zamestnateľnosti, zlepšeniu prepojenia verejných a neverejných služieb zamestnanosti a spolupráce so zamestnávateľmi a školami. Realizáciou NP sa prispeje k uľahčeniu voľného pohybu pracovnej sily v rámci EÚ/EHP a k zníženiu nezamestnanosti, tak na Slovensku, ako aj celkovo v krajinách EÚ/EHP.

V roku 2021 bolo v rámci projektu vyčerpaných 941 342 eur, v roku 2020 sa finančné prostriedky ešte nečerpali.

Vzdelávanie zamestnancov - § 54 ods. 1 písm. f)

Vzdelávanie zamestnancov bolo v roku 2021 realizované aj v rámci § 54 ods. 1 písm. f) zákona o službách zamestnanosti (v rámci regionálnych projektov). Úrad poskytne zamestnávateľovi príspevok na vzdelávanie zamestnancov najviac do výšky 50 % oprávnených nákladov, ak po skončení vzdelávania bude zamestnávateľ týchto zamestnancov zamestnávať najmenej počas 6 mesiacov.

Na vzdelávanie bolo zaradených 788 zamestnancov. Z toho počtu bolo 649 mužov (82,36%) a 139 žien (17,64%).

Ku koncu roka 2021 bolo na tento účel vyčerpaných 345 559 eur.

Podpora rekvalifikácie UoZ - § 54 ods. 1 písm. d)

Rekvalifikácia (REPAS+) je príprava UoZ na uplatnenie sa na trhu práce s cieľom nadobudnutia odborných vedomostí a zručností v rekvalifikačnom kurze. UoZ, ktorý má problém uplatniť sa na trhu práce, môže si zvoliť druh pracovnej činnosti, na ktorú sa chce rekvalifikovať a tiež poskytovateľa rekvalifikácie, ktorý rekvalifikáciu zrealizuje. Úrad uhrádza UoZ 100 % nákladov na rekvalifikáciu (kurzovné) a príspevok na cestovné a stravné pre UoZ vo výške 4,76 eura za každý deň rekvalifikačného kurzu absolvovaný prezenčnou formou.

V roku 2021 bolo na rekvalifikačné kurzy zaradených 3 357 UoZ. Z celkového počtu UoZ bolo 1 496 mužov (44,56 %) a 1 861 žien (55,44 %). Z hľadiska veku, najvyšší podiel (50,82 %) tvorili UoZ vo veku od 30 do 49 rokov v počte 1 706 UoZ. Z hľadiska vzdelania UoZ, najvyšší podiel (43,31 %) tvorili UoZ s úplným stredným odborným vzdelaním v počte 1 454 UoZ. Z celkového počtu zaradených na rekvalifikačný kurz (REPAS+) bolo 2 294 znevýhodnených UoZ (68,33 %), najväčšou skupinou v zmysle § 8 zákona o službách zamestnanosti boli tí UoZ,

ktorí najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie UoZ nemali pravidelne platené zamestnanie, v počte 1 530 UoZ (45,58 %).

Príspevok na podporu rekvalifikácie UoZ bol v roku 2021 poskytnutý 3 328 UoZ. Celková výška poskytnutého príspevku bola 2 457 013 eur, z toho príspevok na kurzovné vo výške 2 200 897 eur a príspevok na cestovné a stravné vo výške 256 116 eur.

Podpora kľúčových kompetencií UoZ - § 54 ods. 1 písm. d)

V rámci kompetenčných kurzov (KOMPAS+) sa podporujú vybrané kľúčové kompetencie UoZ uplatniteľné na trhu práce, ktorými sú komunikačné zručnosti (vrátane sociálnych kompetencií), osobnostný rozvoj (vrátane manažérskych a podnikateľských kompetencií), počítačové zručnosti, jazykové zručnosti. S ohľadom na posilňovanie kľúčových kompetencií, UoZ si môže zvoliť kompetenčný kurz, o ktorý má záujem a tiež poskytovateľa kompetenčného kurzu, ktorý kompetenčný kurz zrealizuje. Úrad uhradza UoZ 100 % nákladov na kompetenčný kurz (kurzovné) a príspevok na cestovné a stravné pre UoZ vo výške 4,76 eura za každý deň kompetenčného kurzu absolvovaný prezenčnou formou.

V roku 2021 bolo na kompetenčné kurzy zaradených 864 UoZ. Z celkového počtu zaradených UoZ, bolo 323 mužov (37,38 %) a 541 žien (62,62 %). Z hľadiska veku, najvyšší podiel (57,75 %) tvorili UoZ vo veku od 30 do 49 rokov, v počte 499. Z hľadiska vzdelania, najpočetnejšiu skupinu tvorili UoZ s vysokoškolským vzdelaním druhého stupňa (35,19 %) v počte 304. Z celkového počtu zaradených UoZ na kompetenčný kurz (KOMPAS+) bolo 545 UoZ znevýhodnených (63,08 %), najväčšou skupinou v zmysle § 8 zákona o službách zamestnanosti boli tí UoZ, ktorí najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie UoZ nemali pravidelne platené zamestnanie, v počte 374 UoZ (43,29 %).

Príspevok na podporu kľúčových kompetencií UoZ bol v roku 2021 poskytnutý 867 UoZ. Celková výška poskytnutého príspevku bola 606 478 eur, z toho príspevok na kurzovné vo výške 579 220 eur a príspevok na cestovné a stravné vo výške 27 258 eur.

Regionálny projekt „Cielené vzdelávanie záujemcov o zamestnanie“ - § 54 ods.1 písm. d)

Regionálny projekt „Cielené vzdelávanie ZoZ“ sa realizoval v zmysle § 54 ods. 1 písm. d) zákona o službách zamestnanosti. Cieľom projektu bolo zvýšiť predpoklady ZoZ pre lepšie uplatnenie sa podporou ich cieleného vzdelávania, za účelom zvýšenia ich konkurencieschopnosti na trhu práce.

V rámci tohto projektu bolo v roku 2021 uzatvorených 74 dohôd v dohodnutej sume 137 040 eur. Na cielené vzdelávanie bolo zaradených 114 ZoZ, z toho 106 mužov (92,98 %) a 8 žien (7,02 %).

Príspevok na cielené vzdelávanie ZoZ bol v roku 2021 poskytnutý 116 ZoZ v celkovej výške 376 912 eur.

Interný projekt „Bud' aktívny - zamestnaj sa“

V roku 2021 pokračovala realizácia interného motivačného projektu „Bud' aktívny - zamestnaj sa“, ktorý je určený pre mladých do 29 rokov a je realizovaný v súlade s Národným plánom implementácie Záruky pre mladých ľudí v SR, ktorý prerokovala a vzala na vedomie vláda SR na svojom rokovaní dňa 5. 2. 2014.

Cieľom projektu je motivovať mladých UoZ do 29 rokov k zvyšovaniu zamestnanosti, zvýšením ich záujmu uplatniť získané zručnosti, znalosti a praktické skúsenosti v praxi na otvorenom trhu práce, ale aj ich zamestnatelnosti.

V rámci projektu v roku 2021 mali UoZ možnosť využiť jednotlivé AOTP, odborné poradenské služby, účasť na VK, národných a regionálnych projektoch realizovaných úradom, samostatný informačno - poradenský nástroj – internetový portál na vyhľadávanie VPM, ktorý klientom pomohol, okrem iného, aj šetriť vlastné finančné prostriedky a svoj čas (pri hľadaní si vhodného zamestnania na základe osobných požiadaviek) a kontaktovať zamestnávateľa z pohodlia domova.

Do projektu bolo od začiatku jeho realizácie k 31. 12. 2021 zaradených 96 712 UoZ/mladých do 29 rokov, čo predstavuje 92,68 % z celkového počtu UoZ do 29 rokov evidovaných na úradoch k začiatku realizácie projektu (104 349). Intenzívnou individuálnou prácou sa nám podarilo umiestniť na trhu práce 47 608 UoZ, čo je 49,23 % z počtu zaradených mladých UoZ do interného motivačného projektu.

Projekt je realizovaný vlastnými zamestnancami úradov, bez finančných nárokov z AOTP.

Interný projekt „Zvýšenou aktivitou k zamestnaniu“

Jedným z opatrení Akčného plánu na posilnenie integrácie dlhodobo nezamestnaných na trhu práce v SR bola aj v roku 2021 realizácia interného projektu „Zvýšenou aktivitou k zamestnaniu“. Cieľom projektu, ktorý je realizovaný vlastnými personálnymi kapacitami bez finančných nárokov z AOTP, je zvýšenie zamestnanosti a uplatniteľnosti dlhodobo nezamestnaných na trhu práce prostredníctvom intenzívneho individuálneho prístupu zo strany zamestnancov úradu (poskytovanie informačno-poradenských služieb, vydávanie odporúčaní, zaraďovanie na VK, nástroje AOTP...), ale aj dlhodobo nezamestnaných.

Do projektu bolo od začiatku jeho realizácie (1.2.2017) k 31. 12. 2021 zaradených 76 206 dlhodobo nezamestnaných UoZ, čo predstavuje 56,64 % podiel z počtu všetkých dlhodobo nezamestnaných UoZ na úradoch k začiatku realizácie projektu (134 555). Intenzívnou individuálnou prácou sa podarilo umiestniť na trhu práce 14 677 dlhodobo nezamestnaných, čo je 19,26 % podiel z počtu zaradených dlhodobo nezamestnaných UoZ do interného motivačného projektu.

Projekt „Prvá pomoc“

Ústredie a úrady realizovali od apríla 2020 projekt „Prvá pomoc“, ktorého cieľom bolo poskytnúť zamestnávateľským subjektom podporu na udržanie pracovných miest formou poskytovania príspevku zamestnávateľovi a podporu SZČO na udržanie prevádzkovania ich činnosti z dôvodu vyhlásenia a trvania mimoriadnej situácie. Projekt prispel k zmierneniu ekonomických dopadov na zamestnanosť práve v dôsledku rozšírenia choroby COVID-19 a následne vyhlásenou mimoriadnou situáciou a prislúchajúcimi prijatými opatreniami. S cieľom minimalizovať dodatočné negatívne ekonomické a sociálne následky zhoršenej epidemickej situácie v druhej polovici roku 2020, projekt „Prvá pomoc“ v októbri 2020 nahradil nový rámec „Prvá pomoc +“, ktorá priamo nadväzovala na svoju predchodkyňu, ale zároveň zvýšila rozsah pomoci a rozšírila okruh oprávnených osôb štedrejšou výškou pomoci pre väčšiu skupinu obyvateľov zasiahnutých pandémiou.

Hlavná aktivita projektu bola zameraná na poskytovanie finančného príspevku na podporu udržania pracovných miest zamestnávateľovi, ktorý udržal pracovné miesto/a, aj v prípade pretrvávajúcich vážnych prevádzkových dôvodov, na základe ktorých na prechodné obdobie prerušil alebo obmedzil svoju prevádzkovú činnosť, s cieľom posilniť štruktúrne stabilnú zamestnanosť a poskytovanie finančného príspevku na podporu SZČO na udržanie prevádzkovania ich činnosti. Príspevok sa neposkytuje na podporu udržania pracovného miesta zamestnanca, na ktorého zamestnávanie bol na to isté obdobie poskytnutý iný príspevok na mzdu/CCP zamestnanca v rámci iných nástrojov AOTP. V rámci hlavnej aktivity projektu boli realizované 4 opatrenia:

Opatrenie č. 1: Podpora zamestnávateľov, ktorí v čase vyhlásenia mimoriadnej situácie (ďalej len „MS“), núdzového alebo výnimočného stavu na základe Opatrenia Úradu verejného zdravotníctva (ďalej len „ÚVZ“), uzatvorili alebo zakázali prevádzky

Oprávnený žiadateľ: zamestnávateľ (okrem subjektov verejnej správy), vrátane SZČO, obmedzenia svojej prevádzkovej činnosti na základe Opatrenia ÚVZ (alebo rozhodnutia iného príslušného orgánu)

Týmto opatrením bolo v roku 2021 podporených 15 762 subjektov, v rámci ktorých bolo podporených 94 624 zamestnancov/SZČO. Finančný príspevok poskytnutý na toto opatrenie bol vo výške 57 495 439 eur.

Opatrenie č. 2: Podpora SZČO, ktoré v čase vyhlásenia mimoriadnej situácie, núdzového alebo výnimočného stavu na základe Opatrenia ÚVZ uzatvorili alebo zakázali prevádzky alebo ktorým poklesli tržby

Oprávnený žiadateľ: SZČO, ktorá v čase vyhlásenej mimoriadnej situácie prerušila alebo obmedzila vykonávanie alebo prevádzkovanie SZČ na základe Opatrenia ÚVZ (alebo rozhodnutia iného príslušného orgánu) alebo SZČO, ktorej poklesli tržby

Týmto opatrením bolo v roku 2021 podporených 572 562 SZČO. Finančný príspevok poskytnutý na toto opatrenie bol vo výške 405 279 475 eur.

Opatrenie č. 3: Podpora zamestnávateľov zasiahnutých mimoriadnou situáciou

Oprávnený žiadateľ: zamestnávateľ (okrem subjektov verejnej správy), vrátane SZČO, ktorá je zamestnávateľom, ktorý v čase vyhlásenej mimoriadnej situácie udrží pracovné miesta aj v prípade prerušenia alebo obmedzenia svojej prevádzkovej činnosti alebo poklesu tržieb.

Alternatíva 3A - úhrada náhrady mzdy zamestnanca, ktorému zamestnávateľ nemôže pridelovať prácu z dôvodu prekážky na strane zamestnávateľa

Týmto opatrením bolo v roku 2021 podporených 80 225 subjektov, v rámci ktorých bolo podporených 656 105 zamestnancov/SZČO. Finančný príspevok poskytnutý na toto opatrenie bol vo výške 278 741 998 eur.

Alternatíva 3B - paušálny príspevok na úhradu časti mzdových nákladov na každého zamestnanca, v závislosti od poklesu tržieb zamestnávateľa

Týmto opatrením bolo v roku 2021 podporených 125 476 subjektov, v rámci ktorých bolo podporených najviac - až 984 583 zamestnancov/SZČO. Finančný príspevok poskytnutý na toto opatrenie bol vo výške 527 743 699 eur.

Opatrenie č. 4: Podpora vybraných skupín SZČO, ktoré v čase vyhlásenia mimoriadnej situácie nemajú žiaden iný príjem

Oprávnený žiadateľ - SZČO, ktorá nemá žiaden iný príjem (z podnikateľskej, nepodnikateľskej a závislej činnosti) a ktorá prerušila vykonávanie/prevádzkovanie svojej činnosti a nepozastavila alebo nezrušila oprávnenie na jej vykonávanie/prevádzkovanie

Týmto opatrením bolo v roku 2021 podporených 111 638 SZČO. Finančný príspevok poskytnutý na toto opatrenie bol vo výške 34 886 860 eur.

Celková výška poskytnutých finančných prostriedkov v rámci projektu „Prvá pomoc“ za rok 2021 bola vo výške 1 423 502 754 eur, skutočné čerpanie finančných prostriedkov k 31. 12. 2021 bolo 1 423 502 754 eur. Do tohto čerpania sú započítané aj záväzky z roku 2020. V rámci projektu bolo podporených v roku 2021 celkovo 2 744 566 zamestnancov.

Projekt „Kompenzačný projekt – Prvá pomoc“ - § 54 ods. 1 písm. e)

Projekt „Kompenzačný projekt – Prvá pomoc“ (ďalej len „kompenzačný projekt“) sa realizoval za účelom podpory zamestnávateľov, resp. SZČO, ktorí požiadali o poskytnutie finančného príspevku v rámci nesprávneho opatrenia projektu „Prvá pomoc“, v dôsledku čoho boli povinní neoprávnene poskytnúť finančný príspevok vrátiť. Cieľom bolo podporiť čo najvyšší počet oprávnených žiadateľov, čo v konečnom dôsledku prispelo k udržaniu zamestnanosti v období vyhlásenej mimoriadnej situácie a núdzového stavu.

Kompenzačný projekt sa realizoval v období od 01.09.2020 do 31. 12. 2021 a riadil sa podmienkami Oznámenia o možnosti predkladania žiadostí o poskytnutie finančného príspevku v rámci projektu „Prvá pomoc“. Schválenie podpory v rámci projektu bolo podmienené posúdením oprávnenosti poskytnutia príspevku v komisii na ústredí.

V roku 2021 bolo v rámci kompenzačného projektu podporených 472 žiadateľov sumou 764 597 eur z prostriedkov ŠR SR.

Projekt „Podpora udržania zamestnanosti v materských školách“

Projekt „Podpora udržania zamestnanosti v materských školách“ sa realizoval prostredníctvom úradov ako AOTP podľa § 54 ods. 1 písm. e) zákona o službách zamestnanosti. Cieľom projektu bolo poskytnúť materským školám podporu na udržanie pracovných miest formou poskytovania finančného príspevku na náhradu časti mzdových výdavkov z dôvodu vyhlásenia a trvania mimoriadnej situácie a odstránením jej následkov.

Výška finančných príspevkov stanovená na realizáciu bola 86 319 581 eur.

Hlavnou aktivitou projektu bolo poskytovanie finančného príspevku na podporu udržania pracovných miest v materských školách.

Oprávnený žiadateľ: zamestnávateľ, ktorý v čase vyhlásenej mimoriadnej situácie, núdzového alebo výnimočného stavu udrží pracovné miesta v materskej škole, aj v prípade povinnosti prerušenia alebo obmedzenia svojej prevádzkovej činnosti na základe Opatrenia ÚVZ.

Za zamestnávateľa sa na účely projektu považuje:

- materská škola s právnou subjektivitou.
- zriaďovateľ materskej školy v prípade materskej školy bez právnej subjektivity.

Oprávnená cieľová skupina:

- pedagogickí a odborní zamestnanci materských škôl v zmysle platnej legislatívy, resp. zriaďovateľa s podmienkou výkonu práce v materskej škole, ak materská škola nemá právnú subjektivitu.
- nepedagogickí zamestnanci materských škôl, resp. zriaďovateľa s podmienkou výkonu práce v materskej škole v prípade, ak materská škola nemá právnú subjektivitu.

Oprávnené výdavky: za oprávnený výdavok sa považuje príspevok na úhradu časti mzdy zamestnanca vo výške 80 % hrubej mesačnej mzdy, najviac vo výške 1 100 eur na jedného zamestnanca a na mesiac.

Zamestnávateľa mohli žiadať o poskytnutie finančného príspevku formou refundácie časti mzdových výdavkov za obdobie od 13. 3. 2020 do 30. 6. 2020. Žiadosti o poskytnutie finančného príspevku bolo možné podávať od 15. 7. 2020 do 31. 12. 2020. Pomoc bola zamestnávateľom poskytnutá jednorázovo formou úhrady oprávnených výdavkov.

Celková výška poskytnutých finančných prostriedkov za rok 2021 bola 735 400 eur. V roku 2021 bolo podporených 300 zamestnancov materských škôl u 32 žiadateľov.

Projekt „Podpora udržania zamestnanosti v základných umeleckých školách“

Projekt „Podpora udržania zamestnanosti v základných umeleckých školách“ sa realizoval prostredníctvom úradov ako AOTP podľa § 54 ods. 1 písm. e) zákona o službách zamestnanosti. Cieľom projektu bolo poskytnúť základným umeleckým školám podporu na udržanie pracovných miest formou poskytovania finančného príspevku na náhradu časti mzdových výdavkov z dôvodu vyhlásenia a trvania mimoriadnej situácie a odstránením jej následkov.

Výška finančných príspevkov stanovená na realizáciu bola 23 714 170 eur.

Hlavnou aktivitou projektu bolo poskytovanie finančného príspevku na podporu udržania pracovných miest v základných umeleckých školách.

Oprávnený žiadateľ: zamestnávateľ, ktorý v čase vyhlásenej MS, núdzového alebo výnimočného stavu udrží pracovné miesta v základnej umeleckej škole, aj v prípade povinnosti prerušenia alebo obmedzenia svojej prevádzkovej činnosti na základe Opatrenia ÚVZ.

Za zamestnávateľa sa na účely projektu považuje:

- základná umelecká škola s právnou subjektivitou.
- zriaďovateľ základnej umeleckej školy v prípade základnej umeleckej školy bez právnej subjektivity.

Oprávnená cieľová skupina:

- pedagogickí zamestnanci základných umeleckých škôl v zmysle platnej legislatívy, resp. zriaďovateľa s podmienkou výkonu práce v základnej umeleckej škole, ak základná umelecká škola nemá právnou subjektivitu.
- nepedagogickí zamestnanci základných umeleckých škôl, resp. zriaďovateľa s podmienkou výkonu práce v základnej umeleckej školy v prípade, ak základná umelecká škola nemá právnou subjektivitu.

Oprávnené výdavky: príspevok na úhradu časti mzdy zamestnanca vo výške 80 % hrubej mesačnej mzdy, najviac vo výške 1 100 eur na jedného zamestnanca a na mesiac.

Zamestnávateľa mohli žiadať o poskytnutie finančného príspevku formou refundácie časti mzdových výdavkov za obdobie od 13. 3. 2020 do 30. 6. 2020. Žiadosti o poskytnutie finančného príspevku bolo možné podávať od 01.03.2021 do 30.06.2021. Pomoc bola zamestnávateľom poskytnutá jednorázovo formou úhrady oprávnených výdavkov.

Celková výška poskytnutých finančných prostriedkov za rok 2021 bola 16 620 784 eur. V roku 2021 bolo podporených 6 377 zamestnancov základných umeleckých škôl u 299 žiadateľov.

Projekt „Poskytnutie mimoriadnej finančnej podpory pre zamestnancov poskytovateľov sociálnych služieb a vybraných subjektov sociálno právnej ochrany detí a sociálnej kurately za obdobie druhej vlny pandémie“

Projekt „Poskytnutie mimoriadnej finančnej podpory pre zamestnancov poskytovateľov sociálnych služieb a vybraných subjektov sociálno právnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej len „SPODaSK“) za obdobie druhej vlny pandémie“ (ďalej len „projekt“), ktorý sa realizoval prostredníctvom úradov v rámci SR ako AOTP podľa § 54 ods. 1 písm. e) zákona o službách zamestnanosti.

Výška finančných príspevkov stanovená na realizáciu bola 31,55 mil. eur.

Oprávneným obdobím bolo obdobie od 01. 7. 2021 do dňa podania žiadosti o poskytnutie príspevku, najdlhšie však do 30.11. 2021.

Cieľom projektu bolo poskytnutie mimoriadnych odmien zamestnancom, ktorí v čase núdzového stavu plnili nielen bežné pracovné úlohy, ale nad ich rámec zabezpečovali v priamom kontakte s rôznymi cieľovými skupinami klientov (seniori, osoby so zdravotným postihnutím alebo nepriaznivým zdravotným stavom, ľudia bez domova, ohrozené deti, rizikové rodiny a pod.) potreby klientov, a to často v extrémnych podmienkach.

Oprávneným žiadateľom projektu bol zamestnávateľ, ktorý v období od 1. 7. 2021 do dňa podania žiadosti o poskytnutie finančného príspevku vyplatil mimoriadnu odmenu zamestnancom.

Za zamestnávateľa sa na účely projektu považoval:

- a) právnická osoba, ktorá má sídlo alebo sídlo svojej organizačnej jednotky na území SR, alebo fyzická osoba, ktorá má na území SR trvalý pobyt a ktorá zamestnáva fyzickú osobu v pracovnom pomere alebo v obdobnom pracovnom vzťahu,
- b) organizačná zložka zahraničnej právnickej osoby alebo zahraničnej fyzickej osoby s pracovnoprávnou subjektivitou, ktorá je oprávnená podnikáť na území SR podľa osobitného predpisu, konkrétne:
 1. poskytovatelia sociálnych služieb,
 2. právnické osoby (subjekty štátnej správy), ktoré vykonávajú opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a poskytujú poradenskopsychologické služby na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny,
 3. fyzické alebo právnické osoby, ktoré vykonávajú opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na základe udelenej akreditácie alebo centrá pre deti a rodiny zriadené obcou, vyšším územným celkom alebo ústredím
 4. subjekty zapojené v NP - Podpora a zvyšovanie kvality terénnej sociálnej práce (Kód ITMS 2014+: 312041Y376) alebo NP Terénna sociálna práca a terénna práca v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít II. (Kód ITMS 2014+: 312051Z511).

Oprávneným zamestnancom bol každý zamestnanec bez ohľadu na jeho pracovné zaradenie a druh vykonávanej činnosti, ktorý pracoval v rozhodujúcom období, t. j. v období od 01. októbra 2020 do 14. mája 2021 (pričom nebolo podmienkou splniť celé obdobie) a jeho pracovný pomer v mesiaci, za ktorý bola vyplatená odmena trval (napr. zamestnanec dostal odmenu v 09/2021, výplata na účet mu príde v 10/2021). Oprávneným zamestnancom bol aj zamestnanec, ktorý nastúpil do zamestnania počas uvedeného obdobia. Neoprávneným zamestnancom bol zamestnanec, ktorý nastúpil do zamestnania 15. mája a neskôr.

Za oprávnený výdavok sa považovalo 676 eur na zamestnanca v pracovnom pomere, ktorého úväzok bol viac ako polovica týždenného pracovného času. V prípade zamestnanca, ktorý mal rovný alebo nižší úväzok ako polovica týždenného pracovného času, bola maximálna výška refundovaných nákladov mimoriadnych odmien vo výške 338 eur na zamestnanca.

Žiadosti o poskytnutie finančného príspevku v rámci tohto projektu bolo možné podávať od 01.09.2021 do 31.12.2021 formou elektronického podania prostredníctvom Ústredného portálu verejnej správy - slovensko.sk. Pomoc bola zamestnávateľom poskytnutá jednorazovo formou úhrady oprávnených výdavkov.

Celková výška poskytnutých finančných prostriedkov za rok 2021 bola 19 573 454 eur. V roku 2021 bolo podporených 32 095 zamestnancov poskytovateľov sociálnych služieb u 1 259 žiadateľoch.

V rámci NP „Podpora zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím 4“ sa v roku 2021 financovali príspevky na podporu pracovného uplatnenia občanov so zdravotným postihnutím podľa ôsmej časti zákona o službách zamestnanosti, a to:

Príspevok na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska (§ 56)

Úrad môže poskytnúť príspevok na zriadenie CHD alebo chráneného pracoviska (ďalej len „CHP“) zamestnávateľovi, ktorý na zriadené pracovné miesto v CHD/CHP prijme do pracovného pomeru UoZ, ktorý je občanom so zdravotným postihnutím (ďalej len „OZP“), vedeného v evidencii UoZ najmenej jeden mesiac. Príspevok sa poskytuje na úhradu časti nákladov na zriadenie pracovného miesta pre OZP v CHD/CH, ktoré sú nevyhnutné na zabezpečenie vykonávania pracovnej činnosti OZP a súvisia so zriadením tohto pracovného miesta. Výška príspevku je naviazaná na CCP, vypočítanú z priemernej mzdy zamestnanca v hospodárstve SR, pričom je závislá aj od priemernej miery evidovanej nezamestnanosti v okrese, v ktorom zamestnávateľ zriaďuje CHD/CHP. Dĺžka zachovania zriadeného pracovného miesta v CHD/CHP je najmenej 2 roky.

Vzhľadom na skutočnosť, že poskytovanie tohto príspevku, na ktorý nie je zo zákona právny nárok, bolo v súvislosti s vyhlásením mimoriadnej situácie COVID-19 zastavené, v roku 2021 nebolo podporené vytvorenie žiadneho pracovného miesta v CHD/CHP. V rámci preobsadenia boli na uvoľnené pracovné miesta zaradení 2 UoZ, ktorí sú OZP.

Príspevok na udržanie občana so zdravotným postihnutím v zamestnaní (§ 56a)

Úrad môže poskytnúť zamestnávateľovi, ktorý zamestnáva viac ako 25 % OZP z priemerného evidenčného počtu zamestnancov podľa § 63 ods. 3 zákona a ktorý nemá priznané postavenie CHD alebo CHP, príspevok

na udržanie OZP v zamestnaní, ak oň písomne požiada. Príspevok sa poskytuje zamestnávateľovi na úhradu preddavku na poistné na povinné verejné zdravotné poistenie, poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie platených zamestnávateľom mesačne zo mzdy zamestnanca, ktorý je OZP. Príspevok je poskytnutý na základe písomnej dohody uzatvorenej medzi úradom a zamestnávateľom.

V roku 2021 bolo prostredníctvom tohto AOTP podporených 23 OZP. Celkové čerpané finančné prostriedky predstavovali 15 133 eur (medziročný pokles podporených občanov so zdravotným postihnutím o 1 a pokles čerpaných finančných prostriedkov o 31 456 eur).

Príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 57)

Úrad môže poskytnúť príspevok OZP na SZČ prevádzkovanú na CHP nepretržite najmenej dva roky. Príspevok sa poskytuje UoZ – OZP, ktorí budú prevádzkovať živnosť podľa živnostenského zákona, alebo vykonávať poľnohospodársku výrobu, vrátane hospodárenia v lesoch podľa zákona o súkromnom podnikaní občanov. Výška príspevku sa odvíja od zákona o službách zamestnanosti definovaného násobkom CCP a od priemernej miery evidovanej nezamestnanosti v príslušnom okrese.

Príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na SZČ v roku 2021 nebol poskytovaný. Poskytovanie tohto príspevku, na ktorý nie je právny nárok, bolo v súvislosti s COVID-19 zastavené.

Príspevok na činnosť pracovného asistenta (§ 59)

Príspevok na činnosť pracovného asistenta sa poskytuje zamestnávateľovi, ktorý zamestnáva OZP alebo SZČO, ktorá je OZP. Príspevok sa poskytuje v prípade, ak potreba pracovného asistenta vyplýva z druhu zdravotného postihnutia a z vykonávanej pracovnej činnosti OZP. Maximálna výška príspevku je 70 % CCP definovanej zákonom o službách zamestnanosti. Na príspevok je právny nárok.

Úrady v roku 2021 podporili 900 prijímateľov príspevku (v roku 2020 ich bolo 890), z toho 458 zamestnávateľov a 442 SZČO so zdravotným postihnutím, pričom na pracovné miesta pracovných asistentov bolo celkovo zaradených 1 270 pracovných asistentov, čo oproti roku 2020 predstavuje nárast o 41 pracovných asistentov. V roku 2021 bola celková suma čerpaných finančných prostriedkov 7 410 895 eur (v porovnaní s rokom 2020 medziročný nárast o 164 301 eur).

Príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov (§ 60)

Úrad poskytuje zamestnávateľovi na zamestnávanie OZP v CHD alebo na CHP alebo SZČO, ktorá je občanom so zdravotným postihnutím a ktorá na CHP prevádzkuje alebo vykonáva SZČ príspevok na úhradu prevádzkových nákladov CHD alebo CHP a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov, ak o príspevok písomne požiada. Príspevok je poskytnutý na základe písomnej dohody uzatvorenej medzi úradom a zamestnávateľom alebo medzi úradom a SZČO so zdravotným postihnutím.

V roku 2021 bolo prostredníctvom tohto opatrenia podporených 8 073 OZP zamestnaných v CHD a na CHP (medziročne pokles o 741 OZP). Celková čerpaná suma na úhradu týchto nákladov bola 30 829 793 eur, čo predstavuje medziročný pokles o 1 227 143 eur.

Tabuľka 9 Mesačné náklady práce na zamestnanca v SR za rok 2020 podľa ekonomickej činnosti

v eur/zam./mes.

Sekcie SK NACE Rev.2	v tom							Subven- cie
	Celkové náklady práce	priame náklady spolu	z toho mzdy	náhrady mzdy	nepriam e náklady spolu	z toho povinné príspevky na sociáln e poistenie	nepovinné príspevky na sociáln e poistenie	
Priemer za SR	1 725	1 274	1 086	177	481	441	9	-30
A Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov	1 401	1 024	878	125	388	358	6	-12
B Ťažba a dobývanie	1 859	1 334	1 139	181	557	471	27	-32
C Priemyselná výroba	1 687	1 259	1 063	190	490	441	11	-61
D Dodávka elekt., plynu, pary a stud. vzduchu	2 801	1 974	1 657	279	831	690	42	-4
E Dodávka vody	1 592	1 148	964	165	450	400	19	-7
F Stavebníctvo	1 404	1 053	893	141	383	360	3	-32
G Veľkoobchod a maloobchod	1 597	1 188	1 032	143	437	408	4	-27
H Doprava a skladovanie	1 563	1 141	969	165	451	405	11	-28
I Ubytovacie a stravovacie služby	906	723	573	148	278	258	1	-94
J Informácie a komunikácia	3 091	2 279	1 984	251	826	768	13	-15
K Finančné a poisťovacie činnosti	3 018	2 164	1 863	283	859	733	30	-4
L činnosti v oblasti nehnuteľností	1 601	1 187	1 032	149	429	404	5	-15
M Odborné vedecké a technické činnosti	2 085	1 543	1 348	179	560	525	9	-18
N Administratívne a podporné služby	1 333	1 000	861	135	366	347	4	-33
O Verejná správa a obrana	1 878	1 358	1 199	153	519	463	17	-
P Vzdelávanie	1 727	1 257	998	257	472	439	10	-2
Q Zdravotníctvo a sociálna pomoc	1 861	1 372	1 193	156	498	471	8	-9
R Umenie, zábava a rekreácia	1 420	1 072	890	180	390	362	5	-42
S Ostatné činnosti	1 258	942	819	119	345	325	2	-29

Zdroj: ŠÚ SR, štatistické zisťovanie o úplných nákladoch práce
Vysvetlivka:(-) – jav sa nevyskytoval

Tabuľka 10 Vyhlásené vyzvania pre národné projekty a dopytovo-orientované výzvy za rok 2021

Názov národného projektu/žiadateľ	Popis	Časová oprávnenosť projektu/ dátum vyhlásenia výzvy	Finančná alokácia NFP / Podpora EÚ v eurách
Prioritná os 3 Zamestnanosť			
NP Inštitút sociálnej ekonomiky Žiadateľ:	<p>Národný projekt (ďalej len „NP“) „Inštitút sociálnej ekonomiky“ implementovaný prostredníctvom Implementačnej agentúry MPSVR SR je jedným z pilierov, prostredníctvom ktorého sa vytvorilo a pilotne overuje fungovanie podpornej infraštruktúry sociálnej ekonomiky, vybudovanej na celom území Slovenskej republiky prostredníctvom Centrálnej koordinačnej jednotky sociálnej ekonomiky a Regionálnych centier sociálnej ekonomiky. V rámci aktivít projektu je otvorených 8 regionálnych centier sociálnej ekonomiky v územnej pôsobnosti každého samosprávneho kraja spolu so zastúpením v Bratislave na úrovni centrálnej koordinačnej jednotky, kde regionálne centrá sociálnej ekonomiky dokopy zamestnávajú v roku 2020 - 39 zamestnancov. Regionálne centrá zvyšujú povedomie o sociálnej ekonomike, koordinovane poskytujú záujemcom a potenciálnym subjektom sociálnej ekonomiky informácie o sociálnom podnikaní, informujú o zákone o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a taktiež usmerňujú a poskytujú nevyhnutnú pomoc a podporu pri rozbehu novovznikajúcim sociálnym podnikom. Kľúčovou úlohou regionálnych centier, otvorených a dispozične pripravených potenciálnym klientom v územnej pôsobnosti každého samosprávneho kraja je bezplatné poskytovanie prvotných všeobecných informácií širokej verejnosti v lokálnom prostredí, vyhľadávanie potenciálnych záujemcov a ich motivácia k zakladaniu sociálnych podnikov s cieľom zvýšenia nielen regionálnej zamestnanosti, ale aj jej následnej udržateľnosti.</p>	06/2018 - 05/2022	8 279 432,08
NP Podpora integračným podnikom Žiadateľ:	<p>Cieľom projektu je zvýšiť zamestnanosť, zamestnateľnosť a znížiť nezamestnanosť s osobitným dôrazom na dlhodobo nezamestnaných, nízko kvalifikovaných, starších a zdravotne postihnuté osoby. Projekt je zameraný na podporu zamestnanosti a zníženie nezamestnanosti znevýhodnených osôb, značne znevýhodnených osôb, zraniteľných osôb formou poskytovania príspevkov integračným podnikom. V rámci predmetného NP sa v regiónoch prostredníctvom úradov práce, sociálnych vecí a rodiny aj v roku 2019 implementovali aktívne opatrenia na trhu práce podľa zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zamerané na podporu registrovaných integračných sociálnych podnikov vo väzbe na zákon č. 112/2018 Z. z.</p>	06/2019 - 11/2023	49 321 239,76
NP Investičná pomoc pre sociálne podniky - nenávratná zložka Žiadateľ:	<p>Hlavným cieľom projektu je podpora registrovaných sociálnych podnikov formou poskytnutia nenávratného finančného príspevku prostredníctvom Ústredia PSVR v synergii s návratnou pomocou formou finančného nástroja, alebo inej formy návratného financovania (v súlade s ustanovením § 17 ods. 3 zákona č. 112/2018 Z. z.) s cieľom zlepšiť prístup k zamestnaniu a posilniť zamestnanosť prostredníctvom</p>	03/2020- 11/2023	48 779 382,33
Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny			

	<p>podpory subjektov sociálnej ekonomiky vo väzbe na potreby trhu, zamestnávaniu znevýhodnených a zraniteľných osôb. Národný projekt vytvorí podmienky na poskytovanie nenávratnej zložky pomoci pre sociálne podniky, a to v povinnej kombinácii s podporou z návratných finančných zdrojov. Obsahom aktivít bude podpora subjektov sociálnej ekonomiky s cieľom posilniť štrukturálne stabilnú zamestnanosť prostredníctvom podpory podnikania, vytvárania a podpory podnikov v širšom priestore sociálnej ekonomiky a podnikov vo väzbe na potreby trhu práce a regionálnych trhov práce, a to prostredníctvom grantovej podpory sociálnym podnikom na účely pokrytia niektorých nákladov ich investičného zámeru. NP sa realizuje prostredníctvom štyroch opatrení:</p> <p>Opatrenie č.1 : Investičná pomoc pre MSP v zmysle článku 17 Nariadenia o skupinových výnimkách (EK) č. 651/214</p> <p>Opatrenie č.2 : Pomoc pre začínajúce podniky v zmysle článku 22 Nariadenia o skupinových výnimkách (EK) č. 651/2014</p> <p>Opatrenie č.3 : Regionálna investičná pomoc v zmysle článku 14 Nariadenia o skupinových výnimkách (EK) č. 651/2014</p> <p>Opatrenie č.4 : Pomoc pre RSP podľa pravidiel minimálnej pomoci Schéma DM č. 16/2014"</p>		
--	---	--	--

Zdroj: MPSVR SR

Tabuľka 11 Počet zariadení sociálnych podnikov podľa typu v roku 2021

Typ registrovaného podniku	2021
Integračný sociálny podnik	225
Všeobecný registrovaný sociálny podnik	12
Sociálny podnik bývania	1
Spolu	238

Zdroj: MPSVR SR

Tabuľka 12 Počet registrovaných sociálnych podnikov v najmenej rozvinutých okresoch v roku 2021

Názov RSP	Okres	NRO
Služby obce Poproč s. r. o., r. s. p. DomA s.r.o. Villa Cech s. r. o., r. s. p. AKQOS, s.r.o. Gomblda s.r.o. Luga Building s. r. o.	Košice-okolie	6
MILAJA-MEAT r.s.p., s. r. o. KomPaS, s.r.o. Regio plus s.r.o. AVAGRI s.r.o. Rimgal, spol. s r.o. Agrotrade-Mäso s. r. o.	Rimavská Sobota	6
Deaf group s.r.o. Bageteria Bayer s.r.o. M - NOVOMAX - D s.r.o. Kvalitné služby s.r.o. M&Š products s.r.o.	Veľký Krtíš	5
KLÁŠTOR o.z. RSP Group s. r. o. MaxPower s. r. o. Dedinky s. r. o. FAUSTULUS, s. r. o.	Rožňava	5
Technické služby, s.r.o. Kežmarok JuBaSa s.r.o. IHLA, s. r. o. Mestský podnik Spišská Stará Ves s.r.o.	Kežmarok	4
CIBEKA s.r.o. Sociálny podnik Mesta Gelnica, s. r. o., r. s. p. Girmonn, s.r.o.	Gelnica	3
Sociálny podnik mesta Svidník, s. r. o. Kondor- SP, s.r.o. JM+ s.r.o.	Svidník	3
Obecný podnik Doľany, s.r.o. Obecné služby Domaňovce, s.r.o. TOFFELI s.r.o.	Levoča	3
Black Field s.r.o. SOPOD s.r.o.	Michalovce	2
Fungi Frutti, s. r. o. JOLLA s.r.o.	Trebišov	2
STAVENEC BYSTRÉ s. r. o. PROTEKTA, s. r. o.	Vranov nad Topľou	2
FRUCONA s. r. o. FEBA - ECO s. r. o.	Sabinov	2
Margaret s. r. o.	Poltár	1
INVICTA, n.o.	Revúca	1
Antal shoes s. r. o.	Medzilaborce	1
o. z. Detské dopravné ihrisko Sobrance	Sobrance	1
Spolu		47

Zdroj: MPSVR SR

PRÍLOHA KU KAPITOLE 3

Tabuľka 1 Výdavky základného fondu nemocenského poistenia (ZFNP) a nemocenské dávky v roku 2021

Vyplatené dávky (v tis. €)	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	I. polrok 2021
Nemocenské	67 202	72 858	74 687	79 268	63 862	51 585	409 463
<i>z toho pandemické</i>	20 400	26 722	31 365	32 404	19 958	7 916	138 765
Ošetrovné	3 735	12 192	10 702	8 446	5 153	2 650	42 877
<i>z toho pandemické</i>	3 451	11 927	10 400	8 159	4 880	2 288	41 105
Materské	25 703	25 698	23 270	25 682	24 994	26 276	151 624
Vyrovňavacia dávka	3	2	6	5	7	6	28
Dlhodobé ošetrovné	-	-	-	-	15	94	109
Tehotenské	-	-	-	-	3 724	4 445	8 169
Spolu	96 642	110 750	108 665	113 401	97 755	85 056	612 270
Zúčtovanie dávok §112, ods. 9	0	0	0	0	0	0	0
Celkom výdavky ZFNP	96 642	110 750	108 665	113 401	97 755	85 056	612 270
z toho pandemické	23 852	38 650	41 765	40 562	24 837	10 203	179 870

Vyplatené dávky (v tis. €)	Júl	August	September	Október	November	December	Rok 2021
Nemocenské	44 814	43 901	42 701	43 475	53 492	69 434	707 279
<i>z toho pandemické</i>	3 135	1 939	1 823	2 991	8 047	24 777	181 478
Ošetrovné	2 096	2 045	2 637	2 940	5 138	5 485	63 219
<i>z toho pandemické</i>	1 754	1 723	2 308	2 616	4 732	5 148	59 385
Materské	26 223	27 853	28 337	27 263	28 090	26 965	316 354
Vyrovňavacia dávka	7	5	4	8	8	3	63
Dlhodobé ošetrovné	136	151	137	135	160	170	998
Tehotenské	4 192	4 145	3 990	3 806	3 930	3 731	31 963
Spolu	77 469	78 099	77 806	77 626	90 817	105 788	1 119 875
Zúčtovanie dávok §112, ods. 9	0	-3	0	0	0	0	-3
Celkom výdavky ZFNP	77 469	78 095	77 806	77 626	90 817	105 788	1 119 872
z toho pandemické	4 889	3 662	4 131	5 607	12 779	29 924	240 863

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 1 Výdavky základného fondu nemocenského poistenia (ZFNP) a nemocenské dávky v roku 2021
(pokračovanie)

Počet prípadov zúčtovaných dávok	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	I. polrok 2021
Nemocenské	229 471	247 805	259 956	248 966	182 325	145 724	1 314 247
z toho pandemické	104 008	122 459	136 727	129 530	66 669	30 178	589 571
Ošetrovné	22 250	52 480	55 261	38 920	23 892	16 213	209 016
z toho pandemické	20 162	50 727	53 210	37 065	22 206	13 957	197 327
Materské	31 981	32 127	31 561	31 350	31 300	31 364	189 683
Vyrovňavacia dávka	24	16	48	42	51	33	214
Dlhodobé ošetrovné	-	-	-	-	45	239	284
Tehotenské	-	-	-	-	17 633	21 386	39 019
Spolu	283 726	332 428	346 826	319 278	255 246	214 959	1 752 463
z toho pandemické	124 170	173 186	189 937	166 595	88 875	44 135	786 898

Počet prípadov zúčtovaných dávok	Júl	August	September	Október	November	December	Rok 2021
Nemocenské	121 485	115 337	114 760	127 411	168 486	243 557	2 205 283
z toho pandemické	10 445	6 933	7 650	14 108	40 998	121 506	791 211
Ošetrovné	11 905	10 284	11 635	19 450	35 325	41 012	338 627
z toho pandemické	9 810	8 323	9 775	17 477	32 930	38 883	314 525
Materské	31 762	32 368	32 901	32 692	32 350	32 125	383 881
Vyrovňavacia dávka	48	36	25	44	50	23	440
Dlhodobé ošetrovné	319	354	350	338	378	396	2 419
Tehotenské	21 113	20 367	19 690	19 325	19 641	19 038	158 193
Spolu	186 632	178 746	179 361	199 260	256 230	336 151	3 088 843
z toho pandemické	20 255	15 256	17 425	31 585	73 928	160 389	1 105 736

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Priemerná mesačná výška dávky v €	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	I. polrok 2021
Nemocenské	294,0	294,7	288,6	319,1	351,4	355,1	312,5
z toho pandemické	196,1	218,2	229,4	250,2	299,4	262,3	235,4
Ošetrovné	168,5	233,2	194,4	217,7	216,1	164,2	205,9
z toho pandemické	171,2	235,1	195,5	220,1	219,7	163,9	208,3
Materské	804,3	800,3	738,0	819,7	798,6	837,9	799,8
Vyrovňavacia dávka	113,7	116,4	118,7	116,5	142,9	177,1	132,3
Dlhodobé ošetrovné	-	-	-	-	334,4	392,5	383,3
Tehotenské	-	-	-	-	211,4	208,0	209,5
pandemické spolu	192,1	223,2	219,9	243,5	279,5	231,2	228,6

Priemerná mesačná výška dávky v €	Júl	August	September	Október	November	December	Rok 2021
Nemocenské	370,1	381,8	373,2	342,5	318,1	285,8	321,7
z toho pandemické	300,1	279,7	238,4	212,0	196,3	203,9	229,4
Ošetrovné	176,6	199,6	227,3	151,8	145,9	134,3	187,3
z toho pandemické	178,8	207,0	236,1	149,7	143,7	132,4	188,8
Materské	826,1	860,8	861,6	835,1	867,9	839,6	824,5
Vyrovňavacia dávka	155,5	142,3	140,4	176,7	149,7	124,9	142,1
Dlhodobé ošetrovné	427,8	426,7	391,3	398,3	423,1	430,2	412,7
Tehotenské	198,7	203,7	202,8	197,1	200,2	196,1	202,2
pandemické spolu	241,4	240,0	237,1	177,5	172,9	186,6	217,8

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Druh dávky	Počet poberateľov			Priemerná mesačná výška dávky v €		
	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu
Nemocenské (vrátane poberateľov pandemických dávok)	543 656	558 980	1 102 636	327,5	314,2	321,7
Ošetrovné (vrátane poberateľov pandemických dávok)	83 837	171 957	255 794	206,1	178,0	187,3
Materské	12 433	62 923	75 356	1040,8	785,3	824,5
Vyrovňavacia dávka	-	159	159	-	142,1	142,1
Dlhodobé ošetrovné	210	736	946	443,48	401,78	412,67
Tehotenské	-	38 052	38 052	-	202,2	202,2
Spolu	640 136	832 807	1 472 943	-	-	363,4

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 2 Počet poberateľov samostatne vyplácaných dôchodkov a v súbehu s vdovským, resp. vdoveckým dôchodkom k 31.12.2021

Druh dôchodku	Počet poberateľov sólo dôchodku (samostatne)	Počet poberateľov dôchodkov vyplácaných v súbehu (s vdovským resp. vdoveckým)	Spolu dôchodcov
Starobný	798 028	298 198	1 096 226
Predčasný starobný	11 393	599	11 992
Invalidný (vrátane 19 085 tzv. invalidov z mladosti)	238 990	7 521	246 511
Vdovský – sólo	27 119	x	27 119
Vdovecký- sólo	5 445	x	5 445
Sirotský	19 075	x	19 075
Dôchodok manželky	152	x	152
Sociálny	1 075	x	1 075
ÚHRN	1 101 277	306 318	1 407 595

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 3 Počet poberateľov dôchodku a výška sólo dôchodkovej dávky podľa pohlavia

Typ dôchodku	Počet poberateľov k 31. 12. 2021	Priemerná výška k 31. 12. 2021
Starobný	1 096 226	505,6
muži	438 095	555,2
ženy	658 131	457,2
Predčasný starobný	11 992	500,3
muži	6 970	539,6
ženy	5 022	442,0
Invalidný	246 511	293,7
muži	123 063	314,6
ženy	123 448	272,0
Vdovský (ženy) sólo	27 119	282,7
Vdovecký (muži) sólo	5 445	227,6
Sirotský	19 075	148,9
muži	5 926	145,5
ženy	13 149	150,4
Spolu	1 406 368	x

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 4 Rozdelenie poberateľov podľa výšky dôchodkových dávok k 31. 12. 2021

Výška dôchodku v €	Počet poberateľov dôchodku: muži a ženy spolu					
	Starobný sólo + starobný vyplácaný v súbehu s vdovským a vdoveckým	Predčasný starobný sólo + vyplácaný predčasný starobný v súbehu s vdovským a vdoveckým	Invalidný sólo* + invalidný v súbehu s vdovským a vdoveckým	Vdovský - sólo	Vdovecký - sólo	Sirotský
do 130	4 374	12	11 039	944	353	8 816
130,1 – 200	11 323	15	58 194	3 368	1 738	6 638
200,1 – 265	17 391	162	47 701	7 882	2 019	2 163
265,1 – 325	22 808	1 552	37 545	8 281	840	823
325,1 – 425	270 385	3 174	56 854	4 630	363	494
425,1 – 530	339 773	2 770	21 330	1 390	97	114
530,1 – 665	261 289	2 108	8 643	505	29	25
nad 665,1	168 883	2 199	5 205	119	6	2
Spolu	1 096 226	11 992	246 511	27 119	5 445	19 075

Zdroj: Sociálna poisťovňa

* vrátane invalidných dôchodkov z mladosti

Tabuľka 5 Prehľad výdavkov na dôchodkové dávky k 31. 12. 2021

	Základný fond starobného poistenia (ZFSP) v tis. €	Základný fond invalidného poistenia (ZFIP) v tis. €	Spolu v tis. €
Druh dôchodku	Výdavky	Výdavky	Výdavky
Starobný	6 358 286	x	6 358 286
Predčasný starobný	89 744	x	89 744
Invalidný	x	812 666	812 666
Vdovský	544 388	93 815	638 203
Vdovecký	63 682	15 021	78 703
Sirotský	1 602	36 103	37 705
Spolu	7 057 702	957 605	8 015 307
zúčtovanie dávok §112, ods. 9 461/2003 Z. z.	489	454	943
úhrn	7 058 191	958 059	8 016 250
Štátom hradené dávky			
dôchodok manželky			40
sociálny dôchodok			3 668
zvýšenie pre bezvládnosť			2 426
zvýšenie z dôvodu jediného zdroja príjmu			8
zvýšenie dôchodku za odboj, rehabilitáciu a deportáciu			2 066
príplatok k dôchodku politickým väzňom			6 071
príspevok k dôchodku účasti národného boja za oslobodenie a vdovám a vdovcom po týchto osobách			1 198
jednorazové zvýšenie príspevku k dôchodku účastníkom národného boja za oslobodenie a vdovám a vdovcom po týchto osobách bez nákladov na výplatu			197
príplatok za štátnu službu			490
invalidný dôchodok z mladosti			76 059
zvýšenie sumy starobného dôchodku a sumy invalidného dôchodku vyplácaného po dovriešení dôchodkového veku na sumu minimálneho dôchodku a úhrada výdavkov spojených s konaním o nároku			74 014
vyrovnávací príplatok			498
príspevok športovému reprezentantovi			61
vianočný príspevok – 2011 až 2019			732
13. dôchodok 2020			5 950
13. dôchodok 2021			294 332
Spolu			467 810
Celkový úhrn			8 484 060

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 6 Výdavky základného fondu úrazového poistenia (ZFÚP) v roku 2021

v tis. €

Dávka podľa druhu	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	I. polrok 2021
úrazový príplatok	668	1 012	999	913	794	628	5 014
z toho úrazový príplatok COVID-19	231	575	591	450	312	185	2 346
úrazová renta	2 401	2 434	2 372	2 693	2 505	2 417	14 822
jednorazové vyrovnanie	4	9	11	3	7	7	41
pozostalostná úrazová renta	27	27	27	26	26	26	159
jednorazové odškodnenie	39	0	70	12	0	96	217
pracovná rehabilitácia a rehabilitačné	0	0	0	0	0	0	0
rekvalifikácia a rekvalifikačné	0	0	0	0	0	0	0
náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia	1 225	819	722	1 039	1 107	1 245	6 157
náhrada nákladov spojených s liečením	10	9	9	9	7	8	53
náhrada nákladov spojených s pohrebom	6	1	1	0	3	2	14
výplata poistných plnení z minulých rokov	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	4 380	4 312	4 210	4 695	4 449	4 431	26 477
zúčtovanie dávok podľa §112, ods. 8	-2	-11	-8	-1	0	0	-22
18 % prevod finančných prostriedkov do ZFSP za poberanie úrazovej renty	274	340	328	315	333	336	1 926
Celkom výdavky ZFÚP	4 652	4 640	4 531	5 009	4 782	4 767	28 381
Dávka podľa druhu	Júl	August	September	Október	November	December	Rok 2021
úrazový príplatok	582	605	531	558	551	661	8 502
z toho úrazový príplatok COVID-19	138	139	72	71	98	145	3 008
úrazová renta	2 430	2 404	2 482	2 404	2 392	2 425	29 360
jednorazové vyrovnanie	9	2	9	10	4	15	90
pozostalostná úrazová renta	26	26	26	28	26	26	317
jednorazové odškodnenie	0	126	7	21	31	59	461
pracovná rehabilitácia a rehabilitačné	0	0	0	0	0	0	0
rekvalifikácia a rekvalifikačné	0	0	0	0	0	0	0
náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia	1 237	1 071	680	940	999	891	11 975
náhrada nákladov spojených s liečením	8	10	13	14	19	12	129
náhrada nákladov spojených s pohrebom	0	4	3	3	6	1	30
výplata poistných plnení z minulých rokov	0	0	0	0	0	0	1
Spolu	4 292	4 249	3 751	3 977	4 028	4 091	50 865
zúčtovanie dávok podľa §112, ods. 8	-3	-7	-5	-2	0	-21	-60
18 % prevod finančných prostriedkov do ZFSP za poberanie úrazovej renty	325	331	321	354	319	318	3 894
Celkom výdavky ZFÚP	4 613	4 573	4 067	4 329	4 348	4 388	54 699

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 7 Priemerná výška a počet vyplatených dávok úrazového poistenia v roku 2021

Druh úrazovej dávky	Počet vyplatených dávok celkom k 31.12.2021	Priemerná výška vyplatenej dávky z ÚP v €
Náhrada za stratu na zárobku počas PN *	0	0
Náhrada za stratu na zárobku po skončení PN	0	0
Náhrada za stratu na dôchodku	0	0
Náhrada nákladov na výživu pozostalých	0	0
Náhrada za bolesť	0	0
Náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia	0	0
Náhrada nákladov spojených s liečením	26	52
Náhrada nákladov spojených s pohrebom	0	0
Jednorazové odškodnenie pozostalých	0	0
Náhrada za stratu na zárobku počas PN po 1.1.2004	0	0
Náhrada za bolesť podľa § 99 ZSP**	6 002	884
Náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 99 ZSP	984	6 787
Náhrada nákladov spojených s liečením podľa § 100 ZSP	578	231
Náhrada nákladov spojených s pohrebom podľa § 101 ZSP	17	1 640
Jednorazové vyrovnanie podľa § 90 ZSP	28	3 209
Jednorazové odškodnenie podľa § 94 ZSP	23	20 040
Úrazový príplatok podľa § 85 ZSP	48 021	177
Pracovná rehabilitácia a rehabilitačné	0	0
Rekvalifikácia a rekvalifikačné	0	0
Úrazová renta	83 290	358
Pozostalostná úrazová renta	1 859	172

Zdroj : Sociálna poisťovňa

* Dávky v 1. – 10. riadku sú vyplácané podľa právnych predpisov účinných do 31. 12. 2003

** Dávky v 11. – 23. riadku sú vyplácané podľa zákona o sociálnom poistení (vrátane prekvalifikovaných úrazových rent)

Tabuľka 8 Štátne dávky týkajúce sa úrazového poistenia

Suma vyplatených dávok v roku 2021 (v tis. €)	
Odškodnenie prac. úrazov a chorôb z povolania zamestnancov zrušených zamestnávateľov, ktorých zakladateľom bol štát, alebo Fond národného majetku SR	365
Plnenia vyplývajúce zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania vzniknuté pred 1. aprílom 2002 u zamestnávateľa, ktorý mal podľa osobitného predpisu postavenie štátneho orgánu	41
Úrazové dávky poskytované fyzickým osobám uvedeným v § 17 ods. 2 a 3 zákona o sociálnom poistení	6
Zodpovednosť štátu za škodu na zdraví, ktorá vznikla vojakom povinnej vojenskej služby (plnenie podľa § 293 ods. 6)	17
Úrazové dávky poskytované vojakom dobrovoľnej vojenskej prípravy podľa § 285 ods. 1 písm. i) zákona o sociálnom poistení	1

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 9 Výdavky základného fondu garančného poistenia (ZFGP) v roku 2021

Obdobie	Výdavky ZFGP v tis. €		
	na dávku garančného poistenia	úhrada príspevkov na starobné dôchodkové sporenie	Spolu
Január	193	1 819	2 012
Február	104	3 544	3 648
Marec	250	1 541	1 792
Apríl	513	1 111	1 625
Máj	146	1 623	1 769
Jún	200	2 785	2 985
Júl	196	317	513
August	291	1 428	1 719
September	270	2 261	2 530
Október	263	2 121	2 384
November	212	394	606
December	180	1 442	1 622
Rok 2021	2 818	20 387	23 205

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 10 Vyplatené dávky v nezamestnanosti, počet prípadov a priemerná výška dávky v roku 2021

Mesiac	Počet poberateľov vyplatenej dávky v nezamestnanosti		Počet vyplatených dávok v nezamestnanosti		Priemerná výška dávky v nezamestnanosti v €		Celková výška výdavkov na dávky v tis. €	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Január	38 118	45 857	42 370	50 708	463,8	478,3	19 564	24 146
Február	40 887	46 790	46 200	53 032	452,0	467,9	20 913	24 662
Marec	39 698	45 121	45 094	50 861	432,1	425,5	19 450	21 750
Apríl	38 010	76 240	42 572	85 135	450,2	347,0	19 107	29 381
Máj	50 132	77 900	61 350	85 796	428,8	443,7	26 393	37 856
Jún	64 111	78 816	85 559	87 653	412,6	389,3	35 371	33 981
Júl	69 020	36 753	83 351	40 422	425,2	465,3	35 334	18 539
August	72 573	37 272	86 424	41 388	442,7	485,1	38 208	19 841
September	76 033	37 824	90 649	42 016	428,9	495,6	38 811	20 698
Október	53 612	37 264	59 836	41 263	443,6	482,1	26 512	19 651
November	48 033	36 331	53 648	40 349	467,7	503,2	25 003	20 184
December	47 428	35 682	54 459	39 528	453,6	490,7	24 546	19 150
Spolu	x	x	751 512	658 151	x	x	329 212	289 840
Priemer	53 138	49 321	62 626	54 846	440,9	445,8	27 434	24 153

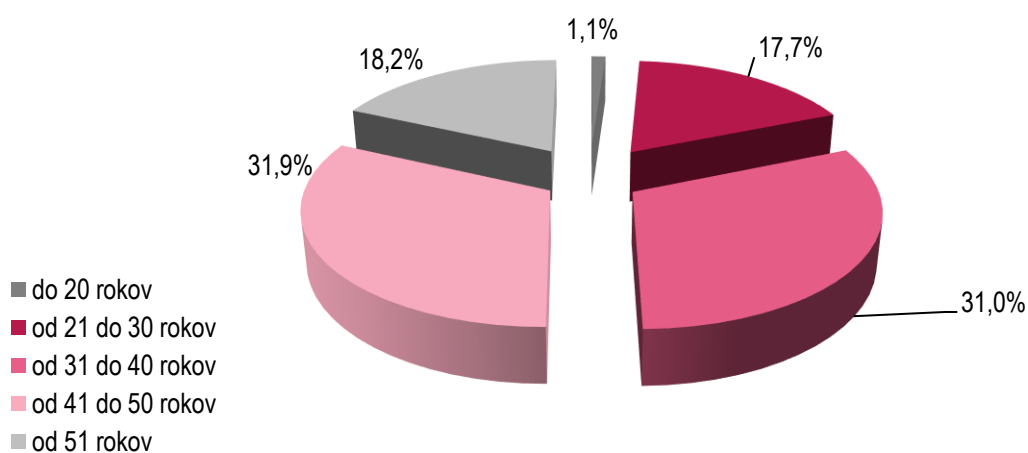
Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka 11 Počet poberateľov dávky v nezamestnanosti v členení podľa veku a pohlavia za rok 2021

Vekové pásma	Pohlavie		
	muži	ženy	spolu
do 19 rokov	11	15	26
20 – 24 rokov	5 323	3 828	9 151
25 – 29 rokov	10 716	9 082	19 798
30 – 34 rokov	11 389	10 941	22 330
35 – 39 rokov	10 889	11 967	22 856
40 – 44 rokov	10 815	12 068	22 883
45 – 49 rokov	9 318	10 883	20 201
50 – 54 rokov	8 067	9 133	17 200
55 – 59 rokov	8 503	9 475	17 978
nad 60 rokov	5 882	4 850	10 732
nezistené	110	118	228
Spolu	81 023	82 360	163 383

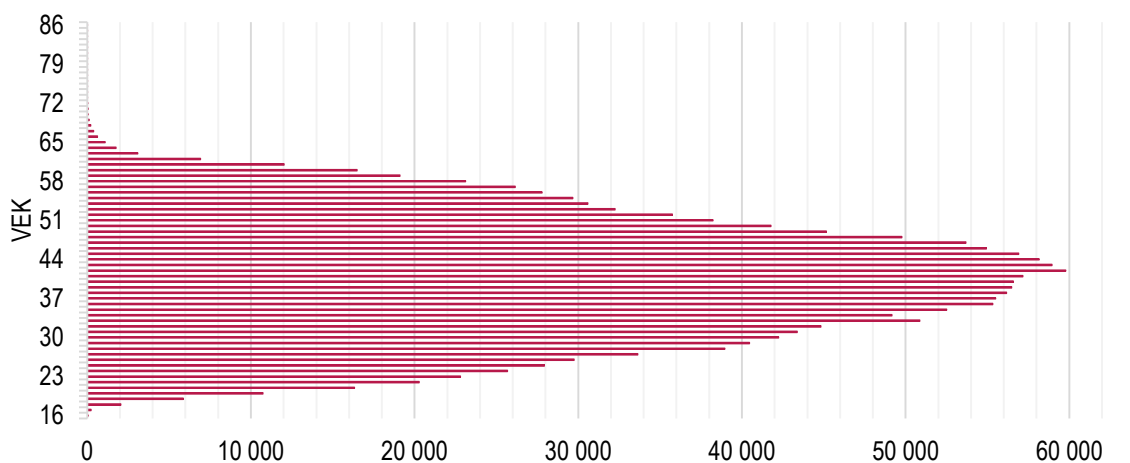
Zdroj : Sociálna poisťovňa

Graf 1 Rozdelenie sporiteľov v II. pilieri podľa veku k 31. 12. 2021

Zdroj : Sociálna poisťovňa; spracovanie: MPSVR SR

Graf 2 Veková štruktúra sporiťel'ov v II. pilieri k 31. 12. 2021

Zdroj : Sociálna poisťovňa; spracovanie: MPSVR SR

Tabuľka 12 Zhodnotenie dôchodkových fondov v správe DSS za rok 2021

DSS	Fond	Zhodnotenie za rok 2021
365.life, d.s.s., a.s.	365.life dlhopisový garantovaný d.f.	-4,0%
Allianz - Slovenská d.s.s., a.s.	GARANT dlhopisový garantovaný d.f.	-0,8%
NN, d.s.s., a.s.	SOLID - dlhopisový garantovaný d.f.	-1,1%
UNIQA d.s.s., a.s.	Dlhopisový garantovaný d.d.f.	-0,3%
VÚB Generali, d.s.s., a.s.	KLASIK dlhopisový garantovaný d.f.	-0,2%
365.life, d.s.s., a.s.	365.life akciový negarantovaný d.f.	-10,5%
365.life, d.s.s., a.s.	365.life indexový negarantovaný d.f.	25,4%
Allianz - Slovenská d.s.s., a.s.	PROGRES akciový negarantovaný d.f.	21,6%
NN, d.s.s., a.s.	Harmónia zmiešaný negarantovaný d.f.	7,6%
NN, d.s.s., a.s.	Dynamika akciový negarantovaný d.f.	13,3%
NN, d.s.s., a.s.	Rešpekt – Akciový negarantovaný ESG d.f.	19,8%
NN, d.s.s., a.s.	Index Global - indexový negarantovaný d.f.	28,3%
UNIQA d.s.s., a.s.	Akciový negarantovaný a.d.f.	11,4%
UNIQA d.s.s., a.s.	Indexový negarantovaný a.d.f.	28,6%
VÚB Generali, d.s.s., a.s.	MIX zmiešaný negarantovaný d.f.	9,9%
VÚB Generali, d.s.s., a.s.	PROFIT akciový negarantovaný d.f.	17,7%
VÚB Generali, d.s.s., a.s.	INDEX indexový negarantovaný d.f.	28,7%

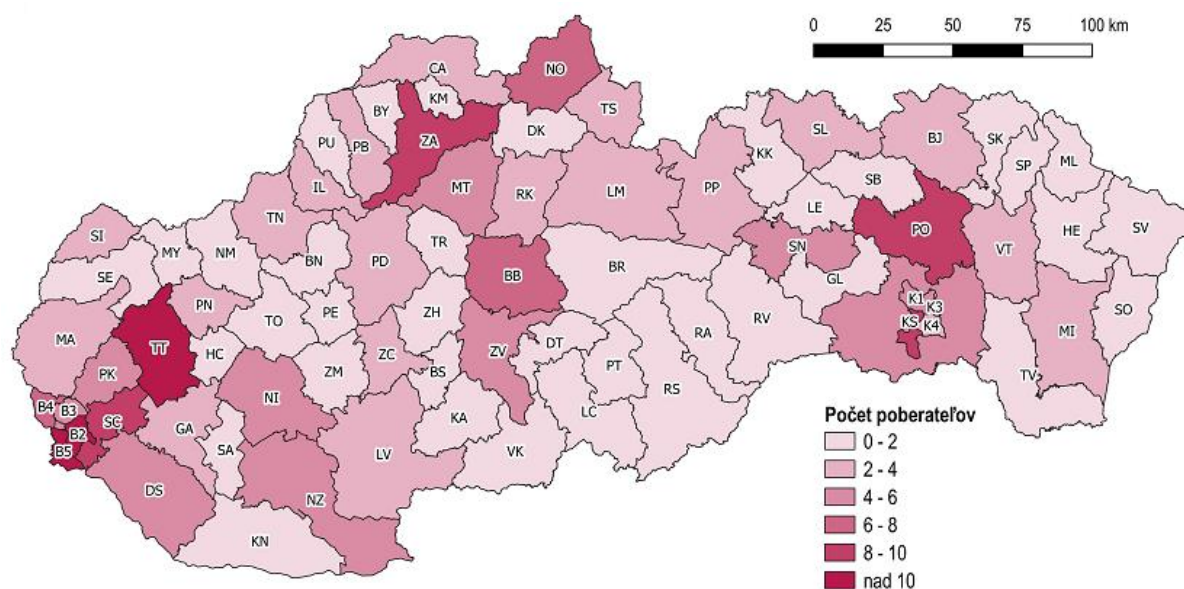
Zdroj: Asociácia dôchodkových správcovských spoločností

Tabuľka 13 Zhodnotenie príspevkových doplnkových dôchodkových fondov v správe DDS za rok 2021

DSS	Fond	Zhodnotenie za rok 2021
Doplnková dôchodková spoločnosť Tatra banky, a.s.	Comfort life 2040, príspevkový d.d.f.	11,5%
Doplnková dôchodková spoločnosť Tatra banky, a.s.	Comfort life 2030, príspevkový d.d.f.	5,2%
Doplnková dôchodková spoločnosť Tatra banky, a.s.	Comfort life 2060, príspevkový d.d.f.	14,5%
Doplnková dôchodková spoločnosť Tatra banky, a.s.	Comfort life 2050, príspevkový d.d.f.	13,9%
Doplnková dôchodková spoločnosť Tatra banky, a.s.	Comfort life 2020, príspevkový d.d.f.	1,8%
NN Tatry - Sympatia, d.d.s., a.s	Konzervatívny príspevkový d.d.f.	0,4%
NN Tatry - Sympatia, d.d.s., a.s	Rastový príspevkový d.d.f.	13,0%
NN Tatry - Sympatia, d.d.s., a.s	Vyvážený príspevkový d.d.f.	5,5%
NN Tatry - Sympatia, d.d.s., a.s	Indexový príspevkový d.d.f.	18,3%
Stabilita, d.d.s., a.s	Stabilita príspevkový d.d.f.	2,5%
Stabilita, d.d.s., a.s	Stabilita akciový príspevkový d.d.f.	12,9%
Stabilita, d.d.s., a.s	Stabilita indexový príspevkový d.d.f.	17,3%
UNIQA d.d.s., a.s.	Príspevkový d.d.f.	3,1%
UNIQA d.d.s., a.s.	Globálny akciový d.d.f.	11,9%
UNIQA d.d.s., a.s.	Indexový globálny d.d.f.	22,8%

Zdroj: Asociácia dôchodkových správcovských spoločností

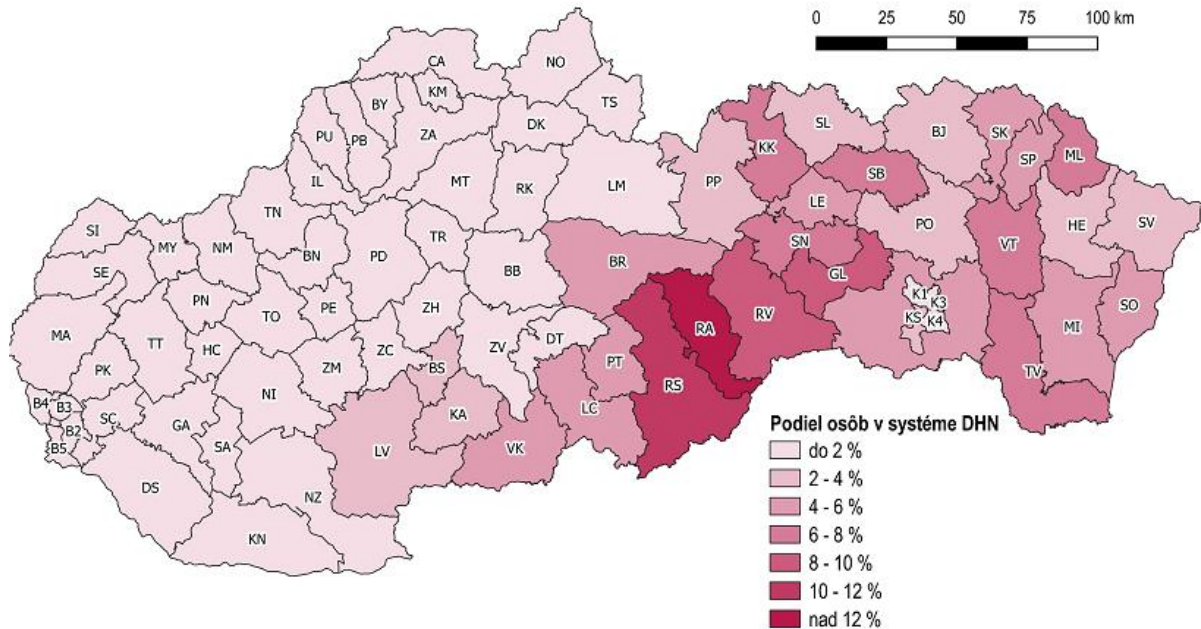
Graf 3 Regionálne rozdelenie poberateľov príspevku na starostlivosť o dieťa - priemerný mesačný počet poberateľov v roku 2021

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky

Zdroj: RSD MIS

Graf 4 Regionálne rozdelenie osôb v systéme pomoci v hmotnej núdzi, podiel osôb v systéme na celkovom počte obyvateľov ku koncu roka 2021

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky

Zdroj: RSD MIS, ŠÚSR

Tabuľka 14 Počet poberateľov a čerpanie finančných prostriedkov na resocializačný príspevok v rokoch 2020 a 2021

	Počet poberateľov	Čerpané finančné prostriedky
2020	3 489	280 736
2021	3 109	258 455

Zdroj: RSD MIS

Tabuľka 15 Pomoc deťom týraným, sexuálne zneužívaným a šikanovaným v roku 2021

Pomoc deťom týraným, sexuálne zneužívaným a šikanovaným		Fyzické týranie	Psychické týranie	Sexuálne zneužívanie	Šikanovanie	Využívanie na komerčné účely (pornografia, prostitúcia)	Zanedbávanie (syndróm)	Spolu	
Počet evidovaných detí	Spolu	134	54	118	26	3	917	1 252	
	v tom	do 6 rokov	15	9	3	1	365	431	429
		do 15 rokov	29	60	17	2	441	629	613
		do 18 rokov	10	49	6	0	111	192	225
Počet návrhov orgánu na začatie trestného stíhania	celkovo	19	5	27	0	0	24	75	

Zdroj: UPSVaR

Tabuľka 16 Deti umiestnené na základe rozhodnutia súdu do zariadení na výkon rozhodnutia súdu /neodkladné opatrenie, výchovné opatrenie, ústavná starostlivosť a ochranná výchova/ k 31. 12.

Zariadenia na výkon rozhodnutia súdu		2021
Centrá pre deti a rodiny (program)		4 637
Centrá pre deti a rodiny (špecializovaný program)		22
Centrá pre deti a rodiny (resocializačný program)		24
Domovy sociálnych služieb		3
Liečebno-výchovné sanatória		43
Diagnostické centrá		63
Reedukačné domovy	NO, VO, ÚS	404
	OV	17

Zdroj: V(MPSVR SR)12-01

Poznámka: NO – neodkladné opatrenie, VO – výchovné opatrenie, ÚS – ústavná starostlivosť, OV – ochranná výchova

Tabuľka 17 Jednotlivé formy starostlivosti v centrách pre deti a rodiny s programom pre výkon súdnych rozhodnutí

Forma starostlivosti	2020	2021
Profesionálne náhradné rodiny	662	668
Samostatné skupiny	291	291
Iné skupiny	153	159

Zdroj: V(MPSVR SR) 5-01

Tabuľka 18 Počty umiestnených detí a mladých dospelých v jednotlivých formách starostlivosti v centrách pre deti a rodiny s programom k 31.12.

Počet umiestnených detí v jednotlivých formách	2020	2021
v profesionálnej náhradnej rodine	1 426	1 401
v samostatnej skupine	2 719	2 673
v iných skupinách	841	854

Zdroj: V(MPSVR SR) 5-01

Tabuľka 19 Celkový počet detí zverených do jednotlivých foriem náhradnej rodinnej starostlivosti v rokoch 2020 a 2021

Rok	Náhradná osobná starostlivosť	Pestúnska starostlivosť	Poručníctvo	Spolu
2020	6 879	1 183	640	8 702
2021	7 042	1 118	665	8 825

Zdroj: UPSVaR

Tabuľka 20 Základné štatistické údaje o činnosti RPPS za roky 2020 a 2021

Rok	Počet prípadov	Počet klientov	Počet konzultácií
2020	6 979	14 666	40 275
2021	7 462	15 632	43 881

Zdroj: UPSVaR

Tabuľka 21 Činnosť referátov poradensko-psychologických služieb v roku 2020 a 2021

Problematika	Rok 2020		Rok 2021	
	Počet prípadov	Počet konzultácií	Počet prípadov	Počet konzultácií
Rodinná	1 791	9 008	1 902	9 646
Rozvodová, porozvodová	2 561	15 414	2 724	17 958
Partnerská, manželská	647	3 387	679	3 379
Osobnostná	693	3 856	820	3 757
Náhradná rodinná starostlivosť	777	6 504	771	6 741
Iná/Rôzne	287	812	317	936
Drogové a iné závislosti	122	855	141	1 158
Profesionálna rodina	2	0	0	0
Krizová intervencia	99	439	108	306
Spolu	6 979	40 275	7 462	43 881

Zdroj: UPSVaR

Tabuľka 22 Finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou na rok 2021

Stupeň odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby	Výška finančného príspevku pri poskytovaní pobytovej sociálnej služby/mesiac/miesto	Výška finančného príspevku pri poskytovaní ambulantnej sociálnej služby/mesiac/miesto obsadené najmenej v rozsahu 8 hodín
II. stupeň	116 €	77 €
III. stupeň	261 €	174 €
IV. stupeň	348 €	232 €
V. stupeň	493 €	329 €
VI. stupeň	609 €	406 €

Tabuľka 23 Finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach krízovej intervencie

Druh sociálnej služby	Výška finančného príspevku na jedno miesto v zariadení na mesiac	Výška finančného príspevku na jedno miesto v zariadení na rozpočtový rok
nocľaháreň	150 € (250 € od 1.4.2021)	1 800 € (3 000 € od 1.4.2021)
útulok	150 € (250 € od 1.4.2021)	1 800 € (3 000 € od 1.4.2021)
domov na pol ceste	150 € (250 € od 1.4.2021)	1 800 € (3 000 € od 1.4.2021)
zariadenie núdzového bývania	150 € (250 € od 1.4.2021)	1 800 € (3 000 € od 1.4.2021)

Tabuľka 24 Počet registrovaných poskytovateľov sociálnych služieb

Počet poskytovateľov sociálnych služieb (PSS) /sociálnych služieb a ich kapacít k 31.12.2021	SR			Z toho								
				Obec, zariadení alebo založení obcou			Zariadení alebo založení vyšším územným celkom			Neverejní poskytovatelia		
	Počet PSS	Počet sociálnych služieb	Kapacita	Počet PSS	Počet sociálnych služieb	Kapacita	Počet PSS	Počet sociálnych služieb	Kapacita	Počet PSS	Počet sociálnych služieb	Kapacita
SR Spolu	2311*	5 635	88 599	1194*	2 393	38 903	176*	699	19 153	941*	2 543	30 543
Služby krízovej intervencie (z toho)	494	774	12 995	277	418	7 109	23	25	380	194	331	5 506
Terénna sociálna služba KI	69	91	0	33	36	0	0	0	0	36	55	0
Nízkoprahové denné centrum	19	22	516	8	8	80	0	0	0	11	14	436
Integračné centrum	6	6	56	0	0	0	1	1	10	5	5	46
Komunitné centrum	197	387	6 912	156	281	5 302	0	0	0	41	106	1 610
Nocľaháreň	45	52	1 284	30	31	491	0	0	0	15	21	793
Útulok	79	102	2 477	27	30	635	16	17	294	36	55	1 548
Domov na polceste	21	23	229	0	0	0	3	3	22	18	20	207
Zariadenie núdzového bývania	29	35	690	7	7	149	3	4	54	19	24	487
Nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu	29	56	831	16	25	452	0	0	0	13	31	379
Služby na podporu rodiny s deťmi (z toho)	287	366	4 207	53	58	1 072	17	30	174	217	278	2 961
Pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa	18	18	0	17	17	0	0	0	0	1	1	0
Podpora zosúladovania rodinného a pracovného života	28	32	92	1	1	0	0	0	0	27	31	92
Zariadenie dočasnej starostlivosti o deti	2	2	4	0	0	0	2	2	4	0	0	0
Včasná intervencia	38	99	386	0	0	0	15	28	170	23	71	216
Zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov	201	215	3 725	35	40	1 072	0	0	0	166	175	2 653
Služby pre osoby s ŤZP a nepriaz. zdr. stavom (z toho)	2 715	3 466	49 565	1 368	1 468	11 593	393	599	18 207	954	1 399	19 765
Zariadenie podporovaného bývania	58	81	663	1	3	13	32	39	298	25	39	352
Zariadenie pre seniorov	418	518	20 290	126	145	8 380	61	80	2 564	231	293	9 346
Zariadenie opatrovateľskej služby	123	139	2 661	62	72	1 424	0	0	0	61	67	1 237
Rehabilitačné stredisko	31	36	409	0	0	0	12	16	124	19	20	285
Domov sociálnych služieb	298	480	11 975	24	29	171	169	301	9 308	105	150	2 496
Špecializované zariadenie	236	313	9 369	9	10	232	109	152	5 903	118	151	3 234
Denný stacionár	159	211	3 977	71	77	1 279	1	1	10	87	133	2 688
Opatrovateľská služba	1 149	1 328	221	976	1 019	94	0	0	0	173	309	127
Prepravná služba	151	185	0	73	84	0	5	6	0	73	95	0
Sprievodcovská a predčítateľská služba	2	17	0	0	0	0	0	0	0	2	17	0

Tlmočnická služba	13	29	0	0	0	0	0	0	0	13	29	0
Sprostredkovanie tlmočnickej služby	1	2	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0
Sprostredkovanie osobnej asistencie	10	14	0	1	2	0	0	0	0	9	12	0
Požičiavanie pomôcok	66	113	0	25	27	0	4	4	0	37	82	0
Služby IKT	35	54	0	13	13	0	0	0	0	22	41	0
Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci	15	21	0	12	12	0	0	0	0	3	9	0
Pomoc poskytovaná telekomunikačnými technológiami	20	33	0	1	1	0	0	0	0	19	32	0
Podporné služby (z toho)	316	544	21 830	235	425	19 129	20	27	392	61	92	2 309
Pomoc pri výkone opatrovníckych práv	7	9	0	1	2	0	2	2	0	4	5	0
Denné centrum	116	259	13 738	112	255	13 702	2	2	15	2	2	21
Podpora samostatného bývania	18	22	0	0	0	0	5	5	0	13	17	0
Jedáleň	118	193	8 021	80	124	5 426	11	18	377	27	51	2 218
Práčovňa	30	31	0	23	24	0	0	0	0	7	7	0
Stredisko osobnej hygieny	27	30	71	19	20	1	0	0	0	8	10	70
Samostatné odborné činnosti (z toho)	161	431	2	8	11	0	9	18	0	144	402	2
Sociálna rehabilitácia	5	25	0	0	0	0	0	0	0	5	25	0
Sociálne poradenstvo - základné	91	199	0	7	10	0	3	5	0	81	184	0
Sociálne poradenstvo - špecializované	65	207	2	1	1	0	6	13	0	58	193	2
Celkový súčet	4 008	5 635	88 599	1 954	2 393	38 903	462	699	19 153	1 592	2 543	30 543

Zdroj: Centrálny register poskytovateľov sociálnych služieb za 4. štvrťrok 2021

*Pozn.: počet PSS sa nerovná súčtu PSS za jednotlivé druhy sociálnych služieb, nakoľko jeden PSS môže poskytovať viac druhov sociálnych služieb

Tabuľka 25 Opatrovateľská služba

	Počet klientov		Počet zamestnancov (v prepočítaných stavoch)		Prijmy 2021 v €		Výdavky 2021 v €
	2020	2021	2020	2021	Prijmy celkom (z toho)	Prijmy z úhrad	
obce	13 034	12 391	5 760	5 584	33 091 895	7 471 537	55 824 887
neverejní poskytovatelia	2 134	2 287	1 337	1 339	12 858 583	3 394 721	12 873 938
SPOLU	15 168	14 678	7 097	6 923	45 950 478	10 866 258	68 698 825

Zdroj: V(MPSVR SR) 11-01 a V(MPSVR SR) 07-01

Tabuľka 26 Počet zariadení sociálnych služieb a ich kapacita

Druh zariadenia	Počet ZSS k 31.12. 2019	Počet miest k 31.12.2019 z toho starostlivosť poskytovaná				Počet ZSS k 31.12. 2020	Počet miest k 31.12.2020 z toho starostlivosť poskytovaná			
		Spolu	celoročne	týždenne	denne		Spolu	celoročne	týždenne	denne
Zariadenia sociálnych služieb spolu	1 357	51 686	44 873	498	6 315	1 363	51 259	44 708	506	6 045
z toho										
domov sociálnych služieb	276	12 359	10 208	416	1 735	277	12 345	10 075	428	1 842
zariadenie pre seniorov	388	19 529	19 390	11	128	393	19 201	19 070	11	120
špecializované zariadenie	174	8 099	7 790	40	269	185	8 365	8 028	43	294
zariadenia opatrovateľskej služby	102	2 500	2 451	24	25	103	2 525	2 476	24	25
zariadenie podporovaného bývania	40	657	657	0	0	46	627	627	0	0
denný stacionár	168	3 420	23	0	3 397	154	3 063	9	0	3 054
rehabilitačné stredisko	27	638	42	7	589	27	605	42	0	563
zariadenie núdzového bývania	29	648	648	0	0	29	644	644	0	0
útulky	90	2 377	2 377	0	0	89	2 470	2 470	0	0
nocľaháreň	45	1 201	1 029	0	172	44	1 162	1 015	0	147
domov na polceste	18	258	258	0	0	16	252	252	0	0

Zdroj: Vybrané údaje ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR; v čase spracovania Správy údaje za rok 2021 nie sú k dispozícii

Tabuľka 27 Prijímatelia sociálnej služby v zariadeniach sociálnych služieb

Druh zariadenia	Prijímatelia k 31. 12. 2019	Prijímatelia k 31. 12. 2020	osoby v dôchodkovom veku	diabetici	s psychotickou liečbou	s demenciou a užívajúci neuroleptiká	užívajúci antidepresíva	opatrovaní na lôžku	z toho v roku 2020			
									pozbavení spôsobilosti na právne úkony (a s obmedz. spôsobilosťou)	cudzinci	muži / chlapci	ženy / dievčatá
domov sociálnych služieb	11 584	11 408	3 179	1 265	5 869	2 327	2 679	7 332	5 656	3	6 315	5 093
zariadenie pre seniorov	18 286	17 401	17 337	4 193	4 621	5 248	4 910	10 956	480	18	4 736	12 665
špecializované zariadenie	8 003	7 752	5 985	1 393	3 601	3 530	2 644	5 853	1 945	6	2 931	4 821
zariadenie opatrovateľskej služby	2 329	2 128	1 976	487	495	598	550	1 079	103	0	686	1 442
zariadenie podporovaného bývania	551	573	67	35	289	75	169	112	200	0	360	213
denný stacionár	2 851	2 943	2 252	251	159	181	213	165	221	1	994	1 949
rehabilitačné stredisko	636	628	137	11	117	12	39	78	52	0	316	312
zariadenie núdzového bývania	565	653	11	3	6	2	20	0	3	3	232	421
útulok	2 042	2 160	359	73	159	54	187	61	19	8	1 367	793
nocľaháreň	6 670	7 609							0			
domov na polceste	257	239	13	3	10	2	18	1	0	2	153	86
SPOLU	53 774	53 494	31 316	7 714	15 326	12 029	11 429	25 637	8 679	41	18 090	27 795

Zdroj: Vybrané údaje výkazu ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR /výkaz Soc 1-01/; v čase spracovania Správy údaje za rok 2021 nie sú k dispozícii

Tabuľka 28 Výdavky zariadení sociálnych služieb

Druh zariadenia / zriaďovateľ	Celkové výdavky (v €) v roku 2019	v tom					na zdravotnú starostlivosť	Celkové výdavky (v €) v roku 2020	v tom				
		bežné výdavky	mzdové náklady	povinné sociálne poistenie	obstaranie majetku	na zdravotnú starostlivosť			bežné výdavky	mzdové náklady	povinné sociálne poistenie	obstaranie majetku	na zdravotnú starostlivosť
domov sociálnych služieb	158 118 587	41 183 727	80 936 808	28 816 056	4 935 217	180 011	176 447 300	42 831 085	91 240 931	32 402 227	8 235 857	330 796	
zariadenie pre seniorov	219 584 725	68 966 420	103 985 597	36 281 148	5 270 126	741 611	250 720 307	75 377 190	121 330 529	42 181 049	4 634 338	1 035 382	
špecializované zariadenie	112 443 492	25 377 686	58 563 514	20 547 027	2 580 170	301 878	136 317 759	34 673 177	71 930 213	25 230 188	2 599 136	522 209	
zariadenie opatrovateľskej služby	26 765 731	7 592 349	13 735 294	4 828 573	336 416	66 016	31 165 173	8 356 307	16 404 146	5 609 614	271 651	177 625	
zariadenie podporovaného bývania	4 910 462	1 282 300	2 542 541	881 464	43 138	1 184	5 579 373	1 422 435	2 950 584	1 026 770	105 308	9 378	
denný stacionár	10 351 965	2 324 185	5 918 938	2 021 101	144 226	13 548	10 651 210	1 998 493	6 339 244	2 165 871	34 087	12 834	
rehabilitačné stredisko	4 508 480	1 005 196	2 494 916	872 831	44 967	98	4 389 585	963 486	2 472 499	850 286	79 157	207	
zariadenie núdzového bývania	2 840 530	764 391	1 432 575	487 385	55 899	573	3 399 191	1 097 999	1 655 090	571 111	32 560	2 092	
útulky	8 209 560	2 367 690	4 035 493	1 386 508	132 008	9 328	8 921 609	2 530 967	4 514 140	1 532 637	201 877	37 462	
nocľaháreň	2 768 672	989 137	1 281 419	415 499	11 760	233	3 237 486	1 126 390	1 537 067	484 647	35 677	7 289	
domov na polceste	877 962	280 246	374 337	126 117	28 498	1 652	892 586	334 347	385 638	129 092	11 019	4 522	
SPOLU	551 380 166	152 133 327	275 301 432	96 663 709	13 582 425	131 613 2	631 721 579	170 711 876	320 760 081	112 183 492	16 240 667	2 139 796	

Zdroj: Vybrané údaje výkazu ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR /výkaz Soc 1-01/; v čase spracovania Správy údaje za rok 2021 nie sú k dispozícii

Tabuľka 29 Príjmy zariadení sociálnych služieb

Druh zariadenia / zriaďovateľ	Celkové príjmy (v €) v roku 2019	Príspevok MPSVR SR	v tom					Celkové príjmy (v €) v roku 2020	príspevok MPSVR SR	v tom				
			príjmy z rozpočtu samosprávneho kraja	príjmy z rozpočtu obcí	príjmy zo zdravotných poisťovní	príjmy z úhrad	iné príjmy			príjmy z rozpočtu samosprávneho kraja	príjmy z rozpočtu obcí	príjmy zo zdravotných poisťovní	príjmy z úhrad	iné príjmy
domov sociálnych služieb	158 102 105	11 390 993	107 181 531	210 807	433 032	33 338 875	5 862 084	176 747 115	15 922 865	114 042 594	275 936	652 571	34 230 607	13 838 674
zariadenie pre seniorov	217 471 814	74 647 574	24 480 800	18 562 784	1 078 294	85 540 944	13 877 242	249 693 362	86 848 652	26 485 554	22 306 334	1 590 610	91 402 210	23 213 073
špecializované zariadenie	112 061 752	13 063 417	61 329 903	1 155 426	803 202	30 832 144	5 442 682	136 771 853	17 938 241	74 465 948	352 630	1 057 582	34 313 529	9 573 678
zariadenie opatrovateľskej služby	26 314 704	10 361 565	139 722	4 303 551	137 818	9 362 506	1 898 833	30 788 487	13 361 835	159 537	5 229 132	172 715	10 616 225	1 617 912
zariadenie podporovaného bývania	4 947 726	946 833	3 042 227	74 142	0	869 512	113 179	5 629 821	1 113 357	3 157 376	80 028	0	1 048 974	313 478
denný stacionár	10 094 809	7 177 764	84 871	1 325 105	876	931 631	675 133	10 336 274	7 317 281	110 047	1 285 862	714	678 121	1 156 765
rehabilitačné stredisko	4 494 624	1 352 691	2 591 809	17 673	205	173 162	515 901	4 404 181	1 513 471	2 407 626	11 463	263	116 360	469 041
zariadenie núdzového bývania	2 840 938	304 778	1 548 809	337 310	0	158 970	493 874	3 418 253	359 116	1 914 428	436 483	0	164 840	555 591
útulok	8 230 914	1 034 146	4 672 301	581 898	302	1 209 968	811 721	8 948 451	1 197 200	5 085 031	704 785	86	1 195 617	832 864
nocľaháreň	2 727 928	1 454 207	72 000	700 406	200	237 951	325 303	3 182 326	1 877 128	22 282	658 604	0	273 310	385 620
domov na polceste	926 431	0	562 049	13 881	0	142 444	209 890	894 932	0	658 478	1 211	0	128 280	110 079
SPOLU	548 213 745	121 733 968	205 706 022	27 282 983	2453929	162 798 107	30 225 842	630 815 055	147 449 146	228 508 901	31 342 468	3 474 541	174 168 073	52 066 775

Zdroj: Vybrané údaje výkazu ŠÚ SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR; v čase spracovania Správy údaje za rok 2021 nie sú k dispozícii

Tabuľka 30 Zamestnanci zariadení sociálnych služieb

Druh zariadenia	Priemerný evidenčný počet zamestnancov prepočítaný	
	rok 2019	rok 2020
domov sociálnych služieb	7 640	7 756
zariadenie pre seniorov	10 274	10 563
špecializované zariadenie	5 591	6 051
zariadenia opatrovateľskej služby	1333	1411
zariadenie podporovaného bývania	230	244
denný stacionár	784	762
rehabilitačné stredisko	215	191
zariadenie núdzového bývania	163	141
útulky	417	433
nocľaháreň	141	139
domov na pol ceste	41	40
SPOLU	26 829	27 731

Zdroj: Vybrané údaje Štatistického úradu SR – Zariadenia sociálnych služieb v SR; v čase spracovania Správy údaje za rok 2021 nie sú k dispozícii

Tabuľka 31 Vybrané druhy sociálnych služieb poskytované obcou, vyšším územným celkom alebo neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb k 31. 12. 2021

Druh sociálnej služby	Počet služieb		Počet prijímateľov		Zamestnanci (v prepočítaných stavoch)				Prijmy poskytovateľov (v €)		Výdavky poskytovateľov (v €)	
	obce a vyššie územné celky	neverejní poskytovatelia	obce a vyššie územné celky	neverejní poskytovatelia	Spolu		v tom počet dobrovoľníkov		obce a vyššie územné celky	neverejní poskytovatelia	obce a vyššie územné celky	neverejní poskytovatelia
					obce a vyššie územné celky	neverejní poskytovatelia	obce a vyššie územné celky	neverejní poskytovatelia				
nízkoprahové denné centrum	6	14	181	4 675	8	72,3	0	97	136 924	879 783	136 776	986 005
pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa	4	0	13	0	3	0	2	0	38115	0	36 187	0
zariadenie dočasnej starostlivosti o deti	2	0	3	0	3	0	0	0	54 991	0	54 866	0
nízkoprahová soc.služba pre deti a rodinu	13	13	2 564	5 650	25	40	18	71	349 922	437 245	375 344	508 066
prepravná služba*	84	57	7 980	18 287	0	83,3		26	353 838	662 497	533 737	862 431
sprievodcovská a predčítateľská služba	0	2	0	78	0	0	0	0	0	0	0	0
tlmočnická služba	0	12	0	690	0	22	0	4	0	399 542	0	397 833
sprostredkovanie tlmočnickej služby	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
sprostredkovanie osobnej asistencie	6	4	8	1689	4	6,1	0	4	11 138	20 962	21 317	21 518
požičiavanie pomôcok	19	33	339	1 974	5	16,1	1	25	29 074	149 287	40 978	141 245
monitorovanie a signalizácia potreby pomoci	10	1	96	0	4	0	0	0	19 920	0	26 796	933
krízová pomoc prostredníctvom IKT	0	10	0	44 567	0	35	0	46	0	226 603	0	239 687
pomoc pri uplatňovaní opatrov. práv a povinností	5	1	19	3	4	2	0	0	19 632	0	113 897	100
denné centrum	222	1	29 055	16	331	4	25	0	1 891 855	63 379	2 767 851	63 047

pokračovanie tab. 31

Druh sociálnej služby	Počet služieb			Počet prijímateľov		Zamestnanci (v prepočítaných stavoch)				Príjmy poskytovateľov (v €)		Výdavky poskytovateľov (v €)	
	Spolu		v tom počet dobrovoľníkov		Spolu		v tom počet dobrovoľníkov		Spolu		v tom počet dobrovoľníkov		
	obce a vyššie územné celky	neverejní poskytovatelia	obce a vyššie územné celky	neverejní poskytovatelia	obce a vyššie územné celky	neverejní poskytovatelia	obce a vyššie územné celky	neverejní poskytovatelia	obce a vyššie územné celky	neverejní poskytovatelia	obce a vyššie územné celky	neverejní poskytovatelia	
integračné centrum	1	5	10	296	1	7	0	24	18 841	131 611	18 841	154 352	
jedáleň	83	23	10 264	3 489	315	118,3	2	23	4 858 692	1 170 880	6 518 444	1 507 835	
práčovňa	19	5	3 885	3219	13	8	3	4	88 116	9 845	150 774	13 923	
stredisko osobnej hygieny	21	9	7 396	1 236	10	14,4	1	13	26 896	48 976	91 204	104 090	
komunitné centrum	124	39	26 968	19 044	429	157	51	217	5 025 875	2 170 585	5 953 788	2 225 358	
podpora samostatného bývania	5	11	79	400	8	23,6	0	9	119 794	254 581	110 933	188 594	
služba včasnej intervencie	15	25	404	2 023	34	140,8	6	48	577 163	2 084 179	592 072	1 997 610	
terénna sociálna služba krízovej intervencie	70	27	17 956	8 177	149	66,4	0	135	1 947 960	1 058 522	2 181 318	1 061 284	
služba na podporu zosúladovania rodinného a pracovného života	2	19	0	68	0	21,6	0	2	0	141 530	0	162 796	
zariadenie starostlivosti o deti do 3 rokov	45	157	855	1 796	297	598	0	18	3 729 465	5 187 455	5 946 253	6 288 224	
základné sociálne poradenstvo		63		42 106		100,5		299		807 707		844 549	
špecializované sociálne poradenstvo		71		24 451		200,1		42		2 611 568		2 870 557	
sociálna rehabilitácia		7		495		22		0		421 672		396 574	
SPOLU	756	610	108 075	184 429	1 643,0	1 758,3	109	1107	19 298 211	18 938 410	25 671 376	21 036 613	

Zdroj: V(MPSVR SR) 10-01, V(MPSVR SR) 11-01 a V(MPSVR SR) 07-01

* údaj o počte "obecných" poskytovateľov je z centrálného registra poskytovateľov sociálnych služieb

Tabuľka 32 Počet žiadateľov o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby vo vybraných druhoch zariadení sociálnych služieb

Počet žiadateľov o poskytovanie sociálnej služby v zariadení	rok 2018	rok 2019	rok 2020	rok 2021
Domovy sociálnych služieb	1 748	1 731	1 825	1 798
Zariadenia pre seniorov	5 654	6 670	6 863	4 813
Zariadenia podporovaného bývania	101	59	86	91
Rehabilitačné strediská	17	62	53	60
Špecializované zariadenie	2 123	2 257	2 291	1 763
SPOLU v SR	9 643	10 779	11 118	8 525

Zdroj: V(MPSVR SR) 10-01

Najčastejšie zistené porušenia u poskytovateľov sociálnych služieb z výkonov dohľadov nad poskytovaním sociálnych služieb

V roku 2021 boli u poskytovateľov sociálnych služieb zistené porušenia zákona o sociálnych službách a iných všeobecne záväzných právnych predpisov:

- nerešpektovanie práv prijímateľov sociálnych služieb
 - obmedzenie slobody pohybu prijímateľov sociálnej služby (uzamknuté izby, uzamknuté zariadenia sociálnych služieb, obmedzený počet dní mimo zariadenia sociálnych služieb),
 - nedostupnosť informácií v zrozumiteľnej forme
 - neumožnenie prijímateľom sociálnych služieb podieľať sa na určovaní životných podmienok v zariadení, na riešení vecí súvisiacich s podmienkami a kvalitou poskytovania sociálnej služby
 - nariadenie zákazov a príkazov bez opory v právnych predpisoch napríklad pod hrozbou vypovedania zmluvy o poskytovaní sociálnej služby
- neplnenie povinností poskytovateľov sociálnych služieb
 - neprihliadanie na individuálne potreby prijímateľov sociálnych služieb (nešpecifikovanie individuálnych potrieb pri špecifikácii odborných, obslužných a ďalších činností, umiestnenie prijímateľa sociálnej služby s obmedzenou schopnosťou pohybu na poschodí bez zabezpečenia bezbariérového pohybu, nedostupnosť signalizačného zariadenia)
 - pri plánovaní poskytovania sociálnej služby podľa individuálnych potrieb, schopností a cieľov prijímateľa sociálnej služby - nevypracovávanie individuálnych plánov alebo ich vypracovanie len formálne, nevyhodnocovanie individuálnych plánov vôbec alebo ich vyhodnocovanie bez účasti prijímateľa sociálnej služby, nevypracovanie programov sociálnej rehabilitácie
 - nedodržovanie maximálneho počtu prijímateľov sociálnej služby na jedného zamestnanca a minimálneho percentuálneho podielu odborných zamestnancov na celkovom počte zamestnancov
 - nesplnenie všeobecných technických požiadaviek na výstavbu a všeobecných technických požiadaviek na stavby užívané fyzickými osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie/bezbariérovosť
 - nevypracovávanie a neuskutočňovanie programu supervízie
 - pri ochrane života, zdravia a dôstojnosti - nevedenie registra netelesných a telesných obmedzení prijímateľov sociálnej služby, nezapisovanie obmedzení do registra, používanie nepovolených obmedzení (izolačka ako bezpodnetová miestnosť, fixovanie na lôžku, fixovanie na invalidnom vozíku), neoznamovanie zápisov o použití netelesných a telesných obmedzení ministerstvu, súdom určenému opatrovníkovi, resp. príbuznému; nedostatočná edukácia zamestnancov s touto povinnosťou poskytovateľa sociálnej služby
 - pri vykonávaní odborných, obslužných a ďalších činností, zabezpečení vykonávania týchto činností alebo utvárania podmienok na ich vykonávanie v rozsahu ustanovenom zákonom pre druh sociálnej služby, ktorý poskytovateľ sociálnej služby poskytuje
- nezaregistrovanie poskytovateľa sociálnej služby do registra poskytovateľov vedeného na príslušnom vyššom územnom celku,
- neúplné označovanie miesta poskytovania sociálnej služby alebo miesto poskytovania sociálnej služby bez označenia
- neplnenie povinností pri uzatváraní zmlúv o poskytovaní sociálnej služby
 - uzatváranie zmlúv o poskytovaní sociálnej služby nezrozumiteľným spôsobom pre prijímateľa sociálnej služby
 - určovanie úhrady za poskytovanú sociálnu službu bez cenníka, určovanie úhrady za poskytovanú sociálnu službu podľa viacerých cenníkov platných v jednom období
 - účtovanie úhrady za poskytovanie iných, tzv. nadštandardných činností bez rešpektovania záujmu zo strany prijímateľa sociálnej služby ako súčasť úhrady za sociálnu službu, napr. paušálne účtovanie zdravotného balíčka, manipulačný/administratívny poplatok pri začatí a ukončení poskytovania sociálnej služby, poplatok za vybavenie úradných záležitostí
 - nesledovanie príjmu a majetku prijímateľov sociálnej služby na účely určenia úhrady, nevyžiadanie vyhlásenia o majetku fyzickej osoby s overeným podpisom, resp. akceptovanie

vyhlásenia bez overeného podpisu alebo bez vyznačenia, či fyzická osoba má/nemá majetok v hodnote nad 10 000 eur

- negarantovanie zostatku príjmu prijímateľa sociálnej služby, resp. garantovanie zostatku príjmu v rozpore so zákonom o sociálnych službách
- uzatváranie zmlúv s charakterom zmiešanej zmluvy, v zmluve o poskytovaní sociálnej služby viazaná platením úhrady iná osoba, tzv. „prístupujúca osoba“, nie prijímateľ sociálnej služby, alebo viazanie platením úhrady aj prijímateľa sociálnej služby aj inej osoby
- uzatváranie zmlúv bez náležitostí určených zákonom
- definovanie vlastných dôvodov vypovedania zmluvy o poskytovaní sociálnej služby zo strany poskytovateľa sociálnej služby v rozpore so zákonom o sociálnych službách
- podpísanie zmluvy o poskytovaní sociálnej služby inou osobou za prijímateľa sociálnej služby bez splnomocnenia alebo bez potvrdenia ošetrojúceho lekára o zdravotnom stave
- porušovanie zákonnej povinnosti v oblasti kvalifikačných predpokladov zamestnancov poskytovateľov sociálnych služieb

Tabuľka 33 Hrubé výdavky na sociálnu ochranu, 2019

Územie	Výdavky na sociálnu ochranu ako % z HDP	Výdavky na sociálnu ochranu v PPS na obyvateľa	Výdavky na sociálne dávky podľa účelov (v %)					
			Staroba + pozostalí	Choroba/ zdravotná starostlivosť	Invalidita	Rodina/deti	Nezamestnanosť	Bývanie, sociálne vylúčenie
Belgicko	28,9	10 639,5	44,6	26,0	8,8	7,3	5,3	3,3
Bulharsko	16,6	3 089,6	45,8	29,2	8,0	9,6	2,8	1,3
Česká republika	18,9	5 947,1	45,9	32,8	6,0	8,7	2,1	1,7
Dánsko	31,3	12 233,2	39,6	20,3	15,1	10,5	4,0	6,4
Nemecko	30,3	12 147,0	36,9	34,2	8,4	11,1	3,0	2,3
Estónsko	16,3	4 353,5	40,3	28,7	11,4	14,2	3,3	0,8
Írsko	13,6	7 491,3	32,9	37,8	5,5	9,6	5,7	4,5
Grécko	25	5 256,7	63,4	19,5	4,3	6,1	3,9	1,7
Španielsko	24,1	6 751,9	50,8	26,8	6,8	5,5	7,0	1,4
Francúzsko	33,6	11 350,6	42,5	26,8	6,0	6,9	5,6	5,6
Chorvátsko	21,8	4 487,8	42,0	33,2	9,8	9,0	2,7	1,5
Taliansko	29,3	8 669,6	56,6	22,1	5,4	3,8	5,3	3,5
Cyprus	18,7	5 235,0	52,0	24,7	4,0	5,7	4,9	6,7
Lotyšsko	15,7	3 473,3	46,1	28,9	8,4	10,3	3,9	1,0
Litva	16,5	4 519,3	42,4	29,8	8,5	10,6	4,5	2,1
Luxembursko	21,6	15 620,6	39,3	25,3	10,3	15,3	5,5	2,7
Maďarsko	16,7	4 144,5	48,3	27,9	5,7	11,1	1,9	3,5
Malta	15,4	4 806,4	50,2	36,2	3,7	5,7	1,2	2,1
Holandsko	28,9	11 633,9	39,0	32,6	8,7	4,3	2,9	6,2
Rakúsko	29,3	11 495,3	49,1	26,2	6,0	9,0	5,2	1,9
Poľsko	21,3	5 441,4	52,1	23,7	5,6	14,3	1,1	1,6
Portugalsko	24,1	5 994,6	54,9	25,7	6,9	5,0	2,7	0,9
Rumunsko	15,3	3 584,9	51,2	29,2	5,8	11,0	0,3	0,6
Slovinsko	22,2	6 095,9	45,9	33,5	4,8	8,2	2,2	3,6
Slovensko	17,9	4 252,3	44,1	31,7	8,1	9,0	2,8	1,5
Fínsko	30	10 599,5	45,4	22,5	9,4	9,9	5,5	5,8
Švédsko	27,8	10 276,3	44,5	26,9	9,5	10,5	2,8	3,9

Zdroj: Eurostat ESSPROS, údaje platné k 23.05.2022

Tabuľka 34 Príjmy na sociálnu ochranu, 2019

Príjmy	Príjmy v % HDP	Príjmy v PPS na obyvateľa	Sociálne príspevky zamestnávateľov	Štruktúra príjmov (%)		
				Sociálne príspevky chránených osôb	Verejná správa	Iné príjmy
Belgicko	29,9	11 006,5	39,20	19,75	39,96	2,14
Bulharsko	18,2	3 375,3	35,69	23,67	37,36	1,72
Česká republika	20,2	6 353,5	51,18	24,17	23,19	1,24
Dánsko	34,1	13 308,5	10,77	8,28	79,05	0,99
Nemecko	32,1	12 865,9	34,28	30,82	32,67	1,69
Estónsko	16,1	4 288,2	73,57	1,16	27,35	0,10
Írsko	15	8 246,9	25,71	0,12	59,00	2,20
Grécko	27,3	5 735,0	31,37	23,15	47,76	5,07
Španielsko	23,6	6 622,4	45,55	12,89	38,95	2,73
Francúzsko	34,3	11 574,9	41,05	16,63	42,57	2,90
Chorvátsko	23,4	4 829,7	28,08	32,18	36,06	3,87
Taliansko	30,1	8 891,8	36,02	0,15	46,69	1,82
Cyprus	22,2	6 223,0	29,77	21,69	46,03	5,83
Lotyšsko	15,8	3 512,2	41,74	17,78	39,28	0,34
Litva	18,2	4 978,5	55,27	37,86	44,14	1,05
Luxembursko	23,5	16 964,5	26,89	24,80	45,08	3,48
Maďarsko	16,2	4 016,8	36,41	32,89	30,23	0,43
Malta	15,4	4 806,7	26,37	9,18	64,21	1,93
Holandsko	33,4	13 454,0	29,71	30,11	24,41	15,35
Rakúsko	29	11 376,3	35,94	26,99	35,77	1,24
Poľsko	21,3	5 434,7	48,22	20,88	28,37	9,58
Portugalsko	26,1	6 477,7	31,41	16,64	44,20	7,61
Rumunsko	15,2	3 556,2	12,69	71,46	18,48	0,69
Slovinsko	22,2	6 113,5	28,37	43,20	26,24	2,03
Slovensko	19,2	4 559,3	47,7	23,2	23,7	3,0
Fínsko	30,8	10 894,3	30,95	14,37	49,23	5,77
Švédsko	30,4	11 251,2	38,84	9,09	49,93	2,29

Zdroj: Eurostat ESSPROS, údaje platné k 23.05.2022

Tabuľka 35 Výdavky na dôchodky a štruktúra podľa kategórií dôchodkov, 2019

Územie	Výdavky na dôchodky spolu			Štruktúra výdavkov na dôchodky podľa kategórií (%)						
	v € na obyvateľa (stále ceny 2010)	v PPS na obyvateľa	v % HDP	starobný	predčasný starobný	čiasťočný starobný	invalidný	predčasný v dôsledku zníženej pracovnej schopnosti	pozosta- lostné	predčasný z dôvodov trhu práce
Belgicko	4 518,6	4 667,6	12,7	69,7	5,0	0,0	25,3	:	17,5	1,9
Bulharsko	563,2	1 395,4	7,5	82,8	4,9	0,0	12,2	:	5,4	:
Česká republika	1 526,2	2 626,8	8,4	85,0	2,4	0,0	12,8	0,0	22,6	0,0
Dánsko	6 247,9	4 890,0	12,5	79,1	4,0	0,0	15,9	13,9	5,6	:
Nemecko	4 402,9	4 803,3	12,0	83,6	2,4	0,0	9,5	6,9	25,4	0,0
Estónsko	1 244,3	2 055,1	7,7	73,6	22,2	0,0	24,8	:	1,6	:
Írsko	3 267,5	2 775,9	5,0	62,2	0,0	0,0	19,9	:	17,9	0,0
Grécko	2 833,8	3 368,9	16,0	80,6	:	0,0	4,7	:	22,9	0,5
Španielsko	3 055,7	3 566,6	12,7	68,6	4,2	0,0	11,9	:	29,0	0,0
Francúzsko	5 003,2	4 990,4	14,8	82,2	:	0,0	18,3	0,1	21,7	0,0
Chorvátsko	1 263,5	2 086,0	10,1	70,7	16,0	0,0	10,2	:	19,0	0,0
Taliansko	4 357,2	4 721,3	16,0	78,5	10,6	0,0	10,5	0,4	28,0	0,1
Cyprus	2 229,9	2 547,5	9,1	84,3	6,8	0,0	9,4	2,7	19,2	:
Lotyšsko	952,9	1 665,5	7,5	80,1	1,9	0,0	17,5	:	2,8	:
Litva	1 004,6	1 920,7	7,0	76,9	2,7	0,0	17,8	:	28,3	0,0
Luxembursko	8 137,5	6 708,5	9,3	72,3	14,2	0,0	9,2	:	24,5	0,7
Maďarsko	992,0	1 809,0	7,3	94,6	6,8	0,0	:	:	34,9	:
Malta	1 502,6	2 036,7	6,5	74,6	0,0	0,0	8,4	0,0	18,2	0,1
Holandsko	4 960,3	4 852,3	12,0	81,1	:	0,0	18,3	:	11,1	:
Rakúsko	5 256,0	5 517,6	14,1	80,8	4,3	0,0	8,5	:	23,7	0,0
Poľsko	1 440,4	2 796,2	11,0	74,9	5,5	0,0	10,2	0,0	14,0	0,9
Portugalsko	2 607,1	3 421,5	13,8	79,6	5,6	0,0	8,9	0,0	29,2	0,1
Rumunsko	759,1	1 830,3	7,8	81,3	0,4	1,5	8,4	4,7	10,3	:
Slovinsko	2 038,8	2 653,0	9,7	83,2	7,2	0,6	3,7	:	23,3	:
Slovensko	1 236,1	1 971,8	8,3	76,8	1,6	0,0	17,7	:	25,5	1,1
Fínsko	5 032,5	4 695,3	13,3	86,0	7,3	0,6	12,2	0,0	16,4	0,0
Švédsko	7 121,3	5 318,7	11,5	88,2	8,6	0,0	10,3	:	10,4	:

Zdroj: Eurostat – ESSPROS

Tabuľka 36 Počet poberateľov dôchodkov podľa rodu*, indexy 2019/2018 a 2019/2007

Územie	Počet poberateľov dôchodkov*			Index 2019/2018	Index 2019/2007	Podiel poberateľov dôchodkov na populáciu (%)
	úhrn*(osoby)	muži (%)	ženy(%)			
Belgicko	3 057 234	48,5	51,5	101,8	130,8	26,2
Bulharsko	2 137 991	41,4	58,6	99,0	94,5	30,9
Česká republika	2 995 288	42,6	57,4	101,4	108,0	27,7
Dánsko	1 525 544	45,3	54,7	99,0	110,7	26,6
Nemecko	23 548 332	43,8	56,2	100,8	103,2	28,1
Estónsko	425 240	39,7	60,3	101,2	111,6	31,7
Írsko	1 035 520	49,5	50,5	103,2	144,8	20,5
Grécko	2 506 608	47,2	52,8	98,4	97,6	23,8
Španielsko	9 885 991	50,6	49,4	101,1	116,5	20,8
Francúzsko	20 428 505	47,2	52,8	102,0	119,3	29,8
Chorvátsko	1 241 111	46	54	100,4	:	30,3
Taliano	15 645 340	47,9	52,1	100,1	94,0	26,1
Cyprus	166 950	47,5	52,5	102,2	154,9	18,7
Lotyšsko	581 685	37,9	62,1	99,6	98,5	30,4
Litva	933 828	39,1	60,9	99,8	101,7	33,5
Luxembursko	198 122	54,7	45,3	103,4	147,1	31,2
Maďarsko	2 170 383	36,2	63,8	100,6	78,2	22,1
Malta	93 832	56,6	43,4	102,1	127,6	18,6
Holandsko	4 257 600	46,5	53,5	100,3	113,9	24,6
Rakúsko	2 488 183	44,9	55,1	101,2	109,0	27,8
Poľsko	10 237 684	38,1	61,9	101,6	102,0	26,5
Portugalsko	2 915 182	44,6	55,4	100,3	100,5	28,3
Rumunsko	5 140 756	42,1	57,9	99,0	89,9	26,7
Slovinsko	648 876	44,8	55,2	100,7	113,0	31,0
Slovensko	1 450 159	41,7	58,3	98,3	113,1	27,1
Fínsko	1 612 473	45	55	100,8	116,0	29,0
Švédsko	2 743 014	46,8	53,2	101,0	110,0	26,5

Zdroj: Eurostat – ESSPROS, údaje platné k 23.05.2022

* Počet poberateľov dôchodkov bez dvojitého načítania

: - údaj nie je k dispozícii

Tabuľka 37 Dane a odvody platené zo sociálnych dávok, 2019

Územie	Výdavky na sociálnu ochranu			Sociálne dávky	
	Hrubé výdavky (% HDP)	Netto výdavky (% HDP)	% zdanených dávok	% dávok, z ktorých sa platia soc. odvody	efektívne daňovo-odvodové zaťaženie
Belgicko	27,4	25,6	56,6	47,2	12,7
Bulharsko	16,0	16,0	:	0,5	7,9
Česká republika	18,3	18,2	2,3	1,3	21,1
Dánsko	30,2	25,7	53,2	:	28,3
Nemecko	28,9	26,1	50,7	48,1	18,9
Estónsko	16,3	15,8	53,8	0,4	6,6
Írsko	13,0	12,4	47,2	16,8	11,0
Grécko	24,8	22,3	70,7	66,5	13,9
Španielsko	23,7	22,2	58,4	8,7	10,4
Francúzsko	31,3	29,4	60,5	36,7	10,0
Chorvátsko	20,9	20,5	52,4	52,4	3,2
Taliansko	28,3	24,5	65,0	0,9	20,6
Cyprus			:	:	:
Lotyšsko	15,4	14,8	54,2	2,6	6,8
Litva	16,1	15,7	10,5	10,5	24,4
Luxembursko	21,6	19,4	60,7	60,7	16,4
Maďarsko	16,4	16,2	7,6	10,1	11,0
Malta	14,5	14,3	48,7	:	2,3
Holandsko	26,9	21,9	56,6	56,6	33,3
Rakúsko	28,6	25,8	52,7	52,6	18,3
Poľsko	20,9	18,8	60,0	52,8	16,9
Portugalsko	23,1	21,5	60,3	0,1	11,1
Rumunsko	15,0	14,9	50,3	:	1,2
Slovinsko	21,8	21,4	53,5	:	3,1
Slovensko	17,4	17,4	1,5	0,9	18,7
Fínsko	:	:	:	:	:
Švédsko	27,1	24,0	49,3	:	23,2

Zdroj: Eurostat – ESSPROS, údaje extrahované 23.05.2022

: - údaj nie je k dispozícii

Tabuľka 38 Vyhlásené výzvania pre národné projekty a dopytovo-orientované výzvy za rok 2021

Kód výzvy / vyzvania	Druh výzvy	Názov výzvy / vyzvania	Popis	Dátum vyhlásenia výzvy/vyzvania	Dátum ukončenia výzvy / vyzvania	Finančná alokácia NFP (€)	Finančná alokácia EÚ (€)	Fond	Vyhlasovateľ výzvania	Žiadateľ
Prioritná os 1 Vzdelávanie										
OPLZ-PO1/2021/NP/1.1.1-01	Priame vyzvanie	Zmiernenie dopadu pandémie ochorenia COVID-19 na vzdelávací proces na stredných školách vrátane zlepšenia dostupnosti vzdelávania	Cieľom národného projektu je reflektovať na pandémiu ochorenia COVID-19, ktorá ovplyvnila i vzdelávací proces na stredných školách podporou aktivít zameraných na zlepšenie školskej úspešnosti žiakov vrátane žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.	16.07.2021	32.12.2021	20 303 087,00	16 159 023,91	ESF	SO pre OP Ľudské zdroje - MŠVVaŠ SR	MŠVVaŠ SR

Kód výzvy / vyzvania	Druh výzvy	Názov výzvy / vyzvania	Popis	Dátum vyhlásenia výzvy/vyzvania	Dátum ukončenia výzvy / vyzvania	Finančná alokácia NFP (€)	Finančná alokácia EÚ (€)	Fond	Vyhlasovateľ výzvy	Žiadateľ
Prioritná os 1 Vzdelávanie										
OPLZ-PO1/2021/DOP/1.3.1-01	Výzva na predloženie DOP	Podpora vnútorných systémov zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania	Podpora vnútorných systémov zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania v súlade so zákonom č. 269/2018 Z. z. o zabezpečovaní kvality vysokoškolského vzdelávania a o zmene a doplnení zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov	31.05.2021	otvorená	7 350 000,00	7 000 000,00	ESF	SO pre OP Ľudské zdroje - MŠVVaŠ SR	Oprávnení žiadatelia podľa výzvy

Kód výzvy / vyzvania	Druh výzvy	Názov výzvy / vyzvania	Popis	Dátum vyhlásenia výzvy/vyzvania	Dátum ukončenia výzvy / vyzvania	Finančná alokácia NFP (€)	Finančná alokácia EÚ (€)	Fond	Vyhlasovateľ výzvy	Žiadateľ
Prioritná os 3 Zamestnanosť										
OP LZ NP 2021/3.1.2/01	Priame vyzvanie	Podpora udržania zamestnanosti i v základných umeleckých školách	Cieľom národného projektu je podpora udržania zamestnanosti v základných umeleckých školách v čase vyhlásenej krízovej situácie v nadväznosti na opatrenie Úradu verejného zdravotníctva SR, ktorým sa zakázala prevádzka zariadení vrátane zariadení pre deti a mládež podľa § 24 zákona č. 355/2007 Z. z. okrem zariadení sociálnych služieb, zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa zákona č. 305/2005 Z. z. a špeciálnych výchovných zariadení podľa zákona č. 245/2008 Z. z., poskytnutím príspevku zamestnancovi základnej umeleckej školy (pedagogickí zamestnanci a nepedagogickí zamestnanci základných umeleckých škôl) ako úhrady príspevku časti mzdy/náhrady mzdy zamestnanca.	13.04.2021	14.06.2021	24 662 737,30	20 000 000,00	ESF	Riadiaci orgán OP Ľudské zdroje	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
Prioritná os 3 Zamestnanosť										
OP LZ NP 2021/3.1.2/02	Priame vyzvanie	Nestrať prácu – vzdelávajú sa	Cieľom národného projektu je podpora zamestnanosti, zamestnatelnosti a adaptability existujúcej pracovnej sily na zmenené podmienky prostredníctvom cieľného vzdelávania, ktoré poskytne predpoklady pre jej lepšie uplatnenie sa na trhu práce (ďalej len „TP“). Vplyvom technologického „boomu“ sa	18.08.2021	18.10.2021	40 530 598,68	32 895 363,00	ESF	Riadiaci orgán OP Ľudské zdroje	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

			na TP vytvára skupina osôb, ktoré budú ohrozené zánikom, prípadne stratou zamestnania v dôsledku zániku profesií, alebo nebudú schopné svojimi doterajšími zručnosťami reagovať na neustále silnejúci tlak na flexibilitu a adaptabilitu subjektov TP a rozhodnú sa hľadať si iné zamestnanie.							
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Kód výzvy / vyzvania	Druh výzvy	Názov výzvy / vyzvania	Popis	Dátum vyhlásenia výzvy/vyzvania	Dátum ukončenia výzvy / vyzvania	Finančná alokácia NFP (€)	Finančná alokácia EÚ (€)	Fond	Vyhlasovateľ výzvy	Žiadateľ
Prioritná os 4 Sociálne začlenenie										
OP LZ NP 2021/4.1.2/01	Priame vyzvanie	Podpora sociálneho začleňovania pre vybrané skupiny osôb so zdravotným postihnutím	Cieľom národného projektu je podpora začlenenia ľudí vylúčených alebo ohrozených sociálnym vylúčením, špecificky ľudí so ZP s dôrazom na osoby s mentálnym postihnutím a osoby s PAS, a zlepšenie ich životnej situácie smerom k životu v súlade s Dohovorom OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, a to prostredníctvom nastavenia systémovej podpory a zvyšovaním kvality odborných činností najmä v oblasti sociálnych služieb a služieb zamestnanosti v rámci celého Slovenska.	02.07.2021	02.08.2021	5 855 342,89	4 748 331,78	ESF	Riadiaci orgán OP Ľudské zdroje	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

Kód výzvy / vyzvania	Druh výzvy	Názov výzvy / vyzvania	Popis	Dátum vyhlásenia výzvy/vyzvania	Dátum ukončenia výzvy / vyzvania	Finančná alokácia NFP (€)	Finančná alokácia EÚ (€)	Fond	Vyhlasovateľ výzvy	Žiadateľ
Prioritná os 4 Sociálne začlenenie										
OP LZ DOP 2021/4.1.1/01	Výzva na predloženie DOP	Dostupné bývanie s prvkami Housing first	Cieľom výzvy je poskytnúť ľuďom bez domova nájomné bývanie s podporou sociálneho poradenstva, prípadne ďalšej odbornej pomoci (napr. právna, psychologická, atď.) a eliminovať tak problémové oblasti súvisiace s bývaním. Cieľom dostupného nájomného bývania s prvkami housing first je sprostredkovať štandardné, cenovo dostupné, udržateľné a samostatné bývanie vybranej cieľovej skupine spolu so sociálnou podporou, ako preventívneho opatrenia na ochranu zdravia a života ľudí, ktorí nemajú alebo stratili prístup k vlastnému bývaniu, pred ochorením COVID-19.	22.02.2021	otvorená	4 810 000,00	4 600 000,00	ESF	Riadiaci orgán OP Ludské zdroje	Oprávnení žiadatelia podľa výzvy
OPLZ DOP 2021/4.2.1/01	Výzva na predloženie DOP	Podpora deinštitucionalizácie zariadení sociálnych služieb	Cieľom výzvy je poskytovanie kontinuálnej podpory procesu deinštitucionalizácie v inštitucionálnych zariadeniach sociálnych služieb, ktoré pripravujú alebo realizujú transformáciu prostredníctvom investičných projektov.	10.09.2021	30.03.2022	3 208 811,50	2 960 000,00	ESF	Riadiaci orgán OP Ludské zdroje	Oprávnení žiadatelia podľa výzvy

Kód výzvy / vyzvania	Druh výzvy	Názov výzvy / vyzvania	Popis	Dátum vyhlásenia výzvy/vyzvania	Dátum ukončenia výzvy / vyzvania	Finančná alokácia NFP (€)	Finančná alokácia EÚ (€)	Fond	Vyhlasovateľ výzvy	Žiadateľ
Prioritná os 5 Integrácia marginalizovaných rómskych komunít										
OPLZ-PO5-2021-2	Výzva na predloženie DOP	Podpora programov vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve pre deti z marginalizovaných rómskych komunít vo veku 0 až 3 roky a s tým súvisiacim rozvojom rodičovských kompetencií.	Cieľom výzvy je poskytovanie programov vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve, pre deti vo veku 0 až 3 roky z marginalizovaných rómskych komunít.	25.10.2021	otvorená	6 270 000,00	5 700 000,00	ESF	SO pre OP Ľudské zdroje - MV SR	Oprávnení žiadatelia podľa výzvy

Kód výzvy / vyzvania	Druh výzvy	Názov výzvy / vyzvania	Popis	Dátum vyhlásenia výzvy/vyzvania	Dátum ukončenia výzvy / vyzvania	Finančná alokácia NFP (€)	Finančná alokácia EÚ (€)	Fond	Vyhlasovateľ výzvy	Žiadateľ
Prioritná os 6 Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít										
OPLZ-PO6-SC611-2021-1	Výzva na predloženie DOP	Zlepšené formy bývania pre obce s prítomnosťou MRK s prvkami prestupného bývania v rámci Iniciatívy Catching up – Regions	Cieľom výzvy je podpora programov prestupného bývania / sociálneho nájomného bývania v rámci sociálnej mobility a integrácie obyvateľov MRK, pre obce s prítomnosťou MRK s prvkami prestupného bývania. Napríklad prostredníctvom zlepšených foriem bývania v bytových budovách, ktoré sa nadobúdajú alebo zhodnocujú z podpory.	30.09.2021	otvorená	838 235,29	750 000,00	ESF	SO pre OP Ľudské zdroje - MV SR	Oprávnení žiadatelia podľa výzvy

OPLZ-PO6-SC611-2021-2	Výzva na predloženie DOP	Podpora dobudovania základnej technickej infraštruktúry (pozemné komunikácie)	Podpora výstavby a rekonštrukcie základnej technickej infraštruktúry v rámci zlepšenia podmienok bývania pre obce s prítomnosťou MRK.	26.11.2021	otvorená	11 176470,59	10 000 000,00	ESF	SO pre OP Ľudské zdroje - MV SR	Oprávnení žiadatelia podľa výzvy
-----------------------	--------------------------	---	---	------------	----------	--------------	---------------	-----	---------------------------------	----------------------------------

Kód výzvy / vyzvania	Druh výzvy	Názov výzvy / vyzvania	Popis	Dátum vyhlásenia výzvy/vyzvania	Dátum ukončenia výzvy / vyzvania	Finančná alokácia NFP (€)	Finančná alokácia EÚ (€)	Fond	Vyhlasovateľ výzvy	Žiadateľ
Prioritná os 8 REACT-EÚ										
OPLZ-PO8/2021/NP/8.1.1-01	Priame vyzvanie	Posilnenie regionálneho riadenia v oblasti odborného vzdelávania a prípravy smerom k zlepšeniu kvality, atraktivity a vyššej orientácii na trh práce v Banskobystrickom kraji	Cieľom národného projektu bolo vytvoriť na území Banskobystrického samosprávneho kraja prostredníctvom odpilotovania inovačných procesov na ôsmich stredných odborných školách vybraných na riadiacom výbore CURI, moderný, dostupný a flexibilný regionálny vzdelávací priestor v oblasti odborného vzdelávania a prípravy s dôrazom na identifikované a očakávané budúce potreby regionálneho/miestneho trhu práce, podporu regionálnych firiem a celoživotného vzdelávania prostredníctvom spolupráce všetkých relevantných aktérov a	02.07.2021	02.09.2021	6 269 196,89	6 269 196,89	ESF	Sprostredkovateľský orgán pod RO OP Ľudské zdroje (MŠVVaŠ SR)	Banskobystrický samosprávny kraj

Správa o sociálnej situácii obyvateľstva SR za rok 2021
Príloha ku kapitole 3

			fungujúcej siete stredných odborných škôl.							
OPLZ- PO8/2021/NP/8.1.1- 02	OPLZ- PO8/2021/ NP/8.1.1-01	Zmiernenie dopadu pandémie ochorenia COVID-19 na vzdelávací proces na druhom stupni základných škôl, vrátane zlepšenia dostupnosti vzdelávania	<p>Cieľom národného projektu je zmiernenie dopadu pandémie ochorenia COVID-19 na vzdelávací proces na druhom stupni základných škôl vrátane zlepšenia dostupnosti vzdelávania s prioritným zameraním na rizikové skupiny žiakov ohrozených školským neúspechom.</p> <p>Ide o kompenzačný krok reagujúci na pandémiu, ktorý berie do úvahy ďalšie možné prerušenie vyučovania v školách, ale zároveň je to aj krok v rámci celkového prispôsobovania sa výchovno-vzdelávacieho procesu aktuálnym potrebám vo vzdelávaní, najmä podpore digitálnych zručností žiakov, pedagogických a odborných zamestnancov a postupnému nástupu hybridného vzdelávania.</p> <p>NP má 3 hlavné ciele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zlepšiť technologickú pripravenosť na dištančnú/hybridnú výučbu • Sanovať rizikové skupiny žiakov ohrozených školským neúspechom • Koordinovať digitálnu transformáciu škôl. 	16.07.2021	31.12.2021	20 000 000,0 0	20 000 000,00	ESF	Sprostredkovateľský orgán pod RO OP Ľudské zdroje (MŠVVAŠ SR)	MŠVVAŠ SR
OPLZ-NP- 2021/8.1.1/RO-03	Priame vzvanie	Individualizované poradenstvo pre	Cieľom národného projektu je podpora zmierniť dopady vyhlásenej mimoriadnej	24.08.2021	25.10.2021	3 982 578,43	3 982 578,43	ESF	Riadiaci orgán OP	Ústredie práce,

		znevýhodnených UoZ	situácie alebo núdzového stavu v súvislosti s pandémiou COVID-19 na zamestnanosť na území Slovenskej republiky zvyšovaním zamestnateľnosti znevýhodnených UoZ. Zvýšenie šance uplatniť sa na trhu práce sa podporí rozvojom zručností potrebných pri hľadaní zamestnania, zhodnotením kompetencií, identifikovaním prekážok ovplyvňujúcich pozíciu a konkurencieschopnosť jednotlivých znevýhodnených UoZ na trhu práce a vytvorením individuálneho osobnostného profilu obsahujúceho aktivity a opatrenia potrebné pre integráciu na trh práce.						Ľudské zdroje	sociálnych vecí a rodiny
OPLZ-NP-2021/8.1.1/RO-01	Priame vyzvanie	Bezplatné dlhové poradenstvo	Cieľom národného projektu je postupnou zmenou myslenia a správania dlžníkov vytvoriť predpoklady na úplné splatenie ich dlhov, pripraviť ich na nové životné príležitosti a na vyplatenie spravodlivých nárokov veriteľov. Pomoc pre dlžníkov bude zabezpečená vysokou odbornosťou s ľudským rešpektom ku klientovi tak, aby bola poskytnutá nová šanca človeku bez ohľadu na jeho súčasné ťažkosti. Cieľom je prispieť	24.08.2021	24.10.2021	13 476 730,30	13 476 730,30	ESF	Riadiaci orgán OP Ľudské zdroje	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Správa o sociálnej situácii obyvateľstva SR za rok 2021
Príloha ku kapitole 3

			k vybudovaniu lepšej spoločnosti a fungujúcemu úverovému prostrediu spájaním záujmov dlžníkov a veriteľov, zvyšovaním šancí dlžníkov na získanie pôžičky a šancí veriteľov na ich splatenie.							
OPLZ-NP-2021/8.1.1/RO-06	Priame vyzvanie	Poskytnutie mimoriadnej finančnej podpory pre zamestnancov poskytovateľov sociálnych služieb a vybraných subjektov SPODaSK za obdobie druhej vlny pandémie	Cieľom národného projektu je podpora udržania pracovných miest a stabilizácia pracovnej sily finančnou formou, prostredníctvom mimoriadnej odmeny zamestnancom sociálnych služieb a subjektov v rámci SPODaSK.	24.09.2021	30.11.2021	31 549 248,00	31 549 248,00	ESF	Riadiaci orgán OP Ľudské zdroje	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
OPLZ-NP-2021/8.1.1/RO-07	Priame vyzvanie	Rodinné poradne – poradensko-psychologické služby pre jednotlivcov, páry a rodiny	Cieľom národného projektu je vytvorenie podmienok na rozvoj psychologického a iného odborného poradenstva ľuďom (jednotlivec, pár, rodina) pri riešení problémov v rodine, manželstve a v medziľudských vzťahoch, vrátane vytvorenia kvantitatívnych a kvalitatívnych štandardov rodinného poradenského systému a ich pilotného overenia v praxi, t. j. navrhnutie a pilotná implementácia zmien komplexného a systémového charakteru v uvedenej oblasti.	30.09.2021	30.11.2021	3 219 410,00	3 219 410,00	ESF	Riadiaci orgán OP Ľudské zdroje	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

			Napĺňaním cieľa národného projektu je prispieť k systémovému riešeniu v oblasti prevencie duševných chorôb, posilneniu vzťahov v rodine a medzigeneračnej komunikácie utvorením podmienok pre poskytovanie odborného, najmä psychologického poradenstva pre jednotlivcov, páry a rodiny pri riešení problémov v rodine, manželstve a medziľudských vzťahoch.							
OPLZ-NP-2021/8.1.1/RO-08	Priame vyzvanie	Overenie modelu centier práce s mládežou v BBSK	Cieľom národného projektu je overiť pilotný model prístupu k práci s mládežou pre podporu zamestnanosti a vypracovať regionálnu štúdiu uplatniteľnosti modelu centier práce s mládežou ako nástroja práce s mládežou, starostlivosti o mládež a podpory zamestnanosti mladých a predchádzaniu ich upadnutiu do statusu NEET.	01.10.2021	01.12.2021	3 500 000,00	3 500 000,00	ESF	Riadiaci orgán OP Ľudské zdroje	Rozvojová agentúra BBSK, n. o.
OPLZ-NP-2021/8.1.1/RO-04	Priame vyzvanie	Chyť sa svojej šance	Cieľom národného projektu je zmiernenie dopadov vyhlásenej mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu v súvislosti s pandemiou COVID-19 na zamestnanosť na území Slovenskej republiky zvýšením zamestnanosti a znížením nezamestnanosti znevýhodnených UoZ. Splnenie stanoveného cieľa sa zabezpečí poskytovaním	21.10.2021	23.12.2021	52 000 000,00	52 000 000,00	ESF	Riadiaci orgán OP Ľudské zdroje	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Správa o sociálnej situácii obyvateľstva SR za rok 2021
Príloha ku kapitole 3

			finančných príspevkov na podporu vytvárania pracovných miest pre znevýhodnených UoZ, na podporu mentorovaného zapracovania znevýhodnených UoZ a NEET do 30 rokov a na podporu samostatnej zárobkovej činnosti znevýhodnených UoZ.							
OPLZ-NP-2021/8.1.1/RO-05	Priame vyzvanie	Prvá pomoc II.	Cieľom národného projektu je prijatie rámca podpory na zmiernenie dopadov vyhlásenej mimoriadnej situácie, resp. núdzového stavu v súvislosti so šírením ochorenia COVID-19 na zamestnanosť a trh práce prostredníctvom finančnej kompenzácie pre zamestnávateľov, resp. SZČO, ktorí udržia pracovné miesta aj napriek povinnosti prerušenia alebo obmedzenia svojej prevádzkovej činnosti na základe opatrenia Úradu verejného zdravotníctva, resp. tak museli urobiť z dôvodu ochrany zdravia svojich zamestnancov, poklesu tržieb alebo výpadku subdodávateľov.	10.11.2021	10.01.2022	63 227 072,00	63 227 072,00	ESF	Riadiaci orgán OP Ľudské zdroje	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
OPLZ-NP-2021/8.1.1/RO-09	Priame vyzvanie	Odborná prax pre študentov sociálnej práce a psychológie“	Cieľom národného projektu je podporiť prepojenie vysokoškolského vzdelávania v študijnom odbore sociálna práca a psychológia s odbornou praxou tak, aby boli	22.12.2021	22.02.2022	2 051 742,00	2 051 742,00	ESF	Riadiaci orgán OP Ľudské zdroje	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

			študenti pripravení na prípadné zabezpečenie starostlivosti o klientov v oblasti sociálnych vecí a rodiny, ktorých najviac ohrozuje kríza spôsobená šírením pandémie COVID 19, a to aj so zreteľom na lepšiu pripravenosť na trh práce a výkon povolania po ukončení štúdia.							
OPLZ-NP-2021/8.1.1/RO-02	Priame vyzvanie	Agentúra integrovanej starostlivosti	Cieľom národného projektu je pilotné odskúšanie podpory integrácie služieb starostlivosti pre seniorov. Ide o pilotný a inovatívny model na Slovensku. Cieľom je preto rozvoj, koordinácia a poskytovanie služieb starostlivosti o seniorov vo vybranom území južný Gemer prostredníctvom činnosti Agentúry integrovanej starostlivosti. Implementácia predmetného národného projektu vytvorí podmienky pre možnú replikáciu modelu v rámci nového programového obdobia 2021-2027. Projekt bude mať jednu hlavnú aktivitu Zabezpečenie integrovanej starostlivosti formou agentúrnej činnosti v regióne južného Gemera.	23.12.2021	23.02.2022	1 172 446,00	1 172 446,00	ESF	Riadiaci orgán OP Ľudské zdroje	Záujmové združenie právnických osôb- Združenie obcí Mikroregión pri Slanej (BBSK)

Kód výzvy / vyzvania	Druh výzvy	Názov výzvy / vyzvania	Popis	Dátum vyhlásenia výzvy/vyzvania	Dátum ukončenia výzvy / vyzvania	Finančná alokácia NFP (€)	Finančná alokácia EÚ (€)	Fond	Vyhlasovateľ výzvy	Žiadateľ
Prioritná os 8 REACT-EÚ										
OP LZ DOP 2021/8.1.1/01	Výzva na predloženie DOP	Podpora opatrovateľskej služby II.	Cieľom výzvy je zabezpečiť dostupnosť domácej opatrovateľskej služby za účelom predchádzania umiestňovania klientov do pobytových zariadení, a to prostredníctvom poskytnutia príspevku na pracovné miesto, ktorého predmetom je poskytovanie opatrovateľskej služby podľa zákona o sociálnych službách kvalifikovanou opatrovatelkou v pracovnom pomere na ustanovený týždenný pracovný čas alebo pracovnom pomere na kratší pracovný čas (v alikvotnej výške) v zmysle zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov.	06.10.2021	08.10.2021	60 550 000,00	60 550 000,00	ESF	Riadiaci orgán OP Ľudské zdroje	Oprávnení žiadatelia podľa výzvy
OPLZ –DOP- 2021/8.1.1/RO-02	Výzva na predloženie DOP	Zefektívnenie súčasných a zavedenie nových nástrojov za účelom zvýšenia aktivity ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením 2	Cieľom výzvy je identifikovať a pilotne overiť inovatívne návrhy rôznych nástrojov v relevantnej oblasti s cieľom nájsť ďalšie riešenia, ktoré budú smerovať k aktívnemu začleneniu osôb ohrozených chudobou a/alebo sociálnym vylúčením do spoločnosti, k napĺňaniu ich potrieb a zvyšovaniu kvality ich života. Všetky návrhy musia byť zamerané na aktívnu prácu s ľuďmi ohrozenými	26.10.2021	otvorená	5 000 000,00	5 000 000,00	ESF	Riadiaci orgán OP Ľudské zdroje	Oprávnení žiadatelia podľa výzvy

			chudobou a/alebo sociálnym vylúčením.							
OPLZ-DOP-2021/8.1.1/RO-03	Výzva na predloženie DOP	Krok za krokom	Cieľom výzvy je priblížiť neaktívne osoby k trhu práce posilnením individualizovaného odborného poradenstva priamo v teréne prostredníctvom identifikácie neaktívnych osôb, zisťovania ich osobných prekážok na vstup na trh práce, ich sprevádzania a intenzívnej odbornej pomoci pri ich riešení.	07.12.2021	otvorená	20 000 000,00	20 000 000,00	E S F	Riadiaci orgán OP Ľudské zdroje	Oprávnení žiadateľa podľa výzvy
OPLZ-P08-2021-1	Výzva na predloženie DOP	Zvýšenie zamestnanosti a zamestnateľnosti ľudí žijúcich v prostredí MRK poskytovaním miestnej občianskej poriadkovej služby v obciach s prítomnosťou MRK	Cieľom výzvy je poskytovanie komplexného poskytovania miestnej občianskej poriadkovej služby (MOPS) v obciach s prítomnosťou MRK prostredníctvom činností príslušníkov MOPS. V rámci pôsobenia MOPS ide o zvýšenie zamestnanosti a zamestnateľnosti najmä príslušníkov MRK. Činnosťou MOPS je posilnenie miestneho aktivizmu, podpora komunitného rozvoja, zníženie páchania protispoločenských konaní, udržiavanie verejného poriadku a štandardnej kvality životného prostredia v lokalitách, v ktorých žijú obyvatelia MRK.	09.06.2021	otvorená	24 192 000,00	24 192 000,00	E S F	Sprostredkovateľský orgán pod RO Ľudské zdroje (MV SR)	Oprávnení žiadateľa podľa výzvy

Zdroj: MPSVR SR

Tabuľka 39 Čerpanie výdavkov kapitoly 22 – MPSVR SR podľa programového rozpočtovania

Kód programu	Názov programu	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť 31.12.2021	%
07C	Sociálna inklúzia	2 789 772 108	3 131 138 823	3 121 124 821	99,7
07C0A	Podpora sociálnych služieb	176 597 876	173 697 876	173 592 180	99,9
07C0B	OP EP pre najodkázanejšie osoby	1 453 409	515 423	515 423	100,0
07C0B01	- Sociálne začlenenie najodkázanejších osôb	1 453 409	515 423	515 423	100,0
07C01	Pomoc v hmotnej núdzi	162 690 911	123 297 139	120 950 600	98,1
07C0101	- Dávka v hmotnej núdzi	124 457 931	112 002 661	110 514 646	98,7
07C0102	- Dotácia na výkon osobitného príjemcu	160 000	141 700	103 085	72,7
07C0103	- Dotácia na stravu pre dieťa v hmotnej núdzi	15 203 240	3 182 054	2 940 966	92,4
07C0104	- Dotácia na školské potreby pre dieťa v hmotnej núdzi	1 300 000	1 104 547	991 500	89,8
07C0106	- Náhradné výživné	21 569 740	6 866 177	6 400 403	93,2
07C02	Podpora rodiny	1 352 116 618	1 611 959 728	1 607 455 187	99,7
07C0201	- Prídavok na dieťa	347 401 760	419 976 495	419 567 735	99,9
07C0202	- Rodičovský príspevok	593 273 110	650 008 323	649 869 981	100,0
07C0206	- Ostatné príspevky na podporu rodiny	48 000 000	47 993 242	47 915 042	99,8
07C020A	- Štátom platené poistné	361 784 961	416 289 461	416 289 461	100,0
07C020B	- Príspevok na starostlivosť o dieťa	1 656 787	566 960	470 613	83,0
07C020D	- Dotácia na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa	0	77 125 247	73 342 355	95,1
07C03	Kompenzácia sociálnych dôsledkov ŤZP	482 204 620	493 737 883	493 151 188	99,9
07C04	Iniciatívy v oblasti sociálnej inklúzie	5 550 000	104 973 835	103 207 228	98,3
07C040A	- Ostatné iniciatívy	3 050 000	103 513 200	102 971 743	99,5
07C040H	- Kompenzačný príspevok baníkom	2 500 000	1 460 635	235 485	16,1
07C05	Starostlivosť o ohrozené deti	144 020 573	152 323 338	151 638 693	99,6
07C0501	- Náhradná rodinná starostlivosť	26 722 372	28 462 114	28 303 525	99,4
07C0502	- Štátne centrá pre deti a rodiny	90 018 541	100 422 749	100 079 240	99,7
07C0503	- Neštátne centrá pre deti a rodiny	26 279 660	22 573 413	22 428 694	99,4
07C0504	- Prevencia a sanácia (MVO)	1 000 000	865 062	827 234	95,6
07C06	Nesystémové dávky sociálneho poistenia	155 138 101	165 138 101	165 137 878	100,0
07C07	Vianočný príspevok dôchodcom	310 000 000	305 495 500	305 476 444	100,0
07C0D	Plán obnovy a odolnosti	0	0	0	0,0
07C0D01	- Implementačné kapacity	0	0	0	0,0

pokračovanie tabuľky 39

Kód programu	Názov programu	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť 31.12.2020	%
07C0D02	- Rozvoj kapacít sociálnych služieb	0	0	0	0,0
07E	Tvorba a implementácia politík	182 004 119	214 461 746	214 416 491	100,0
07E03	Riadiaca, koncepcná a výskumná činnosť	16 792 414	21 687 691	21 681 015	100,0
07E0301	- Aparát ministerstva	16 792 414	21 687 691	21 681 015	100,0
07E04	Výkon št. spr. na úseku soc. vecí, rodiny, práce a zam.	164 156 380	191 326 678	191 311 697	100,0
07E0401	- Špecializovaná štátna správa	149188326	175273821	175272675	100,0
07E0402	- Ostatná štátna správa	14 968 054	16 052 857	16 039 022	99,9
07E05	Implementácia projektov ESF	1 055 325	1 278 077	1 254 479	98,2
07E0501	- Implementačná agentúra	1 055 325	1 278 077	1 254 479	98,2
07E06	Európsky orgán práce - ELA	0	169 300	169 300	100,0
Medzirezortné programy a podprogramy, ktorých je kapitola gestorom a účastníkom					
06G	Ľudské zdroje	287 727 115	1 698 096 471	1 695 861 992	99,9
06G04	Aktívna politika trhu práce a zvýš. zamest. - MPSVR SR	40 421 757	1 221 140 694	1 218 906 215	99,8
06G0404	- Národné programy na rozvoj APTP a zvýšenie zamest.	36 472 501	1 217 929 428	1 217 783 942	100,0
06G040J	- Individuálna štátna pomoc	3 949 256	3 211 266	1 122 273	34,9
06G1S	OP Ľudské zdroje 2014 - 2020 - MPSVR SR	247305358	476955777	476955777	100,0
06G1S01	- Zamestnanosť	166 499 765	309 291 106	309 291 106	100,0
06G1S02	- Sociálne začlenenie	49 689 413	56 280 898	56 280 898	100,0
06G1S03	- Technická pomoc	9 841 870	10 922 750	10 922 750	100,0
06G1S04	- Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých	21 274 310	18 163 693	18 163 693	100,0
06G1S05	- REACT - EU	0	82 297 330	82 297 330	100,0
06G1S06	- Technická pomoc REACT - EU	0	0	0	0,0
Podprogramy, ktoré kapitola rieši ako účastník medzirezortného programu					
0EK	Informačné technológie financované zo štát. rozpočtu	22 059 372	26 391 446	26 390 441	100,0
0EK0H	Informačné technológie financované zo ŠR - MPSVR SR	22 059 372	26391446	26390441	100,0
0EK0H01	- Systémy vnútornej správy	1 110 800	1 900 820	1 900 709	100,0
0EK0H02	- Špecializované systémy	983 946	554 819	554 819	100,0
0EK0H03	- Podporná infraštruktúra	8 349 484	14 881 061	14 880 167	100,0
0EK0H04	- IS Riadenie Sociálnych Dávok	3 500 000	2 145 492	2 145 492	100,0
0EK0H05	- IS KIDS	650 000	179 784	179 784	100,0

pokračovanie tabuľky 39

Kód programu	Názov programu	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť 31.12.2020	%
0EK0H06	- Informačný Systém Služieb Zamestnanosti	3 500 000	2 694 726	2 694 726	100,0
0EK0H08	- IS SAP	1 339 272	1 615 271	1 615 271	100,0
0EK0H09	- IS SOFTIP	925 870	1 019 212	1 019 212	100,0
0EK0H0A	- IS DMS	1 700 000	1 400 261	1 400 261	100,0
06H09	Hospodárska mobilizácia - MPSVR SR	45 189	2 544 474	1 303 989	51,2
09706	Príspevky SR do medzinárod. organizácií - MPSVR SR	562 000	565 324	565 324	100,0
0AR05	MPSVR SR - Protidrogová politika	50 000	33 410	33 410	100,0
	Výdavky spolu za kapitolu	3 282 219 903	5 073 231 694	5 059 696 468	99,7

Zdroj: MPSVR SR, Návrh štátneho záverečného účtu (skutočnosť k 31.12. 2021)

PRÍLOHA KU KAPITOLE 4

Tabuľka 1 Zoznam vybraných indikátorov sociálnej inklúzie (2016 – 2020)

	2016			2017			2018			2019			2020			Rozdiel		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (celá populácia)	18,1	18,1	18,2	16,3	16,3	16,2	16,3	16,0	16,6	16,4	15,7	17,0	14,8	14,5	15,1	-1,6	-1,2	-1,9
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (0-15)	24,8	23,9	25,8	22,2	22,7	21,7	23,6	23,9	23,2	21,4	20,7	22,2	19,0	19,0	19,1	-2,4	-1,7	-3,1
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (0-17)	24,4	23,7	25,1	22,5	22,7	22,3	23,8	24,0	23,5	22,0	21,9	22,1	19,2	19,3	19,2	-2,8	-2,6	-2,9
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (18-64)	17,6	17,7	17,5	15,5	15,7	15,3	15,2	14,8	15,6	15,3	14,9	15,7	14,0	13,9	14,0	-1,3	-1,0	-1,7
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (65+)	12,3	10,3	13,5	12,1	9,8	13,7	11,9	10,0	13,1	14,2	10,4	16,7	13,1	10,5	14,9	-1,1	0,1	-1,8
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (celá populácia) - nová metodika	17,1	17,0	17,2	15,8	15,9	15,8	15,2	15,0	15,3	14,9	14,1	15,6	13,8	13,4	14,2	-1,1	-0,7	-1,4
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (0-15) - nová metodika	25,1	24,0	26,2	22,8	23,1	22,5	23,2	23,6	22,8	20,7	20,1	21,4	18,1	17,9	18,3	-2,6	-2,2	-3,1
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (0-17) - nová metodika	24,6	23,8	25,4	22,9	23,0	22,8	23,3	23,6	23,1	21,3	21,3	21,4	18,4	18,2	18,5	-2,9	-3,1	-2,9
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (18-64) - nová metodika	16,3	16,2	16,3	14,8	14,9	14,6	14,0	13,7	14,3	13,7	13,1	14,3	12,9	12,6	13,2	-0,8	-0,5	-1,1
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (65+) - nová metodika	11,5	10,5	12,1	11,8	9,6	13,2	10,3	8,9	11,3	12,3	8,9	14,6	12,3	10,3	13,7	0,0	1,4	-0,9
Vplyv sociálnych transférov na zníženie rizika chudoby (s výnimkou dôchodkov)	31,0	29,8	31,6	29,1	29,1	29,7	31,1	29,5	31,7	38,0	38,0	38,3	40,0	40,0	40,0	2,0	2,0	1,7
Vplyv sociálnych transférov na zníženie rizika chudoby (vrátane dôchodkov)	66,5	63,9	68,4	66,8	64,9	68,9	67,1	65,1	68,5	68,0	66,8	69,3	69,5	68,9	70,1	1,5	2,1	0,8
Miera rizika chudoby podľa pohlavia (celá populácia)	12,7	12,7	12,8	12,4	12,4	12,3	12,2	12,2	12,3	11,9	11,6	12,1	11,4	11,1	11,7	-0,5	-0,5	-0,4
Miera rizika chudoby (0-5 roční)	19,4	18,1	20,6	16,9	16,5	17,2	19,8	19,9	19,7	20,6	19,4	22,0	17,9	16,9	19,0	-2,7	-2,5	-3,0
Miera rizika chudoby (6-11 roční)	22,7	22,4	23,0	20,5	23,1	17,7	18,8	19,6	18,0	17,9	18,5	17,4	17,3	17,6	16,9	-0,6	-0,9	-0,5
Miera rizika chudoby (12-17 roční)	20,2	19,6	20,9	21,9	20,7	23,2	22,9	23,8	22,0	18,4	21,3	15,1	15,5	15,8	15,2	-2,9	-5,5	0,1
Miera rizika chudoby (0-15)	21,4	20,5	22,4	19,7	20,3	19,0	20,2	20,9	19,5	18,3	18,5	18,0	16,7	16,5	16,9	-1,6	-2,0	-1,1
Miera rizika chudoby (0-17)	20,8	20,2	21,5	19,9	20,4	19,4	20,5	21,2	19,8	19,0	19,7	18,2	17,0	16,8	17,1	-2,0	-2,9	-1,1
Miera rizika chudoby (18-24)	14,8	11,2	18,5	14,5	12,6	16,5	14,0	12,9	15,1	14,7	14,9	14,6	13,0	13,0	13,0	-1,7	-1,9	-1,6
Miera rizika chudoby (25-54)	12,2	12,5	11,9	11,5	11,4	11,7	11,3	10,9	11,7	10,2	9,6	10,8	10,1	9,9	10,4	-0,1	0,3	-0,4
Miera rizika chudoby (55-64)	9,5	10,5	8,6	9,4	10,5	8,4	9,6	9,7	9,5	9,8	10,2	9,4	9,7	10,0	9,5	-0,1	-0,2	0,1
Miera rizika chudoby (18-64)	12,0	12,0	12,1	11,5	11,4	11,6	11,3	10,9	11,6	10,7	10,4	11,0	10,3	10,2	10,4	-0,4	-0,2	-0,6
Miera rizika chudoby (65+)	5,7	4,3	6,5	6,9	4,9	8,3	6,4	5,2	7,1	8,7	6,1	10,5	9,5	7,3	10,9	0,8	1,2	0,4
Hranica rizika chudoby - domácnosť jednotlivca (EUR)	4 171			4 310			4 477			4 872			5 222			350,0		
Hranica rizika chudoby - domácnosť jednotlivca (PPS)	6 280			5 763			5 846			6 302			6 046			-256,0		
Hranica rizika chudoby - domácnosť 2 dospelí a 2 deti (EUR)	8 758			9 051			9 402			10 230			10 966			736,0		
Hranica rizika chudoby - domácnosť 2 dospelí a 2 deti (PPS)	13 187			12 103			12 278			13 234			12 696			-538,0		
Pretrvávajúca miera rizika chudoby (celá populácia)	7,7	7,4	8,0	x	x	x	x	x	x	7,1	7,2	7,0	5,7	6,1	5,3	-1,4	-1,1	-1,7
Pretrvávajúca miera rizika chudoby (0-17)	15,0	11,6	18,5	x	x	x	x	x	x	13,9	15,5	12,1	8,9	10,6	6,9	-5,0	-4,9	-5,2
Pretrvávajúca miera rizika chudoby (18-64)	7,3	7,4	7,3	x	x	x	x	x	x	6,4	6,2	6,7	5,4	5,5	5,2	-1,0	-0,7	-1,5

	2016			2017			2018			2019			2020			Rozdiel		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
Relatívny prepád mediánu príjmov v riziku chudoby (65+)	10,3	11,6	9,8	9,6	9,3	9,7	7,4	3,6	8,6	12,4	12,1	12,6	12,8	15,8	11,9	0,4	3,7	-0,7
Dlhodobá miera nezamestnanosti (15-74) - nová metodika	6,8	6,0	7,6	5,9	5,7	6,0	4,7	4,4	5,0	3,9	3,7	4,0	3,7	3,5	4,0	-0,2	-0,2	0,0
Dlhodobá miera nezamestnanosti (15-74)*	5,8	5,5	6,2	5,1	5,2	4,9	4,0	4,0	4,1	3,4	3,4	3,3	3,2	3,2	3,3	-0,2	-0,2	0,0
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (populácia 0-59)	6,5	6,6	6,3	5,4	5,3	5,4	5,2	5,2	5,3	6,2	6,5	5,9	4,3	4,6	4,0	-1,9	-1,9	-1,9
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (0-5 roční)	8,6	8,0	9,3	6,8	5,1	8,4	6,5	5,0	8,0	7,5	8,5	6,3	3,4	3,5	3,4	-4,1	-5,0	-2,9
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (6-11 roční)	8,6	7,8	9,5	7,1	6,2	8,0	5,7	5,7	5,6	6,5	7,6	5,3	4,4	5,3	3,4	-2,1	-2,3	-1,9
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (12-17 roční)	7,5	6,5	8,7	7,5	7,5	7,4	6,9	6,5	7,3	6,8	7,9	5,6	3,3	3,4	3,3	-3,5	-4,5	-2,3
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (0-17 roční)	8,2	7,4	9,2	7,1	6,4	7,9	6,3	5,8	6,9	6,9	8,0	5,8	3,7	4,1	3,4	-3,2	-3,9	-2,4
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (18-59 roční)	6,0	6,4	5,5	4,8	5,0	4,6	4,9	5,0	4,8	6,0	6,0	6,0	4,5	4,8	4,2	-1,5	-1,2	-1,8
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (populácia 0-64)	6,4	6,6	6,2	5,3	5,2	5,4	5,2	5,1	5,2	6,2	6,5	5,9	4,3	4,6	4,1	-1,9	-1,9	-1,8
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (0-5 roční)	9,0	8,0	10,0	7,1	5,3	8,8	6,1	4,6	7,5	7,4	8,4	6,3	3,6	3,8	3,4	-3,8	-4,6	-2,9
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (6-11 roční)	9,3	8,7	10,0	7,1	6,2	8,0	5,7	5,7	5,7	6,4	7,6	5,2	4,7	5,4	4,0	-1,7	-2,2	-1,2
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (12-17 roční)	7,7	6,7	8,8	7,7	7,6	7,9	7,2	6,7	7,8	6,7	7,7	5,6	3,3	3,4	3,3	-3,4	-4,3	-2,3
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (0-17 roční)	8,6	7,8	9,6	7,3	6,4	8,2	6,3	5,7	7,0	6,8	7,9	5,7	3,9	4,2	3,6	-2,9	-3,7	-2,1
Populácia žijúca v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (18-64 roční)	5,8	6,3	5,2	4,7	4,9	4,5	4,8	4,9	4,7	6,1	6,1	6,1	4,5	4,7	4,3	-1,6	-1,4	-1,8
Deti žijúce v domácnostiach bez zamestnania (0-17)	7,7	:	:	8,0	:	:	7,2	:	:	7,5	:	:	7,6	:	:	0,1	:	:
Populácia žijúca v domácnostiach bez zamestnania (18-59)	6,4	6,3	6,6	6,6	6,4	6,8	5,8	5,7	5,8	6,2	6,1	6,3	6,6	6,5	6,8	0,4	0,4	0,5
Osoby, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a nepokračujú v ďalšom vzdelávaní	7,4	7,6	7,2	9,3	8,5	10,3	8,6	8,3	8,8	8,3	8,8	7,9	7,6	7,7	7,4	-0,7	-1,1	-0,5
Závažná materiálna deprivácia (celá populácia)	8,2	8,1	8,3	7,0	7,2	6,8	7,0	6,8	7,2	7,9	7,6	8,1	5,9	5,9	5,9	-2,0	-1,7	-2,2
Závažná materiálna deprivácia (0-15)	9,7	9,2	10,2	8,9	9,5	8,2	8,9	8,5	9,3	8,4	7,6	9,2	6,0	6,1	5,9	-2,4	-1,5	-3,3
Závažná materiálna deprivácia (0-17)	9,7	9,4	10,1	9,1	9,2	8,9	9,0	8,4	9,7	8,7	8,2	9,1	6,4	6,6	6,1	-2,3	-1,6	-3,0
Závažná materiálna deprivácia (18-64)	7,9	8,0	7,7	6,5	6,8	6,1	6,5	6,5	6,4	7,7	7,6	7,7	5,8	5,9	5,7	-1,9	-1,7	-2,0
Závažná materiálna deprivácia (65+)	8,0	7,0	8,6	6,9	6,1	7,4	7,0	6,1	7,6	7,9	6,6	8,8	5,7	5,0	6,2	-2,2	-1,6	-2,6

pokračovanie tabuľky 1

	2016			2017			2018			2019			2020			Rozdiel		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
Závažná materiálna a sociálna deprivácia (celá populácia)	7,6	7,5	7,7	6,3	6,3	6,4	5,4	5,4	5,5	5,9	5,6	6,2	4,5	4,3	4,7	-1,4	-1,3	-1,5
Závažná materiálna a sociálna deprivácia (0-15)	10,5	10,2	10,9	9,5	9,6	9,3	8,0	7,7	8,4	7,3	6,9	7,6	4,6	4,3	5,0	-2,7	-2,6	-2,6
Závažná materiálna a sociálna deprivácia (0-17)	10,5	10,2	10,8	9,3	9,1	9,6	7,9	7,5	8,5	7,4	7,4	7,4	4,9	4,6	5,2	-2,5	-2,8	-2,2
Závažná materiálna a sociálna deprivácia (18-64)	7,0	6,8	7,1	5,5	5,6	5,5	4,8	5,0	4,6	5,6	5,3	5,9	4,4	4,2	4,6	-1,2	-1,1	-1,3
Závažná materiálna a sociálna deprivácia (65+)	7,0	6,9	7,0	6,2	5,5	6,6	5,0	4,3	5,4	5,3	4,3	6,0	4,5	4,3	4,7	-0,8	0,0	-1,3
Materiálna a sociálna deprivácia (celá populácia)	15,3	14,8	16,2	13,5	12,7	14,2	12,3	11,8	12,8	11,4	10,6	12,1	9,7	9,1	10,3	-1,7	-1,5	-1,8
Materiálna a sociálna deprivácia (0-15)	19,2	19,0	19,5	16,5	16,8	16,1	15,6	14,7	16,6	11,9	11,3	12,5	10,1	9,5	10,7	-1,8	-1,8	-1,8
Materiálna a sociálna deprivácia (0-17)	19,0	18,7	19,3	16,6	16,4	16,8	15,7	14,6	16,9	12,2	11,9	12,4	10,4	9,8	11,0	-1,8	-2,1	-1,4
Materiálna a sociálna deprivácia (18-64)	14,0	13,5	14,6	12,0	11,5	12,6	11,0	10,9	11,1	10,7	10,2	11,2	9,0	8,7	9,4	-1,7	-1,5	-1,8
Materiálna a sociálna deprivácia (65+)	17,8	15,5	19,3	16,1	14,2	17,2	13,8	12,7	14,5	13,3	10,5	15,2	11,3	9,8	12,4	-2,0	-0,7	-2,8
Miera materiálnej deprivácie (celá populácia)	19,1	18,4	19,7	16,4	15,9	16,9	17,2	16,4	18,0	15,2	14,4	15,9	12,6	12,0	13,1	-2,6	-2,4	-2,8
Miera materiálnej deprivácie (0-5)	16,3	16,2	16,4	15,1	14,8	15,5	17,5	19,2	15,9	12,9	11,9	14,0	11,3	11,0	11,6	-1,6	-0,9	-2,4
Miera materiálnej deprivácie (6-11)	22,7	23,0	22,4	17,8	17,9	17,7	18,1	18,3	17,8	15,8	16,0	15,6	13,1	14,4	11,8	-2,7	-1,6	-3,8
Miera materiálnej deprivácie (12-17)	23,0	21,7	24,3	20,1	18,5	22,0	20,9	19,1	22,9	18,5	17,8	17,1	14,6	11,5	17,6	-3,9	-6,3	0,5
Miera materiálnej deprivácie (0-17)	20,9	20,7	21,2	17,8	17,2	18,5	18,9	18,9	18,8	15,3	15,1	15,5	12,9	12,3	13,6	-2,4	-2,8	-1,9
Miera materiálnej deprivácie (18-64)	17,7	17,6	17,8	14,9	15,0	14,9	15,8	15,5	16,1	14,3	13,9	14,6	11,7	11,5	11,9	-2,6	-2,4	-2,7
Miera materiálnej deprivácie (65+)	22,9	19,4	25,1	21,3	19,3	22,6	21,5	17,8	23,9	18,9	15,9	20,8	15,4	13,6	16,6	-3,5	-2,3	-4,2
Miera rizika chudoby podľa typu domácnosti:																		
jednotlivec mladší ako 65 rokov	22,7	:	:	25,8	:	:	23,0	:	:	22,4	:	:	18,9	:	:	-3,5	:	:
jednotlivec starší ako 65 rokov	9,0	:	:	11,9	:	:	12,4	:	:	20,1	:	:	27,4	:	:	7,3	:	:
jednotlivec	15,5	21,9	12,2	18,2	25,1	14,5	17,2	20,6	15,4	21,1	22,9	20,2	23,8	26,1	22,6	2,7	3,2	2,4
dva dospelí, najmenej jeden starší ako 65 rokov	2,5	:	:	4,0	:	:	3,6	:	:	5,2	:	:	5,3	:	:	0,1	:	:
dva dospelí, obaja mladší ako 65 rokov	8,1	:	:	7,2	:	:	9,5	:	:	7,2	:	:	8,6	:	:	1,4	:	:
jednotlivec s najmenej jedným dieťaťom	33,6	:	:	37,3	:	:	36,7	:	:	32,1	:	:	33,9	:	:	1,8	:	:
dva dospelí s jedným závislým dieťaťom	10,5	:	:	9,8	:	:	11,4	:	:	10,3	:	:	11,0	:	:	0,7	:	:
dva dospelí s dvomi závislými deťmi	14,8	:	:	14,7	:	:	14,5	:	:	10,2	:	:	10,3	:	:	0,1	:	:
dva dospelí s tromi a viac závislými deťmi	34,8	:	:	35,4	:	:	36,7	:	:	37,8	:	:	37,1	:	:	-0,7	:	:
traja a viac dospelí so závislými deťmi	15,7	:	:	13,6	:	:	13,3	:	:	14,7	:	:	13,1	:	:	-1,6	:	:
domácnosti so závislými deťmi	17,2	:	:	16,2	:	:	16,1	:	:	15,2	:	:	14,4	:	:	-0,8	:	:
domácnosti bez závislých detí	7,2	:	:	7,6	:	:	7,3	:	:	7,9	:	:	8,0	:	:	0,1	:	:

	2016			2017			2018			2019			2020			Rozdiel		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
Miera rizika chudoby podľa intenzity práce domácnosti (vek 18-59)																		
domácnosti bez detí - veľmi nízkou intenzitou práce (0 - 0,2)	50,5	54,2	43,5	55,1	55,9	53,7	63,1	64,0	61,6	53,7	57,3	48,6	53,9	57,0	49,3	0,2	-0,3	0,7
domácnosti bez detí - s nie veľmi nízkou intenzitou práce (0,2 - 1)	5,2	5,1	5,3	5,3	5,6	5,0	4,8	4,9	4,6	3,7	3,7	3,6	3,8	4,0	3,7	0,1	0,3	0,1
domácnosti bez detí - nízkou intenzitou práce (0,2 - 0,45)	35,7	40,9	29,7	22,9	38,5	27,1	39,5	41,6	36,5	20,0	16,2	24,0	33,3	33,4(u)	33,4(u)	13,3	17,2	9,4
domácnosti bez detí - strednou intenzitou práce (0,45 - 0,55)	12,9	12,9	12,9	16,5	15,3	17,6	19,6	22,3	16,0	17,9	20,3	15,0	7,4	7,2	7,5	-10,5	13,1	-7,5
domácnosti bez detí - vysokou intenzitou práce (0,55 - 0,85)	2,7	1,9	3,8	3,1	2,2	4,2	3,7	3,6	3,9	1,6	1,6	1,7	6,4	7,3	5,3	4,8	5,7	3,6
domácnosti bez detí - veľmi vysokou intenzitou práce (0,85 - 1)	2,9	2,8	3,0	3,0	3,5	2,4	1,9	1,4	2,3	1,6	1,6	1,7	1,8	1,7	1,9	0,2	0,1	0,2
domácnosti s deťmi - veľmi nízkou intenzitou práce (0 - 0,2)	88,5	90,4	87,0	91,1	93,7	89,0	86,7	89,2	84,7	89,9	92,6	87,3	92,9	94,9	90,8	3,0	2,3	3,5
domácnosti s deťmi - nízkou intenzitou práce inou ako veľmi nízkou (0,2-1)	12,6	12,4	12,8	12,3	12,5	12,1	12,8	12,8	12,8	10,6	10,2	11,0	11,8	11,3	12,2	1,2	1,1	1,2
domácnosti s deťmi - nízkou intenzitou práce (0,2 - 0,45)	56,9	60,3	53,7	61,0	64,3	58,1	47,3	41,2	53,4	54,8	54,2	55,3	61,9	60,6	63,3	7,1	6,4	8,0
domácnosti s deťmi - strednou intenzitou práce (0,45 - 0,55)	31,4	31,0	31,8	28,6	29,6	27,6	27,3	28,6	26,0	31,3	31,1	31,5	29,6	28,8	30,4	-1,7	-2,3	-1,1
domácnosti s deťmi - vysokou intenzitou práce (0,55 - 0,85)	11,3	10,1	12,6	9,3	9,9	8,6	11,6	11,3	11,9	6,8	6,2	7,4	8,2	6,8	9,7	1,4	0,6	2,3
domácnosti s deťmi - veľmi vysokou intenzitou práce (0,85 - 1)	5,4	5,5	5,4	6,6	6,4	6,9	6,7	6,7	6,7	2,8	2,4	3,1	4,6	4,1	5,0	1,8	1,7	1,9
Miera rizika chudoby podľa podľa najčastejšej ekonomickej aktivity (18+)																		
nezamestnaní	47,6	49,8	45,2	49,2	53,2	45,1	51,0	54,9	46,6	56,7	60,3	52,6	56,1	61,5	50,7	-0,6	1,2	-1,9
zamestnaní	6,5	6,9	6,0	6,3	6,8	5,8	6,0	6,2	5,8	4,4	5,2	3,4	5,2	6,0	4,2	0,8	0,8	0,8
dôchodcovia	6,0	4,9	6,8	7,6	6,2	8,6	7,0	5,8	7,8	8,6	6,5	10,1	9,6	7,4	11,0	1,0	0,9	0,9
iná neaktívna osoba	19,8	17,4	21,2	19,6	17,0	21,0	19,8	16,9	21,4	19,5	14,2	22,1	20,9	19,4	21,8	1,4	5,2	-0,3
Miera rizika chudoby podľa typu vlastníctva																		
vlastník alebo bezplatné ubytovanie	12,0	12,0	12,1	11,2	11,2	11,2	11,0	11,1	10,9	10,6	10,2	10,9	10,2	9,8	10,5	-0,4	-0,4	-0,4
nájomca	19,7	19,9	19,6	24,4	24,1	24,7	27,0	25,2	28,7	27,0	27,6	26,4	28,3	29,1	27,6	1,3	1,5	1,2
Rozptyl okolo hranice miery rizika chudoby - 40% národného ekvivalentného mediánu príjmu	5,5	5,8	5,3	5,3	5,6	5,0	3,3	3,5	3,1	4,7	5,2	4,3	4,1	4,4	3,9	-0,6	-0,8	-0,4

pokračovanie tabuľky 1

	2016			2017			2018			2019			2020			Rozdiel		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
Rozptyl okolo hranice miery rizika chudoby - 50% národného ekvivaletného mediánu príjmu	8,1	8,2	8,0	7,8	8,0	7,6	6,3	6,3	6,3	7,5	7,8	7,1	7,3	7,6	7,0	-0,2	-0,2	-0,1
Rozptyl okolo hranice miery rizika chudoby - 70% národného ekvivaletného mediánu príjmu	19,5	18,8	20,2	18,3	17,9	18,6	16,7	16,3	17,1	19,2	18,3	20,2	18,0	17,0	19,0	-1,2	-1,3	-1,2
Populácia s nízkou vzdelanostnou úrovňou (25-39)	81,7	40,6	41,2	102,5	50,4	52,1	99,4	52,1	47,2	109,1	58,0	51,0	88,6	45,3	43,3	-20,5	-12,7	-7,7
Populácia s nízkou vzdelanostnou úrovňou (40-59)	118,2	51,5	66,6	116,6	50,3	66,3	110,9	20,0	60,9	114,9	52,2	62,7	101,8	49,1	52,7	-13,1	-3,1	-10,0
Populácia s nízkou vzdelanostnou úrovňou (55-64)	97,9	33,1	64,9	84,7	26,9	57,8	84,3	26,5	57,7	83,0	28,9	54,1	67,2	23,7	43,5	-15,8	-5,2	-10,6
Populácia s nízkou vzdelanostnou úrovňou (25-64)	258,4	110,1	148,5	272,2	116,7	155,5	263,2	117,0	146,1	271,8	125,0	146,8	229,8	105,7	124,1	-42,0	-19,3	-22,7
Hĺbka materiálnej deprivácie	3,6	3,7	3,6	3,7	3,8	3,6	3,7	3,7	3,6	3,9	3,9	3,9	3,8	3,8	3,7	-0,1	-0,1	-0,2
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (celá populácia)	7,7	6,9	8,5	8,4	7,7	9,1	4,1	3,4	4,8	5,7	5,4	6,0	3,2	2,9	3,6	-2,5	-2,5	-2,4
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (0-5)	10,1	11,3	9,0	9,8	9,9	9,7	4,6	5,4	3,8	11,6	10,6	12,8	3,5	2,5	4,7	-8,1	-8,1	-8,1
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (6-11)	8,9	7,0	11,0	8,4	8,6	8,1	3,0	2,6	3,4	6,3	6,2	6,3	3,0	1,7	4,4	-3,3	-4,5	-1,9
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (12-17)	8,7	8,9	8,5	8,6	10,3	6,6	4,4	4,0	4,8	6,4	6,9	6,0	2,5	3,3	1,7	-3,9	-3,6	-4,3
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (0-17)	9,2	8,9	9,5	8,9	9,6	8,1	4,0	3,9	4,0	8,2	7,9	8,4	3,0	2,5	3,7	-5,2	-5,4	-4,7
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (18-24)	6,9	5,3	8,4	6,7	5,5	7,8	3,6	3,6	3,6	5,9	6,1	5,6	3,7	3,7	3,7	-2,2	-2,4	-1,9
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (25-29)	5,8	5,7	5,8	6,4	4,3	8,7	3,4	2,9	3,9	3,8	2,9	4,9	2,2	2,2	2,2	-1,6	-0,7	-2,7
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (18-64)	7,2	6,6	7,9	7,3	6,9	7,8	3,8	3,3	4,2	5,4	5,3	5,5	3,3	3,2	3,4	-2,1	-2,1	-2,1
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (65+)	8,1	4,9	10,1	12,8	9,2	15,1	5,7	3,3	7,3	4,0	1,5	5,6	3,4	2,2	4,2	-0,6	0,7	-1,4
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie - chudobní	35,6	34,5	36,7	38,9	38,1	39,6	24,4	21,8	26,9	26,8	26,5	27,1	22,5	22,4	22,7	-4,3	-4,1	-4,4
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie - nechudobní	3,7	2,9	4,4	4,1	3,4	4,8	1,3	0,9	1,7	2,8	2,6	3,1	0,8	0,5	1,1	-2,0	-2,1	-2,0
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (I. kvintil)	27,9	:	:	31,1	:	:	17,5	:	:	19,1	:	:	14,7	:	:	-4,4	:	:
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (II. kvintil)	6,8	:	:	7,2	:	:	2,4	:	:	3,8	:	:	0,8	:	:	-3,0	:	:
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (III. kvintil)	2,5	:	:	2,3	:	:	0,3	:	:	2,7	:	:	0,5	:	:	-2,2	:	:
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (IV. kvintil)	0,9	:	:	1,2	:	:	0,1	:	:	1,7	:	:	0,1	:	:	-1,6	:	:
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie (V. kvintil)	0,5	:	:	0,4	:	:	0,3	:	:	1,1	:	:	0,1	:	:	-1,0	:	:
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie podľa typu vlastníctva																		
vlastník, s hypotékou alebo úverom na bývanie	15,1	:	:	8,6	:	:	1,9	:	:	12,8	:	:	1,8	:	:	-11,0	:	:
vlastník, bez hypotéky alebo úveru na bývanie	5,7	:	:	6,7	:	:	3,1	:	:	2,5	:	:	2,6	:	:	0,1	:	:
nájomca, prenájom za trhovú cenu	13,9	:	:	20,9	:	:	19,2	:	:	16,4	:	:	15,9	:	:	-0,5	:	:

Správa o sociálnej situácii obyvateľstva SR za rok 2021
Príloha ku kapitole 4

pokračovanie tabuľky 1

	2016			2017			2018			2019			2020			Rozdiel		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
nájomca, prenájom za zníženú cenu alebo zadarmo	17,6	:	:	21,3	:	:	7,3	:	:	4,0	:	:	2,3	:	:	-1,7	:	:
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie podľa stupňa osídlenia																		
husto obývaná oblasť (mestá)	7,0	:	:	7,8	:	:	5,6	:	:	8,9	:	:	3,6	:	:	-5,3	:	:
stredne obývaná oblasť	7,9	:	:	9,1	:	:	4,9	:	:	5,8	:	:	4,0	:	:	-1,8	:	:
riedko obývaná oblasť	8,0	:	:	8,2	:	:	2,7	:	:	4,0	:	:	2,5	:	:	-1,5	:	:
Miera záťaže obyvateľstva nákladmi na bývanie podľa typu domácnosti																		
jednotlivec mladší ako 65 rokov	27,4	:	:	33,1	:	:	17,7	:	:	19,2	:	:	18,1	:	:	-1,1	:	:
jednotlivec starší ako 65 rokov	22,3	:	:	32,1	:	:	19,5	:	:	14,5	:	:	16,3	:	:	1,8	:	:
jednotlivec	24,7	23,9	25,2	32,5	32,7	32,5	18,7	15,0	20,7	16,6	17,3	16,3	17,1	17,7	16,7	0,5	0,4	0,4
dva dospelí, najmenej jeden starší ako 65 rokov	3,1	:	:	7,3	:	:	1,8	:	:	1,4	:	:	1,3	:	:	-0,1	:	:
dva dospelí, obaja mladší ako 65 rokov	8,4	:	:	8,3	:	:	6,4	:	:	7,8	:	:	5,7	:	:	-2,1	:	:
jednotlivec s najmenej jedným dieťaťom	32,3	:	:	24,9	:	:	18,9	:	:	19,9	:	:	19,0	:	:	-0,9	:	:
dva dospelí s jedným závislým dieťaťom	11,3	:	:	9,0	:	:	4,7	:	:	8,9	:	:	4,5	:	:	-4,4	:	:
dva dospelí s dvomi závislými deťmi	8,2	:	:	8,3	:	:	3,5	:	:	6,3	:	:	2,2	:	:	-4,1	:	:
dva dospelí s tromi a viac závislými deťmi	8,6	:	:	11,4	:	:	2,2	:	:	13,0	:	:	4,5	:	:	-8,5	:	:
traja a viac dospelí so závislými deťmi	3,6	:	:	3,8	:	:	1,6	:	:	3,4	:	:	1,1	:	:	-2,3	:	:
domácnosti so závislými deťmi	7,9	:	:	7,5	:	:	3,3	:	:	6,5	:	:	2,7	:	:	-3,8	:	:
domácnosti bez závislých detí	7,5	:	:	9,5	:	:	5,1	:	:	4,7	:	:	3,8	:	:	-0,9	:	:
Miera preplnenia obydľí (celá populácia)	37,9	38,5	37,4	36,4	36,8	36,1	35,5	35,3	35,6	34,1	34,5	33,8	30,1	30,4	29,8	-4,0	-4,1	-4,0
Miera preplnenia obydľí (0-5)	39,4	37,0	41,7	37,8	35,6	40,0	36,1	34,2	37,9	35,1	35,4	34,9	30,6	32,9	28,0	-4,5	-2,5	-6,9
Miera preplnenia obydľí (6-11)	48,3	49,5	47,0	43,3	45,1	41,3	44,4	45,2	43,7	41,1	42,8	39,4	35,8	38,5	33,0	-5,3	-4,3	-6,4
Miera preplnenia obydľí (12-17)	59,8	59,6	60,0	55,0	52,9	57,5	55,3	50,7	60,6	53,9	55,6	52,0	51,1	51,3	51,0	-2,8	-4,3	-1,0
Miera preplnenia obydľí (0-17)	49,8	49,8	49,9	45,7	45,1	46,3	45,5	43,9	47,3	43,0	44,3	41,7	38,5	40,1	36,9	-4,5	-4,2	-4,8
Miera preplnenia obydľí (18-64)	39,1	39,4	38,9	37,9	38,0	37,8	36,7	36,5	37,0	35,9	35,6	36,1	31,7	31,6	31,7	-4,2	-4,0	-4,4
Miera preplnenia obydľí (65+)	17,1	14,0	19,0	18,4	16,1	19,8	17,6	15,6	18,8	16,7	13,8	18,7	15,7	12,0	18,1	-1,0	-1,8	-0,6
Miera preplnenia obydľí - pod hranicou chudoby	54,2	54,7	53,7	55,6	55,6	55,7	54,9	54,8	54,9	56,9	58,0	55,8	47,8	48,8	46,8	-9,1	-9,2	-9,0
Miera preplnenia obydľí - nad hranicou chudoby	35,6	36,2	35,0	33,7	34,1	33,3	32,7	32,6	32,9	31,1	31,4	30,8	27,8	28,1	27,6	-3,3	-3,3	-3,2
Miera preplnenia obydľí podľa typu vlastníctva																		
vlastník, s hypotékou alebo úverom na bývanie	28,2	:	:	29,0	:	:	26,5	:	:	28,8	:	:	27,4	:	:	-1,4	:	:
vlastník, bez hypotéky alebo úveru na bývanie	36,8	:	:	35,4	:	:	35,1	:	:	32,2	:	:	27,6	:	:	-4,6	:	:
nájomca, prenájom za trhovú cenu	57,6	:	:	57,1	:	:	59,3	:	:	64,0	:	:	65,1	:	:	1,1	:	:

pokračovanie tabuľky 1

	2016			2017			2018			2019			2020			Rozdiel		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
nájomca, prenájom za zníženú cenu alebo zadarmo	56,5	:	:	51,1	:	:	45,4	:	:	46,9	:	:	44,9	:	:	-2,0	:	:
Miera preplnenia obydlí podľa hustoty obyvateľstva																		
husto obývaná oblasť	35,9	:	:	34,3	:	:	35,5	:	:	36,1	:	:	33,7	:	:	-2,4	:	:
stredne obývaná oblasť	45,7	:	:	42,5	:	:	42,5	:	:	39,3	:	:	35,3	:	:	-4,0	:	:
riedko obývaná oblasť	32,4	:	:	32,3	:	:	29,4	:	:	28,9	:	:	24,2	:	:	-4,7	:	:
Miera preplnenia obydlí podľa typu domácnosti																		
jednotlivec mladší ako 65 rokov	23,4	:	:	19,3	:	:	21,9	:	:	19,4	:	:	17,8	:	:	-1,6	:	:
jednotlivec starší ako 65 rokov	17,5	:	:	17,8	:	:	15,8	:	:	15,6	:	:	15,9	:	:	0,3	:	:
jednotlivec	20,3	22,1	19,4	18,5	19,4	18,0	18,6	24,1	15,6	17,3	22,9	14,5	16,7	19,2	15,5	-0,6	-3,7	1,0
dva dospelí, najmenej jeden starší ako 65 rokov	9,4	:	:	8,3	:	:	9,1	:	:	8,8	:	:	8,6	:	:	-0,2	:	:
dva dospelí, obaja mladší ako 65 rokov	11,1	:	:	11,6	:	:	13,3	:	:	14,9	:	:	14,1	:	:	-0,8	:	:
jednotlivec s najmenej jedným dieťaťom	59,8	:	:	53,4	:	:	53,7	:	:	51,5	:	:	57,6	:	:	6,1	:	:
dva dospelí s jedným závislým dieťaťom	26,7	:	:	27,2	:	:	25,1	:	:	28,1	:	:	26,3	:	:	-1,8	:	:
dva dospelí s dvomi závislými deťmi	40,8	:	:	37,4	:	:	41,4	:	:	35,8	:	:	29,2	:	:	-6,6	:	:
dva dospelí s tromi a viac závislými deťmi	70,0	:	:	62,0	:	:	55,5	:	:	56,9	:	:	67,5	:	:	10,6	:	:
traja a viac dospelí so závislými deťmi	61,0	:	:	58,4	:	:	53,9	:	:	53,3	:	:	45,7	:	:	-7,6	:	:
domácnosti so závislými deťmi	49,7	:	:	47,3	:	:	45,8	:	:	44,4	:	:	39,2	:	:	-5,2	:	:
domácnosti bez závislých detí	23,1	:	:	23,1	:	:	22,3	:	:	21,6	:	:	19,6	:	:	-2,0	:	:
Nerovnosť distribúcie príjmov - S80/S20 - podiel príjmov horného a dolného kvintilu	3,6	3,7	3,5	3,5	3,6	3,4	3,0	3,1	3,0	3,3	3,4	3,3	3,0	3,1	3,0	-0,3	-0,3	-0,3
Nerovnosť distribúcie príjmov - Gini koeficient	24,3	:	:	23,2	:	:	20,9	:	:	22,8	:	:	20,9	:	:	-1,9	:	:
Očakávaná dĺžka života pri narodení	77,3	73,8	80,7	77,3	73,8	80,7	77,4	73,9	80,8	77,8	74,3	81,2	77,0	73,5	80,4	-0,8	-0,8	-0,8
Očakávaná dĺžka života vo veku 65	17,5	15,3	19,2	17,4	15,3	19,1	17,6	15,4	19,3	17,9	15,7	19,7	17,1	14,8	18,9	-0,8	-0,9	-0,8
Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008) - celá populácia	7,3	7,5	7,1	6,6	6,9	6,2	6,1	6,2	6,0	5,0	5,4	4,6	4,3	4,5	4,1	-0,7	-0,9	-0,5
Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008) vo veku 0-17	13,1	13,0	13,2	11,5	11,3	11,7	10,9	11,2	10,6	8,9	10,7	7,1	7,8	7,8	7,8	-1,1	-2,9	0,7
Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008) vo veku 18-64	6,9	6,9	6,9	6,3	6,6	6,0	5,7	5,7	5,8	4,9	4,9	4,8	4,2	4,3	4,0	-0,7	-0,6	-0,8
Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008) vo veku 65+	1,3	1,4	1,3	1,5	1,4	1,6	1,9	1,1	2,4	1,1	0,3	1,6	1,2	1,2	1,2	0,1	0,9	-0,4
Miera rizika chudoby pred sociálnymi transférmami okrem dôchodkov	18,4	18,1	18,7	17,5	17,5	17,5	17,7	17,3	18,0	19,2	18,7	19,6	19,0	18,5	19,5	-0,2	-0,2	-0,1
Miera rizika chudoby pre sociálnymi transférmami vrátane dôchodkov	37,9	35,2	40,5	37,4	35,3	39,5	37,1	35,0	39,1	37,2	34,9	39,4	37,4	35,7	39,1	0,2	0,8	-0,3
Chudoba pracujúcich (18+)	6,5	6,9	6,0	6,3	6,8	5,8	6,0	6,2	5,8	4,4	5,2	3,4	5,2	6,0	4,2	0,8	0,8	0,8
Deprivácia bývaním podľa položiek																		
zatekajúca strecha, vhké steny (podlaha) základy alebo zahŕňajúce okenné rámy	6,2	6,3	6,1	6,7	7,0	6,4	5,1	5,3	4,9	5,7	5,6	5,9	4,9	4,9	4,9	-0,8	-0,7	-1,0

	2016			2017			2018			2019			2020			Rozdiel		
	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy
nedostatok vane alebo sprchy v obydľí	0,8	0,8	0,7	0,9	1,0	0,9	1,1	1,0	1,1	1,4	1,3	1,4	0,7	0,8	0,7	-0,7	-0,5	-0,7
nedostatok vnútrnej sprchovacej toalety	1,4	1,6	1,3	1,5	1,7	1,4	1,6	1,8	1,5	1,8	1,9	1,7	1,0	1,0	0,9	-0,8	-0,9	-0,8
príliš tmavé obydľie	2,7	2,8	2,6	2,9	3,1	2,7	2,8	2,9	2,6	2,7	2,7	2,7	2,6	2,7	2,5	-0,1	0,0	-0,2
Závažná deprivácia bývaním (celá populácia)	4,3	4,3	4,3	5,2	5,3	5,0	3,7	3,8	3,5	3,6	3,6	3,6	3,2	3,5	2,9	-0,4	-0,1	-0,7
Závažná deprivácia bývaním (0-5)	3,6	4,3	2,9	5,0	5,3	4,7	4,1	4,2	4,0	4,1	3,9	4,3	3,4	3,5	3,4	-0,7	-0,4	-0,9
Závažná deprivácia bývaním (6-11)	7,4	7,7	7,1	8,3	8,7	7,8	4,8	5,4	4,2	3,4	4,4	2,5	3,3	4,7	1,9	-0,1	0,3	-0,6
Závažná deprivácia bývaním (12-17)	10,0	8,3	12,1	11,0	9,7	12,6	5,8	5,7	6,0	5,8	5,8	5,8	4,8	4,3	5,4	-1,0	-1,5	-0,4
Závažná deprivácia bývaním (0-17)	7,2	6,9	7,5	8,3	8,1	8,5	4,9	5,1	4,7	4,4	4,6	4,1	3,8	4,1	3,5	-0,6	-0,5	-0,6
Závažná deprivácia bývaním (18-64)	3,9	3,9	3,9	4,9	5,0	4,7	3,6	3,7	3,5	3,8	3,6	3,9	3,4	3,6	3,3	-0,4	0,0	-0,6
Závažná deprivácia bývaním (65+)	2,3	2,2	2,4	2,7	2,6	2,8	2,1	2,3	2,0	1,9	1,7	2,0	1,6	1,8	1,5	-0,3	0,1	-0,5
Závažná deprivácia bývaním - pod hranicou chudoby	16,0	16,3	15,7	20,7	21,9	19,5	14,3	15,8	12,9	14,9	15,4	14,4	11,5	12,5	10,5	-3,4	-2,9	-3,9
Závažná deprivácia bývaním - nad hranicou chudoby	2,5	2,5	2,6	3,0	3,0	3,0	2,2	2,2	2,2	2,0	2,0	2,1	2,1	2,3	1,9	0,1	0,3	-0,2
Medián distribúcie finančnej záťaže na bývanie (celá populácia)	16,7	16,2	17,1	16,9	16,5	17,3	14,3	14,1	14,6	14,9	14,5	15,2	13,2	12,9	13,6	-1,7	-1,6	-1,6
Medián distribúcie finančnej záťaže na bývanie (0-17)	18,9	18,7	19,0	18,0	18,0	18,1	14,7	14,9	14,5	16,6	16,7	16,5	13,4	13,1	13,9	-3,2	-3,6	-2,6
Medián distribúcie finančnej záťaže na bývanie (18-64)	15,7	15,3	16,1	15,9	15,8	16,0	13,5	13,2	13,9	13,9	13,4	14,3	12,4	12,3	12,6	-1,5	-1,1	-1,7
Medián distribúcie finančnej záťaže na bývanie (65+)	19,3	17,9	20,2	20,8	19,6	22,1	18,5	17,6	19,1	16,7	16,6	16,7	17,4	17,1	17,5	0,7	0,5	0,8
Medián distribúcie finančnej záťaže na bývanie - pod hranicou chudoby	30,6	30,2	31,4	33,1	1,7	34,6	26,8	25,8	28,3	24,4	24,2	24,7	26,4	26,4	26,9	2,0	2,2	2,2
Medián distribúcie finančnej záťaže na bývanie - nad hranicou chudoby	15,6	15,1	16,0	15,9	15,7	16,2	13,5	13,2	13,9	14,0	13,6	14,3	12,6	12,4	12,8	-1,4	-1,2	-1,5

Zdroj: Eurostat

Vysvetlivky: u – malá spoľahlivosť, b – prerušenie v časovom rade, n – nie sú významné, x – v čase prípravy nie sú dostupné údaje

Druhy násilia

Najčastejšie volali ženy, ktoré zažívali **psychické násilie** (90 % z celkového počtu volajúcich žien). Ďalšou najčastejšou formou násilia identifikovanou u volajúcich žien bolo násilie **fyzické** (57 % volajúcich žien), **nebezpečné vyhrážanie** (30% volajúcich žien), **ekonomické násilie** (8% volajúcich žien). **Sexualizovaný útok** zažili 4 % žien. Bližšie údaje uvádza nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 2 Druhy násilia, ktoré zažívali volajúce ženy

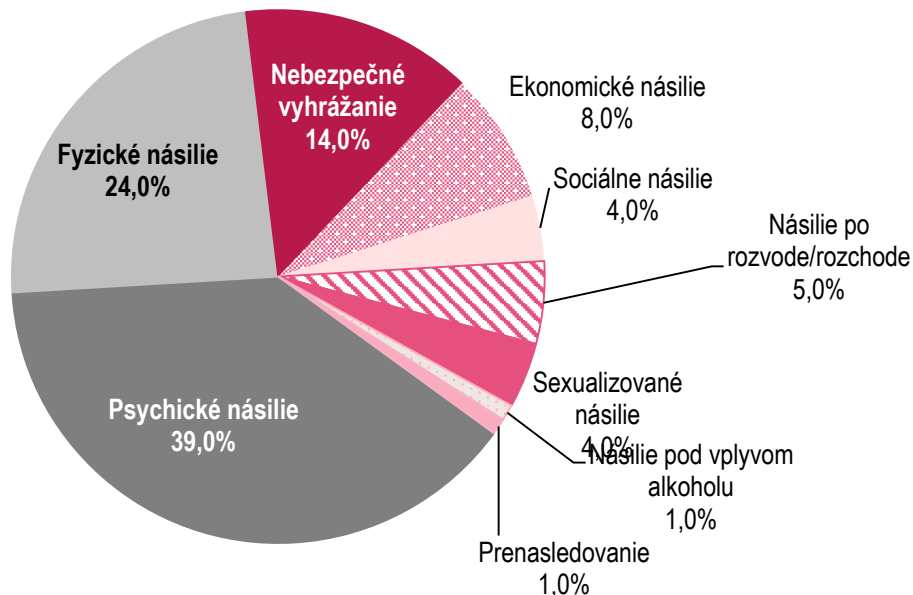
Druhy násilia	Prítomné/identifikované násilie
Psychické násilie	961
Fyzické násilie	591
Nebezpečné vyhrážanie	345
Ekonomické násilie	197
Sociálne násilie	98
Násilie po rozvode/rozchode	123
Sexualizované násilie	98
Násilie pod vplyvom alkoholu	24
Prenasledovanie	24

Zdroj: Analýza dát vyplývajúcich z prevádzky národnej linky pre ženy zažívajúce násilie za rok 2021

Počet hovorov podľa krajov

Najčastejšie sa hlásili ženy z Bratislavského kraja (22% volajúcich žien), zhodne po 9% volali ženy z Trnavského, Nitrianskeho a Žilinského kraja. Najčastejšie išlo o ženy vo veku 31-39 rokov.

Graf 1 Druhy násilia identifikované u volajúcich žien v percentách

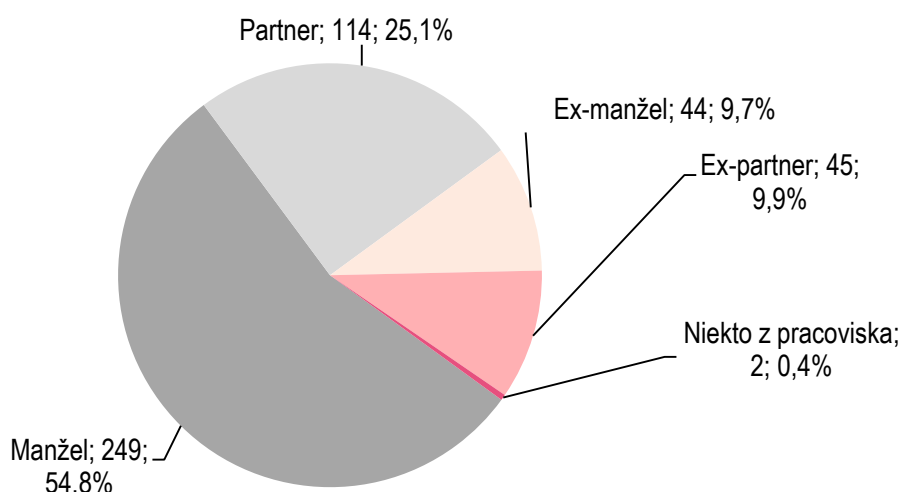

Zdroj: Analýza dát vyplývajúcich z prevádzky národnej linky pre ženy zažívajúce násilie za rok 2021

Vzťah násilnej osoby k volajúcim ženám

Pri identifikácii násilia volajúce ženy vo všetkých prípadoch uvádzali, kto je osobou, respektíve v akom vzťahu sú s osobou, ktorá sa k nim násilne správa. Činnosť NLŽ je primárne zameraná na násilné činy páchané na ženách mužmi. Vo väčšine prípadov volajúce ženy zažívali násilie zo strany manžela (249 prípadov). Druhú najpočetnejšiu kategóriu tvorili partneri (114 prípadov), ex-manželia a ex-partneri, kedy môžeme hovoriť o „porozchodovom násilí“ (89 prípadov) boli v poradí tretí.

Graf 2 Vzťah násilnej osoby k volajúcim ženám

Zdroj: Analýza dát vyplývajúcich z prevádzky národnej linky pre ženy zažívajúce násilie za rok 2021

Tretie osoby z okolia žien zažívajúcich násilie

Tretími osobami označujeme na NLŽ osoby, ktoré kontaktujú NLŽ v mene ženy zažívajúcej násilie. Okrem základných informácií, ktoré sú odovzdávané „tretím osobám“, je cieľom takýchto hovorov, aby volajúci následne motivovali samotnú ženu zažívajúcu násilie k telefonátu na NLŽ, prípadne iným krokom, vedúcim k zmene jej situácie. Najviac hovorov bolo zaznamenaných od rodinných príslušníkov (121), najčastejšie od matiek žien zažívajúcich násilie (31) a tiež od ich dcér (17) a sestier (27). Druhou najpočetnejšou kategóriou volajúcich „tretích osôb“ boli kamaráti a iné známe osoby žien (77) a tiež susedia, ktorí častokrát žiadajú privolanie polície za podmienky anonymity z dôvodu obavy o svoj život.

Sumár hlavných kvantitatívnych zistení za rok 2021	
Celkový počet prichádzajúcich hovorov	3 600
Celkový počet prijatých hovorov ¹⁾	2 466
Podiel prijatých hovorov z celkového počtu hovorov	68,5 %
Celkový počet neprijatých hovorov	516
Podiel neprijatých hovorov z celkového počtu hovorov	16,75 %
Priemerný počet prichádzajúcich hovorov za mesiac	300
Priemerný počet prichádzajúcich hovorov za deň	10
Celkový počet prevolaných hodín	429 hodín
Priemerná dĺžka hovoru	7 minút
Počet hovorov od žien zažívajúcich násilie ²⁾	860
Počet hovorov od tretích osôb ³⁾	327
Počet žien, ktoré volali na linku	454

¹⁾ Počet prijatých hovorov vyčistený o skúšky fungovania, neprijaté hovory a zablokované hovory,

²⁾ Celkový počet hovorov od nových klientok a starých klientok,

³⁾ Celkový počet hovorov od nových tretích osôb a starých tretích osôb

Zdroj: Analýza dát vyplývajúcich z prevádzky národnej linky pre ženy zažívajúce násilie za rok 2021; Štatistické spracovanie obsahu prijatých prichádzajúcich hovorov: kolektív poradkyň Národnej linky pre ženy zažívajúce násilie

PRÍLOHA KU KAPITOLE 5

Tabuľka 1 Porovnanie vybraných indikátorov Európskeho piliera sociálnych práv – rovnosť príležitostí

		eu27	be	bg	cz	dk	de	ee	ie	el	es	fr	hr	it	cy	lv	lt	lu	hu	mt	nl	at	pl	pt	ro	si	sk	fi	se
Účasť dospelých (25-64 rokov) na vzdelávaní za posledné 4 týždne (1)	spolu	10,8 b	10,2 b	1,8b	5,8 b	22,4 b	7,7b	18,4 b	13,6 b	3,5 b	14,4 b	11,0 b	5,1b	9,9b	9,7b	8,6b	8,5b	17,9 b	5,9b	13,8 b	26,6 b	14,6 b	5,4 b	12,9 b	4,9b	18,9 b	4,8 b	30,5 b	34,7 b
	ženy	11,6 b	10,4 b	1,9b	5,9 b	26,7 b	7,6b	22,5 b	15,2 b	3,4 b	16,0 b	12,1 b	6,4b	10,0 b	9,5b	11,5 b	10,2 b	18,3 b	5,9b	14,9 b	27,5 b	15,8 b	5,9 b	13,7 b	4,7b	20,6 b	4,9 b	35,8 b	41,4 b
	muži	10,1 b	10,0 b	1,7b	5,6 b	18,1 b	7,8b	14,4 b	12,0 b	3,5 b	12,7 b	9,9b	3,7b	9,8b	9,9b	5,5b	6,7b	17,4 b	5,8b	12,9 b	25,7 b	13,3 b	5,0 b	12,0 b	5,2b	17,4 b	4,6 b	25,5 b	28,3 b
Účasť dospelých (25-64 rokov) na vzdelávaní za posledných 12 mesiacov (bez zaškolenia) (2)	spolu	37,4	39,4	11,8	22,8	50,4	46,4	33,9	46,0	16,0	30,4	48,4	26,9	33,9	44,8	39,0	25,0	42,6	54,8	32,8	57,1	55,3	20,9	38,0	5,8	40,3	42,6	51,4	58,8
	ženy	38,4	40,7	13,8	26,1	52,6	47,1	39,5	46,7	17,0	31,8	51,3	27,1	32,8	37,1	44,8	29,3	42,7	51,8	33,3	57,5	54,4	21,5	37,0	6,5	43,6	41,6	57,3	63,6
	muži	36,4	38,0	9,8	19,5	48,3	45,7	28,0	45,3	15,0	29,1	45,4	26,7	35,0	53,1	32,7	20,4	42,5	57,9	32,3	56,7	56,1	20,3	39,1	5,0	37,2	43,7	45,6	54,1
Podiel osôb (18-24 rokov), ktoré predčasne ukončili školskú dochádzku a odbornú prípravu (3)	spolu	9,7b	6,7b	12,2 b	6,4 b	9,8b	11,8 b	9,8b	3,3b	3,2 b	13,3 b	7,8b	2,4b u	12,7 b	10,2 b	7,3b	5,3b	9,3b	12,0 b	11,0 b	5,3b	8,0b	5,9 b	5,9b	15,3 b	3,1b	7,8 b	8,2b	8,4b
	ženy	7,9b	4,5b	12,9 b	5,8 b	8,1b	9,9b	7,6b	:bu	2,9 b	9,7b	6,1b	1,8b u	10,5 b	7,9b	5,6b	4,2b	8,1b	11,6 b	9,5b	3,9b	6,3b	4,4 b	4,1b	15,5 b	1,9b u	7,5 b	7,1b	6,5b
	muži	11,4 b	8,9b	11,5 b	7,0 b	11,6 b	13,5 b	12,0 b	4,4b	3,4 b	16,7 b	9,6b	3,0b u	14,8 b	12,7 b	8,9b	6,3b	10,4 b	12,3 b	12,3 b	6,8b	9,6b	7,2 b	7,7b	15,1 b	4,2b u	8,1 b	9,3b	10,2 b
Jednotlivci (16-74 rokov), ktorí majú základné alebo nadštandardné digitálne zručnosti (4)	spolu	56,0	61,0	29,0	62b	70,0	70,0	62,0	53,0	51,0	57,0	53,0	42,0 b	45,0	43,0 b	56,0	65,0 b	49,0	56,0	79,0	66,0	44,0	52,0	31,0	55,0	54,0	76,0	72u	
	ženy	54,0	58,0	30,0	62b	68,0	67,0	61,0	53,0	49,0	56,0	50,0	38,0 b	47,0	46,0 b	56,0	61,0 b	46,0	55,0	76,0	61,0	43,0	49,0	29,0	56,0	54,0	78,0	71u	
	muži	58,0	63,0	28,0	62b	72,0	73,0	62,0	54,0	52,0	59,0	58,0	57,0	45,0 b	43,0	40,0 b	56,0	68,0 b	52,0	57,0	83,0	70,0	46,0	54,0	33,0	55,0	54,0	75,0	74u

Zdroj: Eurostat; (1, 3, 4 - 6, 8 - 9ab, 11) - údaje sú za rok 2021, (7, 10) - údaje sú za rok 2020; (4) - údaje sú za rok 2019; (2) údaje sú za rok 2016 (prieskum AES) : - nedostupné údaje, b - zmena v časovom rade, bp - zmena v časovom rade, predbežné údaje, d - odlišná definícia, e - odhad, p - provizórny údaj, u - nízka spoľahlivosť ;

eu27 - Európska únia (27 krajín), be - Belgicko, bg - Bulharsko, cz - Česká republika, dk - Dánsko, de - Nemecko, ee - Estónsko, ie - Írsko, el - Grécko, es - Španielsko, fr - Francúzsko, hr - Chorvátsko, it - Taliansko, cy - Cyprus, lv - Lotyšsko, lt - Litva, lu - Luxembursko, hu - Maďarsko, mt - Malta, nl - Holandsko, at - Rakúsko, pl - Poľsko, pt - Portugalsko, ro - Rumunsko, si - Slovinsko, sk - Slovensko, fi - Fínsko, se - Švédsko

pokračovanie tabuľky 1

		eu27	be	bg	cz	dk	de	ee	ie	el	es	fr	hr	it	cy	lv	lt	lu	hu	mt	nl	at	pl	pt	ro	si	sk	fi	se
Mladí ľudia (15-29 rokov), ktorí nie sú zamestnaní ani zapojení do procesu vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET) (5)	spolu	13,1 b	10,1 b	17,6 b	10,9 b	8,4 b	9,2b	11,2 b	9,8b	17,3 b	14,1b	12,8 b	14,9 b	23,1 b	15,4 b	12,1 b	12,7 b	8,8 b	11,7 b	9,9b	5,5 b	9,4b	13,4 b	9,5 b	20,3 b	7,3 b	14,2 b	9,3 b	6,0 b
	ženy	14,5 b	9,7b	20,9 b	17,3 b	8,9 b	10,6 b	11,7 b	9,7b	18,1 b	13,8b	13,0 b	16,2 b	25,0 b	16,3 b	12,6 b	13,5 b	8,5 b	14,8 b	11,4 b	6,0 b	10,3 b	16,9 b	9,7 b	26,3 b	8,2 b	17,5 b	8,8 b	6,3 b
	muži	11,8 b	10,4 b	14,5 b	4,8b	8,0 b	7,9b	10,7 b	10,0 b	16,6 b	14,4b	12,5 b	13,8 b	21,2 b	14,5 b	11,5 b	11,9 b	9,1 b	8,7b	8,6b	5,1 b	8,5b	10,1 b	9,3 b	14,6 b	6,6 b	11,1 b	9,7 b	5,8 b
Rozdiel v zamestnanosti žien a mužov (6)		10,8	7,7	8,4	15,4	6,9	7,3	3,7	10,0	19,8	10,6 d	6,2d	10,5	19,2	12,2	4,8	1,4	7,4	10,6	16,8	8,2	8,6	14,0 b	5,9	20,1	6,7	8,5	2,0	5,3
Pomer príjmov horného a dolného kvintilu (S80/S20) (7)	spolu	4,92 b	3,65	8,01	3,34	4,00 b	6,47 b	5,03	4,07 b	5,23	5,77	4,48	4,61	5,75	4,31	6,27	6,14	4,99 b	4,16	4,69	4,15	4,11	4,07	4,99	6,62	3,32	3,03	3,72	4,12
	ženy	4,88 b	3,57	7,87	3,41	3,80 b	6,30 b	4,87	4,03 b	5,17	5,73	4,47	4,69	5,75	4,28	6,34	5,92	4,88 b	4,07	4,79	4,03	4,04	4,03	4,99	6,66	3,33	3,00	3,65	3,95
	muži	4,96 b	3,72	8,09	3,25	4,20 b	6,69 b	5,19	4,12 b	5,36	5,8	4,5	4,55	5,74	4,34	6,12	6,34	5,10 b	4,27	4,59	4,27	4,17	4,1	5,01	6,61	3,31	3,08	3,79	4,27
Miera vysokoškolsky vzdelanej populácie vo veku 30-34 rokov (8)	spolu	41,6 b	49,9 b	32,7 b	36,5 b	52,5 b	37,8 b	43,1 b	62,0 b	44,3 b	46,7 b	49,5 b	33,7 b	26,8 b	61,5 b	47,7 b	60,2 b	62,5 b	35,5 b	43,6 b	53,4 b	43,0 b	45,9 b	43,7 b	24,8 b	49,2 b	40,2 b	44,9 b	51,9 b
	ženy	47,0 b	56,4 b	38,4 b	45,0 b	61,2 b	38,6 b	53,8 b	65,4 b	48,6 b	52,1 b	53,9 b	41,3 b	33,3 b	69,1 b	57,4 b	72,6 b	67,8 b	42,0 b	48,3 b	57,8 b	45,1 b	56,8 b	50,8 b	27,8 b	62,9 b	52,0 b	52,6 b	61,5 b
	muži	36,3 b	43,3 b	27,2 b	28,6 b	44,2 b	37,0 b	33,5 b	58,5 b	39,4 b	41,1 b	44,7 b	26,2 b	20,4 b	53,3 b	38,5 b	49,7 b	57,3 b	29,3 b	39,6 b	49,1 b	41,0 b	35,4 b	36,5 b	21,9 b	37,7 b	28,8 b	37,5 b	42,7 b
Práca na kratší pracovný čas vo vekovej kategórii 25-49 rokov (9a)	spolu	15,5	20,8	1,3	5,0	17,7	26,5	9,9	13,5	8,3	13,2	15,2	4,0	18,7	8,3	6,5	4,5	15,5	3,8	8,1	35,1	29,0	4,1	5,5	2,9	6,9	2,9	13,2	17,0
	ženy	26,1	35,3	1,5	9,5	26,3	46,1	14,9	22,2	12,8	21,8	25,3	6,1	32,4	10,8	8,5	5,5	27,2	5,5	15,6	58,9	50,1	6,3	7,3	2,2	10,9	4,4	19,3	25,7
	muži	6,3	7,5	1,1	1,5	10,0	9,2	5,7	5,5	4,9	5,7	5,7	2,2	8,4	6,0	4,7	3,5	4,9	2,2	2,7	13,5	9,8	2,2	3,6	3,4	3,7	1,5	7,6	9,3

Zdroj: Eurostat; (1, 3, 4 - 6, 8 - 9ab, 11) – údaje sú za rok 2021, (7, 10) – údaje sú za rok 2020; (4) – údaje sú za rok 2019; (2) údaje sú za rok 2016 (prieskum AES) : - nedostupné údaje, b – zmena v časovom rade, bp – zmena v časovom rade, predbežné údaje, d – odlišná definícia, e – odhad, p – provizórný údaj, u – nízka spoľahlivosť;

eu27 – Európska únia (27 krajín), be – Belgicko, bg – Bulharsko, cz – Česká republika, dk – Dánsko, de – Nemecko, ee – Estónsko, ie – Írsko, el – Grécko, es – Španielsko, fr – Francúzsko, hr – Chorvátsko, it – Taliansko, cy – Cyprus, lv – Lotyšsko, lt – Litva, lu – Luxembursko, hu – Maďarsko, mt – Malta, nl – Holandsko, at – Rakúsko, pl – Poľsko, pt – Portugalsko, ro – Rumunsko, si – Slovinsko, sk – Slovensko, fi – Fínsko, se – Švédsko

Správa o sociálnej situácii obyvateľstva SR za rok 2021
Príloha ku kapitole 5

pokračovanie tabuľky 1

		eu27	be	bg	cz	dk	de	ee	ie	el	es	fr	hr	it	cy	lv	lt	lu	hu	mt	nl	at	pl	pt	ro	si	sk	fi	se
Rozdiel v práci na kratší pracovný čas medzi mužmi a ženami (20-64 rokov) (9b)		20,7	29,3	0,5	7,1	18,2	37,5	9,0	18,5	7,4	16,0d	19,9d	2,3	23,1	4,7	4,5	3,3	23,8	4,0	13,0	44,1	39,3	4,3	4,5	-1,1	6,4	2,8	11,3	17,1
Rozdiel v odmeňovaní žien a mužov v neupravenej forme (10)		13,0p	5,3p	12,7p	16,4d	13,9	18,3p	21,1p	:	:	9,4p	15,8p	11,2p	4,2p	9,0p	22,3p	13,0p	0,7p	17,2	10,0p	14,2p	18,9p	4,5	11,4p	2,4e	3,1p	15,8	16,7	11,2
Účasť nezamestnaných dospelých (18-64 rokov) na vzdelávaní za posledné 4 týždne (11)	spolu	16,5b	18,2b	:bu	5,3b	38,9b	16,1b	25,1b	26,8b	5,2b	20,4bd	16,7bd	5,3b	7,9b	8,9b	10,1b	7,3b	39,0b	3,9b	19,0b	43,5b	21,5b	7,4b	23,3b	3,4b	20,4b	1,5b	34,3b	53,1b
	ženy	18,5b	22,6b	:bu	5,6bu	42,7b	18,3b	30,4b	32,7b	5,7bu	21,9bd	19,6bd	5,8b	8,8b	10,1bu	13,1bu	10,2b	38,5b	4,4b	24,3b	44,9b	25,7b	9,1b	23,1b	4,2b	21,6b	2,0b	40,3b	58,3b
	muži	14,6b	14,8b	:bu	4,9b	35,3b	14,6b	21,1b	21,9b	4,6bu	18,8bd	14,1bd	4,7b	7,1b	7,7b	7,8bu	4,8b	39,5b	3,4b	15,8b	42,1b	17,9b	6,0b	23,5b	2,8b	19,1b	1,1b	29,7b	48,3b

Zdroj: Eurostat; (1, 3, 4 - 6, 8 - 9ab, 11) - údaje sú za rok 2021, (7, 10) - údaje sú za rok 2020; (4) - údaje sú za rok 2019; (2) údaje sú za rok 2016 (prieskum AES) : - nedostupné údaje, b - zmena v časovom rade, bp - zmena v časovom rade, predbežné údaje, d - odlišná definícia, e - odhad, p - provizórny údaj, u - nízka spoľahlivosť ;

eu27 - Európska únia (27 krajín), be - Belgicko, bg - Bulharsko, cz - Česká republika, dk - Dánsko, de - Nemecko, ee - Estónsko, ie - Írsko, el - Grécko, es - Španielsko, fr - Francúzsko, hr - Chorvátsko, it - Taliansko, cy - Cyprus, lv - Lotyšsko, lt - Litva, lu - Luxembursko, hu - Maďarsko, mt - Malta, nl - Holandsko, at - Rakúsko, pl - Poľsko, pt - Portugalsko, ro - Rumunsko, si - Slovinsko, sk - Slovensko, fi - Fínsko, se - Švédsko

Tabuľka 2 Porovnanie vybraných indikátorov Európskeho piliera sociálnych práv – spravodlivé pracovné podmienky

		eu27	be	bg	cz	dk	de	ee	ie	el	es	fr	hr	it	cy	lv	lt	lu	hu	mt	nl	at	pl	pt	ro	si	sk	fi	se
Miera zamestnanosti 20 - 64 ročných (1)	spolu	73,1	70,6	73,2	80,0	79,0	79,6	79,3	74,9	62,6	67,7d	73,2d	68,2	62,7	75,9	75,3	77,4	74,1	78,8	78,6	81,7	75,6	75,4	75,9	67,1	76,1	74,6	76,8	80,7
	ženy	67,7	66,8	68,9	72,1	75,5	75,9	77,5	70,0	52,7	62,4d	70,2d	62,9	53,2	70,0	72,9	76,7	70,3	73,5	69,6	77,5	71,3	68,4	73,1	56,9	72,6	70,4	75,8	78,0
	muži	78,5	74,5	77,3	87,5	82,4	83,2	81,2	80,0	72,5	73,0d	76,4d	73,4	72,4	82,2	77,7	78,1	77,7	84,1	86,4	85,7	79,9	82,4	79,0	77,0	79,3	78,9	77,8	83,3
Miera zamestnanosti (podľa veku) (2)	15-24	32,7	24,7	16,8	24,8	53,9	48,7	33,5	42,9	13,4	20,6d	32,2d	25,7	17,5	34,8	27,9	31,1	29,4	27,5	48,0	71,7	50,2	27,3	22,8	21,2	29,5	20,8	43,8	40,7
	25-54	80,4	80,7	80,4	86,3	83,4	84,5	83,9	80,0	71,1	75,4d	82,1d	79,4	70,2	81,5	80,4	84,3	85,4	87,0	86,6	85,9	83,8	84,8	85,3	76,9	88,3	83,2	82,3	84,7
	55-64	60,5	54,5	64,8	69,8	72,3	71,8	71,6	62,8	48,3	55,8d	55,9d	48,6	53,4	63,4	67,8	68,0	46,6	62,8	51,8	71,4	55,4	54,7	63,4	43,8	52,7	60,6	68,3	76,9
Miera nezamestnanosti 15 - 74 ročných (3)	spolu	7,0	6,3	5,3	2,8	5,1	3,6	6,2	6,2	14,7	14,8d	7,9d	7,6	9,5	7,5	7,6	7,1	5,3	4,1	3,5	4,2	6,2	3,4	6,6	5,6	4,8	6,8	7,7	8,8
	ženy	7,4	5,9	5,0	3,4	5,2	3,2	5,6	6,2	18,9	16,7d	7,8d	8,0	10,6	7,9	6,6	6,6	5,6	4,2	3,3	4,5	6,1	3,4	6,9	5,1	5,3	7,0	7,1	9,1
	muži	6,7	6,6	5,5	2,3	5,0	3,9	6,8	6,3	11,4	13,1d	8,0d	7,3	8,7	7,1	8,5	7,6	4,9	3,9	3,7	4,0	6,3	3,4	6,3	6,0	4,3	6,7	8,2	8,5
Miera nezamestnanosti (podľa veku) (4)	15-24	16,6b	18,2b	15,8b	8,2b	10,8b	6,9b	16,7b	14,5b	35,5b	34,8bd	18,9bd	21,9b	29,7b	17,1b	14,8b	14,3b	16,9b	13,5b	9,6b	9,3b	11,0b	11,9b	23,4b	21,0b	12,8b	20,6b	17,1b	24,7b
	25-54	6,4b	5,5b	5,0b	2,6b	4,2b	3,3b	5,4b	5,0b	14,4b	13,5bd	6,8bd	6,9b	9,2b	7,1b	7,8b	6,5b	4,3b	3,5b	2,9b	3,1b	5,8b	2,9b	5,7b	4,6b	4,2b	6,3b	6,4b	7,0b
	55-64	5,5b	4,6b	4,5b	2,4b	4,0b	3,0b	6,4b	5,5b	11,1b	13,4bd	6,3bd	4,2b	5,5b	5,3b	6,2b	8,2b	4,6b	2,9b	3,6b	3,3b	5,2b	2,5b	5,2b	3,9b	4,0b	5,4b	7,4b	6,8b
Miera dlhodobej nezamestnanosti 15 - 74 ročných (5)	spolu	2,8	2,6	2,6	0,8	1,0	1,2	1,6	1,8	9,2	6,2d	2,3d	2,8	5,4	2,6	2,3	2,6	1,8	1,3	1,0	0,8	2,0	0,9	2,9	2,0	2,0	3,9	1,8	1,9
	ženy	2,9	2,5	2,4	0,9	1,1	0,9	1,5	1,5	12,3	7,4d	2,2d	2,6	5,9	2,6	1,7	2,6	2,1	1,3	0,7	0,9	1,8	0,9	3,1	1,9	2,0	4,0	1,6	1,8
	muži	2,6	2,7	2,7	0,6	1,0	1,4	2,0	2,0	6,7	5,0d	2,4d	2,9	5,0	2,5	2,9	2,7	1,5	1,2	1,1	0,8	2,1	0,9	2,7	2,2	1,9	3,8	2,1	2,1
HDPD na obyvateľa (index = 2008) (6)		107,3	103,6	.	124,1	116,9	113,2	129,3	110,3	73,7	93,8	106,5	110,7	92,2	94,9	120,5	143,4	110,2	132,8	125,5	106,9	97,1	145,3	106,0	.	114,7	123,3	109,3	118,6
Miera ekonomickej aktivity 15- 64 ročných (7)	spolu	73,6	69,7	72,0	76,6	79,6	78,7	79,1	74,6	67,3	73,7d	73,0d	68,7	64,5	76,7	75,8	78,2	73,2	76,2	77,8	83,7	77,2	72,8	75,2	65,6	75,0	74,6	78,8	82,9
	ženy	68,5	65,7	67,7	69,6	76,5	74,6	76,8	69,9	59,6	69,7d	70,0d	63,7	55,4	71,0	73,0	77,2	69,9	71,2	68,8	80,2	72,6	66,1	72,8	55,3	72,0	70,6	77,2	80,8
	muži	78,7	73,7	76,2	83,3	82,6	82,7	81,4	79,4	75,0	77,8d	76,2d	73,6	73,6	82,7	78,8	79,2	76,4	81,1	85,7	87,1	81,9	79,5	77,7	75,6	77,8	78,6	80,3	84,8

Zdroj: Eurostat; (1 – 5, 7-9, 12) – údaje sú za rok 2021, (6, 11, 14) – údaje sú za rok 2020; (13) – údaje sú za rok 2019

: - nedostupné údaje, b – zmena v časovom rade, bp – zmena v časovom rade, predbežné údaje, d – odlišná definícia, e – odhad, u – nízka spoľahlivosť, z – nedá sa uplatniť

eu27 – Európska únia (27 krajín), be – Belgicko, bg – Bulharsko, cz – Česká republika, dk – Dánsko, de – Nemecko, ee – Estónsko, ie – Írsko, el – Grécko, es – Španielsko, fr – Francúzsko, hr – Chorvátsko, it – Taliansko, cy – Cyprus, lv – Lotyšsko, lt – Litva, lu – Luxembursko, hu – Maďarsko, mt – Malta, nl – Holandsko, at – Rakúsko, pl – Poľsko, pt – Portugalsko, ro – Rumunsko, si – Slovinsko, sk – Slovensko, fi – Fínsko, se – Švédsko

		eu27	be	bg	cz	dk	de	ee	ie	el	es	fr	hr	it	cy	lv	lt	lu	hu	mt	nl	at	pl	pt	ro	si	sk	fi	se
Miera ekonomickej aktivity podľa veku (8)	15-24	39,3	30,3	20,0	27,0	60,4	52,3	40,3	50,2	20,7	31,5d	39,7d	33,0	24,9	41,9	32,7	36,3	35,4	31,8	53,1	79,1	56,3	31,0	29,7	26,8	33,9	26,2	52,9	54,1
	25-54	86,0	85,4	84,7	88,7	87,0	87,4	88,8	84,3	83,1	87,1d	88,0d	85,3	77,3	87,7	87,1	90,1	89,2	90,1	89,1	88,7	89,0	87,4	90,4	80,6	92,2	88,8	87,9	91,1
	55-64	64,0	57,1	67,9	71,6	75,3	74,1	76,6	66,4	54,4	64,4d	59,7d	50,7	56,5	66,9	72,2	74,1	48,8	64,7	53,5	73,8	58,4	56,0	66,9	45,6	54,9	64,1	73,8	82,5
Miera nezamestnanosti mladých ľudí (15-24 rokov) (9)	spolu	16,6	18,2	15,8	8,2	10,8	6,9	16,7	14,5	35,5	34,8d	18,9d	21,9	29,7	17,1	14,8	14,3	16,9	13,5	9,6	9,3	11,0	11,9	23,4	21,0	12,8	20,6	17,1	24,7
	ženy	16,7	16,2	15,3u	9,1	11,0	6,4	:u	14,6	40,9	35,6d	18,8d	26,4	32,8	16,3	14,6u	14,7	16,1	15,5	6,0u	9,0	11,3	12,5	26,4	21,2	14,4	22,0	16,4	24,1
	muži	16,5	19,9	16,1	7,6	10,7	7,3	18,4u	14,5	31,1	34,1d	19,0d	18,9	27,7	17,8	14,9	14,0	17,7	12,0	12,7	9,7	10,7b	11,5b	21,0b	20,9b	11,5b	19,8b	17,8b	25,3b
Zamestnanie na súčasnom pracovnom mieste, v členení podľa trvania (10)	0-11m	12,4b	11,9b	7,2b	8,3b	18,8b	12,6b	15,1b	13,8b	10,2b	16,1bd	14,1bd	10,1b	11,1b	17,1b	12,4b	9,2b	11,6b	13,2b	12,4b	15,9b	13,5b	8,5b	11,8b	5,7b	11,0b	7,4b	18,3b	15,3b
	12-24m	8,3b	8,3b	5,0b	7,2b	13,1b	9,2b	10,8b	8,9b	7,0b	8,0bd	8,8bd	7,5b	6,4b	11,5b	9,9b	11,1b	8,1b	9,6b	10,7b	10,3b	9,1b	8,1b	7,1b	4,9b	6,9b	6,9b	10,0b	10,1b
	24-59m	17,4b	16,7b	18,1b	17,8b	21,4b	17,2b	21,4b	20,9b	13,8b	16,0bd	16,7bd	18,6b	15,4b	21,2b	20,5b	24,4b	18,6b	20,2b	22,9b	19,6b	17,3b	18,5b	15,8b	19,4b	16,0b	18,1b	18,7b	20,4b
	60m+	60,5b	63,0b	69,6b	66,6b	46,7b	59,8b	52,4b	51,1b	67,9b	59,9bd	58,5bd	61,4b	67,2b	50,2b	57,2b	55,3b	60,4b	57,0b	54,0b	51,6b	60,1b	60,8	65,3	69,9	66,1	67,6	50,4	45,3
Miera prechodu z krátkodobých o zamestnanie na trvalé pracovné zmluvy (11)	spolu	:	39,2	19,3	49,6	36,9	:	:z	43,6b	22,7	16,3	19,3b	40,0	19,8	28,4	:u	28,1	38,3	35,4	34,4	44,3	43,3	28,3	35,0	58,8	47,9	41,1	29,7	44,6
	ženy	:	39,2	:u	49,0	33,0	:u	:z	45,3bu	20,9	16,4	19,6b	35,5	17,9	23,8	:u	:u	39,5	36,5	31,5	44,6	44,4	28,8	33,6	:u	47,6	40,5	29,9	44,9
	muži	:	39,2	:u	50,2	:	:	:z	41,9bu	24,4	16,0	18,9b	44,6	21,3	33,5	:u	:u	37,4	34,1	36,9	43,7	42,1	27,7	36,3	55,2	48,2	41,8	29,2	44,4
Podiel nedobrovoľných dočasných zamestnancov (12)		4,9b	2,9b	1,7b	2,5b	1,8b	0,7b	0,5b	1,8b	5,6b	16,1b	5,9b	8,6b	8,4b	11,4b	0,9b	0,5b	0,9b	1,4b	0,9b	4,3b	0,3b	5,0b	9,2b	1,4b	3,2b	2,5b	0,4b	2,7b
Smrteľné pracovné úrazy na 100 000 pracovníkov (13)		1,7	1,3	3,4	2,0	1,4	0,8	2,5	1,8	0,9	1,8	3,5	3,0	2,1	2,5	2,8	3,0	3,1	2,1	1,2	0,5	2,5	1,1	2,1	3,0	1,6	1,5	1,1	0,7
Miera pracujúcich ohrozených chudobou (14)	spolu	8,9	4,2	9,6	3,7	6,2b	10,6b	10,0	6,0b	10,1	11,8	7,5b	5,1	10,8	7,3	8,2	8,0	11,9	7,8	7,4	5,6	7,2	9,6	9,5	14,9	5,0	5,2	3,1	7,8
	ženy	8,0	4,3	8,4	4,1	5,6b	10,3b	8,5	5,0b	7,2	10,9	7,4b	4,3	8,5	6,9	8,8	7,8	11,4	7,3	5,3	5,4	6,4	8,3	8,5	10,4	3,6	4,2	3,0	7,4
	muži	9,6	4,2	10,5	3,3	6,8b	10,9b	11,4	6,8b	12,1	12,5	7,7b	5,8	12,4	7,6	7,6	8,2	12,3	8,2	8,8	5,7	7,8	10,7	10,6	18,1	6,2	6,0	3,3	8,1

Tabuľka 3 Porovnanie vybraných indikátorov Európskeho piliera sociálnych práv – sociálna ochrana a začleňovanie

		eu27	be	bg	cz	dk	de	ee	ie	el	es	fr	hr	it	cy	lv	lt	lu	hu	mt	nl	at	pl	pt	ro	si	sk	fi	se
Populácia ohrozená chudobou alebo sociálnym vylúčením (1)	spolu	21,5b	20,3	33,6	11,5	16,8b	20,4b	22,8	20,0b	27,4	27,0	18,9b	20,5	24,9	17,6	25,1	24,5	19,9b	19,4	19,9	16,0	16,7	17,0	20,0	35,8	14,3	13,8	15,9	17,7
	ženy	22,5b	20,9	35,9	13,7	17,2b	21,2b	24,2	21,1b	28,6	28,1	19,7b	21,9	26,2	18,6	27,6	26,7	20,7b	19,4	21,8	16,4	17,1	17,9	20,9	37,5	15,2	14,2	15,6	18,8
	muži	20,5b	19,7	31,2	9,3	16,4b	19,5b	21,2	18,9b	26,1	25,9	18,2b	19,0	23,6	16,6	22,1	22,0	19,1b	19,3	18,3	15,6	16,3	16,0	18,9	34,0	13,5	13,4	16,1	16,6
Populácia ohrozená chudobou alebo sociálnym vylúčením (podľa veku) (2)	0-17	23,9	22,0	36,2	12,9	13,4b	25,1	17,4	23,6b	30,8	31,8	22,6b	18,4	28,9	19,0	19,7	23,1	24,2b	21,7	22,6	15,8	21,9	16,1	21,9	41,5	12,1	18,4	14,5	20,2
	18-64	21,3	19,4	27,2	9,8	19,6b	22,1	18,2	19,0b	29,3	27,3	19,6b	17,1	26,0	16,1	20,8	19,9	21,1b	18,4	17,0	17,1	15,7	16,6	18,9	31,7	13,0	12,9	16,8	17,6
	65+	20,3	21,3	49,5	15,4	11,7b	21,6	42,5	18,4b	19,4	21,6	13,2b	32,4	19,4	22,5	43,1	40,2	7,4b	20,3	28,5	12,4	14,7	19,2	21,4	43,7	21,0	12,3	14,5	15,6
Deti (mladšie než 18 rokov) v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia (3)	spolu	18,9	15,6	28,3	11,1	10,0b	19,0	15,2	15,5b	20,9	27,4	17,9b	16,8	25,1	16,1	15,8	20,0	23,1b	9,5	20,4	14,1	18,4	13,5	19,1	30,1	10,5	17,0	11,6	18,7
	ženy	18,9	14,2	29,0	12,2	9,1b	19,4b	14,9	15,3b	19,6	27,6	16,7b	16,3	25,6	17,0	14,9	18,0	21,6b	8,5	22,7	13,5	17,3	13,8	18,6	31,7	9,7	17,1	10,1	18,5
	muži	19,0	17,0	27,6	10,2	10,7b	18,6b	15,4	15,6b	22,1	27,2	19,0b	17,3	24,6	15,2	16,7	21,9	24,4b	10,5	18,3	14,7	19,5	13,2	19,6	28,7	11,3	16,8	13,0	18,9
Vplyv sociálnych transferov (okrem dôchodkov) na znižovanie chudoby (4)	spolu	33,2b	44,9	20,4	40,6	52,4b	31,5b	31,7	53,9b	24,7	23,4	46,9b	23,1	21,0	34,7	23,4	29,4	39,4b	44,1	21,0	36,8	41,1	36,8	26,0	15,8	44,6	40,0	51,4	42,7
	ženy	32,6b	44,8	19,6	36,1	54,3b	30,4b	30,1	53,3b	24,3	22,5	45,8b	20,7	19,8	32,9	21,8	27,1	39,0b	44,5	21,1	37,7	39,9	35,1	24,8	15,5	44,7	40,0	52,0	42,7
	muži	34,7b	45,0	21,1	47,1	50,4b	33,0b	33,9	55,0b	25,5	24,3	48,2b	25,8	21,9	36,4	26,0	32,6	40,1b	43,9	20,8	36,3	41,9	38,5	27,8	16,3	45,3	40,0	50,6	43,0
Rozdiel v zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím podľa miery obmedzenia (podľa pohlavia; zdroj EU-SILC (5))	+/++	24,3	36,3	33,0	25,6	18,1	32,4b	20,6	38,6	27,7	21,6	22,8b	32,9	14,9	23,5	16,7	22,7	22,1	31,2	29,4	25,4	20,5	31,3	18,2	30,4	21,7	23,6	19,9	28,9
	+	17,3	25,9	28,0	18,1	12,6	18,0b	13,8	31,3	22,2	19,7	14,2b	27,8	9,5	16,2	10,2	16,5	14,8	22,8	27,3	19,1	11,7	25,0	15,3	22,5	17,8	14,5	14,8	20,7
	++	43,0	57,6	58,6u	50,4	40,6	54,2b	38,5	58,3u	35,6	31,0	39,6b	49,2	33,7	44,5	47,7u	58,9	40,3	55,1	37,5u	58,5	49,3	50,0	28,8	65,6u	30,6	50,1	48,4	46,6u

Zdroj: Eurostat; (1 – 13) – údaje sú za rok 2020

: - nedostupné údaje, b – zmena v časovom rade, bp – zmena v časovom rade, predbežné údaje, d – odlišná definícia, e – odhad, n – nevýznamné, u – nízka spoľahlivosť

eu27 – Európska únia (27 krajín), be – Belgicko, bg – Bulharsko, cz – Česká republika, dk – Dánsko, de – Nemecko, ee – Estónsko, ie – Írsko, el – Grécko, es – Španielsko, fr – Francúzsko, hr – Chorvátsko, it – Taliansko, cy – Cyprus, lv – Lotyšsko, lt – Litva, lu – Luxembursko, hu – Maďarsko, mt – Malta, nl – Holandsko, at – Rakúsko, pl – Poľsko, pt – Portugalsko, ro – Rumunsko, si – Slovinsko, sk – Slovensko, fi – Fínsko, se – Švédsko

+ ľahko obmedzený v aktivitách ++ ťažko obmedzený v aktivitách

pokračovanie tabuľky 3

		eu27	be	bg	cz	dk	de	ee	ie	el	es	fr	hr	it	cy	lv	lt	lu	hu	mt	nl	at	pl	pt	ro	si	sk	fi	se
Miera nadmerného zaťaženia nákladmi na bývanie (6)		7,9	7,8	14,4	6,5	14,1b	19,9b	4,4	4,5b	33,3	8,2	5,9b	4,2	7,2	1,9	4,8	2,7	8,5b	4,9	2,8	8,3	6,3	4,9b	4,1	7,1	4,4	3,2	4,1	8,3
Deti vo veku menej než 3 roky navštevujúce zariadenia formálnej starostlivosti (7)		32,3e	54,6	15,0	4,8	67,7	16,4	26,7	22,9b	21,5	45,5	57,2b	20,4	:	20,7	26,3	16,2	63,2b	10,5	29,7	67,6	21,1	11,2	53,0	6,8	44,3	4,8	39,6	54,1
Subjektívne neuspokojená potreba lekárskej starostlivosti (8)	spolu	1,9	1,5	1,4	0,4	1,7	0,1b	13,0	2,0b	6,5	0,4	2,6b	1,5	:	0,4	5,3	1,7	0,1b	0,7	0,0	0,2n	0,1	1,9	1,6	4,7	2,7	3,2	5,4	1,5
	ženy	2,2	1,7	1,5	0,3	1,6	0,1b	14,6	2,3b	7,6	0,5	3,2b	1,7	:	0,5	6,3	2,1	0,0b	0,9	0,1	0,2	0,1	2,1	2,0	5,9	3,1	3,5	6,4	1,6
	muži	1,5	1,2	1,4	0,5	1,8	0,1b	11,1	1,7b	5,4	0,4	2,0b	1,2	:	0,2	4,0	1,1	0,3b	0,6	0,0	0,2	0,1	1,6	1,0	3,5	2,2	2,9	4,4	1,5
Miera vážnej deprivácie v oblasti bývania na základe držby (9)	vlast.	1,7e	0,9	14,1	1,3	0,7	0,1b	1,1	0,1b	6,1	1,6	1,6b	3,4	6,6	0,7	5,5	1,5	0,5b	6,7	0,1	0,5	1,1	:	3,4	0,0	1,5	1,2	0,4	0,9
	nájom	5,7e	7,4	3,4	6,1	5,5	2,0b	4,9	4,1b	8,1	8,9	7,8b	9,8	12,8	4,5	15,8	10,1	5,1b	11,9	3,4	3,7	7,0	:	9,0	7,5	9,8	6,1	2,8	5,8
Agregovaná miera náhrady dôchodkov (10)	spolu	0,54b	0,46	0,34	0,47	0,45b	0,45b	0,43	0,38b	0,78	0,73	0,48b	0,39	0,72	0,42	0,42	0,35	1,04b	0,53	0,57	0,51	0,61	0,58	0,67	0,41	0,42	0,53	0,52	0,55
	ženy	0,53b	0,46	0,32	0,51	0,48b	0,50b	0,45	0,40b	0,70	0,63	0,45b	0,39	0,65	0,39	0,46	0,36	0,95b	0,53	0,46	0,55	0,58	0,57	0,64	0,42	0,42	0,56	0,53	0,52
	muži	0,56b	0,47	0,38	0,43	0,41b	0,45b	0,40	0,41b	0,84	0,77	0,49b	0,38	0,73	0,49	0,39	0,34	0,99b	0,53	0,59	0,53	0,65	0,64	0,67	0,46	0,43	0,52	0,52	0,58
Stredná dĺžka života v zdraví vo veku 65 rokov (11)	spolu	9,8	10,8	9,3	7,5	11,2b	11,1b	7,1	11,9b	7,6	11,6	11,1b	5,0	10,5	7,3	4,4	5,9	10,9b	7,6	12,8	9,9	8,1	8,2	7,7	5,9	10,3	4,7	9,9	15,9
	ženy	10,1	11,0	9,9	7,9	11,9b	11,7b	7,7	12,5b	7,6	11,5	11,8b	5,2	10,6	7,0	4,4	6,0	11,4b	7,9	13,0	9,8	8,3	8,7	7,1	6,0	11,0	4,7	10,3	16,4
	muži	9,5	10,5	8,6	7,0	10,4b	10,4b	6,3	11,3b	7,6	11,6	10,2b	4,7	10,3	7,6	4,2	5,6	10,3b	7,2	12,6	10,0	8,0	7,6	8,4	5,7	9,4	4,6	9,4	15,4

Zdroj: Eurostat; (1 – 13) – údaje sú za rok 2020

: - nedostupné údaje, b – zmena v časovom rade, bp – zmena v časovom rade, predbežné údaje, d – odlišná definícia, e – odhad, n – nevýznamné, u – nízka spoľahlivosť

eu27 – Európska únia (27 krajín), be – Belgicko, bg – Bulharsko, cz – Česká republika, dk – Dánsko, de – Nemecko, ee – Estónsko, ie – Írsko, el – Grécko, es – Španielsko, fr – Francúzsko, hr – Chorvátsko, it – Taliansko, cy – Cyprus, lv – Lotyšsko, lt – Litva, lu – Luxembursko, hu – Maďarsko, mt – Malta, nl – Holandsko, at – Rakúsko, pl – Poľsko, pt – Portugalsko, ro – Rumunsko, si – Slovinsko, sk – Slovensko, fi – Fínsko, se – Švédsko

+ ľahko obmedzený v aktivitách ++ ťažko obmedzený v aktivitách

pokračovanie tabuľky 3

		eu27	be	bg	cz	dk	de	ee	ie	el	es	fr	hr	it	cy	lv	lt	lu	hu	mt	nl	at	pl	pt	ro	si	sk	fi	se
Miera závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie (12)	spolu	6,8	6,7	22,1	1,9	3,5	4,4b	2,3	5,7	14,9	8,5	6,6	4,4	6,2	3,2	7,0	8,1	1,7b	10,7	5,1	2,2	3,0	2,6	5,4	25,3	2,6	4,5	1,8	2,0
	ženy	7,1	6,9	23,4	2,2	3,6	4,4b	2,4	5,9b	15,5	9,1b	7,2	4,5	6,2	3,2	7,6	8,5	1,4b	10,9	6,0	2,3	2,9	2,8	6,0	26,5	2,7	4,7	1,8	1,9
	muži	6,4	6,5	20,8	1,5	3,5	4,3b	2,2	5,5	14,3	7,9	6,0	4,3	6,1	3,3	6,3	7,6	2,0b	10,5	4,2	2,1	3,0	2,4	4,8	24,0	2,5	4,3	1,8	2,1
Miera závažnej materiálnej a sociálnej deprivácie detí vo veku menej než 18 rokov (13)	spolu	8,2	8,1	24,8	2,7	4,7b	5,9	2,0	7,2	19,0	10,5	8,4b	2,7	7,1	6,4	6,7	8,4	2,8b	16,6	6,7	2,0	5,5	2,5	5,4	29,7	2,0	4,9	1,6	3,3
	ženy	8,1	7,4	25,3	2,6	3,9b	5,8	2,2	7,3b	18,0	10,7	8,3b	3,0	7,1	6,5	6,4	7,6	1,1b	14,7	7,5	2,0	4,2	2,6	4,8	30,9	1,7	5,2	1,2	2,9
	muži	8,3	8,8	24,2	2,9	5,5b	6,0	1,8	7,0	19,9	10,3	8,6b	2,4	7,2	6,4	7,0	9,2	4,4b	18,3	5,8	2,0	6,8	2,3	5,9	28,6	2,3	4,6	2,0	3,7

Zdroj: Eurostat; (1–13) – údaje sú za rok 2020

: - nedostupné údaje, b – zmena v časovom rade, bp – zmena v časovom rade, predbežné údaje, d – odlišná definícia, e – odhad, n – nevýznamné, u – nízka spoľahlivosť

eu27 – Európska únia (27 krajín), be – Belgicko, bg – Bulharsko, cz – Česká republika, dk – Dánsko, de – Nemecko, ee – Estónsko, ie – Írsko, el – Grécko, es – Španielsko, fr – Francúzsko, hr – Chorvátsko, it – Taliansko, cy – Cyprus, lv – Lotyšsko, lt – Litva, lu – Luxembursko, hu – Maďarsko, mt – Malta, nl – Holandsko, at – Rakúsko, pl – Poľsko, pt – Portugalsko, ro – Rumunsko, si – Slovinsko, sk – Slovensko, fi – Fínsko, se – Švédsko

+ ľahko obmedzený v aktivitách ++ ťažko obmedzený v aktivitách